

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

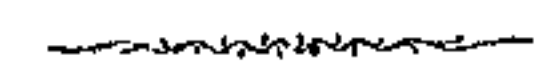
ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

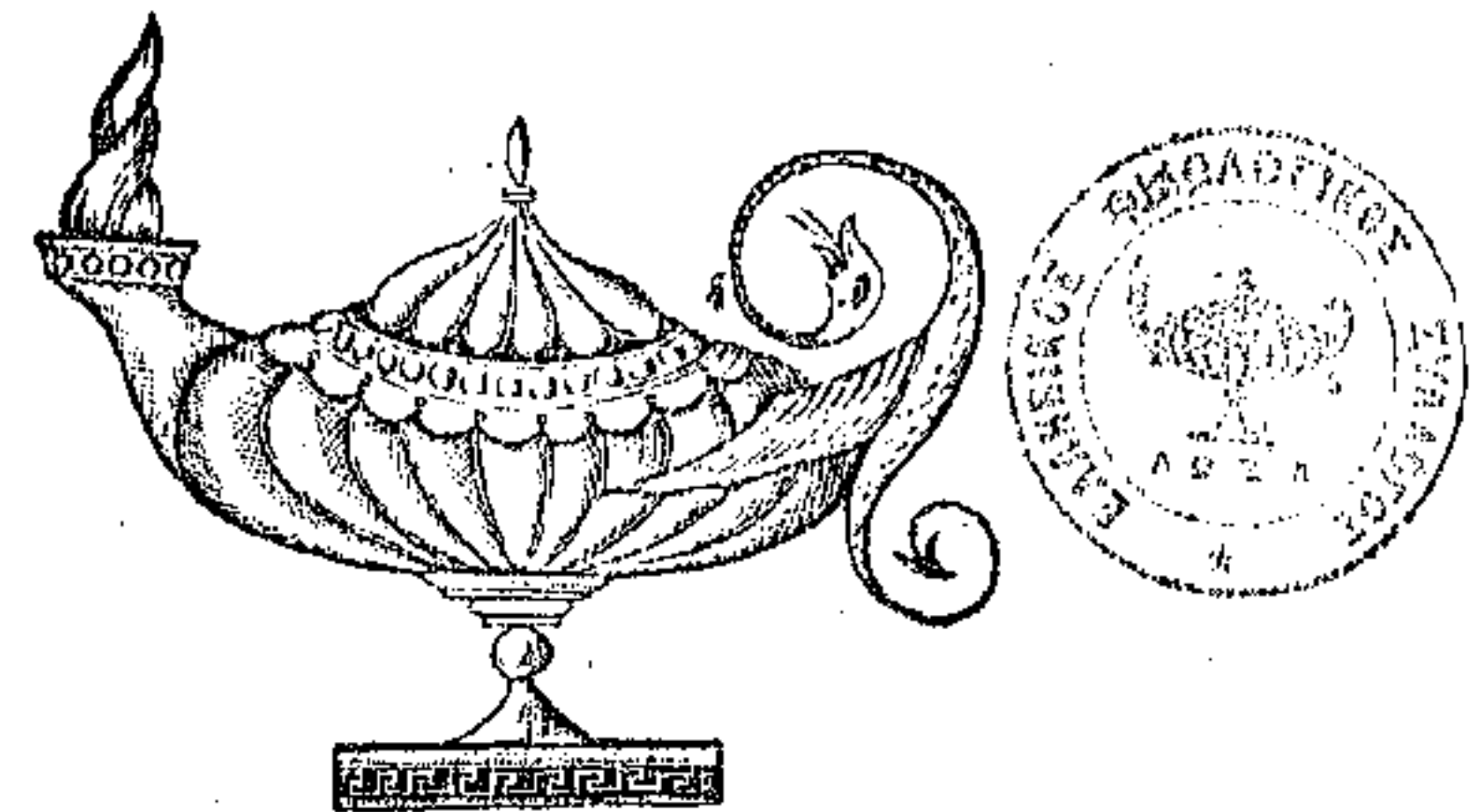
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ.

ΤΟΜΟΣ ΙΕ΄.

ΜΕΡΟΣ Α΄.

1880-81.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ,

1884.

Ἔδρα τοῦ Συλλόγου :

Ἡέραν, Ὀδὸς Τοπταλιάρ, ἀριθ. 18.

Πράκτορες διὰ τὸ ἐξωτερικόν :
Lorentz und Keil, Librairie internationale
Ἡέρην, Μεγάλῃ Ὀδῷ, ἀριθ. 457.

ΤΥΠΟΣ Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑ.

Μ Ε Λ Η

ΤΟΥ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ.

ΙΑΡΥΤΑΙ.

1861.

- † ΑΠΟΣΤΟΛΙΑΔΗΣ Τ. Δ., ἔμπορος.
- † ΑΠΟΣΤΟΛΙΑΔΗΣ Γ., ἰατρός.
ΑΡΙΣΤΟΚΛΗΣ Ἰωάννης.
ΒΑΣΙΛΙΑΔΗΣ Ἡρακλῆς, ἰατρός ἐν Κ/πόλει.
ΒΑΦΙΛΙΑΔΗΣ Ἀπόστολος, ἰατρός ἐν Κ/πόλει.
- † ΒΛΑΣΤΟΣ Ἀντώνιος, τραπεζίτης.
- † ΓΑΛΑΤΗΣ Γ. Σ., ἰατρός.
ΓΕΝΙΔΟΥΝΙΑΣ Δημήτριος, ἔμπορος ἐν Κ/πόλει.
ΓΚΙΟΥΜΟΥΣΓΚΕΡΑΛΛΗΣ Μ., ἔμπορος ἐν Φιλιππουπόλει.
- † ΕΥΘΥΦΩΝ Η., ἰατρός.
ΖΑΝΟΣ Α. Η.
- † ΖΩΓΡΑΦΟΣ Θεόδωρος, ἰατρός.
ΖΩΓΡΑΦΟΣ Ξενοφών, ἰατρός.
ΖΩΗΡΟΣ Ἀλέξανδρος, ἰατρός ἐν Κ/πόλει.
- † ΙΟΥΛΕΣΙΣ Α., ἔμπορος ἐν Κ/πόλει.
ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ Ἐρμίνουχλ, καθηγητῆς ἐν Ἀμοργῷ.
ΚΑΛΛΙΑΔΗΣ Κωνσταντῖνος, πρώην Σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας.
ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗ Ἀλέξανδρος, πρώην ὑπουργός ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Τουρκίας.
- † ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗ Κωνσταντῖνος, ἰατρός.
- † ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗ Στέφανος, ἰατρός.
ΚΟΣΟΥΔΗΣ Θεμιστοκλῆς, τραπεζίτης ἐν Κ/πόλει.
- † ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ Χ' Γεώργιος, κτηματίας ἐν Κ/πόλει.

- † ΔΑΣΚΑΡΙΣ Ἀλέξανδρος, μητροπολίτης Σισανίου.
 ΜΑΥΡΟΓΕΝΗΣ πλοῦς Σπυρίδων, ἀρχίατρος καὶ ἰδιαιτέρος ἰατρός τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου.
 ΝΕΟΚΟΣΜΟΣ Δημήτριος, ἔμπορος ἐν Κ/πόλει.
 † ΠΑΛΛΙΟΛΟΓΟΣ Α., γενικός πρόξενος τῆς Ἑλλάδος.
 ΠΑΣΠΑΛΗΣ Δημήτριος, τραπεζίτης ἐν Κ/πόλει.
 ΠΥΛΑΔΗΣ Βασίλειος, λόγιος ἐν Κ/πόλει.
 ΡΑΖΗΣ Δημήτριος.
 ΣΑΒΒΑΣ πασσῶς Ἰωάννης, πρῶτον ὑπουργός ἐπὶ τῶν ἑξωτερικῶν τῆς Τουρκίας.
 ΣΟΦΟΚΛΗΣ Γαβριήλ, καθηγητὴς ἐν Ἀθήναις.
 † ΧΡΥΣΟΒΕΡΓΗΣ Γεώργιος, καθηγητὴς.

ΤΑΚΤΙΚΑ ΜΕΛΗ.

	Ἔτος ἐκλογῆς.
ΑΓΓΕΛΙΑΔΗΣ Γεώργιος, ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1880
ΑΓΓΕΛΑΚΤΟΣ Δημοσθένης Στ., ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1873
ΑΔΑΜΑΝΤΙΑΔΗΣ Γεώργιος, γραμματεὺς τοῦ ἀγίου Στρωμνίτης	1871
ΑΘΗΝΟΓΕΝΗΣ Γεώργιος, ἔμπορος ἐν Κων/πόλει	1861
ΑΘΗΝΟΓΕΝΗΣ Παῦλος, τραπεζίτης ἐν Σμύρῃ	1871
ΑΚΑΤΟΣ Νικόλαος, ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1865
ΑΛΒΕΡΤ ΛΟΝΓ, καθηγητὴς ἐν τῷ Ῥοβερτεῖω Λυκείῳ	1879
ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΑΔΗΣ Δημήτριος, ὑπάλληλος τῶν αὐτοκρατ. τηλεγράφων	1872
ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΑΔΗΣ Δημήτριος, ἰατρός	1872
ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΑΔΗΣ Χαχάριας, ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1869
ΑΛΕΞΙΑΔΗΣ Ἀλέξιος, ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1880
ΑΛΙΠΗΡΤΗΣ Ἰωάννης, γραμματεὺς τοῦ κ. Κωνσ. Ζάππα ἐν Βροσθενίῳ	1872
ἌΜΑΞΟΠΟΥΛΟΣ Εὐάγγελος, καθηγητὴς ἐνταῦθα	1880
ΑΜΙΑΤΗΣ Σθιπέλαος, ἀξιωματικός	1880
ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ Ι., μητροπολίτης Καισαρείας	1876
ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ Ἰωακείμ, ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1872
ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ Ὀδυσσεύς, λόγιος ἐν Κ/πόλει	1880
ΑΝΔΡΕΙΑΔΗΣ Ὅθων, κτηματίας ἐν Σηλυβρίῳ	1881
ΑΝΔΡΕΟΥ Χ' Δημήτριος, ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1873
ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ ἱερομόναχος	1879
ΑΝΘΩΠΟΥΛΟΣ Κωνσταντῖνος, Γερουσιαστὴς καὶ γενικός ἐισαγγελεὺς τοῦ Κράτους	1864
ΑΝΤΥΓΙΑΣ Διονύσιος, ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1866
ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ Ἰωάννης, διευθυντὴς τοῦ ἐν Πέτρῳ Ἐηλεγράφεῖο	1879
ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ Ἰωάννης, ἔμπορος ἐν Κ/πόλει	1874
ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ Σωτήριος, ἰατρός ἐν Φιλιππουπόλει	1873
ΑΠΟΣΤΟΛΙΑΔΗΣ Γεώργιος, δικηγόρος ἐν Κ/πόλει	1874
ΑΠΟΣΤΟΛΙΑΔΗΣ Θεόδωρος, ἐλεγκτὴς τῆς Τραπεζικῆς Κων/πόλεως	1878
ΑΠΟΣΤΟΛΙΑΔΗΣ Καλλιάρχης, ἐν Κ/πόλει	1871
ΑΠΟΣΤΟΛΙΑΔΗΣ Περικλῆς, ἔμπορος ἐν Βόλῳ	1870
ΑΡΓΥΡΙΑΔΗΣ Δημήτριος, ἔμπορος ἐν Φιλιππουπόλει	1871
ΑΡΓΥΡΟΣ Ἀθ.	1880
ΑΡΙΣΤΑΡΧΗΣ Σταυράκης, Μέγας Λογιστὴς καὶ Γερουσιαστὴς	1862
ΑΡΙΣΤΟΚΛΗΣ Ἰωάννης Δ., πρῶτον μέλος τοῦ ἀνωτάτου Συμβουλίου τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας	1861
ΑΡΤΕΜΙΑΔΗΣ Ἰάκωβος, πρῶτον Σύμβουλος τῆς Νομαρχίας Ἰωαννίνων	1876

Β.

	Έτος εκλογής.
ΒΑΛΛΙΑΔΗΣ Κωνσταντίνος, Μητροπολίτης Μυτιλήνης	1874
ΒΑΛΛΙΑΝΟΣ Βασίλειος Μ., έμπορος έν Κ/πόλει	1871
ΒΑΣΕΛΑΜΟΣ Γ., μεσίτης έν Κ/πόλει	1872
ΒΑΣΙΛΑΤΖΗΣ Μιλτιάδης, τραπεζίτης έν Κ/πόλει	1871
ΒΑΜΒΑΚΗΣ Νικόλαος, έμπορος έν Κ/πόλει	1871
ΒΛΟΣ Γ., ιατρός έν Κ/πόλει	1881
BARDAUT Α., δικηγόρος έν Κ/πόλει	1878
ΒΑΡΟΥΤΗΣ Ίάκωβος » »	1878
ΒΑΣΙΛΑΔΗΣ Προκλής, ιατρός	1861
ΒΑΣΙΛΑΪΔΗΣ Γ., κτηματίας έν Χάλκη	1881
ΒΑΣΜΑΤΖΙΔΗΣ Γ., Διευθυντής του έν Πέρχ Έλλ. Έκπαιδευτηρίου	1881
ΒΑΦΕΪΔΗΣ Γεώργιος, δημοσιογράφος	1868
ΒΑΦΕΪΔΗΣ Φιλάρετος, καθηγητής έν τή κατ' Χάλκην Θεολογική Σχολή	1878
ΒΑΦΙΔΗΣ Άπόστολος, ιατρός έν Κ/πόλει	1861
ΒΕΛΙΣΣΑΡΙΟΣ Γεώργιος, έμπορος έν Κ/πόλει	1872
ΒΕΛΙΣΣΑΡΙΟΣ Ίωάννης, έμπορος έν Κ/πόλει	1873
ΒΕΛΛΟΓΙΑΝΝΗΣ Μ., τραπεζίτης έν Κ/πόλει	1877
ΒΕΡΝΑΡΔΑΚΗΣ Άθανάσιος, οικονομολόγος έν Άθήναις	1870
ΒΙΘΥΝΟΣ Ίωάννης, πρωτοδίκης έν Πέρχ	1876
ΒΙΚΕΛΑΣ Δ., τραπεζίτης έν Λονδίνω	1872
ΒΑΣΣΑΡΗΣ Κωνσταντίνος, έμπορος έν Κ/πόλει	1874
ΒΑΣΣΟΣ Έρνέστος, μηχανικός έν Παρισίοις	1874
ΒΟΔΙΤΖΑΣ Ίωάννης, ναυλοτραπεζίτης	1879
ΒΟΥΛΛΑΣ Χριστόδουλος, έμπορος έν Κ/πόλει	1877
ΒΟΥΡΟΣ Περικλής, έμπορος έν Κ/πόλει	1867
ΒΟΥΥΡΑΣ Στάρκος Γ., διευθυντής και άρχισυντάκτης τής έφημερίδος Νεολόγος	1866
ΒΡΕΤΟΣ Ίωάννης, δημοσιογράφος έν Κων/πόλει	1871

Γ.

ΓΕΝΙΔΟΥΝΙΑΣ Δημήτριος, έμπορος έν Κ/πόλει	1861
ΓΕΡΑΡΔΟΣ Κωνσταντίνος, βιβλιοδέτης έν Κ/πόλει	1873
ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ, μητροπολίτης Σκυθουπόλειως, επίτροπος του Μακρυρωτότου πατριάρχου Ίεροσολύμων έν Κ/πόλει	1879
ΓΕΡΜΑΝΟΣ, μητροπολίτης Ρόδου	1876
ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ Κ., διδάσκαλος	1876
ΓΕΩΡΓΙΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ Ίωάννης, δικηγόρος έν Κων/πόλει	1861
ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ Θεόδωρος, ιατρός	1878
ΓΙΑΛΟΥΣΗΣ Μιλτιάδης, τραπεζομεσίτης	1879
ΓΙΑΝΝΑΡΟΣ Θρασύβουλος, έμπορος έν Κ/πόλει	1867
ΓΙΑΝΝΕΛΗΣ Ίωάννης, έμπορος	1878

Έτος εκλογής.

ΓΚΙΟΥΜΟΥΣΓΚΕΡΑΛΗΣ Μ., έμπορος έν Φιλιππουπόλει	1861
ΓΚΙΩΝ Ίωάννης, διευθυντής του πρακτορ. τής άσφαλιστ. εταιρίας 'Ο Φοίνιξ έν Κ/πόλει	1864
ΓΚΙΩΝΗΣ Μιχαήλ, έμπορος έν Κ/πόλει	1871
ΓΑΥΚΑΣ Νικηφόρος, μητροπολίτης Μεθύμνης	1872
ΓÖDEL Γαηνογ, έπιτετραμμένος τής Αύστρουγγαρίας έν Τεχεράνη	1874
ΓΟΥΡΟΥΝΗΣ Γεώργιος, έν Ροστωβίω	1879
ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ, μητροπολίτης Ήρακλείας	1874

Δ.

DALESSIO J., τραπεζίτης	1874
ΔΑΝΗΛ Ιεροδιδάκονος	1874
ΔΕΚΑΣΤΡΟΣ Αύγουστος, τραπεζίτης έν Κ/πόλει	1872
ΔΕΛΛΑΝΟΡΤΑΣ Βρασίδης, έμπορος έν Ταϊγανίω	1873
ΔΕΠΑΣΤΑΣ Νικόλαος, βιβλιοπώλης έν Κ/πόλει	1872
DEPENTHIAL Chev. de, σύμβουλος τής Γερμανικής Πρεσβείας έν Ρώμη	1872
DEVEAUX Emile, διευθυντής τής Α. Όθωμανικής Τραπεζής έν Κ/πόλει	1873
ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ Άθανάσιος, καθηγητής έν Κ/πόλει	1871
ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ Γ. Α., μηχανικός	1871
ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ Κοσμάς, έμπορος	1879
ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ Ξενοφών, έμπορος έν Κ/πόλει	1873
ΔΙΑΓΡΕΑΝΣ Γ., δικηγόρος έν Κων/πόλει	1874
ΔΙΑΛΕΓΜΕΝΟΣ Γεώργιος, διευθυντής άσφαλιστικων εταιριων	1872
ΔΙΓΕΝΗΣ Β., υπάλληλος του έλλ. Προξενείου έν Κ/πόλει	1878
ΔΟΥΡΑΟΥΦΗΣ Η., έμποροϋπάλληλος έν Όδησσώ	1878
ΔΟΥΛΑΣ Κωνσταντίνος, καθηγητής	1879
ΔΡΑΚΟΣ Άντώνιος, έμπορομεσίτης έν Κων/πόλει	1880
ΔΡΑΚΟΣ Νικόλαος, μεσίτης έν Κ/πόλει	1873

Ε.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ Λεόντιος, μέγας άρχιμανδρίτης τής Μ. του Χριστού Έκκλησίας	1881
ΕΛΠΙΑΝΣ Γ., γραμματεύς του ένταύθα Έλληνικού Προξενείου	1874
ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ Παναγιώτης, έμπορος	1879
ΕΞΑΚΟΥΣΤΟΣ Πέτρος, μηχανικός έν Κ/πόλει	1872
ΕΥΓΕΝΙΑΔΗΣ Δημοσθένης, τραπεζίτης έν Κ/πόλει	1873
ΕΥΓΕΝΙΑΔΗΣ Ευστάθιος, διευθυντής τής Όθ. Έταιρίας Συναλλαγών και Άξιών	1871
ΕΥΘΥΒΟΥΑΝΗΣ Δημήτριος, ιατρός έν Κ/πόλει	1878
ΕΥΜΟΡΦΟΠΟΥΛΟΣ Άλ. Ιερομόναχος, γραμματεύς τής Κοινότητας του Άγ. Όρους	1875

Ζ.

ΖΑΜΠΑΚΟΣ Δημήτριος, ιατρός έν Κ/πόλει	1871
ΖΑΝΝΕΛΗΣ Έμμανουήλ, έμπορος έν Μυτιλήνη	1868

	Έτος εκλογής.
ΖΑΡΑΣ Άνδρέας, έμπορος έν Κ/πόλει	1880
ΖΑΡΙΦΗΣ Γεώργιος Π., έμποροϋπάλληλος έν Κ/πόλει	1880
ΖΑΡΙΦΗΣ Ιωάννης Π., » » » »	1880
ΖΑΡΙΦΗΣ Λεωνίδας, τραπεζίτης έν Κ/πόλει	1872
ΖΑΡΙΦΗΣ Πέτρος, τραπεζίτης έν Κ/πόλει	1873
ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ Νικόλαος, έν Ροστοβίω	1879
ΖΕΡΒΟΥΔΑΚΗΣ Π., έμπορος έν Μαγγελστρίτξ	1878
ΖΙΦΟΣ Ιωάννης, ιατρός έν Κ/πόλει	1869
ΖΙΦΟΣ Θεμιστοκλής, έν Ροστοβίω	1879
ΖΙΦΟΣ Μιλτιάδης, έν Ροστοβίω	1879
ΖΙΦΟΣ Παύλος, έν Ροστοβίω	1879
ΖΩΓΡΑΦΟΣ Ξενοφών, ιατρός	1861
ΖΥΤΟΥ Στέφανος, έν Πανόρμω	1874

Η.

ΗΛΙΑΔΗΣ Στέφανος, έμπορος	1878
ΗΡΩΙΔΗΣ Γεώργιος, έμπορος	1879
ΗΣΑΪΑΣ Μιχαήλ, γραμματεϋς του Μητροπολίτου Έφέςου	1881

Θ.

ΘΕΟΔΩΡΙΑΝΗΣ Άθανάσιος, καθηγητής έν Κ/πόλει	1875
ΘΩΜΙΑΝΗΣ Άθανάσιος, έμπορος έν Φιλιππουπόλει	1872

Ι.

ΙΑΚΩΒΟΣ, επίσκοπος Άμφιπόλεως	1875
ΙΑΚΩΒΟΥ Ιάκωβος, τραπεζίτης έν Κ/πόλει	1874
ΙΑΚΩΒΟΥ Μιλτιάδης, δικηγόρος έν Κ/πόλει	1872
ΙΑΛΕΜΟΣ Όδυσσεύς, δημοσιογράφος	1872
ΙΑΚΕΙΜ, μητροπολίτης Δέρκων	1874
ΙΑΚΕΙΜ, » Αήμνου	1874
ΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Εϋστάθιος, ιατρός	1879
ΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Κωνσταντίνος, έμπορος έν Κ/πόλει	1871
ΙΑΣΑΦ, ιεροψάλλτης έν Κ/πόλει	1874

Κ.

ΚΑΒΟΥΡ Σ., ιατρός έν Αίνω	1878
ΚΑΖΑΝΟΒΑΣ Γεώργιος, έμπορος έν Κ/πόλει	1871
ΚΑΖΑΝΟΒΑΣ Παντελής, » »	1872
ΚΑΛΒΟΚΟΡΕΣΣΗΣ Δημήτριος, έμπορος έν Κ/πόλει	1871
ΚΑΛΒΟΚΟΡΕΣΣΗΣ Ν. Ζ., λογιστής	1879
ΚΑΛΛΙΑΔΗΣ Κωνσταντίνος, πρώην μέλος του συμβουλίου της Έπικρατείας	1861

	Έτος εκλογής.
ΚΑΛΑΙΟΥΡΓΗΣ Πέτρος, ιατρός	1871
ΚΑΛΑΙΝΙΚΟΣ, μητροπολίτης Θεσσαλονίκης	1875
ΚΑΛΑΙΝΙΚΟΣ Δημήτριος, έμπορος έν Κ/πόλει	1871
ΚΑΛΦΟΡΑΟΥΣ Κ., ιατρός έν Κ/πόλει	1879
ΚΑΝΑΚΗΣ Κ., έμπορος έν Κ/πόλει	1871
ΚΑΝΑΚΗΣ Άθανάσιος Π., έμπορος έν Κ/πόλει	1871
ΚΑΡΑΒΑΣΙΑΝΗΣ Ιωάννης, διδάκτωρ τή νομική	1876
ΚΑΡΑΒΕΛΛΑΣ Τίτος, λόγιος έν Κ/πόλει	1879
ΚΑΡΑΒΟΚΥΡΟΣ Μιλτιάδης, δικηγόρος έν Κ/πόλει	1876
ΚΑΡΑΘΕΩΔΩΡΗ Άλέξανδρος πασάς, πρώην ύπουργός επί των Έξωτερικών	1861
ΚΑΡΑΘΕΩΔΩΡΗ Άλέξανδρος Κ., Α' γραμματεϋς της έν Βρυξέλλαις Όθ. Πρεσβείας	1874
ΚΑΡΑΘΕΩΔΩΡΗ Κωνσταντίνος Στεφ., Σύμβουλος της Έπικρατείας	1867
ΚΑΡΑΘΕΩΔΩΡΗ Στέφανος, πρεσβευτής της Υ. Πύλης έν Βρυξέλλαις	1867
ΚΑΡΑΘΕΩΔΩΡΗ Τηλέμαχος, μηχανικός έν Κ/πόλει	1874
ΚΑΡΑΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Γ., υπάλληλος	1880
ΚΑΡΑΠΑΝΟΣ Κωνσταντίνος, βουλευτής, μέλος άντεπιστέλλον του Πανακαδημίου της Γαλλίας έν Άθήναις	1862
ΚΑΡΑΥΤΑΣ Ηρίγληψ Ι. Κ., πρεσβευτής της Υψ. Πύλης έν Στοκχόλμη και Χάγη	1879
ΚΑΡΩΙΑΝΗΣ Ιερώνης, καθηγητής έν τή κατά Χάλκην Θεολογική Σχολή	1871
ΚΑΣΤΕΛΛΗΣ Ιωάννης, έμπορος έν Κ/πόλει	1872
ΚΑΤΙΝΑΚΗΣ Μιλτιάδης, έμπορος έν Κ/πόλει	1871
ΚΑΤΣΙΠΤΡΑΣ Θωμάς, έμπορος έν Φιλιππουπόλει	1872
ΚΕΡΕΤΖΗΣ Σταύρος, έμπορος έν Κ/πόλει	1872
ΚΕΣΣΙΕΡΓΑΟΥΣ Α., έν Ροστοβίω	1879
ΚΕΧΑΡΙΑ Καλλιόπη, διευθύντρια του Ζυπτείου Παροναγωγείου έν Κ/πόλει	1875
ΚΕΛΑΝΘΗΣ Ζήνων, αρχιτέκτων έν Κ/πόλει	1865
ΚΛΟΥΜΑΣΗΣ Δ., έμπορος έν Κ/πόλει	1878
ΚΟΚΚΩΝΗΣ Δ., έμπορος έν Κ/πόλει	1871
ΚΟΡΥΤΖΗΣ Πήνος, έμπορος έν Κ/πόλει	1879
ΚΟΡΩΣΑΚΗΣ Π., έμπορος έν Κ/πόλει	1873
ΚΟΡΩΝΙΟΣ Γ., τραπεζίτης έν Παρισίαις	1872
ΚΟΣΟΥΛΗΣ Θεμιστοκλής, τραπεζίτης έν Κ/πόλει	1861
ΚΟΣΤΟΜΥΡΗΣ Γεώργιος, ιατρός έν Άθήναις	1880
ΚΟΥΖΑΜΙΑΣΗΣ Γεώργιος, καπνέμπορος έν Άμισσώ	1875
ΚΟΥΓΙΟΥΜΤΖΙΑΝ Πετρός εφένδης, διευθυντής των δασών και μεταλλείων	1872
ΚΟΥΜΑΡΙΑΝΟΣ Δημήτριος, διευθυντής της εφημερίδος ή Φιλιππουπόλη έν Φιλ/πόλει	1877
ΚΟΥΜΑΤΟΣ Άνδρέας, έμπορος έν Κ/πόλει	1872
ΚΟΥΜΠΑΡΗΣ Άρριστείδης, διευθυντής του Αυτοκρατορικού Μετεωρολογίου	1864
ΚΡΗΕΖΗΣ Κωνσταντίνος, γραμματεϋς της Έλλ. Πρεσβείας έν Βερολίνω	1880
ΚΡΙΚΟΥΤΣΟΣ Ιωάννης, μεσίτης έν Παρισίαις	1879
ΚΡΙΚΟΥΤΣΟΣ Νικόλαος, μεσίτης έν Παρισίαις	1864
ΚΡΙΝΟΣ Κ., έν Ροστοβίω	1879

	Έτος εκλογής.
ΚΡΙΣΤΕΡΓΙΟΣ, ιατρός εν Κ/πόλει	1879
ΚΕΜΠΡΩΤΗΣ Δημήτριος, δικηγόρος εν Κ/πόλει	1879
ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ Έπεισκλητής, διευθυντής τής εφημερίδος Pharo du Bosphore	1872
CURTIS Rev. C. G., πρεσβύτερος τής 'Αγγλικανής 'Εκκλησίας Memorial Church εν Κ/πόλει	1871
ΚΥΤΣΧΕΡΑ Ηίγο, γραμματεὺς τής ένταύθα Αυστριακῆς Πρεσβείας	1880
ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΡΑΣ Χρ., κοσμηματοπώλης εν Κ/πόλει	1879
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ Γεώργιος, άδαμαντοπώλης εν Κ/πόλει	1872
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ Δημήτριος, άδαμαντοπώλης εν Κ/πόλει	1872
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ πιασάς 'Αλέξανδρος, πρώην σύμβουλος τής νομαρχίας Θεσσαλονίκης	1872
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ Χ' Γεώργιος, κτηματίας εν Κ/πόλει	1861

Λ.

ΛΑΖΟΠΟΥΛΟΣ Γεώργιος, έμπορος εν Κ/πόλει	1871
ΛΑΥΡΗΣ Γεώργιος, έμποροϋπάλληλος εν Κ/πόλει	1871
ΛΕΩΝΤΙΑΣ Σαπρώ, διευθόντρια του Ηεροθεναγωγείου Ηα.Ιλιάδος εν Κ/πόλει	1872
ΛΙΑΝΟΠΟΥΛΟΣ Γεώργιος, καθηγητής των μαθηματικων εν τῇ Θεολογικῇ καί 'Εμπορικῇ Σχολῇ τής Χάλκης	1875
ΛΙΟΥΜΑΣ 'Απόστολος, καθηγητής εν Κ/πόλει	1868
ΛΟΥΨΗΣ Βασίλειος, ιατρός εν Κ/πόλει	1881
ΛΟΥΤΡΑΚΗΣ Νικόλαος, καθηγητής	1879

Μ.

ΜΑΘΙΟΥΔΑΚΗΣ 'Αλέξανδρος, διευθυντής τής Τραπεζικής 'Ηπειροθεσσαλίας εν Βώλῳ	1875
ΜΑΚΡΗΣ Κωνσταντίνος, ιατρός εν Κ/πόλει	1880
ΜΑΛΙΑΚΑΣ 'Αβραάμ, καθηγητής εν Κ/πόλει	1877
ΜΑΛΛΙΑΔΗΣ Δημήτριος, δικηγόρος εν Κ/πόλει	1865
ΜΑΛΛΙΑΔΗΣ Μ.	1878
ΜΑΝΟΣ Γρηγόριος	1880
ΜΑΝΩΛΟΠΟΥΛΟΣ 'Εμμανουήλ	1881
ΜΑΡΙΑΝΟΣ Γεώργιος, έμπορος εν Κ/πόλει	1873
ΜΑΣΤΟΥΡΑΚΗΣ 'Αριστείδης	1879
ΜΑΥΡΙΚΟΣ 'Ιωάννης, στρατιωτικός ιατρός	1879
ΜΑΥΡΟΓΕΝΗΣ 'Αλέξανδρος Σπ., Α' γραμματεὺς τής εν Μαδρίτῃ 'Οθωμ. Πρεσβείας	1870
ΜΑΥΡΟΓΕΝΗΣ Δημήτριος, έμπορος	1871
ΜΑΥΡΟΓΕΝΗΣ Σπυρίδων, άρχίατρος καί ιδιαίτερος ιατρός τής Α. Μεγαλειότητος του Σουλτάνου	1861
ΜΑΥΡΟΓΟΥΡΑΤΟΣ 'Ελευθέριος	1876
ΜΑΥΡΟΓΟΥΡΑΤΟΣ Θεόδωρος Α., τραπεζίτης εν Κ/πόλει	1872
ΜΑΥΡΟΓΟΥΡΑΤΟΣ Α. Φραγκούλης, έμπορος εν Κ/πόλει	1874
ΜΑΥΡΟΓΟΥΡΑΤΟΣ 'Εμμανουήλ, τραπεζίτης εν Κ/πόλει	1873
ΜΕΓΑΚΑΚΗΣ 'Αθανάσιος, μέγας Πρωτοσύγγελλος	1877

	Έτος εκλογής.
ΜΕΘΩΔΙΟΣ, πρόεδρος Διδυμοτείχου	1876
ΜΕΛΑΝΔΙΝΟΣ 'Εμμανουήλ, εν Κ/πόλει	1877
ΜΕΛΑΝΔΙΝΟΣ Παναγιώτης, έμποροϋπάλληλος εν Κ/πόλει	1880
ΜΕΝΔΩΝΙΔΗΣ Σταύρος, έμπορος εν 'Ιστανούλῳ	1872
ΜΗΤΣΟΡΑΣ Κυριακός, έμπορος εν Φιλιππουπόλει	1871
ΜΙΚΕΛΗΣ Μ., έμπορος εν Κ/πόλει	1878
ΜΙΣΑΗΛΙΔΗΣ Εὐαγγελινός, διευθυντής τής εφημερίδος ἡ 'Αναταλή	1872
ΜΙΧΑΗΛ Μιχαήλ Ν., έμπορος εν Θεσσαλονίκῃ	1870
ΜΙΖΖΙ Lewis, δικηγόρος εν Κ/πόλει	1873
ΜΟΜΦΑΙΟΣ 'Εμμανουήλ, βιαμήχηνος	1879
ΜΟΡΔΕΜΑΝΝ Dr A. D., ιατρός, μέλος του 'Υγειονομικού Συμβουλίου εν Κ/πόλει	1871
ΜΟΡΔΕΜΑΝΝ Jean, διερμηνεύς τής Γερμανικῆς πρεσβείας εν Κ/πόλει	1872
ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΣ Χ. Θεόδωρος, γραμματεὺς τής Ρουμουνικῆς Πρεσβείας ένταύθα	1880
ΜΟΥΖΑΛΑΣ Η., έμπορος εν Κ/πόλει	1872
ΜΟΥΣΙΚΟΣ 'Ιωάννης, διδάσκαλος	1878
ΜΥΗΛΙΔΗΣ Σταύρος, ιατρός εν Κ/πόλει	1875
ΜΥΔΕΣΣΑΣ Ν. Γ., γενικός έλεγκτής τής Γενικῆς 'Εταιρίας του 'Οθωμ. Κράτους	1871
ΜΥΟΣΤΑΝΗΣ Παναγιώτης, έμπορος	1879
ΜΥΚΑΡΟΣ Γ.	1873

Ν.

ΝΑΪΔΗΣ Νικόλαος, έμπορος εν Κ/πόλει	1880
ΝΑΟΥΣ 'Αλέξανδρος, διδάκτωρ τής νομικῆς	1880
ΝΕΓΡΟΠΟΝΤΗΣ 'Ιωάννης	1871
ΝΕΡΡΗΣ Νικόλαος, εν 'Αθήναις	1874
ΝΕΥΤΣΟΥΡΑΟΥΣ Ζήσης, έμπορος εν Φιλιππουπόλει	1871
ΝΕΟΚΟΣΜΟΣ Δημήτριος, έμπορος εν Κ/πόλει	1861
ΝΕΟΦΥΤΟΣ, μητροπολίτης 'Αδριανουπόλεως	1871
ΝΕΟΦΥΤΟΣ, μητροπολίτης Λαρίσσης	1874
ΝΙΚΟΛΑΪΜΟΣ, μητροπολίτης Κυζίκου	1877
ΝΙΚΟΚΑΒΟΥΡΑΣ Σ. Α., καθηγητής	1871
ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ Γεώργιος, έμπορος εν Ξάνθῃ	1873
ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ Δ., δημοσιογράφος	1878
ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ 'Ιωάννης, εν Ροσσοβίῳ	1879
ΝΙΚΟΛΑΣ Δ., Α' γραμματεὺς τής ένταύθα 'Αγγλικῆς Πρεσβείας	1880
ΝΟΜΙΚΟΣ Α., εν Ροσσοβίῳ	1879
ΝΟΝΝΟΤΗΣ Αίμίλιος, καθηγητής εν Κ/πόλει	1873

Ξ.

ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ Δ., κτηματίας	1874
ΞΑΝΘΟΣ Γεώργιος, δικηγόρος	1878
ΞΥΔΙΑΣ Δ., εν Ροσσοβίῳ	1879
ΞΥΔΙΑΣ Θ., εν Ροσσοβίῳ	1879

Ο.

Έτος εκλογής.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ Γεώργιος, ιατρός εν Κ/πόλει	1880
ΟΔΥΜΗΔΑΣ Δ., εν Ροστοβίω	1879
ΟΜΗΡΟΣ Γ., τραπεζίτης εν Κ/πόλει	1873
ΟΡΦΑΝΟΥΔΑΚΗΣ Κωνσταντίνος, καλλιτέχνης	1879

Π.

ΠΑΓΟΥΝΗΣ Γεώργιος, διευθυντής της εν Νεοχωρίω ελληνικής Σχολής τών αρρένων . . .	1874
ΠΑΛΑΜΑΣ Γρηγόριος, αρχιμικηδόντης, σχολάρχης της Μεγάλης του Γένους Σχολής . . .	1879
ΠΑΝΟΥΡΓΙΑΣ Κ., πρώην υπεπρόξενος της ελληνικής Κυβερνήσεως εν Κ/πόλει	1878
ΠΑΝΟΥΡΓΙΑΣ Δημήτριος	1880
ΠΑΝΤΖΕΙΡΗΣ Δημήτριος, έμπορος εν Κ/πόλει	1871
ΠΑΝΤΖΕΙΡΗΣ Κωνσταντίνος, υπάλληλος εν Κ/πόλει	1875
ΠΑΝΩΡΙΟΣ Κ., έμπορος	1865
ΠΑΠΑ Δανάη, έμπορος εν Κ/πόλει	1872
ΠΑΠΑ Θεοδόσιος, έμπορος εν Κ/πόλει	1874
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ Δημήτριος, ιατρός εν Κ/πόλει	1871
ΠΑΠΑΡΡΟΥΣΗΣ Πέτρος, καθηγητής εν Κ/πόλει	1875
ΠΑΠΗΣ Τιμοθέων, λογιστής τραπεζιτικού καταστήματος	1874
ΠΑΡΑΝΙΚΑΣ Μιχάλης, γυμνασιάρχης εν Σμύρνη	1862
ΠΑΡΑΝΙΚΑΣ Νικόλαος, καθηγητής εν Κ/πόλει	1871
ΠΑΡΗΓΟΡΗΣ Κ. Α., αρχιτέκτων εν Κ/πόλει	1872
ΠΑΡΙΣΟΣ Γεώργιος, τραπεζίτης εν Αθήναις	1873
ΠΑΣΠΑΛΗΣ Αλέξανδρος, έμπορος	1870
ΠΑΣΠΑΛΗΣ Δημήτριος, τραπεζίτης	1861
ΠΑΣΠΑΛΗΣ Νικόλαος, έμπορος	1871
ΠΑΣΠΑΛΗΣ Αλέξανδρος Γ., ιατρός	1862
ΠΑΥΛΙΤΗΣ Αργύριος, έμπορος εν Φιλιππουπόλει	1872
PEARS Edwin, δικηγόρος εν Κ/πόλει	1874
ΠΕΡΔΙΚΙΔΗΣ Κυριζός, έμπορος	1871
ΠΕΡΣΙΝΑΚΗΣ Σπυρίδων, έμπορος εν Βραζιλί	1880
ΠΗΛΑΙΚΑΣ Αλέξανδρος, εν Ροστοβίω	1879
ΠΙΝΙΑΤΕΛΗΣ Ν., εν Ροστοβίω	1879
ΠΙΣΑΝΗΣ Νικόλαος, έμπορος εν Κ/πόλει	1880
ΠΛΑΤΩΝ Γρηγόριος, εν Ροστοβίω	1879
ΠΟΛΥΚΑΡΙΠΟΣ, ιεροδίακονος	1872
ΠΟΡΤΟΚΑΛΗΣ Περικλής	1880
ΠΟΡΦΥΡΙΟΣ, ήγούμενος του Συναχτικού μετοχίου	1874
ΠΡΩΙΟΣ Νικόλαος, έμπορος εν Κ/πόλει	1874
ΠΥΛΑΔΗΣ Βασίλειος, λόγιος εν Κ/πόλει	1874

Ρ.

Έτος εκλογής.

ΡΑΖΗΣ Αλέξανδρος, διερμηνεύς της Ελληνικής Προσβείας εν Κ/πόλει	1875
ΡΑΖΗΣ Αριστείδης, μηχανικός εν Κ/πόλει	1873
ΡΑΛΛΗΣ Αλέξανδρος Στερ., τραπεζίτης	1872
ΡΑΛΛΗΣ Κωνσταντίνος, έμποροϋπάλληλος εν Κ/πόλει	1875
ΡΑΛΛΗΣ Στέφανος, τραπεζίτης εν Παρισίοις	1863
ΡΑΦΑΗΛ Αλέξανδρος, υπάλληλος εν Κ/πόλει	1874
ΡΑΦΑΗΛ Ελευθέριος, δικηγόρος	1874
ΡΕΒΕΛΑΚΗΣ Δημοσθένης	1878
ΡΕΝΙΕΡΗΣ Α., εν Ροστοβίω	1879
ΡΟΣΟΛΥΜΟΣ Αθανάσιος, έμπορος εν Κ/πόλει	1871

Σ.

ΣΑΒΒΑΣ πασάς Γεώργιος, πρώην ύπουργός επί τών εξωτερικών εν Κ/πόλει	1861
ΣΑΦΡΑΝΤΗΣ Γεώργιος, έμπορος εν Αθήναις	1878
ΣΑΚΕΛΑΡΙΑΔΗΣ Δ., εν Αλεξανδρείη	1878
ΣΑΛΒΑΓΟΣ Κ., τραπεζίτης εν Παρισίοις	1878
ΣΑΛΤΕΛΗΣ Θ., καθηγητής εν Κ/πόλει	1875
ΣΑΜΑΡΤΣΙΑΝΗΣ Χριστόφορος, καθηγητής εν Κ/πόλει	1877
ΣΑΠΟΥΝΤΖΗΣ Αθανάσιος, έμπορος εν Βόλφω	1872
ΣΑΡΑΚΙΩΤΗΣ Βασίλειος, ιατρός εν Κ/πόλει	1865
ΣΑΡΔΙΝΣΚΗΣ Κωνσταντίνος, δικηγόρος εν Κ/πόλει	1868
ΣΑΡΒΕΝΤΗΣ Ηλίας, εν Ροστοβίω	1879
ΣΑΤΡΑΖΑΜΗΣ Σπαύρος, κυβερνητικός υπάλληλος	1870
ΣΓΟΥΡΑΣ Δημήτριος, τραπεζίτης εν Παρισίοις	1871
ΣΕΒΑΣΤΟΠΟΥΛΟΣ Ζωρζής, έμπορος εν Κ/πόλει	1871
ΣΕΒΑΣΤΟΠΟΥΛΟΣ Νικόλαος, ιατρός εν Κ/πόλει	1880
ΣΕΪΤΑΝΙΔΗΣ Γεώργιος, βιβλιοπώλης εν Κ/πόλει	1872
ΣΙΔΕΡΟΠΟΥΛΟΣ Ξενοφών Α., εν Κ/πόλει	1880
ΣΙΣΜΑΝΟΠΟΥΛΟΣ Γεώργιος, τραπεζίτης	1873
ΣΚΑΝΑΒΗΣ Νικόλαος, εν Ροστοβίω	1879
ΣΚΑΡΑΜΑΓΚΑΣ Ε., εν Ροστοβίω	1879
ΣΚΑΡΑΜΑΓΚΑΣ Γεώργιος, εν Ροστοβίω	1879
ΣΚΑΛΒΟΣ Φώτιος, φαρμακοποιός εν Κ/πόλει	1879
ΣΚΟΡΔΑΣ Κωνσταντίνος, έμπορος εν Κ/πόλει	1878
ΣΚΟΥΛΟΥΔΗΣ Στέφανος, τραπεζίτης εν Αθήναις	1871
SCHROEDER Paul, γενικός πρόξενος της Γερμανίας εν Βερολίω	1871
ΣΟΥΒΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ Βασίλειος, έμπορος εν Κ/πόλει	1871
ΣΟΥΓΛΟΥΡΗΣ Η., εν Ροστοβίω	1879
ΣΟΥΛΑΙΔΗΣ Νικόλαος, δικηγόρος εν Κ/πόλει	1871
ΣΟΥΤΣΟΣ Αλέξανδρος	1881
ΣΟΥΦΟΚΛΗΣ Γαβριήλ, καθηγητής εν Αθήναις	1861

	Ἔτος ἐκλογῆς.
ΣΠΙΘΑΡΗΣ Ἀνδρέας, καθηγητὴς τῶν μαθηματικῶν ἐν Κ'πόλει.....	1874
ΣΠΑΝΙΩΝΗΣ Γ., ἔμποροῦπέλληλος.....	1874
ΣΤΑΜΑΤΙΑΔΗΣ Δημήτριος, ἰατρός ἐν Κ'πόλει.....	1872
ΣΤΑΜΑΤΙΑΔΗΣ Νικόλαος, διδάκτωρ τῶν νομικῶν ἐν Σόφω.....	1878
ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ Ἀναστάσιος, ἔμπορος ἐν Σηλυβρίας.....	1879
ΣΤΑΥΡΑΚΗΣ Μιχάλης, ἔμπορος.....	1897
ΣΤΕΦΑΝΟΒΙΚ Παύλος, τραπεζίτης ἐν Κ'πόλει.....	1875
ΣΤΟΥΡΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ Εὐθύμιος, ἀρχιτέκτων.....	1879
SHAW William, ἐν Ἀθήναις.....	1872
ΣΦΟΡΟΝΙΟΣ, μητροπολίτης Ἰωαννίνων.....	1871

Τ.

ΤΑΓΗΣ Ἀναστάσιος.....	1872
ΤΑΓΗΣ Φίλιππος, καθηγητὴς ἐν Κ'πόλει.....	1875
ΤΑΜΒΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, ταμίης τοῦ Ἑλληνικοῦ Προξενείου.....	1880
ΤΑΜΒΑΚΟΣ Ν. Δ., ἔμπορος ἐν Κ'πόλει.....	1863
ΤΑΝΤΑΛΙΑΔΗΣ Ἰωάννης, δημοσιογράφος ἐν Κ'πόλει.....	1875
ΤΑΠΕΙΝΟΣ Ἐλευθέριος, ἔμπορος.....	1872
ΤΑΞΙΣ Βασίλειος, ἔμπορος.....	1871
ΤΕΤΣΗΣ Γεώργιος, δικηγόρος ἐν Ἀθήναις.....	1874
ΤΕΤΣΗΣ Ἰωάννης, καθηγητὴς ἐν Γαλαζίφω.....	1872
ΤΖΕΤΣΗΣ Ἰωάννης, καθηγητὴς ἐν Ἰωαννίνοις.....	1879
ΤΡΑΝΟΣ Ἐμμανουήλ, μεσίτης ἐν Κ'πόλει.....	1870
ΤΣΑΜΠΟΥΛΑΣ Ἰωάννης, ἔμπορος ἐν Κ'πόλει.....	1880
ΤΣΕΡΑΚΤΗΣ Βελισσάριος, ἔμπορος ἐν Κ'πόλει.....	1873
ΤΣΕΡΩΝΗΣ Κωνσταντῖνος, δικηγόρος ἐν Κ'πόλει.....	1871
ΤΣΙΚΑΛΙΩΤΗΣ Στέφανος, ἔμπορος.....	1871
ΤΣΙΤΣΟΠΟΥΛΟΣ Κωνσταντῖνος, καπηλοποιὸς.....	1878
THOMAN A., διδάσκαλος ἐν τῇ Γερμανοελβετικῇ Σχολῇ.....	1875

Υ.

ΥΠΑΝΔΡΕΥΜΕΝΟΣ Ζαφείριος, ἀπέλληλος τῆς Ὑψ. Πύλης.....	1877
---	------

W.

WEISSBACH Augustin, ἰατρός ἐν Κ'πόλει.....	1873
--	------

Φ.

ΦΑΚΑΡΟΣ Μ., διαρμηνεὺς τοῦ Ἑλληνικοῦ Προξενείου.....	1874
ΦΑΝΙΩΤΟΣ Ν., ἔμπορος ἐν Κ'πόλει.....	1873
ΦΕΪΖΗ μπέης, πρόξενος τῆς Τουρκίας ἐν Τιφλίδι.....	1874
ΦΙΛΙΟΣ Δ., διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας ἐν Ἀθήναις.....	1872
ΦΙΛΙΠΠΟΒΙΤΣ Δημήτριος, ἀπέλληλος τοῦ Αὐστρου-Ὀγγρικοῦ ταχυδρομείου.....	1872
ΦΡΑΓΚΑΤΟΣ Μιχαήλ, δικηγόρος.....	1880

	Ἔτος ἐκλογῆς.
ΦΟΥΛΑΣ Ν., καθηγητὴς τῆς γαλλικῆς.....	1874
ΦΩΤΙΑΔΗΣ Δ. Ν., ἔμπορος ἐν Κ'πόλει.....	1876
ΦΩΤΙΑΔΗΣ Ν., ἔμπορος ἐν Κ'πόλει.....	1861
ΦΩΤΙΑΔΗΣ Φώτιος, ἰατρός ἐν Κ'πόλει.....	1878

X.

HANSON H., τραπεζίτης ἐν Κ'πόλει.....	1875
ΧΑΡΑΔΑΜΠΗΛΗΣ Ν., δικαστὴς ἐν Κ'πόλει.....	1879
ΧΑΣΙΩΤΗΣ Γεώργιος, λόγιος ἐν Παρίσις.....	1869
ΧΑΤΖΗ ΧΡΗΣΤΟΥ Χρήστος, ἰδρυτὴς τοῦ ἐν τῷ Πέραν Ἑλλ. Λυκαίου.....	1872
HEIDENSTAM Oscar G. de, γραμματ. τῆς Σουηδ. καὶ Νορβηγικ. Πρεσβείας ἐν Κ'πόλει.....	1874
ΧΕΛΑΝΗΣ Μιχαήλ, φαρμακοποιός.....	1873
ΧΡΗΣΤΙΑΝΗΣ Ἀναστάσιος, ἰατρός.....	1879
ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΙΑΔΗΣ Θεμιστοκλῆς, πρόεδρος τοῦ κακουργιοδικείου ἐν Κ'πόλει.....	1875
ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΙΑΔΗΣ Συμεών, ἰατρός ἐν Κ'πόλει.....	1876
ΧΡΥΣΟΒΕΛΩΝΗΣ Ἀριστοτέλης, ἔμπορος ἐν Κ'πόλει.....	1873
ΧΡΥΣΟΒΕΛΩΝΗΣ Λεωνίδας, ἔμπορος ἐν Μαγχεστρίτῃ.....	1866
ΧΡΥΣΟΒΕΛΩΝΗΣ Μιχαήλ, ἔμπορος ἐν Λιβερπούλῃ.....	1876
ΧΡΥΣΟΒΕΛΩΝ Ξενοφῶν Β.....	1880

Ψ.

ΨΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ Κωνσταντῖνος, ταμίης τῆς Ρωσσοικῆς Ἀτμοπλοῦκῆς Ἐταιρ. ἐν Κ'πόλει.....	1875
ΨΥΧΑΡΗΣ Νικόλαος.....	1880

ΕΠΙΤΙΜΙΑ ΜΕΛΗ.

A.

ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ, Μητροπολίτης Έβρου.	1881
ΑΡΙΣΤΑΡΧΗΣ Γρηγόριος, πρεσβευτής της Ύψ. Πόλης εν Ούκραινα.	1879
ΑΡΙΣΤΑΡΧΗΣ Ιωάννης, πρώην πρεσβευτής της Ύψ. Πόλης εν Βερολίνω.	1873
ΑΡΜΕΝΗΣ Βράϊλλας, πρεσβευτής της Ελλάδος εν Παρισίσις.	1864

B.

ΒΑΣΙΛΕΤΑΣ Ιωάννης, διευθυντής του εν Αουδίνω Έλληνικού Έκπαιδευτηρίου.	1874
ΒΑΡΘΙΕΛΕΜΥ Saint-Hilaire, μέλος του Πανακκαδημίου της Γαλλίας και Γερουσιαστής.	1871
ΒΑΛΜΙΑΝΟΣ Ανδρέας, έμπορος εν Μασσαλίχ.	1871
ΒΑΝΚΡΟΦΤ Georges, πρώην πρεσβευτής των Ήνωμένων Πολιτειών της Αμερικής εν Βερολίνω.	1872
ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Γεώργιος, υποδιοικητής της Έθνικής Τραπεζής της Ελλάδος.	1871
ΒΕΡΝΑΡΔΑΚΗΣ Δημήτριος, καθηγητής των βασιλοπαίδων εν Αθήναις.	1874
ΒΕΡΝΑΡΔΟΣ Χ., ιατρός εν Σμύρνη.	1863
ΒΗΣΑΝΗΣ Πανταζής, εν Τάντα.	1881
ΒΙΤΤΩΡΙΟΣ Ιωάννης, εν Αλεξανδρείχ.	1881
BLACKIE J. Stuart, καθηγητής των ελληνικών γραμμάτων εν τῷ εν Έδιμβούργω Πανεπιστημίω.	1868
VOGÜÉ Melchior Comte de, μέλος του Πανακκαδημίου της Γαλλίας, πρώην πρεσβευτής εν Παρισίσις.	1871
ΒΟΚΕΡ, πρώην πρεσβευτής των Ήν. Πολιτειών της Αμερικής εντὸθα, Washington.	1862
ΒΟΥΤΣΙΝΑΣ Αλέξανδρος, έμπορος εν Όδησσῷ.	1881
ΒΟΥΤΣΙΝΑΣ Ιωάννης, Γεν. Πρόξενος της Ελλάδος εν Όδησσῷ.	1881
BURSIAN C., καθηγητής του εν Μονάχῳ Πανεπιστημίου.	1870
BURNOUF Emile, πρώην διευθυντής της εν Αθήναις Γαλλικής Σχολής, εν Παρισίσις.	1867

Γ.

GAMBERTA Léon.	1878
GEMMA Adolfo, διευθυντής του Περιοδικού <i>Revista</i>	1871
GLABSTONE William, πρωθυπουργός της Αγγλίας.	1862

Δ.

DERBY Lord.	1876
DUMONT Albert, μέλος έντεπιστέλλον του Πανακκαδημίου της Γαλλίας, διευθυντής της ανωτέρας εκπαιδύσεως εν τῷ υπουργείῳ της Παιδείας, εν Παρισίσις.	1868
DERBY Victor, μέλος του Πανακκαδημίου της Γαλλίας, πρώην υπουργός της Δημοσίας Εκπαιδύσεως, εν Παρισίσις.	

Ε.

ECHSTREIZ, καθηγητής του Πανεπιστημίου Λειψίας και γυμνασιάρχης της Σχολής του Αγίου Νικολάου.	1879
ΕΛΑΧΕΜ πιασάς, Υπουργός επί των Έσωτερικών.	1865
EGGER Emile, μέλος του Πανακκαδημίου της Γαλλίας, καθηγητής του πανεπιστημίου εν Παρισίσις.	
EICHTHAL Gustave d', μέλος της άσιατικής Έταιρίας εν Παρισίσις.	1864
ELLIOT Sir G. Henri, πρεσβευτής της Αγγλίας εν Βιέννη.	1872
ΕΥΣΤΡΑΤΙΑΔΗΣ Π., έφορος των άρχαιοτήτων εν Ελλάδι.	1879

Z.

ZAMBALDI F., καθηγητής της ελληνικής και λατινικής γραμμ. εν Βενετίχ.	1872
ZAPHEAS Κωνσταντίνος, κτηματίας εν Βροσθενίῳ.	1874
ZARIFHS Γεώργιος, τραπεζίτης εν Παρισίσις.	1863
ZICHY Comte, πρώην πρεσβευτής της Αύστρουγγαρίας εν Κ/πόλει.	1874
ZORAFOS Χρηστάκης, τραπεζίτης εν Παρισίσις.	1863

I.

IGNATIEFF, Général.	1865
ΙΣΤΡΙΑΣ Δόρξ.	1868
ΙΩΑΚΕΙΜ Γ', Οικουμενικός Πατριάρχης.	1878
JEIB, καθηγητής εν Γλασκῶβη.	1878

K.

ΚΑΛΑΙΓΑΣ Π., καθηγητής του εν Αθήναις Πανεπιστημίου.	1871
ΚΑΣΤΟΡΧΗΣ Εβθόμιος, καθηγητής του εν Αθήναις Πανεπιστημίου.	1871
ΚΑΦΤΑΝΤΖΟΓΛΟΥΣ Α., άρχιτέκτων εν Αθήναις.	1871
ΚΕΜΑΛ πιασάς, γερουσιαστής, υπουργός του Αυτοκρατορικού Οίκου.	1871
KEUDELL von, πρεσβευτής της Γερμανίας εν Ρώμη.	1872
CHRIST, καθηγητής του εν Μονάχῳ Πανεπιστημίου.	1870
KIRCHHOFF A., καθηγητής του εν Βερολίνω Πανεπιστημίου.	1872
ΚΟΚΚΙΝΟΣ Γερμανουήλ, καθηγητής του εν Αθήναις Πανεπιστημίου.	1863
ΚΟΝΤΟΣ Κ., καθηγητής του εν Αθήναις Πανεπιστημίου.	1874
ΚΟΥΜΑΝΟΥΔΗΣ Στέφανος, καθηγητής του εν Αθήναις Πανεπιστημίου.	1863
ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟΣ Αλέξανδρος, πρωθυπουργός της Ελλάδος.	1878
ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΕΤΗΣ Ανδρέας Γ., πρεσβευτής της Ελλάδος εν Κ/πόλει.	1875
CURTIUS Ernest, καθηγητής του εν Βερολίνω Πανεπιστημίου.	1870
CHASSANG, γενικός επιθεωρητής της δημοσίας εκπαιδύσεως εν Παρισίσις.	1868

Λ.

ΛΑΜΠΡΟΣ Π., νομισματολόγος εν Αθήναις.	1871
LESSEPS Ferdinand de, εν Παρισίσις.	1865

LÉNÉQUE Charles, μέλος του Πανακαδημίου της Γαλλίας, καθηγητής εν τῷ Collège de France, εν Παρισίοις	1866
ΛΙΒΑΔΑΣ Θεοφάνης, λόγιος εν Βιέννη	1874
LUDOLFF Comte, πρώην πρεσβευτής της Αυστροουγγαρίας εν Κ/πόλει	1872
LYONS Lord, πρεσβευτής της Αγγλίας εν Παρισίοις	1865

M.

ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ Ν., πρόεδρος του εν Αθήναις προς διέκδοσιν των ελληνικών γραμμικών Συλλόγου	1864
ΜΕΤΣΕΛΣ Σταύρος, ιατρός εν Μασσαλίχ	1880
ΜΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ Ηρακλής, καθηγητής του εν Αθήναις Πανεπιστημίου	1873
MILLER Emmanuel, μέλος του Πανακαδημίου της Γαλλίας, καθηγητής εν τῇ Σχολῇ των νεωτέρων ανατολικῶν γλωσσῶν	1863
MORRIS Jory, πρώην πρεσβευτής των Ήνωμένων Πολιτειῶν της Αμερικῆς εν Κ/πόλει	1865
ΜΟΥΝΙΦ πασζς	1865

O.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΝΗΣ Ίωάννης, πρώην γραμματεὺς του Βασιλέως των Ἑλλήνων	1873
ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ Θεόδωρος, καθηγητής του εν Αθήναις Πανεπιστημίου	1867

Π.

ΠΑΛΑΙΗΣ Α., καθηγητής του εν Αθήναις Πανεπιστημίου	1872
ΠΑΝΤΑΖΗΣ Δ., τμηματάρχης εν τῷ Υπουργείῳ της Παιδείας εν Αθήναις	1872
ΠΑΝΤΑΖΙΑΝΗΣ Ίωάννης, καθηγητής του εν Αθήναις Πανεπιστημίου	1874
ΠΑΠΑΡΡΗΘΟΠΟΥΛΟΣ Κ., καθηγητής του εν Αθήναις Πανεπιστημίου	1879
ΠΑΡΑΣΧΟΣ Αγαλλιεύς, Πρόξενος της Ἑλλάδος εν Ταϊβανίῳ	1880
PERROT Georges, μέλος του Πανακαδημίου της Γαλλίας, εν Παρισίοις	1874
ΠΕΤΡΟΣ Β', Αυτοκράτωρ της Βραζιλίας	1873
ΠΡΕΥΡΕΝΤΕΡΗΣ Χ., καθηγητής του εν Αθήναις Πανεπιστημίου	1871

P.

ΡΑΓΚΑΒΗΣ Αλέξανδρος, πρεσβευτής της Ἑλλάδος εν Βερολίνω	1863
ΡΑΛΛΗΣ Γ., καθηγητής του εν Αθήναις Πανεπιστημίου	1869
BENÉ Briant, βιβλιοφύλαξ της εν Παρισίοις Γαλλικῆς Ἀκαδημίας	1876
ΡΕΝΙΕΡΗΣ Μ., δικαστήτης της Ἐθνικῆς Τραπεζῆς της Ἑλλάδος	1864
ROSSIGNOL J. P., μέλος του Πανακαδημίου της Γαλλίας	1864

Σ.

SAVRET πασζς, πρώην μέγας Βεζίρης, γενικός επιθεωρητής των ὑπουργείων	1871
ΣΑΪΡ πασζς, μέγας Βεζίρης	1879
ΣΑΡΡΗΦΟΛΟΣ Νικόλαος, μέλος του εν Βρυξέλλαις Συλλόγου του Διεθνούς Δικαίου	1861
SAURPE Hermann, καθηγητής του εν Γοτιγγῇ Πανεπιστημίου	1875
SCHMIDT Bernard	1870
SCHMIDT Moritz, καθηγητής του εν Βιέννη Πανεπιστημίου	1871

T.

TISSOT Charles, πρώην πρεσβευτής της Γαλλίας εν Κ/πόλει	1880
TIURLOT Charles, μέλος του Πανακαδημίου της Γαλλίας εν Παρισίοις	1873
ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ Χαρίλαος, πρωθυπουργός εν Αθήναις	1878
TUCKERMAN Charles, πρώην πρεσβευτής των Ήν. Πολιτειῶν της Αμερικῆς εν Κ/πόλει	1873

Υ.

ΥΦΗΛΙΑΝΤΗΣ Γρηγόριος, πρεσβευτής της Ἑλλάδος εν Βιέννη	1874
--	------

V.

VOGUE Melchior de, μέλος του Πανακαδημίου της Γαλλίας, πρώην πρεσβευτής, εν Παρισίοις	1871
---	------

W.

WADDINGTON W. Henri, μέλος του Πανακαδημίου της Γαλλίας, γερουσι. εν Παρισίοις	1878
WEIL Henri, καθηγητής της ελληνικῆς φιλολογίας εν Παρισίοις	1867
WERTHER Baron von, πρώην πρεσβευτής της Γερμανίας εν Κ/πόλει	1875
WIESELER Friedrich, καθηγητής εν τῷ Πανεπιστημίῳ Γοτιγγῆς	1873
WITTE Baron de, μέλος του Πανακαδημίου της Γαλλίας, εν Παρισίοις	1876

Φ.

FABRI	1878
ΦΙΛΙΠΠΩΝ Τιμολέων, ἔφορος της βιβλιοθήκης της Ἑλληνικῆς Βουλῆς	1879
ΦΙΛΙΠΠΩΦ, στρατηγός εν Ρωσίῳ	1878
FOURNIER Ch., πρώην πρεσβευτής της Γαλλίας εν Κ/πόλει	1878
ΦΡΕΑΡΙΤΗΣ Κωνσταντίνος, καθηγητής του εν Αθήναις Πανεπιστημίου	1867

H.

HATZFELDT V., πρεσβευτής της Γερμανίας εν Κ/πόλει	1880
HAVET Ernest, καθηγητής εν τῷ Κολλεγίῳ της Γαλλίας εν Παρισίοις	1867
HEAP H. G. Gen. Πρόξενος των Ήνωμένων Πολιτειῶν της Αμερικῆς εν Κ/πόλει	1880
HENGEN, W., Γραμματεὺς του Instituto di Corrépondenza Archeologica	1872
HEUZEY Léon, καθηγητής εν τῇ Σχολῇ των Ἑραίων Τεχνῶν εν Παρισίοις	1874
HOLTZENDORFF Franz von, καθηγητής του Δικαίου εν Βερολίνω	1872
HOUSSAYE Henri, λόγιος εν Παρισίοις	1879

ΑΝΤΕΠΙΣΤΕΛΛΟΝΤΑ ΜΕΛΗ.

Κ.

"Ετος έκλογής.

CAILLEMER Εκυρέρ, πρόεδρος τῆς νομικῆς Σχολῆς Λουγδούνου.....	1870
ΚΟΞ, συντάκτης τῶν Ἰσραηλιτικῶν Χρονικῶν ἐν Κερκύρῃ.....	1863
ΚΟΣΜΙΑΝΗΣ Κυριακός, ἔμπορος ἐν Ἱπτολαμίδι.....	1863
ΚΟΥΝΤΟΥΡΗΣ Παναγιώτης.....	1864
COUSSEMAKER Arthur, νομικός ἐν Αἴθῃ.....	1870
ΚΡΗΤΙΚΙΑΝΗΣ Ἐμμανουήλ, ἰατρός ἐν Σύρῃ.....	1870
ΚΡΙΝΟΣ Δ., φαρμακοποιός ἐν Ἀθήναις.....	1865
QUEUX DE SAINT-HILAIRE marquis de, λόγιος ἐν Παρισίοις.....	1867
CULLEN Dr.....	1880
ΚΥΡΙΑΚΙΑΝΗΣ Κ., πρόην σχολάρχης τῆς ἐν Τραπεζοῦντι Ἑλληνικῆς Σχολῆς.....	1864
ΕΠΙΑΡΙ Chevalier Gérard de,.....	1872
ΚΩΛΙΑΤΕΟΣ Σωκράτης, πρόην διευθυντῆς τῆς ἐν Ἀθήναις Ῥιζαρίου Σχολῆς.....	1878
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΑΝΗΣ Γ., διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας ἐν Ἀθήναις.....	1876

Λ.

ΛΑΜΠΡΙΑΝΗΣ Ἰωάννης, ἰατρός ἐν Ἰωαννίνοις.....	1874
ΛΕΒΙΑΝΗΣ Δ. Ν., δικηγόρος, πρόην πρόεδρος τοῦ Συλλόγου Παιδαγωγῶν ἐν Ἀθήναις.....	1872
LEGRAND Emile, προγυμναστής ἐν τῇ Σχολῇ τῶν νεωτέρων ἀνατολικῶν γλωσσῶν ἐν Παρισίοις.....	1870
LEONARDI Giovanni, φαρμακοποιός ἐν Κερκύρῃ.....	1871
ΛΗΜΝΙΟΣ Ν., ἰατρός ἐν Ἀρτζίκη.....	1872
ΛΥΚΟΥΔΗΣ Ἐμμανουήλ, δικηγόρος ἐν Ἀθήναις.....	1874

Μ.

ΜΑΜΟΥΚΑΣ Ἀνδρέας, γραμματεὺς τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως τῆς Ἑλλάδος.....	1878
ΜΑΝΑΡΗΣ Σπυρίδων, γυμνασιάρχης ἐν Ἀθήναις.....	1863
ΜΑΝΔΡΑΣ Γρηγόριος, ἔμπορος ἐν Μυτιλήνῃ.....	1873
ΜΑΤΣΑΝΟΣ Γ., καθηγητῆς ἐν τῇ Ἰωαννικῆ Σχολῇ ἐν Ἰωαννίνοις.....	1872
MONTANI Pierre.....	1866
ΜΟΡΑΟΣ Σαμουήλ, δημοσιογράφος ἐν Κερκύρῃ.....	1864
ΜΥΡΙΑΝΘΕΥΣ Ἰερώνυμος, ἐφημέριος τῆς ἐν Λονδίνῳ ἑλληνικῆς ἐκκλησίας.....	1872

Ν.

ΝΑΧΑΜΟΥΔΗΣ Ἰωσήφ, δημοσιογράφος ἐν Κερκύρῃ.....	1864
ΝΕΡΟΥΤΣΟΣ Τάσος, ἰατρός, διευθυντῆς τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείῃ ὑγειονομικοῦ Συμβουλίου.....	1875

Ξ.

ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ Κωνσταντῖνος, καθηγητῆς.....	1863
--	------

Ο.

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ Παναγιώτης, διευθυντῆς ἰδιωτικῆς Σχολῆς ἐν Κερκύρῃ.....	1868
---	------

Π.

ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ Γ., διδάκτωρ ἐν Ἀρτζίκη.....	1872
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ Μ., ἰατρός ἐν Θεσσαλονίκῃ.....	1863

Α.

"Ετος έκλογής.

ΑΓΓΕΛΙΑΝΗΣ Ἐλέγκχος, κτηματίας ἐν Κίφῃ.....	1863
ΑΝΘΙΜΟΣ, μητροπολίτης Βελιγράδιων.....	1868
ΑΡΒΑΝΙΤΑΚΗΣ Λεάνδρος, καθηγητῆς τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς.....	1863
ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ Β., καθηγητῆς ἐν Ἀλεξανδρείῃ.....	1872
ΑΡΙΣΤΑΡΧΗΣ Δημήτριος, ἐν Κ/πόλει.....	1875
ΑΡΙΣΤΕΙΑΝΗΣ Γ., σχολάρχης ἐν Κυθωνίαις.....	1876

Β.

ΒΕΛΟΥΔΟΣ Γ., διευθυντῆς τῆς ἐν Βενετικῇ Μαρκεζινῆς βιβλιοθήκης.....	1871
ΒΕΡΒΕΤΗΣ Παναγής, ἐν Κερκλληνίῃ.....	1878
BERTHERAND, γενικός γραμματεὺς τῆς ἐν Ἀλγερῇ κλιματολογικῆς Ἑταιρίας.....	1870
ΒΑΛΙΑΝΟΣ Ν. Νικήτας, δήμαρχος ἐν Ἀμοργῷ.....	1864
ΒΑΛΑΝΟΣ Ἄγγελος, τμηματάρχης ἐν τῇ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργ. τῆς Ἑλλάδος.....	1875
ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ Ἀλέξανδρος, δημοσιογράφος ἐν Τεργέστῃ.....	1879
ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ Ἀναστάσιος.....	1879

Γ.

GERHARDT W., ἀρχαιολόγος ἐν Γοτίγγῃ.....	1873
ΓΕΩΡΓΙΑΝΗΣ Ν., ἰατρός ἐν Βώλῃ.....	1863
GIDEL Charles A., proviseur τοῦ λυκείου Louis-le-Grand, ἐν Παρισίοις.....	1867
ΓΟΥΡΟΥΑΣ Γερμανός.....	1863
ΓΡΗΓΟΡΙΑΝΗΣ Α., καθηγητῆς.....	1864

Δ.

ΔΑΜΠΝ Δ., ἰατρός.....	1872
ΔΕΚΗΡΑΛΛΑΣ Γ., ἰατρός ἐν Νέξῳ.....	1864
ΔΕΣΤΟΥΝΗΣ Γ., καθηγητῆς τῆς ἑλλ. γλώσσης ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Πετροπόλεως.....	1876
ΔΕΦΝΕΡ Μιχαήλ, ὑφηγητῆς ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίῳ.....	1875
ΔΙΜΗΤΡΑΣ Κ., ἰατρός ἐν Ἀδριανουπόλει.....	1871
DOZON Augusto, πρόξενος τῆς Γαλλίας ἐν Θεσσαλονίκῃ.....	1872

Η.

ΗΛΙΑΔΗΣ Λεωνίδας, καθηγητῆς ἐν Ἀθήναις.....	1873
---	------

Θ.

ΘΕΟΔΩΡΙΑΝΗΣ Κ., ἔμπορος ἐν Ραιδεστῷ.....	1870
ΘΕΡΕΙΑΝΟΣ Διονύσιος, δημοσιογράφος ἐν Τεργέστῃ.....	1863

Ι.

ΙΩΑΝΝΙΑΝΗΣ Ἐμμανουήλ, καθηγητῆς ἐν Ἀμοργῷ.....	1861
ΙΩΑΝΝΙΑΝΗΣ Σάββας, πρόην διδάκτωρ ἐν Τραπεζοῦντι.....	1870
ΙΩΑΝΝΙΑΝΗΣ Σερραπίων, καθηγητῆς ἐν Καισαρείῃ.....	1863

	*Έτος εκλογής.
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ Χρήστος, λόγιος	1864
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ Κλεάνθης, λόγιος ἐν Βραζιλίᾳ	1871
ΠΕΤΡΙΔΗΣ Ἀθανάσιος, σχολάρχης ἐν Κοπρισισίᾳ	1864
ΠΕΡΙΔΗΣ Δ., λόγιος ἐν Κύπρῳ	1871
ΠΙΝΙΑΤΡΟΣ Γεράσιμος	1878
ΠΟΛΙΤΗΣ Ν. Γ., λόγιος ἐν Ἀθήναις	1878

Ρ.

ΡΑΓΚΑΒΗΣ Ρ. Ἀλέξιος, ὑπάρχων τοῦ ἐπι τῶν Ἑξωτερικῶν Ὑπουργείου τῆς Ἑλλάδος	1870
ΡΑΛΛΗΣ Ν., ἰατρός ἐν Περγάμῳ	1872
ΡΑΜΜΟΣ Γ., σχολάρχης Ἀρτης	1864
ΡΩΜΑΝΟΣ Ἰωάννης, καθηγητῆς ἐν Κερκύρᾳ	1874

Σ.

ΣΑΘΑΣ Κωνσταντῖνος, μεσαιωνοδίδης ἐν Χαρισίοις	1868
ΣΑΡΡΟΣ Στέφανος, ἰατρός ἐν Βουκουρεστίῳ	1874
ΣΚΟΡΑΒΗΣ Βλάσιος, καθηγητῆς ἐν Ἀθήναις	1868
ΣΚΥΛΙΣΣΗΣ Γ., δημοσιογράφος ἐν Ἀθήναις	1863
ΣΤΑΜΑΤΙΑΔΗΣ Ἐπιμεινώνδης, διευθυντῆς τοῦ ἡγεμονικοῦ γραφείου ἐν Σέρμῳ	1867
SCHLIEMANN Ἐρρίκος, διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας ἐν Ἀθήναις	1871
ΣΧΟΡΤΣΑΝΤΗΣ Δ., πρώην σχολάρχης ἐν Ἀρτῇ	1871

Τ.

ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΑΔΗΣ Κ., καθηγητῆς τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐν Βενετίᾳ	1872
ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΑΔΗΣ Ν.	1863
ΤΣΑΝΑΡΑΣ Π., γυμνασιάρχης ἐν Κερκύρᾳ	1876

Υ.

ΥΕΙΔΝΕΡ André, καθηγητῆς ἐν Μυγδεμβούργῳ	1872
--	------

Φ.

ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΥΣ Χ. Ν., τυπογράφος ἐν Ἀθήναις	1864
FRESHFIELD Edwin, ἐν Λονδίῳ	1877

Χ.

ΧΑΣΙΩΤΗΣ Δ., ἰατρός ἐν Ἰωννίνοις	1874
HIRSCHFELD Gustavo, καθηγητῆς τῆς ἀρχαιολογίας ἐν Καϊνιγσβέργῃ	1873
ΧΡΟΝΙΔΗΣ Κ., λόγιος ἐν Ἀδριανουπόλει	1863

ΜΕΓΑΛΟΙ ΕΡΕΡΓΕΤΑΙ.

Χρ. ΖΩΓΡΑΦΟΣ.

ΕΥΕΡΓΕΤΑΙ.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΖΑΡΙΦΗΣ.
 ΜΕΝΕΛΑΟΣ ΝΕΓΡΟΠΟΝΤΗΣ.
 † ΕΥΑΝΘΙΑ ΘΕΟΦΙΛΑΟΥ.

ΜΕΓΑΛΟΙ ΔΩΡΗΤΑΙ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΡΑΠΑΝΟΣ.
 ΤΟ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΕΘΝΙΚΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ.
 ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΡΩΝΙΟΣ.
 ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΡΑΛΛΗΣ.
 † ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΒΑΛΣΤΟΣ.
 † ΠΑΝΤΙΑΣ ΣΕΚΙΔΗΣ.

ΔΩΡΗΤΑΙ.

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΗ ΘΩΜΑΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ.
 ΓΕΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΟΥ ΘΩΜΑΝΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ.
 ΤΟ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ
 ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ.
 Ο ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΠΡΟΣ ΔΙΑΔΟΣΙΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙ-
 ΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΥΛΛΟΓΟΣ.
 ΖΑΝΝΗΣ ΣΤΕΦΑΝΟΒΙΧ.
 ΑΝΔΡΕΑΣ ΒΑΛΑΙΑΝΟΣ.
 ΑΥΣΤΡΟΤΟΥΡΚΙΚΗ ΙΣΤΩΣΙΣ.
 † ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΔΟΣΙΟΣ.
 ΘΕΟΔ. Α. ΜΑΥΡΟΓΟΡΔΑΤΟΣ.
 † ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ.
 ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΣΟΥΒΑΤΖΟΓΛΟΥΣ.
 Ο. ΖΩΗ Η. ΣΟΥΒΑΤΖΟΓΛΟΥΣ καὶ Σ/².
 ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΠΟΥΛΟΣ.
 ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΥΤΤΡΟΣ.
 ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΣΚΟΥΛΟΥΔΗΣ.
 ΑΝΑΣΤ. ΠΟΛΙΣΤΙΔΗΣ.
 † ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ ΑΝΑΝΙΑΣ ΒΑΓΟΠΑΙΔΙΝΟΣ.
 ΖΗΝΩΝ ΚΑΛΕΑΝΘΗΣ.
 ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΣΗΘΕΑΚΗΣ.
 ΑΔΕΛΦΟΙ ΑΝΤΩΝΙΑΔΑΙ.
 † Σ. ΑΡΧΙΓΕΝΗΣ, ἰατρός.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ Π. ΣΚΥΛΙΤΣΗΣ.
 ΥΙΟΙ ΣΕΒΑΣΤΟΠΟΥΛΟΥ.
 ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ.
 ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΚΟΥΠΙΔΑΣ.
 ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΑΙΔΕΚΟΣ.
 ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΖΑΠΠΑΣ.

ΠΡΟΕΔ. ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗ	1861—62
ΠΕΤΡΟΣ ΖΑΝΟΣ	1862—63
Πρ. ΒΑΣΙΛΑΗΣ	1863
Σπ. ΜΑΥΡΟΓΕΝΗΣ	1863—64
ΑΔ. Γ. ΠΑΣΠΑΤΗΣ	1864—65
Σπ. ΜΑΥΡΟΓΕΝΗΣ	1865—66
Κ. ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗ	1866—67
ΕΥΧ. ΖΩΓΡΑΦΟΣ	1867—68
Πρ. ΒΑΣΙΛΑΗΣ	1868—69
ΙΟΥΛΙΟΣ ΜΙΑΗΤΗΣ	1869—70
ΣΤΑΥΡ. ΑΡΙΣΤΑΡΧΗΣ	1870—71
Κ. ΚΑΡΑΠΑΝΟΣ	1871—72
Κ. ΚΑΡΑΠΑΝΟΣ	1872—73
Πρ. ΒΑΣΙΛΑΗΣ	1873—74
Κ. ΚΑΛΑΙΑΔΗΣ	1874—75
ΑΔ. Γ. ΠΑΣΠΑΤΗΣ	1875—76
ΙΩ. ΑΡΙΣΤΟΚΑΗΣ	1876—77
ΙΩ. ΑΡΙΣΤΟΚΑΗΣ	1877—78
ΘΔ. ΓΑΛΕΜΟΣ	1878—79
ΑΔ. ΠΑΣΠΑΤΗΣ	1879—80
Πρ. ΒΑΣΙΛΑΗΣ	1880—81

ΚΟΣΜΗΤΟΡΕΣ

Κατὰ τὸ ἔτος 1880—81.

Πρόεδρος	Πρ. ΒΑΣΙΛΑΗΣ.
Ἀντιπρόεδροι	{ ΘΔ. ΓΑΛΕΜΟΣ. Θ. ΣΑΛΤΕΑΝΗΣ.
Γεν. Γραμματεὺς	Δ. ΚΥΜΠΡΙΤΗΣ.
Ἐιδ. Γραμματεὺς	ΑΘ. ΑΡΓΥΡΟΣ.
Ταμίας	Ν. ΒΑΜΒΑΚΗΣ.
Βιβλιοφύλαξ	Θ. ΣΑΛΤΕΑΝΗΣ.

ΜΕΛΗ ΔΙΑΡΚΕΣΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ

κατὰ τὸ ἔτος 1880—81.

Α'. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ.

1. ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ Θ.
2. ΒΑΦΕΙΑΔΗΣ ΑΠ.
3. ΒΟΖΑΝΗΣ ΒΡΑΝΟΣ.
4. ΘΕΟΔΩΡΙΑΝΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ.
5. ΓΑΛΕΜΟΣ ΘΑΥΣΣΕΥΣ.
6. ΚΑΛΑΙΑΔΗΣ ΚΩΝΣΤ.
7. ΛΟΥΤΡΑΡΗΣ Ν.
8. ΜΑΛΛΙΑΚΑΣ ΑΒΡ.
9. ΠΑΡΑΝΙΚΑΣ Ν.
10. ΣΑΛΤΕΑΝΟΣ Θ.
11. ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ ΧΡΗΣΤΟΣ.

Β'. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ.

1. ΧΘΗΝΟΓΕΝΗΣ ΓΙ.
2. ΑΚΑΤΟΣ Ν.
3. ΒΕΡΒΕΛΙΑΝΟΣ Β.
4. ΠΑΛΕΣΚΙΩΣ Ι.
5. ΒΕΛΛΟΓΙΑΝΝΗΣ Μ.
6. ΒΑΣΤΑΡΗΣ Κ.
7. ΓΙΑΝΝΑΡΟΣ ΘΡ.
8. ΓΚΙΩΝ Ι.
9. ΙΑΚΩΒΟΥ ΙΑΚΩΒΟΣ.
10. ΜΑΥΡΟΓΟΡΑΔΟΣ ΦΡΑΓΚΟΥΑΝΣ Α.
11. ΠΑΡΙΣΗΣ Γ.
12. ΣΑΡΑΚΙΩΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ.
13. ΤΑΜΒΑΚΟΣ Δ.

Γ'. ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ.

1. ΑΡΙΣΤΑΡΧΗΣ ΣΤ.
2. ΚΑΡΑΘΕΩΔΩΡΗ Κ. ΣΤ.
3. ΜΟΡΝΤΜΑΝΝ Α. } (οἱ).
4. ΜΟΡΝΤΜΑΝΝ J. }
5. ΠΑΣΠΑΤΗΣ ΑΔ.
6. ΠΕΡΔΙΚΙΑΝΟΣ ΚΥΡΙΑΚΟΣ.
7. SCHROEDER PAUL.

Δ'. ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗΣ.

1. ΑΡΓΥΡΟΣ ΑΘ., *Ἐδ. Γραμματέας.*
2. ΔΕΠΑΣΤΑΣ Ν.
3. ΘΕΟΔΩΡΙΑΝΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ.

4. ΓΑΛΕΜΟΣ ΘΔ.
5. ΚΑΡΑΒΑΣΙΑΝΗΣ ΙΩ.
6. ΚΥΜΗΡΙΤΗΣ Δ., *Γεν. Γραμματέας.*
7. ΛΟΥΤΡΑΡΗΣ Ν.
8. ΜΑΛΙΑΚΑΣ ΑΒΡ.
9. ΠΕΡΔΙΚΙΑΝΟΣ Κ.

Ε'. ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗΣ.

1. ΒΟΖΑΝΗΣ ΒΡΑΝΟΣ.
2. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ ΑΘ.
3. ΜΑΛΙΑΚΑΣ ΑΒΡ.
4. ΜΑΣΤΟΡΑΚΗΣ ΙΩ.
5. ΝΟΝΝΟΤΤΗΣ ΑΙΜ.
6. ΝΤΟΥΛΑΣ Κ.
7. ΣΑΛΤΕΑΝΟΣ Θ.
8. ΤΑΡΗΣ Θ.
9. ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ ΧΡΗΣΤΟΣ.

ΣΤ'. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ.

1. ΑΡΙΣΤΑΡΧΗΣ ΣΤ.
2. ΒΑΡΟΤΣΗΣ ΙΑΚ.
3. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ.
4. ΕΥΦΥΒΟΥΑΝΗΣ Δ.
5. ΙΑΚΩΒΟΥ ΜΙΑΤ.
6. ΓΑΛΕΜΟΣ ΘΔ.
7. ΚΑΡΑΒΑΣΙΑΝΗΣ Ι.
8. ΚΑΡΑΘΕΩΔΩΡΗ Κ. ΣΤ.
9. ΚΑΡΑΘΕΩΔΩΡΗ ΤΗΑΓΜΑΧΟΣ.
10. ΜΑΛΙΑΔΗΣ Δ.
11. ΣΑΡΑΚΙΩΤΗΣ Β.
12. ΣΤΑΜΑΤΙΑΔΗΣ Δ.
13. ΣΥΝΥΕΤ ΑΔ.
14. ΦΩΤΙΑΔΗΣ Φ.

ΕΠΙΜΕΛΗΤΑΙ

τῆς Ὄργανοθήκης.

ΤΗΛ: ΚΑΡΑΘΕΩΔΩΡΗ.

Γ. Α. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ.

ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΣ

τῶν ἀρχαιολογικῶν συλλογῶν.

Κ. ΠΕΡΔΙΚΙΑΝΟΣ.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ.

ΑΠΟ ΜΑΪΟΥ 1880 ΜΕΧΡΙ ΜΑΪΟΥ 1881.—ΤΟΜΟΣ ΙΕ', ΜΕΡΟΣ Α' (*).

Μ Ε Λ Ε Τ Η

ΤΩΝ «ΟΡΝΙΘΩΝ» ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ.

(Ἀναγνώσθη ἐν τῇ Φιλ. Π' Συνεδριάσει).

Οἱ Ἀθηναῖοι ἐκαυχῶντο τὸ πάλαι ὡς αὐτόχθονες. Ἐνόμιζον ὅτι, ὅτε ἡ πόλις αὐτῶν ἐκείτο δὲν ὑπῆρχεν ἕτερα τίς πόλις. Ῥήτορες καὶ ποιηταὶ μετεχειρίσθησαν ἐπιτηδείως τὴν περὶ αὐτοχθονίας τῶν Ἀθηναίων ἰδέαν, τοῦτο δὲ μεγάλως συνέβαλλεν εἰς τὴν δόξαν καὶ τὴν ὑπεροχὴν τῶν Ἀθηναίων. Καὶ κατὰ μὲν τοὺς ἀρχαιοτέρους χρόνους καὶ μάλιστα ἀπὸ τῶν Μηδικῶν μέχρι τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου (490—431 π. Χ.) ἡ πόλις τῶν Ἀθηναίων κυβερνομένη ὑπὸ φιλοπατρίδων ἀνδρῶν προέκοψε λίαν καὶ οὐ μόνον ἐφ' ἑαυτὴν ἐγένετο τῆς ἀντιζήλου Σπάρτης, τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος τότε ἐχούσης, ἀλλὰ καὶ κατὰ πολλὰ ἀνωτέρω ταύτης ἐφάνη ἐπὶ Περικλέους, πλὴν ἴσως τῶν κατὰ τὸν πόλεμον.

Θανόντος ὁμοῦ τοῦ Περικλέους τῷ 6' ἔτει τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, τοῦ Πελοποννησιακοῦ, ἤλθον πλέον εἰς τὰ πρόγματα δημαγωγοί, προεστῶτες ὀκνηροὶ καὶ κακοὶ πολῖται ἀνατρέψαντες καὶ συγχέοντες τὴν πολιτείαν. Προχωροῦντων δὲ κακῶς τοῖς Ἀθηναίοις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τῶν πραγμάτων, ἰδίᾳ μετὰ τὴν Νικίειον εἰρήνην ἐπὶ τοῦ Δεκελειακοῦ πολέμου, κτήνηται ἀφόρητος πλέον ἢ ἐν Ἀθήναις διαμονὴ πρὸ πάντων διὰ τὸ φιλόδικον καὶ στρεψόδικον τῶν Ἀθηναίων.

Τὴν τοιαύτην κατάστασιν τῆς τῶν Ἀθηναίων πολιτείας ὄρων ὁ Ἀριστοφάνης καὶ τοῦτοις ἀγανακτῶν, ἀφοῦ ἐν ἄλλοις αὐτοῦ δράμασι διὰ τῆς κωμωδίας ἤλεγξε τοὺς κακῶς πολιτευομένους, ἐν ταῖς Ὀρνισιν ἐπέανθησε μεγαλοπρεπές τι σχέδιον. Προτείνει δηλαδὴ ἐν τῇ κωμωδίᾳ ταύτῃ τὴν ἀπομάκρυνσιν πλέον ἐκ τῆς Ἀθηναίων πόλεως, τὴν ἰδρυσιν νέας πολιτείας ἀλλοχού, τὴν εἰσαγωγὴν νέας θρησκείας ἀντὶ τῆς ὑφέστώς, τὴν λατρείαν νέων θεῶν καὶ τὰ ὁμοια, ὡς τῆς τέως πολιτείας νοσοῦσης ἀθερά-

(*) Σημ. τῆς Συντακτ. Ἐπιτροπῆς. Ὁ ΙΕ' οὗτος τόμος ἀποτελεσθήσεται ἐκ δύο μερῶν, ὃν τὸ μὲν ἐστὶ τὸ ἀπὸ χειρῶν, τὸ δὲ ἐκδοθήσεται ἐπιόντως καὶ ἀποτελεσθήσεται ἐκ τῶν ἀναγνωσμάτων τοῦ κ. Ἡρ. Βασιλάου, ὃν περίληψις μόνον ἐν τῇ παρόντι ὑπάρχει.

1) Δυσίου ἐπιταφ. ε'. Ἰσοκρ. πανηγυρ. δ'.

πτωτον νόσον και διεφθαρμένης υπό τών προε-
στώτων.

Τὰ πράγματα τότε τών Ἀθηναίων ἦσαν, ὡς εἶρηται, εἰς κακὴν κατῴστασιν. Τὸ ναυτι-
κὸν αὐτῶν εἶχε καταστραφῆ περὶ τὴν Σικελίαν,
εἶχον ἀποθάνει οἱ στρατηγοὶ Λάμαχος καὶ Νι-
κίας, οἱ Λακεδαιμόνιοι εἶχον τειχίσει τὴν Δι-
κέλιαν, Ἁγίς ὁ στρατηγὸς αὐτῶν ἐπολιόρχει
τὴν Ἀττικὴν, ὁ Ἀλιβιζιάδης ἐφρόνει τὰ τῶν
Λακεδαιμονίων, ἐν δὲ τῇ ἐκκλησίᾳ αὐτῶν συνε-
βούλευε τὰ συμφέροντα αὐτοῖς. Τοιαῦτα ἦσαν
καὶ συμφορὰ τῶν Ἀθηναίων καὶ ὅμως οὐκ ἀ-
πέχοντο τοῦ κακοπραγεμονεῖν καὶ συκοφαντεῖν
καὶ φυγαδεύειν. Εἰκάζεται ἐκ τούτου ὅτι ἡ
κωμῶδία αὕτη ἐδιδάχθη ἐπὶ Χαβρίου ἀρχοντος
διὰ Καλλιστράτου ἀντὶ τοῦ ποιητοῦ Ἀριστο-
φάνους, μεταξύ τῆς ια' καὶ ιγ' ἐλαφροβολιῶνος
τῷ 6' ἔτει τῆς 91⁶⁶ Ὀλυμπιάδος, ὅ ἐστι, κατὰ
τὴν ἡμετέραν χρονολογίαν, εἰς μίαν τῶν τελευ-
ταίων ἡμερῶν τοῦ Μαρτίου, ἢ εἰς μίαν τῶν
πρώτων τοῦ Ἀπριλίου τοῦ ἔτους 414 π. Χ.
Οἱ μὲν νεώτεροι κριτικοὶ θεωροῦσιν αὐτὴν τὴν
εὐφραστήτην καὶ ὠραιότητην τῶν μέγρις ἡμῶν
διασωθεισῶν κωμῶδιῶν τοῦ ποιητοῦ, οἱ ἀρ-
χαιοὶ ὅμως, οἱ ἐπίσημοι μάλιστα ἐν Ἀθήναις
κριταί, δὲν ἐθεώρησαν αὐτὴν τοιαύτην, διότι
ἀπένευμαν αὐτῷ οὐχὶ τὸ πρῶτον βραδείον ὡς
πολλοῖς ἄλλοις τῶν ποιητῶν, ἀλλὰ τὸ δεύτε-
ρον¹, προτιμήσαντες τὰς κωμῶδας τοῦ Ἀμει-
ψίου, ὃν ὁ Ἀριστοφάνης ἐν Βατράχοις (στ. 14)
κατηγορεῖ ὡς ἀδέξιον ποιητὴν.

Εἰς τὴν ἀπόφασιν ταύτην τῶν κριτῶν πιθα-
νῶς ἔδωκεν ἀφορμὴν ἄλλα αἰτία, οὐχὶ δὲ ἡ ἀ-
προκατάληπτος ἐκτίμησις τῆς ποιητικῆς ἀξίας
τοῦ ποιήματος· ἴσως ὁ ποιητὴς τῶν Κωμῶστων
ἠνίκτετο ἀγροικότερα καὶ παρίστανε ψηλαφη-
τότερον τὰ τελευταῖα τότε γεγονότα καὶ
μάλιστα τὴν ἀποκοπὴν τῶν Ῥομῶν καὶ τὰς ἐκ
τούτου καταγγελίας καὶ καταδίνας. Ὅπως δὲ ἡ-
ποτε ὅμως ἡ κρίσις τῶν νεωτέρων εἶναι ὀρι-
στώτατη διὰ τε τὸ τολημηρὸν καὶ καινὸν τῆς εὐ-
ρέσεως τοῦ μύθου, διὰ τὸ πλήθος καὶ ζωηρὸν
τῆς διαθέσεως, ἅτινα ἀπαντῶμεν καὶ εἰς ἄλλα
δράματα τοῦ ποιητοῦ, πολὺ δὲ περισσότερο
καὶ ἀρμονικώτερον ἐν τῷ προκειμένῳ.

Ἄλλὰ ποῖον εἶναι τὸ σχέδιον καὶ τίς ὁ σκο-
πὸς τοῦ δράματος τούτου; Οἱ νεώτεροι κριτι-

κοί, ὡς εἶρηται, θαυμάζουσιν αὐτό διὰ τὰς πολ-
λὰς αὐτοῦ ἀρετὰς καὶ τὴν ποιητικὴν του ἀξίαν,
διαφωνοῦσιν ὅμως μεγάλως περὶ τε τοῦ σχεδίου
καὶ τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ. Οἱ μὲν νομίζουσιν ὅτι ὁ
ποιητὴς παρέχει ἐν αὐτῷ λεπτομερεστάτην
ιστορικὴν καὶ ποιητικὴν ἀλληγορίαν τῶν συγ-
χρόνων γεγονότων, οἱ δὲ ἐνορῶσι συμβολικὴν
παράστασιν γενικῶν τινῶν φιλοσοφικῶν καὶ
ποιητικῶν ἰδεῶν περὶ τῆς τότε καταστάσεως
τῆς πολιτείας τῶν Ἀθηναίων· ἕτεροι τούναν-
τιον οὐδένα βαθύτερον ἐμβλέπουσιν ἐν αὐτῷ
σκοπὸν ἢ τὴν εὐφυῆ μὲν πλὴν ἀδίκφορον δια-
κωμῶδησιν θεῶν καὶ ἀνθρώπων, ὡς πολλα-
χῶ τῶν ἀριστουργημάτων του πράττει ὁ Ἀρι-
στοφάνης. ἕτεροι πάλιν νομίζουσιν ὅτι ἐνῶ
πρότερον ἐν ἄλλοις δράμασιν ὁ ποιητὴς προσέ-
βαλε τοὺς ἐχθροὺς τῆς τοῦ λαοῦ θρησκείας ἤδη
αὐτὸς οὗτος πολεμεῖ αὐτήν, φαίνεται δὲ καὶ
φίλος τῶν πολέμων, ἐνῶ πρότερον ἐλάλει καὶ
εἰργάζετο ὑπὲρ τῆς εἰρήνης. Ἄλλοι παρατη-
ροῦσιν ἐν αὐτῷ σάτυραν τῶν ἀδυναμιῶν καὶ τῆς
κουφότητος τῶν Ἀθηναίων ἡδέως ἀκροωμένων
παντός λόλου τοιαῦτα τῆς φαντασίας πλά-
σματα ὑπισχνουμένου· ἄλλοι τελευταῖον οὐδένα
πολιτικὸν σκοπὸν ἐν ταῖς Ὀρνισί διαβλέπουσι,
νομίζουσι δὲ ὅτι ὁ ποιητὴς πειροῦται νὰ ἐκκλινή
καὶ ἀποτρέψη ἑαυτὸν καὶ τοὺς ἀκροατὰς του
ἀπὸ τοῦ πνιγροῦ ἀέρος τῆς πραγματικότητος
καὶ μεταβιβάσῃ εἰς τὴν χρυσὴν αὔραν τῆς
ποιήσεως· διὸ παρίστησιν οἷον εἶδος οὐρα-
στον, λαμπρὸν μὲν, ἀλλ' ἀπραγματοποίητον.

Τοιαύτη λοιπὸν σύγχυσις καὶ διαφορὰ γνω-
μῶν ἐπικρατεῖ περὶ τοῦ σκοποῦ τοῦ λαμπροῦ
τούτου δράματος παρὰ τοῖς νεωτέροις. Ἴνα
ἐννοήσωμεν καλλίτερον τὸν σκοπὸν αὐτοῦ, ὡς
ἀναλύσωμεν λεπτομερέστερον αὐτό, ἐκ δὲ τῆς
ἀναλύσεως πειραθῶμεν νὰ ἐξαγάγωμεν ἀσφαλές
τι συμπέρασμα.

Δύο Ἀθηναῖοι πολιταί, ὧν τοὺς χαρακτῆρας
κάλιστα δηλοῦσι τὰ ὀνόματα αὐτῶν, Πεισθέ-
τερος, ὁ πείθων τοὺς ἑταίρους, καὶ Εὐελπίδης,
ὁ πάντοτε ἀγαθὴν ἐλπίδα ἔχων, ἀηδιῶσαντες
τὸν ἐν Ἀθήναις βίον καὶ μάλιστα τὰς ἀενάους
δίνας τῶν συμπολιτῶν τῶν, ἀποφασίζουσι νὰ
μεταναστεύσωσιν εἰς ἄλλον τόπον, ἐνθα ἡδύ-
ναντο νὰ ζήσωσιν ἡσυχῶς·

ἡμεῖς δὲ φυλῆ καὶ γένει τιμῶμενοι
ἀστοὶ μετ' ἀστῶν, οὐ σοδοῦντος οὐδενὸς
ἀνεπτύμαθα ἐκ τῆς πατρίδος ἀμφοῖν τοῖν ποδοῖν

Ἀθηναῖοι δ' αἰε

ἐπὶ τῶν δικῶν ἄδουσι πάντα τὸν βίον.

διὰ ταῦτα τόνδε τὸν βᾶδον βαδίζομεν,

πλανώμεθα ζητοῦντες τόπον ἀπράγμονα,
ὅπου καθιδρυθέντε διαγενοίμεθ' ἄν.

(Ὀρν. 33—45).

Ἔχοντες οὖν ὁδηγούς δύο πτηνὰ, μίαν κο-
ρώνην καὶ ἓνα κολοῖον, φέρονται εἰς χώραν ἑ-
ρημον μεταξύ δασῶν καὶ βράχων, πέρον χιλίων
σταδίων ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων. Ἡ χώρα αὕτη εἶναι,
βεβαίως, πλαστή, καθαρὸν τῆς τοῦ ποιητοῦ
φαντασίας ἀποκύημα. Ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ εὐ-
ρίσκουσι τὴν κατοικίαν τοῦ Ἐποπος.

Ὁ Ἐποψ ὅτε ἦν ἔτι ἀνθρώπος, ἐκαλεῖτο
Τηρεὺς. Κατὰ τὴν ἑλληνικὴν μυθολογίαν ὁ Τη-
ρεὺς ἦτο βασιλεὺς τῶν Θρακῶν. Παιδίῳ ὁ βα-
σιλεὺς τῶν Ἀθηναίων ἐπολέμει ποτὲ πρὸς Ἀλ-
εδακὸν τὸν βασιλέα τῶν Θεσῶν. Ἐξήτησε
λοιπὸν τὴν βοήθειαν τοῦ Τηρεῶς κατὰ τοῦ
λαβδῶκου, ὡς ἀμοιβὴν δὲ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν
θυγατέραν Πρόκνην ὡς γυναῖκα· ὁ βάρβαρος ὁ-
μως Τηρεὺς καίτοι παιδοποιήσας ἐξ αὐτῆς, τὸν
ἴτιν, προῦφασίσθη ὅτι ἡ Πρόκνη ἀπέθανε καὶ
ἔλαβε τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς Φιλομήλαν· αὕτη
ἀνακαλύψασα τὴν ἀπάτην ἠθέλησε ν' ἀποκα-
λύψῃ ἰδίᾳ συμφορᾷ· ἀλλ' ὁ Τηρεὺς ἀπέκοψε
τὴν γλῶσσαν αὐτῆς, ἥτις ὅμως ἐδήλωσε τὰ
κατ' αὐτὴν εἰς τὴν Πρόκνην διὰ κεντήματός
τινος. Ἡ Πρόκνη ἐκδικουμένη τὸν Τηρέα, ἔσφαξε
τὸν υἱὸν ἴτιν καὶ παρέθετο αὐτὸν ὡς βρώσιν
τοῦ ἰδίου πατρὸς. Ὁ Τηρεὺς ἐνόησε τὸ κακούρ-
γημα, κατεδίωξε τὰς ἀδελφάς καὶ τότε κατ'
ἀπόφασιν τῶν θεῶν μεταβλήθησαν οἱ σύντρεις
εἰς πτηνὰ· καὶ ἡ μὲν Πρόκνη ἐγένετο ἀηδιῶν
κλινοῦσα τὸν ἴτιν, ἡ Φιλομήλα διὰ τὴν ἀπο-
κοπὴν τῆς γλώσσης χελιδὼν, αὐτὸς δὲ ὁ Τη-
ρεὺς ἐγένετο Ἐποψ¹.

Κατὰ τὸν ὠραῖον τοῦτον μῦθον, ὁ Ἐποψ
ἦτο ὁ Τηρεὺς, τῶν Θρακῶν μὲν βασιλεὺς, ὡς
δὲ σύζυγος τῆς Πρόκνης θυγατρὸς τοῦ βασι-
λέως τῶν Ἀθηναίων Παιδίωνος, συγγενῆς τῶν
Ἀθηναίων διὰ τὴν συγγενείαν ταύτην καὶ τὴν
μεγάλην του ἐμπειρίαν, ἣν ἐκτήσατο, ὡς πτη-
νὸν ἱπτάμενος τῆδε κάκεισε, ἦν ὁ καταλλη-
λότατος, ὅπως συμβουλεύσῃ τοὺς Ἀθηναίους
μετανάστας τίνα μέλλουσιν οἴκησιν συνέφερον
αὐτοῖς νὰ ἐκλέξωσιν. Ἐπειδὴ ὅμως οὐδεὶς τῶν
ὑπὸ τοῦ Ἐποπος δειχθέντων τύπων ἤρεσκεν
αὐτοῖς, ὁ Πεισθέταιρος ἀποφασίζει μετὰ τοῦ ἑ-
ταίρου Εὐελπίδου νὰ μείνωσι παρὰ ταῖς Ὀρ-

1) Preller's Griechische Mythologie II, 143.

νισί, τῇ δὲ βοηθείᾳ αὐτῶν νὰ κτίσωσι πόλιν
μεταξὺ οὐρανοῦ καὶ γῆς· αὕτη δὲ ἡ πόλις κει-
μένη ἐν μέσῳ τῶν δύο θελει ἄρχει ὡς ἐκ τῆς
θέσεώς της θεῶν καὶ ἀνθρώπων.

ἦν δ' οἰκίσθητε τοῦτο καὶ φράξῃθ' ἄπαξ
ἐκ τοῦ πόλου τούτου κεκλήσεται πόλις.
ὡστ' ἄρξῃτ' ἀνθρώπων μὲν ὥσπερ παρνόπων,
τοὺς δ' αὖ θεοὺς ἀπολείτε λιμῶν Μηλίω.

(183—186).

Ὁ Ἐποψ ἀκούσας τὸ σχέδιον τούτου, ὑπο-
στηρίζόμενος δὲ ὑπὸ τῆς γυναικὸς του Ἀηδι-
νος (Πρόκνης) ἀμέσως συγκαλεῖ ἑκτακτον ἐκ-
κλησίαν τῶν Ὀρνίθων. Τὰ πτηνὰ ἀκούσαντα
ὅτι παρ' αὐτοῖς μέλλουσι νὰ κατοικήσωσιν ἄν-
θρωποι, οἱ ἀδιῆλλακτοι ἐχθροὶ τοῦ γένους αὐ-
τῶν, τὸ πρῶτον μὲν ἀνθίστανται σφόδρα εἰς
τὴν πρότασιν τοῦ Τηρεῶς, τέλος ὅμως ἐπιτρέ-
πουσι τῷ Πεισθέταιρῳ τὸν λόγον.

ΕΠ. ἴτω τις ὡδα τῶν ἐμῶν ὁμοπτέρων. (229).

δεῦρ' ἴτε πειυσόμενοι τὰ νεώτερα,
πάντα γὰρ ἐνθάδε φύλ' ἀθροίζομεν
οἰωνῶν ταναοδείρων
ἦκει γάρ τις δριμύς πρέσβυς, .. (252—255).

Ὁ δὲ χορὸς τῶν ὀρνίθων λέγει :

XOP. Δολερὸν μὲν αἰεὶ κατὰ πάντα δὴ τρόπον
πέφυκεν ἄνθρωπος· σὺ δ' ὅμως λέγε μοι,
(451—452).

Οἱ ὀρνίθες ἀκούσαντες τῶν λόγων τοῦ Πεισθε-
ταίρου καὶ πεισθέντες δέχονται ἡδέως καὶ ἐν-
θουσιῶντες μάλιστα τὸ σχέδιόν των.

XOP. Πολὺ δὴ πολὺ δὴ χαλεπωτάτους λόγους
ἤνεγκας, ἄνθρωπ' ..

σὺ δὲ μοι κατὰ δαίμονα καὶ κατὰ συντυχίαν
ἀγαθὴν ἦκεις ἐμοὶ σωτήρ.
ἀναθεὶς γὰρ ἐγὼ σοι
τὰ νοτήτια κάμαυτὸν οἰκίσσω.
ἀλλ' ὅ,τι χρὴ δρᾶν, σὺ δίδασθε παρίων. ...
(539—556).

Ὁ Ἐποψ διὰ μαγικῆς τινος ρίζης προσέ-
θηκε πτερὰ εἰς τοὺς δύο ἐπήλυδας, Πεισθέται-
ρον καὶ Εὐελπίδην, οὕτω δὲ προσφικέωσιν αὐ-
τοὺς περισσότερο τὰς ὀρνισί.

ΕΠ. Μηδὲν φοβηθήσ'· ἔστι γὰρ τι ῥέξιον
ὁ διατραγόντ' ἔσπεσον ἑπιτερωμένο. (654—655).

Ἄμέσως μετὰ τὰς ἄνω θυμασίας κτίζεται ἡ
νέα πόλις ὑπὸ τῶν Ὀρνίθων αὐτῶν διὰ δὲ πα-

1) Ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν «Ὀρνίθων» εὐρήσεται·
α' ἐδιδάχθη ἐπὶ Χαβρίου διὰ Καλλιστράτου ἐν ἄ-
σταί, ὡς ὦν δεύτερος ταῖς Ὀρνισί, πρῶτος Ἀμει-
ψίας Κωμωστας, τρίτος Φρόνιχος Μονοτρόψῳ.

νηγυριζής τινος Ουσίας ἐγκαινιάζεται τῇ ἐπι- κλήσει τῶν θεῶν τῶν Ὀρνίθων.

ΕΥ. Ἄγε δὴ τί χρὴ δρᾶν. ΠΕΙ. Πρῶτον ὄνομα τῇ πόλει
θεῖσθαι τι μέγα καὶ κλεινόν, εἴτα τοῖς θεοῖς
θεῖσθαι μετὰ τοῦτο . . . (809—811).

Ὁ Παισθέταιρος καλεῖ τὴν νέαν πόλιν, ἣτις ἐκτίσθη μεταξὺ οὐρανοῦ καὶ γῆς, μεταξὺ θεῶν καὶ ἀνθρώπων, Νεφελοκοκκυγίαν· ὁ δὲ ἱερεὺς βλασφημεῖ παρωδῶν τὰς συνήθους εὐχὰς τοῖς θεοῖς ἐπὶ τοῖς ἐγκαινίοις τῆς νέας πόλεως εὐ- χεται τοῖς Ὀρνισιν οὕτως:

Εὐχεσθε τῇ Ἑστία τῇ Ὀρνιθεῖα καὶ τῇ ἰκτίνῳ
τῇ Ἑστιούχῳ, καὶ ὄρνισιν
Ὀλυμπίοις καὶ Ὀλυμπίῃσι
πᾶσι καὶ πάσῃσιν

καὶ κύκῳ Πυθίῳ καὶ Δηλίῳ καὶ Λητοῖ Ὀρτυ-
γομήτρῃ καὶ Ἀρτέμιδι Ἀκαλωνίδει

καὶ ἥρωσιν ὄρνισι καὶ ἥρώων παισὶ, πορφυρίωνι, καὶ
πελεκάννῃ, καὶ πελεκίνῳ, καὶ φλέξιδῃ, καὶ τέτρακι,
καὶ ταῶνι, καὶ ἐλεῖ, καὶ βασικῆ, καὶ ἐλασῆ, καὶ ἐριδιῶ,
καὶ καταράντῃ, καὶ μελαγκορύφῳ, καὶ αἰγιθαλλῷ,
(864—889).

Τότε παρουσιάζεται καὶ ποιητῆς τις διὰ τῶν ὕμνων
τοῦ εὐχόμενος τὰ βέλτιστα τῇ νέᾳ πόλει
Νεφελοκοκκυγίαν τὴν εὐδαίμονα
κλήσον, ὦ Μοῦσα, ταῖς ἐν ὕμνων αἰδαῖς.
(904—905).

Ἔρχονται καὶ ἄλλοι κατόπιν ἐκ τῆς γῆς, ἵν' ὅπως δὴ ποτε ὠφελῆθῶσιν ἐκ τοῦ νέου τοῦ-
δου ἰδρύματος, οἷον χρησιμολόγος, ἀάστρονόμος
καὶ γεωμέτρης Μέτων, ψηφισματοπωλῆς καὶ
ἄλλοι. Ταῦτα δὲ γίνονται ἐκτὸς τῆς σκηνῆς.

Οἱ ἐν Ὀλύμπῳ θεοὶ μετὰ λύπης ἤκουσαν καὶ
εἶδον τὴν νέαν καὶ παράδοξον ταύτην ἐπιχει-
ρησίαν, τὴν κτίσιν τῆς νέας πόλεως Νεφελοκοκ-
κυγίας, ἀμέσως λοιπὸν πέμπουσι τὴν Ἴριν,
ὅπως διατάξῃ αὐτοὺς νὰ θύσωσι τοῖς δυσηρε-
στημένοις θεοῖς.

Ὁ Παισθέταιρος ἐρωτᾷ:
αὕτη σὺ ποῖ ποῖ ποῖ, πέτει ; . . .
τίς εἶ ; ποδαπή ; λέγειν ἐχρῆν ὀπόθεν πέτει

IP. παρὰ τῶν θεῶν ἔγωγε τῶν Ὀλυμπίων.

ΠΕΙ. ὄνομα δέ σοι τί ἐστί ; πλοῖον ἢ κυνῆ ;

IP. Ἴρις ταχεῖα . . .

ἐγὼ, πρὸς ἀνθρώπου, πέτομαι παρὰ τοῦ πατρὸς
φράσσουσα θύειν τοῖς Ὀλυμπίοις θεοῖς
μηλοσφαγεῖν τε βουούτοις ἐπ' ἐσχάραις
κνισᾶν τ' ἀγυιάς. ΠΕΙ. Τί σὺ λέγεις ; ποῖοις
[θεοῖς ;

IP. ποῖοισιν ; ἡμῖν τοῖς ἐν οὐρανῷ θεοῖς.

ΠΕΙ. θεοὶ γὰρ ὑμεῖς ; IP. τίς γάρ ἐστ' ἄλλος θεός ;

ΠΕΙ. ὄρνιθες ἀνθρώποισι νῦν εἰσι θεοί.

οἷς οὐτέαν αὐτοὺς, ἀλλὰ μὲν Δί' οὐ τῷ Διί.
(1199—1237).

Ἢ Ἴρις ἐπιθυμεῖ νὰ πετάξῃ ἡσυχῶς διὰ μέ-
σου τῆς νέας πόλεως, τὴν ὁποίαν ὅμως δὲν πα-
ρατηρεῖ διόλου, ὡς ὅπως ἐννεύριον φρούριον· οἱ
πυλωροὶ ὅμως ἐμποδίζουσιν αὐτήν, ὁ δὲ Παισθέ-
ταιρος μετ' ἐπιπέδων αὐστηρῶν ἀποδιώκει αὐτήν.

ΠΕΙ. Οὐκ ἀποσοθήσεις ; οὐ ταχέως ; εὐρᾶς πατάξ.

ΧΟΡ. Ἀποκεκλήκαμεν διογενεῖς θεοὺς
μηκέτι τὴν ἐμὴν δικεπερᾶν πόλιν,
μηδέ τιν' ἱεροθύτον ἀνὰ δάπεδον εἶναι
τῆδε βροτῶν θεοῖσι πέμπειν καπνόν.
(1258—1266).

Ὁ Παισθέταιρος δὲν ἤρκεσθη εἰς τοῦτο μόνον,
ἀλλ' ἐπέμψεν κήρυκα πρὸς τοὺς βροτούς ἐπὶ γῆς,
ἵν' ἀναγγείλῃ τὴν ἰδρύσιν τῆς νέας πόλεως.
Ὁ κῆρυξ ἐπιστρέφας φέρει τὴν εἰδήσιν, ὅτι οἱ
ἀνθρώποι μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἤκουσαν τὴν ἰδρυ-
σιν τοῦ νέου κράτους τῶν ὀρνίθων καὶ τὴν παγ-
κόσμιαν κυριαρχίαν των, πλῆθος δὲ μεταναστῶν
ἐντὸς ὁλίγου θέλει ἐλθεῖν ἐκ τῆς γῆς εἰς τὸ νέον
κράτος, τὴν Νεφελοκοκκυγίαν.

Ὁ κῆρυξ λέγει:
Ὁ Παισθέταιρ', ὦ μακάρι', ὦ σοφώτατε,
ὦ κλεινότατ', ὦ σοφώτατ', ὦ γλαφυρώτατε,
ὦ τρισμακάρι', ὦ κατακέλευσον.

ὦ κλεινοτάτην αἰθέριον οἰκίσσας πόλιν,
οὐκ οἶσθ' ὅσην τιμὴν παρ' ἀνθρώποις φέρει,
ὅτους τ' ἐρασατῆς τῆσδε τῆς χώρας ἔχεις.

ἐν δέ σοι λέγω·
ἤξουσ' ἐκεῖθεν δεῦρο πλεῖν ἢ μύριοι
πτερῶν δεσμένοι καὶ τρέπων γαμφωνύγων·
ὥστε πτερῶν σοι τοῖς ἐποίκοις δαΐ ποθέν.
(1271—1307).

Ὁ Παισθέταιρος ἀκούσας ταῦτα ἀμέσως ἐτοι-
μάζει φορτία πτερῶν, ὅπως πτερώσῃ τοὺς ἐπιή-
λυδας. Ἔρχονται τρέοντι πολλοὶ ὅπως κατὰ-
κῆσασιν ἐν τῇ νέᾳ πόλει, ἀλλ' ὁ Παισθέταιρος

δὲν τοὺς θεωρεῖ ἀξίους καὶ δὲν παραδέχεται αὐ-
τοὺς πολίτας τῆς Νεφελοκοκκυγίας του. Ἀνόη-
τόν τινα π. χ. υἱὸν πατραλαίαν, λακοποιούντα
τὸν πατέρα του, μεταβάλλει εἰς ἀλέκτορα, ἀλ-
λὰ διατάττει αὐτὸν νὰ φύγῃ εἰς Θράκη, ὅπως
ἐκεῖ πολεμῶν ἐντρίμως διακριθῇ.

ΠΕΙ. . . . Ἐπειδήπερ γὰρ ἔλθεις, ὦ μέλε,
εὐνοῦς πτερώσω σ' ὡς περ ὄρνιν ὄρφανόν·
σοὶ δ', ὦ νεανίσκ', οὐ κακῶς ὑποθήσασμαι,
ἀλλ' οἶά περ αὐτὸς ἔμαθον ὅτε παῖς ἦν· σὺ γὰρ
τὸν μὲν πατέρα μὴ τύπτει· ταύτην δὲ λαβὼν
τὴν πτέρυγα, καὶ τοῦτ' ἐπὶ πλῆκτρον ὀστέρα,
νομίσσας ἀλεκτρονόμος ἔχειν τοῦδ' ἰόρον,
φρούρει, στρατεύου, μισθοφορῶν σαυτὸν τρέφει,
τὸν πατέρ' ἔκ ζῆν· ἀλλ' ἐπειδὴ μάχης εἶ,
εἰς τῆπι Θράκης ἀποπέτου, κάκει μάχου.
(1360—1369).

Ἐπίσης ἀποπέμπει καὶ τὸν διθυραμβοποιὸν
Κινησίαν, τὸν ἀγαπητότατον καὶ δραστηριώ-
τατον ἀντιπρόσωπον τῆς νεωτεριστικῆς τάσεως
τῆς ποιήσεως καὶ μουσικῆς ἦν συνεχῶς καὶ
σφόδρα ἐπολιέμενος ὁ Ἀριστοφάνης.

Καὶ συκοφάντης τις, οὗ τὸ γένος ἦνθαι τότε
ἐν Ἀθήναις, ἔρχεται ἵνα κατοιικήτῃ καὶ ἀσκήσῃ
τὸ συγγερὸν ἔργον του ἐν τῇ νέᾳ πόλει, ἀλλ' ἐκ-
διώκεται ὑπὸ τοῦ Παισθεταίρου.

ΣΥΚ. Οἶμοι τάλας· μάστιγ' ἔχεις. ΠΕΙ. πτερῶ μὲν οὖν,
οἷσί σε ποιήσω τήμερον βεμβικεῖν.
ΣΥΚ. Οἶμοι τάλας. ΠΕΙ. οὐ πτερυγίεις ἐντευθενί ;
οὐκ ἀπολιθάσεις, ὦ κάκιστ', ἀπολούμενος ;
πικρὰν τάχ' ὄψει στρεψοδικοκτανουργίαν.
ἀπίωμεν ἡμεῖς ξυλλαβόντες τὰ πτερά.
(1464—1469).

Τὸ κακὸν προχωρεῖ· οἱ ἀνθρώποι ἐπιθυμοῦσι
νὰ μεταναστεύσωσιν εἰς τὴν νέαν πόλιν, οὐδεὶς
θῦει πλέον τοῖς Ὀλυμπίοις θεοῖς, λιμὸς δὲ φο-
βερός ἐνσκήπτει εἰς τὸν Ὀλυμπον. Ταῦτο
ἐνόησεν ὁ φίλος τῶν ἀνθρώπων Προμηθεύς, ὁ
ἄλλοτε κλέψας ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ τὸ πῦρ καὶ
μεταδούς τοῖς ἀνθρώποις. Πνευστιῶν οὗτος καὶ
ἀγωνιῶν ἐπὶ τὸ κωμικώτερον, μήπως ἐννοήσῃ
αὐτὸν ὁ Ζεὺς καὶ τιμωρήσῃ διὰ τὴν προδοσίαν
του, παρουσιάζεται εἰς τὸν Παισθέταιρον καὶ λέ-
γει αὐτῷ, ὅτι τὰ τῶν θεῶν πράγματα ἔχουσι
κακῶς, διότι οὐδεὶς τῶν βροτῶν θῦει πλέον
αὐτοῖς, ὑπὸ λιμοῦ δὲ μεγάλου μαστίζονται οἱ
ἀθάνατοι θεοί, οἱ δὲ θεοὶ τῶν βασιλέων οἱ Ἰρι-
βαλλοὶ ἐτοιμάζονται νὰ ἐπαναστατήσωσι κατὰ
τοῦ Διός.

ΠΡΟ. ἄκουε δὴ νυν. ΠΕΙ. ὡς ἀκούοντας λέγε.
ΠΡΟ. ἀπόλωλεν ὁ Ζεὺς. ΠΕΙ. πῆγν' ἄτ' ἀπώλετο ;

ΠΡΟ. εἰς οὐπερ ὑμεῖς οἰκίσσατε τὸν αἴερα·
θῦει γὰρ οὐδεὶς οὐδὲν ἀνθρώπων εἶπ
θεοῖσιν, οὐδὲ κνῖσα μηρίων ἄπο
ἀνθρώπων ὡς ἡμεῖς ἀπ' ἐκείνου τοῦ χρόνου,
ἀλλ' ὡς περ εἰ θεομορφίαις νηστεύουσι
ἀνευ θυηλῶν· οἱ δὲ βάρβαροι θεοὶ
πεινῶντες ὡς περ Ἰλλυριοὶ κεκριγότες
ἐπιστρατεύουσιν εἰς ἄνωθεν τῇ Διί,
εἰ μὴ παρέξει τῆμ πόρι' ἀνεογγιμένα,
ἵν' εἰσάγοιτο σπλάγγνα κατατετημημένα.
(1513—1524).

Ὁ Ζεὺς λοιπὸν, ἐξακολουθεῖ λέγων ὁ Προμη-
θεύς τῷ Παισθεταίρῳ, ταῦτα φοβούμενος θέλει
πέμψει πρέσβεις πρὸς αὐτὸν περὶ διαλλαγῶν.
Συμβουλεύει αὐτῷ ἐπ' οὐδενὶ ἔργῳ νὰ μὴ συμ-
βιβασθῇ μετὰ τοῦ Διός ἐκτὸς ἐάν ὁ Ζεὺς πα-
ραχωρήσῃ τοῖς μὲν ὄρνισι τὸ σκῆπτρον, αὐτῷ
δὲ τῷ Παισθεταίρῳ σύζυγον τὴν Βασιλείαν δῆ-
λα δὴ τὴν προσωποποίησιν τῆς ἀρχῆς.

ΠΡΟ. μάλιστα πάντων ἐν δέ σοι λέγω σαφές·
ἤξουσι πρέσβεις δεῦρο περὶ διαλλαγῶν
παρὰ τοῦ Διός καὶ τῶν Τριβαλλῶν τῶν ἀνω·
ὕμεῖς δὲ μὴ σπένδεσθ', ἐάν μὴ παραδιδῶ
τὸ σκῆπτρον ὁ Ζεὺς τοῖσιν ὄρνισιν πάλιν,
καὶ τὴν Βασιλείαν σοι γυναῖκ' ἔχειν διόψ.

ΠΕΙ. Τίς ἐστὶν ἡ Βασιλεία ; ΠΡΟ. καλλίστη κόρη,
ἥ περ ταμιεύει τὸν κεραυνὸν τοῦ Διός
καὶ τὰλλ' ἀπαξάπαντα, τὴν εὐβουλίαν,
τὴν εὐνομίαν, τὴν σωφροσύνην, τὰ νεώρια,
τὴν λαοδοσίαν, τὸν κωλακρέτην, τὰ τριόβολα.
(1531—1541).

Καὶ ἀλκῶδῃς μετ' ὀλίγον ἔρχονται πρέσβεις
πρὸς τὸν Παισθέταιρον, ὁ Ποσειδῶν, ὁ Πρακλῆς
καὶ Τριβαλλός τις. Οὗτοι διεκπεραιούσι κἀκι-
στα τὴν διπλωματικὴν αὐτῶν ἀποστολήν. Ὁ
μὲν Πρακλῆς ὀργισθεὶς κατ' ἀρχῆς, γαργαλί-
ζεται κατόπιν καὶ μαλακώτερος καθίσταται
ὑπὸ τοῦ Παισθεταίρου δαικνύοντος αὐτῷ ὄραϊον
ψητόν. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ Τριβαλλός καίτοι
τραυλίζων πως συναινεί, ὁ Ποσειδῶν διαμνη-
στεύμενος σιωπᾷ.

ΠΟΣ. σφῆν νῦν διαλλάττεσθε καὶ ξυμβαλίνετε·
ἐγὼ δ', ἐπειδὴ σφῆν δοκεῖ, σιγήσομαι.
(1683—1685).

Τότε ὁ μὲν Πρακλῆς μένει αὐλάξ τοῦ ψητοῦ,
ὁ δὲ Παισθέταιρος μετὰ τῶν δύο ἐταίρων ἀνα-
βαίνει εἰς τὸν Ὀλυμπον, ἵνα λάβῃ σύζυγον τὴν
Βασιλείαν· διὰ δὲ τοῦ θριάμβου καὶ τῆς γαμη-
λίου πομπῆς τελευτᾷ τὸ δράμα.

ΧΟΡ. ἀναγε, δίαγε, πάραγε, πάραγε,
περικέτεσθε
μάκαρα μάκαρι σὺν τόχῃ.
ὦ μεῦ μεῦ τῆς ὕρας, τοῦ κάλλους.

ὄ μακαριστὸν σὺ γάμον τῆδε πάλει γήμας.
 μεγάλαι μεγάλαι κατέχουσι τύχαι
 γένος ὄρνιθων
 διὰ τόνδε τὸν ἄνδρ'. ἀλλ' ὑμεναίους
 καὶ νυμφαίουςι δέχεσθ' ἠδαις
 αὐτὸν καὶ τὴν Βασιλείαν.
 "Ἦρξ ποτ' Ὀλυμπία
 τῶν ἡλιβάτων θρόνων
 ἄρχοντα θεοῖς μέγαν
 Μοῖραι ξυνεκοίμισαν
 ἐν τοιῷδ' ὑμεναίῳ.
 Ὑμῶν δ', Ὑμεναί' δ'. (1720—1736).

Καὶ ὁ Πεισθέταιρος ἐπὶ ταῖς ἠδαις ταύταις
 χαίρειν μέγα λέγει·

ἐχάρην ὕμνοις, ἐχάρην ἠδαις
 ἄγαμαι δὲ λόγιον, ἄγε νυν αὐτοῦ
 καὶ τὰς γυναικὰς κλήσατε βροντὰς,
 τὰς τε κυριώδεις Διδὸς ἀπτεροπὰς,
 δεινὸν τ' ἀργῆτα κεραυνόν.
 (1743—1747).

Ἐπίσης προσκαλεῖ πάντα τὰ φύλα τῶν ὀρ-
 νίθων νὰ χαρῶσι καὶ συγχορεύσασιν.

ἮΒΙ. Ἐτεσε νῦν γάμοισιν, ὡ φύλα πάντα συννόμιον
 πτεροφόρ', ἔτ' ἐπὶ τε πέδον Διδὸς καὶ λέχος γαμήλιον.
 ὄρεζον, εἰ μάκαιρα, σὴν χεῖρα, καὶ πτερῶν ἐμῶν
 λαβοῦσα συγχορεύσον' αἴρων δὲ κουφίῳ σ' ἐγώ.

Καὶ ὁ χορὸς τῶν ὀρνίθων ἐπὶ τούτῳ·
 ἀλαλαλαί, ἰὴ Παιῶν,
 τήνελλα καλλίνικος, ὦ
 δαιμόνων ὑπέρτατε. 1755—1765).

Οὕτως ἐν μέσῳ ἀσκήτων καὶ χορῶν ἐπὶ τῇ
 γήμῳ τοῦ Πεισθεταίρου καὶ τῆς Βασιλείας, ἣν
 ἔλαβεν ἐκ τοῦ Διδὸς ἐν Ὀλύμπῳ ὁ ἰδρυτὴς τῆς
 Νεφελοκοκκυγίας, ἀποπερατοῦται ἡ κωμῶδια.

Ὁ μετὰ προσοχῆς παρατηρῶν, καὶ ἀναγι-
 νώσκων τὰ κυριώτερα μέρη τοῦ μύθου τῆς κω-
 μῶδιος ταύτης πείθεται, ὅτι τὸ δρᾶμα τοῦτο
 δὲν εἶναι ὅλως πλάσμα τῆς φαντασίας, εἰς τέρ-
 ψιν μόνον καὶ γέλωτα τῶν θεατῶν προωρισμέ-
 νον, ἀλλ' ἔχει ὅπωςδῆποτε καὶ σκοπὸν τινα.
 Ὁ μέγας κωμικὸς δὴλα δὴ σκοπεῖ ἐν αὐτῷ νὰ
 παραστήσῃ ποιητικώτερον τὰς ιδέας του ἐπὶ τε
 τῶν παρόντων καὶ τῶν πρό ὀλίγου συμβεβη-
 κότων, διὰ δὲ τῆς παραστάσεως ταύτης νὰ
 ἐπινοήσῃ οὐ μόνον εἰς τὴν φαντασίαν, ἀλλὰ
 καὶ εἰς τὴν διάνοιαν τῶν θεατῶν.

Ἀλλὰ πῶς δυνάμεθα νὰ ἐξιχνιάσωμεν καὶ
 ἀνεύρωμεν μεθοδικῶς τὸν σκοπὸν τοῦ ποιητοῦ
 ἐν τῷ δρᾶματι τούτῳ; Ἐξετάσωμεν πρῶτον τὸ
 κυριώτερον πρόσωπον, τὸν πρωταγωνιστὴν τοῦ
 δρᾶματος, τὸν Πεισθέταιρον.

Ἐάν ἐξαιρέσωμεν τὴν πλήρη πρώτην πα-

ράβασιν (676—800), τὴν ἀτελῆ δευτέραν
 (1470—1493 καὶ 1694—1705), ἅτινα
 πληροῦσι τὰς διακοπὰς τῆς πρόξεως, ὁ Πεισθέ-
 ταιρος πάντοτε παρίσταται ἐπὶ τῆς σκηνῆς· ὁ
 ἐταῖρος αὐτοῦ Εὐελπίδης παρίσταται μὲν καὶ
 αὐτὸς διαρκῶς ἐπὶ τῆς σκηνῆς καὶ ὅλον τὸ
 πρῶτον ἡμίσιον τοῦ δρᾶματος (μέχρι τοῦ στί-
 χου 847), ἔπειτα ὅμως ἀφαιρῆται ἀπὸ τῆς
 σκηνῆς. Τοῦτο πράττει ὁ ποιητὴς εἴτε διότι
 ἔχει ἀνάγκη νὰ ὑποκριθῇ καὶ ἕτερα ὑποδε-
 στερα πρόσωπα ὁ τὸν Εὐελπίδην ὑποκρινόμενος
 δευτεραγωνιστὴς, εἴτε διότι ἐξεπλήρωσε τὸν
 σκοπὸν του, δηλαδὴ παρεσκεύασε διὰ ποικίλων
 εὐφυῶν τρόπων καὶ χαριταλογιῶν τὴν σχέσιν
 τοῦ εὐφυστέρου ἐταίρου τοῦ Πεισθεταίρου μετὰ
 τοῦ Ἴπποπος καὶ τῶν λοιπῶν ὀρνίθων καὶ ἐπέ-
 δεῖξε κωμικώτερον τὰ σχέδια αὐτοῦ.

Πῶς λοιπὸν δεικνύουσι τὴν ἀλληγορίαν καὶ
 πρὸς τίνας παραβάλλουσι τὰ πρόσωπα ταῦτα;

Ἐνόμισάν τινες, ὅτι ὁ Πεισθέταιρος εἶναι μίγ-
 μα τοῦ Ἀλκιβιάδου καὶ Γοργίου, ὁ δὲ Εὐελπί-
 δης εἶναι ὁ Πῶλος ὁ μαθητὴς τοῦ Γοργίου, ἢ
 μᾶλλον προσωποποιήσεις τοῦ πλήθους τοῦ πα-
 ρακολουθούντος τῷ Ἀλκιβιάδῃ. Ἡ ἐξήγησις
 ὅμως αὕτη δὲν φαίνεται ἐπιτυχῆς· πρῶτον
 διότι ὁ Γοργίας καὶ ὁ Πῶλος ἦσαν ξένοι καὶ
 ἐπομένως πρόσωπα λίαν ἀσήμαντα διὰ τὸν
 Ἀριστοφάνην, ὅπως προσέβλη αὐτὰ τοσοῦτον·
 ἔπειτα καὶ ἐν ἐπιδοκίμῳ χρόνῳ τὸ δρᾶμα τοῦτο
 ὁ Ἀλκιβιάδης εἶχε καταφύγει εἰς Σπάρτην, ἐν
 δὲ Ἀθήναις εἶχε καταδικασθῆ ἑρῆμην εἰς ὀξ-
 νατον. Ἦθελεν εἶναι λοιπὸν ὅλως ἀκατάληπτον
 τὸ παραστήσαι αὐτὸν κατ' ἐκείνην τὴν περι-
 στασίαν ὡς πείθοντα τοὺς Ἀθηναίους εἰς ἐκτέ-
 λειν παρατόλμων ἐπιχειρήσεων.

Ἐάν πάλιν ἐκλάβωμεν τὴν μετανάστασιν
 τοῦ Πεισθεταίρου ἐξ Ἀθηνῶν αἰνιττομένην τὴν
 φυγὴν τοῦ Ἀλκιβιάδου εἰς Σπάρτην, ὅπως ἀ-
 πόφυγη τὴν κατ' αὐτοῦ κινήθεισαν δίχην, τότε
 πρέπει οἱ ὀρνίθες, πρὸς οὓς καταφεύγει ὁ Πεισθέ-
 ταιρος, νὰ σημαίνουσι τοὺς Σπαρτιάτας, ὅπερ
 ὅμως ἀδύνατον. Τελευταῖον, ὡς ὁ Ἀριστοφά-
 νης παρίστησιν ἡμῖν ἐν Βατράχοις (στιχ. 1431)
 τὸν Λίσχυλον ὁμιλοῦντα περὶ τοῦ Ἀλκιβιάδου:

» οὐ χρὴ λέοντος σχύμον' ἐν πόλει τρέφειν·
 ἦν δ' ἐκτραφῆ τις, τοῖς τρόποις ὑπηρατεῖν, »

φαίνεται ὅτι εἶχε πολὺ μεγαλειότεραν ιδέαν περὶ
 αὐτοῦ καὶ τῆς πολιτικῆς του θέσεως ἐν Ἀθή-
 ναις, ἢ ὅπως παρίστησιν τὸν Πεισθέταιρον, ὃν
 ἔστιν ὅτε μάλιστα παρέχει καὶ δειλὸν (στιχ.
 68 καὶ 91).

Ὡς δὲ ἐν τῷ Πεισθεταίρῳ δὲν δυνάμεθα ν'
 ἀναγνωρίσωμεν τὸν Ἀλκιβιάδην, οὕτω καὶ οὐ-
 δὲν ἕτερον εὐρίσκωμεν πρόσωπον ταῦτα ῥητέον
 καὶ περὶ τοῦ Εὐελπίδου. Διὸ δέον νὰ παραδε-
 χθῶμεν, ὅτι ὁ Ἀριστοφάνης ἐν τῇ κωμῶδιᾳ
 ταύτῃ δὲν ἐπροσωποποίησεν ὀρισμένα ἔτομα,
 ὧν τὰς ιδέας, πολιτικὰς, θρησκευτικὰς καὶ
 ποιητικὰς, ἐξόχως ἐπολέμει, ἀλλὰ μᾶλλον ἐν
 τοῖς δυσὶ κυρίοις προσώποις τοῦ δρᾶματός του,
 τῷ Πεισθεταίρῳ καὶ Εὐελπίδῃ, παρέστησεν ὁλο-
 κλήρους τάξεις τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων.

Κατὰ ταῦτα ὁ Πεισθέταιρος καὶ ὁ Εὐελπίδης
 παριστάνουσι τὰς ιδέας καὶ προσπαθείας πολ-
 λῶν Ἀθηναίων πολιτῶν ὡς ὁ Δικαιοπόλις ἐν
 Ἀχαρνεῦσιν, ὁ Τρυγχιὸς ἐν Εἰρήνῃ, ὁ Φιλοκλέων
 καὶ Βδελοκλέων ἐν Σφηξί καὶ αὐτὸς ὁ ἀλλαν-
 τοπώλης ἐν Ἴππεῦσι δύναται νὰ παραστήσῃ
 κωμικώτερον τὸ ἰδιαιτὸν τῶν δημοκρατικῶν
 τοῦ μέλλοντος, τῶν ὑπερβαινόντων καὶ αὐτὸν
 τὸν Κλέωνα. Ὁ Πεισθέταιρος εἶναι ὁ τύπος τῶν
 τυχοδιωκτῶν ἐκείνων κομματαρχῶν οἵτινες
 συλλαμβάνουσι σχέδια καὶ λέγουσι πολλὰ καὶ
 μεγάλα ἐν ταῖς ἐταιρίαις δηλαδὴ ἐν ταῖς πο-
 λιτικαῖς λέσχαις. Ὁ Εὐελπίδης ἀφ' ἑτέρου εἶναι
 ὁ τύπος τῶν κατωτέρων μελῶν τῶν ἐταιριῶν
 τούτων, ἅτινα ἀγονταὶ καὶ φέρονται ὑπὸ τῶν
 ἀρχηγῶν αὐτῶν καὶ βοηθοῦσιν αὐτοῖς, ἵνα ἐπι-
 τύχῃσι τῆς εὐνοίας τοῦ πλήθους εἰς ἐκτέλειν
 τῶν σχεδίων αὐτῶν.

Ὅτι ὁ Πεισθέταιρος καὶ ὁ Εὐελπίδης δὲν πα-
 ριστάνουσι τὸ πλῆθος τοῦ δήμου τῶν Ἀθη-
 ναίων καὶ τοῦ τότε ἐπικρατοῦντος δημοκρατι-
 κοῦ κόμματος, ἀποδεικνύει ὁ χορὸς τῶν ὀρνί-
 θων οὓς πιθανώτατα δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν
 ὡς παριστάνοντας τὸ πλῆθος τοῦ δήμου τῶν
 Ἀθηναίων. Ὁ Ἀριστοφάνης παρίστησιν πιθανῶς
 τοὺς συμπολίτας του Ἀθηναίους ὡς ὄρνιθας,
 ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς συμβουλῆς, ἣν ὁ Πεισθέ-
 ταιρος δίδωσι τῷ Ἴπποπι, τῷ ἀντιπροσώπῳ
 ὅλων τῶν ὀρνίθων· ὁ Ἴπποψ λέγει·

πρῶτα μὲν
 μὴ περιπέτεσθε πανταχῇ κεχηγότες·
 ὡς τοῦτ' ἀτιμὸν τοῦργον ἐστίν. (164-165).

ἡ λέξις κεχηγότες ἀναμφιβόλως ἀναφέρεται εἰς
 τὸν χαρακτήρα τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων. Τὴν
 λέξιν ταύτην περὶ τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων
 μεταχειρίσθη καὶ ἐν τοῖς Ἴππεῦσιν ὁ Ἀριστο-
 φάνης·

ὅταν δ' ἐπὶ ταυτησί καθῆται τῆς πέτρας
 (τῆς Πυρακῆς)
 κέχηγαν ὡσπερ ἐμποδίζων ἰσχάδας
 (Ἴππ. 754-5).

καὶ ἀλλαγῶ τοῦ αὐτοῦ δράματος (στ. 1262).
 καὶ μὴ ἐγώ σε, ὡς ἄφηκε, θεραπεύσω καλῶς
 ὡσθ' ἔμοιγε σὲ μηδὲν' ἀνθρώπιον ἐμοῦ
 ἴδεῖν ἀμείνω ἢ τῇ Κεχηγῶν πόλει.

Ὁ ἀκούων λοιπὸν τὴν λέξιν κεχηγότες, γνω-
 ρίζει ὅπωςδῆποτε καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ ποιητοῦ,
 ἴσως καὶ ἐξ ἄλλων ὁμοίων περιστάσεων, ὡς
 εἴρηται, ἔπρεπε νὰ ἐννοήσῃ περὶ τίνας πρόκει-
 ται. Τὸ ἀσταθές, εὐμετάβολον καὶ κομφόρουν
 τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων, ἅτινα οἱ Ἀθηναῖοι
 ἐδείκνυον πρὸ πάντων ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ
 δήμου, ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς τὸν Ἀριστοφάνην
 ὅπως παραστήσῃ αὐτοῦς ἐπὶ τῆς σκηνῆς ὡς
 ὄρνιθας, κούφους δηλαδὴ εὐμεταβόλους καὶ
 ἄνοους.

Ἴσως συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ προσω-
 πείου τούτου καὶ ἡ γλῶσσα. Παρὰ τοῖς τρα-
 γικοῖς τῶν Ἀθηναίων ὡς καὶ παρὰ Ξενοφῶντι
 καὶ Πλάτωνι συνεχῶς εὐρίσκωμεν τὴν λέξιν
 ἀναπτεροῦν σημαίνουσαν μεταφορικῶς τὴν τῆς
 ψυχῆς ἐξέγερσιν. Ἀναλόγως ἐχρήσατο τῇ λέξει
 καὶ ὁ Σοφοκλῆς ἐν Οἰδ'. Ὑμῶν ἄπειτοι
 δ' ἐλπίσιν» (στιχ. 487). Πιθανῶς αἱ λέξεις
 πτεροῦν ἀναπτεροῦν, πέτεσθαι, πεποτησθαι,
 εἶναι ἐν Ἀθήναις κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην
 συνήθεις, τοῦ συρροῦ, ὡς λέγομεν, εἰς δῆλωσιν
 τοῦ ἐνθουσιασμοῦ, τῆς ἐνθουσιώδους ἐξεγέρ-
 σεως τῆς ψυχῆς πρὸς τι οἰονδῆποτε. Οἱ λόγοι
 τοῦ Πεισθεταίρου (στιχ. 1436 καὶ 1445).

νῦν τοι λέγων περὶ σε
 καὶ
 πάντες τοῖς λόγοις ἀναπτεροῦνται
 ἐξηγούνται ἐκ τῶν συνήθων φράσεων τῶν πα-
 τέρων, ὧν τινες διεσκέδαζον λέγοντες ἐν ταῖς
 κουρείοις περὶ τῶν υἱῶν των·

δεινῶς γέ μου τὸ μεϊράκιον Διιτρέφης
 λέγων ἀνεπτέρωκεν ὡσθ' ἰππηλατεῖν.
 ὁ δὲ τις τὸν αὐτοῦ φησὶν ἐπὶ τραγωδίᾳ
 ἀνεπτέρωσθαι καὶ πεποτησθαι τὰς φρένας.
 (Ὀρν. 1442-1445)

Ἐπίσης λέγει ὁ Στραψιδῆς περὶ τοῦ Φιλιπ-
 πίδου ἐν Νεφέλαις (στιχ. 319)

ταῦτ' ἀρ' ἀκούσασ' αὐτῶν τὸ φέγγυ' ἡ ψυχὴ μου
 [πεπότηται.

Καὶ ἐν ἄλλοις ὁμοίως, ἐννοοῦντες πιθανῶς
 ὡς διὰ τοῦτο ἡ ἐκείνο ἐνθουσιῶντες.

Ἐάν δὲ τις δὲν παραδέχεται ὅτι ὁ ποιη-
 τὴς διὰ τοῦ χοροῦ τῶν ὀρνίθων αἰνιττεῖται τὸν
 δῆμον τῶν Ἀθηναίων καὶ μάλιστα ἐν τῇ Ἐκ-
 κλησίᾳ, διότι ὁ Πεισθέταιρος, καὶ ὁ Εὐελπίδης

κατέλιπον τὰς Ἀθήνας καὶ ἐβάδιον ἐπέκεινα τῶν χιλιῶν σταδίων ὑπὸς φθόσῳ εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ Ἴπποπος, ὡς παρατηρήσῃ πρὸς τοῦτους ἔτι, ὁ ποιητὴς διὰ τὴν πρᾶξιν τοῦ δράματός του ἐχρηάσθη φανταστικὴν τινὰ χώρην, οὐτοπίαν· τοιαύτη δὲ χώρα εἶναι ἡ Νεφελοκοκκυγία σέβειν ἔχουσα τὸ μὲν πρὸς τὰς νεφέλας, τὰς θεὰς τῶν μετεωροσοφιστῶν καὶ μετεωροφενάκων, τὸ δὲ πρὸς τὴν κόκκυγα τὸ σύμβολον τῶν ἀπλῶν καὶ κούρων ἀνθρώπων. Τοῦτο λοιπὸν εἶναι κατὰλληλον σύμβολον διὰ τὰ τυχοδιωκτικὰ σχέδια μεμκρυμένων ἀποικιστῶν καὶ δι' αὐτῶν ἰδρύσεως μεγάλῃς δυνάμεως. Τοιαύτας δὲ ιδέας συνελήμβανον τότε πολλοὶ Ἀθηναῖοι δημαγωγοὶ καὶ μάλιστα οἱ περὶ τὸν Ἀλκιβιάδην, ταύτας δὲ ἐνεκολοποῦντο μετὰ ζήλου πολλοὶ ἄπαδοι αὐτῶν, τὸ δὲ πλήθος τὰς παρεδέχετο ἀμέσως.

Ἐπίσης καὶ νέα κοσμογονία καὶ θεογονία, ἣν κηρύττουσιν οἱ Ὀρνίθεις ἐν τῇ παραθέσει (στῖχ. 685), ὡς παρόδησις τῶν εὐχῶν ἐν τῇ θυσίᾳ, ὁ φανερός πόλεμος κατὰ τῶν Ὀλυμπίων θεῶν καὶ τῶν δικαιωμάτων αὐτῶν, πάντα ταῦτα ἀναφέρονται εἰς τὴν ἀντιορησθευτικὴν κίνησιν τῶν χρόνων ἐκείνων, ἀπορρέουσιν τοῦτο μὲν ἐκ τῆς δαισιδαμονίας καὶ τοῦ μυστικισμοῦ, τοῦτο δὲ ἐκ τῆς ἀπιστίας καὶ ματαιότητος. Ἡ κατάστασις αὕτη ἐφαίνεται εἰς τὸν Ἀριστοφάνην ἐπικίνδυνος οὐχὶ ἐκ ὀρησθευτικῶν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐκ πολιτικῶν λόγων, ἐπομένως ἀπορριπτέα. Ἐνταῦθα ἐννοοῦνται τὰ ὑπὸ τῶν λεγομένων Ὀρφικῶν καὶ ὁμοίων ἀγυρτῶν τελοῦμενα καὶ ἡ γλῶσσά τῶν ὑπὸ τῆς πόλεως προστατευομένων μυστηρίων ἐν ἰδιωτικαῖς οἰκίαις, ὡς ἡ ὑπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου, ἔτι δὲ ἡ ἀποκοπὴ τῶν Ἑρμῶν ἀποδιδόμενη κυρίως εἰς τὴν ἐταιρίαν τοῦ Εὐφιλήτου. Ταῦτα ὅμως εἰσὶν ὅλως γενικὰ μὴ αἰνιγματούμενα ἰδιαιτέρως συμβάντα ἢ ὠρισμένα πρόσωπα.

Ἄλλοι πάλιν διείδον ἐν τῷ Ἴπποπι μετὰ τοῦ ὑψηλοῦ λόφου τῶν πετρῶν τὸν στρατηγὸν τῶν Ἀθηναίων Ἀμάχον, ἐν τοῖς θεοῖς τοὺς Πελοποννησίους, ἐν ταῖς ἀνθρώποις τοὺς ἐκπύρωθεν συμμάχους. Ταῦτα ὅμως καταβιβάζονται τὸ λαμπρὸν προεὶν τῆς φαντασίας τοῦ ποιητοῦ εἰς ψυχρὸν καὶ δρασιζήγητον αἰνίγμα δυσκόλως λύουσιν αὐτό.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ τολημρὰ καὶ παράλογος ἐπιχείρησις τοῦ Πεισθεταίρου ἐν τῇ κωμῳδίᾳ παρατοῦται αἰσίως, τὸ δὲ δράμα τελευτᾷ διὰ τοῦ ὀρχήμου τοῦ Πεισθεταίρου κατὰ τῶν Ὀλυμπίων θεῶν καὶ τῆς συζεύξεώς του μετὰ τῆς

Βασιλείας δὲ ἐν νὰ παραδεχθῶμεν, ἔτι ὁ Ἀριστοφάνης σπουδαίως ἐποδοκίμαζε ταῦτα πράξιων τοῖς συμπολίταις αὐτοῦ τὸ μεγαλοπρεπὲς τοῦτο ἀναμνηστικὸν σχέδιον, δῆλα δὲ τὴν μεταβολὴν τῆς Ἀθηναϊκῆς πολιτείας εἰς παγκόσμιον ἀρχουσαν δημοκρατίαν, ὡς ἐπὶ Περικλέους;

Βεβαίως οὐχὶ! οὐδένα ἔχομεν λόγον νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ὁ ποιητὴς μετέβαλε ριζηδὸν τὰ πολιτικὰ του φρονήματα γενόμενος ἀπὸ συντηρητικῆς ριζοσπάστῃς. Ἐπειτα αὐτοὶ οἱ ἰδρυταὶ τῆς νέας πόλεως ἐπανειλημμένως καταφρονοῦσι τὴν τε ἐπιχείρησιν αὐτοῦ καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τῶν ὀρνίθων, ὁμιλοῦσι δὲ περὶ πόλεως, τὴν ὑποίαν οἱ θεαταὶ διόλου δὲν βλέπουσιν.

Αἱ δὲ ἀπαιτήσεις, ὡς οἱ δύο μετανίσταται προβάλλουσι τῷ Ἴπποπι πρὶν ἀποφασίσαι νὰ μείνωσι πρὸς ταῖς ὄρνισιν εἰς τὴν νέαν πόλιν τῶν δὲ ἀφορῶσιν εἰς νέον τι σχέδιον ἀλλὰ μόνον εἰς ἡδονὴν καὶ τέρψιν τῶν αἰσθήσεων.

Ὁ ποιητὴς λοιπὸν δὲν παρεδέχεται τὰς πράξεις καὶ τὰ σχέδια τῶν ἡρώων τοῦ δράματός του, τοῦτο ὅμως παρατοῦται αἰσίως, διότι οἱ μετανίσταται ἐπιτυγχάνουσι τοῦ σκοποῦ αὐτῶν. Τί συμβαίνει λοιπὸν; Οὐδὲν ἄλλο ἢ εἰρωνεία, ἥτις καίτοι κρύπτουσα τὴν ἀληθῆ αὐτῆς ιδέαν ἀναγνωρίζεται εὐκόλως ὑπὸ τῶν εἰδημόνων· οὗτοι δῆλαδὴ ἐννοοῦσιν ἐν τῇ παραστάσει τῶν Ὀρνίθων τὸ μηδαμινὸν καὶ ἀντίστροφον καὶ τὴν ἀνοησίαν. Καὶ ὁ ἀπλοῦστερος Ἀθηναῖος ἐννοεῖ ὅπωςδὴποτε τὴν κωμῳδίαν καὶ μὴ θεωρῶν αὐτήν, ὡς ἀπλήν διασκέδασιν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐκ ταύτης (εἰς τοῦτο δὲ εἶχον συνειθίσαι αὐτοὺς ὁ τε Κρατῖνος καὶ ὁ Ἀριστοφάνης) βλέπων ἰδρυομένην πόλιν ἀνευ ἐργατῶν, τὸν δὲ ἀρχοντα αὐτῆς ἀφαιρέσαντα τὸν Δία τὸ σκῆπτρον καὶ τὴν Βασιλείαν, τὰς δὲ πράξεις τῶν ἐν τῇ σκηνῇ προσώπων ὁμοίως παραπλησίως ταῖς τῶν ἐν ταῖς ἐταιρίαις καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν κυριωτέρων δημαγωγῶν, ἠδύνατο νὰ εἴπῃ· ἀμέλιστα, μέλιστα. Τοιοῦτοι τυχοδιώκται καὶ ἀπκατεῖνες εἶναι καὶ οἱ πολιτικοὶ ἡμῶν ἄνδρες, ἀνόητοι δὲ εἴμεθα ἡμεῖς, οἵτινες ἀπατώμεθα ὑπ' αὐτῶν καὶ βοηθοῦμεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἰδρύσιν τῶν ἀνοήτων σχεδίων των, τῶν ἐναερῶν κτιρίων των· αὐτοὶ μὲν ὑπισχνοῦνται ὀρνίθων γάλα καὶ ἡμεῖς τὰ πιστεύομεν».

Ἐάν λοιπὸν οἱ θεαταὶ ἢ σοφοὶ πρὸς οὗς ἀποτίνεται ὁ Ἀριστοφάνης, ἐνόησαν τοῦτο ἀμέσως, ὁ ποιητὴς ἐπέτυχε τοῦ σκοποῦ του· ὁ σκοπὸς του ἦτο νὰ παραστήσῃ εἰς τοὺς συμ-

πολίτας του κωμικώτερον, ἐν μέσῳ τῆς μέθης καὶ τῆς χαρῆς τῶν Διονυσίων τὰ ἀνόητα σχέδια τῶν κούρων πολιτικῶν των ἀνδρῶν. Δι' ἐκείνους ὅμως, οἵτινες ἐν γνώσει ἢ ἐν ἀγνοίᾳ ἐτύφλωττον καὶ δὲν ἀνεγνώριζον τὴν ὁμοιότητα τοῦ γελοίου καὶ πραγματικοῦ, τὸ ὅλον τοῦ δράματος ἦν εὐχάριστος παιδιὰ, ἐν ᾗ χαριέντως προσεβάλλοντο πλαγίως γνωστὰ πρόσωπα, ὡς ὁ Ἐξακαστίδης (στῖχ. 11), ὁ λαλιμῆργος καὶ δειλὸς Κλεώνυμος (289), ὁ ὑπὸ τῶν συκοφαντῶν καὶ τῶν γυναικῶν ἐκτιλλόμενος Καλλίας (285), οἱ καταβροχθισταὶ καὶ ἀλαζύνες διὰ τὰ πλοῦτη των Θεαγένης καὶ Αἰσχίνης (822), ὁ γεωμέτρης Μέτων (922—), ὁ ποιητὴς ἢ μελοποιὸς Κινησίας (1373—), ὁ ἱματιοκλέπτης Ὀρέστης (1491), ὁ φιλόσοφος Σωκράτης καὶ ὁ φίλος καὶ μαθητὴς του Χαιρέφων (1555 καὶ 1556—), ὁ πρῶτος ἀλλὰ δειλὸς Πείσανδρος ἐξ Ἀχαρνῶν (1556—).

Τὸ αὐτὸ περίπου συμβαίνει καὶ ἐν ταῖς Ἐκκλησιαζούσαις· ὡς ἐν ταῖς Ὀρνίσι νὰ παραστήσῃ ὁ πανούργος ἐν φανταστικαῖς εἰκόσιν εἰς τοὺς συμπολίτας του τὰς ἀνοήτους πολιτικὰς καὶ κοινωνικὰς θεωρίας καὶ προσπαθείας τινῶν ἐκ τῶν συγγρόνων συμπολιτῶν του¹.

Μ. ΠΑΡΑΝΙΚΑΣ.

πει ὅλον τὸν κόσμον ὑπὸ τοὺς πόδας του, οὕτω καὶ ἐν ταῖς Ἐκκλησιαζούσαις ἡ Πραξιγόρα κκοροθοὶ μετὰ τῶν ἐταίρων αὐτῆς γυναικῶν νὰ δοθῇ ἡ ἐξουσία τοῦ δήμου εἰς τὰς γυναίκας· οὕτω δὲ διὰ τῶν ριζικωτάτων τούτων μεταρρυθμίσεων, διὰ τῆς κοινοκτημόσυνης κτημάτων καὶ γυναικῶν θεραπεύονται ὅλα τὰ πολιτικὰ καὶ κοινωνικὰ ἀμαρτήματα. Ἐπίσης καὶ ἡ κωμῳδία αὕτη «Ἐκκλησιαζούσαις» παρατοῦται διὰ ὀριαμβευτικοῦ δειπνοῦ παρασκευασθέντος δαπάνῃ τῆς πόλεως εἰς τοὺς πολίτας καὶ τὰς πολίτιδας. Ὁρεῖλομεν λοιπὸν νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ὁ Ἀριστοφάνης πρᾶγματι εἶχεν αὐτὸν τὸν σκοπὸν, αὐτὸ τὸ ἰδανικὸν τῆς ποιήσεώς του, τὸν κοινωνισμὸν τῶν νεωτέρων; Βεβαίως οὐχὶ!

Σκοπὸς λοιπὸν αὐτοῦ ἦτο ἐν τε ταῖς Ἐκκλησιαζούσαις καὶ ταῖς Ὀρνίσι νὰ παραστήσῃ ὁ πανούργος ἐν φανταστικαῖς εἰκόσιν εἰς τοὺς συμπολίτας του τὰς ἀνοήτους πολιτικὰς καὶ κοινωνικὰς θεωρίας καὶ προσπαθείας τινῶν ἐκ τῶν συγγρόνων συμπολιτῶν του¹.

ΑΘΑΝΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

II

ΑΝΕΥΡΕΣΙΣ ΤΗΣ ΟΜΗΡΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΕΝ ΤΑΙΣ ΔΗΜΩΔΕΣΙ ΔΙΑΔΕΚΤΟΙΣ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ.

(ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΕΞ ΑΝΕΚΔΟΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΟΣ).

(Ἀνεγνώσθη ἐν τῇ II συνεδρίᾳ).

Κύριοι,

Περὶ ἐπὶ τὸ βῆμα τοῦ ἀνωτάτου τούτου φιλολογικοῦ κριτηρίου τῆς Ἀνατολῆς δὲν προτίθεμαι νὰ λαλήσω ὑμῖν περὶ τῶν θαυμασίων λειψάνων τῆς ἀρχαίας καλλιτεχνίας, ὧν ἡ θεία ἀναπετάννουσι τὰς πτέρυγας τῆς ποιητικῆς φαντασίας καὶ ἀνοίγει εὐρὸν στάδιον εἰς φιλοσοφικὰς μελέτας περὶ τοῦ ἰδανικοῦ καλοῦ, ἀλλὰ ποιήσομαι τὸν λόγον περὶ παλαιῶν μνημείων,

μέγα ἐχόντων τὸ ἐνδιχέρον διὰ πάντα ὅστις σεμνύνεται ἐπὶ τῇ ἑλληνικῇ αὐτοῦ καταγωγῇ. Ἐρχομαι καταδείξων ὅτι ἡ γλῶσσα ἐν ᾗ ἐψάλλεν ὁ Ὀμηρος πρὸ τριῶν περίπου χιλιῶν ἐτῶν σώζεται καὶ σήμερον ἔτι ἐν ταῖς δημώδεσι διαλέκτοις τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ὅτι ἐπομένως τὰ περὶ Ὀμηρικῆς γλώσσης ἀμφισβητή-

1) Ἡβλ. Bursian's, Ueber die Tendenz der Voegel des Aristophanes.

ματα δεν δύνανται να λυθώσιν ἄλλως ἢ διὰ τῶν συγγρόνων ἑλληνικῶν διαλέκτων.

Καὶ τῶ ὄντι μὲν ὅλα τὰ περὶ ἡμερικῆς γλώσσης ὑπομνήματα τῶν τε ἀρχαίων καὶ τῶν νεωτέρων φιλολόγων, μὲν ὅλας τὰς προόδους τῆς συγκριτικῆς γλωσσολογίας περὶ τοῦ ἐτύμου τῶν λέξεων, πολλὰ εἰσέτι ἡμερικαὶ λέξεις στεροῦνται ἀκριβοῦς καὶ ἀποχρώσεως ἑρμηνείας.

Τίς ἀρὰ γε ἡ αἰτία τούτου; Ἐγὼ νομίζω ὅτι τοῦτο προήλθε πρῶτον ἐκ τῆς ὀλιγορίας τῶν ἀρχαίων ἑλλήνων σχολιαστῶν τοῦ ἐξακριβώσαι τὰς συγγρόνους αὐτοῖς διαλέκτους, ἐκ τῆς ἀφροντίας τοῦ ζητήσαι εἰ αἱ θεοφύμεναι ὑπ' αὐτῶν ὡς ἐκλείψασαι ἡμερικαὶ λέξεις ἐσώζοντο πρὸς διότι ἀκατανόητον τίνι τρόπῳ λέξεις ἐπικρατοῦσι, οὐδ' ὅπως μνημονοῦμεναι ὑπ' αὐτῶν ὡς σωζόμεναι, αἴφνης ἀναφάνονται σήμερον ἐν ταῖς δημώδεσι διαλέκτοις καὶ ἀκριβῶς κατὰ τὴν ἡμερικὴν σημασίαν· δεύτερον αἰτίον τούτου ἐστὶν ὅτι οἱ εὐρωπαῖοι ἑλληνισταὶ οὐδέ κ' ἂν ἐφαντάσθησαν ὅτι ἠδύναντο νὰ λύσωσι τὰς ἀπορίας αὐτῶν περὶ πολλῶν ἡμερικῶν λέξεων διὰ τῆς βοήθειας τῶν συγγρόνων ἑλληνικῶν διαλέκτων. Ἀλλὰ καίτοι ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ τοῦ Ὀμήρου παροημελήθησαν αἱ δημώδεις διαλέκτοι ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον, καὶ αὐτῶ πολλὰ μάρτυρα, ὡς ἠδύναντο νὰ παρασχῶσιν ἡμῖν ἀπώλοντο, σώζονται ἡμῶς καὶ σήμερον ἐτι σπουδαία λείψανα τῆς ἡμερικῆς γλώσσης, ἱκανὰ νὰ διασαφηνώσῃσι πολλὰ σκοτεινὰ χωρία τοῦ Ὀμήρου, νὰ καταδείξωσι διὰ τῆς πληθῆος αὐτῶν τὴν ζωτικότητα τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ τὴν ἐνότητά τῆς διασωσάσης αὐτὰς φυλῆς μετὰ τῶν κληροδοτησάντων αὐτῶ τηλικούτων πλοῦτον.

Τοιαυτοτρόπως μηδὲν ἔχοντες τοῦ λοιποῦ νὰ περιμένωμεν παρὰ ξένων ὑπομνηματιστῶν, ἀνάγκη νὰ στρέψωμεν τὴν προσοχὴν ἡμῶν πρὸς τὰς πηγὰς, τὰς διασωθείσας ἐν ταῖς δημώδεσι διαλέκτοις. Διὰ τούτου θέλω νὰ εἶπω ὅτι τοῦ λοιποῦ ἢ τοῦ Ὀμήρου καὶ τῶν λοιπῶν ἀρχαίων ἡμῶν συγγραφέων ἑρμηνεία ἀνήκει ἡμῖν αὐτοῖς, διότι ὁ ἀρχαῖος ἑλληνισμὸς ἐν τῇ γλώσσῃ καὶ ταῖς παραδόσεσι δὲν ἐξέλιπεν. Ἢ τοῦ Ὀμήρου γλώσσα ζῆ ἐν ταῖς δημώδεσι διαλέκτοις τῶν ἀπανταχοῦ ἑλλήνων, καὶ ζῆ σχεδὸν ἀκραιφῆ. Ἴδὼν λέξις τις ἐξέλιπεν ἐνταῦθα, ἀναφαίνεται ἐκεῖ, ἐὰν οὐδεμίαν παράδοσιν διεσώθη περὶ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου παρὰ τοῖς πλείστοις τῶν ἑλλήνων δὲν σημαίνει ὅτι οὐδεμίαν τις τοιαύτη ἐφθασε μέχρις ἡμῶν.

Ἐπάρχουσιν εἰσέτι ἑλληνες εἰς ὧν τὰ ὦτα

βομβοῦσιν αἱ οἰμῶγαι καὶ εὐχολαί τῶν ὀλεσάντων καὶ ὀλομένων ἀνδρῶν» ἐν Τροίᾳ, ζῶσιν εἰσέτι ἑλληνες ἀκούσαντες παρὰ τῶν προγόνων αὐτῶν τὰς ἐπεληθούσας συμφορὰς εἰς τὸν οἶκον τοῦ Πριάμου ἕνεκα τῆς Ἀργείας Ἑλένης.

Πρὸς ἀπόδειξιν τῶν λεγομένων ἀρχομαι πρῶτον ἀπὸ τῶν παραδόσεων, ὡς ἀνεύρισκω ἐν δυοῖς παροιμίαις τοῦ Εὐξείνου Πόντου καὶ ἰδίως τῆς ἐν Καππαδοκίᾳ Κρώμνης, ἥτις ἴσως ἐστὶν ἀποικὸς τῆς καθ' Ὀμηρον ἐν Παφλαγονίᾳ, εἰ μὴ ἐστὶν αὐτὴ αὐτὴ ἕνεκα τῆς γειτονίας, διότι τῷ Ὀμήρῳ ἐστὶν ἀγνωστὸς ἡ Καππαδοκία. Οἱ ἀπόγονοι λοιπὸν τοῦ ἐξ Ἑνετῶν Πολυμένου, τοῦ ἡγουμένου τῶν Παφλαγόνων ἐν τῇ ὑπερασπίσει τοῦ Ἰλίου, θέλοντες νὰ ἐξενέγκωσι μεγάλην ἀρὰν κατὰ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν λέγουσι «τῆς Τρωάδος τὰ κακὰ ἔς τὸ κεφάλιν αὐτῶν» ἢ τοῖς Τρωάδος τὰ κακὰ εἰς τὴν κεφαλήν αὐτῶν. Καὶ ἄλλοτε πάλιν βλέποντες ὅτι ἕνεκα τῆς νεοσύμφου ἀνεφύησαν διχάνοισι ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ γαμβροῦ ἀναμνησθῆσκονταί τῶν Ἑλένης ἕνεκα ἐρίδων μετὰ τῶν ἑλλήνων καὶ Τρώων καὶ ἐπιλέγουσιν αὐτῆς «Ἑλέν» ἢ «Ἑλένη» ὡς ἐστὶν ἢ «Ἑλένη» εἰσέβη εἰς τὸν οἶκον.

Αἱ δύο αὗται παροιμίαι διασωθεῖσαι ἐν χώρῳ μεσογείῳ, ἐπὶ ὑψηλῶν ὄρεων, παρ' ἑλλήνων ἀπομεινωμένοις ἀπὸ πάσης ἄλλης ξένης φυλῆς, εἰσι προφανέστατα ἀπήχησις τῶν περὶ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου παραδόσεων, αἵτινες δὲν ἠδύναντο νὰ ὑπάρχωσιν, εἰ μὴ ὁ Τρωϊκὸς πόλεμος ἦν γεγονός.

Ἄρα καὶ αἱ δύο αὗται παροιμίαι ἔρχονται πρὸς ἐπικύρωσιν τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, εἰ παρὰ τοῖς ἱστορικοῖς καὶ ἀρχαιολόγοις ὑπάρχουσιν εἰσέτι ἀμφιβολίαι περὶ τούτου.

Ὅτι παρὰ τῷ ἑλληνικῷ λαῷ διεσώθησαν καὶ ἄλλαι παροιμίαι ὑπεθυμίζουσαι ἱστορικὰ γεγονότα περὶ τούτου ποιησόμεθα λόγον ἄλλοτε, καὶ πῆρωται νὰ μὲ ἀκούσητε καὶ αὐθις λαλοῦντα ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου περὶ τῆς παρεληλυθυίας δούξης τῶν προγόνων ἡμῶν. Νῦν δὲ τοσαῦτα εἰπὼν περὶ παραδόσεων, ἐναργέστατα ἀποδεικνυσάντων τὸν ἀδιάρρηκτον ἡμῶν σύνδεσμον μετὰ τῶν ἡμερικῶν προγόνων, εἴμι ἐπὶ ἄλλα ζῶντα ἡμερικὰ μνημεῖα ἐν ταῖς δημώδεσι διαλέκτοις, ὅπερ ὡς καὶ τὰ ἐκδοθέντα ἤδη παρ' ἐμοῦ οὐ μικρὸν ἐπιχέουσι φῶς εἰς τὴν ἀμφίβολον μέχρι σήμερον ἑρμηνείαν πολλῶν ἡμερικῶν λέξεων.

Ἢ λέξις ΔΝΟΠΑΛΙΖΩ ἀπαντᾷ δις μόνον παρ' Ὀμήρῳ, ἐν Ἰλιάδι Δ, 472 «ἀνὴρ ἀνδρα

ἑδνοπαλίζεν» καὶ ἐν Ὀδυσσεῖζ Ξ, 512 «τὰ σὰ βράκια δνοπαλίζεις». Ἐὰ δὲ περὶ αὐτοῦ σημειούμενα ὅποτε τῶν ἀρχαίων καὶ νεωτέρων σχολιαστῶν εἰσι σκοτεινὰ καὶ ἀόριστὰ καὶ ὡς λίαν περίεργα παρατίθεμεν ὀλόκληρα ὡς ἔχουσι παρὰ τῷ κυρίῳ Πενταζίδῃ λέγοντι «τὸ δνοπαλίω λαβὸν πολλὰς παραγωγὰς καὶ ἑρμηνείας κατὰ μὲν τὸν Λόβεκον ἐκ τοῦ ἀχρήστου οὐσιαστικοῦ δνοπαλίης ἢ δνοπαλίος, ὅπερ ἐκ τοῦ ἀχρήστου δόνορος (ἔθεν τὸ δνορεῖν καὶ ὁ δνοραξ) καὶ τοῦ πάλω ἐσηματίσθη, σημαίνει δὲ ἐν Ἰλιάδι μὲν τινάσσω, διασεῖω, μέπτω τῆδε κίκεϊσε, ἐν Ὀδυσσεῖζ δὲ φορῶ ἢ περιβάλλομαι, κατ' ἄλλους δὲ ἐκ τοῦ αἰολικοῦ γνάφαλον=κνήφαλον καὶ σημαίνει διατινάσσω, ὡς ὁ κναφεῖς ὅθεν τινὲς τὸ ἐν Ὀδυσσεῖζ Ξ, 512 ἑρμηνεύουσι θῦ καθαρίσθη, θῦ ἑκαλύρη» ἄλλοι δὲ τράχουσιν ἐκ τῆς Σανσκριτικῆς ῥίζης παβι, νεφ (ἔθεν νέφος, γνόφος, δνόφος) καὶ ἑρμηνεύουσι τυλίσσω, κρέπτω, γορεύω. Ἐτέλος ὁ Δύντζερος παράγει ἐκ τοῦ ἀχρήστου δνοπαλίος, ὅπερ ἐκ τῆς ῥίζης δραπ, καὶ ἑρμηνεύει διὰ τοῦ ἀπτομαι, λαμβάνω, ὅπερ ἀρμόζει ἐπίσης εἰς ἀμφότερα τὰ χωρία.

Ἀλλὰ τί ἄλλο ἐξάγει τις μετὰ τὰς πολλὰς ταύτας καὶ ἀντιφατικὰς παραγωγὰς καὶ ἑρμηνείας, εἰ μὴ ὅτι ὡς ἔλεγεν ὁ Εὐστάθιος «ἐν ταῖς χερσὶν ἔξεις, ταῖς παλῆμαις δονήσεις ἢ δινήσεις, οἷα συρράπτων ἢ καὶ ἄλλως μεταχειριζόμενος καὶ καλύπτων τὰδε ἢ ἐκείνα τὰ μέρη τοῦ σώματος, τὰ γυμνά δηλαδὴ, διὰ τὸ διεργαγῶτα εἶναι τὰ βράκια καὶ ἐστὶ δνοπαλίζεω, ὡς εἶπεν τὸ δνοπαλίλειω ἢ δνοπαλαμίζεω», καὶ κατωτέρω, ὡς ἐν τινι ῥητορικῷ λεξικῷ ἐγράφετο «δνοπαλίζεω τὸ κεντεῖν, τὸ ταρασσεν, ἐκτινάσσειν, σελεῖν, ἐστὶ δὲ ὅτε καὶ κτείνειν καὶ πολεμεῖν»;

Ὅπως γένηται καταληπτότερον περὶ τίνος πρόκειται ἐν τοῖς δυοῖς τούτοις χωρίοις, θεωροῦμεν ἐπιναγκῆς νὰ ἀφηγηθῶμεν τὰ περὶ τούτων καθ' Ὀμηρον.

Οἱ Τρῶες καὶ οἱ ἑλληνες ποιοῦνται συνθήκας ὅπως ὁ τε Πάρις καὶ ὁ Μενέλαος μονομαχήσωσι καὶ ὁπότερος νικήσῃ καὶ κρείσσων γένηται νὰ λάβῃ τὴν Ἑλένην. Συγκροτεῖται ἡ μονομαχία καὶ ὁ Μενέλαος διαμῆ τὸν χιτῶνα τοῦ Πάριδος διὰ τοῦ ἔγχους, διαθρύπτει τὸ ξίφος ἐπὶ τῆς κόρυθος αὐτοῦ καὶ λαβὸν ἐκ ταύτης ἔλαει αὐτὸν πρὸς τοὺς ἑυκνήμιδας Ἀχαιοὺς, ἀλλ' ἡ Ἀφροδίτη ταχέως ἐννοήσασα τούτο ῥήγνυσι τὸν ἱμάκτα τῆς τρυφαλείας καὶ κλύψασα αὐτὸν δι' ἠέρος πολλῆς ἐξαρπάξει καὶ φέρει πρὸς

τὴν Ἑλένην, ἐνῶ μικροῦ ἐδέησε νὰ ζῆται μέγα κῶδος ὁ Μενέλαος. Ἐπειδὴ ἡμῶς ἡ νίκη ἐφάνετο ὑπὲρ τοῦ Μενέλαιου, ὁ ἀνὰξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων προχωρεῖ πρὸς τὸν ὄμιλον τῶν Τρώων καὶ προσκαλεῖ αὐτοὺς νὰ ἐκδώσιν τὴν Ἀργείαν Ἑλένην καὶ σὺν αὐτῇ πάντα τὰ κτήματα, ἀλλ' οἱ Τρῶες παρὸβάνουσι τὰ ὄρκα καὶ ἐπεμύχασαι τῶν Ὀλυμπίων θεῶν ὑπὲρ ἐκτέρων τῶν διαμαχομένων μερῶν συνάπτεται γενικὴ μάχη. Πρῶτος ὁ Νεστορίδης Ἀντίλοχος φονεύει τὸν ἐκ τῶν Τρώων Θυλυσσιδάην Ἐλέπωλον. Τῶν δὲ Τρώων πειρωμένων ν' ἐκαλλέβωσι τὸ σῶμα αὐτοῦ,

ἄργον ἐτύθη ἀργαλέον Τρώων καὶ Ἀχαιῶν· οἱ δὲ λύκοι ὡς ἀλλήλοισ ἐπόρουσαν, ἀνὴρ δ' ἀνδρα ἐδνοπαλίζεω.

Μετὰ τοιαύτην φρικτὴν μάχην, καθ' ἣν οἱ πολεμιστὰι ἐπέπιπτον κατ' ἀλλήλων ὡς λύκοι, τὸ δνοπαλίω ἐπρεπε νὰ σημαίη τὸ ποιούμενον ὑπὸ τῶν λύκων, δηλαδὴ σπαράττω, διὰ τοῦτο καὶ ὑπελήφθη σημαῖνον κτεῖνω.

Ὅπως δ' ἐννοήσωμεν τί σημαίνει καὶ τὸ ἐν Ὀδυσσεῖζ Ξ, 512

«ἀτὰρ ἠῶθεν γε τὰ σὰ βράκια δνοπαλίζεις», πρέπει νὰ ἐνθυνηθῶμεν τὸ ἑξῆς.

Ὅτε ὁ Ὀδυσσεὺς δεδμημένος ὑπὸ κατετῆθη ὑπὸ τῶν Φυακῶν ἐπὶ ψυχρῷ Ἰθάκῃ καὶ ἐγερεθεὶς δὲν ἐγνώριζε ποῦ εὐρίσκειται, ἢ Ἀθηνᾶ θέλουσα νὰ μὴ ἀνγνωρίσῃ τὸν Ὀδυσσεῖα ἢ ἔλογος, οἱ ἀσπὸι καὶ οἱ φίλοι, πρὶν οὗτος πᾶσαν ὑπερδασίην μνηστῆρας ἀποτίσῃ, μεταμορφοῦται εἰς ἀνδρα ἐπιβώτορον μήλων, πλησιάζει τὸν Ὀδυσσεῖα, διασκαδίζει τὴν ἠέρα, δείκνυσιν αὐτῷ τὸ ἔδος τῆς Ἰθάκῃς καὶ προτρέπει νὰ τεύξῃ αὐτὸν ἀγνωστον ἀπάντεσι βροτοῖσι. Διὸ ἐπιμασκαμένη αὐτὸν ῥάβδῳ

κάρφην μὲν χροῶ καλὸν ἐνὶ γυμπατοῖσι μέλεσσιν, ξανθὸς δ' ἐκ κεφαλῆς ὄλεσεν τρίχας, ἀμφὶ δὲ δέρμα πάντεσσιν μελέεσσιν παλαιῶ ὄμμα γέροντος· κνύζωσεν δὲ οἱ ὄσσε, πάρος περικαλλέ' ἔδοντε· ἀμφὶ δὲ μιν βράκος ἄλλο κακὸν βύβρον ἠρῆς χιτῶνα, βωγαλέα, βυπόωντα, κακῆ μεμορυγμένα καπνῶ· ἀμφὶ δὲ μιν μέγα δέρμα ταχίης ἔσσι' ἐλάφοιο φίλον· δῶκε δὲ οἱ σκῆπτρον καὶ ἀεικέα πήλην, πυκνὰ βωγαλέην· ἐν δὲ στρόφος ἦεν ἀορτήρ¹.

Ἐκ τῆς περιουσιῆς ταύτης βλέπομεν καθαφῶς ὅτι ὁ διὰ μαγικῆς ῥάβδου τῆς Ἀθηνᾶς μεταμορφωθείς εἰς ἐπίτην Ὀδυσσεὺς ἔφερε βράκος καὶ χιτῶνα καταξοχισμένα, κατωτέρω

1) Ὀδυσ. Ν, 430—440.

μένα και καταμαρτυρημένα υπό καπνού. "Οτε δὲ κατόπιν ἐν τοιαύτῃ καταστάσει ἐπιλοξενήθη ὑπὸ τοῦ συδῶτος αὐτοῦ Ἰνδαίου καὶ διηγήθη αὐτῷ πλαστὴν ἱστορίαν, δι' ἧς ὑπηνίσσετο τὴν κακὴν αὐτοῦ ἐσθῆτα, ὁ Ἰνδαίος ἀπαμειβόμενος εἶπεν·

"Ὁ γέρον, αἶνος μὴν τοι ἀμύμον, ὃν κατέλεξας, οὐδέ τί πω παρὰ μοῖραν ἔπος νηκερδὲς ἔειπες. Τῆς οὐτ' ἐσθῆτος δευθήσαι οὔτε τευ ἄλλου, ὃν ἐπέοιχ' ἰκέτην ταλαπείριον ἀντίσπαστα, νῦν ἄτάρ ἠδ' ὀθέην γε τὰ σὰ ῥάκεα δροπαλίξαις· οὐ γὰρ πολλαὶ χλαῖναι ἐπημοιβοὶ τε χιτῶνες ἐνθάδε ἐννοῦσαι· μία δ' οἷα φοιτὶ ἐκάστη.

Ἐλοιπὸν σημαίνει ἐνταῦθα τὸ δροπαλίξαις· ὁ Alexis Pierron, ὁ τελευταῖος γάλλος ἐκδότης τοῦ Ὀμήρου λέγει tu manieras, c'est-à-dire tu nettoieras et rapiéceras, ὅπερ ἐστὶ τὸ κατὰ τι σχολίον «διὰ χειρῶν ἔξεις», δηλαδὴ θὰ πάρῃς τὸ χέρι. Κατὰ δὲ τὸν Εὐστάθιον, ὡς ἀνωτέρω εἶπομεν, «ταῖς χερσὶν ἔξεις, ταῖς παλάμαις δονήσεις, οἷα συρράπτων ἢ καὶ ἄλλως μεταχειριζόμενος καὶ καλύπτων τὰδε ἢ ἐκεῖνα τὰ τοῦ σώματος μέρη, τὰ γυμνά δηλαδὴ, διὰ τὸ διερωγότα εἶναι τὰ ῥάκεα καὶ ἐστὶ δροπαλίξαις», ὡς εἶπεν, τὸ δροπαλίξαις, ἢ δροπαλαμίξαις». Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ ἐπιλησθῶμεν ὅτι τὸ ῥάκος καὶ ὁ χιτῶν τοῦ Ὀδυσσεύς ἦσαν ἀρωγαλέα, ῥυπόδεντα, κακῶς μεμορυσμένα λαπῶν, ὅτι τὸ «δροπαλίξω» ὅπως ἐρμηνεύεται ὑπὸ Alexis Pierron καὶ Εὐσταθίου, ἀνάγκη νὰ ἔχη δύο ἀντιθέτους σημασίας, καθαρίξω π.λῶν ἢ ἐκκοιίξω καὶ διορθῶν, συρράπτω. Τοῦτου παραδεικτοῦ γενομένου, ἀκτανοήτων τινὶ τρόπῳ ἢ αὐτὴ λέξις δύναται νὰ λέγεται καὶ περὶ πολεμιστῶν ἐφορμώντων κατ' ἀλλήλων ὡς λύκων, ὅτε ἔπρεπε νὰ σημαίη κατασπαράσσω, ὅπερ πάντῃ ἀδιάφορον τοῦ συρράπτω, ἀλλ' ὁ Alexis Pierron θέλει νὰ μὴ ἐξέλθωμεν τῆς κυρίας σημασίας manier καὶ ἐξηγῆται «ἀνὴρ ἀνδρα ἰδνοπλίξεν» le guerrier se couait le guerrier, c'est-à-dire, le prenait il bras-le-corps et le terrassait. Διὰ τῆς ἀορίστου λοιπὸν ἐκφράσεως «διὰ τῶν χειρῶν ἢ ταῖς χερσὶν ἔξεις» ἦν ἀνταποδίδωσι διὰ τοῦ γαλλικοῦ manier φαντάζεται ὅτι ἐρμηνεύει ἀποχρώντως ἀμφότερα τὰ χωρία, ἐν οἷς ἀπαντῶμεν τὸ «δροπαλίξω».

Ἀλλὰ τοιαύτας ἀσθασιέτους ἐρμηνείας βρασιζομένως πάντοτε ἐπὶ τῶν ἀρχαίων σχολίων ἢ νεωτέρῃ ἐπιστήμῃ δὲν δύναται νὰ παραδεχθῆ ἀσυζητητῆ. Αὐτὴ εἰσθύουσα εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ γένεσιν τῶν γλωσσῶν ἐπιλαμβάνεται τῆς

ἐξ ἧς συνίστανται ὅλης καὶ ἀναλύουσα τὰς λέξεις ἀνεύρισκε διὰ τῆς συγκατακτικῆς ἐτυμολογίας τὴν ἀρχικὴν αὐτῶν σημασίαν. Ἀφοῦ δὲ οἱ ἀρχαῖοι τοιαύτην ἐπιστήμην οὐτ' ἐφαντάσθησαν οὐτ' ἐδημιούργησαν, ἐννοεῖται ὅτι ἡμεῖς οἱ νεώτεροι δὲν δυνάμεθα ν' ἀρκεσθῶμεν εἰς τὰς ἀτομικὰς τῶν παλαιῶν ἐμπνεύσεις, αἵτινες ἄλλο δὲν ἐκφράζουσιν ἢ γνώμην ἀπορρέουσαν ἐκ τῆς ἰδίας ἐκείνων ἀντιλήψεως, ἐπομένως ἀνάγκη νὰ ζητήσωμεν ἄλλοχού τὸ ἔτυμον τοῦ δροπαλίξω.

Ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ ὑπάρχουσι δύο μόνον λέξεις ἐκ τῆς ἀρχαίας, εὐρισκόμεναι δὲ ἀμφότεραι παρ' Ὀμήρω, τὸ ἀδροπερός, ὅπερ ἴσον τὸ ζοπερός ἐκ τοῦ παρ' ἄλλοις ποιηταῖς δρόπος, παρ' Ὀμήρω «δρόπος» καὶ τὸ «δροπαλίξω», ὅπερ πρέπει ν' ἀντιστοιχῆ ἀρρήτῳ τινὶ ζοπαλίξω, παραγομένῳ ἐξ οὐσιαστικοῦ ζοπαλιον, καὶ τοῦτο ἐξ ἄλλου τινὸς ζοπα σωζομένου ἐν Εὐζείνῳ Πόντῳ καὶ σημαίνοντος τὸν παρ' ἄλλοις στρουμπουλῶν, ἐστραμμένον ῥινόμακτρον ἢ χειρόμακτρον, δι' οὗ οἱ παῖδες παῖουσιν ἀλλήλους ἐν διαφόροις παιδαίαις. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ τὸ ροπαλίξω παράγεται ἐκ τοῦ ροπαλιον, ροπή, καὶ τὸ κροπαλίξω ἐκ τοῦ κρόταλον, κρότος. Τὸ ὑποτιθέμενον τοῦτο ζοπαλίξω, ὅπερ ἠθέλε σημαίνει παῖειν διὰ τῆς ζόπας, μιλῶναι τοῦ ο εἰς αὐ ἠθελε εἶναι ζουπιλίξω, καὶ ἐπανάδῳ τοῦ μεταγενεστέρου λ εἰς τὸ ἀρχαιότερον ρ ζουπαρίξω, ὀρωκώτερον ζωπαρίξω, ὅπερ σώζεται ἐν ταῖς κατὰ τὴν Μικρὴν Ἀσίαν ἑλληνικαῖς κώμαις, ταῖς διεσπαρμέναις ἀπὸ Ἀργυρουπόλεως μέχρι Διαρθεκίης, προφερόμενον «ζουπαριδέω», καὶ σημαίνει ζυλοκοπῶ, ζυλοφορτῶν ἢ ἀπλῶς τήπτω, δέρω. Ὅθεν συμπεραίνομεν ὅτι τὸ ὀμηρικὸν «δροπαλίξω» σημαίνει κυρίως παῖω ἐβίω ἢ ροπαλίξω ἢ ἄλλῳ τινὶ ὁμοίῳ, καὶ κατόπιν π.ληγῶς ἐντείνω ἐκ τοῦ π.ληγιον καὶ οὐδὲν ἄλλο, διότι ἐν συμπλοκῇ ἐκ τοῦ συττάδην παῖουσι καὶ παῖονται οἱ διαμαχόμενοι παντὶ τῷ προστυχόντι, ὡς τὰ παίζοντα παῖδι κατὰφέρουσιν ἀλλήλοις πληγὰς διὰ τῶν ζοπῶν ἢ στρουμπουλῶν.

Ἐπειδὴ δὲ παῖων τις ἐκτινῶσει καὶ τὸν κοινόστον, οὐδὲν ἄχρηστον ὅτι ὁ Ὀμηρος μεταχειρίσθη τὴν αὐτὴν λέξιν καὶ περὶ ἐκκοιίσεως βερυπωμένων, παλαιῶν καὶ διερωγῶτων ἱματίων ὡς ἐν Ὀδυσσεύει, 512. Καὶ ἐνταῦθα τὸ «δροπαλίξω» ἄλλο δὲν σημαίνει ἢ ἀποσοθῶ τὴν κόριν, ἐκκοιίξω, ὡσεὶ διὰ ζόπας ἢ ῥαβδίου παῖων ἢ δι' ἄλλου τινὸς εἰς τοῦτο χρησίου. Εἰ ἐπὶ τῆς ὀμηρικῆς ἐποχῆς ἦσαν γνω-

στὰ τὰ σημερινὰ ψῆκτρα καὶ εὐρίσκοντο ἐν τῇ κλισίῃ τοῦ Ἰνδαίου, βεβαίως ἐν τῷ μνημονευθέντι χωρίῳ ἠθέλε καίσθαι ἄλλη λέξις, ἀλλὰ φαίνεται ὅτι κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἢ ἀποσοθῆσις τῆς κόριος ἀπὸ τῶν ἱματίων καὶ ἄλλων ἴσως ἐπίπλων ἐγένετο διὰ τῆς ἀποκορύσεως ῥαβδίου ἢ ἄλλῳ τινὶ ὁμοίῳ, ὡς καὶ σημερινὸν ἐτι πολλοὶ ποιοῦσιν ἐν ἀνάγκῃ.

Ἀλλ' ἡδὴ ὑμεῖς ἐρωτῶντέ μοι, ἡ λέξις «ζόπιω» ἐστὶν ἑλληνικῆ; εἰρετε βεβαίως «ἡμεῖς μέχρι τοῦδε ὑπελαμβάνομεν αὐτὴν τουρκικὴν, διότι καὶ οἱ Τούρκοι λέγουσι «σάπα» σημαίνοντες διὰ τοῦτου τὸ ροπαλιον».

Εἰς ταῦτα δ' ἀποκρινόμεθα—εἰ ἡ λέξις αὕτη εὐρηται καὶ ἐν τῇ τουρκικῇ γλώσσῃ οὐδὲν ἄλλο ἀποδεικνύει ἢ ὅτι μετέβη εἰς αὐτὴν ἐκ τῶν ἐν δροσρωπαϊκῶν γλωσσῶν, οἷον τῆς Περσικῆς, ἢ τῶν νεοσκανδαρικῶν γλωσσῶν τῆς Ἰνδικῆς, ἐνεκα τῆς γειτνιασεως καὶ ἐπιμιξίας, ὡς τοῦτο συνέβη καὶ ἐπὶ πολλῶν ἄλλων λέξεων. Ὅθεν παρατηροῦμεν ὅτι s'ak'a ἐν τῇ Σανσκριτικῇ καὶ 'saka' ἐν τῇ Λιθουανικῇ καὶ cykr' ἐν τῇ Ῥωσικῇ, ὅθεν καὶ τὸ csky, μαστιγῶν, ζυλίξω, σημαίνουσι κλάδοι, τὸ δὲ ἐν τοῦ τοῖς k ἰσοδυναμεῖ τῷ π, ὅπερ εὐρίσκοντο ἐν τῷ Ἀστικῷ cippus, πρέμιος, στέλεχος, ἐν τῇ Κελτικῇ καταγωγῆς ταυτοσήμω ccap, ἐν τῷ Ἰταλικῷ cerra, ἐν τῷ Ἰσπανικῷ cerra, ἐν τῷ Γαλλικῷ cer καὶ cerre ὁμοίως κατὰ τὸν δέκατον ἕκτον αἰῶνα, σημαίνουσι κλάδοι ἀμπελοῦ καὶ ἐν τῷ τῶν Οἰνοσίων τήπη, δηλοῦντι ζυλῆριον, ἐμπηγνύμενον εἰς τὴν τῶν πίθων ὀπήν ἐξ ἧς ἐκρέει τὸ ἐμπεριεχόμενον βουστόν, ἐν τῷ τῆς συγχρόνου Περσικῆς sarr, σημαίνοντι ροπαλιον καὶ τέλο, καὶ ἐν ἄλλῃ τουρκικῇ λέξει τῆ σαπ, σημαίνουσα στέλεχος καὶ στέλεθον. Ἄρα ἡ «ζόπιω» σημαίνει κυρίως κλάδοι. Ἐπειδὴ δὲ ἐκ τούτου γίνονται καὶ ἡ ῥαβδος καὶ τὸ ῥοπαλιον, ἀνεμφεβόως καὶ τὸ «δροπαλίξω» ὅπερ ἴσον τῷ ζοπαλίξω, παραγομένῳ ἐκ τοῦ ἀρρήτου ζοπαλιον, καὶ τούτου ἐκ τοῦ ζόπιω, οὐδὲν ἄλλο ἐμφαίνει ἢ ῥαβδίξω, ροπαλίξω, ζυλίξω ἢ τοῖς παῖω ῥαβδίξω, ροπαλίξω, ἢ ζύλω, καὶ προσειμένου μὲν περὶ ἀνθρώπου π.ληγῶς ἐντείνω παῖων ῥαβδίξω ἢ ροπαλίξω, ἢ ἄλλῳ τινὶ ὁμοίῳ, περὶ δὲ ποικιλῶν ἐκτινῶσσω τὴν κόριν παῖων ῥαβδίξω ἢ τοιούτῳ τινὶ.

Τοιαύτη καθ' ἡμέρας ἢ σημασία καὶ ἐρμηνεία τῆς λέξεως ταύτης, ἣτις κάλλιστα ἀρμόζει καὶ εἰς τὰ δύο μνημονευθέντα χωρία τοῦ Ὀμήρου.

Τὰ περὶ τῆς λέξεως ΔΙΠΛΑΞΙ παρὰ τε ἀρχαίων καὶ νεωτέρων ἐρμηνευτῶν σχολιασθέντα εἰσὶν ἀντιφατικὰ καὶ ἀόριστα. Ὡς ἐπιθετον μὲν ἐξηγείται «διπλάξω, μὲ δὲως διπλάξω», καὶ ὡς παρὰδεδίχμα φέρεται τὸ ἐν Ἰλ. Ψ', 243·

«Καὶ τὰ μὲν (ὅστ' ἐστὶ Πατρόκλου) ἐν χρυσῇ φιάλῃ καὶ διπλάκι δημῶν θέλομεν».

καὶ ὀλίγον κατωτέρω ἐν 253

«Κλαίοντες δ' ἐτάροις ἐνθός ἐστία λευκὰ ἄλλεγον εἰς χρυσῆν φιάλην καὶ διπλάκι δημόν».

Ὡς οὐσιαστικὸν δὲ ὁμοίως ἢ «διπλάξω» παρέσχε πρῶτα εἰς τοὺς πάσης ἐποχῆς σχολιαστὰς. Ἐθεωρήθη ἀγλαῖνα διπλῆ ἢ ἐστὶ δις ἀμφιέσασθαι, ἀντιθέτως τῷ χλαῖνα ἀπ.λοῖς, ὅπερ ἐπίσης ἀπαντᾷ παρ' Ὀμήρω. Καὶ τινες μὲν φρονοῦσιν ὅτι ἐστὶν ἱμάτιον διπλῆς ὕφους οὕτως, ὥστε ἡ μὲν κυρία ὕψη καὶ ἡ λευκὴ, τὰ δὲ κοσμήματα πορφύρα, ἄλλοι δὲ ὅτι ἐστὶν ἐκ δρωίτου ὑφάσματος.

Οὐδεμίαν τῶν ἐρμηνειῶν τούτων, κατ' ἐμὴν γνώμην, ἐστὶν ἀληθῆς. Οὐσιαστικῶς ἢ «διπλάξω» σημαίνει κυρίως εἶδος ὑφάσματος, ὁποῖον δὲ τοῦτο ἦν διασχοφῶσι τὰ ἐξῆς.

«Ὅτε κατὰ τὸ ἐν Ἰλιάδι Γ', 125—127 ἄϊρις ἦλθεν ἀγγελοσ τῇ λευκωλένῳ Ἐλένῃ, εὖρον αὐτὴν ἐν μεγάρῳ,

ἢ δὲ μέγαν ἱστὸν ὕφαινον, διπλάκι πορφύρεν, πολέας δ' ἐνέπασσεν ἀέθλους Ἰφιδάμων καὶ Ἀχαιοῦν χαλκοχιτόνων».

Καὶ ἄλλοχού ἐν Ἰλιάδι Χ', 440—441 ἢ Ἀνδρομέχῃ ἀγνωσῶσα τὸν ὑπ' Ἀχιλλεύῳ ὀλνατον τοῦ συζύγου αὐτῆς· Ἐκτορος,

«... ἱστὸν ὕφαινε, μυχῷ δόμου ὑψηλοῦ, διπλάκι πορφύρεν, ἐν δὲ θρόνῳ ποικίλ' ἔπασσεν».

Ἐκ τῶν παρατιθεμένων στίχων καταφαίνεται ὅτι ἡ πορφύρεν διπλάξω ἐστὶν ἐπεξήγησις τοῦ ἱστοῦ, ὅτι ἐνόσω αὕτη ὑφαίνετο ἦν ὕψωμα καὶ οὐδὲν πλέον, ἀλλ' ὁποῖου εἶδους ἀντερεῖτε.

Πρὶν ἀποκριθῶ εἰς τοῦτο δὲν δύναμαι νὰ μὴ ἀποκαλύψω ὅτι ἡ διπλάξω εὐρηται καὶ ἐν Ὀδυσσεύει Γ', 225. Ἐν τῇ πλαστῇ ἱστορίῃ, ἣν ὁ Ὀδυσσεύς διηγείται τῇ Πηνελόπῃ λέγει ὅτι χλαῖναν πορφύρεν οὐλὴν ἔχε διὸς Ὀδυσσεύς, διπλήν.

Καὶ ὀλίγον κατωτέρω

«οἱ ἐγὼ... διπλάκι οὐκίκα καλὴν πορφύρεν, καὶ ταμιένοντα χιτῶνα».

Ἐνταῦθα πιθικόν ἢ διπλάξω νὰ σημαίη

χ.λαίνας, ἀλλά, καθ' ἡμέρας, ἐκ τοῦ ὑφάσματος, ὅπερ ἐκαλεῖτο διπ.λαί. Ἡ ἀνωτέρω πορφυρή, οὐλὴ καὶ διπ.λὴ χ.λαίνα τοῦ Ὀδυσσεῦς κἀλλιστα ἀποδεικνύει ὅτι αὐτὴ ἦν οὐλὴ ἐκατέρωθεν καὶ διὰ τοῦτο διπ.λὴ καλεῖται ἀντιθέτως τῇ ἀπ.λοιδί, ἥτις ἦν οὐλὴ ἐξ ἑνὸς μόνου μέρους, ὡς τρώντι καὶ νῦν ἐτι ὑπάρχουσι κάπαι ἢ γλοκάται ἀπ.λαί καὶ διπ.λαί, ἥτοι ἐξ ἑνὸς μέρους ἢ καὶ ἐκ τῶν δύο μερῶν οὐλαὶ ἢ βοστρυχωταί, οἵαι αἰ τῶν χωρικῶν τῆς Ἑλλάδος ἢ αἰ τῶν Καυκασίων λαῶν. Ἀλλὰ τὴν τῶν ἐπι οὐλοῦ ὑφάσματος δυνατόν νὰ ἐμφαίνονται ποικίλα ὄφθα καὶ πολεμικὰ ἀεθλα; Τοῦτο καίτοι μὴ ἦν τεχνικῶς ἀδύνατον ἠδύνατο νὰ σημαίνῃ ὅτι ἢ ὑφαντικὴ τέχνη κατὰ τὴν ὀμηρικὴν ἐποχὴν ἦν τοσοῦτον προωθευμένη, ὥστε κατάρθου καὶ ποικίλματα εἰς τοιοῦτου εἶδους ἰστούς. Οὐδὲν ὅμως κωλύει ἡμᾶς νὰ παραδεχθῶμεν καὶ ἐτέρων ὑποθέσει, ὅτι ἢ πορφυρὴ διπ.λαί ἦν διμυτὸν ὑφάσμα ἐφ' οὗ ἐνέπασσον διάφορα ποικίλματα, καὶ τὰς δύο ἡμῶν ταύτας ὑποθέσεις στηρίζομεν ἐπὶ τῶν ἐξῆς: 1) ὅτι διπ.λαίον ἐν Οἰνῶν καὶ ἀλλαχοῦ ἐν Εὐξείνῳ λέγεται κἀλλιον ἐφάπλωμα οὐλοῦ ἐκατέρωθεν καὶ πολλάκις πεποικιλμένον διαφόροις χρώμασιν. Ἐκ δὲ τοῦ Ὀμήρου γινώσκουμεν ὅτι ἢ χλαίνα ἐχρησίμευε καὶ ὡς σκέπασμα νυκτερινόν, ἥτοι ὡς κάπ.λωμα διὰ τοὺς κοιμωμένους. Ἰλ. Ο, 646. Ὀδυσ. Γ, 349, 351. Δ, 299. Λ, 189 καὶ ἀλλαχοῦ. Εἰ λοιπὸν ἢ διπ.λαί ἦν ἢ ἄλλως χ.λαίνα παρ' Ὀμήρου λεγομένη, ἢ ὑφάσμα ἐξ οὗ ἐγίνοντο αἰ χλαίνας, ἐννοεῖται ὅτι αὐτὸ τοῦτο τὸ ὑφάσμα ὡς τοιοῦτον καὶ ἢ χλαίνα ἠδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ καὶ εἰς νυκτερινόν σκέπασμα, ἐπομένως ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἢ διπ.λαί ἐστὶν αὐτὸ τὸ σημερινόν διπ.λαίον τῶν ἐν Εὐξείνῳ Ἑλλήνων. 2) κατόπιν τὰ διάφορα εἶδη τοῦ διπ.λακος, πιθανόν μαλλίνου ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ὑφάσματος, ἐχρησίμευον καὶ διὰ πᾶν ἄλλο εἶδος ἱματισμοῦ διὸ σήμερον εἰδικῶς διπ.λαίον ἐν Κεφαλληνίᾳ λέγεται τὸ διμυτὸν ὑφάσμα, ἐξ οὗ οἱ χωρικοὶ ποιῶσι τὰ ἐαυτῶν ὑφάσματα.

Συγκεκριμένως τὰ ἀνωτέρω διςχυρίζομεθα ὅτι ἢ «διπ.λαί» ἐκ τῶν προεκτεθέντων ὀμηρικῶν χωρῶν σημαίνει κυρίως εἶδος ὑφάσματος καὶ οὐχὶ εἶδος ἱματίου, εἰ δὲ ἐστὶ σύνθετος ἐκ τοῦ δις καὶ π.λέγω, κατὰ τὸν Κούρτιον, ἢ ἐκ τοῦ δις καὶ π.λαί κατ' ἄλλους, καθ' ἡμέρας δὲ τύπος ἰσοδύναμος τῷ λατινικῷ duplex ἐνεκα τῆς ἐπιθετικῆς αὐτοῦ σημασίας, περὶ τοῦτου κρινέτωσαν οἱ γλωσσολόγοι.

Καὶ ἢ λέξις ΧΟΑΝΟΣ ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς

τοὺς εὐρωπαϊοὺς ἐρμηνευτὰς τοῦ Ὀμήρου νὰ εἰπωσιν ἄλλ' ἄντ' ἄλλων. Ὁ μὲν Δοιδερλίνος νομίζει ὅτι ὁ «χόανος» ἐστὶν ὁ σωλὴν τῆς φύσης, τοῦ φουερού, ἄλλος δὲ τις ὅτι ἐστὶν εἶδος χωνευτηρίου, πηλίνου πυρομάχου, ἀντέχοντος δηλαδὴ εἰς τὸ πῦρ, ὁ δὲ γάλλος ἐκδότης, οὗ ἐμνήσθημεν ἐν τῷ «θηροπαθίῳ», σημαίει τὰ ἐξῆς: «Ἐν χοάνοισι, dans les creusets. La traduction in fornacibus n'est point inexacte, puisque les creusets sont dans le foyer de la forge; mais elle manque de précision χόανος ou χόανον vient de χέω, fondre, et désigne ce qui contenait le métal destiné à être fondu. Les lexicographes donnent, au nominatif singulier χόανος, masculin. Mais on ignore, en réalité, si le mot χόανοισιν est masculin, féminin ou neutre. Eustache: φασὶν οἱ πελαγοὶ τὸ γένος τοῦ χόανοισιν ἄδῃλον εἶναι» Τέλος ὁ Πανταζίδης λέγει: χόανος=χώνος, χόανη, χωνευτήριον, βόθρος, ἢ κἀμινος, ἐνθα χωνεύονται τὰ μέταλλα.

Ἐκ τῶν πολλῶν τούτων ἐρμηνειῶν διστάζομεν νὰ παραδεχθῶμεν μίαν τινὰ ἀσυζητητή. Τὸ χόανοισιν εὐρεται ἄπαξ μόνον ἐν Ἰλιάδι Σ, 470 κατὰ τὴν ἐξῆς περίστασιν.

Ὅτε ὁ πιστὸς ἑταῖρος τοῦ Ἀχιλλέως Πάτρικλος ἐδάμη ὑπὸ τῶν Τρώων καὶ ἀπώλεσε τὰ τοῦ φίλου αὐτοῦ ὅπλα, ἃ ἐνέδου, ἢ μήτηρ τοῦ Ἀχιλλέως Θέτις πορευθεῖσα εἰς τὸ δῶμα τοῦ Ἡφαιστοῦ παρεκάλει αὐτὸν νὰ κατασκευάζῃ νέα ὅπλα διὰ τὸν υἱὸν αὐτῆς. Ὁ δὲ Ἡφαιστος εἰπὼν αὐτῇ ὕψιστος ἔδῃ ἐπὶ φύσας:

Ἔτις δὲ ἐς πῦρ ἔτραψε, κέλευσε τε ἐργάζεσθαι. φῦσαι δ' ἐν χόανοισιν εἰκόσι πᾶσαι ἐφύσων· παντοίην εὐπρηστον αὐτῇν ἐξανείσαι».

Ἡ ἐννοία τῶν στίχων τούτων ἐστὶ τοσοῦτον σαφής, ὥστε ἀποροῦμεν τίνι τρόπῳ ὁ ἐρμηνευτῆς τῆς Ἰλιάδος Döderlein νομίζει ὅτι ὁ χόανος ἐστὶν ὁ σωλὴν τῆς φύσης. Ὁ Ὀμηρος ἀφέστατα λέγει ὅτι ὁ Ἡφαιστος ἔτραψε τὰς φύσας εἰς τὸ πῦρ καὶ ἐκέλευσεν αὐτὰς νὰ ἐργάζωνται, αἰ δὲ φύσαι αὐταὶ εἰκόσι πᾶσαι τὸν ἀριθμὸν ἐφύσων ἐν χόανοισι. Τί ἐστὶ φύσαι ἢ φουερόν γινώσκου καὶ ὁ ἔσχατος τῶν Ἑλλήνων. Ὑπολείπεται νὰ μάθωμεν τί ἐστὶν ὁ χόανος, ὅπως καὶ πάλιν ἀποδειχθῇ ὅτι ὁ γερμανὸς ἐρμηνευτῆς τοῦ Ὀμήρου περιέπεσεν οὐχὶ ἄπαξ εἰς παραδοξολογίας.

Αἱ φύσαι, ὡς εἶδομεν, ἐστράφησαν ὑπὸ τοῦ Ἡφαιστοῦ εἰς τὸ πῦρ καὶ διατάχθησαν νὰ φύσῃσιν ἐν τοῖς χόανοις, ἄρα τὸ πῦρ εὐρίσκατο

ἐπ' αὐτοῦ τοῦ σημείου τῆς καμίνου, ἐφ' οὗ ἦσαν καὶ οἱ χόανοι. Χόανος λοιπὸν ἦν τὸ μέρος, ἐνθα ἔκαie τὸ πῦρ. Εἰ νῦν καὶ τὸ κατεργαστέον μέταλλον εὐρίσκατο ἐκεῖ, ἐνθα ἔκαie τὸ πῦρ, περὶ τοῦτου οὐδαμῶς ὑπολείπεται ἀμφιβολία, διότι κατὰ τοὺς ὀμηρικοὺς χρόνους, ὡς τοῦτο συμβαίνει καὶ σήμερον πολλαχού, τὸ πῦρ ἔπρεπε νὰ ὑπέρκειται τοῦ μετάλλου ἐν τῷ βόθρῳ τῆς καμίνου, καὶ ἐπὶ τοῦ πυρὸς ἰδίως ἔπρεπε νὰ διευθύνοντο αἱ φύσαι, ἐπομένως ὁ χόανος ἦν ἐκεῖ, ὅπου ἦν καὶ τὸ πρὸς χώνευσιν μέταλλον καὶ τὸ πῦρ.

Τὴν ιδέαν ἡμῶν ταύτην βραβίζομεν ἐπὶ τοῦ διασωθέντος ἐν Οἰνῶν κατ' ἀρπενικὸν γένος χώνος, προσελθόντος συναίρειται ἐκ τοῦ χόανος καὶ σημαίνοντος τὸ μέρος τῆς καμίνου, ἐνθα καίει τὸ πῦρ, ὅπερ καὶ «χωνοπύριν» λέγεται. Ὁ τῶν Οἰνοῶν λοιπὸν «χώνος» ἐκτός τοῦ ὅτι αἶρει πᾶσαν ἀμφιβολίαν περὶ τοῦ γένους τοῦ «χόανοισιν» ἀποδεικνύει καὶ ποῖον μέρος τῆς καμίνου ἐλέγετο χόανος. Ἴστε ἡμεῖς βλέποντες ἐκ τοῦ ὀμηρικοῦ χωρίου ὅτι τὸ πῦρ ἦν ἐκεῖ, ἐνθα ἦσαν καὶ οἱ χόανοι, διότι αἱ φύσαι δὲν ἠδύνατο νὰ στραφῶσι συγχρόνως εἰς δύο διάφορα σημεία, δὲν διστάζομεν νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἐν τῷ βόθρῳ, ἐν ᾧ ἐτήκετο τὸ μέταλλον, ἦν καὶ τὸ πῦρ, καὶ τὸ μέρος τοῦτου, ἐνθα ἐχώνευσεν καὶ τὸ πῦρ καὶ τὸ μέταλλον, ἐλέγετο χόανος καὶ ἐξακολουθεῖ καὶ σήμερον νὰ ὀνομάζεται χώνος.

Ἐκ τῶν ὀλίγων καὶ συντόμων τούτων ἐρευνῶν περὶ τῶν σωζομένων ὀμηρικῶν μνημείων ἐν ταῖς δημώδεσι διαλέκτοις τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ γίνεται κατάδηλον ὅτι οὐ μόνον ἢ ὀμηρικὴ γλῶσσα ζῆ ἐν τῇ γλώσσῃ τῶν ἀπανταχοῦ Ἑλλήνων, ἀλλ' ὅτι καὶ ὅπως κἀλλιον εἰσδύσει ὁ σημερινὸς ἐρμηνευτῆς τοῦ Ὀμήρου εἰς τὸ πνεῦμα τῶν ἀθανάτων αὐτοῦ ἐπὶν ἀνάγκη νὰ μὴ παραβλέπῃ τὰ περιωθέντα ὀμηρικὰ λείψανα ἐν τῇ γλώσσῃ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ὅτι, ἐν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς πρέπει νὰ ἀναμιασῶνται αἱ ἐωλοκρασίαι τῶν ἀρχαίων σχολιαστῶν, μετὰ παρέλευσιν ἑκατονταετηρίδος, ὅτε νομίζω οὐδ' ἔχνος ἐκ τῶν ζώντων σήμερον ἀρχαίων γλωσσικῶν μνημείων ὑπολειφθήσεται, ἢ ὀμηρικὴ γλῶσσα ἀπολέσει τὸν μίτον, δι' οὗ καὶ μόνον δυνάμεθα νὰ διαλύσωμεν τὴν περικαλύπτουσαν πολλὰς λέξεις ἀγλὴν καὶ διδωμεν τὴν πρῶτην καὶ ἀληθῆ σημασίαν αὐτῶν.

Τὸ ἔργον λοιπὸν τῆς παραβολῆς τῶν ὀμηρικῶν λέξεων πρὸς τὰς σήμερον κατὰ τόπους σωζομένας ἐστὶ καταπεύγουσα ἀνάγκη διὰ τὴν ἑλληνικὴν φιλολογίαν δι' ὃν ὑπέδειξα κίνδυνον,

καὶ καθῆκον ἑθνικόν, καὶ εἰ μὴ ἐτι οὐδένα διατρέχον κίνδυνον, διότι ὁ σωζόμενος ὀμηρικὸς πλοῦτος ἐν ταῖς δημώδεσι ἡμῶν διαλέκτοις κἀλλιον παντός ἄλλου, ἀσφαλέστερον πύσης ἐθνολογικῆς ἐρεύνης, ἀποδεικνύει τὴν ταυτότητα ἡμῶν μετ' ἐκείνων, ἐν λαλοῦμεν τὴν γλῶσσαν καὶ ἐν καυχόμεθα ὅτι ἐσμὲν ἀπόγονοι. Οὐ μὴν ἀλλ' ἐκ τῶν ἀπὸ Κοραῆ μέχρι σήμερον γραφέντων περὶ τῶν ζώντων μνημείων τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας, ἐκ τῆς συλλεγείσης ὕλης ἐνταῦθα καὶ ἐν Ἀθήναις ἔπρεπε νὰ ἐξέλθῃ πρακτικὴ τις ὠφέλεια διὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς, καὶ ταύτης κἀλλιον δὲν ἠδυνάμεθα ἄλλως νὰ ἐπιτύχωμεν ἢ ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τῶν τε ποιητῶν καὶ πεζογράφων μεταχειριζόμενοι ὡς πιστὸν σύμβουλον τὴν γλῶσσαν τοῦ λαοῦ τῶν δασῶν καὶ τῶν ὀρέων, τοῦ γνησίου τοῦτου κληρονόμου τῶν ἑθνικῶν ἡμῶν παραδόσεων περὶ γλώσσας καὶ ἱστορίας.

Ἐὰν τρώντι ἡμεῖς εἰλικρινῶς πιστεύομεν ὅτι ἢ σύγχρονος ἡμῶν γλῶσσα οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ μία τῶν πολλῶν περιόδων, ὡς διήνησε, τότε πῶς ἐστὶ δυνατόν ὁ ἐρμηνευτὴς εἰς ἑλληνοπαιδίας τὴν Ἰλιάδα νὰ μὴ ἀναγκασθῆται ἐν ἐκάστῃ λέξει, ἥτις σώζεται πῶς παρὰ τῷ ἑλληνικῷ λαῷ, καὶ νὰ μὴ λέγῃ εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ὅτι, ἐπειδὴ ἢ πρώτη λέξις, λόγου χάριν, τῆς Ἰλιάδος σώζεται ἐν Καλύμνῳ κατ' ἀρπενικὸν γένος ὁ ἀρπενικὸς καὶ ἀλλαχοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς ῥίξης κατ' ἄλλον ὅμως τύπον, θεωρεῖ περιττὸν νὰ ἀντικαταστήσῃ αὐτὴν διὰ τῶν λέξεων κόπος, χόλος, ὄργη, θυμός, διότι οὐδὲν τούτων ἀνταποδίδωσιν ἀκριβῶς τὴν σημασίαν τῆς «ἀρπενικῆς» ἐπειδὴ μετὰ τῆς ἀρπενικῆς καὶ τοῦ κόπου ἢ τοῦ χόλου ἢ τῆς ὄργης ἢ τοῦ θυμοῦ, καίτοι κατὰ τὸ φαινόμενον συνωνύμων, ὑπάρχει τοσαύτη διαφορὰ ὅση μετὰ τοῦ κυνοῦ καὶ πρᾶσιου χρώματος. Γνωστὸν δὲ ἐκ τῆς συνωνυμολογίας ὅτι λέξεις ἐκ διαφόρων ῥιζῶν παραγόμεναι οὐκ ἐστὶ δυνατόν νὰ ὦσιν ἀκριβῶς συνώνυμοι.

Ἠδυνάμεθα, κύριοι, νὰ μακρηγορήσω εἰ ἀπὸριθμῶν πᾶσας τὰς ὠφελείας, ὡς δυνατόν νὰ ἀρυσθῶμεν ἐκ τῆς συγκριτικῆς διδασκαλίας τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς πρὸς τὰς συγχρόνους διαλέκτους τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἀλλ' ἐξ ὧν ἡδη ἐδημοσίευσεν περὶ τοῦτου ἐν ἰδιαιτέρῳ βιβλίῳ καὶ ἐξ ὧν σήμερον εὐρησεσθῆναι νὰ ἀκούσῃτε παρ' ἐμοῦ εὐκόλως καταναεῖτε ὅτι τὸ περὶ διδασκαλίας τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσας ζήτημα ἄλλως ἔχει παρ' ἡμῖν ἢ ὅπως παρὰ τοῖς ξένοις ἔθνεσιν.

Ἡμεῖς δὲν δυνάμεθα νὰ ἀρνησθῶμεν εἰς ἕνα περὶ ἡμερικῆς γλώσσης ὑπομνήματα κατέλιπον ἡμῖν οἱ προγεγονότες Ἕλληνας, καὶ εἰς ἕνα πύτυχσαν οἱ σύγχρονοι γλωσσολόγοι ν' ἀνακαλύψωσιν ἐν τῇ συγκρίσει τῶν Ἰνδοευρωπαϊκῶν γλωσσῶν, ἡμεῖς ἔχομεν ἀνάγκη καὶ τῆς μαρτυρίας τῶν λαλομένων σήμερον ἑλληνικῶν διαλέκτων, τῶν πολυτίμων τούτων συντηρημάτων τοῦ ἀρχαίου ἑλληνισμοῦ, πρὸς πίστωσιν τῆς ἀληθείας, ὅπως δυνήθωμεν ἀσφαλῶς νὰ ἐξεργάζωμεν κρίσιν περὶ τῶν ἀμφισβητούμενων ἐρμηνειῶν. Ἰὰ ξένα ἔθνη πάντη διάφορον ἐπιδιώκοντα σκοπὸν ἐν τῇ ἐκμάθησει τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ οὐδ' ἀμῶς συνδεόμενοι μετ' αὐτῆς φυλετικῶς ἢ διαλεκτικῶς δὲν ἔχουσι

σπουδαίους λόγους νὰ συμπεριλάβωσιν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἀπάσας τὰς φάσεις αὐτῆς. Ὅπως δ' ἴποτε ἕως οἱ εὐρωπαϊκοὶ ἑλληνιστὰὶ ὅταν ἴδωσι καὶ πεισθῶσιν ὅτι ἡ λύσις πολλῶν περὶ τῆς ἡμερικῆς γλώσσης ἀποριῶν ἀσφαλέστερον ἐπιτυγχάνεται διὰ τῶν σωζομένων ἡμερικῶν μνημείων ἐν ταῖς δημῶδαι διαλέκτοις τῆς συγχρόνου ἑλληνικῆς, ἀναγκασθῶσιν νὰ ἐγκύψωσι καὶ εἰς τὴν μελέτην τῆς καθ' ἡμῶς γλώσσης, καὶ νὰ μὴ ὑπαγορεύωσιν ἡμῖν καὶ τῇ ἐκυτῶν νεολογῇ ἐρμηνείας περὶ ἡμερικῶν λέξεων ἀνευ τῆς ἐπικυρώσεως τῶν σημερινῶν ἑλληνικῶν διαλέκτων.

Κ. ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΣ.

ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ

ΩΣ ΣΥΜΜΑΧΟΙ.

(Ἀναγνώσθη ἐν τῇ XII' Συνεδριάσει).

Ὁ μεταξὺ ἐπιστήμης καὶ θρησκείας ἀνταγωνισμὸς θεωρεῖται ἤδη τετρημένον θέμα τῆς νεωτέρας φιλολογίας. Κήρυκες τοῦ Εὐαγγελίου καὶ φυσιοδίφαι ἐπίσης ἐξιστόρησαν ἐν πνεύματι πικρίας τὰς μάχας ὡς διεξήγαγον, τὰς ἀδικίας ὡς ὑπέφερον καὶ τὰς πρὸς ἀλλήλους σπουδαίας ἀντεγκλήσεις. Οἱ μαχιμώτεροι προσέβησαν θρησκείᾳ εἰς τὴν συμπλοκὴν καὶ δι' ὄψυτόμου γραφίδος ἢ γλώσσης ἐπήνεργον πλεονα ἑρεθισμὸν καὶ νέας αἰτίας παραπόνων. Εἰρηνοφιλοὶ τινες ἄλλοι ἀπεπειράθησαν διὰ διαφόρων συνδιαλλακτικῶν μέσων ἵνα πείσωσι τοὺς μαχητὰς ὅπως καταθέσωσι τὰ ὅπλα των. Ἱστοριοδίφαι ἐξηραύνησαν καὶ ἐπανεῦρον λασημονηθέντα ἐπεισόδια τοῦ ἀγῶνος, οἱ δὲ φιλοσοφικώτερον σκεπτόμενοι συνεζήτησαν τὰ μύθια αὐτοῦ ἐλατῆραι. Οὕτως ἢ ἄλλως πάντες συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ ἐφελευσῶσι τὴν προσοχὴν τοῦ κόσμου πρὸς τὴν ἐχθρικήν στάσιν τῶν διαφερομένων.

Οὐδεὶς δύναται νὰ ἀρνηθῇ ὅτι πολλὰκις συνεκρούθησαν πρὸς ἀλλήλους ἡ θρησκεία καὶ ἡ ἐπιστήμη.

Ἄλλ' ἄραγε εἰναι ἀληθές ὅτι ὅλη ἡ σειρά τῶν μεταξὺ των σχέσεων περιορίζεται εἰς αὐτὰ καὶ

μόνον; δὲν ὑπάρχει καὶ ἄλλη φάσις ταύτης τῆς υποθέσεως; νομίζομεν ὅτι ὑπάρχει.

Πολλὰ ἐπίσης ἠδύναντο νὰ λεχθῶσι, μοὶ φαίνεται, καὶ περὶ τῶν μεταξὺ ἐπιστήμης καὶ θρησκείας ἀμοιβαίων ὑποχρεώσεων καθὼς περὶ τῶν ἐχθροπραξιῶν των. Ἐπειδὴ ὅμως περὶ τῶν τελευταίων μόνον τοσαῦτα ἠκούσθησαν ἀξίζει τὸν κόπον ἴσως νὰ ἐξετάσωμεν ὀλίγον καὶ περὶ τῶν πρώτων. Ἐν πρώτοις λοιπὸν πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἡ θρησκεία ὀφείλει σπουδαίας ὑπηρεσίας εἰς τὴν ἐπιστήμην. Ἡ ἐπιστήμη οὐ μόνον δὲν μετῆλθε τὸ πρόσωπον ἀπλοῦ εἰκονοκλάστου πρὸς πᾶν ὅ,τι ἱερόν, ἀλλὰ μᾶλλον ἀληθεύει ὅτι συνετέλεσεν εἰς τὴν προόδον τῆς θρησκείας. Διὰ τῶν φωταβύλων ἀκτίνων τῆς ἐπιστήμης ἡ ἀφρονος ὕλη, ὁ κεκρυπταλλωμένος στοχασμὸς τοῦ δημιουργοῦ, διελύθη εἰς εὐνόητους φωνὰς καὶ ἠρμήνευσε τὰ μυστήρια του. Ὁ ἥλιος καὶ ἡ κηφίλη, ἡ μηχανὴ καὶ τὸ κρύσταλλον ἀπέκτησαν γλώσσαν καὶ ἕκαστον διηγήθη πράγματα, καὶ ἀπακάλυψε κατορθώματα, ἀτινα, ἂν προέλεγέ τις πρὸ χιλιῶν ἐτῶν, ὡς ἐνομίζοντο Ἀραβικοὶ μύθοι. Οἱ θρησκῶν δὲ οὗτοι τῆς ἐπιστήμης δὲν ἀντανაკλώσιν ἀπλῶς

ματαιῶν τινὰ δόξαν εἰς ἑαυτήν, ἀλλὰ συνετέλεσαν πρὸς τούτους εἰς τὴν εὐημερίαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ εἰς δόξαν τοῦ Θεοῦ.

Ποῖον ἄλλο ἐπιχείρημα περὶ ὑπάρξεως Θεοῦ ἔσχε πλεονα ἰσχὺν ἢ τὸ ἐπιχείρημα τὸ ἀπορρέον ἐκ τῆς πεφροντισμένης κατασκευῆς τοῦ κόσμου; Ἐκ τῆς θαυμαστῆς ἀρμονίας καὶ προαρμογῆς τῶν ὄντων ὁ φυσικὸς θεολόγος πορίζεται τὰς πειστικώτερας ἀποδείξεις περὶ τῆς ὑπάρξεως Ὑπερτάτου Νοῦς πρὸ τῆς κτίσεως τοῦ Σύμπαντος. Πόθεν ἀποκτάται ἡ μάθησις τῆς ἐντέχνου διακοσμήσεως τῶν φυσικῶν ἀντικειμένων; Ὁμολογουμένως ἐκ τῆς ἐπιστημονικῆς μελέτης τῆς φύσεως ἀρνούμεθα τὴν ὑπερβάλλουσαν ἰσχὺν αὐτοῦ τοῦ ἐπιχειρήματος. Κοινὴ παρατήρησις ἀναμφιλέκτως ὑπηγόρευεν ἀρχαίῳ τὸ τοιοῦτον ἐπιχείρημα καὶ προσήνεγκεν οὐκ ὀλίγας διασαφῆσεις εἰς μαρτυρίαν. Πρὸ τρισχιλίων ἐτῶν ὁ Ψαλμοδὸς προέτεινε τὰς μεγαλοπράγμονας καὶ προσφύεις ἐκείνας ἐρωτήσεις, αὐ φητεύσας τὸ οὐκ οὐχὶ ἀκούει; ἢ ὁ πλάσας τὸν ὀφθαλμὸν οὐχὶ κατανοεῖ; ὁ παιδεύων ἔθνη οὐχὶ ἐλέγχει; ὁ διδάσκων ἄνθρωποι γινῶσιν; ἢ Ἐν αὐταῖς ἀκριβῶς ἐδράζει τὰ περὶ δημιουργικῆς προμελέτης ἐπιχείρημα ὀλύκληρον. Ἄλλ' εἰς τὰς νεωτέρας φυσικὰς ἐρεῦνας, ἰδίως ἐν τῇ ἀνατομικῇ, χημικῇ, φυσικῇ ἱστορικῇ κ.λ.π. ὀφείλονται αἱ διαπρεπεῖς ἐκείναι ἀποκαλύψεις περιέργων ἰσοσταθμῶσεων καὶ ἀλληλουχιῶν, αἵτινες ἐν τοῖς συγγράμμασι τοῦ Πλάτῳ ἢ τοῦ Καρόλου Βέλλ ἐνίσχυσαν καὶ ἐμεγάλυναν τοσοῦτον τὸ περὶ Θεῖας Προνοίας ἐπιχείρημα.

Παραβάλλοντες τὰς τοῦ Δαβὶδ καὶ ἀποστόλου Παύλου περὶ τῆς τοῦ Θεοῦ ἐνότητος καὶ Προνοίας γνωστὰς ἀποδείξεις μὲ τὰς ἀποκαλυπτομένας ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Κοῦκ ἐν τῇ χημικῇ, τοῦ Οὐίγγεν ἐν τῇ Γεωλογικῇ ἢ τοῦ Ἀγασσιζ ἐν τῇ φυσικῇ ἱστορικῇ καταλαμβάνομεν πόσον ὑπέρτεροι καὶ καταπληκτικαὶ εἰσιν αἱ τελευταῖαι!

Δεύτερον, ἡ ἐπιστήμη ὁμολογουμένως ἐβόηθησε τὴν θρησκείαν ὅπως διακαθάρη τὰς πεποιθήσεις της καὶ διερρύθμισε τὴν λατρείαν της. Ὁ δύσμορφος καρμὸς δένδρου ἐπὶ τοῦ ὁποῦ οὐ ἀνθρώπος ἐν τῇ ἀγρίᾳ αὐτοῦ καταστήσει ἐσώθη διωκόμενος ὑπὸ Θεοῦ, ἢ ἀπὸ τοῦ αὐζνοῦ καταπεσοῦσα μελᾶγγρος λίθος, ὁ ὄφις ἢ ὁ κροκόδειλος, οὐτινας ἢ παραξενὸς μορφή καὶ ἰσχὺς μαγγανεύουν τὸν πρωτογενῆ ἄνθρωπον, τοιαῦτα ἦσαν τὰ ἀντικείμενα σεβασμοῦ καὶ λατρείας παρὰ τοῖς ἀνθρώποις ἐν τῇ ἀπλοικῇ αὐτῶν ἀρχαιότητι· καὶ ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας ἡ θρησκεία

ἔμενον ὡς παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις καὶ Ἀσσυρίοις εἰς ταύτην τὴν χαμαιζήλον κατάστασιν. Ἄλλὰ καθόσον αἱ γνώσεις ἠξάνον οἱ ἄνθρωποι διείδον τὸ μάταιον καὶ τὴν οὐτιδανότητα τοιούτων ἀντικειμένων πρὸς λατρείαν ὑπὸ λογικῶν ὄντων. Ὅθεν ἡ πίστις ἀνύψωσε τοὺς βραχίονας εἰς τὰ ὑπέρτερα ἀντικείμενα, τὸν ἀόρατον μὲν ἀλλ' ἀκατάσχετον ἀνεμον, τὸ ἐκτεταμένον τοῦ οὐρανοῦ στερέωμα, τὸ αἰθέριον πῦρ, τὸν ἥλιον θερμαίνοντα καὶ φωτίζοντα τὴν γῆν ὀλύκληρον. Ταῦτα λοιπὸν ὡς πανίσχυρα ὄντα ἐγένοντο σεβαστὰ διὰ δημοτελῶν ἱεροπραξιῶν καὶ θυσιῶν. Ἄλλ' ὅταν πάλιν ὁ ἄνθρωπος κατενόησε ὅτι καὶ ταῦτα ὑπαίκουσιν εἰς σταθεροὺς νόμους, καὶ κινουῦνται ἐντὸς ὀρισμένων τροχιῶν, καὶ μελετῶν ἑαυτὸν, ἐν τῇ συναισθήσει νοῦς καὶ τῆς διεπούσης βουλήσεως ἀνεγνώρισεν ἐν ἑαυτῷ κρεῖττον τι τοῦ ἀνέμου καὶ τοῦ πυρός, τότε ἡ πίστις ἀνέφερε τὸν σεβασμὸν αὐτῆς πρὸς ἀποθεωθεῖσαν ἀνθρωπότητα, πρὸς Ὀϊασον ἀνθρωπίνων θεοτήτων, οἷος ὁ Ζεὺς ὡς θεὸς τοῦ οὐρανοῦ, ἢ Ἡρα ὡς βασίλισσα αὐτοῦ, ὁ Ἐρμῆς ἀγγελιαφόρος τῶν θεῶν, ὁ Ἐρως ἐμπνέων συμπαιθείας καὶ οὕτω καθεξῆς. Ἄλλὰ καθόσον πάλιν κατενόητο ἡ ἐνότης ὅλης τῆς φύσεως, ἀνυψοῦτο βαθμηδὸν ὁ ἄνθρωπος μέχρι τῆς ιδέας ἐνὸς μόνου Ἄψιστου Θεοῦ τοῦ Ἰεχωβά, τοῦ Αἰωνίου, τοῦ Βράχμα, καὶ κατεβίβασε πᾶσας τὰς λοιπὰς θεότητες εἰς τὴν θέσιν τῶν πνευμάτων, δαιμονίων ἢ διαβόλων.

Ἡ θρησκεία ὅμως δὲν εἶχεν ἐλευθερωθῆ εἰς ἐτι ἀπὸ τῆς δεισιδαιμονίας. Ἐπὶ πολὺν χρόνον ἀκόρη ἐπέμενον εἰς τὰς διὰ πυρῶν θυσίας, εἰς ἐθελουσίας κακώσεις, εἰς μεσιτείας ἀγαθῶν καὶ πονηρῶν πνευμάτων, εἰς ιδέας περὶ θεοῦ ζηλοτύπου, ἐκδικητικοῦ, εὐδιαλλάκτου, μετανοοῦντος ἐνίοτε δι' ὅ,τι ἀπαξ ἐποίησε, καὶ μεσιτεύσαντος ὅπως ἐπιδιορθώσῃ τὸ ἴδιόν του πᾶνημα.

Μὲ τὴν βαθμιαίαν αὐξάνειν τῶν γνώσεων ἐξέλιπον μία μετὰ τὴν ἄλλην καὶ αἱ πρόσθετοι αὐταὶ χειροπέδες τῆς θρησκείας, ὥστε κατανοήσασα αὐτὴ τὴν αἰδίον καὶ παγκόσμιον ἐνεργειαν τοῦ ἀπείρου καὶ τελείου ὄντος λατρεύει αὐτὸ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ.

Καὶ μὲν ἐν τῇ προσπαθείᾳ της ὅπως διωφύτῃ τὴν ἀνθρωπότητα ἡ ἐπιστήμη κατέλυσε πᾶσας, ἅτινα ἦσαν προσφιλεῖς εἰς αὐτήν, ἐξερρίξασεν ἀπρηχαιωμένας ιδέας καὶ ἐκρήμισε παραδεδεγμένα συστήματα φυσικὰ τε καὶ πνευματικὰ, αἱ δὲ περὶ κόσμου ιδέαι ἡμῶν ἠλωθῆσαν ῥιζηδόν. Ὁ Χριστιανισμὸς καθ' ὅλον

τὸν μεσάζοντα ἐπίστευεν ὅτι ἡ γῆ ἦτο ἐπίπεδον παραλληλόγραμμον, ὅτι ἀπὸ τῆς ἐξωτερικῆς αὐτοῦ περιμέτρου ὑψοῦντο οὐρανεμῆκη τείχη βαστάζοντα τὴν ἀψίδα τοῦ οὐρανοῦ, συνισταμένην ἐκ στερεῶν διαφανοῦς κρυστάλλου, ὅτι ἐν αὐτῇ ἦσαν προσηλωμένοι οἱ ἀπλανεῖς ἀστέρες, καὶ ἀνωθεν αὐτῶν ἐσύροντο ἐνθεν καθεῖθεν ὑπὸ τῶν ἀστέρων ἡ Σελήνη καὶ ὁ Ἥλιος. Ὑπεράνω τούτου τοῦ στερεώματος ἦτον ἡ οὐράνιος δεξαμενὴ ἡ ἀποχωρίζουσα τὰ ἀνω ὕδατα ἀπὸ τῶν ἐνερθεν τοῦ στερεώματος ὑδάτων, ἀπὸ δὲ τῶν ὑπερῶν αὐτῆς ἀνοιγομένων ἐνίοτε ὑπὸ φυλάκων ἀγγέλων, κατέρρεεν ἡ βροχὴ πρὸς ἀρδευσιν τῆς γῆς. Ὑπεράνω τῆς δεξαμενῆς ἦτο ὁ ἐπτάστεγος οὐρανός, ἐπὶ δὲ τῆς ἀνωτάτης στέγης ἐκάθητο ἐνθρονισμένος ἐν δόξῃ ὁ Ἰεχωβὴ περικυκλούμενος ὑπὸ ἀγγέλων καὶ ἀγίων.

Πόσον ἠλλοίωσε καὶ ἐμεγάλυνεν ἡ ἐπιστήμη τὴν σήμερον αὐτὸν τὸν μικρόκοσμον! Ὁ ἀστρονόμος ἔστρεψε τὸ τηλεσκοπίον του πρὸς τὸ ἀδαμάντινον ἐκεῖνο στερεῶμα καὶ ἰδοὺ διελύθη εἰς λεπτὸν ἀέρα.

Τὰ διαλύποντα ἐκεῖνα σημεῖα τὰ στολιζόντα τὴν ἐπιφάνειαν τῆς κυκνοχρόου ἀψίδος ἐμεγαλύνθησαν εἰς πελωρίους ἡλίους χιλιάκις ὀγκωδέστερους τῆς ἡμετέρας σφαιρας. Ὁ περιωρισμένος τῆς ἀποκαλύψεως οὐρανός, ἔχων δεκαχιλιῶν σταδίων ἔκτασιν ἐκασταχόθεν, ἐξέταθη εἰς ἀχανῆ χώρον, οὕτως ὥστε ὅπως φθάσῃ εἰς τὸν πλησιέστερον ἡμῶν ἀπλανῆ ἀστὴρ ταχυδρομοῦσα ἀτμῶμαζα ἀπαιτεῖται 700,000 αἰώνων χρονικὸν διάστημα, καὶ ὅταν προχωρήσῃ αὐτὴ εἰς τσαούτην ἀπόστασιν ἡ εὐρεθῇ εἰς τὰ πρόθυρα ἄλλων ἀποστάσεων ἀστέρων ὧν αἱ ἀκτίνες προέρχονται ἀπὸ μεμακρυσμένων ἀπειραριθμῶν ἡλίων. Ἡ ἡμετέρα γῆ ἀνέκαθεν θεωρουμένη ἐπιφανῆς ἀκίνητος σταθμός, δι' ἣν ὁ περιπολῶν αὐτὴν Ἥλιος καὶ λοιποὶ ἀστέρες ἦσαν ἀπλοὶ στολισμοί, συνεστάλη εἰς μικρὸν σφαιρίδιον κοσμικῆς ὕλης, ἐξετοπίσθη ἀπὸ τῆς παγίου καὶ κεντρικῆς θέσεως καὶ ἀφέθη ἐν τροχῷ ὡς εἰς ἐκ τῶν ὑποδεεστέρων δορυφόρων, κατόπιν κεντρικοῦ σώματος, τοῦ ἡλίου, μεγαλειτέρου αὐτῆς ὅσον ὁ τροχὸς ἀμάξης ὑπερτερεῖ πύου, οὗτος δὲ εἶναι εἰς ἐκ τῶν εἰκασιν ἐκατημμυρίων τοιούτων ἐν τῇ γαιτνιαζούσῃ ἐβύσσῃ τοῦ χώρου εὐρισκομένων ἡλίων. Ἀλλ' οὐτ' αὐτὸς εἶναι στάσιμος, ἀλλὰ κινεῖται μετὰ τοῦ συνοδεύοντος αὐτὸν σμήνου πλανητῶν, κατὰ λόγον τετρακισχιλίων μιλίων καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἐν κύκλῳ ἔχοντι ἀπώτατόν τι κέντρον.

Ἡ ἐπιστήμη ἐπολλαπλασίασε τεραστίως τοὺς ἀριθμούς κατὰ χρόνον οὐχ ἦττον ἢ κατὰ χώρον. Ἐνῶ ἡ χρονολογία τῆς Ἱερᾶς Γραφῆς ἀπέδιδεν ἐβδομήκοντα μόνον ἐκατονταετηρίδας εἰς τὴν ἡλικίαν τοῦ κόσμου, ἡ ἐπιστήμη οὔτε μὲ ἰσαριθμούς χιλιετηρίδας ἱκανοποιεῖται· καὶ ἐνῶ κατὰ τὴν Γένεσιν προσδιορίζονται ἕξ ἡμέραι διὰ τὴν ἐργασίαν τῆς δημιουργίας, ἡ Γεωλογία ἀπαιτεῖ τσαούτας μυριεταῖς ἐποχάς. Ἡ ἐπιστήμη ὤρυξεν ἐντὸς σπηλαίων καὶ ἀνεῦρεν ἐργαλεῖα καὶ ὄπλα τοῦ ἀνθρώπου μεταξὺ τῶν ὄστων τῶν μαστοδόντων. Ἠρμήνευσε τὰ ἱερογλυφικὰ τῶν Αἰγυπτίων καὶ εὔρε τέχνας καὶ ἱστορίαν ἐποχῶν ἀρχαιοτέρων ἐκείνης, καθ' ἣν οἱ ὑπομνηματισταὶ τῆς Ἱερᾶς Γραφῆς γνωματεύουσιν ὅτι ἐπλάσθη ὁ Ἀδάμ. Ἀπέδειξεν ὅτι εὐρύτητα στρώματα γύψου καὶ τιτανολίθου, διήκοντα εἰς τινῶν μιλίων πᾶχος ἐνίοτε, κατεσκευάσθησαν ὑπὸ μικροσκοπικῶν ζωῶν. Ὅτι ἡ γῆ ἀπὸ πυρίνου νέφους συνεστάλη εἰς ῥευστὴν στροβιλλίζουσαν σφαῖραν καὶ ἐπὶ τῆς ῥευστῆς ταύτης λάβας ἐσχηματίσθη φλοιός, ὅστις μᾶς βαστάζει τῶρα ἀνωθεν τῆς εἰσέτι πυριφλεγῶς ἐσωτερικῆς μάζης. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον μανθάνουσα ταῦτα ἡ ἐπιστήμη, ἠναγκάσθη νὰ παρεκτείνῃ τὴν χρονολογίαν τῆς κοσμογονίας εἰς ἀρχαιότητα, ἣτις συγκρινομένη πρὸς τὴν μωσαϊκὴν πλησιάζει τὴν αἰωνιότητα. Οὕτω πως δὲ παρατείνουσα ἡ ἐπιστήμη τὴν ἡλικίαν τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τοῦ κόσμου μετέβαλε τὰς ιδέας ἡμῶν περὶ τῆς μεθόδου, καθ' ἣν τὸ σύμπαν ἔλαβε τὴν ὑπαρξίν του. Δὲν δύναται πλέον νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐξαπίνης δημιουργηθὲν ἐκ τοῦ μηδενός, ἀλλ' ὡς σιρὰ ὄργανισμοῦ, σιρὰ συνεχῆς καὶ ὁμοία δι' ἕκαστον ἄτομον.

Ἰδὲ τὴν λαμπετόεσσαν νεφελώδη ἀτμίδα, εἰς τὴν θρομβώδη πυρινοειδῆ φλέγουσαν ὁμίχλην τῶν ἐμβρυωδῶν ἀστέρων, εἰς τὴν πυκνοτέραν μὲν ἀλλ' ἐτι ῥευστὴν καὶ ἀνακυκλωμένην μάζαν τοῦ ἡλίου, εἰς τὸν δακτυλιοζώστον πλανήτην Κρόνον καὶ εἰς τὸν ἐτι ἀτμοσκεπῆ Δία καὶ εἰς τὴν φαιδρὰν θερινὴν ὕψιν τοῦ ἡμετέρου πλανήτου διακρίνει ὁ φυσιοδίφης τοὺς διαφόρους σταθμούς, οὓς διέρχεται ἐκαστοτε τὸ πλανητικὸν σύστημα. Ἀπὸ τοῦ ἑτερογενοῦς εἰς τὸ ὁμογενές, ἀπὸ τοῦ διακεχυμένου εἰς τὸ συμπαγές, ἀπὸ τοῦ ἀνοργάνου εἰς τὸ ὄργανικόν, ἀπὸ τοῦ ἀψύχου εἰς τὸ ἐμψυχον ζῶον, τοιοῦτος εἶναι ὁ ρυθμὸς τῆς κοσμικῆς ἐξελίξεως.

Κοσμικῆς ἐξελίξεως! Ναι, αὕτη εἶναι ἡ προσωτέρα καὶ μεγαλοπρεπεστέρα ἀλλοίωσις, ἣν ἡ ἐπιστήμη ἐπήνεγκεν εἰς τὰς ιδέας ἡμῶν περὶ

τῆς κυβερνήσεως τοῦ παντός. Πρὸ δύο ἐκατονταετηρίδων ὑπῆρχε γενικὴ πεποιθήσις ἐν τῇ χριστιανικῇ Εὐρώπῃ, ὅτι ἡ γῆ αὕτη ἦτο παρρακμάζων κόσμος, ὑποκειμένη εἰς ὑπερφυσικὰς μεσολαβήσεις, καὶ ἀείποτε ἐπικίνδυνος κατασκήνωσις. Αἱ δυνάμεις τοῦ σκότους διεμάχοντο πρὸς τὰς τοῦ φωτός, ποῖα νὰ κατισχύσῃ τῆς ἄλλης. Ὑποκᾶτω δὲ καὶ πλησίον τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς ἦσαν πυριφλεγῆς ἀβυσσος, καὶ αἱ σκικαὶ πύλαι τῆς κολάσεως. Ὅτι διὰ σπηλαίων καὶ μυστηριωδῶν ἀτραπῶν πονηροὶ δαίμονες καὶ κακεντρέχῃ πνεύματα ἀνῆρχοντο καὶ κατῆρχοντο πρὸς βλάβην μᾶλλον ἢ ὄφελος τῶν ζώντων ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας. Τὰ νεκροταφεῖα ἦσαν κρησφύγετα τῶν βροχολάκων.

Ἡ ἐμφάνισις κομήτου προεμήνευε δυστυχίας εἰς τὰ ἔθνη, καὶ ὁ σεισμὸς ἦτο προανῆκουσμα τῆς ἐσχάτης ἡμέρας τῆς κρίσεως. Διὰ συνθήκης μετὰ τοῦ σατανᾶ οἱ μάχοι εἶχον δύναμιν νὰ καταστρέψωσι τὴν συγκομιδὴν τῶν ἀγρῶν, ἢ καὶ νὰ καταβλάσωσιν οἰονδήποτε ἤθελον διὰ θανατηφόρου νόσου. Τὰ συνήθη φαινόμενα ἐθεωροῦντο ὡς φυσικὰ ἀποτελέσματα δημιουργικῆς διατάξεως. Ἀλλ' ὅτι δῆποτε συνέβαιεν ἐκτὸς τῆς συνήθους τάξεως ἐνομιζέτο ὅτι γίνεται δι' ἰδιαιτέρας μεσολαβήσεως ἀγίου τινός ἢ μάχου, ἑσπέρου ἢ ἀγγέλου, τοῦ σατανᾶ ἢ τοῦ Θεοῦ.

Ἡ ἐπιστήμη ἀπεσκορξίσει πάντα ταῦτα ἀπὸ τῶν πεποιθήσεων τῶν πεπαιδευμένων. Ἀντὶ δὲ ἐκφυλισέως τῆς ἀνθρωπότητος καὶ ἐπικειμένου ὀλέθρου τοῦ κόσμου ἡ ἐπιστήμη ἔδαξε τὴν ὁδὸν πρὸς τὴν βαθμιαίαν βελτίωσιν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους· ἀντὶ κατοικίας ἐν σπηλαίοις καὶ ἀντὶ ἐνδυμάτων δερματίνων ἐχορήγησε τὴν εὐμάρειαν καὶ δαψίλειαν τοῦ παρόντος πολιτισμοῦ ἡμῶν.

Ἐπιστήμονες περιηγήθησαν ἀπᾶσας τὰς χώρας τῆς ὑψηλῆς καὶ ἠρεύνθησαν ὅλον τὸ στερέωμα τοῦ οὐρανοῦ, κατοπτεύοντες πᾶσαν γωνίαν ἀγνωστον τέως καὶ πάντα τὰ φαινόμενα, ἀλλ' οὔτε τὰ τελειότερα ὕψη ἐργαλεῖα οὐδ' ἀμὲν ἀπεκάλυψαν κανένα διάβολον, οὐδὲ τὰ βεβηλῆτα ὄρυχθέντα φρέατα ἐφθασαν εἰς εἰρηκτὴν τινα κολαζομένων ψυχῶν. Αὐταὶ προλέγουσιν ἀλανθᾶστος τὴν διεύθυνσιν ἐνθα ὁ κομήτης μέλλει νὰ ὀδεύσῃ, ἠρμήνευσαν τὴν αἰτίαν τοῦ σεισμοῦ, τὴν σχέσιν τῆς νόσου μὲ τὰ φυσικὰ αὐτῆς προηγούμενα καὶ εὔρον τὰ ἀντιφάρμακά της.

Τὰ φάσματα ἐξηγήθησαν ὅτι εἰσὶν ἀπλῆ ἀπόθησις τῶν ἐγκεφαλικῶν λοβῶν.

Αἱ γόησσι καὶ αἱ νεράιδες τῶν χορῶν ἐξέλιπον ἐνώπιον τῶν μεταγενεστέρων φώτων, ὡς σικαὶ φοικαλέα νυκτός εἰς τὴν ἐμφάνισιν τῆς αὐγῆς.

Παρακλίσεις ἀπὸ τῆς καθεστηκυίας τάξεως ὑπὸ μάχου ἢ ἱεροῦ ἐξοριστοῦ δὲν πιστεύονται πλέον· ἀλλὰ νόμος, ἀκκμπος νόμος, ἀνευ ἐλαχίστης παρεκτροπῆς πιστεύεται ὅτι βασιλεύει πανταχοῦ καὶ πάντοτε. Τὸ ἀνθος τοῦ κρίνου, ὡς καὶ τὸ ἡλιακὸν σύστημα, ἐξελίσσονται κατὰ ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν εὔπον. Ἡ παρακοπὴ τῶν αἰσθήσεων, ἡ ἐκστατικὴ μανία ἔχουσι καὶ αὐταὶ φυσικὴν ἀφορμὴν ἐξ ἧς προκύπτει κατὰ κανονικὴν τινα τάξιν. Καὶ εἰς αὐτὰς τὰς θεωρουμένας εἰσέτι ὡς ἐξαιρέσεις ὑπολαμβάνει βελτιότερος τις νόμος.

Μετὰ τοσοῦτον ἰσχυροῦ καὶ εἰκονοκλαστικοῦ βραχίονος ἡ ἐπιστήμη κατέφερε τὸν πέλεκυν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς πίστεως· δι' ἣν καὶ ἐλύπησεν οὐ μετρίως πολλοὺς εὐσεβεῖς ἀνθρώπους, ὥστε νὰ παραπονῶνται ὅτι αἱ ἀνασκευαὶ αὐταί, ὡς αἱ ἐρευνᾶν τῶν νεωτέρων φυσιολόγων ἐπήνεγκον, κλονίζουσιν ἐκ θεμελίων τὴν θρησκείαν, ὅτι ἀφαιροῦσιν ἀπὸ τοῦ ἀνθους τῆς πίστεως τὸ ἀρωμα τοῦ μυστηρίου καὶ τῆς ἱερότητος καὶ ὀδηγοῦσιν εἰς τὴν ἀσέβειαν.

Πρέπει ἀληθῶς νὰ θρηνηθῆς διὰ ταῦτα; μοι φαίνεται ὅχι, ἀλλὰ μᾶλλον νὰ εὐχαιριστῆται.

Καὶ μὲν ἀληθεύει ὅτι κατέφερε θανάσιμον τραῦμα ἡ ἐπιστήμη εἰς πολλὰ εἶδη πίστεως, ἀφῆρετε πολλὰς ἀρχαίας εὐλαθείας· διότι τὴν σήμερον φέρομεν ἐντὸς τῶν θυλακίων ἡμῶν φλόγα ἐσφραγισμένην, ἐτοίμην ν' ἀνακηδήσῃ μὲ ἐλαφρῆν προστριβὴν τῆς πυροδόλου θραυλίδος, καὶ καμμία θεότης δὲν περιμένει νὰ τῇ προσφέρωμεν τὰ πρωτότοκα ἡμῶν εἰς θυσιαν. Τῶρα ὅποτε περικλείομεν τὴν ἀστραπὴν ἐντὸς φακῆς καὶ τὴν μεταχειριζόμεθα ὡς διαγγελέα ἵνα μᾶς ὑπηρετῇ, δὲν τὴν εὐλαβοῦμεθα πλέον ὡς κερκυνὸν τοῦ Διός. Ἀλλ' ἡ ἐπιστήμη ἀνταπέδωκε πολὺ μεγαλειότερα τῶν ὅσα ἀφῆρεσεν ἀπὸ τῆς θρησκείας· καθότι τὴν ἀπέστρεψεν ἀπὸ τυφλῆς λατρείας εἰς τὰ ἀγνωστα καὶ φαντασιώδη, καὶ ἀντικατέστησεν ἀντ' αὐτῆς λογικωτέραν λατρείαν πρὸς τὸ γνωστὸν Μέγα Ὄν. Ἄν κατέβαλεν ἀπηνῶς πᾶσαν ἀβάσιμον παράδοσιν καὶ μωρὴν πλάνην, παρατηρεῖ ὅμως μετὰ θρησκευτικοῦ σεβασμοῦ τὸ ἀπλούστερον πραγματικὸν φαινόμενον. Ἄν ἡ φύσις δὲν ἦναι πλέον ἀντικείμενον ἀνθρωπίνων φόβων, ἀλλ' ὅμως ὡς χρήσιμον ταμειον, ἐνθεν πορίζομεθα τὴν τροφὴν ἡμῶν καὶ ὕλικους θησαυρούς, ὡς

φιλεργός Τιτάν, ἐκτελών ὑπὲρ ἡμῶν ὑπηρεσίας ἐνθα ἡμεῖς ἀβασήθητοι δὲν ἰσχύομεν, ἐκτιμᾶται τὴν πλῆν. "Ἄν τὸ τηλεσκοπίον τοῦ ἀστρονόμου διέλυσε τὸ ἀρχαῖον οἰκοδόμημα οὐρανίου στερεώματος, ἰδοὺ δείκνυσιν ἡμῖν ἀντὶ ἐκείνου συστήματα ἀλλεπάλληλα οὐρανίων σιωμάτων, διαλαμπόντων εἰς ἀκαταμέτρητους ἀποστάσεις ἐν τῷ βῆθει ἀγανοῦς χώρου. "Ἄν ἡ γεωλογία καθήρσε τὴν ἰδέαν τῆς κτίσεως τοῦ κόσμου ὡς δῆθεν ἐπιτελεσθεῖσας ἐντὸς ἐξ ἡμερῶν τοῦ ἔτους 5508 πρὸ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως, ἀνταπέδωκεν ἡμῖν συνεχῆ ἐξακολούθησιν διασκευῆς καὶ τελειοποιήσεως τοῦ παντός διήκουσαν ἐπὶ ἑκατὸν ἑκατομύρια ἐτῶν.

"Ἡ αὐστηρὰ ἔρευνα τῆς φύσεως ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης οὐδὲως ἠλάττωσε τὸν ὑπὲρ τῆς τελειότητος αὐτῆς θαυμασμόν τοῦ κόσμου. Ἄλλ' ἀπεκάλυψε νέα θαύματα εἰς προσθήκην ἐκείνων, ἅτινα ἀνέκαθεν ἐπισπᾶσαντο τὴν προσοχὴν τῆς ἀνθρωπότητος. "Ἡ εὐρύσις τοῦ κύκλου τῶν εἰσέτι ἀγνώστων ἐχρησίμωσεν εἰς τὸ νὰ παρυσιάσῃ βαθύτερα μυστήρια. "Ἡ ἐπιστήμη ἀπεσόθησε θαύματα καὶ μαγείας ἀπὸ τῆς τάξεως τῶν φυσικῶν φαινομένων, ἀλλ' ἀνέλαθεν αὐτὴ εἰς χεῖρας τῆς τὴν μαγικὴν ῥάβδον, καὶ ἔφερον εἰς τὸ φῶς παραδοξώτερα καὶ μεγαλοπρεπέστερα φαινόμενα, μᾶλλον δὲ δυσεξήγητα καὶ καταπληκτικὰ ἐνεκὰ τῆς βεβαιότητος, ἣν συναισθανόμεθα ὅτι ταῦτα δὲν ἀντίκεινται εἰς τὴν καθημερινὴν συνήθη ἡμῶν πείραν.

"Ἡ ἐπιστήμη ἐφυγάδευσε τὰς γύψους, φαντάσματα, νεράιδας, νύμφας, καὶ τοὺς δαίμονας ἐρημώσασα οὕτω πως τὸν ὑπερφυσικὸν κόσμον, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ βεβήλου τούτου θιάσου, οὐτινος ἢ ἰδιότροπος παρέμβασις συχνάκις παρέλυε τὴν βέλτην καὶ διέστρεψε τὴν καρδίαν τῶν δεισιδαιμόνων, τὸ σὺμπαν ἀνεπληρώθη διὰ τῆς παρουσίας Ἐνός, τοῦ Αἰωνίου καὶ Ἀπείρου εἰς τοῦ ὁποῖου τὸν νόμον τὰ πάντα ὑπέκουσι.

"Ὅσον σαφέστερον διακρίνομεν τὴν ὁδὸν εἰς ἣν ἡ ἐπιστήμη ἄγει, τόσον ὀλιγώτερον ἔχομεν νὰ φοβώμεθα περὶ τῆς ἀνθρωπότητος κίνδυνον κρημνισμοῦ εἰς ἀσεβῆ τινα ἕξυπσον. "Ἰζήγησον εὐκρινῶς ταύτην τὴν ὑπόθεσιν εἰς οἰονδήποτε, ἔπειτα ἐρώτησον αὐτὸν ἐὰν προτιμᾷ νὰ ἐπαγέλθῃ εἰς τὸν νηπιώδη ἐκείνον μικρόκοσμον τοῦ μεσαίωκου. "Τίς θὰ παρεδέχετο ἐκ νέου ὑπερθεῖν τῆς κεφαλῆς τοῦ θολοσκοπέου κρυστάλλινον στερέωμα, ἀντὶ τοῦ ἀπείρου χώρου; τίς θὰ περιώριζεν εἰς ἐξ συνήθεις ἐσπέρας καὶ πρωίας τὴν ἐνέργειαν τοῦ κατοικουόντος ἐν τῇ αἰωνιότητι;

τίς θὰ ἐγκατελίμπανε τὴν πεποιθησιν, ἢ τὴν ἐλπίδα ἐκείνην, ἣν ἐμπνέει ἡ σταθερὰ πρόοδος τοῦ κόσμου, συμφώνως πρὸς τοὺς αἰωνίους σκοπούς τῆς Προνοίας; "Ἡ ἐπιστήμη λοιπὸν προσέφερον εἰς τὴν πίστιν βοήθειαν ἣτις ἀντισταθμίζει πληρέστατα, οἰκνὸν ἢ ποτε βλάβην κατὰ τὸ φαινόμενον καὶ ἂν ἐπροξένησεν αὐτῇ.

"Ἐπίσης καὶ ἡ θρησκεία πραγματικῶς ἐδοήθησεν τὴν ἐπιστήμην, πλέον ἢ ὅτι, ὡς νομιζέται, τὴν παρεμπόδισεν. Μὴς τὸ λογικὸν ἀνέγονται συνήθως τὰ μέγιστα κατορθώματα τῶν φυσικῶν ἐρευνῶν.

"Τῆς ἐπιστήμης ἡ δικαιδοσία περιλαμβάνει ἀπλῶ, σαφῆ καὶ εὐκρινῆ πράγματα, ἐνῶ ἡ θρησκεία κατέχει τὸ κράτος τῶν αἰσθημάτων, ἀλλὰ πῶς ἦτο δυνατόν ποτε ἡ διάνοια νὰ κερδήσῃ τὰς μεγάλας αὐτῆς νίκας ἀνευ τῆς συνδρομῆς τῆς καρδίας; πῶς νὰ εἰσδύσωσιν αἱ αἰσθήσεις εἰς τῆς φύσεως τὰ ἄδυτα, ἂν δὲν ἐφέροντο ἐπὶ τῶν περὶ γῶν τοῦ πνεύματος; τί ἠδύνατο νὰ κατορθώσῃ ἡ ἐπιστήμη ἄστερη-μένη τῶν αἰσθημάτων, τῆς ἀφουσίσεως καὶ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ; τοῦ αἰσθήματος τοῦ ἀληθοῦς καὶ τοῦ ὠραιοῦ, καὶ ἀνευ ἀκριβοῦς ἀγχιότητος πρὸς τὴν φύσιν; "Ἄς ἐξετάσῃ ἕκαστος ἐαυτὸν καὶ θέλει εἰρεῖ ὅτι κατὰ τὰ ἐννέα δέκατα ἠθικῶν ἢ ἀνῆθικῶν στοχασμοί, κατὰ τὴν περίπτωσιν, εἰσὶν ἡ δύναμις ἢ ὠλοῦσα τὴν διάνοιαν ἐκείνου εἰς κίνησιν. «Τὰ μέγιστα ἔργα, πλέγει ὁ διδάσκαλος φυσιολόγος Huxley, ὀφείλονται ὀλιγώτερον εἰς τὴν διάνοιαν, ἢ εἰς τὴν ὑπερθεωτικὸν πνεύματος».

"Ἐξετάζοντες τὰ ἀπαιτούμενα χαρακτηρηστικὰ πρὸς ἐπιτυχῆ σπουδὴν τῆς φύσεως συνήθως εὐρίσκομεν πνευματικὴν τινα πηγὴν, ἐξ ἧς οἱ φυσικοὶ θρίαμβοι προέρχονται. Πρῶτον στοιχεῖον εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ἐπακτικῆς μεθόδου εἶναι ἡ ταπεινοφροσύνη, ἣτις ὑπέκειται εἰς τὴν ἀπόδειξιν τῶν πραγμάτων. «Ἐξοδος εἰς τὴν βασιλείαν τῶν ἀνθρώπων, ἣτις βραχίζεται ἐπὶ τῶν ἐπιστημῶν», παρατηρεῖ ὁρθῶς ὁ Βέκκον, «ὁμοιάζει τὴν εἰσοδὸν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἢ θὰ ἐπιτρέπεται νὰ εἰσέρχωνται μόνον παιδία».

"Ἐτέρω συνθήκη πρὸς ἐπιτυχίαν εἶναι πνεῦμα φιλοπονίας μὴ ἐπηρεαζόμενον ὑπὸ ῥαθυμίας, ἢ ὑπὸ τῆς ἰδέας ὅτι ἡ ἐργασία εἶναι αἶσχος. Ἄλλη πάλιν συνθήκη εἶναι ἡ εὐθυκρισία ἣτις ἐξετάζει πάντα τὰ περιστατικὰ ὑποθέσεως τινος καὶ ἀκροάζεται πᾶσαν ἐνστασιν καὶ ἡ ἀφοσίωσις εἰς τὴν ἀλήθειαν, ὡς τὸ οὐσιωδέστε-

ρον ἀντικείμενον. "Τούτας τὰς ιδιότητας οἱ ἐπιστήμονες θεωροῦσιν ἀναγκαῖας ὅπως εἰσέλθωσιν ἐντὸς τοῦ καταπετάσματος τοῦ ναοῦ τῆς φύσεως; ἀλλὰ τί ἄλλο εἰσὶν αὐταὶ ἢ χάριτες τοῦ Χριστιανισμοῦ; διέθεσις ὁμοιάζουσα ἐκείνην τῶν παιδίων, ἣν συνέστησεν ὁ θεμελιωτῆς τῆς ἐπακτικῆς μεθόδου Βέκκον, εἶναι ἀκριβῶς τοιαύτη, οἶαν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς παραγγέλλει.

"Ἡ σταθερὰ ἀγχιότης τῆς ἀληθείας, ἡ ἐπιβήλουσα αὐστηρὴν ἔρευναν τῶν αἰτίων καὶ αἰτιατῶν, πῶς ἠδύνατο νὰ ὑπάρχῃ, ἂν πνευματικαὶ πόθοι δὲν ὑπέτρεπον ἀενάως τὰ κρύφια ἐλατήρια αὐτῆς διὰ τῆς ἀκορεστοῦ ἐπιθυμίας πρὸς τὴν τελειότητα; "Ἡ δραστηριότης εἰς τὸ ἐργάζεσθαι καὶ ἡ τιμητικὴ ἐκείνη ὑπόσχεσις τῆς ἐργασίας, ἣτις εἶναι οὐσιώδεις ἐχέγγυον ἐπιστημονικῆς προόδου, πόθεν ἀντλεῖ τὴν ἐνθάρρυνσίν τῆς καὶ διακρίνει τὰ χριστιανικὰ ἔθνη; Διδάσκαλος Γερμανὸς συγγραφεὺς παρατηρεῖ ὁρθῶς, «Παρὰ τοῖς εἰδωλολάτραις προγόνοις ἡμῶν, ὡς καὶ τὴν σήμερον εἰσέτι, ὅπουδῆποτε δὲν κηρύττεται τὸ Εὐαγγέλιον, ἡ ἐργασία ἐνομιζέτο καῖσχος, δι' ὃ ἡ ἐνεργὸς διάθεσις, ἡ ἐπιμέλεια, ἢ τὸ ἐπιχειρηματικὸν πνεῦμα εἰς τὸν λαὸν ἦσαν ἢ τότε ἀσυγκρίτῳ λόγῳ χαλαρώτερα. Τὸ καθῆκον καὶ ἡ ἀξία τῆς ἐργασίας εἰς τὴν νεωτέραν ἐπιστήμην εἰσὶν ἐν ἐκ τῶν ἀνεκτιμήτων δωρημάτων τοῦ εἰπόντος Ὁ πατήρ μου ἕως ἄρτι καί μὲ δεῖ ἐργάζεσθαι».

Ἐἶναι περιέργον ὅτι μ' ὄλην τὴν ὀξύνουζν των καὶ τὴν ἀκριβῆ λατρείαν πρὸς τὸ ὠραῖον, ἅτινα διέκρινον τοὺς ἡμετέρους προγόνους, καὶ ἀπέναντι τοῦ βελίους σεβασμοῦ πρὸς τὸν νόμον, τοῦ χαρακτηρίζοντος τοὺς Ῥωμαίους, καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δὲ τόσον ὀλίγα κατώρθωσαν πρὸς ἐρημνύσιν τῶν μυστηρίων τῆς φύσεως. Ἐπειδὴ ἦσαν κἄτοχοι τοιοῦτων προτερημάτων, δικαιούμεθα νὰ πιστεύσωμεν ὅτι αἰσθανόμενοι τὸ γόητρον καὶ τὴν καλλονὴν τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου θὰ ἐνησχολοῦντο μετὰ πλείονος ζήλου ν' ἀνακαλύψωσι τὰς ἀναλλοιώτους διατάξεις τῆς φύσεως. Ἐἶναι λοιπὸν παράλογον ἂν ἀποδώσωμεν μέγιστον μέρος τοῦ φαινομένου τούτου εἰς τὴν διαφορὰν τοῦ θρησκευματος, ἣτις προφανῶς διαχωρίζει τὸν κλασικὸν κόσμον τοῦ χριστιανικοῦ; Ἐν πρώτοις ἡ ἐγωῖστικὴ ἀπομόνωσις, ἡ ζήλοτυπος ἀτομικότης τοῦ ἀρχαίου βίου δὲν ἐνεθάρρυνε τὸ αἰσθηματικὸν συμφερόντων τοῦ ὅλου ἀνθρωπίνου γένους, ὑπερδικαιοῖ τὰς χρηματικῶς ἀλυσιτελεῖς ἐργασίας τοῦ φυσιοδίφου.

Παρὰ τοῖς ἡμετέροις προγόνοις ἐνῶ τὸ αἰσθηματικὸν τῆς φιλοπατρίας ἢ μᾶλλον τὸ ὑπὲρ τῆς πρὸς τὴν γενέτειραν πόλιν ἀγχιότης ἦτο λίαν σφοδρὸν, τὸ ὑπὲρ τῆς γενικῆς εὐημερίας τῆς ἀνθρωπότητος οὐδὲως ὑπῆρχεν.

Μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ χριστιανισμοῦ μόνον ἀνέθορον ἡ ἰδέα τῆς ἀνθρωπότητος, ὡς μιᾶς μεγάλης οἰκογενείας, ἧς ἕκαστον μέλος ὄφειλε νὰ ἐργάζηται ὑπὲρ τῶν λοιπῶν.

"Ἡ ἰδέα αὕτη εἶναι ἡ τροφὸς οὐ μόνον τῆς πολιτικῆς ἐλευθερίας, ἀλλὰ καὶ τῆς νεωτέρας ἐπιστήμης. «Ἄφ' ἧς ἐποχῆς ἡ λέξις βάρβαρος, πλέγει ὁ Max Muller, ἐξωβελίσθη ἀπὸ τοῦ λεξικοῦ τῆς ἀνθρωπότητος καὶ ἀνεγνωρίσθη τὸ ἠδικαίωμα πάντων τῶν ἐθνῶν τοῦ κόσμου νὰ ἠταξινομῶνται ὡς μέλη ἐνὸς γένους; ἐμπορεῖ ἢ τις ἀληθῶς νὰ εἴπῃ, ὅτι ἤρξατο νὰ προοδύη ἢ ἡ ἐπιστήμη, ἢ δὲ μεταβολὴ αὕτη ἐτελέσθη ὑπὸ τοῦ Χριστιανισμοῦ».

"Ἡ μεγάλη ἰδέα ἡ συνοδεύουσα τοῦτο τὸ αἰσθηματικὸν τῆς ἀνθρωπίνης ἀδελφότητος, ἡ παριστώσα τὸν ἕτερον πόλον τῆς Ἑκκλησίας, τουτέστιν ἡ εἰς ἕνα Θεὸν καὶ Πατέρα πίστις, προσήνεγκεν οὐχ ἥττον τὴν ἀπαιτουμένην διανοητικὴν ἀρourαν διὰ τὴν ἀμφιλαφεῖ βλάστησιν τῆς ἐπιστήμης. Ἐνεκὰ τῆς πληθύους τῶν ἐθνικῶν καὶ ἐπιτοπίων θεῶν, τῶν φυλετικῶν πρὸς τούτους καὶ τῶν ἐφεστίων θεοτήτων, αἵτινες ἦσαν σεβασταὶ ἐν τῷ κλασικῷ κόσμῳ, ἢ ἀνθρώπινος διάνοια ἀείποτε παρεστρέπετο ἀπὸ τῆς ἐνότητος, ἣτις ὄφειλε νὰ συνδέη τὰ τέκνα τῆς αὐτῆς οἰκογενείας. "Ἡ μονοθεὶς ἀνεγνωρίσασα τὴν ἐνότητα τῆς θείας ἐξουσίας ἀπέδωκε τὴν ἐνότητα καὶ εἰς τὴν τάξιν τῆς φύσεως. Ἐνῶ οἱ περίοικοι λαοὶ ἐπτοοῦντο ἀπὸ τὰ φαινόμενα τῆς φύσεως καὶ μετὰ δεισιδαιμόνους τυφλώσεως ἔθουν τὰ τέκνα των εἰς μετέωρον ἢ ἐφέστειον πύρ, οἱ Ἑβραῖοι ἀντιθέμενοι πάντα εἰς τὴν παντοδυναμίαν τοῦ Ἰεχωῦζ, τοῦ Αἰωνίου, ἐκτός τοῦ ὁποῖου ἕτερος θεὸς δὲν ὑπάρχει, εὐρισκον εἰς πάσας τὰς δυνάμεις καὶ θαυμάσιον τῆς φύσεως πηγὴν ὀχρούς καὶ εὐλογίας. "Ἡ γῆ καὶ τὸ πλῆρωμα αὐτῆς ἀνήκον εἰς τὸν Κύριον, θράκοντες καὶ πᾶσαι ἔθνησσι, πῦρ, χάλαρα, χιῶν, κρύσταλλος, πνεῦμα καταγέλοσ τὰ ποιῶντα τὸν λόγον αὐτοῦ, πάντα ταῦτα ὄφειλον νὰ αἰνῶσι τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου, ὅτι αὐτὸς ἐντετέλετο καὶ ἐκτίσθησεν, ἔστησεν αὐτὰ εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος πρόσταγμα ἔθετο καὶ οὐ παρελίσθησται.

"Ὁ χριστιανισμὸς ἐνεδείξατο καὶ διέδωκε τὴν

μεγαλοπρεπή ταύτην θεωρίαν τῆς σχέσεως τῆς φύσεως πρὸς τε τὸν Θεὸν καὶ πρὸς τὸν ἄνθρωπον. Καίτοι ἡ ἐκτίμησις τῆς καλλονῆς, τῆς τάξεως καὶ μεγαλοπρεπειᾶς τῆς φύσεως ἐν τῇ ἐνότητι κατεκλύσθη ἐπὶ τινα καιρὸν ὑπὸ τοῦ πνεύματος ἀσιατικοῦ ἀσκητισμοῦ τῆς ἐλληνικῆς μεταφυσικῆς καὶ τινος μεταμορφωμένης πολυθείας, βαθμηδὸν ὁμως ἀνέκυψε πάλιν καὶ κατέσχε τὴν κυριαρχίαν ἐπὶ τοῦ πνεύματος τοῦ χριστιανισμοῦ. Ἡ ἀναγκασθεῖσα περιέργεια πρὸς πᾶσας τὰς ἀπόψεις, μεταβολὰς καὶ νόμους τοῦ ὄρακτοῦ, φυτικοῦ καὶ ζωϊκοῦ βασιλείου ἀφ' ἑνός, καὶ ἐξ ἄλλου ἢ ἐπακτικῆς μεθόδου τοῦ Βέλκωνος ἐπλούτισαν τὰς φυσικὰς ἡμῶν γνώσεις κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους. Ἄλλ' ἐὰν ἐξετάσωμεν τί ἔδωκε τὸ νέον τοῦτο θέλημα εἰς τὴν φύσιν καὶ διέχεε τρόπον τινὰ θεῖον φῶς ἐπ' αὐτῆς, δὲν εὐρίσκουμεν ἄλλον παράγοντα τόσον περιφανῆ καὶ συντελεστικόν, ὡς τὰ δύο θρησκευτικὰ δόγματα, τὰ μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ἀλώβητα διατηρούμενα ἐν τῇ Ηκλαιῇ καὶ Νέῃ Διαθήκῃ. Ὁ Humboldt, οὗτινος τὸ ὄνομα εἶναι γεγραμμένον μεταξὺ τῶν πρωτίστων ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ἐπιστημῶν, περιγράφει τὴν κατάστασιν τοῦ ἑβραϊκοῦ νοῦς ἐφ' ὅσον διακρίνεται ἀπὸ ἐκείνου τῶν λοιπῶν ἐθνῶν ὡς ἐξῆς.

«Χαρακτηριστικὸν ἰδιαιτέρον τῆς ἑβραϊκῆς ποιήσεως εἶναι τὸ ὅτι ὡς ἀπαύγασμα μονοθείας ἀείποτε ἐγκολποῦται τὸ σύμπαν ἐν τῇ ἐνότητι αὐτοῦ, περιλαμβάνουσα σὺν τῷ ἐπιγίῳ βίῳ καὶ τῇ φωτοδόλῳ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. Ὁ ἑβραῖος ποιητὴς δὲν εἰκονογραφεῖ τὴν φύσιν, ὡς ἀθύρακτον ἀντικείμενον, ἐνδοξὸν ἐν τῇ ἀτομικῇ αὐτῆς ὡραιότητι, ἀλλ' ὡς σχετιζομένην καὶ ὑποτεταγμένην εἰς ἀνωτέραν νοερὰν δύναμιν. Ἡ φύσις κατ' αὐτὸν εἶναι ἔργον δημιουργίας καὶ τάξεως, ζῶσα ἔκφρασις πανταχοῦ παρούσης θεότητος ἐν τῷ ὄρατῷ κόσμῳ.

Τούτου ἕνεκα ἡ λυρικὴ ποίησις τῶν ἑβραίων εἶναι μεγαλοπρεπῆς καὶ σεμνῆ, καὶ παρουσιάζει πλουσίαν καὶ ζωηρὰν ἰδέαν τοῦ βίου τῆς φύσεως.

Ἐμπορεῖ τις νὰ εἴπῃ, ὅτι εἰς μόνον ψαλμὸς ἐκπροσωπεῖ τὴν καθόλου εἰκόνα τοῦ κόσμου. Ἐκπληξίαν αἰσθανόμεθα εὐρίσκοντες εἰς λυρικὸν ποίημα τόσον περιωρισμένον, ὁλόκληρον τὸ σύμπαν. Παρόμοιαι ἀπόψεις τοῦ κόσμου ἀπαντῶσι συχνάκις εἰς τοὺς ψαλμοὺς καὶ ἔτι πληρέστεραι εἰς τὸ ἀρχαιότατον καὶ πρὸ τοῦ Μωυσέως ἴσως συνταχθὲν βιβλίον τοῦ Ἰώβ.

Ἡ θρησκευτικὴ λοιπὸν εὐλάβεια παρ' ἑβραίοις ὠδήγησε τὴν ἀνθρωπότητα εἰς τὴν ἔρευ-

ναν καὶ γνῶσιν τῆς φύσεως. Περὶ δὲ τῆς ἐπιρροῆς τῆς ἐπὶ τῆς καλλιέργειας τῆς φυσιολογίας ὑπὸ τῶν νεωτέρων, ἰδοὺ πάλιν πῶς ἀποφαίνεται ὁ μέγας φιλόσοφος τοῦ Βερολίνου. «Ὅταν ἀπεσβέσθησαν τὰ αἰσθητήματα, ἐξακολουθεῖ οὗτος, ἄτινα ἐξωογόνουν τὴν κλασικὴν ἀρχαιότητα καὶ διεύθυνον τῶν ἀνθρώπων τὰ πνεύματα εἰς τὴν ὄρατὴν ἐκδήλωσιν ἀνθρωπίνης ἀρχαιότητος μᾶλλον ἢ εἰς τὴν παθητικὴν μελέτην τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου, νέον πνεῦμα ἀνέτειλεν. Ὁ χριστιανισμὸς ἐξαπλούμενος βαθμηδὸν, ὅπου δῆποτε ἐνιδρύθη, ὡς θρησκεία τῆς πολιτείας, οὐ μόνον ἐξήσκησεν εὐεργετικὴν ἐπιρροήν ἐπὶ τῶν κατωτέρων τάξεων, διδάσκουσιν τὴν προσήκουσαν ἐκτίμησιν τῶν κοινωνικῶν δικαιωμάτων, ἀλλ' ἐξέτεινε πρὸς τούτους τὰς ἰδέας ἐν ταῖς σχέσεσιν αὐτῶν πρὸς τὴν φύσιν. Ὁ ὀφθαλμὸς δὲν ἐπανεπαύετο πλέον εἰς τὰς μορφὰς τῶν θεῶν τοῦ Ὀλύμπου. Οἱ πατέρες τῆς ἐκκλησίας ἐν τῇ ῥητορικῶς ὀρθῇ καὶ πρακτικῶς εἰκονικῇ αὐτῶν διαλέκτῳ ἐδίδασκον ὅτι ὁ Δημιουργὸς ἐμεγάλυνεν ἑαυτὸν ἐν τῇ ἀψύχῳ, οὐχ ἥττον ἢ ἐν τῇ ἐμφύχῳ φύσει, διὰ τῆς ἀγρίας τῶν στοιχείων διαμάχης ἐπίσης, ὡς καὶ διὰ τῆς σκληρᾶς ἐνεργείας τῆς ὀργανικῆς ἐξελιξέως τῶν ὄντων. Ὅθεν ἡ τάσις τοῦ χριστιανικοῦ πνεύματος ἦτο ν' ἀποδείξῃ ἐκ τῆς διακοσμήσεως τοῦ Παντός, καὶ τῆς ὡραιότητος τῆς φύσεως, τὸ μεγάλιον καὶ τὴν ἀγαθότητα τοῦ Δημιουργοῦ· ἡ δὲ τάσις αὕτη τοῦ δοξάζειν τὴν θεότητα ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῆς ἐγένετο ἀφορμὴ πρὸς τὰς φυσικὰς ἐρεῦνας».

Ἐκτός τῆς γενικῆς ταύτης συνδρομῆς εἰς τὴν ἐπιστήμην ὑπὸ τοῦ θρησκευτικοῦ πνεύματος ὀφείλομεν νὰ μὴ λησμονώμεν ὅτι εἰς τὴν ἐπὶ τῆς πτώσεως τῆς Ῥωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας ἐπελθοῦσαν σύγχυσιν, αἱ αὐτοκρατορικαὶ σχολαί, αἱ προὔπάρχουσαι ἐφ' ὅλην τὴν Δυτικὴν Εὐρώπην, ἐξηφανίσθησαν. Εἰς τὰς μονὰς μόνον καὶ εἰς τὰ ἐν τοῖς μοναστηρίοις διατηρούμενα σχολεῖα, ἰδρυθέντα τὸ πρῶτον διὰ τὴν σπουδὴν τῶν Ἱερῶν Γραφῶν καὶ διευθυνόμενα ὑπὸ τῶν μοναστῶν, διεσώθησαν ὀλίγαι γνώσεις ἐν τῇ δυτικῇ Εὐρώπῃ.

Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον κληρικοὶ ἦσαν οἱ διασώσαντες ἡμῖν θρησκείαν καὶ γλῶσσαν, καὶ τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν ὑπαρξίαν. Οὗτοι περισυναγαγόντες λείψανα τῆς ἀρχαίας σοφίας ἐν ταῖς μοναῖς καὶ σκήταις διετήρουν ζώπυρα τῆς παιδείας καὶ διετέλουν ταμίαι αὐτῆς καὶ διδάσκαλοι τῶν τέκνων τοῦ λαοῦ.

Ἐπιστήμη λοιπὸν καὶ θρησκεία παρέσχον

πρὸς ἀλλήλας σημαντικὴν βοήθειαν, ἀλλ' ἐπειδὴ οὐδετέρη δύναται νὰ ἰδιοποιηθῆται ἀπολυτὸν κυριαρχίαν ἐν τῷ σταδίῳ τῶν μαθησέων καὶ ἐπειδὴ τὸ κτῆμα τοῦτο δὲν εἶναι δυνατόν νὰ μερισθῇ μεταξὺ τῶν ἀνάγκη εἶναι νὰ τὸ καλλιερῶσιν ὁμοῦ. Ἄντι τοῦ νὰ ὦσι δυσμενεῖς, ἀντίζηλοι ἢ ἀδιάφοροι πρὸς ἀλλήλας, ἐκάστη

ὀφείλει νὰ συντελῇ εἰς ἐναρμόνιον συμφωνίαν, ὥστε ἡ μάθησις μετὰ τῆς εὐσεβείας, ἢ διανοια μετὰ τῆς ψυχῆς, νὰ παράξῃσι μίαν καὶ μόνην ἀλλὰ καλλικέλευτον καὶ τερπνὴν συναυλίαν.

Α. ΣΤΑΜΑΤΙΑΔΗΣ.

ΠΡΑΚΤΙΚΑ.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΦΗΖ.

(Τακτική).

Τῆς 19 Μαΐου 1880.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. ΚΡ. ΒΑΣΙΛΑΔΟΥ.

Ἀναγινώσκονται ὑπὸ τοῦ κ. Θ. Σαλτέλη, βιβλιοφύλακος, τὰ πρακτικὰ τῶν τριῶν ἡγουμένων τακτικῶν συνεδριάσεων. Ἐπ' αὐτῶν ὁ κ. **ΟἸ.** **Ἰσλέμιος** παρατηρεῖ, ὅτι ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς ΦΗΖ' συνεδριάσεως παρελείφθη καὶ σημειωθῆ ὅτι ἡ πρότασις αὐτοῦ, ἡ περὶ ἀναβολῆς τῆς εἰς τὴν ἀγγεληθῆρον ἐπιστολῆν τῆς ἀρτισυστάτου Ἐκπαιδευτικῆς καὶ Φιλανθρωπικῆς ἀδελφότητος ἀπεντήσεως τοῦ Συλλόγου εἰς ἕκτακτον συνεδρίασιν, ἰσοψηφίας γενομένης ἀπερρίφθη διὰ μόνης τῆς διπλῆς ψήφου τοῦ κ. προέδρου, ἀντιπροέδρου τοῦ συμβουλίου τῆς ἀδελφότητος, καὶ παρακαλεῖ καὶ σημειωθῆ τοῦτο ἐν ταῖς πρακτικοῖς ἢ παρακληθῆσιν αὐτῆ τοῦ κ. **ΟἸ.** **Ἰσλέμου** γίνεσθαι ὁμοφώνως δεκτῆ. Ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν ὁ κ. **Πρόεδρος** ποιεῖται τὴν δε τὴν προσλαλιάν.

Ἀξιότιμοι συνάδελφοι,

Χαλεποὶ οἱ χρόνοι καθ' οὓς ἀναλαμβάνω τὸ τέταρτον τὴν προεδρίαν τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου, ἀλλ' οὐδαμῶς διστάζω ἀναλαβεῖν τὰ προεδρικὰ καθήκοντα, ἐφορῶ μάλιστα ὑμῖν τὰς ἐγκαρδίους μου εὐχαριστίας ἐπὶ τῇ ἀπονεμηθείσῃ μοι τιμῇ· διότι ἡ πείρα ἐδίδαξεν ἡμᾶς, ὅτι, ὅτε οἱ χρόνοι χαλεποὶ εἴσι καὶ μεγάλοι παρίστανται δυσχέρεια, τότε ὁ Φιλολογικὸς Σύλλογος ποιεῖται καὶ τὰ μείζονα ἔργα πρὸς τὰ πρόσω, τότε ἀναφαίνονται οἱ ἐκλεκτοὶ τοῦ Συλλόγου, τότε οἱ ἀκριφῶς αὐτὸν ἀγαπῶντες ὡς ἔθνηκον ἴδρυμα, οἱ μὴ συμμεταβαλλόμενοι ταῖς περιστάσεσι, μηδὲ ἄλλο μὲν ἐν γλώσσῃ, ἄλλο δὲ ἐν φρεσὶν ἔχοντες, ἀλλὰ μετ' ἀφιλοκερδοῦς ζήλου παρέχοντες ἑαυτοὺς φρονίμους συνεργάτας καὶ συναντιλήπτους τῶν συλ-

λογικῶν ἔργων. Τίς ἐπέλαθετο τῶν γενομένων μετὰ τὴν τρομερὰν ἐκείνην πυρκαϊάν τοῦ 1870; Πόθεν τότε ὁ Σύλλογος οὐκ ἔλαβεν ἐνδείξεις ἀδελφικῆς συμπαθείας καὶ εὐνοίας; Τίς οὐ φυλάττει μετ' εὐλαβείας ἐν τῇ μνήμῃ αὐτοῦ τὰς εἰλικρινεῖς ἐνδείξεις τοῦ ἐν Παρισίοις πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν Συλλόγου, τοῦ ἐν Ἀθήναις πρὸς διέδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, τοῦ ἐθνικοῦ ἡμῶν Πανεπιστημίου, τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας καὶ τοσοῦτων ἄλλων; Ὅτι δὲ καὶ τὸ παρὸν συλλογικὸν ἔτος ἔσται τοιοῦτον, ἔτος ἐνδείξεων συμπαθείας καὶ εὐνοίας καὶ ἀντιλήψεως, χρηστὰς παρεχέτω ἡμῖν ἐλπίδας ἢ τοσαύτη κατὰ τὰς ἀρχαιρεσίας ἐκδηλωθεῖσα ὁμοφωνία. Διὸ θαροῦντες ἐπὶ τὰ πρόσω χωρῶμεν, καλῶς εἰδότες ὅτι οὐδὲν ἀγαθὸν ἄνευ ἀγῶνων τελεῖται· οἱ ἀγῶνες ἀναγκαῖοι εἰσιν, ὅπως οἱ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται.

Ὁ Φιλολογικὸς Σύλλογος πολλὰ μὲν κατὰ τὸ εἰκοσαετὸς αὐτοῦ στάδιον ἔπραξε, πολλὰ δὲ, καίπερ ἀναγεγραμμένα ἐν τῷ κανονισμῷ ὡς ἔργα αὐτοῦ, λείπονται ἔτι αὐτῷ πρὸς ἐκτέλεσιν, οἷον αἱ κοινοποιήσεις τῶν φιλολογικῶν, ἀρχαιολογικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν ἀνακαλύψεων καὶ προσάδων· οἷαι καὶ ὅσαι ἀνακαλύψεις καὶ προσάδοι! καὶ ὅμως οὐδεμία περὶ αὐτῶν ἐγένετο κοινοποίησις τῷ Φιλολογικῷ Συλλόγῳ, καίπερ τοῦ κανονισμοῦ διακελευομένου, ἵνα τακτικῶς περὶ αὐτῶν γίγηται ἀνακοινωσίς τις ὅπως διαδοθῆ ἡ γνώσις καὶ φωτισθῶσι πολλοί. Ὅτε ὁ Φιλολογικὸς Σύλλογος μετὰ τὴν πυρκαϊάν τοῦ 1870, νέας ἀρῶμενος δυνάμεις ἐκ τῆς καταστροφῆς, ἴδρυσ τὰς διαρκεῖς αὐτοῦ ἐπιτροπὰς, εἰς τὴν γόνιμον καὶ τελεσφόρον ἀπέβλεπε καταμέρισιν τῆς ἐργασίας καὶ εἰς τὴν ταχυτέραν διέδοσιν εἰς τὸ ἡμέτερον ἔθνος τῶν γνώσεων ἐκείνων, αἵτινες τὰ πεπολιτισμένα κοσμοῦσιν ἔθνη. Ὁ Σύλλογος κατ' ἀρχὰς διανοήθη, ἵνα ἀντὶ τῶν ἐπιτροπῶν πέντε καταρτίσῃ διαρκῆ τμήματα· α') Φιλολογικὸν καὶ Ἀρχαιολογικόν, β') Ἐπιστημονικόν ἢ τοιῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, γ') Ἐκπαιδευτικόν, δ') Ἠθικοκοινωνικόν καὶ ε') Καλλιτεχνικόν,

ἔχοντα ἕκαστον ἴδιον προεδρεῖον, συγκροτοῦντα τακτικῶς ἰδίᾳ συνεδριάσεις καθ' ἑβδομάδα ἢ δις τοῦ μηνός, δημοσιεύοντα ἐν ἰδίῳ τεύχει μετὰ τῶν πρακτικῶν τὰ σπουδαιότερα τῶν ἀναγνωσμάτων καὶ τῶν δημοσίων διαλέξεων· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ἐνότης τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Συλλόγου ἦν νεότευκτος ἔτι, ὅπως μὴ χαλαρωθῆ, προὔτιμήθη ἡ σύστασις τῶν διαρκῶν ἐπιτροπῶν. Ἐπέστη ἄρα γε ἡ ὥρα, ἵνα αὐταὶ εἰς διαρκῆ μετασχηματισθῶσι τμήματα, μεταρρυθμιζομένου τοῦ κανονισμοῦ κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ 86 ἀρθρου; τούτου δὲ ἐπιτελουμένου γενήσεται ἄρα γε τακτικώτερα ἢ καταμέρισις τῆς ἐργασίας καὶ αὐξήσουσιν αἱ ἐργασίαι τοῦ Συλλόγου ἐπ' ἀγαθῷ, καὶ πρόδος συντελεσθήσεται πραγματικῆ; ὑποβέλλω τὰς σκέψεις ταύτας ὑπὸ τὴν ὑπετέραν μελέτην, ὁ δὲ χρόνος δείξει, εἰ ἐπέστη ὁ καιρὸς, ἵνα αἱ ἐπιτροπαὶ εἰς διηνεκῆ καὶ αὐτοτελῆ μετασχηματισθῶσι τμήματα στενωῶς πρὸς ἄλληλα συνδεδεμένα καὶ πάντα ὁμοῦ τὸν Σύλλογον ἀποτελοῦντα. Ἐπὶ τοῦ παρόντος ἄλλαι εἰσὶν αἱ προύργιαι καὶ μᾶλλον κατεπεύγουσαι ἀσχολίαι. Πρῶτον ἡ βελτίωσις τῶν οικονομικῶν καὶ ἡ αὐξήσις τῶν πόρων τοῦ Συλλόγου. Διὰ τὴν γενναιοφρόνων καὶ μεγαλοδωρῶν ὁμογενῶν πενταετείς συνδρομαὶ καθυστεροῦσιν ἐκ τῶν κατ' ἔτος χρηγομένων τῷ Συλλόγῳ ὑπὲρ τῶν ἀπόρων σχολείων τῶν ἐπαρχιῶν; διὰ τὴν περιήληθον εἰς λήθην ἔγγραφοι καὶ ἐπίσημοι ὑποσχέσεις, ἐφ' αἷς ὁ Σύλλογος τὰ ὄνόματα τῶν ἐπὶ φιλομουσίᾳ διασημῶν τούτων ἀνδρῶν ἐπὶ πίνακος ἀναγράψας ὡς εὐεργετῶν τῶν σχολείων καὶ τῆς ἑλληνικῆς παιδείας ἀνηρτήσατο αὐτὸν ἐν τῇ αἰθούρῃ τῶν συνεδριάσεων, ὅπως ἡ μνήμη αὐτῶν ἀθάνατος μὲνη καὶ εὐλογῆται ἐν γενεαῖς γενεῶν; διὰ τὴν Σύλλογος ὁ τοσοῦτον δημοφιλῆς οὐκ ἀπετάθη μέχρι τοῦδε πρὸς τὸν λαὸν αἰτῶν τὸν ὀβολὸν αὐτοῦ; οὐκ ἔχει ἀφορμὰς καὶ ἐνδείξεις, ὅτι εὐρήσει αὐτὸν λίαν πρόθυμον; Τὸ προεδρεῖον φροντίσει περὶ τούτων μετὰ τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Συλλόγου.

Ἔττα ἔρχονται αἱ ἀσχολίαι περὶ τὰ ἐκπαιδευτικὰ. Εἰς ταῦτα μετὰ καρτερίας καὶ ἐνδελεχοῦς μελέτης ἐπιδοθῶμεν, διότι αἱ ἐκπαιδευτικαὶ τοῦ ἡμετέρου ἔθνους ἀνάγκαι καὶ ἐλλείψεις πολλαὶ καὶ μεγάλαι εἰσὶ, πτερυγίζουσαι περὶ ἡμᾶς καὶ τιτυρίζουσαι, ὡσπερ χελιδόνες· ἂν θέλωμεν τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ ἡμετέρου ἔθνους ὄντως ἐπὶ τὰ κρείττω μεταρρυθμισαὶ καὶ προβεβάσαι εἰς ἡν τελειότητα ἢ δημοσίᾳ ἐκπαίδευσιν τῶν πεπολιτισμένων ἔθνων προεληλυθε καὶ

κατὰ τοὺς τρεῖς βαθμοὺς, δεόμεθα πολλῶν, χρόνου, παιδαγωγικῶν γνώσεων, φιλεκπαιδευτικῶν συλλόγων καὶ ἀδελφοτήτων σκοπῆως ἐργαζομένων, σχολείων καλῶς κατηρτισμένων καὶ οἰκοδομῶν καταλλήλων, διδασκάλων ἀξίων, διδασκαλείων πρὸς καταρτισμὸν διδασκάλων, γυμναστηρίων πρὸς ἐξάσκησιν τοῦ σώματος καὶ συντήρησιν τῆς υγείας τῶν ἐκπαιδευομένων, γενικῶν ἐποπτῶν καὶ ἐπαρχιακῶν ἐπιθεωρητῶν τῆς ἐκπαίδευσως, σχολικῶν καὶ παιδαγωγικῶν βιβλιοθηκῶν καὶ μουσείων, ἐφημερίδων ἐκπαιδευτικῶν, καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις χρημάτων, καὶ χρημάτων πολλῶν, πεντήκοντα τοῦλάχιστον ἑκατομμυρίων φράγκων. Ἰσαύτη ἡ πραγματικὴ ἀλήθεια· οἱ δὲ ἄλλως κρίνοντες ἀπατῶνται, οὐδέποτε ἴσως ἀναλογισάμενοι, ὅτι οἱ λαοὶ τῆς ἐσπερίας Βυρῶνης καὶ οἱ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Β. Ἀμερικῆς, ὅπως τὴν ἐθνικὴν αὐτῶν παιδευσιν προαγάγωσιν ἕσον νῦν προήχθη, ἀμύθητα ἐδαπάνησαν χρήματα καὶ δαπανῶσιν ἔτι. Τίς ἀγνοεῖ, ὅτι αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς δαπανῶσι κατ' ἔτος περὶ τὰ 500 ἑκατομμύρια φράγκων; Ἡγωνίσαντο δὲ καὶ τίσσaras ὅλους αἰῶνας ἀτῦτους καταβάλλοντες μόχθους ὑπὲρ τῆς διαδόσεως καὶ προαγωγῆς τῆς ἐκπαίδευσως, ὡς τοῦτο ἀποδειξομεν ἐξιστοροῦντες ἐν τισὶν ἀναγνώσμασι τὴν κατάστασιν τῆς δημοτικῆς τῶν γερμανῶν ἐκπαίδευσως κατὰ τὴν ις', ιζ', ιη' καὶ ιθ' ἑκατονταετηρίδα. Ἡμεῖς ἐν μόνον ἔχομεν εὐτύχημα, ὅτι τὰ εὐρήματα τῆς πολυχρονίου πείρας ἐκείνων καὶ ἐπινοήματα καλῶς καὶ προσηκόντως μεταχειρισόμενοι, μηδ' εἰς ἐμπαθείς καὶ ἀνεμωλίους κατατριβόμενοι μικροφιλοτιμίας, δυνάμεθα πολὺ τὸν πρὸς τελειοποίησιν τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἐκπαίδευσως χρόνον συντομῆσαι καὶ ἀπὸ πολλῶν περιττῶν δαπανῶν αὐτὴν ἀπαλλάξαι. Ἀλλὰ καὶ οὕτω, βοηθούσης μάχιστα καὶ τῆς φιλομαθείας καὶ ὀξυμαθείας τοῦ ἡμετέρου λαοῦ, ἔχομεν χρεῖαν πολλῶν ἐτῶν καὶ πολλῶν ἑκατομμυρίων, ὡς εἶπομεν· πρὸ αὐτῶν δὲ δεόμεθα ἑτέρου τινός, οὐ ἄνευ οὐδὲν ἔστι γενέσθαι τῶν δεόντων, ὁ δὲ ἀοίδιμος Κοραῆς συνεβούλευεν αὐτὸ ὡς μεγαλοῦργόν· τί δ' ἔστι τοῦτο; Ἡ Γνώσις ἀδὲν ἀρκεῖ νὰ ἔχῃ τὸ κοινὸν τῆς Κοινωνιστάντινουπόλεως χρήματα, ἔγραψεν ὁ ἀοίδιμος ἀνὴρ πρὸ 72 ἐτῶν, χρειάζεται καὶ γνώσις, ἡδὲ καὶ κέρμη μὲ μικρὰν δαπάνην μεγάλην «πράγματα»· χρειάζεται καὶ γνώσις, ἵνα ἀσφαλῶς προβαίνωμεν εἰς τὰ ἐκπαιδευτικὰ, μήτε τὸν χρόνον, μήτε τὰ χρήματα κατασπαταλῶντες εἰς μάταια.

Ὁ Σύλλογος ἡμῶν μεγάλως ἐσεβάζθη τὴν συμβουλὴν τοῦ ἀνδρός· διὸ ὀλίγα δαπανῶν οὐ μικρὰ κατέφθασε, καλλίστην ποιησάμενος χρῆσιν τοῦ χρόνου, τῶν χρημάτων, τῶν νεωτέρων ἐκπαιδευτικῶν ἐφευρέσεων καὶ μεθόδων, ὅσων ἦν αὐτῷ δυνατόν· τοῦτ' αὐτὸ ἐπεύχομαι τῷ Συλλόγῳ καὶ κατὰ τὸ συλλογικὸν τοῦτο ἔτος ἀσχολησθῆσομένῳ περὶ τε ἄλλα καὶ περὶ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς γυμναστικῆς εἰς τὰ ἡμέτερα δημοτικά καὶ ἑλληνικά σχολεῖα, καὶ περὶ τὴν σύστασιν σχολικῶν καὶ παιδαγωγικῶν Βιβλιοθηκῶν καὶ Μουσείων, καὶ περὶ τὴν σύνταξιν νέου ὁδηγοῦ τῆς δημοτικῆς παιδείας ἀμφοτέρων τῶν φύλων, καὶ χρηστομαθείας ἑλληνικῆς τῶν νεωτέρων ποιητῶν καὶ πεζογράφων πρὸς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν καὶ ἑλληνικῶν σχολείων. Περὶ τούτων ὅσον οὐπω ἡ ἐκπαιδευτικὴ ἐπιτροπὴ καθυποβαλεῖ τῇ κρίσει ἡμῶν τὰς καταλλήλους ἐκθέσεις· περὶ δὲ χρημάτων ὑπὲρ τῶν ἀπὸ σχολείων τῶν ἐπαρχιῶν, ὁ Σύλλογος ἔχει χρεῖματα, καὶ ἴσως πλείω ἢ ὅσα ἄλλοτε εἶχεν ὑπὲρ αὐτῶν.

Ἄλλ' ὁ Σύλλογος πρὸ πάντων ἔστι ἀνώτερος τῶν μικροφρονητικῶν, τῆρῶν μὲν τὸ ἀξίωμα αὐτοῦ ἔχοντος ὡς κόρην ὑφ' ἄλμυ, χάριν δὲ τῆς ἐθνικῆς παιδείας τείνων τὴν χεῖρα ἀδελφικῶς καὶ προθύμως πρὸς τοὺς ἐθέλοντας συνεργεῖσθαι μετ' αὐτοῦ καὶ συμπράττειν. Ἡ πολιτεία τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου ἐξ ἀρχῆς ἦν τοιαύτη πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς Συλλόγους καὶ φιλεκπαιδευτικὰς Ἀδελφότητας. «Αἱ σχέσεις τοῦ Συλλόγου πρὸς τοὺς ἄλλους, ἔλεγεν τῷ 1874 ὑπέχων λόγον καὶ εὐθύνας τῶν πεπραγμένων, πολλὰ καὶ ποικίλα εἰσὶ, διότι καὶ οἱ Σύλλογοι πολλοί, δέκα μὲν καὶ ἕξ ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐξήκοντα δὲ περίπου ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, πολλὰ μὲν καὶ διάφορα φέροντες ὀνόματα, φιλολογικοί, φιλεκπαιδευτικοί, φιλόμουσοι, σύλλογοι, ἀδελφότητες, ἀναγνωστήρια κτλ., ἐνὸς δὲ καὶ τοῦ αὐτοῦ στοχασζόμενοι σκοποῦ, τῆς καλλιέργειας δηλονότι καὶ διαδόσεως τῶν γραμμάτων κατὰ τὰς ἡμετέρας χώρας. Πρὸς πάντας δὲ τούτους ὁ Φιλολογικὸς Σύλλογος αἰεὶ φιλικὴν τείνει χεῖρα καὶ ἀδελφικῶς δεξιούται καὶ ὑποστηρίζει ὅλας δυνάμεις, καλῶς γινώσκων, ὅτι οἱ ἐν ταῖς ἡμετέραις χώραις Σύλλογοι, ὡς κέντρα διανοητικὰ καὶ ἐστὶναι φωτιστικοί, ὅσοι πληθύνονται καὶ συνεννοῦσι τὰς ἐαυτῶν ἀκτίνας, τοσοῦτω καὶ τὸ φῶς ἐκπέμπουσι λαμπρότερον καὶ τελεσιουργότερον. Διὸ περὶ τῆς συστάσεως αὐτῶν ὅσον οἶδόν τε προνοεῖ καὶ κηδεύει, καὶ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν δὲ αὐτῶν καὶ

προαγωγὴν οὐ μικρὸν συντελεῖ, πᾶσαν αὐτοῖς παρεχόμενος προθύμως ἀρωγὴν λόγῳ τε καὶ ἔργῳ. Ἦς οὐκ εἶδεν, ὅτι τῷ Ἑπειρωτικῷ, τῷ Θρακικῷ, τῷ Ἰερατικῷ, τῷ Θεσσαλικῷ καὶ δωρικῷ παρεχώρησεν ἐν τῷ νεοδημητικῷ αὐτοῦ καθιδρύματι, ὅπως συνοικῶσι μετ' αὐτοῦ καὶ εὐκολώτερον συνεργάζωνται;

Ἡ ἄλλα καὶ οἱ Σύλλογοι, οἱ τε ἐνταῦθα καὶ οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, ἀσμενοὶ πᾶσαν τῷ Φιλολογικῷ Συλλόγῳ παρέχουσι πληροφορίαν καὶ συνεργασίαν, τιμῶντες αὐτὸν καὶ γεραίροντες ὡς προσβύτερον ἀδελφὸν ἢ πατέρα καὶ ὡς πρόθυμον ἐν πᾶσι συνεργάτην αὐτοῖς καὶ συναντιλήπτορα. Εἰ δὲ αἱ κινήσεις τῶν Συλλόγων ἔστιν ὅτι καὶ αἱ ἐνέργειαι ἀκανόνιστοί εἰσι, τοῦτο φυσικὸν ἐστὶ τῆς θερμουργοῦ νεότητος καὶ τῆς ἀπειρίας αὐτῶν ἀποτέλεσμα. Οἱ Σύλλογοι, καὶ αὐτοὶ οἱ τελειότατοι, οὔτε Ἀκαδημαῖοι εἰσὶν ἐξακριβοῦσαι καὶ ἐξονυχίζουσαι τὰ φιλολογικά, τὰ γλωσσικά, τὰ ἀρχαιολογικά καὶ ἐπιστημονικά ζητήματα, οὔτε Πανεπιστήμια ὑψηλότερον καὶ ἐπιστημονικώτερον διδάσκοντα, ἀλλ', ὡς πολλὰκις εἴρηται, ἀπλᾶ εἰσι φιλομαθείας καὶ διαδόσεως τῶν γραμμάτων ἐργαστήρια· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ φιλομάθεια ἔλκει τὴν διάνοιαν πρὸς τὴν ἀλήθειαν κατὰ Πλάτωνα, «τὸν ἄρα τῷ νόντι φιλομαθῆ πάσης ἀληθείας δεῖ εὐθύς ἐκ νέου ὅτι μάλιστα ὀρέγεσθαι». (Πλάτ. Πολ. ζ'. 485), καὶ πρὸς τὴν ἐπιστήμην οἱ σύλλογοι ἐξ ἀπαντος, τοῦ χρόνου προϊόντος, τελειότεροι καταρτισθῆσονται καὶ ἐπιστημονικώτεροι. Ἐπὶ τοῦ παρόντος θαυμασίως τὸν σκοπὸν δι' ὃν συνέστησαν ἐκτελοῦσι, περὶ ἐξαπλώσεως τῆς δημοτικῆς παιδείας εἰς τὰς ἐπαρχίας μεριμνῶντες, ἐπόπτας ἀποστέλλοντες πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν δημοτικῶν σχολείων, περιοδικὰς συντελοῦντες συνόδους τῶν δημοδιδασκάλων καὶ τὰς ἐλλείψεις καὶ ἀνάγκας ἐξετάζοντες τῆς δημοτικῆς παιδείας καὶ τὴν δέουσαν ἐπέχοντες Θεραπείαν, φροντίζοντες δὲ καὶ περὶ συλλογῆς τῶν ζώντων ἐν τῇ γλώσσῃ τοῦ λαοῦ μνημείων καὶ περὶ διασώσεως τῶν ἀρχαίων, συνεννοούμενοι περὶ τούτων καὶ συνεργαζόμενοι καὶ βοηθούμενοι πρὸς ἀλλήλους καὶ ἀνθαμιλλώμενοι «αἰὲν ἀριστεύειν καὶ ὑπείροχοι ἔμμεναι ἄλλων».

Ἡ ταῦτα φρονεῖ ὁ Φιλολογικὸς Σύλλογος καὶ κατὰ ταῦτα αἰεὶ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς συλλόγους ἐπολιτεύσατο, ἐπιθυμῶν, ἵνα ἕκαστος αὐτῶν ἐλευθέρως μὲν καὶ ἀνεξαρτήτως ἀπὸ τῶν ἄλλων ὡς ἐν ὁμοσπονδιακῇ πολιτείᾳ ἐργάζεται, ἀλλ' οἱ πάντες ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ πνεύματος, ὑπὸ τῶν αὐτῶν φρονημάτων καὶ ἀρχῶν ἐμφορῶν-

ται καὶ πρὸς τὸν αὐτὸν τείνωσι σκοπὸν, τὴν διέδοσιν τῶν γραμμάτων κατὰ τὰς ἡμετέρας χώρας».

Τοιαῦτα τὰ φρονήματα καὶ ἡ πολιτεία τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου. Τοῦτου ἕνεκα, ὅτε τινὲς τῶν ἐπαρχιακῶν συλλόγων ἐξήτουντο τὴν ἐξάρτησιν αὐτῶν ἀπ' αὐτοῦ, αὐτὸς ἀπειποιήσατο λογιζόμενος ἐπιβλαβεστάτην τὴν ἐξάρτησιν καὶ συγχώνευσιν τῶν ἐπαρχιακῶν συλλόγων καὶ τὴν καταστροφὴν τῆς αὐτοβουλίας καὶ αὐτεργείας τῶν ἐπαρχιῶν· οὐδέποτε ὅμως ἐπαύσατο ἀνακοινοῦμενος αὐτοῖς ὅτι ἐνόμιζε καλὸν καὶ λυσιτελεῖν ὥστε οὐδαμῶς καινοτομεῖ καὶ νῦν τὴν αὐτὴν βαδίζων πορείαν.

Ὅτι λοιπὸν κατὰ τὸ 1874 ἀνεκοινοῦτο τοῖς ἐπαρχιακοῖς συλλόγοις, ἵνα περὶ συλλογῆς τῶν ζώντων μνημείων ἐν τῇ γλώσσῃ τοῦ λαοῦ φροντίζωσι καὶ περὶ διασώσεως τῶν ἀρχαίων, τοῦτο ὁ ἡμέτερος Σύλλογος ἔχει καθήκον ἵνα συστήσῃ αὐτοῖς καὶ αὐθις δι' ἐγκυκλίου, προσκαλῶν αὐτούς, ἵνα ἐν ταῖς ἐργαῖς αὐτῶν ἀναγράψωσι καὶ τὴν συλλογὴν τῶν ζώντων μνημείων καὶ διέσωσιν τῶν ἀρχαίων, συνδέοντες διὰ τούτων καὶ διὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως ἐν στενῇ συναφείᾳ τὸ παρελθὸν τοῦ ἡμετέρου ἔθνους μετὰ τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ μέλλοντος· διότι τὸν μὲν ἐκπαιδευτικὸν αὐτῶν σκοπὸν ἐκπληροῦντες καὶ ἐπιδιδόμενοι, ὡς μέχρι τοῦδε πράττουσιν, εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ ἐξάπλωσιν τῆς ἐθνικῆς παιδείας, πρὸς μέρψωσιν συντελοῦσι τῆς νέας γενεᾶς καὶ παρασκευάζουσι τὸ μέλλον, περὶ δὲ τὴν συλλογὴν ἀσχολούμενοι τῶν ζώντων μνημείων ἐν τῇ γλώσσῃ τοῦ λαοῦ, ἀρίθμητον καταστήσουσιν, ὅτι τὰ ἦθη, τὰ ἔθη, αἱ ἐθνικαὶ παραδόσεις, καὶ καθόλου εἰπεῖν ὁ ἑλληνισμὸς τῶν προγενεστέρων γενεῶν, ζῶσιν ἄνευ διακοπῆς ἀθάνατα ἐν τῷ ἑλληνικῷ λαῷ τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Ἑυρωπαϊκῆς καὶ Ἀσιατικῆς Τουρκίας ὡς ἐθνικώτατον γνώρισμα. Εἰς δὲ τὴν ἀντιγραφὴν τῶν ἐπιγραφῶν καὶ εἰς τὴν διάσωσιν τῶν ἀρχαίων μνημείων καταγινομένοι, διατηρήσουσι μαρτύρια ἀνεξάλειπτα, ὅτι αἱ χῶραι, ἐν αἷς μορφοῦται ἡ νέα γενεὰ καὶ παρασκευάζεται τὸ μέλλον αὐτῆς, διασώζονται δὲ ζῶσαι αἱ ἐθνικαὶ παραδόσεις τῶν προτέρων γενεῶν, ἀνέκαθεν ἦσαν ἑλληνικώταται, ἐν ταῖς κόλπαις αὐτῶν φρουροῦσαι ἔτι μνημεῖα ἑλληνικῆς τέχνης, θεῶν καὶ ἀπαράμιλλον ἀπαστρέπτοντα κάλλος.

Ἐπέστη καιρὸς, ἵνα πάντες καὶ οἱ ἐνταῦθα καὶ οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις συντονώτερον τῆς συλλογῆς καὶ διασώσεως αὐτῶν ἐπιληφθῶμεν· διό-

τι ἐβδομήκοντα καὶ δύο ἔτη παρελθόν, ἐξ οὗ ὁ ἀσίδιμος Κορυθαῖος συνεβούλευσε τὴν συλλογὴν τῆς γλωσσικῆς ὕλης· καὶ τοὶ δὲ πολλοὶ ταῖς σοφαῖς τοῦ σοφοῦ ἀνδρός συμβουλαῖς ἐπόμενοι, εἰς συλλογὴν τῆς γλωσσικῆς ὕλης ἐπεδύθησαν, ὀλίγη ὅμως συνηθροίσθη, ἡ δὲ πλείστη, πολυτιμότερα τῶν πολυθροητῶν ἀφροφροφῶν σκιωρίων καὶ ἐκβολῶδων, καὶται κατακεχωρισμένη καὶ ἀνεκμετέλλετος, διότι οἱ σύλλογοι τῶν ἐπαρχιῶν ὅλως ὀλιγόφρησαν τῆς συλλογῆς τῶν ζώντων μνημείων, οὐδὲ παρέσχον χεῖρα βοηθείας τῷ Φιλολογικῷ Συλλόγῳ, καὶ περὶ ἔχοντες πολλὰς εὐκολίας, οἷαι ἐπὶ τοῦ μακαρίτου Κορυθαῖο ὄχι ὑπῆρχον.

Τὴ συμβουλαῖς ὁ ἀσίδιμος ἀνὴρ πρὸς συλλογὴν τῆς γλωσσικῆς ὕλης; ἀλλ' ἡ συναρχὴ, ἡ λέγει, τοιαύτη ὕλη, ἀνάγκη εἶναι νὰ περιέλθῃσιν τὴν Ἑυρωπαϊκὴν καὶ Ἀσιατικὴν Ἑλλάδα καὶ τὰς νήσους αὐτῶν δύο νέοι λόγοι, εἰς τοῦ νέου χωριστὰ, ἔχοντες δύο λέξια τῆς κοινῆς γλώσσας μὲ προσκολλημένον φύλλον ἐν ὑγράφῳ εἰς ἕκαστον φύλλον τυπωγραφημένον καὶ νὰ συνῶσιν μὲ τὴν ἐσχάτην ἀκριβείαν ἢ μόνον τὰς λέξεις, ὅσαι λείπουσιν ἀκόμη ἀπὸ τῶν κοινῶν λέξεων, ἀλλὰ καὶ τὰς φράσεις τῆς γλώσσας καὶ αὐτὰς τὰς παροιμίας, ὅσας νῆχει καθ' ἡμέραν εἰς τὸ στόμα ὁ κοινὸς λαός».

Ἄλλ' ἀντὶ δύο λόγων ξένων καὶ ὅλως ἀγνωσῶντων τὰς τοπικὰς διαλέκτους τῶν ἐπαρχιῶν, ἅς διέρχονται, ἡμεῖς ἔχομεν νῦν ἕκαστον περίπου συλλόγους ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δυναμένους εὐκολώτατα συλλέξει μὴ μόνον τὰς λέξεις καὶ φράσεις καὶ παροιμίας, ἀλλὰ καὶ τὰ δημοτικὰ ἔθματα καὶ εἴ τι ἄλλο περιβεβλημένον ἐστὶ τῇ γλώσσῃ τοῦ λαοῦ, οἷον παρρημία, αἰνίγματα, λογοπαίγνια, εὐχαί, ἐπαῖδα.

Καθὼς ἔχει λοιπὸν ὁ Φιλολογικὸς Σύλλογος, ἵνα ἀποσταθῇ πρὸς τοὺς ἐπαρχιακοὺς συλλόγους καὶ προτρέψῃ αὐτοὺς πρὸς συλλογὴν τῆς γλωσσικῆς ὕλης· διότι καὶ μικρὰν ἀμειβὴν παρέχει τοῖς συλλογεῦσι, δέκα λίρας ἐκαστῷ, ὅταν ἡ συλλογὴ αὐτοῦ ἀξία κριθῇ, τὰς δὲ συλλογὰς αὐτῶν δημοσιεύει ἐν τῷ Περιδικῷ αὐτοῦ. Ἡκούσατε δὲ κατὰ τὴν ἐπέτειον ἐσπρτὴν τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς ὑπισχυνομένης ὅτι τὸ πλείστον τῆς ἀποτεθεισομένης γλωσσικῆς ὕλης ἐν ταῖς ἀρχαῖς τοῦ Συλλόγου δημοσιεύει τοῦτο τὸ ἔτος ἐν τῷ Περιδικῷ. Ἐγὼ δὲ πέποιθα, ὅτι οὐ μόνον ἡ Φιλολογικὴ Ἐπιτροπὴ, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἄλλαι μετὰ συντόνου προθυμίας ἐργασθῆσονται καὶ παρασκευάσουσι πολλὰ ἀναγνώσματα ἀρχαιολογικά, ἐκπαιδευτικά,

ἐπιστημονικὰ καὶ λοιπὰ· καλὸν δὲ ἓνα ἀπὸ τούτης τῆς ἐβδομάδος ἀρξῶνται συνερχόμενοι καὶ μελετῶσαι τὰ μέχρι τούδε πρακτικὰ αὐτῶν, ὅπως ἴδωσι τίνα ἐκ τῶν προταθέντων ἐτελέσθησαν καὶ τίνα μένουσιν ἀνεκτέλεστα, οἷον ἡ ἐκδόσις λατινικῆς Βιβλιοθήκης· ἀλλ' ἴσως πρὸς τῇ Ζωγραφίᾳ βιβλιοθήκη τῶν Ἑλλήνων ποιητῶν καὶ συγγραφέων καὶ Λατινικῆ βιβλιοθήκη τοῦτο τὸ ἔτος προκηρυχθήσεται ὑπὸ τοῦ Συλλόγου, φιλομούσου ἀνδρὸς ἀναδειχθησμένου τὴν δαπάνην τῆς ἐκδόσεως. Πέποιθα δὲ ὡσαύτως, ὅτι καὶ πάντα τὰ μέλη μετὰ ζήλου τὰ καθήκοντα αὐτῶν ἐκπληρώσουσιν, ὅπως ὁ Φιλολογικὸς Σύλλογος μένη, ὡς καὶ πρότερον, γενικὸς ἐπόπτης καὶ ἰθύνων τῆς διανοητικῆς τοῦ ἡμετέρου γένους κατὰ τὴν Ἀνατολὴν κινήσεως πρὸς τὰ πρόσω καὶ προκοπῆς καὶ δυναθῆ συγχροτῆσαι τοῦτο τὸ ἔτος τὸ συνέδριον τῶν Συλλόγων, ἂν αἱ περιστάσεις ἐπιτρέψωσι. Τελευτῶ τὸν λόγον ἐπαναλαμβάνων ὅτι κατὰ τὸ 1873 ἔλεγον ἀναλαμβάνων τὴν προεδρίαν· α' Ὁ Φιλολογικὸς Σύλλογος, ἡ δὲ γενικὸς ἐπόπτης καὶ ἰθύνων τῆς πνευματικῆς τοῦ ἡμετέρου γένους κατὰ τὴν Ἀνατολὴν κινήσεως, καθήκον ἔχει μέγα πρὸς ἀσφαλιστέραν ἐπιτυχίαν τοῦ κοινοῦ σκοποῦ, ἡ δὲ ὅν οἱ Σύλλογοι καθιδρύονται, στενωτέρας ἡμετ' αὐτῶν ἐκαστοτε συνάπτειν σχέσεις, καὶ ἡ δὲ ἀρίστην τῶν ἑαυτοῦ ἐργασιῶν ἐπιτιθέμενος κορυφίδα, εἰς περιοδικὰ αὐτοῦ συγκαλεῖν συνέδρους, προσκαλῶν ἅμα καὶ ἄλλους λογίους, ὡς ἐν αὐταῖς φιλολογικῆς τε καὶ ἀρχαιολογικῆς καὶ ἐκπαιδευτικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς ζητημάτων εἰς τὰς ἡμετέρας χώρας ἀναφερόμενα συζητῶνται καὶ διαλευκαίνονται».

Εἶτα ἀναγινώσκειται ὡς ἑξῆς ἡ

ἀλληλογραφία.

Ἐπιστολὴ τοῦ κ. Σάθα ἀπὸ 18)30 Ἀπριλίου, δι' ἧς ἀγγέλλει τὴν ἀπὸ 8 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς παραλαβὴν τῆς ἀπειθυνθείσης αὐτῷ ἐπιστολῆς καὶ παραπονεῖται δι' ἧς ὁ Σύλλογος περὶ τοῦ κ. Σπ. Λάμπρου ἔγραψεν αὐτῷ θεωρεῖ δὲ πᾶσαν ἀπόφασιν τοῦ Συλλόγου χαριστικῆν, ἄδικον οὐ μόνον πρὸς τὴν μνήμην τοῦ διαθέτου μακαρίτου Σουλῆνη, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν ὑπόληψιν αὐτὴν τοῦ Συλλόγου, τοῦ ἐκτελεστοῦ τῆς διαθέσεως.

Τῆς ἐν Ἑρζιγκιάνη τοῦ Πόντου ἑλληνικῆς κοινότητος, ἀπὸ 19 Ἀπριλίου, ἐγνωμονούσης τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ ψηφισθείσῃ συνδρομῇ ὑπὲρ

τῆς ἰδίας σχολῆς, καὶ συνιστάσης τὸν κ. Δημήτριον Σμυωνίδην πρὸς παραλαβὴν αὐτῆς.

Τῆς ἐν Μοναστηρίῳ (Βιτωλίοις) Φιλελευθερευτικῆς ἀδελφότητος Καρτερίας, ἀπὸ 30 Ἀπριλίου, ἀγγελουσίης τὴν παραλαβὴν τῆς συγγραμμάτων ἐπιστολῆς τοῦ Συλλόγου καὶ ἐκφραζούσης τὴν ἑαυτῆς ἐγνωμονούσῃν ἐπὶ τῇ προσφορᾷ τοῦ περιοδικοῦ τοῦ Συλλόγου συγγραμματος καὶ τῇ δεκαλίῳ συνδρομῇ, πρὸς ἧς τὴν παραλαβὴν συνίστηται τοὺς ἐνταῦθα καπνοπώλας ἀδελφοὺς Σωσιδάς.

Τοῦ κ. Γ. Η. Καλενδέρη Καισαρέως, ἀπὸ 30 Ἀπριλίου, ἐξαιτουμένου, ὅπως συσταθῆ παρα τοῦ προέδρου τοῦ Συλλόγου πρὸς τὸν ὑπουργὸν τῆς παιδείας ἐν Ἀθήναις πρὸς ἀποπεράτωσιν τῶν σπουδῶν του.

Τοῦ κ. Σ. Στογιαννοπούλου, παραιτουμένου τῆς εἰδικῆς γραμματείας ἕνεκα ἰδίων ἐργασιῶν.

Τοῦ κ. Ι. Α. Πανά, αἰτουμένου τὴν διαγραφὴν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ μητρώου τοῦ Συλλόγου.

Τοῦ κ. Κ. Καλλιᾶδου, παραιτουμένου ἀπὸ τῆς Ἑκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Συλλόγου.

Τοῦ κ. Α. Βαφειᾶδου παραιτουμένου ὡσαύτως ἀπὸ τῆς Ἑκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς.

Τῶν ἐν Ἀλεξάνδρῃ κ.κ. Κοττάδου, Πέστη καὶ Σ², ἀπὸ 11 τρέχοντος δι' ἧς ἀγγέλλοντες τὴν ἐκεῖ σύστασιν μακεδονικῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς συλλογὴν ἐργῶν ὑπὲρ τῶν ἐν Μοναστηρίῳ σχολείων καὶ τινὰς ἐγκυκλίους ἀποστέλλοντες, ἐξαιτοῦνται τὴν ἠθικὴν καὶ ὀλικὴν τοῦ Συλλόγου ἀρωγὴν.

Τῆς ἐν Ξυλοπόρτῃ Ἀρωγοῦ Ἀδελφότητος Ἑγγέα Μουσῶν, ἀπὸ 15 ἑνεστώτος, ἀγγελουσίης τὴν πρὸ πολλοῦ σύστασιν καὶ τὸν σκοπὸν αὐτῆς καὶ ἐξαιτουμένης οὐ μόνον πρὸς ἑαυτὴν τοῦ Συλλόγου σχέσιν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἠθικὴν καὶ ὀλικὴν αὐτοῦ συνδρομὴν.

Τῆς ἐν Φαναρίῳ Ἀδελφότητος Ἰωνίας, ἀπὸ 18 παρόντος, αἰτουμένης τὴν ἠθικὴν τοῦ Συλλόγου συνδρομὴν καὶ τὴν χορηγίαν τοῦ περιοδικοῦ αὐτοῦ.

Ὁ κ. Ὁδ. Ἰάλεμος, ἐκ τῆς ἀναγνωσθείσης ἐπιστολῆς τοῦ κ. Σάθα ἀφορμὴν λαβὼν, ἐρωτᾷ τὸ προεδρεῖον, ἂν ἀληθῶς ὁ πρόεδρος, ταῖς προτροπαῖς τῆς Α. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου πειθόμενος, ἀνήγγειλε τῷ κ. Σάθα, ὡς αὐτὸς ἐν τισὶ τῶν προηγουμένων συνεδριάσεων ἀπαντῶν εἰς ἐπερωτήσιν τοῦ κ. Κ. Καλλιᾶδου εἶπεν, ὅτι ἀφαιρεῖται αὐτὸν τὸ ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Σουλῆνη ἐν τῇ διαθέσει δοθέν δικαίωμα τῆς εἰς Ἀθῶν μεταθέσεως πρὸς

ἔρευναν, μελέτην καὶ καταγραφὴν τῶν ἀρχαίων χειρογράφων τῶν ἐν ταῖς Βιβλιοθήκαις τῶν ἐκεῖ Μονῶν.

Ὁ κ. Π. Δημητριάδης ὑποστηρίζων τὴν ἐρώτησιν τοῦ κ. Ὁδ. Ἰαλέμου λέγει ὅτι ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς συνεδριάσεως τῆς 28 Ἀπριλίου τοῖς ἀρτι ἀναγνωσθεῖσι μετὰ λύπης παρατηρεῖ, ὅτι δὲν εἶναι πεσημειωμένα ἢ πρότασις αὐτοῦ, ἢν τότε ὁ Σύλλογος ἐδέξατο, νὰ ἐρωτηθῆ δὴλ. ὁ κ. Σάθας, ἂν δέχεται τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐντολῆς τοῦ διαθέτου, ἂν δὲ ὁ κ. Σάθας ἀρνηθῆ, τότε ὁ Σύλλογος νὰ ἀναζητήσῃ τὸν πρὸς τοῦτο ἀρμόδιον ἐν τοῖς ἑαυτοῦ μέλεσιν ἢ ἐκτὸς ἑαυτοῦ, καὶ τέλος ἐν ἀποτυχίᾳ νὰ συνεννοηθῆ μετὰ τοῦ ἐν Ἀθήναις πρὸς διέδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων Συλλόγου περὶ τοῦ κ. Σπ. Λάμπρου. Ταῦτα ὁ κ. Δημητριάδης παρακαλεῖ, ὅπως σημειωθῶσιν ἐν τοῖς πρακτικοῖς.

Κατόπιν τοῦ κ. Θ. Σαλτέλη εἰπόντος ὅτι πρὸ παντὸς ἀνάγκη ν' ἀναγνωσθῆ ἢ τοῦ Συλλόγου περὶ τούτου ἐπιστολὴ πρὸς τὸν κ. Σάθαν, ἀναγινώσκειται αὕτη· καθ' ἣν ὁ κ. Σάθας παρακαλεῖται νὰ δηλώτῃ ἂν δύνηται προσκαλούμενος ὑπὸ τοῦ Συλλόγου ν' ἀναλάβῃ τὸ ἔργον, ἅμα δ' ἀγγέλλεται αὐτῷ, ὅτι ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ἕτερος λόγιος διακεκριμένος ἐπὶ ἀρχαιολογικαῖς καὶ παλαιογραφικαῖς γνώσεσι καὶ μελέταις πρόθυμος ἐστὶ ν' ἀναπληρώσῃ αὐτόν.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐπιστολῆς τοῦ κ. Προέδρου εἰπόντος ὅτι ὁ Σύλλογος ὀφείλει καὶ θέλει διαφιλάξει καὶ πιστῶς ἐκτελέσει τὴν ῥητῆς ἐκφρασθεῖσαν τελευταίαν τοῦ διαθέτου ἐντολήν, ὡς ἱερὴν, καὶ ὅτι τὸ προεδρεῖον ὑπὸ τοιοῦτο πνεῦμα θέλει ἀπαντήσῃ τῷ κ. Σάθα, ὁ Σύλλογος ὁμοφώνως ἀποδέχεται τὰ ὑπὸ τοῦ Προέδρου ῥηθέντα.

Εἶτα ἀγγέλλεται τὸ πρῶτον, προτεινόμενος, ἐπίτιμον μέλος, ὑπὸ τοῦ προεδρεῖου ὁ ἔθνικος ποιητῆς τῆς Ἑλλάδος κ. Ἀχιλλεὺς Παράσχος, ὡσαύτως δὲ ὡς τακτικὰ μέλη προτεινόμενοι ὑπὸ τῶν κ. κ. Βασιλάδου, Σαλτέλη καὶ Παπαρούση ὁ κ. Ἀθ. Ἀργυρός, δημοδιδάσκαλος, καὶ ὁ κ. Εὐάγ. Ἀμαξόπουλος, καθηγητῆς

Ἀκολουθῶν ὁ κ. Πρόεδρος αἰτεῖται πίστωσιν τεσσάρων λιρῶν πρὸς ἀγορὰν γραφικῆς ὕλης. Ἡ πίστωσις παραχωρεῖται.

Μετὰ ταῦτα, τῇ προτάσει τοῦ κ. Προέδρου, ἀποφασίζεται ἡ δημοσίευσίς διὰ τῶν ἐνταῦθα ἐφημερίδων τῶν ἐκθέσεων τῆς ἐπετείου τοῦ Συλλόγου ἑορτῆς.

Λόγου δὲ γενομένου περὶ τῆς ὀργανοθήκης καὶ πάντων μὲν διεκτραγωδησάντων τὴν ἐλευθέρην κατὰστασιν, εἰς ἣν τὰ ὄργανα τῆς φυσικῆς εὐρίσκοντο, ἄλλων δ' ἄλλοις τὴν εὐθύνην ἀποδιδόντων, ἄλλων δὲ τοὺς ὄντας ὑπευθύνους δικαιολογούντων καὶ ὑπερκαπιζόντων,

Ὁ κ. Ὁδ. Ἰάλεμος ἀναγινώσκων τὸ σχετικὸν ἀρθρον τοῦ κανονισμοῦ λέγει ὅτι κατὰ τὸν κανονισμὸν ὁ μόνος ὑπεύθυνος εἶναι ὁ βιβλιοφύλαξ, καὶ οὗτος ὀφείλει νὰ διώσῃ λόγον τῆς τοιαύτης καταστάσεως τῆς ὀργανοθήκης.

Ὁ βιβλιοφύλαξ ἀπαντῶν συνομολογεῖ μὲν, ὅτι ὁ κανονισμὸς αὐτὸν καθίστησιν ὑπεύθυνον, ὡς αὐτῷ ἀνατιθεῖς τὴν ἀνωτάτην ἐπιπέταν καὶ ἐπιμέλειαν καὶ τῆς ὀργανοθήκης, ἀλλὰ παρακαλεῖ ἅμα τὸν Σύλλογον νὰ συνομολογήσῃ ὅτι καὶ αὐτὸς οὐκ ἐλάχιστον μετέχει τῆς εὐθύνης, διότι πρὸς τὰς ῥητάς τοῦ κανονισμοῦ διατάξεις ἀφήρεσε σιωπηρῶς τὸν βιβλιοφύλακα τὸ καθήκον τοῦτο ἐπομένως καὶ τὴν εὐθύνην, ἀνατιθεῖς κατ' ἔτος εἰς εἰδικὸν ἔφορον τὴν ἐπιμέλειαν τῆς ὀργανοθήκης· προστίθει δὲ, ὅτι πολλὰκις ἐπισκεψάμενος τὴν ὀργανοθήκην καὶ οἰκτεῖρας τὴν κατὰστασιν τῶν ὀργάνων, σχεδὸν ἀχρηστων καταστάντων, ἐποίησατο τὰς προσηκούσας παρατηρήσεις τῷ πρόφην Προέδρῳ παραστήτας αὐτῷ ὅτι ἀνάγκη ἀπαραίτητος νὰ ληφθῶσι μέτρα πρὸς πρόληψιν τῆς παντελοῦς αὐτῆς καταστροφῆς, καὶ νὰ παρακληθῆ ὁ ἔφορος τῆς ὀργανοθήκης, ὅστις ἐπὶ τὰ δύο τελευταῖα ἔτη οὐδ' ἔπαξ ἐπισκέψατο αὐτήν, νὰ φροντίσῃ περὶ τοῦ καθαρισμοῦ καὶ τῆς διορθώσεως τῶν οὕτω ἐντελῶς κατεστραμμένων ὀργάνων, ἢ τοῦλάχιστον νὰ παραιτηθῆ, ἂν δὲν εὐκαιρῇ πρὸς τοῦτο, ὅπως ἀναπληρωθῆ ὑφ' ἑτέρου καὶ τὸν καιρὸν καὶ τὴν θέλησιν ἔχοντος νὰ ἐπιμελῆται τῆς ὀργανοθήκης.

Ὁ κ. Τηλ. Καραθεοδωρῆ προτείνει νὰ ἐκλεχθῆ ἕτερος ἔφορος ἀντὶ τοῦ κ. Α. Σπαθάρη, ὅστις μετ' ὅλην τὴν καλὴν θέλησιν καὶ τὴν πρὸς τὸν Σύλλογον ἀγάπην αὐτοῦ, ἕνεκα τῶν πολλῶν αὐτοῦ ἐργασιῶν, δὲν ἔχει καιρὸν νὰ ἐρχεται συχνὰ εἰς τὸν Σύλλογον, ὅπως ἐπιμελῆται τῶν ὀργάνων. Τὴν πρότασιν τοῦ κ. Καραθεοδωρῆ ὑποστηρίζει ὁ κ. Στ. Σατοράζης καὶ ὁ κ. Γ. Δημητριάδης. Πολλῶν δ' ἄλλων προτάσεων γενομένων, ὁ Σύλλογος ἀποδέχεται νὰ παρακληθῆ ὁ ἔφορος τῆς ὀργανοθήκης κ. Α. Σπαθάρης, ὅπως εἴτε μόνος εἴτε μετὰ τριμελοῦς ἐπιτροπῆς συγχευμένης ἐκ τῶν κ. κ. Τηλ. Καραθεοδωρῆ, Γ. Δημητριάδου καὶ Θ. Σαλτέλη ἐξετάσῃ καλῶς τὰ τῆς ὀργανοθήκης καὶ ὑπο-

βήκη τῷ Συλλόγῳ τὴν γνώμην περὶ τῶν ληπτέων μέτρων.

Μετά ταῦτα ἄτε προκεχωρηκυίας λίαν τῆς ἄρας (11 μ.μ.) ὁ κ. Πρόεδρος ἀγγέλλων ὅτι ἡ ὑπό τοῦ κ. I. Καρολίδου ἀνάγνωσις τῆς «Περὶ τῶν παροιμιῶν τοῦ Καλλίου Ἀλλῆ» πραγματείας ἀναβιβάζεται εἰς τινὰ τῶν ἐπομένων συνεδριάσεων διαλύει τὴν συνεδρίαν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Φ4Π΄.

(Τακτικῆ).

Τῆς 26 Μαΐου 1880.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. ΠΡ. ΒΑΣΙΛΑΔΟΥ.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ὁ κ. γενικός γραμματεὺς ἀνακοινῶν τὴν προσφορὰν διαφόρων βιβλίων¹⁾. Τοῖς δωρηταῖς ἐκφράζονται εὐχαριστίαι. Εἶτα ἀγγέλλονται τὸ μὲν πρῶτον, ἐπίτιμα μέλη ὑπὸ τοῦ προεδρίου προτεινόμενα, ἡ Α. Ἐξ. ὁ κ. Ch. Tissot πρεσβευτῆς ἐνταῦθα τῆς Γαλλίας καὶ ὁ ἐν Μασσαλίᾳ ὁμογενὴς ἰατρός κ. Στ. Μεταξᾶς. Τὸ δεύτερον δὲ καὶ γίνονται δεκτὰ, ἐπίτιμον μὲν μέλος, ὁ ἔθνικός ποιητὴς τῆς Ἑλλάδος κ. Ἀχιλλεὺς Παράσχος, τακτικὰ δὲ οἱ κ. κ. Ἄθ. Ἀργυρός δημοδιδάσκαλος καὶ Εὐαγ. Ἀμαξόπουλος καθηγητῆς.

Μετά ταῦτα ἐκλέγονται ἀντὶ τῶν παραιτηθέντων ἀντιπρόεδροι μὲν ὁ κ. Ὀδυσσεὺς Ἰζλεμος καὶ ὁ κ. Θεμιστοκλῆς Σαλτέλης· εἰδικὸς δὲ γραμματεὺς ὁ κ. Ἀθανάσιος Ἀργυρός.

Εἶτα ὁ κ. Κ. Κοντόπουλος ἀναγινώσκει τὴν «Περὶ τῆς Ἀθανασίας τῆς ὁμηρικῆς γλώσσης» πραγματείαν αὐτοῦ. (*Ἰδε σελ. 9).

Μετά τὸ τέλος τῆς ἀναγνώσεως ὁ κ. Πρόεδρος συστήσας τὸ ἔργον θερμῶς, ὑπερ ἐπεχείρησεν ὁ κ. Κοντόπουλος, καὶ προσθεὶς ὅτι καὶ ἐν Ἡπείρῳ πολλὰ ὁμηρικὰ λέξεις σώζονται ἔτι ἐν τῷ στόματι τοῦ λαοῦ, οἷα π. χ. μῦσταξ—ἀκρὸς καὶ ἔλλαϊ, εὐχαριστεῖ τῷ κ. Κ. Κοντοπούλῳ καὶ διαλύει τὴν συνεδρίαν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Φ4Θ΄.

(Τακτικῆ).

Τῆς 2 Ἰουνίου 1880.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. ΠΡ. ΒΑΣΙΛΑΔΟΥ.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν

1) Κατάλογος ἰδιαιτέρως τῶν προσφορῶν βιβλίων εὔρηται ἐν τῷ τέλει τοῦ τεύχους. Σημ. Συν. Ἐπ.

πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως, ἀνακοινῶνται ὡς ἑξῆς ἡ

Ἀλληλογραφία.

Ἐπιστολῆ, τοῦ ἐν Τραπεζοῦντι Συλλόγου τῶν φιλομαθῶν Ξενοφῶντος ἀπὸ 29 Ἀπριλίου, δι' ἧς ἐξαιτεῖται τὴν τοῦ Συλλόγου συνδρομὴν ὑπὲρ τῶν περὶ τῆς Τραπεζοῦντος Σχολείων, καὶ, περιγράφων οἰκτρὰν τὴν κατάστασιν τῶν μερῶν ἐκείνων, ἐφίστησι τὴν σύντονον προσοχὴν τοῦ Συλλόγου.

Τοῦ κ. Δ. Σταματιάδου, παραιτουμένου τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπιτροπῆς, ἐνεκ τῆς πασχούσης ὑγείας αὐτοῦ.

Τοῦ κ. Κ. Ἡρακλείδου ἀπὸ 19 Μαΐου, δι' ἧς παρακαλεῖ τὸν Σύλλογον, ἵνα γνωστοποιήσῃ αὐτῷ εἰς ποῖον σημεῖον εὐρίσκειται τὸ πρὸ πολλοῦ σταλὲν εἰς τὸν Σύλλογον δῶμα αὐτοῦ Τὸ πυρποληθὲν Μοναστήριον.

Ὁ κ. Πρόεδρος ἐπὶ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ κ. Ἡρακλείδου παρατηρεῖ ὅτι ἐνεκρίθη ἡ ἐπιστροφὴ τοῦ δρχμάτος αὐτοῦ, ὡς μὴ ὑπάρχοντος ποιητικοῦ ἀγῶνος.

Τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς, δι' ἧς παρακαλεῖ αὐτὴ τὸ προεδρεῖον, ὅπως φροντίσῃ περὶ ἐξευρέσεως πόρων ὑπὲρ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ τοῦ Συλλόγου σκοποῦ.

Ἀνωνύμου περὶ παροιμιῶν τοῦ Πόντου.

Εἶτα ἀγγέλλεται προσφορὰ βιβλίου, ἧς πρὸς τὸν δωρητὴν ἐκφράζονται αἱ εὐχαριστίαι τοῦ Συλλόγου.

Μετά ταῦτα ἀγγέλλονται τὸ δεύτερον, καὶ ψηφισθέντες γίνονται δεκτοὶ ἐπίτιμα μέλη ἡ Α. Ἐξ. ὁ κ. Tissot πρεσβευτῆς τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας ἐνταῦθα, καὶ ὁ κ. Στ. Μεταξᾶς ἰατρός ἐν Μασσαλίᾳ. Ἀγγέλλονται δὲ τὸ πρῶτον τακτικὰ μέλη οἱ κ. κ. Γ. Ἀγγελίδης, ἔμπορος, καὶ Γ. Καραπαναγιώτης ἔμποροῦπάλληλος, προτεινόμενοι ὑπὸ τῶν κ. κ. Θ. Σατέλη, Θ. Τάγῃ καὶ Δ. Κυμπρίτη.

Εἶτα τῆ τοῦ κ. **W. Παρανέκα** προτάσει ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἀοιδίου Φιλίππου Ἰωάννου

Ὁ Σύλλογος ψηφίζει

α') ὅπως ἡ μὲν κ. I. Καρολίδης ἀναγνῶ τὴν βιογραφίαν τοῦ ἀοιδίου ἀνδρός, β') ὅπως ἀπευθυνθῆ τῇ τεθλιμμένῃ οἰκογενείᾳ αὐτοῦ συλλυπητήριος ἐπιστολῆ.

Κατόπιν ὁ κ. **A. Μαλιάνης**, εἰσηγητῆς τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς, ἀναγινώσκει τὸ α' μέρος τῆς ἐκθέσεως *Περὶ συντάξεως νέου ὁδηγοῦ τῆς δημοτικῆς παιδείας ἀμφοτέρων*

τῶν φύλων. Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ὁ κ. Πρόεδρος ἐξέρας τὴν σπουδαιότητα τῆς ἐκθέσεως, ἐξέφρασε τὴν βαθεῖαν αὐτοῦ λύπην ἐπὶ τῇ ὀλιγωρίᾳ, ἣν ἐκδήλουσι διὰ τῆς ἀπουσίας αὐτῶν τὰ μέλη προκειμένου περὶ ἔργων τῶν ἐπιτροπῶν τοιούτων, οἷον καὶ ἡ ἀναγνωσθεῖσα ἐκθεσις, καὶ οὕτω λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ X΄.

(Τακτικῆ).

Τῆς 9 Ἰουνίου 1880.

Προεδρεύοντος τοῦ ΠΡ. ΒΑΣΙΛΑΔΟΥ.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀνακοινῶνται ὡς ἑξῆς ἡ

Ἀλληλογραφία.

Ἐπιστολῆ, τοῦ προέδρου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἀπὸ 6/18 Ἰουνίου, δι' ἧς ἀγγέλλει τῷ Συλλόγῳ, ὅτι ἐν τῇ συνεδριάσει τῆς ἐπιτροπῆς τῆς 30ης Μαΐου ἐξελέχθη πρόεδρος μὲν αὐτῆς ὁ Ἄρχων Μέγας Λογοθέτης κ. Σ. Ἀριστάρχης, γραμματεὺς δὲ ὁ κ. Κ. Περδικίδης, καὶ ὑποβάλλει εἰς τὴν ἐπιψηφισιν τοῦ Συλλόγου α') νὰ ἐκλεχθῶσιν ὡς μέλη αὐτῆς οἱ κ. κ. C. G. Curtis, Ἀρχιπρεσβύτερος τῆς ἐνταῦθα Ἀγγλικῆς Πρεσβείας, W. H. Cullen καὶ ὁ τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Μουσείου ἔφορος Dr P. Duthier, καὶ β') ἵνα προπαρασκευάζηται ὑπὸ τῆς αὐτῆς Ἐπιτροπῆς ἡ καταχωριστέα ὕλη ἐν τῷ ἀρχαιολογικῷ δελτίῳ, καὶ τῇ συνεννοήσει μετὰ τοῦ προέδρου τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς, ἐπιστατῆ τὴν ἐκδοσιν αὐτοῦ.

Τῆς ἐν Τραπεζοῦντι ἐπὶ τῶν ἔξω σχολείων τῆς ἐπαρχίας ταύτης ἐφορευτικῆς ἐπιτροπῆς, ἀπὸ 21 Μαΐου, δι' ἧς ἀγγέλλει τὴν σύστασιν αὐτῆς καὶ τὸ κατεπεῖγον τῶν περιστάσεων, ἐξ ὧν ὠρμήθη πρὸς τοῦτο, ἐφίστησι τὴν ἰδιόζουσαν προσοχὴν τοῦ Συλλόγου, καὶ ἐξαιτεῖται τὴν σύντονον αὐτοῦ τε καὶ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν σωματείων ὕλικὴν ἐρωγὴν.

Τῆς Α. Π. τοῦ ἁγίου Τραπεζοῦντος, ἀπὸ 24 Μαΐου δι' ἧς ἡ Α. Π. οὐ μόνον συνίστησι τῷ Συλλόγῳ τὴν ἀνω ἐφορευτικὴν ἐπιτροπὴν, ἀλλὰ καὶ ἐξαιτεῖται τὴν σύντονον ἐνέργειαν τοῦ Συλλόγου.

Τοῦ κ. Σ. Ἀριστάρχου προέδρου τῆς Ἐπιστ. Ἐπιτροπῆς, ἀπὸ 8 Ἰουνίου, δι' ἧς παρακαλεῖ τὸν

Πρόεδρον τοῦ Συλλόγου νὰ ἐκφράσῃ τὴν λύπην αὐτοῦ πρὸς τὸν παραιτηθέντα κ. Δ. Σταματιάδην, καὶ εἰ δυνατόν παροτρύνῃ αὐτὸν ν' ἀποσύρῃ τὴν παραίτησιν αὐτοῦ.

Τοῦ αὐτοῦ καὶ τῆς αὐτῆς ἡμερομηνίας, δι' ἧς ἀγγέλλει τῷ Συλλόγῳ ὅτι ἐν τῇ συνεδριάσει τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς 5 Ἰουνίου ἐξελέγη πρόεδρος μὲν αὐτῆς ὁ Μέγας Λογοθέτης Σ. Ἀριστάρχης, γραμματεὺς δὲ ὁ κ. Τ. Καραθεοδωρῆ.

Μετά τὴν ἀνάγνωσιν τούτων ὁ Σύλλογος ἀποδέχεται τὰ ὑπὸ τοῦ προέδρου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς κ. Σ. Ἀριστάρχου προταθέντα, ἀπεφάσισε δὲ ὅπως δι' ἐπιστολῆς παρακαλέσῃ τὸν κ. Δ. Σταματιάδην ἵνα μὴ ἐπιμένῃ εἰς τὴν ἀπὸ τῆς ἐπιστημονικῆς ἐπιτροπῆς παραίτησιν αὐτοῦ.

Εἶτα ἀγγέλλονται προσφοραὶ βιβλίων καὶ δύο εἰκόνων ἀρχαίων ὑπὸ τοῦ κ. Μ. Νεγρεπόντη.

Τοῖς δωρηταῖς τῶν βιβλίων καὶ τῶν εἰκόνων κ. Μ. Νεγρεπόντη ἐκφράζονται εὐχαριστίαι.

Περὶ δὲ τῶν εἰκόνων ὁ κ. Πρόεδρος προτείνει νὰ ζητηθῶσι πληροφῶραι περὶ τῆς σχολῆς, εἰς ἣν ἀνήκουσιν αὐταί. Ὁ δὲ κ. **Γ. Δημητριάδης** νὰ ἐπισκευασθῶσιν αἱ εἰκόνες. Τῆ τοῦ Προέδρου ὁμοῦ προτάσει ἀποφασίζεται ὅπως αὐταὶ βερνικωθῶσι μετὰ τῆς εἰκόνας «τῆς ἀποθεώσεως τοῦ Ὀμήρου» καὶ εἰ ἀνάγκη ἐπισκευῆς, γένηται αὐτὴ.

Εἶτα ἀγγέλλονται τὸ δεύτερον καὶ ψηφοφοροῦνται τακτικὰ μέλη οἱ κ. κ. Ἀγγελίδης, ἔμπορος, καὶ Γ. Καραπαναγιώτης. Τὸ πρῶτον δὲ ὁ Dr Cullen, ἰατρός, ὑπὸ τοῦ προεδρίου προτείνεται ὡς μέλος ἀντεπιστέλλον.

Εἶτα ἀποφασίζεται ὅπως οἱ λαμβάνοντες καθίσματα τοῦ Συλλόγου δίδωσιν ἀπόδειξιν τοῖς ὑπαλλήλοις αὐτοῦ, δι' ἧς νὰ ὑποχρεῶνται νὰ ἐπιστρέψωσιν αὐτὰ ἀνευ βλάβης, ἐν περιπτώσει δὲ καθ' ἣν ἤθελε συμβῆ θραύσις ν' ἀντικαθίσταται τὸ θραυσθέν. Ἀκολουθῶς ὁ κ. **Γ. Δημητριάδης** ζητεῖ πληροφορίας περὶ τῶν εἰς τὴν ἐκθεσιν τῶν Παρισίων ἐπισταλόντων συγγραμμάτων αὐτοῦ, ἅτινα, ὡς μαρτυρεῖ, ἐβραβεύθησαν, ὁ δὲ κ. Πρόεδρος ὑπισχνεῖται μεριμνήσαι περὶ τοῦ πράγματος.

Λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΑ'.

(Τακτική).

Τῆς 16 Ἰουνίου 1880.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. ΠΡ. ΒΑΣΙΛΑΟΥ.

Ὁ κ. Πρόεδρος ἀγγέλλει ὅτι μετέβη μετὰ τοῦ κ. Γενικοῦ Γραμματέως παρὰ τῆς Α. Ἐξ. τῷ κ. Tissot πρεσβευτῇ ἐνταῦθα τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας καὶ ἐπέδωκεν αὐτῷ τὸ δίπλωμα τοῦ ἐπιτίμου μέλους. Εἰς τὴν γενομένην δ' αὐτῷ προσφώνησιν, προστίθησιν ὁ κ. Πρόεδρος, ἡ Α. Ἐξ. ἀποχρῆστος ἀπήντησεν ἐκφράσας τὰ φιλελληνικώτατα αὐτοῦ αἰσθήματα καὶ τὴν μεγίστην χαρὰν ἣν αἰσθάνεται ἐπὶ τῇ προσδῶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους ἐν γένει καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ φιλολογικοῦ Συλλόγου ἐν μέρει. Πρὸς δὲ ἠγγειλεν ὅτι προθύμως παρευρεθήσεται, ἐν εὐκαιρίᾳ, εἰς τακτικὰς συνεδριάσεις τοῦ Συλλόγου.

Μετὰ τὴν ἀνακοίνωσιν ταύτην ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως, καὶ ἀνακοινοῦται ὡς ἐξῆς ἡ

ἀλληλογραφία.

Ἐπιστολή, τῆς κυρίας Ἑλπίδος Μελαίνης, ἐκ Κρήτης, ἀπὸ 16/28 παρελθόντος, δι' ἧς ἀγγέλλει τῷ Συλλόγῳ ἀποστολὴν ἐννέα τευχῶν διαφόρων βιβλίων ὑπ' αὐτῆς συγγραφεύτων.

Τοῦ ἐν Παρισίοις βιβλιοπώλου κ. Louis Drapeyron ἀπὸ 14 Ἰουνίου, δι' ἧς ἀγγέλλει ὅτι τὰ ὑπὸ τοῦ ταμίου ἀποσταλέντα 50 φράγκα, συνδρομὴν τοῦ 1879 διὰ τὸ περιοδικὸν *Revue de Géographie*, ὅπερ ἀπέστειλε τακτικῶς, δὲν ἐλήθησαν καὶ παρακαλεῖ τὸν Σύλλογον ν' ἀποστείλῃ αὐτῷ ταῦτα καὶ διακλιθῶσιν αὐτῷ ἐν ἐπιθυμῇ τὴν ἐξακαλούθησιν τοῦ περιοδικοῦ.

Τοῦ κ. Χρ. Χατζηγεωργίου, διευθυντοῦ τῆς ἐνοριακῆς σχολῆς τῆς Παναγίας ἀπὸ 14 ἐνεστώτος, δι' ἧς αἰτεῖται 50 καθίσματα διὰ τὰς ἐξετάσεις τοῦ Νηπιαγωγείου τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου.

Τοῦ αἰδ. κ. C. G. Curtis ἀπὸ 14/26 παρόντος, δι' ἧς εὐχαριστεῖ τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ ὡς μέλους τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς.

Τοῦ κ. Δ. Γ. Δανασῆ ἀπὸ 14 Ἰουνίου, δι' ἧς ὑποβάλλει τὴν ὑπ' αὐτοῦ συγγραφείσαν Ἀριθμητικὴν μεταρρυθμισθεῖσαν κατὰ τὰς ὑποδείξεις τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς, καὶ παρακαλεῖ τὸν κ. Πρόεδρον ν' ἀναθέσῃ τὴν κρίσιν τοῦ πονήματος εἰς τὸν Σύλλογον διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἀκολουθῶς ἀγγέλλονται προσφοραὶ βιβλίων, πρὸς δὲ τοὺς δωρητὰς ἐκφράζονται εὐχαριστίαι.

Εἶτα ἀγγέλλεται τὸ δεύτερον καὶ γίνεται δεκτός, μέλος ἀντεπιστέλλον, ὁ Δ^ρ κ. Cullen.

Ἀκολουθῶς ὁ κ. Α. Μαλιζάκας, εἰσηγητῆς τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς, ἀναγινώσκει τὴν συνέχειαν τοῦ α' Μέρους τῆς ἐκθέσεως «Περὶ συντάξεως νέου ὁδηγοῦ τῆς δημοτικῆς παιδείσεως ἀμφοτέρων τῶν φύλων».

Λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΒ'.

(Ἐκτακτος).

Τῆς 1 Σεπτεμβρίου 1880.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. ΠΡ. ΒΑΣΙΛΑΟΥ.

Ἀναγινωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης τακτικῆς συνεδριάσεως, ἀνακοινοῦται ὡς ἐξῆς ἡ

ἀλληλογραφία.

Ἐπιστολή, τῆς ἐν Ξυλοπόρτῃ Ἀρωγοῦ ἀδελφότητος Ἐννέα Μουσῶν, εὐχαριστοῦσης τῷ Συλλόγῳ διὰ τὰ ἀγαθὰ αὐτοῦ πρὸς αὐτὴν αἰσθήματα, καὶ ἐξαιτουμένης τὴν ἀποστολὴν τῆς σειρᾶς τοῦ περιοδικοῦ αὐτοῦ συγγράμματος διὰ τὸ ἀναγνωστῆρην αὐτῆς.

Τοῦ κ. Στ. Ἀριστάρχου προέδρου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς προτείνοντος μέλη τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς τὸν σεβασμιώτατον ἄγιον Ἰμβρου κ. Νικηφόρον Γλυκᾶν καὶ τὸν κ. Γ. Α. Δημητριάδην, καθηγητὴν τῶν Μ.Θηματακῶν.

Τοῦ κ. Στ. Ἀριστάρχου ὡς προέδρου τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπιτροπῆς προτείνοντος ὡς νέα μέλη αὐτῆς τοὺς κ.κ. Σπ. Μαυρογένην ἀρχιαιτρον τῆς Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου, τὸν κ. Ι. Γεωργαντόπουλον καὶ Γ. Ἀποστολίδην ἐκ τῶν νόμικῶν, καὶ τὸν κ. Ι. Καρολίδην καθηγητὴν.

Τοῦ κ. Γ. Σαϊτανίδου, ἀπὸ 24 Ἰουνίου, διαβεβαιοῦντος τὸν Σύλλογον ὅτι ἀναδέχεται τὴν ἐκδοσὶν τῆς βραβεύσεως ἐν τῷ Καραπανεῖφ ἀγῶνι *Κλειδὸς τῆς ἀναγνώσεως*.

Γρηγορίου Ἀριστάρχου πρεσβευτοῦ τῆς Τουρκίας ἐν Βασιγκτῶνι, ἀπὸ 8/20 Ἰουνίου, ἀγγέλλοντος τὴν παραλαβὴν τῆς ἀπὸ 13 Ἀπριλίου, ἐπιστολῆς τοῦ Συλλόγου.

Τῆς ἐφορίας τῆς κοινότητος Λιαιρικῶσιν τῆς Χαλκιδικῆς ἀπὸ 23 Μαΐου, δι' ἧς παρακαλεῖ τὸν Σύλλογον, ὅπως μὴ παύσῃ παρέχων τὴν δεκάλιρον αὐτοῦ συνδρομὴν αὐτῇ.

Τῆς ἐφορίας τῶν σχολῶν Νικοπέλεως, δι' ἧς εὐχαριστεῖ τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ τῶν διαφόρων βιβλίων καὶ παρακαλεῖ αὐτῷ ὅπως ἐκκαστοτε μὴ παύσῃ ἀποστέλλων τὴν τοικύτην συνδρομὴν.

Τοῦ κ. Κ. Καραπίνου ἀπὸ 16 Ἰουνίου ἀγγέλλοντος τὴν παραλαβὴν τῆς ἀπὸ 3/15 Ἰουνίου ἐπιστολῆς τοῦ Συλλόγου καὶ εὐχαριστοῦντος αὐτῷ ἐπὶ τε τῇ ἐκδόσει τοῦ προγράμματος τοῦ Β' ἔτους καὶ ἐπὶ τῇ συντάξει καὶ δημοσιεύσει τοῦ προγράμματος τοῦ Γ' ἔτους.

Τῆς ἐν Κ/πόλει Φαρμακευτικῆς ἐταιρίας, δι' ἧς προσκαλεῖ τὸν Πρόεδρον, ὅπως παραστῇ εἰς τὸ δοθησόμενον ὑπ' αὐτῆς συμπόσιον.

Τοῦ ἐν Τραπεζοῦντι Συλλόγου τῶν φιλομαθῶν Ξενοφῶντος ἀπὸ 26 Ἰουνίου δι' ἧς ἀγγέλλει τῷ Συλλόγῳ τὴν ἐκείθεν εἰς Ρωσσίαν ἀθρόαν μετανάστευσιν, τὸν κίνδυνον, ὃν διατρέχει εἰς τὰ ἐκεῖ ὁ ἑλληνισμός, καὶ τὰ μέτρα, ἅτινα ἐθεώρησε πρόσφορα πρὸς περιστολὴν τοῦ κηκοῦ, ἐξαιτεῖται δὲ ἐπὶ τούτῳ καὶ τὴν συνδρομὴν τῶν λοιπῶν σωματείων.

Τοῦ κ. Ἰω. Λαγοπούλου ὑποβάλλοντος τῷ Συλλόγῳ ἔμμετρον χειρόγραφον.

Τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπιτροπῆς, ἀπὸ 29 Ἰουνίου, αἰτουμένης παρὰ τοῦ Συλλόγου, ὅπως ἐπαναλάβῃ τὴν συνδρομὴν τῆς *Revue de Géographie*.

Τοῦ ἐν Καθάρων Φιλεκπαιδευτικοῦ Συλλόγου Ἀριστοτέλους, ἀπὸ 15 Ἰουνίου, δι' ἧς εὐχαριστεῖ τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ ἀδελφικῇ ἐνθαρρύνσει καὶ διαβεβαιώσει πρὸς τῆς προσεχῶς αὐτῷ χορηγηθησομένης ἀρωγῆς. Ἀγγέλλει δὲ σύναμα καὶ τὴν παραλαβὴν τῶν ἀποσταλέντων παρὰ τοῦ Συλλόγου 103 τόμ. διαφόρων συγγραμμάτων καὶ συναποστέλλει τῇ παρούσῃ ἐντυπον ἐγκύκλιον.

Τοῦ ἐν Ραιδεστῷ Ἐθνικοῦ φιλεκπαιδευτικοῦ Συλλόγου, ἀπὸ 2 Ἰουλίου, δι' ἧς ἐπισυνάπτουσα ἀντίγραφον τῆς πρὸς τὴν ἐνταῦθα Ἐκπαιδευτικὴν καὶ Φιλανθρωπικὴν Ἀδελφότητα προαποσταλείσης ἐπιστολῆς παρακαλεῖ τὸν Σύλλογον ὅπως διεξελθῶν αὐτὴν ἀπαντήσῃ σαφέως περὶ τῶν ἐνδιαλαμβανόμενων.

Τῆς ἐφορίας τῆς ἐν Γαλατᾷ ἑλληνικῆς σχολῆς προσκλητήριος διὰ τὰς ἐξετάσεις.

Τοῦ Ἀυτοκρατορικοῦ Λυκείου τοῦ Γαλατᾷ Σεραίου προσκλητήριος διὰ τὰς ἐξετάσεις.

Τοῦ Πανοσιολογιοτάτου Μεγάλου Πρωτοσυγκέλλου, ἀπὸ 16 Ἰουλίου, ἀποστέλλοντος κατ' ἐντολὴν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος

ἐπὶ ἐπιστροφῇ ἐκθεσιν τῆς Α. Π. τοῦ ἁγίου Καρπύθου, καὶ παρακαλοῦντος τὸν Σύλλογον, ὅπως λάβῃ πρόνοιαν τινα περὶ τῶν ἐκεῖ κηκῶς ἐχόντων.

Τοῦ ἐν Ξάνθῃ Φιλεκπαιδευτικοῦ Συλλόγου Ἡοῦς τῆς Ροδόπου, ἀπὸ 14 Ἰουλίου, δι' ἧς ἀγγέλλει τὴν ἰδρυσιν καὶ τὸν σκοπὸν αὐτοῦ, καὶ ἀποστέλλει καὶ τὸν Κανονισμόν αὐτοῦ μετ' ἐγκυκλίου.

Τῆς κοινότητος Σαρματικίου, ἀπὸ 15/27 Ἰουλίου, ἐξαιτουμένης τὴν ὕλικὴν συνδρομὴν τοῦ Συλλόγου.

Τοῦ ἐν Μικσαλίᾳ κ. Σ. Ζαφειροπούλου ἀποστέλλοντος ἐν ἀντίτυπον Γεωγραφικοῦ Πίνακος τῶν κατὰ τὸν Ε' πρὸ Χρ. αἰῶνα ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων αἰκουμένων χωρῶν.

Τοῦ κ. Γ. Α. Δημητριάδου ὑπὸ ἡμερομηνίαν 14 Ἰουλίου ἔχουσιν ὡς ἐξῆς:

«Κύριε Πρόεδρε,

»Ἐπιφορτισθεὶς, κατ' ὑμετέραν ἐντολὴν, τὰ περὶ τὴν ἐκδοσὶν τοῦ Τοπογραφικοῦ Χάρτου τῶν Χερσαίων τειχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως τοῦ καταρτισθέντος κατ' ἐντολὴν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς τῷ 1871—1872 καθυποβάλλω ὑμῖν τὸν προϋπολογισμόν τῆς ἀπαιτουμένης δαπάνης διὰ τὴν ἐκτύπωσιν ταύτην, κατ' ἧς ἐλάβον πληροφορίας, ὡς ἐξῆς: Δέκα λίρας διὰ τὴν ἀναγωγὴν εἰς ἐνὸς μέτρον μήκος, τοῦ ἐκδοθησομένου χάρτου μήκος ἔχοντος 6, 5 μέτρων, διὰ τὴν μεταφορὴν τοῦ ἀντιγράφου τούτου ἐπὶ λιθογραφικοῦ λίθου, διὰ χάρτιν, διὰ χάρτην καὶ ἐκτύπωσιν, δώδεκα λίρας, πρὸς ἀπόκτησιν τοῦ λιθογραφικοῦ λίθου δύο λίρας, καὶ δι' ἀπρόοπτα ἐξόδα μίαν λίραν· τὸ ὅλον τῆς δαπάνης προϋπολογίζεται εἰς 25 λίρας Τουρκίας.

Ἐκτελῶν τὴν ὑμετέραν ἐντολὴν, κύριε Πρόεδρε, διατελῶ ὅπως πρόθυμος θεράπων

(Ἵπογρ.) Γ. Α. ΔΙΜΗΤΡΙΑΔΗΣ».

Τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς, δι' ἧς ἀγγέλλει τῷ Συλλόγῳ τὴν ἀπόφασιν αὐτῆς πρὸς ἐκδοσὶν τοῦ Τοπογραφικοῦ Χάρτου τῶν Χερσαίων τειχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ὅτι ἐπεφόρτισε τὸν κ. Γ. Δημητριάδην νὰ κάμῃ προϋπολογισμόν τῆς δαπάνης.

Τῆς αὐτῆς ἐπιτροπῆς ἐξαιτουμένης παρὰ τοῦ Συλλόγου διὰ διαφόρους ἀρχαιολογικὰς ἐργασίας πιστώσιν 10 λιρῶν τουρκικῶν.

Τοῦ κυρίου Π. Πορτοκάλου, ἀπὸ 23 Ἰουλίου,

δι' ἧς ἀγγέλλει ὅτι ἡ οικογένεια τοῦ μακαρίτου Κ. Ἀλεξιάδου προσφέρει 30 λίρας.

Τοῦ κ. Γ. Δ. Ζηκιάδου, δι' ἧς ἀγγέλλει ὅτι καθίστασι πληρεξούσιον αὐτοῦ τὸν κ. Ν. Παρνανίκαν πρὸς παραλαβὴν τῆς 10λίρου ἀμοιβῆς ἐκ τοῦ Ζωγραφείου διαγωνίσματος.

Τῆς ἐν Φαναρίῳ Φιλολογίας καὶ Φιλολογίας Ἀδελφότητος Ἰωνίας, ἀπὸ 24 Ἰουλ., δι' ἧς ἐκφράζει τῷ Συλλόγῳ τὰς εὐχαριστίας αὐτῆς ἐπὶ τῇ πατρικῇ στοργῇ καὶ μερίμνῃ καὶ τῇ ἀποστολῇ τῆς σειρᾶς τοῦ περιοδικοῦ αὐτοῦ συγγράμματος.

Τοῦ κ. Ἰω. Μιχαήλ Δ. Φ. ἐκ Καστορίας, ἀπὸ 24 Ἰουλίου, δι' ἧς παρακαλεῖ τὸν Σύλλογον, ὅπως φροντίσῃ περὶ ἀποκαταστάσεως αὐτοῦ ἐν τινι τῶν ἐνταῦθα Γυμνασίων.

Τοῦ κ. Σ. Βρισμιτσάκη Κρητός, ἀπὸ 28 Ἰουλίου δι' ἧς ἀγγέλλει τῷ Συλλόγῳ ὅτι ἀποστέλλει τῇ βιβλιοθήκῃ αὐτοῦ δύο ἀντίτυπα τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐκδόσεως Διπλογραφίας.

Τοῦ ἐν Ἀθήναις πρὸς Διόδωρον τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμικῶν Συλλόγου, ἀπὸ 9 Αὐγούστου, δι' ἧς ἀγγέλλει τῷ Συλλόγῳ ὅτι ἀνεγράψατο Μέγαν Ἰωεργέτην τὸν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κ. Ἰδομενεά Βιτωρίην προσενεγκόντα ἐφ' ἀπαξ μὲν 75,000 φράγκα, ἐτησίως δὲ 5,000.

Τοῦ ἐν Ἡρακλείῳ Κρητικοῦ Φιλελευθεραπευτικοῦ Συλλόγου ἀπὸ 10 Αὐγούστου, δι' ἧς ἀγγέλλει τὴν παγίωσιν αὐτοῦ καὶ παρακαλεῖ τὸν Σύλλογον ὅπως συμφυλάξῃ τὸν κατά τὸ 1872, 11 Ὀκτωβρίου ψηφισματικὴν πέμψῃ ὅσα εὐχεστέεται βιβλία ἀποστέλλει δὲ καὶ τὸν κανονισμόν αὐτοῦ.

Τοῦ προέδρου τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς, δι' ἧς ἀγγέλλουσα τὴν ἀποπεράτωσιν καὶ ἀποστολὴν τῆς ἐπὶ τῆς Στοιχειώδους Ἀριθμητικῆς τοῦ κ. Δανασῆ κρίσεως αὐτῆς αἰτεῖται ὅπως αὕτη ὡς τάχιον ἀποσταλῇ τῷ συγγραφεῖ.

Ἡ ἐπισυναφθεῖσα ἐκθεσις ἔχει ὡς ἔπεται :

« Διεελθόντες κατ' ἐντολὴν τῆς Ἐκπαιδευτικῆς τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου Ἐπιτροπῆς ἐπισταμένως τὴν ὑπὸ τοῦ ἐλλογίμου κ. Δ. Δανασῆ φιλοπονηθείσαν δευτέραν ἐκδοσιν τῆς Ἀριθμητικῆς εὐρομέν αὐτὴν καλῶς καὶ ἀμοδιῶς συντεταγμέναν πρὸς διδασκαλίαν ἐν τοῖς Δημοτικοῖς Σχολείοις. Διὰ τοῦτο συγκαίροντες τῷ φερπέτῳ συγγραφεῖ συνιστῶμεν τὸ ἔργον αὐτοῦ τοῖς ἐλλογίμοις κυρίως δημοδιδασκάλοις ὡς εὐληπτον καὶ συντελεστικόν εἰς διδασκαλίαν τοῦ μαθήματος τῆς Ἀριθμητικῆς.

Τῆς α'. Ἰουλίου 1880.

Οἱ ἐκ τῶν μελῶν τῆς Ἐκπαιδ. Ἐπιτροπῆς

(Υπογ.) Θ. ΣΑΛΤΕΛΗΣ.
Α. ΘΕΟΔΩΡΙΑΝΟΣ.

Τῆς ἐν Κων/πόλει Μακεδονικῆς Φιλελευθερευτικῆς Ἀδελφότητος, δι' ἧς ἀγγέλλει τοὺς κοσμητόρας αὐτῆς, ἀποστέλλει τὸν ἀναθεωρηθέντα Κανονισμόν καὶ παρακαλεῖ τὸν Σύλλογον, ὅπως ἐξακολουθήσῃ ὡς καὶ πρότερον τὰς εὐμενεῖς καὶ ἀδελφικὰς πρὸς αὐτὴν σχέσεις.

Τοῦ κ. Θ. Χ. Μοσχοπούλου, ἀπὸ 27 Αὐγούστου, δι' ἧς ἀγγέλλει ὅτι προσφέρει δύο ἀντίτυπα τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθέντων ποιημάτων Σπουδαί ἐν νυκτὶ καὶ παρακαλεῖ τὸν Σύλλογον ὅπως πρὸς ἐνθάρρυνσιν ἐξενέγκῃ τὴν ἑαυτοῦ ἐπ' αὐτῶν κρίσιν.

Ἀκολουθῶς ἐκλέγονται κατὰ τὴν πρότασιν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς μέλη αὐτῆς ὁ Σεβασμιώτατος ἅγιος Ἰμβρου κ. Γλυκᾶς καὶ ὁ κ. Γ. Α. Δημητριάδης. Κατὰ δὲ τὴν τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπιτροπῆς πρότασιν ἐκλέγονται μέλη αὐτῆς οἱ κ. κ. Σ. Μαυρογένης, Ἰ. Γεωργαντόπουλος, Γ. Ἀποστολίδης καὶ Ἰ. Καρολίδης.

Εἶτα ὁ Σύλλογος ἐψηφίσατο ἵνα ἐκφρασθῶσιν εὐχαριστίαι τῇ Α. Ἐξ. τῷ κ. Γρ. Ἀριστάρχῃ, πρεσβευτῇ τῆς Ὑψ. Πύλης ἐν ταῖς Ἠνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς, δι' ἣν ἐπιδεικνυσιν αἰεὶ προθυμίαν πρὸς συλλογὴν χρηματικῶν βοηθειῶν διὰ τὸν Σύλλογον, ἀποστολὴν βιβλίων διὰ τὴν βιβλιοθήκην καὶ ἐν γένει μερίμναν ὑπὲρ αὐτοῦ.

Περὶ τῶν ἐν Ἑρπιδίῳ ἀπερασίῳ ὅπως ληφθῶσι τὰ δέοντα μέτρα.

Ἐπὶ ἀποσταλῶσι δὲ τῷ ἐκδότῃ τῆς Revue de Géographie 100 φράγκα διὰ συνδρομὴν τοῦ παρελθόντος καὶ τοῦ τρέχοντος ἔτους.

Περὶ δὲ τῆς ἀνωτέρω αἰτήσεως τοῦ Π. Μεγάλου Πρωτοσυγκέλλου, ἀναγνωσθείσης τῆς ἐπιστολῆς αὐτοῦ ὡς καὶ τῆς ἐκθέσεως τῆς Α. Π. τοῦ ἁγίου Καρπάθου, ὁ Σύλλογος ἐξέφρασε τὴν λύπην αὐτοῦ ὅτι δι' ἔλλειψιν χρημάτων ἀδυνατεῖ νὰ συνδράμῃ χρηματικῶς.

Περὶ δὲ τοῦ χάρτου τῶν Χερσαίων τειχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀποφασίζεται ἡ ταχίστη ἐκδοσις αὐτοῦ τὰ ἔξοδα προκαταβάλλοντος τοῦ ταμείου τοῦ Συλλόγου.

Διὰ τὴν διέστασιν δὲ τῶν μελῶν τῆς Μακεδονικῆς Φιλελευθερευτικῆς Ἀδελφότητος ἐνετάλη τὸ προεδρεῖον ἵνα μεριμνήσῃ περὶ τῆς συνδιαλλαγῆς αὐτῶν, εἰ δυνατόν.

Ἀγγέλλονται δ' εἶτα αἱ τῶν βιβλίων προσφοραί.

Κατόπιν ἐκφράζονται εὐχαριστίαι πρὸς τοὺς βιβλία προσενεγκόντας. Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τοὺς ἐν Ἀμερικῇ κ. κ. Apleton καὶ Belimont ἀπο-

φασίζεται ὅπως παρακληθῆ ἡ Α. Ἐξ. ὁ κ. Γρ. Ἀριστάρχης ἵνα ἐκφράσῃ τὰς εὐχαριστίας τοῦ Συλλόγου αὐτοῖς, δι' ἧς προσήνεγκον αὐτῷ βιβλία.

Εἶτα ἀγγέλλονται τὸ πρῶτον τακτικὸν μὲν τοῦ Συλλόγου μέλος ὁ κ. Θεόδωρος Χ. Μοσχόπουλος, γραμματεὺς τῆς ἐνταῦθα Ἰουμουνικῆς Πρεσβείας, προτεινόμενος ὑπὸ τῶν κ. κ. Ἡρ. Βασιλάδου, Α. Κυμπρίτου καὶ Α. Ἀργυροῦ, ἐπι-

τιμα δὲ ὁ ἐν Μασσαλίᾳ φιλομουσότητος κ. Στ. Ζαφειρόπουλος καὶ ὁ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κ. Γ. Βιτωρίης ὑπὸ τοῦ προεδρείου προταίνοντο.

Ἀκολουθῶς ἐκλέγεται ὁ κ. Κ. Σαυθόπουλος μέλος τῆς Ἐκπαιδευτικῆς καὶ Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἐπιτροπῶν προταθείς.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. Πρόεδρος ἀνέγνω τὸν προϋπολογισμόν τοῦ προσεχούς ἔτους, ἔχοντα οὕτως.

Προϋπολογισμὸς

τοῦ ἔτους 1880—1881.

Εἰσπράξεις.

Ἀπάναι.

Ἀπὸ περισσεύμα τῆς τοῦ παρελθόντος ἔτους διαχειρίσεως	Α.Τ. 140—
» τακτικᾶς συνδρομᾶς	» 150—
» καθυστερούσας	» 50—
» δικαίωμα διπλωμάτων	» 30—
» τόκους χρεωγράφων	» 25—
» ἐκτάκτους συνδρομᾶς	» 35—430
ἔλλειμμα	» 60
Α.Τ.	490

Εἰς μισθοδοσίας	Α.Τ. 300—
» ἔξοδα τακτικᾶς	» 50—
» » ἔκτακτα	» 30—
» πυρασφάλιστρα	» 24—
» περιοδικόν	» 70—
» φωτισμόν καὶ θέρμανσιν	» 10—
» γραφικὴν ὕλην	» 6—490
Α.Τ.	490

Ὁ Ταμίας
Ν. ΠΑΜΒΑΚΗΣ.

Ὁ κ. Ταμιοῦ Ἡάπης ζητεῖ ἐξηγήσεις τινὰς ὡς πρὸς τὴν μισθοδοσίαν τῶν ὑπαλλήλων.

Εἶτα ὁ κ. Σ. Ἀριστάρχης παρετήρησεν ὅτι ἀπαιτοῦνται καὶ δύο ἔτι τυπογραφικὰ φύλλα πρὸς τοῖς ψηφισθεῖσι δέκα διὰ τὸ ἀρχαιολογικόν δελτίον. Τοῦτου δεκτοῦ ὡς καὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ γενομένου, λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΓ'.

(Τακτικῆ).

Τῆς 6 Ὀκτωβρίου 1880.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. Ἡρ. ΒΑΣΙΛΑΟΥ.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς προηγουμένης ἐκτάκτου συνεδριάσεως, ἀνακοινοῦται ὡς ἑξῆς ἡ

Ἀλληλογραφία.

Ἐπιστολῇ, Ἐταιρίᾳς ἐν Παρισίοις, ἀπὸ 10

Ἰουνίου, πρὸς ἀνέγερσιν προτομῆς δι' ἔξοχον ἑλληνιστὴν τὸν κ. J. J. Courtand-Diverneresse.

Τῆς ἐν Ἀρμουτλί Δημογερανίας καὶ Ἐφορίας εὐχαριστήριος διὰ τὴν ἀποστολὴν διαφόρων διδασκτικῶν βιβλίων.

Τοῦ ἐν Πανόρμῳ δημοδιδασκάλου κ. Πέτρου Γ. Φιλιαντίδου ἐκτιθέμενος τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐξετάσεων.

Τοῦ κ. Δ. Μαλλιᾶδου ἐπιστολαὶ δύο, ἀπὸ 30 Αὐγούστου, ἐξ ὧν διὰ τῆς μιᾶς ὑποβάλλει τὴν παραίτησιν αὐτοῦ ἀπὸ μέλους τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς, διὰ δὲ τῆς ἐτέρας ὑποβάλλει τῷ Συλλόγῳ συνοπτικὴν τινὰ χωρογραφίαν τῆς Πωγωνιανῆς ὑπὸ Χ. Ε. Δ. Ἡπειρώτου.

Τῆς ἐν Ἀλυστροῦ Σαντηρητικῆς Ἀδελφότητος Ἀμμιπόλεως, ἀπὸ 1 Σεπτεμβρίου, δι' ἧς ἀγγέλλει τῷ Συλλόγῳ τὴν ἀνασύστασιν αὐτῆς.

Τοῦ κ. Στεφ. Καραθεοδωρῆ ἐκ Βρυξελλῶν δύο, ἀπὸ 3/15 Σεπτεμβρίου, δι' ὧν ἀγγέλλει ἐν μὲν τῇ μιᾷ τὴν ἀποστολὴν ἐντὸς δύο κιβωτίων 133 τόμων διαφόρων βιβλίων, ὧν ἐπισυνάπτει καὶ κατάλογον, ἐν δὲ τῇ ἐτέρᾳ τὴν ἀποστολὴν

τῆς εικόνας τοῦ μακροῦ πιερὸς αὐτοῦ Κ. Καραθεοδωρῆ, ὅπως ἀναρτηθῆ ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Συλλόγου.

Τοῦ ἐνταῦθα Ἑλλ. Συλλόγου Ἐρμού, ἀπὸ 3 Σεπτεμβρίου, ἀγγέλλοντας τὴν ἐκλογὴν τῶν νέων Κοσμητῶρων τοῦ παρόντος συλλογ. ἔτους. Τοῦ ἐν Σκοπίοις Ἑλληνικοῦ Φιλελευθέρου Συλλόγου Προόδου, ἀπὸ 5 Σεπτεμβρίου, δι' ἧς ἀγγέλλει τὴν ἰδρυτικὴν καὶ τὸν σκοπὸν αὐτοῦ, καὶ ἐξαιτεῖται τὴν ἠθικὴν καὶ ὕλικὴν ἀρωγὴν τοῦ Συλλόγου.

Τοῦ κ. Σ. Ἀριστάρχου, προέδρου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ἀπὸ 6 Σεπτεμβρίου, ὅπως δοθῶσι τῷ κ. Γ. Α. Δημητριάδῃ 11 λίραι πρὸς ἐναρξίν τῆς ἐκτυπώσεως τῶν Χάρτων τῶν Χερσαίων τειχῶν Κ/πόλεως.

Τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου, ἀπὸ 10 Σεπτεμβρίου, ἀποστέλλοντας τὸν Ε'. Τόμον ἀρχαίων νομισμάτων τῆς Ἀνατολῆς.

Τοῦ ἐν Σέρραις Μακεδονικοῦ Φιλελευθέρου Συλλόγου, ἀπὸ 12 Σεπτεμβρίου, ἀγγέλλοντας ὅτι ἐργασθῆσεται ἐν μέτρῳ εὐρυτέρῳ, ἅτε λαβῶν γενναίαν ὑποστήριξιν τῆς Ἐκπαιδευτικῆς καὶ Φιλανθρωπικῆς Ἀδελφότητος.

Τοῦ ἐνταῦθα πρεσβευτοῦ τῆς Γερμανίας, ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἡμερομηνίας, ἀποστέλλοντας ἐν ἀντίτυπον ἐκθέσεως περὶ τῶν ἀνασκαφῶν τῆς Περγάμου, ὅπως τῷ ἀπεσταλῆ παρὰ τῶν ἐν Βερολίῳ αὐτοκρατορικῶν Μουσείων.

Τοῦ αὐτοῦ, ἀπὸ 23/5 Ὀκτωβρίου, δι' ἧς ἀγγέλλει τῷ Συλλόγῳ ὅτι ἀποστέλλει τὴν παρὰ τοῦ Ἐπιφυλακτοῦ τῆς Παιδείας καὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν προσφορὰν διαφόρων συγγραμμάτων, ὧν 90 τόμους καὶ 4 πίνακες διαφόρου ἀρχαιολογικῆς ὕλης, οὓς ἔλαβε, καὶ ὅτι ἅμα τῇ παραλαβῇ καὶ τῶν ἄλλων θέλει φροντίσει περὶ τῆς ἐγκαίρου ἀποστολῆς.

Τοῦ ἀρχιάτρου κ. Σ. Μαυρογένους, ἀπὸ 17 Σεπτεμβρίου, ἀγγέλλοντας ὅτι ἕνεκα τῶν πολλῶν αὐτοῦ ἀσχολιῶν ἀδυνατεῖ νὰ ᾖ μέλος τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπιτροπῆς.

Τοῦ κ. Σ. Ἀριστάρχου, προέδρου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ὅπως πληρωθῶσι τῷ κ. Γ. Α. Δημητριάδῃ ἕτεραί 8 λίραι ἐπίσης δι' ἀρχαιολογικὸν σκοπὸν.

Τοῦ κ. Α. Γ. Πασπάτη, ἀπὸ 3 Ὀκτωβρίου, δι' ἧς ἀγγέλλει ὅτι ἐφέτος ἀγνοεῖ τί δύναται νὰ πράξῃ καθόσον ἀφορᾷ τὰ ἀναγνώσματα, πιθανόν ὅμως ἀκολούθως νὰ ἐτοιμάσῃ τι διὰ τὸν Σύλλογον.

Τοῦ κ. Χρ. Σαμαρταίου, ἀπὸ 1 Ὀκτωβρίου, δι' ἧς ἀγγέλλει ὅτι ποιήσεται διαλέξεις περὶ

Ἀθανασίας ψυχῆς κατὰ τὸν Σωκράτην καὶ Πλάτωνα.

Μετὰ ταῦτα ἀγγέλλονται αἱ τῶν βιβλίων προσφοραὶ ὧν πρὸς τοὺς ποιήσαντας ἐκφράζονται θερμαὶ εὐχαριστίαι.

Εἶτα ὁ κ. Πρόεδρος συνίστησι τοῖς μέλεσιν ὅπως ἕκαστον συνδράμῃ διὰ τὴν προτομὴν τοῦ ἀνω ρηθέντος φιλέλληνο ἀνδρός.

Ἀκολούθως ἀγγέλλονται τὸ δεύτερον τακτικὸν μὲν μέλος ὁ κ. Θεόδωρος Χ. Μοσχόπουλος, ἐπίτιμα δὲ ὁ ἐν Μασσαλίᾳ φιλογενέστατος κ. Στέφανος Ζαφειρόπουλος καὶ ὁ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Γ. Βιτωρῆς. Ἄπαντες δεκτοί.

Ἀγγέλλονται δὲ τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Προεδρίου ἐπίτιμα μέλη ὁ Κόμης V. Hatzfeldt, πρεσβευτῆς τῆς Γερμανίας ἐνταῦθα, ὡς καὶ ὁ Γεν. πρόξενος τῶν Ἰνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, τακτικὰ δὲ οἱ κ. κ. Κωνσταντῖνος Κριεζῆς, γραμματεὺς τῆς ἑλληνικῆς Πρεσβείας, Γρηγόριος Μάνος, γραμματεὺς τοῦ ἑλληνικοῦ Προξενείου καὶ Σθενέλαος Ἀμπάτης, ἀξιωματικὸς τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ, προτεινόμενοι ὑπὸ τῶν κ. κ. Π. Ταμβάκοπούλου, Ἡρ. Βασιλάδου καὶ Ὁδ. Ἰαλέμου.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος κ. Ἡρ. Βασιλάδου, τοῦ ἑτέρου τῶν ἀντιπροέδρων κ. Ὁδ. Ἰαλέμου ἀναπληροῦντος αὐτὸν εἰς τὴν προεδρίαν, ἀνέγνω μέρος πραγματείας περὶ τοῦ ἐν Βρυξέλλαις Διεθνoῦς Ἐκπαιδευτικοῦ Συνεδρίου.

Μετὰ τὸ πέρας τοῦ Ἀναγνώσματος βραχέα παρατηρήσαντος τοῦ κ. Ὁδ. Ἰαλέμου διελύθη ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΔ'.

(Τακτικῆ).

Τῆ 13 Ὀκτωβρίου 1880.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. Ἡρ. ΒΑΣΙΛΑΔΟΥ.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀνακοινοῦνται ὡς ἐξῆς ἡ

ἄλληλογραφία.

Ἐπιστολή, τῆς ἑλλογίμου διευθυντοῦ τῆς Χαλιδῆος κ. Σαφοῦς Λεοντιάδος, ἀπὸ 9 τρέχοντος, δι' ἧς ἀγγέλλει τῷ Συλλόγῳ ὅτι ἕνεκα τῶν πολλῶν ἀσχολιῶν αὐτῆς ἀδυνατεῖ νὰ ὄρῃ ἀνάγνωσμα ἐπὶ τοῦ παρόντος· ἐν ὅμως

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΕ'.

(Τακτικῆ).

Τῆ 20 Ὀκτωβρίου 1880.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. Ἡρ. ΒΑΣΙΛΑΔΟΥ.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀνακοινοῦνται ὡς ἐξῆς ἡ

ἄλληλογραφία.

Ἐπιστολή, τοῦ γραφείου τῆς ἐνταῦθα γερμανικῆς πρεσβείας, ἀπὸ 15/27 Ὀκτωβρίου, δι' ἧς ἀγγέλλει ὅτι ἀποστέλλεται δῶρον τῷ Συλλόγῳ ὑπὸ τῆς Α. Ἐξ. τοῦ Ἐπιφυλακτοῦ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδύσεως ἐντὸς τριῶν κισιωτικῶν τὸ ἐκ γόψου σύμπλεγμα τοῦ Λοκαίου.

Τῆς κοινότητος Νικοπόλεως μετ' ἐκθέσεως ἀπὸ 17/29 Ὀκτωβρίου, ἐν ἧ ἐκτίθεται ἡ πνευματικὴ κατάστασις τῆς ἐπαρχίας καὶ ἐκζητεῖται ἡ τοῦ Συλλόγου ὕλικὴ ἀρωγή.

Τοῦ ἐν Αἴνῳ δημοδιδασκάλου κ. Α. Μανασσίδου, ἀπὸ 27 Σεπτεμβρίου, δι' ἧς συνιστᾷ εἰς τὴν προστασίαν τοῦ Συλλόγου τὴν δεκατετραετη καὶ ὄρφανὴν πατρὸς καὶ πενεστάτην ἀνεψιῶν αὐτοῦ, παρακαλεῖ αὐτὸν, ὅπως εἰσαγγῆρῃ αὐτὴν εἰς τι τῶν ἐνταῦθα κεντρικῶν Παιδοναγωγείων καὶ ὑπισχναται οὐ μόνον 10 λίρας ἐκ τοῦ γλίσχρου μισθοῦ αὐτοῦ ἐτησίως νὰ δίδῃ εἰς τὸ Παιδοναγωγεῖον, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὸ πέρας τῶν σπουδῶν αὐτῆς νὰ διδάξῃ ἡ νεῆνις ὅπου ἤθελε τὴν διαρίσει ὁ Σύλλογος, ἅμα δὲ ἐξαιτεῖται πληροφροίας περὶ τοῦ ὑποβληθέντος Ἀλφαβηταρίου αὐτοῦ διὰ τὸν Καρκαίνειον ἀγῶνα.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. Πρόεδρος ἠγγειλεν ὅτι τῆ μὲν γερμανικῆ πρεσβείᾳ θέλουσιν ἐκφρασθῆ εὐχαριστίαι, ὑπὲρ τῆς ἀνεψιῆς δὲ τοῦ κ. Α. Μανασσίδου θέλει ληθθῆ φροντίς· ἠγγειλε δὲ πρὸς τούτους ὅτι πρὸ μικροῦ λαβῶν ἐπιστολὴν τοῦ κ. Ὁδ. Ἰαλέμου, θέλει ἀναγνώσει αὐτὴν ἐν ἐκτάκτῳ συνεδριάσει.

Εἶτα ὁ Πρόεδρος κ. Ἡρ. Βασιλάδου ἀνῆλθε τὸ βῆμα καὶ εἶπεν ὅτι τὴν περὶ τοῦ ἐν Βρυξέλλαις Διεθνoῦς Ἐκπαιδευτικοῦ Συνεδρίου πραγματείαν αὐτοῦ ἀναγκάζεται νὰ διακόψῃ, ἅτε μὴ κομισάμενος ἔτι τὰ πρακτικὰ τοῦ Συνεδρίου, ἀνέγνω μέρος ἑτέρας πραγματείας αὐτοῦ «Περὶ τῆς Δημοτικῆς Παιδύσεως τῶν Γερμανῶν κατὰ τὴν ες', εζ', ιθ' καὶ ιθ' ἑκατονταετηρίδα», ἧτοι περὶ Λουθήρου, πολλὰ καὶ καλὰ περὶ τοῦ μεγάλου τούτου τῆς Γερμανίας ἀναμορφωτοῦ εἰπών.

δουνηθῆ καὶ ἐτοιμάσῃ φιλολογικὸν τι ἢ παιδαγωγικὸν ἀνάγνωσμα ἀγγελεῖ τούτο ἐγκαίρως τῷ προεδρῆ.

Τοῦ ἐν Πριγκήτῳ κ. Ν. Μ. Τριανταφυλλίδου, ὑπὸ ἡμερομηνίαν 12 Ὀκτωβρίου, δι' ἧς ὑποβάλλει ὑπὸ τὴν κρίσιν τοῦ Συλλόγου Στοιχειώδη Γραμματικὴν τῆς ἀρχαίας καὶ νεωτέρας ἑλληνικῆς γλώσσης συγκριτικῶς διὰ τὰ προκαταρκτικὰ σχολεῖα.

Τῆς ἐν Ἐριζιγκιάνῃ ἑλληνικῆς κοινότητος, ἀπὸ 15 Σεπτεμβρίου, δι' ἧς ἀγγέλλει τῷ Συλλόγῳ ὅτι ἡ ὀρισθεῖσα διὰ τὴν σχολὴν αὐτῆς πρὸ πολλοῦ συνδρομῆ καὶ διὰ τοῦ Λοκαίου δημοσιουθεῖσα δὲν ἐλήφθη εἰσέτι, καὶ ἐξαιτεῖται πληροφροίας περὶ τούτου πρὸ αὐτοῦ.

Εἶτα ἀγγέλλονται αἱ τῶν βιβλίων προσφοραὶ, πρὸς ὧν τοὺς δωρητὰς ἐκφράζονται εὐχαριστίαι.

Εἶτα ἀγγέλλονται τὸ δεύτερον καὶ γίνονται δεκτοί, ἐπίτιμα μέλη ὁ κόμης V. Hatzfeldt, πρεσβευτῆς τῆς Γερμανίας ἐνταῦθα καὶ ὁ ἐνταῦθα Γεν. πρόξενος τῶν Ἰνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς G. H. Hear. Ὡς τακτικὰ δὲ οἱ κ. κ. Κωνσταντῖνος Κριεζῆς, γραμματεὺς τῆς ἐνταῦθα ἑλληνικῆς πρεσβείας, Γρηγόριος Μάνος γραμματεὺς τοῦ ἑλληνικοῦ προξενείου καὶ Σθενέλαος Ἀμπάτης ἀξιωματικὸς τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ.

Εἶτα ὁ Πρόεδρος κ. Ἡρ. Βασιλάδου, τοῦ ἑτέρου τῶν ἀντιπροέδρων ἀναπληροῦντος ἐν τῇ προεδρῆ αὐτὸν, ἀνέγνω συνέχαιαν τῆς πραγματείας αὐτοῦ «περὶ τοῦ ἐν Βρυξέλλαις Διεθνoῦς Ἐκπαιδευτικοῦ Συνεδρίου», τουτέστι περὶ τῆς ἀνωτέρας καὶ κατωτέρας παιδύσεως ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ταῖς Ἰνωμέναις Πολιτεῖαις τῆς Ἀμερικῆς, παρενέρας σοφὰς περὶ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσης κρίσεις.

Τοῦ κ. Ἡρ. Βασιλάδου τὸν λόγον καταστρέψαντος, ὁ κ. Ὁδ. Ἰαλέμου προέτεινε τὴν διὰ τῶν ἑφημερίδων δημοσίευσιν τῆς πραγματείας. Τῶν δὲ κ. κ. Γ. Α. Δημητριάδου καὶ Ἡρ. Βασιλάδου ὑπὲρ τῆς προτάσεως τοῦ κ. Ὁδ. Ἰαλέμου ἀποφηνάμενων καὶ ταύτην δι' ἰσχυρῶν ὑποστηρικτῶν λόγων καὶ ἀντικρουσάντων τὸν κ. Ν. Παρηνίαν, κατὰ τῆς προτάσεως ἀποφηνάμενου, ἐψηφίσθη ἡ δημοσίευσιν τῆς πραγματείας.

Λύεται ἡ συνεδρίασις.

Μετά τὸ πέρας τῆς ἀνακοινώσεως ταύτης ὁ κ. **Σπ. Μπαυρογένης** ἐξέφρασεν ἐκ μέρους τοῦ Συλλόγου τὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ τῷ κ. Βασιλάδῃ ἐπὶ τῇ θαυμάσιᾳ πνευματικῇ τρυπῆσιν ἢ πᾶν φιλοτίμως εὐαρεστεῖται νὰ προσφέρῃ τοῖς φοιτηταῖς τοῦ Συλλόγου.

Κατόπιν ὁ κ. **Θ. Σαλτέλης** εὐχαριστᾷ τῷ κ. Πρ. Βασιλάδῃ ἐφ' οἷς πράττει καὶ παρακαλεῖ αὐτὸν ὅπως ἐν τῇ προθύμῳ αὐτοῦ φιλοπονίᾳ ἐκθέσῃ καὶ τὴν πορείαν τῆς καθ' ἡμᾶς δημοτικῆς παιδείας.

Μετά ταῦτα τοῦ κ. **Σπ. Μπαυρογένους** παρατηρήσαντος ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐπιβαρύνηται ὁ κ. Πρ. Βασιλάδης, τοῦ δὲ κ. **Θ. Σαλτέλης** ὅτι δὲν ἐπιβαρύνεται ἀλλὰ παρακαλεῖται ὁ κ. Πρ. Βασιλάδης, οὗτος πολλὰ κατὰ τῆς μονοψῆδος εἰπὼν παρώτρυνε καὶ τοὺς λοιποὺς λόγους ὅπως προετοιμάσωσι καὶ αὐτοὶ ἀναγνώσματα, μεθ' ὃ ὁ προεδρεύων διέλυσε τὴν συνεδρίασιν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΣΤ'.

(Τακτικῆ).

Τῆς 27 Ὀκτωβρίου 1880.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. Πρ. ΒΑΣΙΛΑΔΟΥ.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀνακοινοῦται ὡς ἑξῆς ἢ

ἄλληλογραφία.

Ἐπιστολή, τοῦ G. H. Hear, γενικοῦ προξένου ἐνταῦθα τῶν ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, δι' ἧς ἀγγέλλει τῷ Συλλόγῳ τὴν παραλαβὴν διπλώματος ἐπιτίμου μέλους καὶ εὐχαριστᾷ αὐτῷ ἐπὶ τῇ τιμῇ ταύτῃ.

Τοῦ ἐν Μασσαλίᾳ κ. Σ. Ζαφειροπούλου, τῆς 18/30 Ὀκτωβρίου, δι' ἧς ἀγγέλλει τῷ Συλλόγῳ τὴν παραλαβὴν διπλώματος ἐπιτίμου μέλους, εὐχαριστᾷ αὐτῷ ἐπὶ τῇ τιμῇ ταύτῃ.

Ἔττα ἀγγέλλονται τὸ πρῶτον τακτικὰ μέλη τοῦ Συλλόγου ὑπὸ τῶν κ. κ. Πρ. Βασιλάδου, Δημ. Κυπρίτου καὶ Χρ. Χατζηγεωργίου προτεινόμενοι οἱ κ. κ. Ἰωάννης Γσαμπούλας, Ἀνδρέας Ζάρας καὶ Δημ. Πανουργιάς.

Μετά ταῦτα ὁ Πρόεδρος κ. **Πρ. Βασιλάδης**, τοῦ ἀντιπροέδρου κ. **Θ. Σαλτέλη** ἀναπληρώσαντος αὐτὸν, ἀνέγνω συνέχειαν τῆς «Περὶ τῆς Δημοτικῆς Παιδείας τῶν Γερμανῶν κατὰ τὴν ις', ιζ', ιη' καὶ ιθ' ἑκατονταετηρίδα» πραγματείας αὐτοῦ, ἀφοῦ πρῶτον διὰ

βραχέων τὰ ἐν τῇ ἡγουμένῃ συνεδριάσει εἰρημνὰ αὐτῷ ἀνεκεφαλαίωσεν. Ἐν τῇ ὁμιλίᾳ αὐτοῦ ταύτῃ συμπληρώσας τὰ περὶ τῆς σχολῆς τοῦ ις' αἰῶνος, ἐπραγματεύσατο μεταβάς εἰς τὴν ιζ' περὶ τῶν μεγάλων φιλοσόφων Βέκωνος, Καρτεσιῶν καὶ Γαλιλαίου, ἐκθεῖς τὰς φιλοσοφικὰς αὐτῶν ἀρχάς, ἐπηγγελάτο δὲ τὴν ἐν τῇ προσεγεῖ αὐτοῦ ὁμιλίᾳ ἐκθεσιν τῶν κατὰ Κομμουνίων.

Λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΖ'.

(Τακτικῆ).

Τῆς 3 Νοεμβρίου 1880.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. Πρ. ΒΑΣΙΛΑΔΟΥ.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀνακοινοῦται ὡς ἑξῆς ἢ

ἄλληλογραφία.

Ἐπιστολή, τοῦ κ. Στ. Ζαφειροπούλου δι' ἧς ἀποστέλλει τῷ Συλλόγῳ τὸν Γεωγραφικὸν Χάρτην τοῦ Μακεδονικοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Ἔττα ἀγγέλλονται τὸ δεύτερον καὶ γίνονται δεκτοὶ τακτικὰ μέλη οἱ κ. κ. Ἰωάννης Γσαμπούλας, Ἀνδρέας Ζάρας καὶ Δημήτριος Πανουργιάς.

Ἀγγέλλεται δὲ τὸ πρῶτον ὑπὸ τῶν κ. κ. Πρ. Βασιλάδου, Ὁδ. Ἰαλέμου καὶ Θ. Σαλτέλη προτεινόμενος τακτικὸν μέλος ὁ κ. Ν. Σεβαστόπουλος, ἰατρός.

Μετά ταῦτα ὁ κ. **Πρ. Βασιλάδης**, τοῦ κ. Ἰαλέμου ἀναπληρώσαντος αὐτὸν ἐν τῇ προεδρείᾳ, ἀνέγνω συνέχειαν τῆς πραγματείας αὐτοῦ «Περὶ τῆς Δημοτικῆς Ἐκπαιδείας τῶν Γερμανῶν κατὰ τὴν ις', ιζ', ιη' καὶ ιθ' ἑκατονταετηρίδα». Ἐπραγματεύσατο δὲ κατὰ τὰ ἐπηγγελμένα αὐτῷ περὶ τοῦ Ἀμῶ Κομμενίου, ἐκθεῖς σύντομον αὐτοῦ βιογραφίαν, περίληψιν τῶν ἐκδομένων αὐτῷ συγγραμμάτων, τὰς θεωρητικὰς καὶ πρακτικὰς αὐτοῦ ἀρχάς, τὴν κατ' αὐτὸν διάρκειαν τῆς παιδείας καὶ παραλληλισμὸν συνοπτικὸν αὐτοῦ πρὸς τὸν Βέκωνα καὶ Καρτέσιον. Ἐπαγγελάμενος δὲ ἐν προσεγεῖ αὐτοῦ ὁμιλίᾳ κρίσεις ἐπὶ τῆς μικρῆς ῥοπῆς, ἣν ἔσχον αἱ ὀρθαὶ παιδαγωγικαὶ ἀρχαὶ τοῦ Κομμενίου εἰς τὴν σχολὴν τοῦ αἰῶνος αὐτοῦ καταστρέφει τὸν λόγον καὶ οὕτω λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΗ'.

(Τακτικῆ).

Τῆς 10 Νοεμβρίου 1880.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. Πρ. ΒΑΣΙΛΑΔΟΥ.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως

Ὁ κ. **Στ. Ἀριστάρχης** παρετήρησε πρῶτον ὅτι ὁ κ. εἰδικὸς γραμματεὺς μνημονίων τῶν προσφερομένων βιβλίων πρέπει νὰ σημειοὶ ἀκριβῶς α'. τὸ ὄνομα τοῦ βιβλίου, β'. τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως, γ'. τὸ ἔτος καθ' ὃ ἐξετυπώθη, δ'. τὴν πόλιν ἐν ἣ ἐξετυπώθη, ε'. τίς ἀριθμὸς καὶ ἔκδοσις ἐστὶ, ς'. πόσα ἀντίτυπα προσφέρονται καὶ ζ'. ὅτι ἄλλο, δεύτερον δὲ ὅτι πρέπει διεξοδικωτέραν νὰ ποιῆται τὴν περίληψιν τῶν ἀναγνωσμάτων.

Εἰς ταῦτα ὁ κ. **Ὁδ. Ἰαλέμος** ἀντιπαρατήρησεν ὅτι καλλὲρ ὁ κ. Σ. Ἀριστάρχης ἀπαιτεῖ παρὰ τοῦ εἰδικοῦ γραμματέως καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἀσυμφωνεῖ πρὸς αὐτόν.

Ἔττα ὁ κ. **Ν. Παρανίκας** προτείνει ὅπως οἱ ἀγορηταὶ παρέχουσι περίληψιν τῶν ἀνακαινώσεων ὅπερ καὶ ἄλλοτε ἐγίνετο.

Ὁ κ. **Πρ. Βασιλάδης** ὁμιλεῖ κατὰ τῆς λεπτομεροῦς περιγραφῆς τῶν προσφερομένων βιβλίων, διότι πολλάκις στέλλονται βιβλία εἰς ἰκανὸν ἀριθμὸν, ὥστε ἐὰν πᾶντα ἀκριβῶς καὶ ἐν λεπτομερείᾳ περιεγράψοντο θὰ ἀφῆρουν τὸ πλεῖστον τῆς συνεδριάσεως.

Μετά ταῦτα καὶ τοῦ κ. **Κ. Βασιλάδου** ὑπὲρ τῆς γνώμης τοῦ κ. Ν. Παρανίκα ἀποφηνημένου καὶ τῶν λοιπῶν μελῶν ταύτην ὑποστηριζάντων ἀπεφασίσθη νὰ δίδεται τῷ εἰδικῷ γραμματεὶ περίληψις τοῦ ἀναγνώσματος ὑπὸ τοῦ ἀγορητοῦ.

Ἔττα ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν ἀνακοινοῦται ὡς ἑξῆς ἢ

ἄλληλογραφία.

Ἐπιστολή, τοῦ κ. Σ. Ἀριστάρχου, ἀπὸ 2/14 τρέχοντος, ἀγγέλλοντος ὅτι ὁ ἐκ τῶν μελῶν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς διδάκτωρ κ. Α. Mordmann ἐπιθυμεῖ νὰ ὁμιλήσῃ περὶ τῆς στήλης τοῦ Ἡνιόχου Πορφυρίου.

Τῆς ἐν Χρυσοπόλει Φιλομούσου Ἀδελφότητος **Ἀνατολῆς**, ἀπὸ 3/15 ἱσταμένου, δι' ἧς ἀγγέλλουσα τῷ Συλλόγῳ τὴν ἰδρυσιν καὶ τὸν σκοπὸν αὐτῆς καὶ συναποστέλλουσα τὸν κανονισμὸν ἐξαιτεῖται τὴν ἠθικὴν ὑποστήριξιν τοῦ Συλλόγου.

Τῆς ἐν Καβάργῃ ἑλληνικῆς κοινότητος, ἀπὸ

8 Ὀκτωβρίου, ἐξαιτουμένης τὴν ὑλικὴν ἀρωγὴν τοῦ Συλλόγου πρὸς ἀνασῶστασιν τοῦ παραναγωγείου αὐτῆς.

Τῆς Α. Ἐξ. τοῦ ἐνταῦθα πρεσβευτοῦ τῆς Γαλλίας κ. Ch. Tissot, ἀπὸ 7/19 τρέχοντος, δι' ἧς ἀγγέλλει τῷ Συλλόγῳ ὅτι ὁ κ. Βάδδινγκων λαβὼν τὰ περιοδικὰ τοῦ Συλλόγου ἀπὸ τοῦ Δ' μέχρι καὶ τοῦ Γ' τόμου τῷ ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν, ὅπως λάβῃ καὶ τοὺς Α' Β' καὶ Γ' τόμους, ἐν εὐρίσκωνται, ὡς καὶ τοὺς ἀπὸ τοῦ Γ' καὶ μετὰ ταῦτα δηλ. ΙΑ' ΙΒ' καὶ ΙΓ'.

Τοῦ ἐν Βερολίνῳ βιβλιοπωλείου Κάλθερι καὶ Σαῖ δι' ἧς παρακαλεῖ τὸν Φιλολογικὸν Σύλλογον ὅπως τῷ ἀνακοινεῖ τὰς ἐργασίας αὐτοῦ τακτικῶς πρὸς δημοσίευσιν αὐτῶν διὰ τοῦ περιοδικοῦ αὐτοῦ συγγράμματος.

Ὁ κ. Πρόεδρος παρατηρεῖ ὅτι δεόν νὰ καταβληθῇ πᾶσα φροντίς πρὸς ἀποστολὴν τῶν φιλολογοποιῶν ἐκείνῳ ἀνδρὶ, τῷ Βάδδινγκων, τῶν περιοδικῶν ἢ ζητεῖ. ἐπειδὴ δὲ τὰ πρῶτα τεύχη τοῦ Συλλόγου οὐχ ὑπάρχουσι, παρακαλεῖ τὰ μέλη ὅπως ὅσα ἐξ αὐτῶν ἔχουσι τεύχη τῶν πρώτων παραδώσωσιν αὐτὰ τῷ προεδρεῖ πρὸς ἀποστολὴν.

Ὁ κ. Ν. Σουλίδης καὶ ὁ κ. Παπαδόπουλος ἀγγέλλουσιν ὅτι ἔχουσι ἀνὰ ἓνα ἐκ τῶν ζητούμενων τόμων, ἀγνοοῦσιν ὅμως τίνα ἀκριβῶς, καὶ ὅτι εὐχαρίστως προσφέρουσιν αὐτοὺς.

Ὁ κ. Πρόεδρος ἐκφράζει αὐτοῖς εὐχαριστίας. Ἔττα ἀγγέλλεται τὸ δεύτερον καὶ γίνονται δεκτὰς τακτικὸν μέλος τοῦ Συλλόγου ὁ ἰατρός κ. Ν. Σεβαστόπουλος.

Ἀγγέλλεται δὲ τὸ πρῶτον τακτικὸν μέλος τοῦ Συλλόγου ὁ κ. Κ. Καστομόρης, ἰατρός, προτεινόμενος ὑπὸ τῶν κ. κ. Ν. Σουλίδου, Ὁδ. Ἰαλέμου καὶ Πρ. Βασιλάδου.

Μετά ταῦτα τοῦ κ. Α. Mordmann κωλυθέντος ἵνα (κατὰ τὰ προηγγελμένα) ποιήσῃται ἀνακοίνωσιν, ὁ κ. Πρ. Βασιλάδης ἀνέγνω συνέχειαν περὶ δημοτικῆς σχολῆς ἐν Γερμανίᾳ κατὰ τὴν ιζ' ἑκατονταετηρίδα. Αἱ παιδαγωγικαὶ καὶ μεταρρυθμίσεις τοῦ Κομμενίου, εἶπε, δὲν εἰσεχώρησαν εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα ἕνεκα τῶν καταστροφῶν τοῦ τριακονταετοῦς πολέμου καὶ δι' ἑλλειψιν ἀξίων διδασκάλων δυναμένων κατανεῖσαι τὴν ὑψηλὴν αὐτῶν ἀποστολὴν. Διδάσκαλοι ἐξηκολούθουν εἶναι οἱ πολυτεχνίται σκαιοφύλακες τῶν ἐκκλησιῶν, ὧν τὴν ἠθικὴν κατὰπτωσιν ζωηρῶς περιγράφει βιβλίον τι, ἐξ οὗ ὁ κ. Πρ. Βασιλάδης ἀνέγνω τινὰ μέρη. Μετὰ ταῦτα μεταβάς εἰς τὸν ιη' αἰῶνα ἀνέγνω περὶ τῶν παιδαγωγικῶν ἀρχῶν τοῦ ἄλλου Ἀγγλοῦ

φιλοσόφου Λωκίου είπόν τούς λόγους, δι' οὓς καὶ κατὰ τὸν νη' αἰῶνα προτάσσει δύο φιλοσόφους μὴ Γερμανούς, τὸν Λώκιον καὶ Ρουσσώ, διότι αἱ παιδαγωγικαὶ αὐτῶν ἀρχαὶ μεγάλην ἐξήσκησαν ἐπιρροήν ἐπὶ τὴν Γερμανίαν. Λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΘ'.

(Τακτικῆ).

Τῆ 17 Νοεμβρίου 1880.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. Πρ. ΒΑΣΙΛΑΟΥ.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως

Ὁ κ. **Θδ. Ἰάλεμος** ἐζήτησε νὰ τεθῆ ἐν τοῖς πρακτικοῖς ὁ λόγος, δι' ὃν μόνος παρὰ τὴν συμφωνίαν τοῦ Συλλόγου περὶ τῶν περιλήψεων, ἄς ἀφείλουσι νὰ δίδωσι οἱ ἀγορηταὶ τῶ ἐιδικῶ γραμματεῖ, ὠμίλησε κατ' αὐτῶν, ὅτι δηλ. νομίζει ὅτι εἶναι ἀδύνατον αἱ περιλήψεις νὰ ἔχωσι τὰς καλλονὰς ἐκείνας, ἄς αὐτὸ τὸ ἀνάγνωσμα ἔχει, καὶ ἐπομένως ἐλαττοῦσι τὴν ἀξίαν αὐτοῦ.

Εἶτα ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν ἀνακοινοῦται ὡς ἐξῆς ἡ

ἀλληλογραφία.

Ἐπιστολῆ, τοῦ Δ. Συμβουλίου τῆς *Haft* Λίδου προσκλητήριος διὰ τὴν ἐπέτειον ἑορτὴν τῆς ἑταιρίας.

Τῆς ἐν Πανόρμῳ ἐλληνικῆς κοινότητος, ἀπὸ 3/15 Ὀκτωβρίου, δι' ἧς ἐξαιτεῖται τὴν ὑλικὴν συνδρομὴν τοῦ Συλλόγου, εἰς χρήματα ἢ βιβλία, ὧν κατὰλογον ἐπισυνάπτει, ὑπὲρ τῶν ἐκπαιδευτηρίων.

Τοῦ ἐν Λειψὶ βιβλιοπώλου *Ernst Eitmann*, ἀγγέλλοντος ὅτι ἀποστέλλει διὰ δείγμα 7 πίνακας ζωολογικοὺς διὰ τὴν ἐποπτικὴν διδασκαλίαν ἐν τοῖς σχολαίσις, καὶ ἂν ὁ Σύλλογος ἐπιθυμῇ τὴν ἀγορὰν τῆς ὅλης σειρᾶς ἀφήσιν αὐτὴν τῶ Συλλόγῳ μὲ ἐκπτώσιν 1/8 ἐπὶ τῆς ὅλης ἀξίας.

Ὁ κ. **Πρ. Βασιάδης** ἐπαινέσας τούς μνησθέντας ζωολογικοὺς πίνακας κατέδειξεν ὅτι ὠφέλιμον λίαν ἐστὶ ν' ἀγορασθῶσι οἱ πίνακες οὗτοι ὡς συντελέσοντες εἰς τὴν εὐτυχέστεραν ἐποπτικὴν διδασκαλίαν.

Εἶτα ἀγγέλλεται τὸ δεύτερον καὶ ψηφοφορίας γενομένης γίνεται δεκτὸς τακτικὸν μέλος ὁ κ. Γεώργιος Α. Κωστομύρης ἱατρός. Τὸ πρῶ-

τον δὲ ἀγγέλλονται τακτικὰ μέλη οἱ κ.κ. Ἰωάννης καὶ Γεώργιος Π. Ζαρίφη, ἐμποροῦπάλληλοι, προτεινόμενοι ὑπὸ τῶν κ.κ. Δ. Πασπαλλῆ, Τιμολέοντος Πάπη καὶ Θ. Σαλτέλη.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. **Πρόεδρος** ἔδωκε τὸν λόγον τῶ κ. **Γηλεμάχῳ** Καραθεοδωρῆ, μέλει τῆς πρὸς ἐξέτασιν τῆς ὀργανοθήκης ἐπιτροπῆς, ἐξ αὐτοῦ καὶ τοῦ κ. Γ. Δημητριάδου, ὅστις ἀναβὰς τὸ βῆμα ἀνέγνω ἔκθεσιν, δι' ἧς κατέδειξεν ὅτι, γενομένης ἐξετάσεως εἰς τὴν ὀργανοθήκην τοῦ Συλλόγου παρὰ τῆς ἐπιτροπῆς, εἰς ἣν ἀνέθηκε τοῦτο ὁ Σύλλογος, δὲν εὐρέθη αὐτὴ εἰς εὐάρεστον κατὰστασιν, προέτεινε δὲ τὰ κατὰλληλα μέσα, ἅτινα ἔγνω πρὸς διευθέτησιν αὐτῆς, καὶ ἐζήτησε νὰ παραχωρηθῇ αὐτῇ δεκάλιρος πίστωσις παρὰ τοῦ Συλλόγου.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** εὐχαριστεῖ τῇ ἐπιτροπῇ ἐφ' οἷς κατέβαλον κόπους πρὸς διευθέτησιν τῆς ὀργανοθήκης, ὁ δὲ Σύλλογος ἐδέξατο νὰ παραχωρηθῇ ἡ αἰτηθεῖσα ἰολιρος πίστωσις.

Εἶτα ὁ κ. **Α. Μορτίμανν** ἀναγινώσκει τὴν «Περὶ τῆς Στήλης τοῦ Ἰνιόχου Πορφυρίου τῆς περισωθείσης ἐν τῶ προαυλείῳ τῆς Ἀγίας Εἰρήνης» πραγματείαν αὐτοῦ.

Μετὰ σύντομον προοίμιον ἐν ᾧ πρὸς τοὺς ἄλλοις εἰς τὰς φαρμάς τοῦ Ἰπποδρόμου ἀποδίδει ἐν μέρει τὴν γενναίαν ἀμυναν τῆς πόλεως κατὰ τῶν ἀπανταχόθεν προσβαλλόντων πολεμίων, κωλυσάσας τὴν Εὐρώπην νὰ καταστῇ μογγολικὴ κατὰ τὴν ἀμάθειαν, ὁ κ. **Mordmann** περιγράφει ἀκριβῶς καὶ λεπτομερέστατα τὴν ἀναθηματικὴν στήλην Πορφυρίου τοῦ Ἰνιόχου τὴν σωζομένην ἐν τῇ ἐσωτερικῇ αὐλῇ τῆς πύλαι μὲν ἐκκλησίας τῆς Ἀγίας Εἰρήνης νῦν δὲ ὑπλοθήκης (*Djebchané*), ἀφηγεῖται τὴν τύχην τῶν ἐν τῶ Ἰπποδρόμῳ πολυαριθμῶν ἀνδριάντων καὶ στηλῶν νικητηρίων, ἀναγινώσκει καὶ ἐρμηνεύει τὰς ἐπ' αὐτῶν ἐπιγραφὰς καὶ ἐξηγεῖ τὰς ἐγγεγραμμένας εἰκόνας μετὰ πολλῆς σαφηνείας, ἀκριβείας καὶ χάριτος, καὶ ἐπὶ τέλους σκιαγραφεῖ τὰ κατὰ τὸν βίον τοῦ Πορφυρίου ἀρούμενος τὰ κατ' αὐτὸν ἐκ τοῦ 33 ἐπιγράμματος τῆς Πλανουδαίου Ἀνθολογίας. Κατ' αὐτὸ, λέγει, ἐξ Ἀφρικῆς τὸ γένος ἔλκων ἐνίκη ζεῖ ἐν τοῖς ἀγῶσι τοῦ Ἰπποδρόμου, ἀνῆκεν εἰς τὴν φαρμίαν τῶν Πρασίτων, λίαν νέος ἐτιμήθη στήλη νικηφόρῳ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος καὶ τῶν δῆμων, ὅτι ὁ Πορφύριος ἔφερε καὶ τὸ ὄνομα Καλλιόπας, ὅτι περὶ τὰ 507 καταλιπὼν τὴν Κ/πολιν κατῆλθεν εἰς Ἀντιόχειαν τὴν μεγάλην, ἐπὶ Ἀναστασίου αὐτοκράτορος τοῦ Δικύρου, ἔνθα ἐξεύρας τὸν λαὸν κατὰ τῶν

Ἰσρηλιτῶν κατέσφαξε μέγαν ἀριθμὸν αὐτῶν, κατηδάρισε τὴν συναγωγὴν, μὴ δυνηθέντων τοῦ Ἀναστασίου καὶ τῶν ἀρχῶν τῆς Ἀντιόχειας ν' ἀποκαταστήσωσι τὴν τάξιν· τοιαύτη ἦτο ἡ ὑπὸ τοῦ περιφήμου δημαγωγῶ Πορφυρίου ὀργανωθείσα ἀντίστασις· ὅτι δ' ἔκτοτε οὐδὲν πλέον γνωστὸν ἡμῖν περὶ τοῦ Πορφυρίου.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἀνακοινώσεως ὁ κ. **Θδ. Ἰάλεμος** ἐξάρξας τὴν ἀξίαν τοῦ προοιμίου τοῦ κ. **Mordmann** παρετήρησεν εἰς τὰ περὶ φαρμιῶν εἰρημένα ὅτι αὐταὶ δὲν ἀντεπροσώπευσον τὸν δῆμον, ὅτι παλλάκις ἐβλάψαν τὰ ἔθνος καὶ ἦτο δυστύχημα ὅτι ὑφίστατο ὁ θεσμὸς οὗτος τῶν φαρμιῶν.

Ὁ κ. **Mordmann** ἀπαντῶν παρετήρησεν ὅτι δις τὰς φαρμίαις ἀνετέθη ἡ διατήρησις τῆς τάξεως τοῦ κράτους.

Ὁ κ. **Θδ. Ἰάλεμος** λέγει ὅτι δὲν ἀρνείται τὸ τοιοῦτο· ἀλλ' ὅτι ἐν γένει αἱ φαρμίαι δὲν ὑπῆρξαν ὠφέλιμοι εἰς τὸ κράτος. Καὶ αὐτῶ λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΙ'.

(Τακτικῆ).

Τῆς 14 Νοεμβρίου 1880.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. Πρ. ΒΑΣΙΛΑΟΥ.

Μὴ ὑπαρχόντων πρακτικῶν ἀνακοινοῦται ὡς ἐξῆς ἡ

ἀλληλογραφία.

Ἐπιστολῆ τοῦ κ. Σ. Ἀριστάρχου προέδρου τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπιτροπῆς ἀπὸ 20 φθίνοντος, δι' ἧς ἀναγνωρίζει τὴν ὀρθότητα τοῦ μέτρου ὅτι πᾶν μέλος τῆς ἐπιτροπῆς κατέχον περιοδικὰ τοῦ ἀναγνωστηρίου δέον μετὰ δύο μῆνας νὰ ἐπιστρέφῃ αὐτὰ, ὑποδεικνύει καὶ μέλη τινὰ παρ' ὧν νὰ ζητηθῶσι αὐτὰ, ἀτε μὴ μετεχόντων τῶν συνεδριάσεων τῆς ἐπιτροπῆς καὶ ἐξαιτεῖται ὅπως ἀποσταλῶσι τὰ ὑποδεικνύμενα περιοδικὰ τοῖς κ. κ. Σ. Μαυρογένει, Ἰ. Γεωργαντοπούλῳ, Γ. Ἀποστολίδῃ καὶ Φ. Φωτιζίδῃ ἱατρῶ.

Τοῦ αὐτοῦ τῆς αὐτῆς ἡμερομηνίας, δι' ἧς ἀγγέλλει ὅτι οἱ κ.κ. Μιλτ. Ἰακώβου καὶ Δ. Μελλιάδης παρητήθησαν ὡς μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς.

Τοῦ κ. **Γηλεμάχου** Καραθεοδωρῆ καὶ Γ. Α. Δημητριάδου ἐπιμελητῶν τῆς ὀργανοθήκης ἀπὸ 21 φθίνοντος, δι' ἧς ἐξαιτοῦνται πύρα τοῦ Προέδρου τὴν ἐκδοσὶν ἐντάλματος 7 (ἐπτὰ) λιρῶν ἐκ τῶν ψηφισθεσῶν δέκα διὰ τὴν τακτοποίησιν καὶ ἐκκαθάρσιν τῶν ὀργάνων.

(ΕΛΛ. ΦΙΛΟΛΟΓ. ΣΥΛΛΟΓ. ΤΟΜ. ΙΕ').

Τῆς Α. Ξ. τοῦ ἐνταῦθα πρεσβευτοῦ τῆς Γαλλίας κ. **Ch. Tissot** ἀπὸ 18/30 φθίνοντος, δι' ἧς ἐκφράζει τῶ Συλλόγῳ τὰς εὐχαριστίας του ἐπὶ τῇ πρὸς αὐτὸν ἀποστολῇ τῆς σειρᾶς τοῦ περιοδικοῦ ἀπὸ τοῦ Δ'—ΙΒ' τόμου, ὡς καὶ τῶν αἰτηθέντων διὰ τὸν κ. Βζδδιγκτων.

Τῆς ἐν Ἰκονίῳ ἐλληνικῆς κοινότητος *Permyt* τῶν ἀπὸ 24 Ὀκτωβ., δι' ἧς ἐξαιτεῖται οὐ μόνον τὴν κατὰ τὸ ἔτος 1874 ψηφισθεῖσαν εἰκοσάλιρον συνδρομὴν, ἀλλὰ καὶ γενναιοτέραν τὴν ἀρωγὴν ὡς ἐκ τῶν ἀνεγειρομένων ἐκπαιδευτηρίων τῶν συνιστάσι δὲ ἐπιτροπὸν τὸν κ. **Γαβριήλ Μ. Παπάζογλου**.

Τοῦ κ. **Γ. Βαλαβάνη** ἐκ Κερασοῦντος ἀπὸ 3 Νοεμβρίου, δι' ἧς κηλοῖσται πληρεξούσιον αὐτοῦ πρὸς παραλαβὴν τοῦ ἐν τῶ Ζωγραφεῖῳ διαγωνίσματι ἀπονεμηθέντος αὐτῷ δεκαλίρου βραβεῖου τὸν ἐνταῦθα κ. Δημ. Πιπερίδην.

Τοῦ ἐν Βασιγκτῶν πρεσβευτοῦ τῆς Ὑψ. Πύλης κ. Γρ. Ἀριστάρχου ἀπὸ 17/29 Νοεμβρίου, δι' ἧς ζητεῖ πληροφορίας περὶ τῶν ἐλλειπόντων τόμων ἐκ τινῶν τῶν παρ' αὐτοῦ ἀποσταλέντων βιβλίων πρὸ τοῦ Ἰουνίου τοῦ 1880, καὶ ἀγγέλλει ὅτι καταγίνεται ὅπως συλλέξας καὶ ἄλλα βιβλία ἀποστείλῃ τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Συλλόγου.

Τοῦ ἐνταῦθα πρεσβευτοῦ τῆς Γερμανίας κ. **Hatzfeldt** εὐχαριστοῦντος τῶ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ ὡς ἐπιτίμου μέλους.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἐπὶ τῆς περὶ εἰκοσάλιρου συνδρομῆς ἐπιστολῆς παρετήρησεν ὅτι τὰ χρήματα ταῦτα προέρχονται ἐκ κληροδοτήματος τῆς μακαρίτιδος Θεοφιλίδου. Τὰ χρήματα κατετέθησαν εἰς τὴν ἐλληνικὴν Γράπεζαν, ἀλλ' ὄντα εἰς χαρτονομίσμα ὑπετιμήθησαν· ἐπομένως δὲν εἶναι δυνατόν ἐξ ἐκείνων νὰ ληφθῇ ἡδὴ ἡ αἰτουμένη συνδρομὴ. Ὁ Σύλλογος ἐπιθυμῶν λίαν νὰ προσέρχεται πάντοτε ἀρωγὸς εἰς τοιαύτας ἐθνικὰς ἀνάγκας, ἤθελε βεβαίως συνδράμει τῇ πασχούσῃ κοινότητι, ἀλλ' ἡ οἰκονομικὴ αὐτοῦ κατὰστασις δὲν ἐπιτρέπει αὐτῶ τοῦτο.

Εἶτα ἀγγέλλονται αἱ προσφοραὶ βιβλίων πρὸς ὧν τούς δωρητὰς ἐκφράζονται εὐχαριστία.

Εἶτα ἀγγέλλονται τὸ δεύτερον καὶ ψηφοφορίας γενομένης γίνονται δεκτοὶ τακτικὰ μέλη οἱ κ.κ. Ἰωάννης καὶ Γεώργιος Π. Ζαρίφη.

Ἀγγέλλεται δὲ τὸ πρῶτον τακτικὸν μέλος προτεινόμενος ὑπὸ τῶν κ.κ. Πρ. Βασιλάου, Θ. Σαλτέλη καὶ Δ. Κυμπρίτου ὁ κ. **Ι. Οἰκονομίδης**, ἱατρός· ὑπὸ δὲ τῶν κ.κ. Πρ. Βασιλάου, Ἀβρ. Μελλιάδα καὶ Θ. Σαλτέλη ὁ κ. **Νικόλαον Β'** γραμματεὺς τῆς ἐνταῦθα ἀγγλικῆς πρεσβείας.

Είτα ὁ κ. **Ἡρ. Βασιλάδης**, παραχωρήσας τὴν ἔδραν τῆς προεδρίας τῷ ἀντιπροέδρῳ κ. Θ. Σαλτέλῃ, ἐξηκολούθησε τὴν συνέχειαν τῆς πραγματείας αὐτοῦ περὶ τοῦ παιδαγωγικοῦ συστήματος τοῦ Λωκίου, ὁμιλήσας περὶ τῆς ἠθικῆς καὶ ὀρθοπευτικῆς ἀγωγῆς καὶ τοῦ πειθαρχικοῦ συστήματος κατὰ Λωκίον. Τοῦτο, λέγει ὁ κ. Βασιλάδης, χρῆζει πλείονος προσοχῆς καὶ ἐπιστάσεως· ὁ Λωκίος ἀπαγορεύει τοὺς διδασκάλους τὴν ὄργην, τὰς ἀπειλὰς, τὰς ὕβρεις οὐδὲ τοὺς βραδύτους ἐπιδοκιμᾶζει πλὴν κατὰ τῶν ἐπανελημμένων ψευδομένων παιδῶν ἢ ἐπιμενόντων ἐν τῇ ἀπειθείᾳ· ἀλλὰ καὶ τότε κειλεῖ κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν Ἰησοῦιτων, ἵνα οἱ βραδύτοι γίνωνται διὰ τινος τῶν ὑπερῶν. Ὁ Λωκίος ἐν τῇ πειθαρχικῇ παιδαγωγίᾳ ἀκολουθεῖ τοῖς Ἰησοῦιταις. Τοῦτου ἕνεκα ὁ κ. Ἡρ. Βασιλάδης μεταβαίνει εἰς τὸ ἐκπαιδευτικὸν σύστημα τῶν Ἰησοῦιτων εἰπὼν ὀλίγα τινὰ πρότερον περὶ Λούβλα τοῦ Ἰδρυτοῦ τοῦ Ἰησοῦιτικοῦ τμήματος καὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ἰδρύσεως αὐτοῦ· ὁ σκοπὸς ἦν ἡ στερῆσις τοῦ παπισμοῦ δι' ἄλλων τε μέσων καὶ μάλιστα διὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν παιδῶν τῆς μεσαιᾶς καὶ ἀνωτέρας τάξεως. Τὸ ἐκπαιδευτικὸν σύστημα τῶν Ἰησοῦιτων ταχέως ἐξηπλώθη, σχολεῖα ἰησοῦιτων πανταχοῦ τῆς Εὐρώπης ἠγέρθησαν· ὁ κ. Ἡρ. Βασιλάδης τὴν αἰτίαν τῆς ταχείας εὐδοκίμησεως ἐρευνῶν ἐξιστορεῖ τοὺς ἐκπαιδευτικούς θεσμούς, τὴν διοργάνωσιν τῶν σχολείων, τῶν τάξεων, τὸ γενικὸν πνεῦμα τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος, τὰς διδασκαλικὰς μεθόδους, καὶ τὸ πρόγραμμα τῶν διδασκομένων μαθημάτων.

Τῆς ἀνακοινώσεως ταύτης ληξάντων, λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΙΑ'.

((Τακτικῇ).)

Τῆς 1 Δεκεμβρίου 1880.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Ἡρ. Βασιλάδου**.

Ἀναγινώσκονται τὰ ἀναβληθέντα πρακτικὰ τῆς τακτικῆς συνεδριάσεως τῆς 17 Νοεμβρίου. Μεθ' ὧν τὴν ἀνάγνωσιν ὁ κ. **Ὁδ. Ἐλέμαος** παρετήρησεν ὅτι δεόν νὰ ἀναφέρηται ἐν τοῖς πρακτικοῖς τὸ ὅτι ἀνεβλήθη ἡ συζήτησις τῆς ἐκθέσεως τῆς ἐδικῆς πρὸς διευθέτησιν τῆς ὀργανοθῆκης ἐπιτροπῆς.

Μεθ' ὧν κ. Πρόεδρος παρετήρησε καὶ ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ συζητηθῇ ἐν τῇ συνεδριάσει

τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ὅτε ἀπόντων τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς· οὕτω τὰ πρακτικὰ ἐγένοντο δεκτὰ.

Μετὰ ταῦτα ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως.

Εἶτα ἀγγέλλονται τὸ δεύτερον καὶ ψηφοφορίας γενομένης γίνονται δεκτοὶ τακτικὰ μέλη ὁ κ. **Ι. Οἰκονομίδης** ἰατρός καὶ ὁ κ. **Α. Νίκολσον** β' γραμματεὺς τῆς ἐνταῦθα ἀγγλικῆς πρεσβείας.

Ἀγγέλλονται δὲ τὸ πρῶτον οἱ κ.κ. **Περικλῆς Πορτοκάλης**, **Ἀλέξανδρος Ἀλεξιάδης** καὶ **Ν. Ναϊδῆς**, ἔμποροι ἐνταῦθα, προτεινόμενοι ὑπὸ τῶν κ. κ. **Ἡρ. Βασιλάδου**, **Ὁδ. Ἰαλέμου** καὶ **Μ. Καραβοκυροῦ**.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. **Ἡρ. Βασιλάδης**, τοῦ ἀντιπροέδρου κ. Θ. Σαλτέλη ἀναπληρώσαντος αὐτὸν ἐν τῇ προεδρίᾳ, ἐκτίθησι τὰ αἴτια, δι' ἃ τὰ ἐκπαιδευτικὰ τῶν Ἰησοῦιτων ταχέως ἠυδοκίμησαν καὶ ἐξηπλώθησαν πανταχοῦ τῆς καθολικῆς Εὐρώπης, εἰσι δὲ ταῦτα ἡ αὐστηρὰ πειθαρχία τοῦ τμήματος μετενεχθεῖσα καὶ εἰς τὴν διεύθυνσιν τῶν Σχολείων, ἡ ἐπιδεξία πειθαρχικῆς παιδαγωγίας τῶν Ἰησοῦιτων ἀποκλειόντων μὲν πᾶσαν κοινωνίαν τῶν μαθητῶν μετὰ τῶν ἑξῶθεν, παρεχόντων δὲ αὐτοῖς πόλλα μέσα διασκεδάσεως, περιπάτους, ἐκδρομῆς, ἵππασίας, ξιφασκίας, χοροῦς, δραματικῆς παραστάσεως, ἡ ἀγωγή τῶν ἐξωτερικῶν τρόπων, εἰς ἣν μετέωρος προσείχον οἱ Ἰησοῦιται, αἱ φροντίδες πρὸς διατήρησιν τῶν τροφίμων, διότι τὴν ὑγιειάν οἱ Ἰησοῦιται ἐθεώρουν ἀπαραίτητον πρὸς εὐδοκίμησιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ· καὶ ὁ τρόπος δὲ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ποινῶν καὶ μάλιστα τῆς διανομῆς τῶν βραβείων τοῖς ἀριστεύουσι τῶν μαθητῶν οὐ μικρὸν συνετέλει εἰς τὴν φήμην τῶν ἰησοῦιτικῶν σχολείων· ἀλλ' ἰδίαν λάμψιν ἐπέχον εἰς τὰ σχολεῖα αἱ δραματικαὶ παραστάσεις τραγωδιῶν, κωμωδιῶν, μιμικῶν ὀρχημάτων, ὧν οἱ Ἰησοῦιται φημίζονται πατέρες καὶ δημιουργοί, καὶ περὶ ὧν ὁ κ. **Ἡρ. Βασιλάδης** δίδωσι περιεργούς πληροφορίας, μεθ' ὧν λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΙΒ'.

((Τακτικῇ).)

Τῆς 8 Δεκεμβρίου 1880.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Ἡρ. Βασιλάδου**.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀνακοινούται ὡς ἑξῆς ἡ

ἀλληλογραφία.

Ἐπιστολῇ, τῆς ἐν Μεγάλῳ Ρεύματι Ἀδελφότητος Προόδου, προσκλητήριος διὰ τὴν ἐπέτειον αὐτῆς ἑορτῆν.

Τοῦ κ. **Δ. Χαβικρά** ἐκ Σύμης, ἀπὸ 7 παρελθόντος, δι' ἧς ἀγγέλλει ὅτι ὀρίζει πληρεξούσιον τοῦ τὸν κ. **Μ. Β. Μαρξσόγλου**, ἵνα λάβῃ τὸ ἀπονεμηθὲν αὐτῷ δεκάλιρον βραβεῖον ἐν τῷ Ζωγραφείῳ ἀγῶνι.

Τοῦ ἐν Παρισίοις πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν Ἑλλ. Γραμμάτων Συλλόγου, ἀπὸ 25 παρελθόντος, δι' ἧς ἀγγέλλει ὅτι ἀποστέλλει διὰ τῆς ἐνταῦθα γαλλικῆς πρεσβείας κιβώτιον περιέχον τὰς ἐπιτηρίδας του διὰ τὰ ὄντα ἐνταῦθα μέλη τῆς Ἐταιρίας ταύτης, ὡς καὶ βιβλία διὰ τὸν Σύλλογον.

Τῆς **Α. Π.** τοῦ Ἁγίου Ἰμβρου κ. **Ν. Γλυκᾶ**, ἀπὸ 23 Ὀκτωβρίου 4 Νοεμβρίου, δι' ἧς εὐχαριστεῖ τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ μέλους τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς, συναποστέλλει δὲ καὶ λεξιλόγιον Ἰμβρου.

Τοῦ ἐν Καβάλλῃ Φιλεκπαιδευτικοῦ Συλλόγου Ἀριστοτέλους, ἀπὸ 1 Δεκεμβρίου, δι' ἧς παρακαλεῖ τὸν Σύλλογον νὰ τῷ ἀναγγέλῃ, πῶσα ἐκ τῶν ἀποσταλέντων γραμματίων τοῦ λαχείου ἐξεποιήθησαν.

Ἀγγελία τῶν ἐν Ἀθήναις καθηγητῶν κ. κ. **Σ. Κ. Σακελλαροπούλου** καὶ **Δ. Η. Κυριακοπούλου** περὶ *Ἐγχειρίδιον τῆς κλασσικῆς Φιλολογίας* ἐξαιτουμένων τὴν συνδρομὴν τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου καὶ παντὸς φιλομούσου.

Ὁ κ. Πρόεδρος λέγει ὅτι ἡ ἐνταῦθα γαλλικὴ πρεσβεία ἐδήλωσεν ὅτι πέμψει τὰ ἀποστέλλόμενα αὐτῇ ἅμα τῇ παραλαβῇ.

Ἀκολουθῶς ἐκφράζονται εὐχαριστίαι τῇ **Α. Π.** τῷ ἁγίῳ Ἰμβρου.

Περὶ δὲ τῆς αἰτήσεως τοῦ ἐν Καβάλλῃ Συλλόγου ὁ κ. Πρόεδρος λέγει ὅτι ἄλλοτε μὲν ὁ Σύλλογος εἶχεν ἀποφασίσει πολλάκις νὰ μὴ ἀναδέχεται τὴν ἐκποίησιν γραμματίων λαχείου, ἀλλ' ὁμως ὁ κ. Πασπάτης, πρόεδρος ὢν, ἐδέχθη τοιαῦτα καὶ ὠρίσθη ἐπιτροπὴ περὶ τῶν γραμματίων Καβάλλας. Ὁ Σύλλογος φροντίζει περὶ τούτων καὶ ἀπαντήσῃ τὰ δέοντα τῷ Συλλόγῳ Ἀριστοτέλει.

Εἶτα ἀγγέλλονται αἱ τῶν βιβλίων προσφορὰ καὶ ἐκφράζονται εὐχαριστίαι τοῖς ποιήσασιν ταύτας.

Κατόπιν ἀγγέλλονται τὸ δεύτερον καὶ ψηφοφίως γενομένης γίνονται δεκτοὶ τακτικὰ μέλη οἱ κ.κ. **Περικλῆς Πορτοκάλης**, **Ἀλέξανδρος Ἀλεξιάδης** καὶ **Ν. Ναϊδῆς** ἔμποροι ἐνταῦθα. Τὸ

πρῶτον δὲ ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς ὡς τακτικὸν μέλος ὁ κ. **H. Kutschera**, γράμματεὺς καὶ διερμηνεὺς τῆς αὐστρ. πρεσβείας.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. **Ἡρ. Βασιλάδης** παραχωρήσας τὴν ἔδραν τῆς προεδρίας τῷ ἀντιπροέδρῳ κ. Θ. Σαλτέλῃ ἀνέγνω συνέχειαν περὶ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος τῶν Ἰησοῦιτων, καὶ ἰδίᾳ περὶ τῶν δραματικῶν παραστάσεων, καὶ περὶ τῶν θεωριῶν, ἅς οἱ Ἰησοῦιται ἐξέθησαν, περὶ τῆς τραγωδίας, κωμωδίας καὶ μάλιστα τῶν μιμικῶν ὀρχημάτων, ὧν ἀνομολογοῦνται οἱ πρῶτοι δημ. οὐργοί. Ὁ κ. **Ἡρ. Βασιλάδης** μνημονεύει καὶ τῶν πολλῶν καὶ ὀρθῶν ἐπικρίσεων κατὰ τῆς καταχρήσεως τῶν δραματικῶν παραστάσεων καὶ τῶν ὀλεθρίων ἀποτελεσμάτων αὐτῆς· ἀλλ' οἱ Ἰησοῦιται, λέγει, κατέπνιγον αὐτὰς μέγα δυνάμενοι παρὰ τε τῇ αὐλῇ καὶ παρὰ τοῖς μεγιστάσιν. Ὁ κ. Βασιλάδης τὰ ὀλέθρια ἀποτελέσματα τῶν δραματικῶν παραστάσεων ἀνεύρισκε καὶ ἐν τῷ Παρθενῷ, ὡγείῳ **Saint-Cyr** ἰδρυθέντι παρὰ τῆς Μαιντενὸν ἐπὶ σκοπῷ ἵνα ἀνατραφῶσι διακόσιοι πενήκοντα νεανίδες ἐκ πτωχῶν εὐγενῶν οἰκογενειῶν, ὅπως γένωνται καλὰι μητέρες ἐξερχόμεναι τοῦ Παρθενωγείου· ἀλλ' αἱ θεατρικαὶ παραστάσεις εἰσαχθεῖσαι ἐξ ἀρχῆς εἰς τὸ Παρθενωγέγον διέστρεψαν τὸ πνεῦμα καὶ τὸν χαρακτήρα τῶν νεανίδων, ὥστε ἐξηκολούθουν τὰ ὀλέθρια αὐτῶν ἀποτελέσματα καὶ ἀφοῦ αἱ παραστάσεις ἐπαύσαν διδόμεναι.

Τῆς ἀνακοινώσεως ταύτης ληξάντων ὁ κ. **Θ. Σαλτέλης** προὔτεινεν, γάρην πολλῶν μελῶν καὶ ἰδίᾳ τῶν κατοικούντων εἰς τὴν ἀντίπεραν παραλίαν ἐκφρασάντων τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν ὑπὲρ δημοσιεύσεως, τὴν διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιέυσιν τῶν ἀναγνωσμάτων τοῦ κ. **Ἡρ. Βασιλάδου**.

Ὁ κ. **Ἡρ. Βασιλάδης** παρετήρησεν ὅτι ἄλλοι μὲν ἐκ φιλοτιμίας λίαν ἐπιθυμοῦσι νὰ δημοσιεύωνται τὰ ἀναγνώσματα αὐτῶν, αὐτὸς δὲ τούναντιον λυπεῖται μᾶλλον διὰ τὰ δημοσιεύόμενα αὐτοῦ ἀναγνώσματα ἢ διὰ τὰ μὴ δημοσιεύόμενα, διότι τὰ ἀναγνώσματα αὐτοῦ εὐρίσκει πάντοτε μικροῦ λόγου ἄξια παραβάλλων αὐτὰ ὡς πρὸς τὸ ἰδανικὸν τέλειον τῶν συγγραφῶν, ὅπερ ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῶν δοκίμων ἐσχημάτισεν ἐν τῷ νῶ αὐτοῦ. Τοῦτου ἕνεκα δυσκόλως ἤθελε δώσει τὴν ψῆφον αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς δημοσιεύσεως διὰ τῶν ἐφημερίδων εἰ μὴ ἐθεώρει ἀναγκαίαν καὶ λυσιτελεῖ αὐτὴν.

Ὁ κ. **Ἡρ. Βασιλάδης** ἀποδίδωσι τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Βασιλάδου ῥηθέντα μετροφο-

αίτη, παρατηρεί δὲ ὅτι τοῦ περιοδικοῦ τοῦ Συλλόγου ἡ ἀξία υποβιβάζεται διὰ τῆς δημοσιεύσεως τῶν ἀναγνωσμάτων καὶ θεωρεῖ τὴν δι' ἰδίου φυλλαδίου δημοσίευσιν αἰρετώτερον.

Ὁ κ. **Κ. Βλακῆς** ἀποδεχόμενος τὴν πρότασιν τοῦ κ. Τηλ. Καραθεοδωρῆ προστίθῃσιν ὅτι τὰ φυλλάδια ταῦτα καλὸν ἵνα ἔχωσι καὶ τὸν τύπον τοῦ περιοδικοῦ τοῦ Συλλόγου.

Μετά τινα δ' ἔτι συζητήσιν ἀποφασίζεται ἡ διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσίευσιν τῶν τελευταίων ἀναγνωσμάτων τοῦ κ. Βασιλάδου, Ἀκολούθως λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ XII'.

(Τακτικῆ).

Τῆ 15 Δεκεμβρίου 1880.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. Πρ. Βασιλάου.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀγγέλλονται αἱ τῶν βιβλίων προσφοραὶ καὶ ἐκφράζονται εὐχαριστίαι τοῖς ποιήσασιν.

Ἔτα ἀγγέλλεται τὸ δεύτερον καὶ διὰ ψήφοφρίας γίνεται δεκτὸς τακτικὸν μέλος τοῦ Συλλόγου ὁ ἐνταῦθα κ. Hugo Kulschiera, γραμματεὺς τῆς αὐστρουγγρικῆς πρεσβείας.

Ἀγγέλλεται δὲ τὸ πρῶτον τακτικὸν μέλος ὑπὸ τῶν κ.κ. Θ. Σαλτέλη, Καραθεοδωρῆ καὶ Α. Ἀργυροῦ προτεινόμενος ὁ κ. Νικόλαος Πισάνης ἔμπορος ἐνταῦθα.

Κατόπιν ὁ ἰατρός κ. **Α. Σταματιώδης** ἀνέγνω τὴν πραγματείαν αὐτοῦ Ἐπιστήμη καὶ θρησκεία ὡς σύμμαχοι. (Ἴδε ἔμπροσθεν σ. 16).

Μετά τὸ πέρας αὐτῆς λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ XIII'.

(Τακτικῆ).

Τῆ 22 Ὀκτωβρίου 1880.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. Πρ. Βασιλάου.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως, ἀνακοινοῦται ὡς ἐξῆς ἡ

ἄλληλογραφία.

Ἐπιστολή, τοῦ ἐν Ἰωαννίνοις κ. Γ. Ζηκίδου, ἀπὸ 12/24 φθίνοντος, δι' ἧς ἀγγέλλει ὅτι ἀποστέλλει διὰ τὸ Ζωγράφειον διαγώνισμα τὸ ἕκτον τεῦχος τῶν Ἑπαιρωτικῶν νεοελληνικῶν ἀναλῶτων, πρὸς δὲ ὅτι ἔλαβε τὸ δεκά-

λιρον γέρας διὰ τὸ ε' τεῦχος διὰ τοῦ κ. Ν. Παρνακίκα.

Τῆς ἐν Χρυσόπολει Φιλομούσου Ἀδελφότητος Ἀνατολῆς, ἀπὸ 16 φθίνοντος, δι' ἧς ἐξαιτεῖται παρὰ τοῦ Συλλόγου διὰ τὸ ἀναγνωστήριον αὐτῆς τὴν ἀποστολὴν τοῦ περιοδικοῦ αὐτοῦ συγγράμματος.

Ἔτα ἀγγέλλεται τὸ δεύτερον καὶ ψήφοφρίας γενομένης γίνεται δεκτὸς τακτικὸν μέλος ὁ ἐνταῦθα ἔμπορος κ. Νικόλ. Πισάνης.

Μετά ταῦτα ὁ κ. **Κλωνστ. Ξανθοπούλου**, εἰσηγητῆς τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς, ἀνέγνω τὸ περὶ συντάξεως Χρηστομαθείας διὰ τὰ δημοτικὰ σχολεῖα πρόγραμμα τοῦ Καραπανείου ἀγῶνος. (Ἴδε κατωτέρω).

Τὸ πρόγραμμα γίνεται δεκτόν.

Ὁ κ. **Πρ. Βασιλάδης**, τοῦ ἀντιπροέδρου κ. Θ. Σαλτέλη ἀναπληρώσαντος αὐτόν, ἀνέγνω περὶ Φράγκη (Franke) καὶ τῶν ἐν Ἀλλῆ ἐκπαιδευτηρίων αὐτοῦ. Ὁ Φράγκης, λέγει, ἀνήκει τῇ τάξει τῶν ἐκλεκτῶν ἐκείνων ἀνθρώπων, ὧν ἡ διάβασις βελία ἔχνη καταλείπει ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἀνθρωπότητος, διὰ τῆς διδασκαλίας καὶ τῶν ἐκπαιδευτηρίων αὐτοῦ παρασκευάσας τὴν ὁδὸν τῆς νέας μεθόδου. Πρῶτος ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Σημλέρου βοηθούμενος εἰσήγαγεν εἰς τὰ ἐκπαιδευτήρια αὐτοῦ τὰ πραγματικὰ λεγόμενα μαθήματα, καὶ ταῦτα ἐξ αὐτῶν ἀνὰ πᾶσαν ἐξηπλώθησαν τὴν Γερμανίαν.

Ὅτε ἰδρῦεν ἤρξατο τὰ καθιδρύματα αὐτοῦ ἐπὶ μόνον εἶχε φλωρίαν, ἀλλ' ὁ εὐσεβὴς ἀνὴρ εἶχε τὰς ἐλπίδας αὐτοῦ ἐπὶ Κύριον καὶ ὁ Κύριος οὐκ ἐγκατέλιπεν αὐτόν, ἀλλ' ἠύλησεν τὸ ἔργον καὶ ἠύξησε τὰ ἰδρύματα, ἃ καὶ μέχρι τοῦ νῦν ἀμείζουσιν καὶ κινοῦσιν τὸν θαυμασμόν. Μετά ταῦτα ὁ κ. Πρ. Βασιλάδης μεταβαίνει εἰς τὸν Αἰμίλιον τοῦ Ρουσσῶ καὶ πρῶτον σύντομόν τινα σκιαγραφεῖ βιογραφίαν αὐτοῦ, διότι ὁ βίος τοῦ Ρουσσῶ ἀναγκαῖος πρὸς κατανόησιν τῶν παιδαγωγικῶν θεωριῶν καὶ τῶν χασμῶν καὶ ἐλλείψεων αὐτῶν.

Ὁ Ρουσσῶ ἐγκαταλειφθεὶς ἐν τῇ παιδικῇ ἡλικίᾳ ἀπροσάκτετος, οὐδὲν ἄλλο εὔρεν ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἢ διαφθορὰν ἠθῶν καὶ ταπεινώσεις· τούτου ἕνεκα τὴν μὲν κοινωνίαν ἐκήρυξε μητρικὴν καὶ Πανδώραν τῶν κακιῶν καὶ δυστυχῶν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, τὴν δὲ φύσιν φιλόστοργον μητέρα καὶ τὸ ὁμολογουμένως τῇ φύσει ζῆν εὐδαιμονίαν τοῦ ἀνθρώπου· ἡ φύσις αὕτη τοῦ ἀνθρώπου ἐστὶ, κατὰ Ρουσσῶ, ἡ ἀγρία κατάστασις, ἀφ' ἧς ἐξεληθὼν ὁ ἀνθρώπος ὑπέπεσεν εἰς τὰ κακὰ τῆς κοινωνίας. Ἐκ τού-

της τῆς ἀρχῆς σαφῶς οὐσίας ἀπέρρευσαν πολλὰ συμπεράσματα παρὰδοξα καὶ ἡμάρτηματα. Ὁ κ. Πρ. Βασιλάδης διὰ πολλῶν μαρτυριῶν τῆς τε ἀρχαίας καὶ τῆς νέας ἐπιστήμης ἀπέδειξεν ὅτι ἡ φύσις τοῦ ἀνθρώπου ἐστὶ προοδευτικὴ καὶ τελειοποιήσιμος, ὃ καὶ αὐτὸς ὁ Ρουσσῶ ἀναγνωρίζει, καὶ ὅτι ἡ φυσικὴ κατάστασις τοῦ ἀνθρώπου ἐστὶν ἡ ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἧς ἀνευρύματα αὐτοῦ ἀνὰπτύξεις καὶ τελειοποιήσεις δυνατὴ ἐστίν.

Μετά ταῦτα λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ XIII'.

(Τακτικῆ).

Τῆς 29 Δεκεμβρίου 1880.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. Πρ. Βασιλάου.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀνακοινοῦται ὡς ἐξῆς ἡ

ἄλληλογραφία.

Ἐπιστολή, τοῦ κ. Α. Γονίου ἐκ Κιάτῳ Σουδενῶν, ἀπὸ 27 Νοεμβρίου, εὐχαριστοῦντος τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῷ δεκαλίρῳ γέρατι τῷ δεθέντι αὐτῷ κατὰ τὸ Ζωγράφειον Διαγώνισμα καὶ ἀγγέλλοντος ὅτι καθίσησι πρὸς παραλαβὴν τοῦ ἀντιπρόσωπον αὐτοῦ τὸν κ. Δ. Μαλλιάρην.

Τοῦ ἐν Σκοπεῖοις Ἑλλήν. Φιλικπαίδευτικοῦ Συλλόγου Προέδρου, ἀπὸ 1 Δεκεμβρίου, εὐχαριστήριος ἐπὶ τοῖς ἐκδηλωθείσιν αὐτῷ ἀδελφικοῖς αἰσθημασι.

Τοῦ ἐν Βερολίνῳ Πρεσβευτοῦ τῆς Ἑλλάδος κ. Α. Ραγκαβῆ, ἀπὸ 15/27 Δεκεμβρίου, ἀγγέλλοντος τῷ Συλλόγῳ, ὅτι ὁ ἐν Καρλοσούρ Γεν. Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος κ. Ἰωσήφ Τούνας πέμπει διάφορα συγγράμματα 34 τὸν ἀριθμόν, ὧν κατὰλογον ἐπισυνάπτει.

Τοῦ ἰατροῦ κ. Α. Mordmann, παραιτουμένου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ἐξαιτουμένου τὴν ἀπάλειψιν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἐκ τῆς ἐν τῷ ἀρχαιολογικῷ Δελτίῳ ἐκδοθείσης πραγματείας, ἃτε παραμορφωθείσης.

Τοῦ κ. Γ. Α. Δημητριάδου, ἀπὸ 29 λήγοντος, δι' ἧς διαπυθνέεται ὅποιαν τύχην ἔλαβε τὸ ὑπ' αὐτοῦ ὑποβλήθῃν σχέδιον λιθογραφήματος συγκαίμενου ἐκ τοῦ τοπογραφ. Χάρτου τῶν Χερσαίων Ταίχων Κων/πόλεως καὶ τῶν σχετικῶν ἀπόψεων, δοκίμιον, ὅπερ ὑπέβαλε κατὰ τὴν τελευταίαν συνεδρίασιν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς.

Μετά ταῦτα ὁ κ. Προέδρος ἐπὶ τῶν δύο τελευταίων ἐπιστολῶν παρετήρησεν ὅτι τὸ προεδρεῖον συνεδριάσει καὶ προσκαλέσει καὶ τὸν πρόεδρον τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς κ. Σ. Ἀριστάρχην, ἵνα λυθῶσιν αἱ ἐν τῇ ἐπιτροπῇ ταύτῃ ἀναφύεσσι διενέξεις, ἐξ ὧν εἰκάζεται ὅτι προσέρχονται αἱ δύο τελευταῖαι τῶν μελῶν τῆς ἐν λόγῳ ἐπιτροπῆς ἐπιστολαί.

Ἔτα ἀγγέλλεται τὸ πρῶτον τακτικὸν μέλος ὁ κ. H. G. Bramwell, τελειόφοιτος τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ὁξφόρδης, ἄγγος περιηγητῆς, προτεινόμενος ὑπὸ τοῦ προεδρείου.

Ὁ κ. Προέδρος ἀγγέλλει ὅτι ἡ Σχολαρχία τῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς ἀποστέλλει ἐν ἀντίτυπον τῆς κατὰ τὸ 1879—1880 ἐκθέσεως περὶ τῆς πνευματικῆς καὶ ὑλικῆς καταστάσεως τῆς Σχολῆς.

Μετά ταῦτα ὁ κ. **Πρ. Βασιλάδης** παραχωρήσας τὴν ἔδραν τῆς προεδρίας τῷ ἀντιπροέδρῳ κ. Θ. Σαλτέλῳ ἀνέγνω συνέχειαν τῆς περὶ τοῦ Αἰμιλίου τοῦ Ρουσσῶ (ἡ περὶ τῶν παιδαγωγικῶν αὐτοῦ ἀρχῶν) πραγματείας αὐτοῦ, ἐξετάζων τὴν παιδικὴν αὐτοῦ ψυχολογίαν. Ὁ Ρουσσῶ δύο τινὰ σαφῶς κατενόησε· α') ὅτι ἀπαραίτητος ἐστὶν ἀνάγκη ἵνα ἀκριβῶς γνωσθῇ τοῦ παιδὸς ἡ φύσις καὶ β') ἵνα παντὶ παιδαγωγικῷ συστήματι θεμέλιον τεθῇ εἶδος τι παιδικῆς ψυχολογίας. Ἐκάστη ἡλικία ἔχει τὴν προσήκουσαν αὐτῇ τελειότητα καὶ ἰδιοφυῆ τινα ὀριμότητα· αἱ πρῶται ἀναπτύξεις τῆς νηπιακῆς ἡλικίας σχεδὸν πᾶσαι ὁμοῦ γίνονται· τὸ νήπιον κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον μαθηθεὶς ὁμιλεῖν, τρώγειν, βαδίζειν· ἀπὸ δὲ τῆς δευτέρας ἡλικίας, τῆς παιδικῆς, ἀρχεται κυρίως ὁ βίος τοῦ ἀτόμου. Ἐν ταύτῃ τῇ ἡλικίᾳ κατὰ Ρουσσῶ μόνη ἡ αἰσθητικὴ μνήμη ἐνεργὸς ὑπάρχει· ἐν δὲ τῇ τρίτῃ ἡλικίᾳ τῇ τῶν μαθητικῶν ἀναπτύσσονται αἱ νοερὰι δυνάμεις καὶ μορφοῦται τὸ πνεῦμα.

Ἀκολούθως λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ XIV'.

(Τακτικῆ).

Τῆς 5 Ἰανουαρίου 1881.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. Πρ. Βασιλάου.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀνακοινοῦται ὡς ἐξῆς ἡ

ἄλληλογραφία.

Ἐπιστολή, τοῦ ἐν Ἐάνθῃ Φιλικπαίδευτικοῦ

Συλλόγου 'Ρόδου της 'Ροδάκης, από 15 παρελθόντος, εύχαριστούντος τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τοῖς ἐκδηλωθεῖσιν αὐτῷ ἀδελφικαῖς αἰσθηματικαῖς καὶ ἐξαιτουμένου τὴν ὕλικήν ἀρωγὴν τοῦ Συλλόγου πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν μέτρων, ἅτινα ἔλαβε διὰ τὰ σχολεῖα Ἐξουθῆς καὶ τῶν πέριξ μερῶν, καὶ ἅτινα περιγράφει ἐν αὐτῇ.

Τῆς 'Επιστημονικῆς 'Επιτροπῆς, ἀγγελλούσης τῷ Συλλόγῳ ὅτι ὁ κ. Σπ. Μαυρογένους καὶ ὁ κ. Δ. Σταματιλάδης ἐπιθυμοῦσιν ἐν ἀναγνωσῶσιν ἐν τῷ Συλλόγῳ τὰς αὐτῶν πραγματείας τὰς ἐν τῇ ἐπιτροπῇ ἀναγνωσθείσας.

Τοῦ κ. **A. Nordmann** ἱατροῦ ἀποσύροντος τὴν παραίτησιν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς 'Αρχαιολογικῆς 'Επιτροπῆς.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. Πρόεδρος ἀγγέλλει ὅτι ἐκομίσθη πρὸ μικροῦ ἐπιστολὴν τοῦ κ. Σ. 'Αριστάρχου, προέδρου τῆς 'Αρχαιολογικῆς 'Επιτροπῆς, ἧς τὴν ἀναγνωσῶσιν κρίνει καλὸν ν' ἀναβῆ. 'Εδήλωσε δὲ καὶ ὅτι ἔχει χρηστὰς περὶ συνδιαλλαγῆς τῶν διενεχθέντων μελῶν τῆς 'Αρχαιολογικῆς 'Επιτροπῆς ἐλπίδας.

Εἶτα ἀγγέλλεται τὸ δεύτερον καὶ ψηφοφορίας γενομένης γίνετα δεκτὸς τακτικὸν μέλος ὁ κ. **H. F. Bramwell**.

'Αγγέλλονται δὲ τὸ πρῶτον ἐπίτιμα μέλη ὁ Σεβασμιώτατος 'Ἅγιος 'Εφῆσου Κύρ 'Αγαθόγγελος καὶ οἱ κ. Α. Βουτσινᾶς, ἔμπορος καὶ Ι. Βουτσινᾶς, γενικὸς πρόξενος τῆς 'Ελλάδος ἐν 'Οδησσῷ, προτεινόμενοι ὑπὸ τοῦ προεδρίου.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. **Η. Βασιλάδης** ἐξακολουθεῖ τὴν περὶ τοῦ Αἰμιλίου τοῦ Ρουσσῶ πραγματείαν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς τρίτης ἡλικίας μεταβαίνων εἰς τὴν τετάρτην, λέγει ὅτι κατὰ Ρουσσῶ ἐν ταύτῃ τῇ ἡλικίᾳ τὸ θυμικὸν ἀναφίνεται, τὸ αἰσθημα, ὁ ἔρωσ, ἡ φιλία. Εἶτα ποιεῖται παρατηρήσεις τινὰς περὶ τῶν ἐλλείψεων καὶ χασμάτων τῆς παιδικῆς ψυχολογίας τοῦ Ρουσσῶ, μεταβάς δὲ εἰς τὴν ἀγωγὴν, ἣν ὁ Ρουσσῶ ὀρίζει ἐκείνη ἡλικίᾳ, ὠμίλησε περὶ τῆς ἀγωγῆς τῆς νηπιακῆς ἡλικίας.

Λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΙΖ'.

(Τακτικῆ).

Τῆ 19 'Ιανουαρίου 1881.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. Πρ. ΒΑΣΙΛΑΔΟΥ.

'Αναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως, ἀνακοινῶται ὡς ἑξῆς ἡ

ἀλληλογραφία.

'Επιστολὴ, Σ. 'Αριστάρχου, προέδρου τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐπιτροπῆς, ἀπὸ 4/16 τρέχοντος, δι' ἧς παραπονεῖται κατὰ τοῦ κ. Γ. Α. Δημητριάδου, μέλους τῆς 'Αρχαιολογικῆς 'Επιτροπῆς, ὡς περιφρονήσαντος τὰς ἀποφάσεις τῆς 'Επιτροπῆς καὶ ἐνεργήσαντος ἐναντίον αὐτῶν ὡς πρὸς τὸν πρὸς ἐκτύπωσιν ἀνατεθέντα αὐτῷ χάρτην τῶν χερσαίων τειχῶν τῆς Κ/πόλεως. ἔξαιτεῖται δὲ α') ἀπόδοσιν τῇ 'Επιτροπῇ τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος χάρτου· β') ὑποταγὴν τοῦ κ. Γ. Α. Δημητριάδου εἰς τὰς ἀποφάσεις τῆς ἐπιτροπῆς καὶ γ') ἀπονομὴν τῇ 'Επιτροπῇ παρά τοῦ κ. Δημητριάδου τῆς ἐγκριθεσομένης παρά τοῦ Συλλόγου ἱκανοποιήσεως.

Τῆς ἐν Καβακλῇ ἐφορίας τῆς δημοτικῆς σχολῆς, ἀπὸ 24 παρελθόντος μηνός τε καὶ ἔτους, δι' ἧς ἐξαιτεῖται τὴν ὕλικήν τοῦ Συλλόγου ἀρωγὴν.

Τοῦ ἐν Βερολίῳ πρεσβευτοῦ τῆς 'Ελλάδος κ. Α. Ράγκαβῆ, ὑπὸ ἡμερομηνίαν 30 Δεκεμβρίου, δι' ἧς αἰτεῖται ὅπως ὁ Σύλλογος ἐπιφορτίσῃ τινα τῶν ἐνταῦθα βιβλιοπωλῶν νὰ συνενόησῃ μετὰ τοῦ ἐν Αἰψίᾳ κ. Brockhaus διὰ τὴν παραλαβὴν καὶ ἀποστολὴν τῶν δωρηθέντων ἐν Καρλσρούῃ βιβλίων τῷ Συλλόγῳ, φροντίζοντι τοῦ ἐκεῖ γενικοῦ προξένου τῆς 'Ελλάδος κ. Τούνα.

Τῆς ἐνταῦθα Φιλοκτώχου 'Αδελφότητος τῶν Κυριῶν ἐπιστολαὶ δύο, ἀπὸ 9 καὶ 10 τρέχοντος, ἡ μὲν μία προσκλητήριος εἰς τὴν ἐορτὴν τῆς ἀδελφότητος, ἡ δὲ, δι' ἧς ἐξαιτεῖται νὰ δωθῶσιν 60 καθέκλαι.

Τοῦ κ. 'Οδ. 'Ιαλέμου, δι' ἧς ἀγγέλλει ὅτι ἐνεκὸν αἰτιῶν ἀνεξερτήτων τῆς θελήσεως αὐτοῦ ἀναγκάζεται νὰ παραιτηθῇ τῆς ἀντιπροεδρίας.

'Ο κ. Πρόεδρος ἐκφέρει γνώμην περὶ τῆς ἐν τῇ 'Αρχαιολογικῇ ἐπιτροπῇ διενέξεως, καθ' ἣν δέον τὸ προεδρεῖον νὰ ζητήσῃ πρὸς ἀποφυγὴν συζητήσεων παρά τοῦ κ. προέδρου τῆς 'Αρχαιολογικῆς 'Επιτροπῆς τὴν συγκλήσιν συνεδριάσεως περὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἐκτυπώσεως τοῦ χάρτου τῶν Χερσαίων τειχῶν καὶ τὸ ἀποφασισθὲν κατὰ παμφηρίαν ἢ πλειονοψηρίαν νὰ ἐκτελέσῃ· ἐὰν δὲ ὑπάρχωσι δυσχέρειαι ν' ἀναγγείλῃ ὁ πρόεδρος τὸ πρῶτον τῷ Συλλόγῳ, ὁ δὲ Σύλλογος εἰδίως τὴν ἀπόφασιν τῆς ἐπιτροπῆς ἀμερολήπτως νὰ προβῇ διὰ τοῦ προεδρίου εἰς ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως. 'Ἢ πρότασις τοῦ κ. προέδρου ἐγένετο δεκτῆ.

'Ο κ. Πρόεδρος περὶ τῆς παρατήσεως τοῦ

κ. 'Οδ. 'Ιαλέμου παρετήρησεν ὅτι δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ προβῇ ὁ Σύλλογος εἰς ἀναπλήρωσιν, διότι μικρὸν ὑπολείπεται ἔτι μέχρι τῶν ἀρχαιρεσιῶν.

Εἶτα ἀγγέλλονται τὸ δεύτερον καὶ ψηφοφορίας γενομένης γίνονται δεκτοὶ ἐπίτιμα μέλη ὁ σεβασμιώτατος ἅγιος 'Εφῆσου κ. 'Αγαθόγγελος, ὁ ἐν 'Οδησσῷ γενικὸς πρόξενος τῆς 'Ελλάδος κ. Ι. Βουτσινᾶς καὶ ὁ κ. Α. Βουτσινᾶς. Τὸ δὲ πρῶτον ἀγγέλλονται μέλη τακτικὰ οἱ κ. κ. Ι. Βασιματζίδης, διευθυντῆς τοῦ ἐν Πέραν 'Ελληνικοῦ 'Εκπαιδευτηρίου, Βασίλειος Λούσης, ἱατρός, 'Οθων 'Ανδρεάδης ἐν Σηλυβρίᾳ κτηματίας, προτεινόμενοι ὑπὸ τῶν κ. κ. Πρ. Βασιλάδου, Θ. Σαλτέλη καὶ Δ. Κυμπρίτου καὶ ὁ κ. 'Οδυσσεύς 'Ανδρεάδης, λόγιος ἐνταῦθα, προτεινόμενος ὑπὸ τῶν κ. κ. 'Οδ. 'Ιαλέμου, Θ. Τάχη καὶ Ν. Παρανίκα, ἐπίτιμον δὲ μέλος ὁ ἐν Τάντα Πανταζῆς Βησάνης προτεινόμενος ὑπὸ τοῦ προεδρίου.

Κατόπιν ὁ κ. **Η. Βασιλάδης** ἐξακολουθεῖ τὰς πρὸς ἀγωγὴν τῆς νηπιακῆς ἡλικίας μερίμνας. Κατὰ Ρουσσῶ, οἱ γονεῖς ὀφείλουσιν εἶναι οἱ παιδαγωγοὶ τῆς ἡλικίας ταύτης· ἐξανίσταται δὲ σφόδρα ὁ συγγραφεὺς τοῦ Αἰμιλίου κατὰ τῶν παραμελούντων γονέων τοῦ καθήκοντος τούτου, καταστρεφόντων τὸν οἰκογενειακὸν σύνδεσμον. 'Ο Ρουσσῶ ἐπιδαφιλεῖ πολὺ καὶ καλὰς συμβουλὰς πρὸς ἀνατροφήν τῆς νηπιακῆς ἡλικίας καὶ πολλὰς προτείνει μεταρρυθμίσεις, ἐξ ὧν αἱ πλεῖστα ἐγένοντο ἤδη δεκταί. Τῆς δὲ δευτέρας ἡλικίας, τῆς παιδικῆς, προτείνει ὁ Ρουσσῶ ἀγωγὴν ὅπως ἀρνητικὴν ὡς πρὸς τὸ πνεῦμα. 'Ο Αἰμιλιος τρώγει, παίζει, πηδᾷ, τρέχει, παντοίοις τρόποις ἀσκεῖ καὶ ἀναπτύσσει τὰς σωματικὰς αὐτοῦ δυνάμεις, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα ἀργεῖ, ὁ δὲ παιδαγωγὸς αὐτοῦ ἐπιτηρεῖ μόνον ἕνα μὴ παρεσδύσῃ εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ψευδῆς τις ἰδέα. 'Ο Ρουσσῶ ἀπὸ ταύτης τῆς ἡλικίας ἀποκλείει πάντα τὰ μαθήματα, τὴν Γεωγραφίαν, τὴν Ἱστορίαν, τὴν διδασκαλίαν τῶν γλωσσῶν, τὴν ἀπὸ βιβλίων διδασκαλίαν καὶ αὐτὴν τὴν προφορικὴν διδασκαλίαν τοῦ παιδαγωγοῦ, συνιστᾷ ἐκθύμως τὴν ἐκ τῶν πραγμάτων διδασκαλίαν, ἣν αὐτὸς ὁ μαθητῆς κατ'εὐθείαν ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων λαμβάνει· ὁ κ. Πρ. Βασιλάδης παραδεχόμενος ὅτι ἐν τούτοις καλὸν καὶ ὀρθὸν δοκεῖ αὐτῷ, ἀνασκευάζει τὰ ἄλλα ὡς ἀπέχοντα τῆς ἀληθείας τῶν πραγμάτων καὶ ἡμαρτημένα.

Μετὰ ταῦτα λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΙΗ'.

(Τακτικῆ).

Τῆς 26 'Ιανουαρίου 1881.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. Πρ. ΒΑΣΙΛΑΔΟΥ.

'Αναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως, ἀνακοινῶται ὡς ἑξῆς ἡ

ἀλληλογραφία.

'Επιστολὴ τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ Μ. Φιλεπ. Συλλόγου ἀποστέλλοντος τὴν λογαροδοσίαν τοῦ Ἡ' συλλογικοῦ ἔτους καὶ εύχαριστούντος τῷ 'Ελλ. Φιλολογικῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ συμπράξει αὐτοῦ, ἣν πολλαχῶς ἄχρι τοῦδε παρέσχεν αὐτῷ.

Τοῦ ἐν 'Αθήναις Διδασκαλικοῦ Συλλόγου, ἀπὸ 20 φθίνοντος, δι' ἧς ἀγγέλλει ὅτι ἐγκρίσει τῆς Κυβερνήσεως συστηθέντος ἀδιδασκαλικοῦ Μετοχικοῦ Ταμείου ἀποστέλλει 100 ἀντίτυπα τοῦ ἐγκριμένου Καταστατικοῦ μετὰ ἐγκυκλίου τῆς οἰκονομικῆς ἐπιτροπῆς, ὅπως διανεμηθῶσι πρὸς τοὺς ἐνταῦθα διδασκάλους, μεθ' ὧν ὁ Σύλλογος διατελεῖ εἰς σχέσεις, ἕνα ἐγγραφῶσιν ἑταῖροι τοῦ Διδασκαλικοῦ Συλλόγου καὶ μέτοχοι τοῦ Ταμείου αὐτοῦ.

Τοῦ κ. Σ. 'Αριστάρχου, προέδρου τῆς 'Αρχαιολογικῆς 'Επιτροπῆς, ἀπὸ 25 ἐνεστῶτος, δι' ἧς ἀπαντῶν εἰς τὴν ἀπὸ 20 τρέχοντος ἐπιστολὴν τοῦ Συλλόγου ἀναφορικῶς τοῦ ζητήματος τοῦ Χάρτου τῶν Χερσαίων Τειχῶν, ἀγγέλλει ὅτι ἐν αὐτῇ οὐδεμίᾳ γίνετα μνεία τῆς πρὸς τὸν Σύλλογον προαποσταλείσης ἐπιστολῆς τῆς 'Αρχαιολογικῆς 'Επιτροπῆς, ἀπὸ 4/16 φθίνοντος, καὶ ἐπειδὴ ἡ 'Επιτροπὴ ὑποπτεῖται μὴ τυχόν καὶ παρέπεσεν αὕτη ἀποστέλλει ἀντίγραφον, ὅπερ παρακαλεῖ ν' ἀναγνωσθῇ ἐνώπιον τοῦ Συλλόγου.

'Ο κ. Πρόεδρος δίδει ἐξηγήσεις τινὰς περὶ τοῦ Καταστατικοῦ τοῦ μετοχικοῦ ταμείου τῶν διδασκάλων συστάτος καὶ διευθυνομένου ὑπὸ τοῦ Διδασκαλικοῦ Συλλόγου ἐν 'Αθήναις, πρᾶτρεπεί τοὺς βουλομένους ἐκ τῶν διδασκάλων ὅπως γένωνται μέτοχοι τοῦ ἐν λόγῳ Μετοχικοῦ Ταμείου.

Περὶ δὲ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ προέδρου τῆς 'Αρχαιολογικῆς 'Επιτροπῆς κ. Σ. 'Αριστάρχου λέγει ὅτι ἡ ἐπιστολὴ τῆς ἐπιτροπῆς, περὶ ἧς ὁ κ. Σ. 'Αριστάρχης ποιεῖται λόγον ὅτι δῆθεν ἀποπληκνηθεῖσα δὲν περιῆλθεν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Συλλόγου καὶ διὰ τοῦτο πέμπει ἀντίγραφον, οὐ μόνον ἐλήφθη· ἀλλὰ καὶ ἀνεγνωσθῆ ἐν τῇ

παρελθούσα συνεδρίασει και ἐνετάλη ὁ πρόεδρος ν' ἀπαντήσῃ εἰς αὐτήν.

Ἀναγνωσθείσης δὲ τῆς ἀπαντήσεως ὁ κ. Στ. Ἀριστάρχης αἰτεῖ ν' ἀναγνωσθῇ τὸ ἀντιγραφὸν τῆς πεμφθείσης ἐπιστολῆς, διότι ἐν αὐτῇ γίνεται λόγος ὅτι ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐπιτροπὴ συνήλθε καὶ ἀπεφάσισεν.

Ὁ κ. Πρόεδρος λέγει ὅτι πρὸς παῦσιν τῶν συζητήσεων, ἐπειδὴ ἦλθεν ὁ κ. Κ. Καραθεοδωρῆ, ὅστις ἔλαβε μετὰ τοῦ Γ. Α. Δημητριάδου ἐνεργὸν μέρος εἰς τὴν παρασκευὴν τοῦ χάρτου ὁ Σύλλογος ἐνόμισε καλὸν νὰ αἰτησῆται ὅπως ὁ πρόεδρος τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς συγκαλέσῃ συνεδρίασιν τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς καὶ ἀποφασίσωσιν. Ἀπορεῖ δὲ διατί δὲν ἐγένετο ἡ συνεδρίασις, ἥτις ἐμελλε νὰ δώσῃ πέρασ εἰς τὰς περὶ ἐκδόσεως τοῦ χάρτου συζητήσεις.

Μετὰ τινὰ δὲ συζητήσιν καθ' ἣν ἔλαβον τὸν λόγον οἱ κ.κ. Σπ. Μαυρογένης καὶ Κ. Καλλιθέης καὶ ὁ μὲν τελευταῖος ὑποστηρίζει τὸν κ. Ἀριστάρχην καὶ προτείνει τὴν σύγκλησιν ἐκτάκτου συνεδριάσεως διὰ τὸ ζήτημα, ὁ δὲ πρῶτος τὰ ὑπὸ τοῦ κ. προέδρου λεχθέντα ὁ Σύλλογος ἀναφέρεται εἰς τὴν ἡγουμένην αὐτοῦ ἀπόφασιν.

Ἐἰτα ἀγγέλλονται αἱ τῶν βιβλίων προσφοραὶ, μεθ' ὧν ἐκφράζονται εὐχαριστίαι τοῖς ποιήσασιν.

Μετὰ ταῦτα ἀγγέλλονται τὸ δεύτερον καὶ ψηφοφορίας γενομένης γίνονται δεκτοὶ τακτικὰ μὲν μέλη οἱ κ. κ. Γ. Βασιμάδης, διευθυντῆς τοῦ ἐν Πέτρῃ Ἑλληνικοῦ Ἐκπαιδευτηρίου, Βασιλείου Λούσης, ἱατρὸς, Ὁδῶν Ἀνδρεάδης, κτηματίας ἐκ Σηλυβρίας καὶ ὁ κ. Ὀδυσσεύς Ἀνδρεάδης, λόγιος ἐνταῦθα, ἐπίτιμον δὲ μέλος ὁ ἐν Γάντζ Πανταζῆς Βησώνης.

Ἀγγέλλονται δὲ τὸ πρῶτον τακτικὰ μέλη οἱ κ.κ. Λεόντιος Ἐλευθεριάδης, καθηγητῆς καὶ Μιχαὴλ Ψατῆς, γραμματεὺς τοῦ ἀγίου Ἐφῆσου, προτεινόμενοι ὑπὸ τῶν κ. κ. Πρ. Βασιμάδου, Θ. Σαλτέλη καὶ Ν. Παρανίκου.

Ἐἰτα ὁ κ. Σπ. Μαυρογένης ἀνέγνω περὶ τοῦ φωτοφώνου Bell καὶ περὶ τοῦ φωτομέτρου Liveng.

Ἐν τῇ πραγματικῇ αὐτοῦ αὐτῇ, ἥς βίβας ὑπῆρξε ἡ περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου ἐν τῇ Revue Scientifique δημοσιευθεῖσα ὁ κ. Σπ. Μαυρογένης πρῶτον ἐξηγεῖ τίνος ἐνεκα λόγου τὸ ὄργανον τοῦ G. Bell φωτοφώνον ἐκλήθη. Ἐκλήθη δ' οὕτω, διότι ἡ φωνὴ οὐδὲν διὰ τηλεγραφικοῦ μεταδίδεται σύρρατος, ὡς ἐν τῷ τηλεφῶνῳ, ἀλλὰ δι' ἀκτίνων φωτεινῶν. Βαδίζεται δὲ ἐπὶ τῆς τοῦ σεληνίου ιδιότητος, τοῦ

παρουσιάζειν ἀσθενεστέρην ἀντίστασιν τῇ διατάξει τοῦ ἡλεκτρικοῦ ρεύματος. Ὁ κ. Σ. Μαυρογένης ἐξακολουθεῖ μετὰ ταῦτα ἀναπτύσσων τὰς διακρίσεις ιδιότητος τοῦ σεληνίου. Παρατηρήθη δὲ, λέγει, ὅτι τοῦτο ἐν τῷ φωτὶ μᾶλλον ἢ ἐν τῷ σκοτεινῷ ἀγωγὸν ἐστίν. Ἀκολουθῶν ἀναφέρει διαφόρους διαφόρων δοκιμὰς ὅπως ἐπιτευχθῆ διὰ τὴν ὄρασιν ὅ,τι διὰ τοῦ τηλεφώνου διὰ τὴν ἀκοήν γίνεταί καὶ μετὰ ταῦτα μεταβαίνει εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ φωτοφώνου τοῦ G. Bell. Ὁ σκοπὸς τοῦ φωτοφώνου, τούτου ἐστίν ὁ αὐτὸς τῷ τοῦ τηλεφώνου, ἀλλὰ τοῦτο μὲν δεῖται μεταλλικοῦ ἀγωγοῦ ὅπως τὸ ἡλεκτρικὸν ρεῦμα δι' αὐτοῦ διερχόμενον καὶ ἀλληλοδιδοχῶς διακοπτόμενον παράγῃ τ' ἀπαιτούμενα τηλεφωνικὰ ἀποτελέσματα, ἐνῶ ἐκεῖνο, δηλαδὴ τὸ φωτοφώνον, ἀπ' ἐναντίας στερεῖται αὐτοῦ καὶ οὐδὲν δεῖται τοιούτου ἀγωγοῦ. Διακοπαὶ ἀλληλοδιδοχοὶ φωτεινῆς ἀκτίνος, διευθυνόμενης ἀπὸ ἐνὸς σταθμοῦ καὶ ἐπιπιπτούσης ἐπὶ τεμαχίου σεληνίου ἐν ἐτέρῳ παράγουσι τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα, ἃ καὶ τὸ τηλεφώνον. Πᾶν ὅμως τεμάχιον σεληνίου οὐδὲν ἐστὶ κατὰ τὴν ἀκοήν. Διὸ ὁ κ. Σπ. Μαυρογένης ὁμιλεῖ ἀκολουθῶν περὶ τῶν διαφόρων πρὸς τοῦτο γενομένων πειραμάτων, ὧν ἡ περίοδος εἰσέτι ἐξακολουθεῖ. Κατόπιν τῶν περὶ φωτοφώνου τοῦ Bell τούτων ὁ κ. Μαυρογένης ποιεῖται λόγον περὶ τοῦ Photometre à grisoir τοῦ Liveng ἡτοῦ φωτομέτρου κατὰ τὴν τῶν ἀνθρακωρυχείων εὐφλέκτων ἀερίων Ἡ σωτήριος αὐτῇ ἐφεύρεσις τοῦ Liveng ἐδράζεται ἐπὶ τῆς ἀρχῆς ὅτι σύρμα ἐκ πλατίνης ζωηρῶς πυρακτωμένον δι' ἡλεκτρικοῦ ρεύματος παράγει φωτισμὸν ζωηρότερον ἐν τοῖς ἀερίοις τῶν ἀνθρακωρυχείων (grisoir) ἢ ἐν τῷ καθαρῷ ἀέρι, ἡ δὲ ζωηρότης αὐτῆ ἐστὶ ἀνάλογος τῇ τῶν εὐφλέκτων ἀερίων τῶν ἀνθρακωρυχείων ποσότητι.

Λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΣ ΧΙΘ'.

(Τακτικῆ).

Τῆ 2 Φεβρουαρίου 1881.

Προεδρευοῦτος τοῦ κ. Πρ. ΒΑΣΙΛΑΔΟΥ.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως, ἀνακοινούται ὡς ἑξῆς ἡ

ἄλληλογραφία.

Ἐπιστολῆ, τῆς ἐν Ἀθήναις δεσποινίδος

χουσαν ἐκδήλοῖ καὶ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ τοῦ νὰ ἐκφράσῃ ὁ Σύλλογος εὐχὴν κατὰ τῆς μείζονος ἀρρένιον καὶ θηλέων φοιτήσεως.

Ὁ κ. Πρ. Βασιμάδης παρατηρεῖ ὅτι ἐν τοῖς περιοδικοῖς τοῦ Συλλόγου εὐρίσκειται τοιαύτη εὐχὴ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου, ἀλλ' οὐδὲν τοιαύτη ὥστε νὰ ἀρέσῃ τῷ κ. Κ. Γεωργαλάξ.

Ὁ κ. Κ. Γεωργαλάξ ἐρωτᾷ ἂν ἐν Ἑλλάδι περιορίζεται ἡ δημοτικὴ παιδείσις ἐν τῇ Ἀλληλοδιδασκτικῇ λεγομένῃ Σχολῇ.

Ὁ κ. Πρ. Βασιμάδης ἀπαντῶν λέγει ὅτι ἐν τῇ συλλογῇ τῶν περὶ τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως νόμων, τῇ ἐκδοθείσῃ ὑπὸ τοῦ κ. Κλάδου, δέκνυνται τὰ ὅρια τῆς δημοτικῆς σχολῆς.

Ὁ κ. Κ. Γεωργαλάξ νομίζει δυστύχημα ἂν οἱ δημόται τῆς Ἑλλάδος ἐξέρχονται εἰς τὴν κοινωνίαν φέροντες τὰς γνώσεις τὰς ἐν τῇ Ἀλληλοδιδασκτικῇ Σχολῇ παρεχομένης. Ἀκολουθῶν ὁ κ. Κ. Γεωργαλάξ λέγει ὅτι θεωρεῖ πολὺ τὸ ποσὸν τῶν μετὰ μεσημβρίαν ὀριζόμενων ὥρων διδασκαλίας, τουτέστι ἀπὸ 1 ἢ 1/2 μέχρι 4 1/2 ἢ 5, θεωρεῖ δὲ ὡς ἱκανὸν χρόνον διδασκαλίας 2 1/2—3 ὥρας κατὰ τὸν ἀνώτερον ὄρον.

Ταῦτα τὰ περὶ ὥρων ὑποστηρίζει καὶ ὁ κ. Χρ. Χατζηχρήστου.

Ὁ κ. Πρ. Βασιμάδης ὅμως λέγει ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ προγράμματος ὀριζόμενον ποσὸν οὐδὲν τίθεται ὡς νόμος, θεωρεῖ δὲ καλῶς κείμενον τὸ ποσὸν τοῦτο τῶν ὥρων διὰ τὰς κώμας.

Τὸ πρόγραμμα γίνεταί δεκτόν.

Ἐἰτα ὁ κ. Ἀβραάμ Μαλιάνης, εἰσηγητῆς τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς, ἀναγινώσκει τὴν ἐκθεσιν τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς ἔχουσαν οὕτω.

Κύριοι,

Ἡ Ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπὴ συγκειμένη ἐκ τῶν κυρίων Πρ. Βασιμάδου, Κ. Ξανθοπούλου, Χρ. Χατζηχρήστου, Ἀθ. Θεοδορίδου, Ν. Παρανίκου, Θ. Σαλτέλη, καὶ Ἀβρ. Μαλιάνου, κατήρξατο τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἀντιπροέδρου κ. Ὁδ. Ἰαλέμου· ἀλλὰ τούτου μετὰ τὴν ἐβδόμην συνεδρίασιν παραιτηθέντος, ἐξηκολούθησε τὰς ἐργασίας αὐτῆς ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Προέδρου τοῦ Συλλόγου, τελέσασα Κ' συνεδριάσεις, ἐν αἷς συνεζητήθησαν καὶ ἀπεφασίσθησαν πολλά, ὧν τὰ κυριώτερα ἄνευ προομιῶν εἰσι τ' ἀκόλουθα.

Πρῶτον μέλημα τῆς ἐπιτροπῆς, ἅμα συνελθούσης, κατὰ Μάϊον τοῦ παρελθόντος ἔτους, ἐγένετο ἡ σκέψις περὶ ἐξευρέσεως πύρων πρὸς τελεσφορώτεραν ἐκπλήρωσιν τοῦ ἐτέρου τῶν σκοπῶν αὐτῆς, ὅς ἐστιν ἡ ὑποστήριξις τῶν βυνηθείας δεομένων ἑλληνικῶν κατὰ τὴν εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν σχολείων. Καὶ πολλὰ μὲν σχέδια προὔταθον καὶ συνεζητήθησαν, οὐδὲν ὅμως ἐγένετο πρᾶγμα ἄτε τῆς πρὸς τοῦτο ἐνεργείας κειμένης ἔξω τοῦ κύκλου τῆς δικαιοδοσίας τῆς ἐπιτροπῆς.

Ἡ ἐπιτροπὴ ἐπιδιώκουσα τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ἤδη κυριώτερου καταστάντος σκοποῦ αὐτῆς, τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ δ' ἡλαδ' ἡσχολήθη καὶ ἐν πολλαῖς συνεδριάσεσι μελετήσασα συνέταξε τὰ πρὸς σύνταξιν Νεοελληνικῆς Χρησταμαθείας, Γραμματικῆς καὶ Ὁδηγοῦ τῆς δημοτικῆς παιδείσεως ἀμφοτέρων τῶν φύλων προγράμματα τοῦ Καραπανεῖου ἀγώνος. Καὶ τὰς μὲν περὶ τούτων ἐκθέσεις καὶ ἠκούσκατε ἤδη ἀναγινωσκόμενας ἐν τῷ Συλλόγῳ καὶ δημοσιευόμενας θέλετε ἴδει. Ἀλλ' ἡ ἐπιτροπὴ κρίνασα ὅτι πρὸς τὴν δυσχερεῖαν τῆς συντάξεως Ὁδηγοῦ καὶ ὁ ὀριζόμενος χρόνος ἦν ἄλλοτε καὶ τὸ χρηματικὸν βραβεῖον μικρόν, ἀπεφάσισε καὶ ἐζήτησε παρὰ τοῦ Συλλόγου ὅπως ἢ μὲν βράβευσις τοῦ Ὁδηγοῦ ἀναβληθῇ κατὰ τὸ 1883, μεταβιβασθῇ δὲ ὡς διαγωνισμὸς ἐτέρου ἀγώνος, ὃν ὁ ἐν Ὁδηγοῦ φιλόπατρις κ. Βουτσινᾶς ἔθετο, καθ' ὅσον μάλιστα τὸ ἀγωνοθέτημα τοῦτο δὲν περιλαμβάνετο τὸ κατ' ἀρχὰς ἐν τῷ προεκδοθέντι προγράμματι τοῦ Καραπανεῖου ἀγώνος.

Περὶ τῆς κατὰ τὴν ἐορτὴν τοῦ Συλλόγου ἀναγινωσκόμενης ἐκθέσεως τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς, ἐνεκα τῆς τε ἐλλείψεως ἐγγράφων ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τῆς μὴ δικνομῆς χρηματικῶν συνδρομῶν εἰς τὰ ἄπορα σχολεῖα, πολλῆς πρὸς σύνταξιν δυσχερείας ὑπαρχούσης, ἀπεφασίσθη ὅπως συγχωνευθῇ μετὰ τῆς ἐκθέσεως τοῦ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο Καραπανεῖου ἀγώνος.

Τελευτῶσα ἡ ἐπιτροπὴ ἐπελαθετο τῆς ἐξέτασεως τριῶν πονημάτων, δύο μὲν ἀριθμητικῶν καὶ μιᾶς ἱστορίας, ἀνατεθέντων εἰς εἰδικὴν ἐπιτροπὴν ἀποτελουμένην ἐκ τῶν κ.κ. Θεοδορίδου καὶ Παρανίκου, οἵτινες ἀκριβῶς ἐκπλήρωσαν τὴν ἀνατεθείσαν αὐτοῖς ἐντολήν, ὑπέβηλον ἐγκαίρως τῇ Ἐπιτροπῇ τὸ ἀποτέλεσμα τῶν μελετῶν αὐτῶν. Ἀλλὰ τὴν περὶ τούτου κρίσιν, ἄτε εἰς τὸν Καραπνεῖον ἀγῶνα ἀναφερομένου, ἀκούσεσθε παρὰ τοῦ ἐπὶ τούτῳ τεταγμένου εἰσηγητοῦ τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς κ. Θ. Σαλτέλη.

Τοιαύτη, Κύριοι, ἡ πεζὴ μὲν ἀλλὰ πιστὴ ἀφήγησις τῶν κατὰ τὸ ἥδη λήγον συλλογικόν ἔτος ἐργασιῶν τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς. Περσίνοντες δὲ εὐχόμεθα τῇ διαδόχῳ ἐπιτροπῇ καὶ μέσῃ καὶ περιστάσει βελτίονας.

Ἡ Ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπὴ

ΠΡ. ΒΑΣΙΛΑΔΗΣ, Πρόεδρος
Κ. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ
ΧΡ. ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ
Ν. ΠΑΡΑΝΙΚΑΣ
ΑΘ. ΘΕΟΔΩΡΙΑΔΗΣ
ΑΒΡ. ΜΑΛΙΑΚΑΣ, Εἰσηγητής.

Μετά τὸ πέρας τῆς ἐκθέσεως ὁ προεδρεύων κ. **Θ. Σαλτέλης** ἐκφράζει τῇ Ἐκπαιδευτικῇ Ἐπιτροπῇ τὰς εὐχαριστίας τοῦ Συλλόγου καὶ λύει τὴν συνεδρίασιν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΑΛ΄.

(Ἑκτακτος).

Τῆς 29 Ἀπριλίου 1881.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **ΠΡ. ΒΑΣΙΛΑΔΟΥ**.

Ὁ κ. **Χρ. Χατζηχρήστου**, πρόεδρος τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ἀναγινώσκει ἐκθεσιν τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς ἔχουσαν οὕτω:

Κύριοι,

Ἡ Φιλολογικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Συλλόγου, συνισταμένη τὸ κατ' ἀρχάς ἐκ τῶν κ. κ. Προκλήους Βασιλάου, Θεμιστοκλέους Σαλτέλη, Ἀθραῖ. Μαλιάκα, Θεοχάρους Τάγη, Κ. Ντούλα, Ἀθανασίου Δημητριάδου, Βράνου Βωζάνη καὶ Χρήστου Χατζηχρήστου, δὲν ἠτύχησε μὲν νὰ ἔχη συνεργάτας καὶ συναντιλήπτορας τῶν πολλῶν ἐργασιῶν αὐτῆς ἀπαντὰ τὰ ἀξιότιμα μέλη, ὡς τοῦ μὲν κυρίου Ντούλα ἀναχωρήσαντος ἐντεῦθεν, τῶν δὲ κυρίων Ἀθ. Δημητριάδου καὶ Βράνου Βωζάνη κωλυομένων ἐκ τῶν πολλῶν ἀσχολιῶν αὐτῶν, ἠμολόγησεν ὅμως νὰ προσκτιῆται ἀπὸ τῶν πρώτων συνεδριάσεων αὐτῆς ἕτερον ὄργανον καὶ φερέπονον μέλος, τὸν σεβάσμιον φιλόλογον ἄνδρα, κύριον Κωνσταντίνου Ξανθοπούλου, ὅπερ διὰ τῆς συντόνου συνεργασίας αὐτοῦ ἠκέσατο καὶ ἐμετράσατο τὴν ἐκ τῆς ἀπουσίας τῶν ἀνωτέρω βηθέντων μελῶν λύπην τῆς ἐπιτροπῆς ὥστε ἢ μέχρι τέλους λειτουργήσασα Φιλολογικὴ Ἐπιτροπὴ συνίστατο ἐκ τῶν κυρίων Πρ. Βασιλάου, Κ. Ξανθοπούλου, Θ. Σαλτέλη, Ἀθρ. Μαλιάκα, Θ. Τάγη καὶ Χρ. Χατζηχρήστου. Ποιησαμένη δὲ εἴκοσι καὶ δύο συνεδριάσεις ἢ

Ἐπιτροπὴ ἠσχολήθη α') περὶ τὴν κρίσιν τῶν ἀποσταλείσων κατὰ τὸ συλλογικόν ἔτος τουτὶ συλλογῶν εἰς τὸ περὶ ζώωντων μνημείων ἐν τῇ γλώσσῃ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ Ζωγράφειον διαγωνίσμα· β') περὶ τὴν ἐπεξεργασίαν τῆς προαποσταλείσης καὶ κριθείσης ἡδη τοιαύτης γλωσσικῆς ὕλης ὅπως συνεκδοθῆ ἐν τῷ Περιδικῷ τοῦ Συλλόγου· γ') περὶ τὸ ἕτερον τῶν μελημάτων αὐτῆς, τὴν Ζωγράφειον βιβλιοθήκην καὶ δ') εἰς μικρὰ τινα, ἀφορῶντα εἰς τὸν ἐν γένει φιλολογικόν αὐτῆς σκοπόν.

Καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ πρώτου οὐ μικροῦς κατεβλήτο πόνους, καθότι καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο οὐκ ὀλίγα ἐστάλησαν γλωσσικῆς ὕλης πραγματεῖαι πρὸς κρίσιν, περὶ ὧν ὁ φερέπονος εἰσηγητὴς τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς κύριος Κ. Ξανθοπούλος λεπτομερεστέρην ἀναγνώσεται ἐκθεσιν κατὰ τὴν ποσειχῆ ἐπέτειον τοῦ Συλλόγου ἑορτῆν. Ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ δευτέρου ἢ Ἐπιτροπῆς ἐργάσθη συντόμως, ἐτοιμάσασα οὐκ ὀλίγην γλωσσικὴν ὕλην, ὅπως δημοσιευθῆ ἐν τῷ Περιδικῷ τοῦ παρόντος συλλογικοῦ ἔτους.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὴν ἐργασίαν τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ περὶ τῆς Ζωγραφείου βιβλιοθήκης διαγωνίσματος δὲν ἐπέστη εἰσέτι ὁ καιρὸς ὅποτε αὐτὴ πλείους ἔξει ἐργασίας περὶ τὴν κρίσιν καὶ ἐκτίμησιν τῶν προπαρασκευαζομένων σπουδαίων ἔργων ὑπὸ τῶν ἑλλήνων φιλόλογων καὶ λοιπῶν ἑλληνιστῶν· ἐκεῖνο δ' ὅπερ ἢ Ἐπιτροπῆ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἔχει νὰ ἀναγγείλῃ ἐστὶν ὅτι ἀπεδέξατο τὴν αἴτησιν τοῦ κυρίου Γ. Κωνσταντινίδου, ὅπως ὁ Σύλλογος ἀναθῆ αὐτῷ τὴν ἐκδοσιν τοῦ Πλάτωνος.

Εὐχρίθμα δ' εἰσὶ τὰ ἀπασχολήσαντα τὴν Ἐπιτροπὴν ἐν τῷ φιλολογικῷ ἐν γένει σκοπῷ αὐτῆς· καὶ πρώτοι μὲν ἀπεστάλησαν πρὸς κρίσιν αὐτῆς τὰ ὑπὸ τοῦ εὐπαιδέτου ὁμογενοῦς καὶ νεαροῦ ποιητοῦ κυρίου Θ. Μοσχόπουλου ποιήματα, ἐπιγραφόμενα *Σπουδαί ἐν νυκτί*, ἅτινα ἐξετίμησε μὲν ἱκανῶς ἢ Ἐπιτροπῆ, δὲν ἠδύνατο ὅμως νὰ ἐξενέγκῃ τὴν αἰτηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ δημοσίαν κρίσιν τοῦ Συλλόγου ἐπὶ τῶν ποιημάτων αὐτῶν, ἅτε δὴ τοῦ πράγματος διαφεύγοντος τὴν ἀρμοδιότητα τῆς φιλολογικῆς τοῦ Συλλόγου Ἐπιτροπῆς. Δεύτερον δ' ἐστὶ χωρογραφικὴ τις περιγραφή τῆς ἐν Ἠπείρῳ Πωγωνιανῆς ἀποσταλείσα εἰς τὸν Σύλλογον διὰ τοῦ κυρίου Δ. Μαλλιάρου ὑπὸ ἀνωνύμου τινὸς ὑπὸ τὰ στοιχεῖα Χ. Ε. Δ. ἥτις ἀπεφασίσθη νὰ ληφθῆ ὑπ' ὀ-

ψιν εἰς τὸ Ζωγράφειον Διαγωνίσμα. Τρίτον δὲ καὶ τελευταῖον εἰσὶ τέσσαρα ἔγγραφα τοῦ ἐκ Καστορίας Γ. Καστριώτου, κατὰ τὰς ἀρχάς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἀκμασάντος, ἀποσταλέντα ὑπὸ τοῦ ἀγίου Βιλεγράδων κυρίου Ἀνθίμου, ἅτινα θὰ ἐδημοσιεύοντο ἐν τῷ Περιδικῷ τοῦ Συλλόγου, εἰ μὴ προεδημοσιεύοντο ἐν τῷ πατριαρχικῷ περιδικῷ, Ἀληθεία.

Αὐταὶ εἰσι, κύριοι, αἱ ἐργασίαι τῆς Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς· κατερχόμενος δὲ καὶ τὴν φιλὴν χορείαν τῶν ἐν τῇ Ἐπιτροπῇ συναδέλφων φρεσὶ ὁσάμμετος ἀδυνατῶ ἀδακρύτους νὰ τηρήσω τοὺς ὀφθαλμούς, ἀναμνησθεῖς τοῦ πόθμου ἐπισπόντου προσφιλοῦς συναδέλφου καὶ ὄργανου μέλους τῆς Ἐπιτροπῆς, τοῦ ἀειμνήστου Θεοχάρους Τάγη, οὐ μνημονεύουσα ἢ Ἐπιτροπῆ πικρὸν λείπει δάκρυ αὐτοῦ νῦ καὶ γέρας οἶον οἰζυροῖσι βροτοῖσι, κείρασθαι τε κόμην βάλλῃν τ' ἀπὸ δάκρυ παρσιῶν.

Ἡ Φιλολογικὴ Ἐπιτροπὴ.

ΧΡ. ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ, πρόεδρος
ΠΡ. ΒΑΣΙΛΑΔΗΣ
Θ. ΣΑΛΤΕΛΗΣ
Θ. ΤΑΓΗΣ
ΑΒΡ. ΜΑΛΙΑΚΑΣ
Κ. ΝΤΟΥΛΑΣ
ΒΡΑΝΟΣ ΒΩΖΑΝΗΣ
ΑΘ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Ἀκολουθῶν ὁ κ. **Δ. Κουμπρέτης**, γεν. γραμματεὺς, ποιεῖται ἐκθεσιν τῆς ἀλληλογραφίας τοῦ Συλλόγου ὡς ἐξῆς:

Κύριοι,

Συμφώνως τῷ κανονισμῷ τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου ὑποβέβηκα ὑμῖν, κατὰ τὰ εἰθισμένα, σύντομον ἐκθεσιν τῆς ἀλληλογραφίας αὐτοῦ κατὰ τὸ λήγον ἡδη συλλογικόν ἔτος, περιοριζόμενος νὰ αἰτήσω παρὰ τῶν ἀξιοτίμων μελῶν (ἀφοῦ προηγουμένως ἐκφράσω πρὸς αὐτὰ τὰς εὐχαριστίας μου ἐπὶ τῇ τιμῇ ἣν περιέβυλόν μοι ἐκλέξαντές με γενικὸν γραμματεῖα μεταξύ τῶν ἄλλων λογίων), ὅπως φανῶσιν ἐπιεικῆ εἰς τὴν περὶ ἐμοῦ κρίσιν τῶν ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἐξέσκησιν τῶν καθηκόντων μου καὶ νὰ διαβεβαιώσω αὐτὰ εὐλαχρῶν ὅτι συναισθάνομαι ὅτι δὲν ἀνταπεκρίθην πληρέστατα ὡς εἶμι εἰς τὰς προσδοκίας τοῦ Συλλόγου. Τοῦτο ὅμως ἀποδοτέον ἐν μέρει μὲν εἰς τὴν τρίμηνον ἀσθένειάν μου πρὸ πάντων δὲ εἰς τὰς πολλὰς καὶ ποιικίλλας ἀσχολίας μου. Ἡ ἐκθεσις αὕτη τῆς ἀλληλογραφίας τοῦ Συλλόγου, κύριοι, παραβαλλομένη πρὸς τὴν τοῦ παρελθόντος ἔτους φαίνεται

ἀνωτέρα κατὰ τὸ ποσόν καὶ κατὰ τὸ ποιόν κατὰ τὸ λήγον τοῦτο συλλογικόν ἔτος. Ὡς εἰθισται ἢ ἀλληλογραφία αὕτη διαιρεῖται εἰς δύο οὕτως εἶπαι μέρη· εἰς ἐπιστολάς δηλ. εἰσελθούσας εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ Συλλόγου καὶ εἰς ἐξελθούσας τοιαύτας. Τούτων αἱ μὲν εἰσελθούσαι ἀνέρχονται εἰς 201, αἱ δὲ ἐξελθούσαι εἰς 193, ἐν συνόλῳ εἰς 394.

Διαιροῦντες καθ' ὕλην τὰς εἰσελθούσας ἐξέγομεν ὅτι:

113 τούτων ἀφορῶσιν εἰς τὸν ἐκπαιδευτικόν ἐν γένει τοῦ Συλλόγου σκοπόν, ζητεῖται δηλονότι δι' αὐτῶν ἢ ὕλική τοῦ Συλλόγου συνδρομὴ ὑπὲρ τῆς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους ἐθνικῆς παιδείσεως, ἀγγέλλεται ἢ σύστασις διαφόρων σωματείων κλπ.

13 ὅμοιαι ἀφορῶσαι εἰς τὸν φιλολογικόν σκοπὸν τοῦ Συλλόγου.

12 τοιαῦται εἰς τὸν ἐπιστημονικόν.

16 περιστρέφονται περὶ τὴν ἀρχαιολογίαν ἐν γένει.

29 τούτων εἰσὶ διάφοροι ἀφορῶσαι εἰς τὰς σχέσεις καὶ τὰς πολλαπλὰς ἐν γένει ἐργασίας τοῦ Συλλόγου καὶ τέλος

18 εἰσὶν εὐχαριστήριαι ἐκ μέρους διαφόρων ἐπιτίμων μελῶν κλπ.

Καὶ αὐταὶ μὲν ἐν περιλήψει αἱ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο εἰσελθούσαι ἐπιστολαί, πρὸς ἃς ἐγένοντο ταχέως αἱ δέουσαι ἀπαντήσεις, χάρις εἰς τὴν δραστηριότητα τοῦ ἀκαμάτου καὶ σεβαστοῦ ἡμῶν Προέδρου. Ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τούτων ἀξίας μνείας θεωροῦμεν 1) τὴν τοῦ φιλογενεστάτου Γεν. Προξένου τῆς Ἑλλάδος ἐν Ὀδησσῷ κ. **Ίω. Βουταινῆ**, προσφέροντος τῷ Συλλόγῳ κατὰ διετίαν δύο καὶ ἡμισυ χιλιάδας φράγκων πρὸς ἰδρυσιν διαγωνισμάτων πρακτικῶν ἐχόντων σκοπόν. Εἰς τὴν ἀνωτέρην παντὸς ἐπαίνου ταύτην πρᾶξιν τοῦ φιλομουσοῦ τοῦτου ἀνδρός ὁ Σύλλογος ἐξέφρασε καὶ ἐκφορᾷ ἐτι καὶ νῦν τὰς εὐχαριστίας του. Εὐχῆς δ' ἔργον ἤθελεν εἶσθαι, ἐάν καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν ὁμογενῶν ἡμῶν ἐμιμοῦντο τὸ παράδειγμα αὐτοῦ καὶ 2) τὰς ὑπὸ τῶν ἐξοχωτάτων κ. κ. **Στεφ. Καραθεοδωρῆ** καὶ **Γ. Ἀριστάρχου**, Πρεσβυτῶν τῆς Ἰψ. Πύλης ἐν Βρυξέλλαις καὶ Οὐασίνγκτων, δι' ὧν οἱ φιλόμουσοι οὗτοι κύριοι προσέφερον τῷ Συλλόγῳ 180 περίπου τόμους διαφόρων ξένων σπουδαίων συγγραμμάτων, ἅτινα κοσμοῦσι νῦν τὴν βιβλιοθήκην αὐτοῦ, ὡς θέλετε βεβαιωθῆ παρὰ τοῦ βιβλιοφύλακος κυρίου **Θεμ. Σαλτέλη**. Ἡ πολυτιμος αὕτη συλλογὴ ὀφείλεται εἰς τὴν δραστηριότητα καὶ πατρικὴν μέριμναν ἣν δι-

κινούσι πάντοτε ὑπὲρ τοῦ Συλλόγου οἱ ἀξιότιμοι οὗτοι κύριοι, πρὸς οὓς ὁ Σύλλογος ἐκφράζει ἀπείρους εὐχαριστίας.

Αἱ δὲ ἐξελοῦσαι ἐπιστολαὶ ἀνέρχονται, ὡς ἀνωτέρω εἶπομεν, εἰς 193. Ἐκ τούτων

21 ἀφορῶσιν εἰς τὸν ἐκπαιδευτικόν, ὡς ἀνωτέρω, σκοπὸν τοῦ Συλλόγου·

28 εἰς τὸν φιλολογικόν·

14 εἰς τὸν ἐπιστημονικόν·

12 εἰς τὴν ἀρχαιολογίαν·

56 εἰσὶν εὐχαριστήριοι πρὸς διαφόρους ἐνταῦθα καὶ τῷ ἐξωτερικῷ, ἐφ' αἷς προσέφερον τῷ Συλλόγῳ ἐκδουλεύσεις.

60 δὲ διάφοροι ἀναφερόμεναι εἰς τὰς μετὰ διαφόρων ἐνταῦθα καὶ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ σχέσεις τοῦ Συλλόγου καὶ τὰς ὁποίας δυνάμεθα νὰ διαιρέσωμεν εἰς ἐπιστολάς, ἃς προὐκλέσαν ὁμοίαι τοιαῦται πεμφθεῖσαι τῷ Συλλόγῳ καὶ εἰς ἐπιστολάς, ἃς ὁ Σύλλογος αὐτεπαγγέλτως ἐξέδωκε πρὸς διαφόρους· καὶ τέλος δύο τούτων εἰσὶ δυστυχῶς συλλυπητήριοι πρὸς τὰς οἰκογενεῖας τῶν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἀπεθόντων τῆς κοιλῆδος ταύτης τοῦ κλαυθμῶνος Δ^{ουκ} Duthier καὶ Θ. Τάγην.

Εἶναι πεπρωμένον, φαίνεται, κύριοι, ὁ ἡμέτερος Σύλλογος νὰ πληρώσῃ κατ' ἔτος τῷ Πλούτωνι τὸν ὀφειλόμενον αὐτῷ φόρον, πρὶν ἢ αὗτος καταστῇ ἀπαιτητός. Οὗτω καὶ κατὰ τὸ λῆγον ἤδη συλλογικὸν ἔτος ὁ Σύλλογος ἡμῶν ἀπέλλυσι δύο ἐκ τῶν ἐπιλέκτων αὐτοῦ μελῶν τὸν D^{ουκ} Duthier, δεινὸν περὶ τὴν Βυζαντινὴν Ἀρχαιολογίαν καὶ ἔφορον τοῦ αὐτοκρατορικοῦ Μουσείου καὶ τὸν Θεοχ. Τάγην, καθηγητὴν παρὰ τοῖς ἐνταῦθα Λυκείοις, οἵτινες μετ' ἀπαρχμύλλου ἀληθῶς ζήλου ἐργάσθησαν πολυειδῶς ὑπὲρ τοῦ Συλλόγου καὶ ὦν τὴν ἔλλειψιν μεγάλως αἰσθάνεται οὗτος. Ἐν τούτοις εὐχρηθῶμεν ὅπως εἰς τὸ μέλλον μὴ τηρηθῇ ἡ αὐτὴ ἀκρίβεια περὶ τὴν πληρωμὴν τοῦ τοιοῦτου φόρου ἐκ μέρους τοῦ ἡμετέρου σωματείου.

Τοιαύτη, Κύριοι, ἐν ὀλίγοις ἢ ἐκθεσεῖς τῆς ἀλληλογραφίας τοῦ Συλλόγου κατὰ τὸ λῆγον συλλογικὸν ἔτος. Ὅ,τι ὅμως εἶναι ἄξιον παρατηρήσεως εἶναι, ὅτι ἐνῶ ἡ ἀλληλογραφία τοῦ Συλλόγου, ὡς προκύπτει ἐκ τῶν διαφόρων ἐτησίων ἐκθέσεων, ἀπετελεῖτο κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη ἐξ ἐγγράφων τὸ πλεῖστον ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Τουρκίας πεμπομένων καὶ ἀφορώντων εἰς τὴν κατάστασιν καὶ τὰς ἀνάγκας τῆς ἐν αὐταῖς παιδείας, τὸ ἔτος τοῦτο ἠλαττώθη ἐπαισθητῶς. Ἡ ἔλαττωσις δ' αὕτη προέρχεται διότι ὁ Σύλλογος δὲν ἠδυνήθη κατὰ τὰ τελευταῖα δύο

ἔτη νὰ θεραπεύσῃ τὰς ἀνάγκας τῶν ἐπαρχιῶν τούτων, τὸ μὲν διότι πλείστοι ἐκ τῶν ἡμετέρων ὁμογενῶν, οἵτινες ἄλλοτε πᾶν προθύμως προσέφερον τὴν ὕλικὴν αὐτῶν συνδρομὴν ὑπὲρ τοῦ Συλλόγου ἀπουσιάζουσιν ἐντεῦθεν ἐπομένως δὲν συνεισφέρουσι πλέον τὸν ὄβολόν των, τὸ δὲ διότι ἡ κατὰμαστιζούσα κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τὴν Κωνσταντινούπολιν μεγάλη ἀχρηματία ὡς καὶ ὁ ἄρτι ἀναφανὴς ἀντίπαλος οὕτως εἶπειν τοῦ ἡμετέρου σωματείου ἠλάττωσε σπουδαίως καὶ τοὺς ὀλίγους αὐτοῦ τακτικῶς πόρους. Βελθεῖν δὲ αἰσθάνεται τὴν λύπην αὐτοῦ ὁ Σύλλογος μὴ δυνήθεις νὰ ἱκανοποιήσῃ καὶ τὰς ὀλίγας αἰτήσεις αἵτινες ἀπηυθύνθησαν αὐτῷ ἐκ διαφόρων ἐπαρχιῶν τῆς Τουρκίας καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο.

Εἴθε, κύριοι, κατὰ τὸ ὑπὸ αἰσίους οἰωνούς ἀρχόμενον ἤδη συλλογικὸν ἔτος, ὅτε καὶ ὁ ἐν Ἀνατολῇ πρὸ πολλοῦ τεθολωμένος ὀρίζων ἤρχισεν ἤδη νὰ καθαρίζῃ, εἴθε, λέγω, ὁ Σύλλογος ἡμῶν νὰ δυνήθῃ νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν διακεστέραν τῶν ἐπιθυμιῶν αὐτοῦ.

Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς

Α. ΚΥΜΗΡΙΤΗΣ.

Μετὰ δὲ τοῦτον ὁ βιβλιοφύλαξ κύριος Θ. Σαλτέλης ἐκτίθησιν ὡς ἐπομένως τὰ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Συλλόγου.

Εἰς τὴν βιβλιοθήκην, Κύριοι, τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου ἀπεστάλησαν κατὰ τὸ συλλογικὸν τοῦτο ἔτος βιβλία καὶ φυλλάδια τὸν ἀριθμὸν 547, ὧν οὐκ ὀλίγα τὰ σπουδαῖα καὶ πολύτιμα, ὑπὸ φίλα τῷ Συλλόγῳ φρονούντων ἀλλογενῶν καὶ ὁμογενῶν ἐντεῦθεν καὶ ἐκείθεν τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ προσανεχθέντα.

Ἐκ τῶν προσφορῶν τούτων ἐξαίρομεν τὰς ἐπομένας διὰ τε τὸ πλῆθος καὶ τὴν σπουδαιότητα αὐτῶν:

α') τὴν ἐκ τῶν Ἠνωμένων τῆς βορείου Ἀμερικῆς Πολιτειῶν ὑπὸ τῶν φιλελλήνων πολιτῶν Appleton καὶ Belmont ἐπιμελείας τοῦ ἐν Οὐασινγκτῶν πρεσβευτοῦ τῆς Ὑψ. Πύλης Ἐξοχωτάτου κ. Γρηγ. Ἀριστάρχου ἀποσταλείσαν, συγκεκμημένην ἐξ 74 συγγραμμάτων πολυτίμων, ἀναφερομένων τῶν πλείστων εἰς τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας καὶ δεδεμένων.

β') τὴν ὑπὸ τοῦ ἐν Βερολίνῳ ἔθνικοῦ ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου, διὰ τῆς ἐνταῦθα γερμανικῆς πρεσβείας, συνεχῆ σειρὰν τοῦ ἐτησίου περιοδικοῦ τῆς ἐν Ρώμῃ γερμανικῆς ἀρχαιολογικῆς σχολῆς, συνισταμένην εἰς τόμους 65, ἀπὸ τοῦ 1829 μέχρι τοῦ 1879, καὶ ἄλλα 25 σπου-

δαῖα ἀρχαιολογικὰ συγγράμματα, ἐν οἷς καὶ τὰ Monuments inédits ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἀρχαιολογικῆς σχολῆς ἀπὸ τοῦ 1829 μέχρι τοῦ 1878 δεδημοσιευμένα.

γ') τὴν ὑπὸ τῶν ἐν Βρυξέλλαις βιβλιοπωλῶν κ.κ. Marzbach καὶ Falk δωρηθεῖσαν συλλογὴν 96 συγγραμμάτων διαφόρου ὕλης, τῶν πλείστων πολιτικῆς καὶ ιστορικῆς.

δ') τὴν ὑπὸ τῶν ἐν Παρισίοις βιβλιοπωλῶν κ.κ. Arnaud καὶ Labat συλλογὴν συγκεκμημένην ἐκ 37 βιβλίων διαφόρου ὕλης.

ε') τὴν ὑπὸ τοῦ ἐν Καρlsruῆν γενικοῦ τῆς Ἑλλάδος προξένου κ. Ἰωσήφ Γούνα, συνισταμένην εἰς 35 διάφορα συγγράμματα.

Ἰᾶσι τοῖς γενναίοις δωρηταῖς καὶ τοῖς προθύμως συνδραμεῦσιν εἰς πλουτισμὸν τῆς ἡμετέρας βιβλιοθήκης πλείστας καὶ θερμότητας ἀπονέμομεν τὰς χάριτας, πάντων δὲ μέλιστα τῷ Ἐξ. κ. Γρ. Ἀριστάρχῳ, ὃς οὐ παύεται ἀπὸ πολλοῦ ἤδη ἐνεργῶν καὶ μοχθῶν μετὰ ζήλου ἀξιεπαίνου ὑπὲρ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Συλλόγου, ἧς μέγας κατέστη εὐεργέτης.

Ἐδανείσατο δὲ ἡ βιβλιοθήκη διὰ τοῦ ἔτους εἴκοσι μέλεσι τοῦ Συλλόγου ἐπὶ τῆς νενομισμένη ἰδιοχειρῶ ἀποδείξει βιβλία 68, ὧν τὰ πλείστα ἀπεδόθησαν, ὀλίγα δὲ μένουσιν ἔτι παρὰ τοῖς δανεισαμένοις.

Τὴν βιβλιοθήκην ὀλίγιστοι, ἢ καὶ μὴ εἶπω οὐδεὶς, ἐπεσκέψαντο πρὸς ἰδίαν ἐν αὐτῷ μελέτην· ὀλίγοι δὲ πλείονες ἐκείνων ἐφοίτων εἰς τὸ ἀναγνωσθῆσαν πρὸς ἀνάγνωσιν τῶν φιλολογικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν περιοδικῶν.

Ἡ δὲ τῶν ἀρχαιοτήτων συλλογὴ ἐκτέθησεν γόψινον ἐκμαγεῖον τοῦ καλοῦ συμπλέγματος τοῦ Λαοκόοντος ὑπὸ τοῦ ἐν Βερολίνῳ ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου ἀντίδωρον πεμφθὲν ἐτέρου γνησίου ἀρχαίου κειμηλίου· τὸ ἐκμαγεῖον τοῦτο ἰδρυτικὸν ἐκεῖ ἐνθα ποτὲ ἴστατο δίκην φρουροῦ τοῦ Συλλόγου ὁ ἐκ Περγᾶμου ἐκεῖνος λέων δεξιᾶ παρὰ τὴν εἰσοδὸν, ἐπιφανὲς μνημεῖον τῆς ἀπλότητος καὶ παιδικῆς ἡμῶν εὐπιστίας.

Ὁ ὑπάλληλος τῆς βιβλιοθήκης καὶ ὁ τοῦ ἀναγνωστηρίου ἐξεπλήρωσαν τὸ ἐφ' ἑαυτοῖς καλῶς τὰ ἀνατεθειμένα αὐτοῖς ἔργα. Ἀλλ' ὅμως, ἐπειδὴ τοῦτο μὲν αἱ τε καθόλου γραφικαὶ τοῦ Συλλόγου ἐργασίαι διὰ τε τοὺς καιροὺς καὶ δι' ἄλλους λόγους ἠλαττώθησαν οὐκ ὀλίγον καὶ αἱ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ καὶ τῷ ἀναγνωστηρίῳ ὁμοίως, τοῦτο δὲ τὰ οικονομικὰ τοῦ Συλλόγου δὲν ἔχουσιν ἀνθρῶς καὶ ἀκμαίως, νομίζομεν, ὅτι συνετὸν ἔργον ἤθελε πράξει ὁ Σύλλογος, ὑπὲρ τῆς ἑαυτοῦ συντηρήσεως μεριμνῶν, ἀνὲρ συνεχί-

νευε τὰς τρεῖς ταύτας θέσεις εἰς ἓνα καὶ μόνον ὑπάλληλον ἀνατιθεῖς τὰ ἔργα ταῦτα, ἀνευ φόβου μὴ ἡ ὑπηρεσία ὑστερήσῃ καθ' ἡμᾶς κριτὰς εἰς ὑπάλληλος ἱκανός, ἐπιμελής καὶ φιλόπρονος δύναται νὰ ἀρκέσῃ καὶ ὑπεραρκέσῃ εἰς τὰ ἔργα ταῦτα. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἡμεῖς κατὰ καθῆκον λέγομεν, ὑμεῖς δὲ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ συνέσει καὶ τῇ ὑπὲρ τοῦ Συλλόγου μερίμνῃ πράξετε ὅ,τι ἐν ὑμῖν δόξῃ βέλτιστον.

Ὁ βιβλιοφύλαξ

Θ. ΣΑΛΤΕΛΗΣ.

Ὁ κ. Πρόεδρος μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἐκθέσεων τούτων ἐκφράζει τὰς εὐχαριστίας τοῦ Συλλόγου, τῇ Φιλολογικῇ Ἐπιτροπῇ, τῷ Γ. γραμματεῖ καὶ τῷ βιβλιοφύλακι καὶ λύει τὴν συνεδρίασιν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΑΒ'.

(Τακτικῆ).

Τῆ 4 Μαΐου 1881.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. Πρ. ΒΑΣΙΛΑΟΥ.

Ὁ κ. Θ. Σαλτέλης ἀναγινώσκει, ὡς εισηγητῆς τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς, πρόγραμμα πρὸς σύνταξιν γραμματικῆς διὰ τὸν Καραπάνειον ἀγῶνα. Ἡ συζήτησις ὅμως καὶ ἐπικυρώσις τοῦ προγράμματος τούτου ἀναβάλλεται εἰς τὴν ἐπιούσαν συνεδρίασιν, ἕνεκα τῆς τοῦ ἔργου σπουδαιότητος, ὃ ἀπαιτεῖ προμελέτην.

Εἶτα ὁ κ. Α. Ἀργυροῦς, εἰδικὸς γραμματεὺς, ποιεῖται σύντομον ἐκθεσιν τῶν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος πεπραγμένων τῷ Συλλόγῳ οὕτω·

Κύριοι,

Παριῶν ἐκλείπει κατὰ τὰ κεκανονισμένα τὰ κατὰ τὸ λῆγον ἤδη συλλογικὸν ἔτος ἐν ταῖς ἐκτάκτοις τε καὶ τακτικαῖς τοῦ Προεδρείου καὶ τοῦ ὅλου Σωματείου Συνεδριάσεις πεπραγμένα, τοῦτο μὲν ἐκφράζω τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ περιστάσει ταύτῃ δημοσίᾳ τὰς εὐχαριστίας μου ἐπὶ τῇ τιμῇ, ἧς ἠξιώσαί με ἐκλέγων εἰδικὸν γραμματέα, τοῦτο δὲ ἐξαιτουμαι τὴν ἐπιείκειαν αὐτοῦ πρῶτον μὲν ἐπὶ ταῖς τυχόν καθ' ὅλον τὸ χρονικὸν διάστημα τῆς λειτουργίας ἐλλείψουσιν ἐν τῇ ἐκπληρώσει τῶν ἀνατεθέντων μοι καθηκόντων, τὸ πρῶτον ἤδη ἀναλαβόντι τοιαῦτα, ἔπειτα δὲ καὶ ἐπὶ τῷ ἔλλειπαι ἴσως καὶ ἀκόμψῳ τῆς κατατιθεμένης ἐκθέσεως τῶν πεπραγμένων.

Συνῆλθε τὸ προεδρεῖον εἰς πέντε ἐν ὄλιγ τακτικῆς Συνεδριάσεις, ἐν αἷς κύριον μέλημα

ἔχον τὴν εὐημερίαν τοῦ Συλλόγου ἐβουλεύσατο μετ' ἄκρου ζήλου περὶ τῶν οικονομικῶν αὐτοῦ, καὶ πολλὰ ἐπενόησεν, ἅτινα ὅμως ἔμειναν ἐπινοήματα παρὰ τοὺς πόθους καὶ μερίμνας αὐτοῦ, ὡς ἐκ διαφορῶν αἰτίων, περὶ ἐγγραφῆς νέων τακτικῶν μελῶν, καὶ ἀνεγράψατο ἱκανά τοιαῦτα, περὶ τῶν ὑπαλλήλων τοῦ Συλλόγου, καὶ ἐπέστησε τὴν προσοχὴν αὐτῶν περὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων, περὶ ἀναγνωσμάτων, καὶ παρεκελεύσατο κοινῇ πάντας τοὺς λογίους διὰ τῶν ἐφημερίδων ἰδίᾳ δὲ τινὰς δι' ἐπιστολῆς εἰς παρασκευὴν τοσούτων καὶ καθόλου ὅση αὐτῇ δύναμις ἐμοίμνησε περὶ τοῦ Συλλόγου.

Τὸ δὲ ὅλον Σωματεῖον συνῆλθεν εἰς τρεῖς μὲν ἐκτάκτους Συνεδριάσεις τὴν μὲν μίαν συγκληθεῖσαν ὡς ἐκ τῆς πληθύσεως τῶν εἰσελευσάντων ἐπιστολῶν κατὰ τὰς παύσεις τοῦ θέρους καὶ τοῦ μεγάλου ποσοῦ τῶν προσερχομένων δωρεῶν τὰς δὲ ἑτέρας δύο πρὸς ἀνάγνωσιν ἐκθέσεων καὶ ἐκλογὴν τῶν κοσμητόρων τοῦ νέου ἔτους, εἰς δὲ τριᾶκοντα τακτικὰς ἐν αἷς ἐπληροφορεῖτο περὶ τῶν ἐκείστοτε εἰσερχομένων ἐπιστολῶν, ἐγγράφων, προσφερομένων βιβλίων καὶ λοιπῶν δωρεῶν, ἔκρινε καὶ ἀπεφαινέτο γνώμην περὶ τῶν ἐκείστοτε προκειμένων ζητημάτων, ἀπεδέχετο τὰ προτεινόμενα ἐπίτιμα, ἀντεπιστέλλοντα, τακτικὰ καὶ τῶν διαφορῶν ἐπιτροπῶν ἀναγκαῖα καὶ κατάλληλα μέλη, ἠκροῦζέτο τῶν προγραμμάτων τοῦ Καραπανεῖου καὶ Βουτσηναίου ἀγῶνος ἀποδεχόμενος αὐτὰ μετὰ τὴν προσήκουσαν συζήτησιν καὶ τῶν ἀναγνωσόμενων κατὰ πᾶσαν περίπτου συνέδριασιν ἀναγνωσμάτων ῥητέον δὲ ὅτι κατὰ τὴν τρίτην τακτικὴν αὐτοῦ συνέδριασιν ἐξελέξατο νέους ἀντιπροέδρους καὶ εἰδικὸν γραμματέα ἀντὶ τῶν παραιτηθέντων, ἔσχε δὲ τὸ δυστύχημα ἀκοῦσαι μετὰ λύπης ἐν τινὶ τῶν συνεδριάσεων τὴν παραίτησιν τοῦ ἑτέρου τῶν ἀντιπροέδρων κ. Ὁδ. Ἰαλέμου.

Περὶ ἀναγνωσμάτων.

Προκειμένου δηλώσαι μὲ τὰ ἀναγνώσματα καὶ τοὺς ἀγορητάς, παρακαλῶ ὑμᾶς ὅπως, ἐπεὶ δὴ τὰ ἀναγνώσματά εἰσιν ἐν τῶν κυριωτέρων μέσων, δι' ὧν ἐπιδιώκει ὁ Σύλλογος τὸν σκοπὸν αὐτοῦ, ἐπιτρέψητέ μοι μικρὸν ἐξελεῖν τῆς ψυχρᾶς ἀφηγήσεως τοῦ ἀγορητοῦ καὶ τοῦ τίτλου αὐτοῦ, ἅτε παροσιαζόντων ἑκτακτῶν ἐν ταῖς χρονικαῖς τοῦ Συλλόγου. Βεβαίως οὔτε τοῦ παρόντος οὔτε ἐμὸν ἐστὶ καταδειξάει τὴν σπουδαιότητα τῶν ἀναγνωσμάτων, ἀλλ' οὐδ'

ὑμεῖς χρῆζετε τούτου. Παντὶ γνωστὸν ὅτι τὰ ἀναγνώσματα συμβάλλονται μεγάλως εἰς ἐκπλήρωσιν τῆς ἐν τῇ Ἀνατολῇ κλήσεως τοῦ Συλλόγου. Ἐν δὲ τῇ περὶ τὴν παροχὴν αὐτῶν προθυμίᾳ ἀντανανκάζεται οὕτως εἰπεῖν ἡ ζωτικὴ δύναμις τοῦ σωματείου. Ἀλλὰ τίς ἡ ἐκδηλωθεῖσα περὶ τὴν παροχὴν ἀναγνωσμάτων προθυμία; Πόσοι παρέσχον ἀναγνώσματα; Οἱ παρακολουθήσαντες τὰς ἐργασίας τοῦ Συλλόγου λυπηρὰν ἔχουσι τὴν ἀπάντησιν. Καὶ ἔξ μόνου εἰσὶν οἱ τοῦ λήξαντος ἔτους ἀγορηταί. Οἱ κληθέντες, ὡς εἴρηται, λόγοι ἠθέλησαν στερεῖσαι τὸν Σύλλογον τῆς συνδρομῆς, ἢ ἡδύνατο παρασχέειν αὐτῷ. Λυπηρὸν ὅτι ἡ αἰθουσα αὕτη οὐκ ἔστιν, ὡς μὴ ὤφειλε, τὸ συνεντευκτικὸν τῶν καθ' ἡμᾶς λογίων, ἀντικαθιστώσα τὴν ἀγορὰν, τὰς στοὰς καὶ τὰ γυμνάσια τῶν ἀρχαίων. Λυπηρὸν ὅτι ἡ Κ/πολις καίτοι δυναμένη ὡς ἐκ πολλῶν πλεονεκτημάτων περιλαμπρῆς πνευματικὸς φανὸς τῆς Ἀνατολῆς εἶναι ἐλάχιστά ἐκπληροὶ τὴν κλήσιν αὐτῆς. Ἀλλ' ὅμως οἱ μὲν τὴν ὑπερβάλλουσαν ταύτην ὀλιγορίαν περὶ τὸν Σύλλογον ἀποδεικνύμενοι οὐδὲν ἕτερον πράττουσιν, ὅτι μὴ τρανῶς διαβεβαιούσιν ὅτι μέγα μέρος τῆς ἀποστολῆς αὐτῶν ἀγνοοῦσιν, ὁ δὲ Σύλλογος τὸ καθ' ἑαυτὸν ἐξεπλήρωσεν εἴπερ ποτὲ τὸ ἑαυτοῦ καθήκον. Ἐξεπλήρωσε δὲ τοῦτο διότι ἀποσχόντων τῶν πολλῶν ἐστερήθη ὁ Σύλλογος μόνον ποικιλίας ἀναγνωσμάτων καὶ ἀγορητῶν ἠμολοῖρησεν ὅμως, μὴ αἰρομένης μήτε τῆς τῶν ἀναγνωσμάτων ποικιλίας μήτε τῆς τῶν ἀγορητῶν ποσότητος, καὶ ποσότητος πολλῆς καὶ ποιότητος ἀναγνωσμάτων ἐκλεκτῆς. Ἐξ εἰσιν οἱ ἀγορηταί ἐν τριᾶκοντα συνέδριασιν οὔτε ποικιλία ἄρα ἀναγνωσμάτων, οὔτε πολλότης ἀγορητῶν ὅπως ἔλλειπει. Οὐδεμίαν συνέδριασιν παρήλθεν ἄνευ ἀναγνώσματος· οὐκ ἐστερήθη ἄρα ποσότητος. Ὡς πρὸς δὲ τὴν ποιότητα τί συνέβη; Μέγα εὐτύχημα καὶ μεγάλη δόξα διὰ τὸν Σύλλογον, κύριοι. Ὁ Σύλλογος ἔσχε τὸ εὐτύχημα, ἵνα παραλίπω τὰ λοιπά, ἀκροάσασθαι ἀναγνωσμάτων παιδαγωγικῶν, ὅσων κατ' οὐδὲν προηγούμενον ἔτος τοῦ μακροῦ αὐτοῦ βίου. Πολλοὶ ἴσως καὶ σήμερον μονοῦ ναυτιῶντες ἀκοῦσαι βομβούσας περὶ τὰ ὡτα αὐτῶν τὰς λέξεις Παιδαγωγική, Διδακτική, Μεθοδική, Δημοτικὴ Σχολή καὶ ὅσα τούτοις συγγενῆ. Πολλοὶ ἴσως καὶ οἰκτεῖρουσι τὴν μερίδα τῶν λογίων τῶν νοησάντων τὴν ἀνάγκην καὶ παρεκλειυμένων τὴν ἰδρυσιν Διδασκαλείων καὶ ἀπόχρημα μᾶτην πονεῖν ἠγοῦνται τοὺς

περὶ μεταρρυθμίσεως τοῦ παιδευτικοῦ ἡμῶν συστήματος μελετώντας καὶ μεριμνώντας. Ἀλλ' ἡμεῖς ἐκφράζοντες ἀφ' ἐνός τὴν χαρὰν ἐπὶ τῇ ἐκδηλωθείσῃ ἐσχάτως ὑπὸ ἱκανῆς μερίδος τῶν λογίων μερίμνη περὶ τῶν σχολικῶν, ἀφ' ἑτέρου τὴν λύπην μόνον ἡμῶν, διότι οὐ τοῦ παρόντος ἐπιχειρῆσαι καταπεῖσαι τοὺς τάναντία φρονούντας, ἐπὶ τῇ ὑπὸ τῶν λοιπῶν ἐπιδεικνυμένη ὀλιγορίᾳ, τοῦτο μόνον λέγοντες αὐτοῖς ὅτι δεινὴν πλάνην πλανῶνται περιγιγνώσκοντες τὴν ἀξίαν τῆς νέας ταύτης ἐπιστήμης τε καὶ τέχνης ἅμα τῆς Παιδαγωγικῆς σκοπούσης τὴν ἐπὶ τῇ βίᾳ τῆς ψυχολογίας καὶ τῆς ἐποχῆς ἡμῶν ἐξέυρεσιν τῶν ὅσων οἶόν τε βελτίστων μέσων πρὸς παιδαγωγίαν τοῦ ἀνθρώπου, διότι οὐ τοῦ τυχόντος καὶ διὰ τοῦ τυχόντος μέσου ἐστὶ διαπαιδαγωγῆσαι, ὡς οὐδὲ κἂν πωλοδαμνεῖν τοῦ τυχόντος, ὑπεραγαλλόμεθα ἐπὶ τῇ εὐτυχίᾳ τοῦ Συλλόγου ἀκροασμένου παιδαγωγικῶν ἀναγνωσμάτων. Οὐδ' ἀγνοοῦμεν ὅτι ἐλάχιστων πάντοτε τῶν ἀκρατῶν ὄντων ἐλάχιστα ὤφελισαν τὰ ἀναγνώσματα ἐντὸς τῶν τεσσάρων τῆς στενῆς ταύτης αἰθούσης τοίχων, ἔχομεν ὅμως δι' ἐλπίδος ὅτι τὸ τοῦ λήγοντος ἔτους Περιοδικὸν τοῦ Συλλόγου ἔσται βιβλίον τῶν διδασκάλων, εἰς τῶν συνεκτικῶν αὐτῶν δεσμιῶν, καὶ μίαν τῶν σαλπίγγων τῶν σημηνασῶν τὸν λαμπρὸν ὑπὲρ τῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ παιδευτικοῦ συστήματος ἀγῶνα.

Ἀνέγνωσαν ὁ μὲν κ. Κοντόπουλος περὶ ὀμηρικῶν λέξεων σωζομένων ἐν ταῖς διαλέκτοις τῆς συγχρόνου ἑλληνικῆς.

Ὁ δὲ κ. Α. Μόρτμαν, ἰατρός, περὶ τῆς στήλης τοῦ Ἰνιόχου Πορφυρίου, τῆς περιουθείας ἐν τῷ προαυλεῖο τῆς Ἁγίας Εἰρήνης.

Ὁ δὲ κ. Δ. Σταματιᾶδης περὶ ὀρησκείας καὶ ἐπιστήμης ὡς συμμάχων.

Ὁ δὲ κ. Σ. Μαυρογένης περὶ τοῦ φωτοφώνου τοῦ Bell καὶ τοῦ φωτομέτρου Lievenq.

Τίς ἀγνοεῖ τὸν ἀγορητὴν τῶν παιδαγωγικῶν Ἀναγνωσμάτων τὸν καλὸν τοῦ Συλλόγου Πρόεδρον κ. Ἡρ. Βασιᾶδην; Οὗτος ἀνέγνω ἐν ἱκαναῖς συνεδριάσεσι περὶ τοῦ ἐν Βρυξέλλαις Διεθνούς ἐκπαιδευτικοῦ Συνεδρίου, ἐν πλείστασι δὲ περὶ τῆς δημοτικῆς παιδείσεως τῶν Γερμανῶν κατὰ τὴν ις', ιζ', ιη' καὶ ιθ' ἑκατονταετηρίδα. Ἀλλ' ἐνταῦθα τοῦ λόγου γενομένου, ἀνάγκη μνημονεῦσαι καὶ τῶν προγραμμάτων τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς σύνταξιν βιβλίων μεθοδικῶν διὰ τὴν δημοτικὴν παιδείαν τοῦ Καραπανεῖου ἀγῶνος καὶ Ὁδηγοῦ τῆς δημοτικῆς παιδείσεως τοῦ νέου Βουτσηναίου ἀ-

γῶνος, μεγάλην περιποιούντων τῷ Συλλόγῳ παιδαγωγικὴν ἀξίαν.

Περὶ Μελῶν.

Ἀνεγράψατο ὁ Σύλλογος ἐν τοῖς ἐπιτίμοις μέλεσιν αὐτοῦ τὰς αὐτῶν Ἐξοχότητος τοῦ κυρίου Tissot ἐνταῦθα πρεσβευτὴν τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας, Goschen τῆς Ἀγγλίας, Hatzfeld τῆς Γερμανίας καὶ τὸν κ. Hear ἐνταῦθα γενικὸν πρόξενον τῶν Ἰνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, πρὸς τοὺς τὴν Α. Σεβασμιότητα τὸν ἅγιον Ἐφέσου κύριον Ἀγαθόγγελον, τὸν ἐθνικὸν ποιητὴν κ. Ἀχιλλέα Παράσχον, τὸν ἐν Ὁδησσῷ γενικὸν πρόξενον τῆς Ἑλλάδος κ. Ι. Βουτσηνῶν καὶ τοὺς ὁμογενεῖς Στέφανον Ζαφειρόπουλον ἐν Μασσαλίᾳ, Ι. Βιτωρῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, Α. Βουτσηνῶν ἐν Ὁδησσῷ, Πανταζῆν Βησάνην ἐν Γάντζα καὶ τὸν κ. Μεταξῶν ἰατρὸν ἐν Μασσαλίᾳ. Ἀντεπιστέλλον μέλος ἀνεγράψατο τὸν ἀρχιπρεσβύτερον κύριον Cullen, τακτικὰ μέλη ἀνεγράψατο τριάκοντα, ἱκανὰ δὲ προσέθηκε μέλη καὶ εἰς τὰς ἐπιτροπὰς προταθέντα ὑπὸ τῶν οἰκείων ἐπιτροπῶν. Ἀλλὰ περὶ ἐπιτροπῶν λόγου γενομένου ἀδυνατεῖ τις ἀδακρυτὶ ἀναμνησθῆναι τῆς στερήσεως δύο μελῶν τοῦ Συλλόγου τοῦ μὲν τῇ Ἀρχαιολογικῇ τοῦ δὲ τῇ Φιλολογικῇ ἅμα καὶ Ἐκπαιδευτικῇ Ἐπιτροπῇ ἀνήκοντος τῶν μακαριτῶν δόκτορος Pethier καὶ Θεοχάρους Τάχη.

Ταῦτά εἰσὶν ἐν συντόμῳ τὰ πεπραγμένα τοῦ Συλλόγου.

Ὁ σύλλογος καίτοι παρορώμενος ὡς δῆλον, καίτοι πολεμούμενος ζέοντι ζήλῳ ἔδραμε καὶ δαφνοστεφῆς ἵσταται εἰς τὸ τέρμα τοῦ σταδίου. Ἐβέλπισ δὲ πάντοτε σταδιοδρομεῖτω καὶ ἐν τῷ μέλλοντι βέβαιος ὦν ὅτι τὸ ἔθνος, ὑπὲρ οὗ αὐτὸς κοπιᾷ, περιχαρὲς ἄχρι τοῦτε ἐπικροτήσαν ταῖς ἐργασίαις αὐτοῦ πλήρες διαφέροντος περιμένει τὸ μέλλον.

Ὁ Εἰδικὸς Γραμματεὺς Α. ΑΡΓΥΡΟΣ.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. Σ. Ἀριστάρχης, πρόεδρος τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπιτροπῆς, ἀναγινώσκει τὴν ἐκθεσὶν τῶν κατὰ τὸ λήξαν ἔτος ἐργασιῶν αὐτῆς. Ἐχει δ' αὕτη οὕτω

Κύριοι,

Ἡ ἐπιστημονικὴ ἐπιτροπὴ ἐξηκολούθησε καὶ κατὰ τὴν ἡδὴ λήγουσαν περίοδον ἀσχολουμένη περὶ τὸ διφυῆς πρόγραμμα, ὅπερ ἀπ' ἀρχῆς ὑπέβαλεν ὑμῖν, ἥτοι περὶ τὴν ἱστορίαν τῆς

ἐπιστημονικῆς κινήσεως παρά τῷ ἡμετέρῳ ἔθνει ἀπὸ τῆς Ἀλώσεως μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων καὶ περὶ τὴν μελέτην τῶν νεωτέρων ἀνακαλύψεων καὶ ἐφευρέσεων παρά τοῖς λοιποῖς ἔθνεσι.

Κατὰ τὰς τεσσαρακάδεκα συνεδριάσεις αὐτῆς, — ὧν τὰ πρακτικὰ μετ' ἀκριβείας ὄντως ἐπιστημονικῆς ἐτηροῦντο παρά τοῦ τῆς ἐπιτροπῆς γραμματέως κ. Γηλεμάχου Καραθεοδωρῆ— ἀνεκοινώθησαν ἰσχύριμοι πραγματεῖαι, ὧν ἀμυδρὸν τινα ἰδέαν προβάλλομεν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ὑμῶν προσαρμόζοντες αὐτὰς εἰς ἃς ἀνήκουσιν ἐπιστήμας.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Νεώτεροι ἀνακαλύψεις καὶ ἐφευρέσεις.

Ἀρχόμεθα ἐκ τῶν νεωτέρων ἀνακαλύψεων καὶ ἐφευρέσεων· διότι αὐταὶ ἀπησχόλησαν μᾶλλον τελεσφόρως τοὺς ἑμοὺς συναδέλφους.

Γνωρίζετε, κύριοι, ὅτι ὁ κύκλος τῆς ἐνεργείας τῆς ἐπιστημονικῆς ἐπιτροπῆς ἐστὶν εὐρύς, εὐρύτατος, ὡς περιλαμβάνων τὰς φυσικὰς καὶ τὰς μαθηματικὰς ἐπιστήμας, τὴν ἰατρικὴν, τὴν νομικὴν καὶ τὴν γεωγραφίαν. Ἐξ ἀπασῶν δὲ τούτων ἡ κυρίως φυσικὴ προσέκλινε μᾶλλον ἐφ' αὐτὴν τὸ τῶν ἡμετέρων φυσιοδιῶν πολυπράγμον ὄμμα.

Α'. ΦΥΣΙΚΗ.

α'. Ὀπτική.

Ὁ κ. Γηλ. Καραθεοδωρῆ ἀνέγνω σπουδαίαν πραγματείαν, ἐπιγραφομένην *Traité sur le développement de l'oeil et de la vision* ἐκ τῆς ἀναγωγῆς προερχομένης βλάβης, ἀφορμῆς δραξίμενος τῶν ἐν μὲν τῇ Σορβόνῃ γενομένων, ἐν δὲ τῇ *Revue scientifique* δημοσιευθειῶν κοινοποιήσεων τοῦ Dr Javal, διευθυντοῦ τοῦ ἐν Παρισίοις ὀφθαλμοσκοπείου. Μετὰ γενικὴν περιγραφὴν τοῦ ὀφθαλμοῦ ὡς ὀπτικοῦ ὄργανου, ὁ κ. Γ. Καραθεοδωρῆ ἐνδιατρίβει περὶ τὴν ιδιότητα τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ προσαρμόζεσθαι καὶ εἰς μικρὰς καὶ εἰς μεγάλας ἀποστάσεις. Ἀνεπίστων δὲ τὰς δοξασίας πολλῶν ἐπιστημόνων ἀνδρῶν πρὸς ἐξήγησιν τῆς ιδιότητος ταύτης, καταλήγει εἰς τὴν γενομένην παρατήρησιν τῆς συνεχοῦς μεταβολῆς τῆς κυρτώσεως τοῦ φακοῦ καὶ εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ βλεφαρικοῦ λεγομένου μυός, τοῦ ἀνακαλυφθέντος μὲν ὑπὸ τοῦ Brücke, κληθέντος δὲ παρ' αὐτοῦ «ἐκκτῆρος τοῦ χορνεϊδοῦς ὑμένως». Ὁ μὺς οὗτος περιέ-

χει ἑνας κυκλοτερεῖς, αἵτινες διὰ τῶν νεύρων τοῦ ζηνίου ζωστήρος ἐπενεργοῦσιν ἐπὶ τοῦ φακοῦ, καὶ συστέλλομεναι αὐτὸν εἰς τὴν κύρτωσιν αὐτοῦ καὶ ἐπομένως τὴν θλαστικὴν δύναμιν τοῦ διοπτρικοῦ τούτου ὄργανου τοῦ ὀφθαλμοῦ. Διὰ δὲ μαθηματικῶν ὑπολογισμῶν καταδεικνύσιν ὁ κ. Γ. Καραθεοδωρῆ τὴν ὑφισταμένην σχέσιν μεταξύ τῆς κυρτότητος τῶν σφαιρικῶν ἐπιφανειῶν τοῦ φακοῦ, τῆς ἀποστάσεως τῶν ἀντικειμένων καὶ τῆς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ θέσεως τῆς εἰκότος αὐτῶν. Ὅπόθεν πάλιν καταφαίνεται, ὅτι ὅσα ἐλάσσονές εἰσιν αἱ ἀποστάσεις, τόσῳ μείζων ἀπαιτεῖται κύρτωσις τοῦ φακοῦ. Τῆς δὲ κυρτώσεως ταύτης παραγομένης διὰ τῆς ἐπενεργείας τοῦ βλεφαρικοῦ μυός, ἔπεται ὅτι ὅσα κοπιωδέστερα ἢ ἐργασία αὐτοῦ, τοσοῦτον ἐπασιθιτότερα εἰσιν αἱ ἐπὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ συνέπειαι αὐτῆς. Τούτου ἕνεκα ὁ ὀφθαλμὸς, ἐν ᾧ ἐν ὀρίζοντι ἐκτεταμένῳ, ἐνθα στιγμιαίως προσαρμόζεται εἰς ἀποστάσεις πολλῶν χιλιομέτρων, οὐδεμίαν κόπωσιν αἰσθάνεται, ἀπ' ἐναντίας ἐν τῇ ἀναγνώσει, τῇ γραφῇ ἢ καὶ ἄλλῃ τοιαύτῃ ἐργασίᾳ, ἐνθα αἱ ἀποστάσεις εἰσι πολλῶ τῷ μέτρῳ ἐλάσσονες, ταχέως ἀπκωδᾷ, καὶ παρατεινομένης τῆς ἐργασίας ἐκείνης, προβαίνει καὶ μέχρι τῆς μυωπίας. Ἐπειδὴ δὲ ὁ σημερινὸς κοινωνικὸς βίος ἀπαιτεῖ μεγάλην δαπάνην χρόνου εἰς λεπτεπιλέπτους ἐργασίας, οἷαι αἱ προειρημέναι, καὶ ἐπειδὴ ἡ μυωπία ἐπιτείνεται ὁσημέραι μεταξύ τῶν περὶ τὰ διανοητικὰ ἔργα καταγινομένων, τὸ προκείμενον ζήτημα ἐκράθη ἱκανῶς σπουδαίον πρὸς μελέτην καὶ ἔρευναν. Πρὸς ἀποφυγὴν δὲ τοῦ ἐπαπειλοῦντος τοῦς τε ἀναγινώσκοντας καὶ τοὺς γράφοντας κινδύνου πολλὰ παρὰ πολλῶν προτάθησαν μέσα· ἐκ πάντων δὲ τούτων προτιμητέον ἐκείνο, ὅπερ ἐστὶν ἀπόρροια τῆς ἀνω ἐκτεθείσης περὶ ὀφθαλμοῦ θεωρίας. Ποῖον δὲ τὸ σωστικόν τούτο μέσον; τὸ ἀναγινώσκειν βιβλία, ὧν αἱ γραμμαὶ μὴ ὦσι λίαν ἐπιμήκει· ἐπειδὴ τοῦ ὀφθαλμοῦ διατρέχοντος αὐτὰς ἀπὸ τῆς μᾶς ἄκρας εἰς τὴν ἑτέραν, ἀκαριαίως, οὕτως εἰπεῖν, μεταβάλλονται αἱ διαχωρίζουσαι τὸν ὀφθαλμὸν ἀπὸ τῶν γραμμάτων ἀποστάσεις. Τοῦτο δ' εὐχερῶς κατανοεῖ τις ἅμα λαβὼν ὑπ' ὄψιν τὸ ὀρθογώνιον τρίγωνον, τὸ σχηματιζόμενον πρῶτον μὲν ἐκ τῆς ἀπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ πρὸς τὸ μέσον τῆς γραμμῆς τοῦ βιβλίου ἀγομένης καθέτου, δεύτερον δὲ ἐκ τῆς ἡμισείας τοῦ βιβλίου γραμμῆς, τρίτον δὲ ἐξ εὐθείας ἀγομένης ἀπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ πρὸς τὸ ἄκρον τῆς ἐν λόγῳ γραμμῆς. Ὅσα μείζων ἐστὶν ἡ γραμμὴ τοῦ βιβλίου,

Ἰουλίας Γ. Παλίτου, ἀγγελλούσης τὴν ἀποστολὴν συλλογῆς δημοδῶν παροιμιῶν διὰ τὸ Ζωγράφειον διαγώνισμα.

Ἰὼν ἐν Βέρῳ ἐκτελεστῶν τῆς Σουληνεοῦ διαθήκης, ἀπὸ 17 παρελθόντος μηνός, δι' ἧς ἀγγέλλουσι τὴν διὰ τῶν Πατριαρχείων ἀποστολὴν τῷ Συλλόγῳ τριάκοντα ὀθωμανικῶν λιρῶν κατὰ τὰ σχετικὰ τῆς διαθήκης ἄρθρα, ἅμα δὲ διδούσι καὶ ἐξηγήσεις τινὰς περὶ τῆς καταστάσεως εἰς ἣν εὐρίσκεται ἡ περιουσία τοῦ μακαρίτου Σουλῆνη.

Τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἀπὸ 2 τρέχοντος ἀγγελλούσης ὅτι ἡ διαβιβασθεῖσα αὐτῇ ἀπόφασις τοῦ Συλλόγου ἐξετελέσθη, ὅτι ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐπιτροπὴ παρακαλεῖ τὸν Πρόεδρον τοῦ Συλλόγου ἵνα παραλάβῃ παρὰ τοῦ κ. Γ. Δημητριάδου καὶ ἐγχειρίσῃ αὐτῇ τὸ πρωτότυπον τοῦ χάρτου τοῦ Συλλόγου, ἐφ' οὗ εἰργάσθη ἡ ἐπιτροπὴ καὶ οὕτως ἀνάγκη ἔχει.

Τοῦ κ. Κ. Καραθεοδωρῆ, ἀπὸ 2 ἰσταμένου, ἀγγέλλοντος ὅτι παραστάς ἐν συνεδριάσει τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ἐν ἣ μετὰ λύπης παρετήρησε τὴν ἔλλειψιν τοῦ κ. Γ. Α. Δημητριάδου μὴ προσκληθέντος, προέτεινε τὴν ἐπὶ ὀκταήμερον ἀναβολὴν ἀποφάσεως ὀριστικῆς, πρὸς ἄρσιν πάσης διαφωνίας, ἀλλ' ἡ ἐπιτροπὴ ἀπέρριψε τὴν πρότασιν αὐτοῦ.

Τοῦ κ. Σ. Γ. Σακελλαρίου ἐξ Ὀδησοῦ, ἀγγέλλοντος τὴν ἀποστολὴν διὰ τὸν Καραπέγειον ἀγῶνα Ὀδησοῦ καὶ Συλλογῆς ἀριθμητικῶν προβλημάτων.

Ὁ κ. Πρόεδρος λέγει ὅτι παραπεμφθήσονται ταῖς ἀρμοδίαις ἐπιτροπαῖς τὰ ἀποσταλέντα πονήματα. Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν ἐπιστολὴν τῶν ἐκτελεστῶν τῆς διαθήκης τοῦ μακαρίτου Σουλῆνη παρατηρεῖ ὅτι τὰ διατεθέντα χρήματα οὐκ ὑπάρχουσιν ἐν ἀσφαλείᾳ. Ὁ Σύλλογος ἔλαβεν ἐκ τῶν διατεθέντων ὑπὲρ αὐτοῦ μόνον διακοσίας ἑβδομήκοντα λίρ. καὶ τὰς ἡδὴ ἀγγελλομένας τριάκοντα.

Εἶτα ὁ κ. Γ. Α. Δημητριάδης παρατηρεῖ ὅτι ἀπουσιάζει τῆς συνεδριάσεως τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς, οἱ δὲ λόγοι, δι' οὓς προέβη ἡ ἐπιτροπὴ εἰς τὴν ἀπόφασιν αὐτῆς στεροῦνται ὑποστάσεως, ὅτι αὐτὸς ἀπειλεῖται ὑπὸ τοῦ λιθογράφου εἰς ἀποζημιώσεις, ὅτι τὸ ἔργον τοῦ χάρτου, τῶν Χερσαίων τειχῶν πρὸ 2 1/2 μηνῶν ἦν τετελειωμένον, καὶ ὅτι ἡ διακοπὴ τοῦ ἔργου πρὸέρχεται ἐκ τοῦ προέδρου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς.

Ὁ κ. Γηλ. Καραθεοδωρῆ παρατηρεῖ ὅτι λυπηρὰ ἐστὶν ἡ διένεξις, ὅτι ἄτοπος ἢ μὴ (ΕΛΛ. ΦΙΛΟΛΟΓ. ΣΥΛΛΟΓ. ΤΟΜ. ΙΕ')

πρόσκλησις τοῦ κ. Γ. Α. Δημητριάδου ἐν τῇ συνεδριάσει τῆς ἐπιτροπῆς, ἀλλ' ὅτι ὑπάρχει νομιμότης ἐν ταῖς ἀποφάσεσιν αὐτῆς, προτρέπει δὲ τὰ διαφερόμενα μέρη ὅπως καὶ ἐπὶ Ουσιᾷ συμβιβασθῶσιν.

Ὁ κ. Στ. Σατραζάμης ὑποστηρίζει τὸν κ. Γ. Α. Δημητριάδην.

Ὁ δὲ κ. Θ. Σαλτέλης παρατηρεῖ ὡς μέλος μὲν τοῦ προεδρείου ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ ἐξέπληρωσε τὴν ἀπόφασιν τοῦ Συλλόγου, ὡς μέλος δὲ τοῦ Συλλόγου ὅτι ὁ πρόεδρος τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς οὐκ ἰκανῶς ἐπραξέμῃ προσκαλέσας τὸν κ. Γ. Α. Δημητριάδην.

Ὁ κ. Πρόεδρος προτρέπει τὸν κ. Δημητριάδην ὅπως ἀποδῷ τὸν χάρτην τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐπιτροπῇ.

Ὁ κ. Γ. Δημητριάδης ὁμῶς λέγει ὅτι ἀδυνατεῖ νὰ Ουσιᾷ τὴν φιλοτιμίαν αὐτοῦ καὶ ὅτι προβήσεται αὐτὸς εἰς τὴν ἐκδοσιν τοῦ χάρτου τῶν Χερσαίων τειχῶν.

Ὁ κ. Πρόεδρος ἀπαντᾷ ὅτι δύναται νὰ πράξῃ τοῦτο ὑπ' εὐθύνην αὐτοῦ, ἀλλὰ βεβαίως ὁ χάρτης ἀποκηρυχθήσεται ὑπὸ τοῦ Συλλόγου.

Μετὰ ταῦτα ἀγγέλλονται τὸ δεύτερον καὶ ψηφοφορίας γενομένης γίνονται δεκτοὶ τακτικὰ μέλη οἱ κ. κ. Λεόντιος Ἐλευθεριάδης καὶ Μιχαὴλ Ψαῖας. Ἀγγέλλεται δὲ τὸ πρῶτον τακτικόν μέλος ὁ ἐν Χάλκῃ κτηματίας κ. Γ. Βασιλειάδης προτεινόμενος ὑπὸ τῶν κ. κ. Ἡρ. Βασιλάδου, Θ. Σαλτέλη καὶ Α. Ἀργυροῦ.

Εἶτα ὁ κ. Γ. Καρολίδης ἀναγινώσκει τὸ 6^{ον} μέρος τῶν ἐκατὸν παροιμιῶν τοῦ Καλίφου Ἀλῆ¹). Αὐτεῖται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΚ'.

(Τακτικῆ).

Τῆ 9 Φεβρουαρίου 1881.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. Πρ. ΒΑΣΙΛΑΔΟΥ.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀνακοινοῦται ὡς ἐξῆς ἡ

ἄλληλογραφία.

Ἐπιστολὴ, τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κ. Ἰδ. Βιτώρη, ἀπὸ 10 ἑνεστώτος, δι' ἧς εὐχαριστεῖ τῷ

1) Τὸ δεύτερον τοῦτο μέρος τῆς «περὶ τῶν ἐκατὸν παροιμιῶν τοῦ Καλίφου Ἀλῆ» μελέτης τοῦ κ. Ἰορδ. Καρολίδου ἐδημοσιεύθη σὺν τῷ πρώτῳ μέρει διὰ τοῦ ἡγουμένου ΙΔ' τεύχους. (Σημ. Συντ. Ἐπ.).

Συλλόγω επί τῆ ἐκλογῆ αὐτοῦ ἐπιτίμου μέλους.

Τῆς ἐν Φαναρίῳ Λέσχης Μνημοσύνης ἀπὸ 4 ἐνεστῶτος, αἰτουμένης ἐπὶ ἀδελφείᾳ ἐπιστροφῆ δέκα δωδεκάδας καθισμάτων.

Εἶτα ἀγγέλλεται τὸ δεύτερον καὶ ψηφοφορίας γενομένης, γίνεταί δεκτὸς τακτικὸν μέλος ὁ ἐν Χάλκῃ κ. Γ. Βασιλειάδης.

Εἶτα ἀγγέλλεται ἡ τῶν βιβλίων προσφορά παρὰ τοῦ ἐν Καρλοπόλῃ Γενικοῦ Προξένου τῆς Ἑλλάδος κ. Τούνη, πρὸς ὃν ἐκφράζονται εὐχαριστίαι.

Κατόπιν ὁ κ. **Ἡρ. Βασιλάδης** ἐξακολουθεῖ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς πραγματείας αὐτοῦ περὶ Αἰμιλλίου τοῦ Ρουσσώ, πραγματευσάμενος τὰ περὶ ἀγωγῆς καὶ ἀσκήσεως τῶν πέντε αἰσθήσεων, ἀτινὲ εἰσιν οὐ μόνον τοῦ σώματος ὄργανα ἀλλὰ καὶ τῆς ψυχῆς, δι' ὧν συγκοινωνεῖ τῷ ἐξωτερικῷ κόσμῳ· τούτου ἕνεκα ὁ Ρουσσώ, εἶπερ τις καὶ ἄλλος, συνίστησι τὴν γυμναστικὴν τῶν αἰσθήσεων, διότι καὶ αἱ αἰσθήσεις, ὡς πάσαι αἱ ἄλλαι δυνάμεις τοῦ ἀνθρώπου, ἀναπτύσσονται, ἰσχυροποιοῦνται καὶ τελειοποιοῦνται.

Λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΚΑ'.

(Τακτικῆ).

Τῆς 16 Φεβρουαρίου 1881.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. Πρ. Βασιλάου.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς προηγουμένης ἐκτάκτου συνεδριάσεως, ἀνακοινοῦται ὡς ἑξῆς ἡ

ἀλληλογραφία·

Ἐπιστολή, ἀπὸ 11 μεσοῦντος ἐξ Ἀθηναίων τοῦ κ. Γ. Ἀθ. Γεράκη, ἀποστέλλοντος πέντε φυλλάδια χειρογράφων περιεχόντων ὅλην πραγματείαν Ἀριθμητικῆς διὰ τὸν Καραπάνειον ἀγῶνα.

Ὁ κ. Πρόεδρος λέγει ὅτι τὰ χειρόγραφα σταλήσονται τῇ Ἐκπαιδευτικῇ Ἐπιτροπῇ.

Εἶτα ἀγγέλλεται τὸ πρῶτον τακτικὸν μέλος ὁ κ. Ἐμ. Μανωλόπουλος, ὑπάλληλος τῆς ἐνταῦθα ἑλληνικῆς Πρεσβείας, προτεινόμενος ὑπὸ τῶν κ.κ. Ἡρ. Βασιλάου, Θ. Σαλτέλη καὶ Δ. Κυμπρίτου.

Κατόπιν ἀγγέλλεται προσφορά βιβλίων ὑπὸ τοῦ κ. Α. Mordmann, πρὸς ὃν ἐκφράζονται εὐχαριστίαι.

Ἀκολουθῶς ὁ κ. **Ἡρ. Βασιλάδης**, συνα-

χίζων τὴν πραγματείαν αὐτοῦ περὶ Αἰμιλλίου τοῦ Ρουσσώ ὁμιλεῖ περὶ τῆς ἀγωγῆς τῆς τρίτης ἡλικίας ἀπὸ τοῦ 13 — 15 ἔτους, ἣν ὁ Ρουσσώ καλεῖ ἡλικίαν τῶν σπουδῶν, θεωρῶν αὐτὴν ἀρμοδιωτάτην, ὀλιγοχρόνιον ὁμῶς καὶ πῶς μὴ ἀρκοῦσαν· διότι πολλὰ τὰ ἀντικείμενα, ἃ ὁ παῖς ὀφείλει νὰ μάθῃ. Ἡ ἀγωγή κατὰ ταύτην μάλιστα τὴν ἡλικίαν πρέπει νὰ μείνῃ ἐλευθέρη. Ὁ μαθητὴς ὀφείλει νὰ μάθῃ πάντα ἐφ' ἑαυτοῦ, τιθεμένης ἐν χρῆσει τῆς εὐρετικῆς μεθόδου, τῆς ἄλλως σωκρατικῆς λεγομένης ἢ μαιευτικῆς.

Λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΚΒ'.

(Τακτικῆ).

Τῆς 2 Μαρτίου 1881.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. Πρ. Βασιλάου.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀνακοινοῦται ὡς ἑξῆς ἡ

ἀλληλογραφία·

Ἐπιστολή, τοῦ σεβασμιωτάτου ἀγίου Ἐφέσου κ. Ἀγαθαγγέλου, ἀπὸ 25 παρελθόντος μηνός, δι' ἧς εὐχαριστεῖ τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ ἐπιτίμου μέλους.

Ἀνωμόμου, ἀπὸ 28 παρελθόντος, ἀποστέλλοντος διὰ τὸν Καραπάνειον ἀγῶνα πέντε χειρόγραφα φυλλάδια ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν Ἀριθμητικαὶ Ἱστορίαι εἰλημμένα ἐκ τῆς Π. καὶ Κ. Διαθήκης καὶ φέροντα τὸ εὐαγγελικὸν ῥητὸν «Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς κτλ.»

Ὁ κ. Πρόεδρος λέγει ὅτι τὰ φυλλάδια σταλήσονται τῇ Ἐκπαιδευτικῇ Ἐπιτροπῇ.

Εἶτα ἀγγέλλεται τὸ δεύτερον καὶ ψηφοφορίας γενομένης γίνεταί δεκτὸς, τακτικὸν μέλος, ὁ κ. Ἐμμαν. Μανωλόπουλος.

Τὸ πρῶτον δὲ ἀγγέλλεται τακτικὸν μέλος ὁ κ. Ἀλέξανδρος Σούτσος, γραμματεὺς τοῦ ἐνταῦθα ἑλληνικοῦ προξενείου, προτεινόμενος ὑπὸ τῶν κ.κ. Ἡρ. Βασιλάου, Θ. Σαλτέλη καὶ Δ. Κυμπρίτου.

Εἶτα ἀγγέλλονται αἱ τῶν βιβλίων προσφοραὶ καὶ ἐκφράζονται εὐχαριστίαι τοῖς ποιήσασιν αὐτάς.

Ἀκολουθῶς ὁ κ. **Ἡρ. Βασιλάδης** ἀνέγνω συνέχειαν καὶ τέλος περὶ τῆς ἀγωγῆς τῆς τετάρτης ἡλικίας κατὰ Ρουσσώ. Μεταβάς δὲ εἰς τὸ περὶ γυναικείας παιδείσεως ποιεῖται περι-

γραφὴν τῆς γυναικὸς κατὰ Ρουσσώ ὑπισχνόμενος συνέχειαν περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἐν ἄλλῃ συνεδριάσει.

Λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΚΓ'.

(Τακτικῆ).

Τῆς 9 Μαρτίου 1881.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. Πρ. Βασιλάου.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀνακοινοῦται ὡς ἑξῆς ἡ

ἀλληλογραφία·

Ἐπιστολή, τῆς Ἀδελφότητος Ξηροκρήνης, ἀπὸ 6 ἀρχαίμενου δι' ἧς εὐχαριστοῦσα τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ ὅτι ἐπέτρεψεν αὐτῇ νὰ συνεδριάσῃ τακτικῶς τε καὶ ἐκτάκτως ἐν τῷ καταστήματι αὐτοῦ, παρακαλεῖ ὅπως παραχωρηθῇ αὐτῇ ἡ αἴθουσα ἵνα δῶ εὐεργετικὴν μουσικὴν ἐφισπερίδα πρὸς ἀνακούφισιν τῆς ἀναξιοπαθοῦσης Μ τοῦ Γένους Σχολῆς.

Ἀνωμόμου, ἀπὸ 25 Φεβρουαρίου, ἀποστέλλοντος διὰ τὸν Καραπάνειον ἀγῶνα χειρόγραφα ἑλληνικῆς ἱστορίας ἐξ ἐπτά τευχῶν.

Τοῦ κ. Ἡλ. Ἀλεξανδρίδου, ἀπὸ 5 ἐνεστῶτος, ἀποστέλλοντος ἐσωκλειστῶς ἀντίγραφον ἐπιστολῆς τοῦ Ἁγίου Βελεγράδων καὶ ἀντίγραφα ἀρχαίων καὶ ὑπὸ ἱστορικὴν ἔποψιν σπουδαίων ἐγγράφων.

Τοῦ ἐν Ξάνθῃ Φιλεκαπαιδευτικοῦ Συλλόγου Ἡοδὸς τῆς Ροδόπης, ἀπὸ 23 Φεβρουαρίου, δι' ἧς εὐχαριστεῖ τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τοῖς ἐκάστοτε ἐκδηλουμένοις αὐτῷ αἰσθήμασι καὶ ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ τοῦ αἰτηθέντος διδασκάλου τῆς γαλλικῆς καὶ τουρκικῆς γλώσσης.

Ὁ κ. Πρόεδρος λέγει ὅτι τὰ διὰ τὸν Καραπάνειον ἀγῶνα χειρόγραφα ἀποστλήσονται τῇ Ἐκπαιδευτικῇ Ἐπιτροπῇ, τὰ δὲ ἀντίγραφα τοῦ Ἁγίου Βελεγράδων τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐπιτροπῇ.

Εἶτα ἀγγέλλεται τὸ δεύτερον καὶ ψηφοφορίας γενομένης γίνεταί δεκτὸς τακτικὸν μέλος ὁ κ. Ἀλέξ. Σούτσος.

Ἀκολουθῶς ὁ κ. **Ν. Καρανίκας** ἀναγινώσκει πραγματείαν τοῦ διευθυντοῦ τῆς ἐν Σμύρνῃ Εὐαγγελικῆς σχολῆς κ. Μαθαίου Παρανίκου Περὶ τῶν Ὀριθῶν τοῦ Ἀριστοφάνους. (Ἴδε ἔμπροσθεν σελ. 1).

Κατόπιν μετὰ τινα παρατήρησιν τοῦ κ. προέδρου λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΚΔ'.

(Τακτικῆ).

Τῆς 16 Μαρτίου 1881.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. Πρ. Βασιλάου.

Ὁ κ. Πρόεδρος ἀγγέλλει τὸν θάνατον τοῦ Θ. Γάγγη, ἐπαινέσας δὲ τοῦ ἀνδρός τοὺς πολλοὺς ὑπὲρ τοῦ Συλλόγου κόπους ἐκφράζει τὴν βαθειάν αὐτοῦ λύπην ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ χρησίου καὶ ἀγαθοῦ ἀνδρός.

Ὁ κ. **Χρ. Χατζηχρήστου** προτείνει τὴν ἀποστολὴν συλλυπητηρίου ἐπιστολῆς πρὸς τὴν τεθλυμένην οἰκογένειαν τοῦ μακαρίτου Θεογράου.

Τούτου δεκτοῦ γενομένου καὶ τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀναγνωσθέντων τε καὶ ἐπικυρωθέντων ἀνακοινοῦται ὡς ἑξῆς ἡ

ἀλληλογραφία·

Ἐπιστολή, τοῦ κ. Β. Λούση ἀπὸ 10 Μαρτίου προσφέροντος τῷ Συλλόγῳ πέντε ἀντίτυπα τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ διατριβῆς.

Τῆς ἐνταῦθα Ἀδελφότητος Ξηροκρήνης, ἀπὸ 12 μεσοῦντος, προσκλητήριος εἰς τὴν ἐπιτεῖον αὐτῆς ἑορτήν.

Εἶτα ὁ κ. **Ἡρ. Βασιλάδης** ἐξακολουθεῖ τὴν συνέχειαν τοῦ ἀναγνώσματος «Περὶ γυναικείας παιδείσεως κατὰ τὸν Αἰμιλλίου τοῦ Ρουσσώ». Ὡς ὁ σκοπὸς τῆς ἀγωγῆς πρέπει νὰ κανονίζηται πρὸς τὴν γυναικείαν φύσιν καὶ τὸν προορισμὸν αὐτῆς, οὕτω καὶ τὰ μέσα τῆς ἀγωγῆς. Ὁ Ρουσσώ συμβουλεύει ὡς πρῶτον μέσον ἀγωγῆς τὴν κλίσιν τῶν κορασίων πρὸς τὸν στολισμὸν, δι' ἧς θέλουσι μάθει νὰ ῥάπτωσι, νὰ πλέκωσι τρίχαπτα καὶ λοιπὰ ποιήματα. Διὰ τῆς χειροτεχνικῆς ἐργασίας καὶ τῆς καλλιέργειας τῶν φυσικῶν χαρισμάτων μορφοῦται ἡ φιλοκαλία· διὰ δὲ τῆς φιλοκαλίας ἀνοίγεται ὁδὸς τῷ πνεύματι, φέρουσα εἰς τὰς ἰδέας τοῦ καλοῦ παντὸς εἶδους. Ἡ θρησκευτικὴ διδασκαλία τῶν κορασίων πρέπει νὰ ἀρχηται πρῶτον ἢ ἡ τῶν ἀρρένων, διότι κανὼν τῆς διαγωγῆς τῆς γυναικὸς ἡ αὐθεντία τῆς θρησκείας καὶ ἡ κοινὴ γνώμη εἰσιν. Εἶτα ὁ κ. Πρ. Βασιλάδης λαβὼν ἀφορμὴν ἐκ τινῶν διαλέξεων τοῦ γάλλου Λεγουδέ περὶ γυναικὸς ὁμιλεῖ ἐν ὀλίγοις περὶ τοῦ γυναικείου ζητήματος ὡς ἑξετάζει αὐτὸ ὁ γάλλος ἀκαδημαϊκὸς καὶ οὕτως ἐπέβηκε τὴν πραγματείαν περὶ Αἰμιλλίου τοῦ Ρουσσώ. Λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΚΕ'.

(Γραμμική).

Τῆς 23 Μαρτίου 1881.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. Πρ. ΒΑΣΙΛΑΔΟΥ.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως,

Ὁ κύριος **Πρ. Βασιάδης** ὁμιλεῖ περὶ τῆς δημοτικῆς παιδείσεως τῶν Γερμανῶν κατὰ τὴν III' ἑκατονταετηρίδα. Καὶ πρῶτον λέγει τινὰ περὶ τῆς μεγάλῃς ἐπιρροῆς, ἣν ἐξήσκησεν ὁ Ρουσσώ εἰς τὴν Γερμανίαν, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν συγγραμμάτων τοῦ φιλοσόφου Καντίου καὶ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Φιλανθρωπικῶν Βασεδοβίου, ὅστις καὶ τὴν κόρην αὐτοῦ ὠνόμασεν Αἰμιλιαν ἀπὸ τοῦ Αἰμιλίου τοῦ Ρουσσώ. Ἄλλ' ἡ ἐπιρροή αὐτῆ δὲν εἰσεχώρησε καὶ εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα· διὰ τοῦτο καίτοι ὁ πατήρ τοῦ μεγάλου Φρειδερίκου καὶ αὐτὸς οὗτος ἐν τῇ προτεσταντικῇ Γερμανίᾳ ἠγωνίσθησαν λίαν ὑπὲρ τῆς βελτιώσεως τῶν δημοτικῶν σχολείων, ἐν δὲ τῇ καθολικῇ Γερμανίᾳ ἡ αὐτοκράτειρα Μαρία Θηρεσία καὶ ὁ υἱὸς αὐτῆς Ἰωσήφ ὁ Β' βοηθούμενοι ὑπὸ τῶν κληρικῶν Felliger καὶ Kindermann, ἡ δημοτικὴ σχολὴ ἔμενεν ἐν τῇ καταστάσει ἣν καὶ κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα. Οἱ ἐπαγγελλόμενοι τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα ἐξήσκησαν πρὸς πορισμὸν τῶν ἀναγκαίων καὶ ἄλλο τι ἐπάγγελμα οἷον τὸ τοῦ ράπτου, ὑποδηματοποιοῦ καὶ λοιπῶν. Ὁ Ροχόβιος ἐμπνεόμενος ὑπὸ τῶν συγγραμμάτων τοῦ Ρουσσώ καὶ Βασεδοβίου ἐποίησε πολλὰ ἐν τῇ περιοχῇ τῆς χώρας, ἧς ἦν κύριος, ὑπὲρ τῆς βελτιώσεως τῶν σχολείων τῶν χωρικῶν, ἰδίᾳ δαπάνη ἰδρύσας σχολεῖα, συγγράφας διδασκατικὰ βιβλία καὶ μορφώσας δημοδιδασκάλους. Τὸ παράδειγμα αὐτοῦ συνετέλεσε πολὺ καὶ ἐν ἄλλαις χώραις τῆς Γερμανίας, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο καὶ νὰ ἀναπληρώσῃ τὴν πανταχοῦ ἑλλειψίν ἀξίων διδασκάλων, διότι δὲν ὑπῆρχον τὰ πρὸς μὲν αὐτῶν κατάλληλα διδασκαλεῖα. Τούτων ἡ ἰδρυσις καὶ ἀνάπτυξις ἐμελλε νὰ γείνη ἔργον καὶ μέλημα τοῦ ΙΘ' αἰῶνος.

Λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΚΣ'.

(Γραμμική).

Τῆς 6 Ἀπριλίου 1881.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. Πρ. ΒΑΣΙΛΑΔΟΥ.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως ἀνακοινοῦται ὡς ἐξῆς ἡ

ἀλληλογραφία·

Ἐπιστολή, τῆς ἐφορίας τῶν ἑλληνικῶν σχολῶν Βέρνης, ἀπὸ 21 παρελθόντος, δι' ἧς ἐθέτουσα αὕτη τῷ Συλλόγῳ τὴν κατάστασιν τῶν ἐκπαιδευτηρίων τῆς ἑλληνικῆς κοινότητος παρακαλεῖ αὐτὸν ὅπως λαβῶν ὑπ' ὄψιν τὸ κρίσιμον τῆς θέσεως τοῦ ἐκεῖ ἑλληνισμοῦ ἀποφασίσῃ ἰδίᾳ δαπάνη νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἐκπαιδεύσιν ἐν διδασκαλεῖᾳ ἐνὸς νέου καὶ μᾶς νεανίδος ἐκ τῶν ἐν τοῖς ἐκπαιδευτηρίοις Βέρνης φοιτῶντων, οἵτινες διδάχθῃ τὴν νέαν διδασκαλικὴν μέθοδον νὰ διδῶσιν ἐπὶ ὠρισμένον χρόνον εἰς τὰ σχολεῖα Βέρνης καὶ τῶν περὶξ ὑπὸ ὁμοειδῶν κατοικοιμένων κωμοπόλεων.

Τοῦ κ. Γ. Α. Παρχαρίδου ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἡμερομηνίαν ἀποστέλλοντος ἐξ Ἀθηνῶν ἐν χειρογράφῳ Γραμματικῇ τῆς διαλέκτου Τραπεζοῦντος, περὶ ῥημάτων καὶ ἀκλίτων μερῶν τοῦ λόγου, διὰ τὸ Ζωγράφειον Διαγώνισμα.

Ἀνωμόμου ἀπὸ 30 Μαρτίου ἀποστέλλοντος ἐν χειρογράφῳ τὸ ὑπόλοιπον τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας διὰ τὸν Καραπένειον ἀγῶνα.

Τοῦ ἐν Ὀδησσῷ γενικοῦ προξένου τῆς Ἑλλάδος κ. Γ. Βουτσινᾶ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 4 ἐνεστῶτος οὕτως ἔχουσα :

Ἀξιότιμε κύριε,

Ἀσμένως ἔλαβον τὸ ὑμέτερον ἔγγραφον μετὰ τοῦ συνημμένου διπλώματος, ἀνακοινοῦντός μοι τὴν ἐκλογὴν μου ὡς ἐπιτίμου μέλους τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου, εὐχαριστῶ δὲ καὶ ὑμᾶς καὶ τὰ ἀξιότιμα τοῦ Συλλόγου μέλη ἐπὶ τῇ τιμῇ ταύτῃ, ἡ ἀξία τῆς ὁποίας εἶναι δι' ἐμὲ τοσοῦτ' ἄλλο πολὺτιμος, ὅσα προέρχεται αὕτη παρὰ σοφοῦ σωματείου, πρὸ πολλοῦ κερδίσαντος τὴν συμπόθειαν καὶ τὴν ὑπόληψιν πάσης ἑλληνικῆς καρδίας καὶ διὰ τοῦς ὑπὲρ τοῦ ἡμετέρου ἔθνους ἀκαταβλήτους ἀγῶνάς του, καὶ πρὸ πάντων διὰ τὴν γενναίαν ὀφθῆσιν, ἣν ἔδωκεν ἐν τῇ Ἀνατολῇ πρὸς καλλιέργειαν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων.

Ἡ εὐεργετικὴ τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου ἐπίδρασις μαρτυρεῖται ἤδη πανταχοῦ ἔνθα ἡ φιλόμουσος καὶ πατριωτικὴ αὐτοῦ πρωτοβουλία ἔθηκε τὴν σφραγίδα τῆς προοδευτικῆς ἐνεργείας αὐτοῦ διὰ τῆς ἰδρύσεως σχολῶν τῆς ἐκδόσεως καταλλήλων διδασκατικῶν βιβλίων, τῆς συστάσεως διαγωνισμάτων καὶ διαφόρων ἄλλων ἔργων δικαίως ἐπισπῶντων τὸν ἔπαινον καὶ προκαλοῦντων τὴν ὑποστήριξιν παντὸς φίλου τῆς ἐθνικῆς προόδου.

Καλούμενος ἤδη, κ. Πρόεδρε, νὰ παρῶ τὴν σύμπραξίν μου ἐπὶ τοιοῦτου ἔργου, συμφωνοῦντος πληρέστατα πρὸς τοὺς μυχαιτέρους πόθους μου, εὐτυχῇ θεωρῶ ἐμαυτὸν, διότι μοι παρέχεται οὕτως ἡ εὐκαιρία νὰ παρακαλέσω τὸν Σύλλογον ν' ἀναδεχθῇ τὴν πραγματοποίησιν σκέψέως μου, ἣν ἀπὸ πολλοῦ ἤδη ἔχων ὑπ' ὄψιν, ἀνέμενον τὴν κατάλληλον περίστασιν νὰ θέσῃ εἰς πρᾶξιν.

Τὴν ἀνίδρυσιν διαγωνισμάτων, πρακτικῶν ἐχόντων σκοπὸν, θεωρῶ, κ. Πρόεδρε, τὸ γε νῦν ἔχον, ὡς τὸ σκοπιμώτερον καὶ ἀποτελεσματικώτερον μέσον, δι' οὗ δύναται νὰ παρορμηθῇ ἡ πνευματικὴ ἀμιλλα τῶν δυναμένων, εἰς τὴν ἀνεύρεσιν πάσης ἐλλείψεως ἐπιπροσθούσης εἰς τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν πρόοδον καὶ τὴν ἐξεύρεσιν τῶν προσφορωτέρων μέσων, δι' ὧν αὕτη ἀπρόσκοπτος δύναται νὰ ἐξασφαλισθῇ. Ἐν δὲ τῶν σπουδαιοτέρων κεφαλαίων αὐτῆς, τῶν χρηζόντων, πρῶτιστα πάντων, τῆς ἰδιαζούσης μερίμνης τῶν ἀρμοδίων, εἶναι ἀναντιρρήτως ἡ ἐθνικὴ ἡμῶν ἀγωγή καὶ ἐκπαιδεύσις, πολλῶν ἔτι δεομένη ὅπως ἀποφέρῃ οἷους καὶ ὅσους πάντες εὐχόμεθα καρπούς. Ἐκ τῆς σκέψεως ταύτης ὁρμώμενος καὶ ἐπιθυμῶν νὰ συντελέσω τὸ ἐπ' ἐμοὶ εἰς τὸ ἐθνικὸν τοῦτο ἔργον, ὑποβάλλω εἰς τὴν κρίσιν καὶ μελέτην τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου τὴν γνώμην μου περὶ ἰδρύσεως σειρᾶς διαγωνισμάτων, σκοπὸν ἐχόντων νὰ μορφωθῇ ἡ ὀρθότερα περὶ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἀγωγῆς καὶ παιδείσεως πρακτικὴ μέθοδος συμφώνως πρὸς τὰς σημερινὰς τῆς παιδαγωγικῆς ἐπιστήμης ἀπαιτήσεις καὶ τὰς ἰδιαιτέρας τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους περιστάσεις καὶ καθορισθῶσιν ἐδραῖαι καὶ ἀσφαλῆς βάσεις τῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς τοῦ ἔθνους μορφώσεως ἐν τῷ σταθμῷ τῆς κατωτέρας καὶ μέσης ἐκπαιδεύσεως.

Καὶ πρῶτον νὰ συνταχθῇ Ὀδηγὸς τῆς δημοτικῆς παιδείσεως ἀμφοτέρων τῶν φύλων, ἐν ᾧ νὰ περιέχωνται πρακτικαὶ ὀδηγίαι περὶ ἀγωγῆς καὶ διδασκαλίας πάντων τῶν μαθημάτων τῆς δημοτικῆς παιδείσεως, ἦτοι τῆς ἀ-

ναγνώσεως καὶ γραφῆς, ἑποπτικῆς διδασκαλίας (πραγματογνωσίας), τῆς διδασκαλίας τῆς μητρικῆς γλώσσης, ὀρθογραφικῶν μαθημάτων, ἰχνογραφίας, γεωγραφίας, ἱστορίας, γεωμετρίας, ἀριθμητικῆς, φυσικῆς ἱστορίας, μουσικῆς φωνητικῆς, γυμναστικῆς, χειροτεχνημάτων κτλ. κτλ. Τοιοῦτος Ὀδηγὸς καλῶς συντεταγμένος δύναται νὰ καταστῇ ὁ κώδικς τῆς δημοτικῆς ἡμῶν παιδείσεως.

Δεύτερον ἀγωνοθέτημα καὶ οἶονεὶ συνέχεια τοῦ πρώτου ἔσται νὰ συνταχθῇ ὁμοίος Ὀδηγὸς ἀφορῶν τὴν μέσιν ἐθνικὴν ἐκπαιδεύσιν (Ἑλληνικῶν Σχολείων καὶ Γυμνασίων).

Τρίτον ἀγωνοθέτημα ἔσται ἡ Ἱστορία, ἐν περιλήψει, τῆς συστάσεως, ἀναπτύξεως καὶ σημερινῆς καταστάσεως τῶν λεγομένων πρακτικῶν ἢ πραγματικῶν Σχολῶν (écoles réales) ἐν τῇ Εὐρώπῃ (Γερμανίᾳ, Ἑλβετίᾳ, Γαλλίᾳ, Ἀγγλίᾳ, Ρωσίᾳ, Ἰταλίᾳ) καὶ ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς, καὶ κατ' ἔκτασιν περὶ τοῦ προσφορωτέρου τρόπου, καθ' ὃν εἶναι δυνατόν νὰ συσταθῶσι τοιαῦτα πραγματικὰ Σχολαὶ καὶ παρ' ἡμῖν.

Ἡ χρονικὴ περίοδος ἐνὸς ἐκάστου τῶν ἀνωτέρω τριῶν ἀγωνοθετημάτων ἔσται διετής, δι' ἑκάστον δὲ ἐκ τῶν βραβευθησομένων ἔργων ἀνλαμβάνω νὰ χορηγῶ διὰ τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου φράγκα δισχίλια καὶ περιπλέον φράγκα πεντακόσια διὰ τὴν ἐκτύπωσιν αὐτοῦ, ὑποχρεομένου ὅμως τοῦ συγγραφέως νὰ διανέμῃ δι' ἐμοῦ δωρεάν εἰς τὰ ἐν Ἑλλάδι καὶ Τουρκίᾳ Ἑλληνικὰ Ἐκπαιδευτήρια διακόσια πενήκοντα ἀντίτυπα.

Ἡμέρα τοῦ πρώτου διαγωνίσματος ὀρίζεται ἡ 25 Μαρτίου 1883, ἡ αὐτὴ δὲ ἡμέρα διὰ τὰ ἐπόμενα δύο, ἦτοι ἡ 25 Μαρτίου τοῦ 1885 καὶ ἡ 25 Μαρτίου τοῦ 1887.

Οὐδὲν ἔργον, δημοσιευθὲν ἤδη διὰ τοῦ τύπου, γενήσεται δεκτὸν πρὸς διαγωνισμὸν.

Ἡ ἔκτασις τῶν διαγωνισθησομένων ἔργων δὲν δύναται νὰ ἦναι μακροτέρα τῶν εἰκοσι-τυπογραφικῶν φύλλων, οὔτε μικροτέρα τῶν δέκα πέντε.

Τὴν ἀνωτέρω γνώμην μου ὑποβάλλω ὑμῖν, κ. Πρόεδρε, παρακαλῶ, ἂν ὁ ὑμέτερος Σύλλογος ἐγκρίνῃ αὐτήν, νὰ προβῆτε εἰς τὴν δέουσαν ἐνέργειαν καὶ νὰ μοὶ ἀνακοινώσητε τὰ περὶ τούτου πρὸς γνώσιν μου. Ἄν ἐν ταῖς λεπτομερείαις τῶν ἀνωτέρω βάσεων ὑπάρχῃ τι ἐπιδεκτικὸν βελτίονος διαρρυθμίσεως, παρακαλῶ νὰ ληφθῇ τοῦτο ὑπ' ὄψιν παρ' ὑμῶν κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ προσήκουτος προγράμματος.

Ἐπὶ τούτοις δέξαθε τὴν διαβεβαίωσιν τῆς πρὸς Ἑμὲς ἰδιαιτέρας ὑπολήψεώς μου.

μεθ' ἧς διατελῶ

(Ἵπογ.) **ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΟΥΤΣΙΝΑΣ.**

Ἐπιστολή, τοῦ κ. Ὁθωνος Ἀνδρέιδου ἀπὸ 3 Ἀπριλίου ἀγγέλλοντας τὴν παραλαβὴν διπλώματος τακτικοῦ μέλους καὶ εὐχαριστοῦντος ἐπὶ τούτῳ τῷ Συλλόγῳ.

Ὁ κ. Πρόεδρος προτίνει ν' ἀποσταλῆ εἰς τὸν Ἐθνικὸν Σύλλογον ἀντίγραφον τῆς ἐκ Βάρνης ἐπιστολῆς τῆς Ἐφορίας τῶν ἐκεῖ ἐλληνικῶν σχολῶν μετὰ τῆς παρακλήσεως ὅπως αὐτὸς ἀναλάβῃ τὴν δαπάνην ταύτην, καθόσον ὁ ἡμέτερος Σύλλογος, ὡς γνωστόν, οὐδ' ὅπως εὐρίσκειται εἰς θέσιν νὰ πράξῃ τοῦτο.

Ὁ κ. **Κ. Κουμπρέτης** προστίθει ὅτι καλὸν νὰ παρακληθῆ καὶ ὁ παρὼν ἐν τῇ συνεδριάσει γενικὸς γραμματεὺς τοῦ Ἐθνικοῦ Συλλόγου κ. Μ. Καραβοκυρὸς ὅπως ὑποστηρίξῃ τὴν αἴτησιν παρὰ τῷ Ἐθνικῷ Συλλόγῳ.

Αἱ προτάσεις δεκταί.

Ἀκολουθῶς ὁ κ. Πρόεδρος ἀφηγείται συντόμως τὰ τῆς ἀνωτέρω ἐπιστολῆς τοῦ κ. Ι. Βουτσινᾶ.

Ὁ Σύλλογος μετὰ τὸ πέρας τῆς ἀφηγήσεως τοῦ κ. Προέδρου μετὰ χειροκροτημάτων ἀπεδέξατο τὰς ἐν τῇ ἐπιστολῇ προτάσεις καὶ προσφοράς.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. Πρόεδρος θεωρεῖ κατ' ἄλλῃ καὶ ὀρθῶς μεμελετημένα τὰ ἐν τῇ ἐπιστολῇ ἀναφερόμενα ἀγωνοθετήματα, καίπερ ἐν ταῖς λεπτομερείαις ἀσυμφωνεῖ, οἷον εἰς τὸ περὶ τῆς δωρεᾶν χορηγίας 250 ἀντιτύπων εἰς τὰ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος ἐλληνικὰ σχολεῖα, τὸ περὶ ὀρισμοῦ τοῦ ποσοῦ τῶν τυπογραφικῶν φύλλων κλπ. Προστίθει δὲ τὰς ἐξῆς διασαφήσεις· ὅτι ὁ Σύλλογος πρὸ ἰκανοῦ χρόνου θεωρῶν ἀναγκαίαν τὴν ἐκδόσιν Ὁδηγοῦ τῆς δημοτικῆς παιδείας ἀμφοτέρων τῶν φύλων εἶχεν ἀποφασίσαι νὰ περιλάβῃ αὐτὸν ἐν τῷ Καραπανεῖῳ ἀγῶνι, ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ ἐκ τῶν χρημάτων τοῦ Καραπανεῖου ἀγῶνος ἐξοικονομηθέντα χιλία φράγκα ἦσαν οὐχὶ ἀρκετὰ διὰ τὸ ἔργον, ἐνόμισε καλὸν ν' ἀποταθῆ πρὸς τὸν κ. Καραπάνον περὶ χορηγήσεως καὶ ἄλλωι χρημάτων. Ὁ κ. Καραπάνος ὁμῶς ἐδήλωσεν ὅτι ἀδύναται νὰ χορηγήσῃ περιπλέον ὡς ἐκ τῶν περιστάσεων.

Τούτου ἕνεκα ἡ ἀπροσδόκητος πρότασις τοῦ κ. Ι. Βουτσινᾶ, ἀπαλλάξασα τὸν Σύλλογον δυσ-

χεροῦς θέσεως, μετ' εὐγνωμοσύνης ἐγένετο ἀποδεκτὴ.

Ἐἴτα ἀγγέλλονται αἱ τῶν βιβλίων προσφορὰ καὶ ἀκολουθῶς ἐκφράζονται εὐχαριστία τοῖς ποιήσασιν αὐτάς.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. **Πρ. Βασιλάδης** ἀνέγνω τὸ τέλος τῆς πραγματείας αὐτοῦ «περὶ τῆς δημοτικῆς παιδείας τῶν Γερμανῶν κατὰ τὸν 10^{ον} αἰῶνα». Οἱ ἐν Βερολίῳ ἀπὸ τῶν πρώτων ἐτῶν τοῦ αἰῶνος, λαβόντες γνῶσιν τοῦ παιδαγωγικοῦ συστήματος τοῦ Πισταλόστη, ἐνήργουν τὴν σύστασιν σχολείων κατ' αὐτὸ τὸ σύστημα· ἰδίᾳ μετὰ τὴν τρομερὰν ἤτταν, ἣν ἡ Πρωσσία ὑπέστη ἐν ἕνδι κατὰ τὸ 1807 καὶ βασιλεῖς καὶ ὑπουργοὶ καὶ φιλόσοφοι τὴν ἀναγέννησιν καὶ ἀνέκρωσιν τῆς χώρας ἐν οὐδενὶ ἄλλῳ ἐπέζητησαν ἢ ἐν τῇ ἀναπτύξει καὶ διαδόσει τῆς παιδείας τοῦ λαοῦ καὶ ἐν τῇ μορφώσει ἀξίων διδασκάλων. Τοῖς μύθοις πάντων οἱ λόγοι ἐγένοντο ἔργα. Ἐκ τῶν ἀνδρῶν ὅσοι τῶν νέων ἰδεῶν ἐμφορούμενοι συνετέλεσαν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ προαγωγὴν τῆς δημοτικῆς σχολῆς, οἱ μὲν ἦσαν παιδαγωγοὶ διδάσκαμοι, πολλῆς κἀποχοῖ ἐμπειρίας καὶ μεγάλῃς παιδαγωγικῆς θεωρίας, οἱ δὲ φιλόσοφοι, οἱ δὲ κληρικοὶ θρησκευτικῶν ἀπηλλαγμένοι προλήψεων. Τὸ παράδειγμα τῆς Πρωσίας μιμησάμενα καὶ τὰ μικρὰ τῆς Γερμανίας κράτη ἐφιλοτιμήθησαν ν' ἀναπτύξωσι τὴν δημοτικὴν αὐτῶν ἐκπαίδευσιν. Τοιαύτη ἦν ἡ πορεία τῆς ἐκπαίδευσιν μέχρι τοῦ 1840 ὅτε ὁ βασιλεὺς Φρειδερίκος Οὐίλλιμος ὁ Γ' ἐτελεύτησεν. Ἐκτοτε μέχρι σήμερον τὰ τῆς ἐκπαίδευσιν καὶ ἰδίᾳ τῆς δημοτικῆς πολλὰς ὑπέστησαν παλλήροιας, ἀλλ' οὐδὲν ἤτταν ἢ πρόοδος ἐγένετο καὶ τὰ σχολεῖα ἀνεπτύσσοντο τῇ συνεργείᾳ διασῆμων παιδαγωγῶν. Τὰ σχολεῖα τῆς πρώτης παιδείας ἐν Γερμανίᾳ δὲν ἔρθεσαν βεβαίως εἰς τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς τελειότητος, ἀλλὰ δύνανται νὰ θεωρηθῶσι τὰ τελειότερα τῶν ὑπαρχόντων, διότι ἔχουσι τὴν ἀνεκτίμητον εὐτυχίαν νὰ διευθύνωνται ὑπὸ ἀξίων διδασκάλων.

Λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΚΖ'.

(Τακτικὴ).

Τῆς 13 Ἀπριλίου 1881.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. Πρ. Βασιλάου.

Ἀναγνώσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν

πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως, ἀνακοινοῦται ὡς ἐξῆς ἡ

ἄλληλογραφία·

Ἐπιστολή, τοῦ ἐξ Αἴνου δημοδιδασκάλου κ. Συμεῶν Μενασσίδου, ἀγγέλλοντας τὴν ἀποστολὴν ἱερᾶς ἱστορίας διὰ τὸν Καραπάνειον ἀγῶνα, καὶ ζητοῦντος πληροφορίας περὶ τῶν προαποσταλέντων τῷ Συλλόγῳ μουσικῶν βιβλίων αὐτοῦ καὶ γλωσσικῆς ὕλης.

Ὁ κ. Πρόεδρος δηλοῖ ὅτι ἡ ἱερὰ ἱστορία ἀποσταλήσεται τῇ Ἐκπαιδευτικῇ Ἐπιτροπῇ, ἣτις ἀν μὴ ἐκπρόθεσμον εὐρὴ τὸ ἀποστελλόμενον, θέλει λάβει αὐτὸ ὑπ' ὄψιν.

Ἐἴτα ἀγγέλλονται αἱ τῶν βιβλίων προσφορὰ, πρὸς τοὺς ποιήσαντας δ' αὐτάς ἐκφράζονται εὐχαριστία.

Ἐἴτα ὁ κ. **Πρ. Βασιλάδης** ἀνέγνω τὸ τελευταῖον μέρος τῆς πραγματείας αὐτοῦ περὶ τοῦ ἐν Βρυξέλλαις διεθνοῦς παιδαγωγικοῦ Συνεδρίου. Διεθλῶν τὰ ἐκπαιδευτικὰ ζητήματα τῆς πρώτης καὶ μέσης παιδείας ὅσα συνεζητήθησαν ἐν ταῖς γενικαῖς συνεδριάσει τοῦ συνεδρίου καὶ ἐν ταῖς μερικαῖς τῶν τμημάτων τῆς πρώτης καὶ μέσης παιδείας, μνημονεύσας τῶν γνωμῶν, ἃς οἱ διασημότεροι τῶν λαβόντων μέρος ἐν ταῖς συζητήσεσιν ἐξήνεγκον, ἐπέρανε τὸν λόγον ὑποδείξας ὅτι αἱ συζητήσεις αὐταὶ δύνανται χρησιμεῦσαι καὶ ἡμῖν πρὸς διόρθωσιν τῶν κακῶς καὶ ἑλλιπῶς ἐχόντων.

Λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΚΗ'.

(Τακτικὴ).

Τῆς 20 Ἀπριλίου 1881.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. Πρ. Βασιλάου.

Ἀναγνώσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης συνεδριάσεως, ἀνακοινοῦται ὡς ἐξῆς ἡ

ἄλληλογραφία·

Ἐπιστολή, τοῦ ἐνταῦθα Ἐθνικοῦ Φιλικῆ. Συλλόγου, ἀπὸ 10 ἐνεστῶτος, δι' ἧς ἀγγέλλει ὅτι τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον λαβὼν ὑπ' ὄψιν τὴν αἴτησιν τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου καὶ τὴν τῆς ἐφορίας τῶν Σχολῶν Βάρνης, ἐνέκρινε νὰ ληφθῶσι τὸν προσεχῆ Ἀύγουστον δύο ὑπότροφοι ἐκ τῶν τελειοφοίτων τῶν Σχολῶν Βάρνης.

Τοῦ κ. Μ. Δέφνερ, ἀπὸ 14 παρόντος, δι' ἧς ἀγγέλλει τῷ Συλλόγῳ τὴν ἀποστολὴν τοῦ Α' Τεύχους τοῦ ἐκδοθέντος Ἀρχείου τῆς μέσης

καὶ νεωτέρως Ἑλληνικῆς Φιλολογίας καὶ ἐξαίτεται τὴν συνδρομὴν τοῦ Συλλόγου πρὸς ἐξακολούθησιν αὐτοῦ, ὡς καὶ ἰδιαιτέραν σύστασιν πρὸς τὴν Α. Ἐξουχότητα τὸν κ. Χρηστάκη ἐφένδην Ζωγράφον.

Ἐπὶ τούτων ὁ κ. Πρόεδρος παρατηρεῖ ὅτι ἀγγελθήσεται ἡ ἀπόφασις τοῦ Ἐθνικοῦ Συλλόγου τῆ ἐφορίας τῶν ἐκπαιδευτηρίων Βάρνης, τῷ δὲ κ. Δέφνερ, ὅτι ὁ Σύλλογος στερούμενος χρημάτων ἀδύναται νὰ βοηθήσῃ αὐτὸν χρήμασι, γράφει ὁμῶς τῷ κ. Χρ. Ζωγράφῳ ὑπὲρ αὐτοῦ.

Ἐἴτα ὁ κ. **Πρ. Βασιλάδης** ἀνέγνω ἐξ ὀνόματος τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς ἐκθεσιν περὶ τοῦ προγράμματος πρὸς σύνταξιν νέου Ὁδηγοῦ τῆς δημοτικῆς παιδείας ἀμφοτέρων τῶν φύλων διὰ τὴν Α' περίοδον τοῦ Βουτσινάου διαγωνίσματος (ἴδε κατωτέρω ἐν τῷ οἰκείῳ τῶν διαγωνισμάτων μέρει).

Ἐἴτα λόγου γενομένου περὶ δημοσιεύσεως τοῦ προγράμματος διὰ τῶν ἐφημερίδων ὁ κ. **Κ. Γεωργαντάς** φρονεῖ ὅτι οὐχὶ καλὸν ἡ δημοσιεύσις πρὸ τῆς ἐμβριτοῦς συζητήσεως, καθότι ἀνάμοστον νὰ ἐξέλθῃ τοῦ Συλλόγου πρόγραμμα ἔχον τι ἐπιλήψιμον.

Ὁ κ. **Χρ. Χατζηχρήστου** ἀπαντῶν φρονεῖ, εἶπεν, ὅτι ἀδύνατος ἡ ἀναβολὴ τῆς δημοσιεύσεως ἄλλως τε καὶ διότι τῇ εἰδικῇ ἐπὶ τοῦ προγράμματος ἐπιτροπῇ ἔχει ὁ Σύλλογος ἐμπιστοσύνην.

Ὁ κ. **Πρ. Βασιλάδης** κατὰ τῆς ἀναβολῆς ἐπίσης ὡν λέγει ὅτι ὁ Σύλλογος οὐδ' ὅπως ἐπιβάλλει ἀλλ' ὑποδεικνύει πρόγραμμα· ὁ δὲ συγγραφεὺς ἔχει τὴν ἀδελφὴν κατὰ τὰ ἐν τῷ γενικῷ προγράμματι τοῦ ἀγῶνος ὀριζόμενα νὰ ἐκτραπῆ τῶν ὀδηγιῶν τῆς ἐπιτροπῆς καὶ νὰ βεβαιώσῃ ἄλλην ὁδόν, ἐὰν ἔχη νὰ ὑποδείξῃ ἀποχρῶντας περὶ τούτου λόγους.

Ὁ κ. **Κ. Γεωργαντάς** ἀνακαλεῖ τὴν περὶ ἀναβολῆς τῆς δημοσιεύσεως τοῦ προγράμματος πρότασιν. Φρονεῖ δὲ ὅτι ἑλλειψίς τοῦ προγράμματος ἐστὶ ὁ μὴ ἀκριβὴς καθορισμὸς τῶν ὀρίων τῆς δημοτικῆς σχολῆς. Ἀναγκαιοτάτην δ' ἡγεῖται εἰς τὸν μέλλοντα ν' ἀποδοῦναι εἰς τὸν ἀγῶνα τὴν γνῶσιν τῆς βίσεως καὶ τῆς στέγης τοῦ σχολικοῦ οἰκοδομήματος, διότι οὕτω δύναται ἐν ἐπιγνώσει κάλλιον νὰ ὀρίσῃ καὶ διαρρυθμίσῃ καταλλήλως τὸ προσήκον ὕλικον.

Ὁ κ. **Πρ. Βασιλάδης** παρατηρεῖ ὅτι ἀπ' ἐνὸς μὲν ἡ ἐκθεσις, ὡς εἰδική, ἐξηγεῖται ἐν ἐκτάσει περὶ τοῦ ζητήματος ὡς καὶ τὸ ὑπολειπόμενον μέρος τοῦ προγράμματος, ἀπ' ἑτέρου δὲ ὅτι ἀδύνατον νὰ ὀρισθῆ ἀκριβῶς τὸ τέρμα

της δημοτικής σχολής ὅπερ ἐξαρτάται ἐκ τῶν διαφορῶν ἀναγκῶν τῶν διαφορῶν κοινοτήτων τοῦ ἔθνους, διό οὐδὲ ἐν Εὐρώπῃ ὠρίσθησαν ταῦτα ἀκριβῶς.

Ὁ κ. **Χρ. Χατζηχρήστου** προστίθει ὅτι μέγα συμβάλλεται καὶ ἡ διδασκαλία εἰς τὸ νὰ διδαχθῇ ἡ ἀναγκαιὰ ὕλη θάσσον ἢ βράδιον.

Ὁ προεδρεῖων κ. **Θ. Σαλτέλης** ἐπισφραγίζων τὸ ζήτημα τοῦτο λέγει ὅτι διάφορα τέρματα δύνανται νὰ ὑπάρχωσι κατὰ τὰς ἀνάγκας τῶν κοινοτήτων κατὰ τοὺς συγκεντρικούς κύκλους· νὰ διδάσκωνται δηλ. κατὰ τὸ δυνατόν πλείονες ἢ ἐλάσσονες κύκλοι.

Ὁ κ. **Α. Ἀργυρός** παρατηρεῖ ὅτι καὶ ἐν τοῖς περὶ ἐποπτικῆς διδασκαλίας ὑπάρχει ἀσάφεια ὡς πρὸς τὴν θέσιν, ἣν αὕτη κατέχει ἐν τῇ δημοτικῇ σχολῇ.

Ὁ κ. **Ηρ. Βασιλάδης** θεωρεῖ ὅτι πάνυ καλῶς τὸ ζήτημα τοῦτο ἐκτίθεται ἐν τῇ προγράμματι.

Ἐπιψηφισθέντος μετὰ ταῦτα τοῦ προγράμματος λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΚΘ'.

(Ἐκτακτος).

Τῆς 26 Ἀπριλίου 1884.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Πρ. Βασιλαοῦ**,

Καὶ παρόντων 19 μελῶν γίνονται αἱ ἀρχαιρεσίαι τοῦ προσεχοῦς συλλογικοῦ ἔτους καὶ ἐκλέγονται ὁ κ. **Σπ. Μαυρογένης** διὰ ψήφων 15 πρόεδρος, ἀντιπρόεδροι δὲ ὁ μὲν κ. **Θ. Σαλτέλης** διὰ ψήφων 15, ὁ δὲ κ. **Κ. Ξανθόπουλος** διὰ ψήφων 13, γενικός γραμματεὺς ὁ κ. **Ἰηλ. Καραθεοδωρῆ** διὰ ψήφων 10, εἰδικὸς δὲ γραμματεὺς ὁ κ. **Ὀδυσσεύς Ἀνδρεάδης** διὰ ψήφων 14, βιβλιοφύλαξ δ' ὁ αὐτὸς κ. **Θ. Σαλτέλης** διὰ ψήφων 10 καὶ ταμίας ὁ αὐτὸς κ. **Ν. Βαμβάκης** διὰ ψήφων 16.

Μέλη δὲ τῶν ἐπιτροπῶν κατὰ πρότασιν τοῦ προεδρείου ἐκλέγονται·

Τῆς Φιλολογικῆς.

Ἀμμόπουλος Εὐάγγ., Βασιλάδης Ἰηρ., Βασιλαοῦ Ι., Μαλιάκας Ἀβρ., Ξανθόπουλος Κωνστ., Σαλτέλης Θεμ., Χατζηχρήστου Χρ.

Τῆς Ἐμπαιδευτικῆς.

Βασιλάδης Ἰηρ., Θεοδωρίδης Ἀθ., Ἰάλεμος Ὀδυσσεύς, Ξανθόπουλος Κωνστ., Μαλιάκας Ἀβρ., Παρρρούσης Πέτρος, Παρρικός Νικόλ., Σαλτέλης Θεμ., Χατζηχρήστου Χρ.

Τῆς Ἀρχαιολογικῆς.

Ἀριστάρχης Στ., Δημητριάδης Γ., Curtis G., Καραθεοδωρῆ Κωνστ., Mordtmann A., Mordtmann J., Πασπάτης Ἀλ., Περδικίδης Κυριακός, Schroeder P.

Τῆς Ἐπιστημονικῆς.

Ἀποστολίδης Γ., Ἀριστάρχης Στ., Βαρότσης Ἰω., Γεωργαντόπουλος Ἰωάνν., Δημητριάδης Γεώργ., Ζίφος Ἰω., Ἰάλεμος Ὀδ., Καλλιζίδης Κωνστ., Καραθεοδωρῆ Κωνστ., Καραθεοδωρῆ Ἰηλ., Κυμπρίτης Δ., Κωστομύρης Γ., Λούσης Βασ., Μακρῆς Κωνστ., Σταματιάδης Δ., Φωτιάδης Φώτιος.

Τῆς Οἰκονομικῆς.

Ἀγγελίδης Γ., Βαμβάκης Ν., Βλαστάρης Κ., Βελλογιάννης Μ., Γιάνναρος Θρ., Γκιών Ἰωάνν., Μαυροκορδάτος Φρ., Τσιτσόπουλος Κ.

Τῆς Συνακτικῆς.

Βασιλάδης Ἰηρ., Μαλιάκας Ἀβρ., Περδικίδης Κυρ., Σαλτέλης Θεμ., Χατζηχρήστου Χρ. καὶ οἱ δύο γραμματεῖς Γ. Καραθεοδωρῆ καὶ Ὀδ. Ἀνδρεάδης.

Μετὰ ταῦτα λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΛ'.

(Τακτικῆ).

Τῆς 27 Ἀπριλίου 1884.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. **Πρ. Βασιλαοῦ**.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐπικύρωσιν τῶν πρακτικῶν τῆς ἡγουμένης τακτικῆς συνεδρίασεως,

Ὁ κ. **Ηρ. Βασιλάδης** ἀναγινώσκει τὸ τελευταῖον μέρος τοῦ προγράμματος πρὸς σύνταξιν νέου Ὀδηγοῦ τῆς δημοτικῆς παιδείας ἀμφοτέρων τῶν φύλων. (Ἴδε κατωτέρω ἐν τῷ οἰκίῳ τῶν προγραμμάτων μέρει).

Ὁ κ. **Κ. Γεωργαλάς** παρατηρεῖ ἀνακολουθίαν τινὰ ἐν τῷ περὶ σχεδίου σχολείου, καθότι λόγου γινομένου περὶ σχολῶν πόλεων, κωμωπόλεων καὶ κωμῶν δὲν ἀκολουθεῖ τὸ διέκαστον τῶν μνημονευομένων μερῶν σχεδίων ἀλλὰ σχεδίων πρῶτον σχολείου ἐν ᾧ φοιτῶσι 300 καὶ πλείονες μαθηταί, ἔπειτα δὲ σχέδια σχολείων ἐν οἷς φοιτῶσιν ἀναμιξῆς ἄρρενα καὶ θήλαια.

Ὁ κ. **Ηρ. Βασιλάδης** δίδωσι τὰς δευτέρας ἐξηγήσεις, ὁ κ. **Κ. Γεωργαλάς** ὅμως ἐξακολουθῶν νὰ νομίζῃ τὴν ἀνακολουθίαν ὑπάρ-

τόσον αὐξάνουσιν αἱ διαφοραὶ τῶν ἀποστάσεων ἀπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ ἐνθεν μὲν πρὸς τὸ μέσον, ἐνθεν δὲ πρὸς τὰ ἄκρα αὐτῆς. Ἡ δὲ συνεχὴς αὕτη μεταβολὴ τῶν ἀποστάσεων γίνεται αἰτία τῆς ἐξοσθενήσεως τοῦ ὀφθαλμοῦ. Προφυλάττεται δὲ ταύτης ὁ ἀναγινώσκων, ἐὰν παρακολουθῶν τὴν γραμμὴν κινῆ εἴτε τὴν κεφαλὴν εἴτε τὸ βιβλίον, μιμούμενος τοὺς μύωπας, οἵτινες διὰ τοῦ τρόπου τούτου δικτηροῦσιν ἐπὶ τέλος τὴν μυωπίαν αὐτῶν στόσιμον. Ἔτερον δ' οὐχ ἦττον συντελεστικὸν μέσον ἐστὶν ἡ χρῆσις χαρακτῆρων, ἀναλόγων κατὰ τὸ μέγεθος πρὸς τὴν ἡλικίαν τοῦ ἀναγινώσκοντος.

Τὴν χρησιμωτέτην ταύτην παρακμῆσιν συμπληρώσας ὁ κ. **Γ. Καραθεοδωρῆ**, ἤρξατο σειρᾶς ἀναγνωσμάτων, μὴπω περατωθέντων, *Περὶ πρισματικῶν εἰκόνων καὶ πρισματοσκοπικῆς ἀναλύσεως*. Ἐν ἱστορικῇ προθεωρίᾳ ὁ ἡμέτερος φυσιοδίφης ἀναφέρει, ὅτι ἦδη ὁ πολὺς **Newton** πολὺ πρὸ ἡμῶν παρετήρησε τὴν πρισματικὴν εἰκόνα, ἦτοι τὸ φάσμα τοῦ ἡλίου. Ἀλλ' ὅμως αἱ ἐν αὐτῷ εὐρισκόμεναι γραμμαι μόνον ἐν ἀρχῇ τοῦ ἡμετέρου αἰῶνος κατὰ πρῶτον μὲν ὑπὸ τοῦ **Wollstone**, εἶτα δὲ ὑπὸ τοῦ **Fraunhofer** διεκρίθησαν. Ἡ δὲ γενομένη ὑπὸ τοῦ τελευταίου τούτου ἐπιστήμονος ἀνακάλυψις, ὅτι φλόξ περιέχουσα σόδιον προβάλλει εἰς τὸ φάσμα αὐτῆς γραμμὴν φωτεινὴν κιτρίνην, συμπίπτουσαν πρὸς τὴν Δ τοῦ **Fraunhofer**, καθωδήγησε τὸν **Kirchhoff** εἰς τὴν ἐρμηνείαν τοῦ φαινομένου τῶν γραμμῶν ἐν τῷ ἡλιακῷ φάσματι. Αἱ γραμμαὶ αὗται ἐμφαίνουσι κατὰ τὸν **Kirchhoff** τὰ χυμικὰ στοιχεῖα, τὰ ἐν τῷ ἡλίῳ εὐρισκόμενα· διότι αἱ οὐσίαι ἀπορροφῶσι τὰς ἀκτίνιας ἐκεῖνας, ὡς δύνανται ἵνα ἐκπέμπωσιν· οὕτω λ.χ. τὸ σόδιον, ὅπερ ἐν ἀτμῶδι πεπυρακτωμένῳ καταστάσει ἐκπέμπει κιτρίνας ἀκτίνιας, προβαλλούσας εἰς τὸ φάσμα γραμμὴν κιτρίνην φωτεινὴν, ἀπορροφᾷ τὰς ἰδίας αὐτᾶς ἀκτίνιας, καὶ προβάλλει τὴν ἐν τῷ ἡλιακῷ φάσματι μελανὴν γραμμὴν Δ τοῦ **Fraunhofer**, ὁσάκις ἐξ ἄλλης πηγῆς τὸ φῶς ἀρύεται. Ἐπομένως τὰ φάσματα διακρίνονται εἰς φάσματα ἐκπομπῆς καὶ εἰς φάσματα ἀπορροφῆσεως, τὰ μὲν διὰ τῶν φωτεινῶν αὐτῶν ἀκτίνων ἐμφαίνοντα οὐσίας ἐν ἀτμῶδι πεπυρακτωμένῳ καταστάσει εὐρισκόμενας, τὰ δὲ διὰ τῶν μελανῶν αὐτῶν γραμμῶν ὑποδεικνύοντα οὐσίας ἐν ἀτμῶδι μὲν καταστάσει ἀλλὰ παρ' ἑτέρας φωτεινῆς πηγῆς φωτιζόμενας. Ἐν τέλει δὲ τοῦ ἐνδιαφέροντος αὐτοῦ ἀναγνώσματος ὁ κ. **Γ. Καραθεοδωρῆ** παρουσίασεν, ἐλλείψει τῶν πρὸς πει-

ράματα ἀναγκαίων ὀργάνων, εἰκόνας χρωματιστᾶς τῶν φασμάτων οὐσιῶν τινῶν καὶ ἄλλων καὶ μάλιστα τῶν διὰ τῆς πρισματοσκοπικῆς ἀναλύσεως νεωστὶ ἀνακαλυφθέντων σωματίων, ἦτοι τοῦ Ἰαλλίου, ρουβιδίου, ἰνδίου κλπ. Προτίθεται δὲ ἐν τῇ συνεσίσει τοῦ ἔργου ἵνα ἀναπτύξῃ τὰ περὶ δοκιμῶν ποσοτικῆς διὰ τοῦ πρισματοσκοπεῖου ἀναλύσεως, περὶ χυμικῆς καὶ φυσικῆς συστάσεως τῶν οὐρανίων σωματίων, περὶ ὑπολογισμοῦ τῶν κινήσεων τῶν ἀστέρων διὰ τῶν πρισματοσκοπικῶν παρατηρήσεων καὶ περὶ τῆς δοξασίας τοῦ **Lockyer** ὡς πρὸς τὴν τῆς ὕλης σύστασιν.

Ἐπειδὴ δὲ αἱ κοινοποιήσεις αὗται τοῦ κ. **Γ. Καραθεοδωρῆ** προὐκλέσαν σπουδαίας συζητήσεις ἐν τῷ περιβόλῳ τῆς ἐπιτροπῆς, ὁ εὐγενὴς ἡμῶν συνάδελφος ἔστειρεν ἵνα σαφηνίσῃ τὰ περὶ τοῦ ὑπολογισμοῦ τῶν κυμάτων τῶν αἰθερίων ἀτόμων, ἀναλύσας τὸν τρόπον τοῦ σχηματισμοῦ αὐτῶν καὶ καταδείξας, πῶς δύο ἀκτίνες φωτεινῆς ἀναίρουσαι ἀλλήλας παράγουσι σκότος· τὸ φαινόμενον τοῦτο καὶ κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἦδη παρετηρήθη ὑπὸ τοῦ **Grimaldi**, ἀλλ' ἔμενον ἀνεξήγητον. Ἐξηγήσας δὲ ὁ κ. **Γ. Καραθεοδωρῆ** τὸν τε κατὰ **Fresnel** ὑπολογισμόν τοῦ μήκους τῶν κυμάτων διὰ τῆς χρήσεως δύο ἐπιπέδων κατόπτρων, παραγόντων ἀμβλείαν γωνίαν πρὸς ἀλλήλα, καὶ τὸν κατὰ **Fraunhofer** ὑπολογισμόν διὰ τῶν διὰ στενοῦ ῥήγματος διερχομένων ἀκτίνων, κατέδειξεν ὅτι, ἐπειδὴ ἐκτερος τῶν ὑπολογισμῶν τούτων, ἀνεξέρητος τοῦ ἑτέρου, καταλήγει εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ συμπέρασμα, ἔστω ἡ θεωρία πρὸς καταμέτρησιν τῶν αἰθερίων κυμάτων ἐστὶν ἀκριβῆς καὶ ἀναμφισβήτητος.

β'. Ἠλεκτρικῆ.

Οὐ μόνον δὲ τὰ πολυπλοκώτερα τῆς ὀπτικῆς ζήτηματα μετὰ σαφηνείας οὐ τῆς τυχούσης διεφώτισεν, ἀλλὰ καὶ ἄλλως ἠλέκτρισε τὰς τῶν ἀκουσμένων καρδίας ὁ ἡμέτερος συνάδελφος διὰ πραγματείας, ἧς ἡ ἐπιγραφὴ *Περὶ ἐφαρμογῆς τοῦ ἠλεκτρισμοῦ εἰς τὸν ἡμιόσιον φωτισμόν*. Ἀναπτύσσων τὰ τῆς παραγωγῆς τοῦ ἠλεκτρισμοῦ διὰ τῶν στηλῶν φαινόμενα διερευνᾷ, τίνος ἐνεκεν ὁ διὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ φωτισμὸς τοσοῦτον ἐβράδυνεν ἵνα ἐφαρμοσθῇ. Ἀποφαίνεται δὲ, ὅτι ὁ κυριώτερος τούτου λόγος ἐστὶ τὸ τοῦ ψευδαργύρου πολυδύπανον. Τὸ μέταλλον τοῦτο φθειρόμενον ἐκ τῆς παραγωγῆς τῶν ἠλεκτρικῶν ρευμάτων ἐστὶν ἄλλος ἀνθραξ, ἢ καυστικὴ οὕτως εἶπειν ὕλη τῶν ἠλεκτρικῶν

στηλών. Καί ἀληθῶς διὰ τῆς ὑπὸ τοῦ Faraday ἀνακαλύψεως τῶν ἐπαγωγικῶν ρευμάτων ἀντικαθίστανται ὁ μὲν ψευδάργυρος διὰ τοῦ ἀνθρακός, αἱ δὲ στῆλαι διὰ τῆς ἀτμομηχανῆς. Τὴν μεγάλην ταύτην ἀνακάλυψιν τοῦ Faraday ἐχρησιμοποίησαν καὶ ἐφήρμοσαν οἱ Nollet, Holmes, Wilde, Siemens, Wheatstone, Gramme, Edison κλ. κατασκευάσαντες μηχανὰς βυσιζομένας ἐπὶ τῆς ἀμοιβαίας ἐπιδράσεως μαγνητῶν καὶ ἠλεκτρικῶν ἀγωγῶν· ἐν ᾧ ἄλλοι πάλιν ἀνιχνεύται τῶν μυχίων τῆς φύσεως ἡ σχολοῦντο ἀνευδύτως περὶ τὴν ἐξέυρεσιν τῶν μέσων, δι' ὧν τὰ ἐν ταῖς μηχανοεισεῖσι μηχαναὶ παραγόμενα ἠλεκτρικὰ ρεύματα μετατρέπονται εἰς φῶς, ὅσον αἰὸν τε λαμπρὸν καὶ κανονικόν.

Ἐκ δὲ τῶν ποικιλοτρόφων μηχανῶν, τῶν ἐν τῇ προκειμένῃ πραγματικῇ περιγραφόμενων, ἀρκούμεθα μνημονεύοντες τῆς μαγνητικῆς ἀμα καὶ ἠλεκτρικῆς μηχανῆς τοῦ Gramme. Αὕτη δ' ἀπορρέει ἐκ τῆς ἀρχῆς, καὶ ἦν μαγνητικὴ ῥάβδος, τιθεμένη πλησίον ῥάβδου σιδηρῆς περιελισσομένης διὰ χαλκίνου σύρματος μεμονωμένου, παράγει ρεύματα ἐπαγωγικά, μεταβάλλοντα διεύθυνσιν καὶ ἐκαστὴν κίνησιν εἴτε τῆς μίας εἴτε τῆς ἑτέρας ῥάβδου. Τὴν δὲ μαγνητικὴν ταύτην ῥάβδον ἀντικατέστησεν ὁ Gramme διὰ πεταλοειδῆς μαγνήτου ἰσταμένου μὲν καθέτως, ἔχοντος δὲ τοὺς πόλους αὐτοῦ πρὸς τὰ κάτω τείνοντας. Περὶ δὲ τοὺς πόλους τούτους περιστρέφεται δακτύλιον σιδηροῦν, τετυλιγμένον διὰ χαλκίαν μεμονωμένων ἀγωγῶν παραγόντων διὰ τῆς διὰ τῶν πόλων διαβάσεως τοῦ δακτυλίου ἠλεκτρικὰ ρεύματα. Ἡ δὲ περιστροφή αὕτη ἐνεργεῖται δι' ἀτμομηχανῆς.

Παρεμβατικώτερον δὲ μνείαν ποιεῖται ὁ κ. Γ. Καραθεοδωρῆ καὶ τῶν ἠλεκτρικῶν λύχνων καὶ μάλιστα τοῦ λεγομένου κηροῦ τοῦ Jabloch-koff. Ἀπαρτίζουσι δὲ τούτον δύο ῥάβδοι ἐξ ἀνθρακός πεπισμένου, ἰστάμεναι καθέτως καὶ πρὸς ἀλλήλας παράλληλοι, παρεντιθεμένης ἐν μέσῳ αὐτῶν ἀπομονωτικῆς τινος οὐσίας, ὡς λ. χ. γύψου. Τὸ δὲ ἠλεκτρικὸν φῶς παράγεται μεταξύ τῶν ἄκρων τῶν δύο τούτων ῥάβδων τῶν ἐξ ἀνθρακός. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ὡς ἀρητηκὸς πόλος χρησιμεύων ἀνθραξ ἔλαττον τοῦ ἑτέρου φθείρεται, τούτου ἕνεκα τὰ ρεύματα ἀλλάζουσι συνεχῶς διεύθυνσιν, καὶ ἡ ὅλη συσκευή ἀληθῶς ὡς κηρὸς καίεται. Ἡ δὲ μεσολαβοῦσα γύψος, ὡς ἐκ τῆς ὑπερμέτρου θερμότητος τοῦ ἠλεκτρικοῦ τόξου, βαθμηδὸν ἐξατμίζεται.

Ἐπανερχόμενος δὲ εἰς τὰς προμνημονευθείσας

μηχανὰς ὁ κ. Γ. Καραθεοδωρῆ παρατηρεῖ, ὅτι αὐταὶ δι' ἀτμοῦ κινούμεναι εἰσι σχετικῶς ὀλιγοδάπανοι τοσοῦτον, ὥστε καὶ πρὸς τὸ φωταῖριον ἐπιτυχῶς συνηγωνίσθησαν, ὡς ἐξάγεται ἐκ συγκριτικοῦ πίνακος. Ἐπομένως ἐν πολλαῖς χώραις οὐ μόνον φέροι δι' ἠλεκτρισμοῦ φωτίζονται, ἀλλὰ καὶ ὁδοὶ καὶ πλατεῖαι καὶ δημόσια καθιδρόματα, μετ' οὐ πολὺ δὲ τὸ ἠλεκτρικὸν ρεῦμα παραισθῆσει καὶ εἰς τὰς τῶν ἰδιωτῶν οἰκίας, φωτίζον τούς πάντας διὰ τῶν λαμπρῶν αὐτοῦ ἀκτίνων.

Ἐν ᾧ δὲ ὁ μύθος κατεῖχε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν ἐκ τηλικαύτης ἠλεκτρικῆς λάμπειος, ἐπέρχεται δεινὸς καὶ σοφὸς ἀγορητῆς ἡ Α. Ξ. ὁ κ. Σ. Μαυρογένης, ὅστις τὰς ἀκοὰς ἡμῶν κατεκλήρησε δι' ἀνακοινώσεως *Περὶ τοῦ φωτοφώνου Bell*, ἣν ἐκ σειράς ἄρθρων τῆς *Revue des Savants* ἀπήνησεν. Ἐξεπλήγημεν μαθόντες, ὅτι διὰ τοῦ φωτοφώνου, τοῦ ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου Graham Bell ἐν τῇ βορείῳ Ἀμερικῇ, τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ τῶν τεραστίων ἐπιχειρήσεων, ἀνακαλυφθέντος, ἡ φωνὴ διαδίδεται οὐχὶ πλέον διὰ τηλεγραφικοῦ σύρματος, ὡς ἐν τῷ τηλεφῶνῳ, ἀλλ' ἐπὶ τῶν φωτεινῶν ἀκτίνων ἐποχουμένη. Τὸ δὲ φωτόφωνον Bell βραβίζεται ἐπὶ τῆς ἰδιότητος τοῦ σεληνίου τοῦ παρέχειν εὐχερεστέρην τὴν διόδον εἰς τὸ ἠλεκτρικὸν ρεῦμα ὡσάντις τὸ σελήνιον εἰς τὸ φῶς ἐκτίθεται, ἡ ὡσάντις ἐν τῷ σκότει διατελεῖ. Ἀνακαλυφθὲν δὲ τὸ ἐν λόγῳ μεταλλοειδὲς τῷ 1817 ὑπὸ τοῦ Βερζελίου παρρουσιάζεται διπρόσωπον, ὑελῶδες μὲν χρώματος φαιοῦ ἢ ἐρυθροῦ, ὅταν ἀπὸ τοῦ ἕρου τῆς τήξεως ἐξαίφνης καὶ διὰ μίξ ψυχρανθῆ, καὶ τότε ἀπομονωτικὸν ἐστὶ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, κρυσταλλῶδες δὲ χρώματος μολυβδίνου, ὅταν μικρὸν καὶ κατ' ὀλίγον ψυχρανθῆ, καὶ τότε ἀπ' ἐναντίας ἀγωγόν ἐστὶ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ. Ἀλλὰ καὶ αἱ φωτεινὰ ἀκτίνες κατὰ τινὰς περιπτώσεις μεταβάλλουσι τὸ σελήνιον ἀπὸ τῆς μὲν εἰς τὴν δὲ τῶν δύο ἄλλοτροπικῶν αὐτοῦ μορφῶν. Ἐν πρώτοις ὁ κ. May, βοηθὸς τοῦ κ. Willoughby Smith, ἐν τοῖς πειράμασι περὶ τῆς ἠλεκτρικῆς ἀντιστάσεως τοῦ σεληνίου ἀνεῦρεν, ὅτι τὸ μεταλλοειδὲς τούτο ἐστὶ μᾶλλον ἐν τῷ φωτὶ ἀγωγόν τοῦ ἠλεκτρισμοῦ ἢ ἐν τῷ σκότει. Τότε δ' ἐπῆλθεν εἰς τὸν νοῦν πολλῶν ἡ ἰδέα τοῦ ἐπιτυχεῖν ὡς πρὸς τὴν ὄρασιν, ὅπερ διὰ τοῦ τηλεφώνου ὡς πρὸς τὴν ἀκοήν γίνεταί. Τί δὲ τὸ παθούμενον; τὸ διακρίνειν δηλονότι ἐκ τοῦ μέρους, ἐνθα εὐρισκόμεθα, τὰ μακρὰν ἡμῶν μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν ἀντιπόδων συμβαίνοντα. Τὸ μεγαλεπήβολον τούτο σχέδιον μέχρι τῆς πα-

ρούσης ὄρας ἀπραγματοποιήτον ἔμεινεν. Ἀλλ' ὁ Ἀλεξάνδρος Graham Bell διὰ τοῦ ἀνακαλυφθέντος πρὸ αὐτοῦ φωτοφώνου εἶναι εἰς τὸν αὐτὸν σκοπὸν, εἰς ὃν καὶ διὰ τοῦ τηλεφώνου, μόνῃ τῇ διαφορᾷ ὅτι τὸ φωτόφωνόν ἐστὶ τηλεφώνον ἐνεργεῖν ἀνευ τηλεγραφικῶν ἀγωγῶν. Δι' αὐτοῦ φωτεινῆς ἀκτίνος ἐκτοξευομένη ἀπὸ τοῦ πρώτου σταθμοῦ εἰς τὸν ἕτερον καὶ ἐπιπίπτουσα ἐπὶ ταμχιλοῦ σεληνίου ἀρροδίως παρεσκευασμένου, διακοπτομένη δὲ συνεχῶς καὶ σχηματίζουσα οὕτω τὴν ὑπὸ τοῦ Bell κληθεῖσαν κυμαινομένην ἀκτίναν παράγει τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα, οἷα καὶ ὁ μεταλλικὸς τοῦ τηλεφώνου ἀγωγός. Πλήρης ἐπιτυχία ἐστὶ τὰ τοῦ κ. Bell πειράματα, ὅπερ ὅμως διήλθον διὰ πολλῶν καὶ ποικίλων βρασίων, ἀκτιθεμένων λίαν περιστατωμένως ἐν τῇ ἀνακοινώσει τῆς Α. Ξ. τοῦ κ. Σ. Μαυρογένους, διότι ἐνθα μὲν προέκυπτεν ἡ φυσικὴ ἀντίστασις τοῦ σεληνίου, ἐνθα δὲ ἡ ἐκ τῆς συνάφειας αὐτοῦ μετ' ἄλλων μετὰλλων πιγάζουσα· ἐδέησε δὲ ἵνα ἐφευρεθῆσι καὶ διάφοροι τρόποι πρὸς παραγωγήν τῆς κυμαινομένης, ὡς εἴρηται, ἀκτίνος. Ἀλλ' ὅπερ ἀπίστευτον φαίνεται, ἀνευ τῶν ἀναπτύξεων, ὡς εὔρισεν ἐν τῇ ἐν λόγῳ ἀνακοινώσει, πολλάκις καὶ ἀδιαφανῆ σώματα διακόπτοντα τὴν κυμαινομένην ἀκτίναν οὐδὲν ὀλίγον παρακωλύουσι τὴν τοῦ φωτοφώνου ἐνέργειαν. Ἐν ᾧ δὲ μέχρι τῆς σήμερον ἀξίωμα τῆς φυσικῆς κοινῶς παραδεδεγμένην ἐθεωρεῖτο, ὅτι ὁ ἦχος ἀδυνατεῖ ἵνα διέλθῃ διὰ τοῦ κενοῦ, καὶ ὅμως διὰ τοῦ φωτοφώνου Bell καὶ τούτο κατορθοῦται.

Ἐπειγόμενος δὲ ὁ τῆς ἐπιστήμης διαπρύσιος Οἰκωτῆς Ξ. κ. Σ. Μαυρογένης ἵνα δώσειν διασαφήσεις τινὰς πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν καὶ περὶ τῶν συναδέλφων τοῦ φωτοφώνου ὀργάνων ἤρξατο τῆς μεταφράσεως μελέτης τινὸς τοῦ κ. Niudet, ἐπιγραφομένης μὲν *Περὶ τὰ τηλεφῶνα καὶ τὰ φωτόφωνα*, ἐκδοθείσης δὲ ἐν τῇ προμνησθείσῃ *Revue des Savants*.

Ἐκ τῆς μελέτης ταύτης μαθόντες, ὅτι πρῶτος ὁ Φίλιππος Reiss ἔδωκε τ' ὄνομα τηλεφώνου κατὰ τὸ 1861 εἰς συσκευήν τινα, συγκειμένην ἐκ μεταδοτῆρος καὶ ἐκ δεκτῆρος συγκοινωνούντων ἠλεκτρικῶς πρὸς ἀλλήλους. Καὶ ὁ μὲν μεταδοτῆρ περιλαμβάνει ὑμένα τινά, ὅστις δονούμενος ὡς ἐκ τοῦ ἐπ' αὐτοῦ προσκρούοντος ἤχου καταλείπει ἐλευθέρην τὴν διόδον εἰς τὸ ἠλεκτρικὸν ρεῦμα, ἡ καὶ κλελεῖ αὐτὴν μετὰ ταχύτητος ἀναλόγου πρὸς τὸ ὕψος τοῦ ἤχου τούτου. Ὁ δὲ δεκτῆρ δέχεται τὸ ἠλεκτρικὸν ρεῦμα ἐν ἀτράκτι μακρῷ, φέροντι ἐν τῷ μέσῳ

βελόνην χαλυβδίνην, ἥτις ὡς ἐκ τῆς ἀλληλουχίας τῶν βελόνων συστέλλεται καὶ διαστέλλεται ἀλληλοδιαδόχως. Ἡ τοιαύτη δὲ συστολή καὶ διαστολή τῆς βελόνης παράγει ἤχον ὅμοιον τῷ μεταδιδόμενῳ ὡς πρὸς τὸ ὕψος, οὐχὶ ὅμως καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐντασιν. Τὸ τηλεφώνον Reiss μουσικῶς ἤχους μόνον μεταδίδωσιν, οὐχὶ δὲ καὶ τοὺς ἐνθέρους τῆς ἀνθρωπίνης φωνῆς. Οὕτως δὲ μεταδίδονται διὰ τοῦ τηλεφώνου Bell, ὅπερ ἐπομένως ἐστὶ τελειότερον τοῦ προηγουμένου, καίτοι ἀπλουστερῶς κατασκευῆς. Ἐν τῷ τηλεφῶνῳ Bell ὁ τε μεταδοτῆρ καὶ ὁ δεκτῆρ εἰσι ὅλως ὅμοιοι ἀλλήλοις, σύγκεινται ἐξ ὁμοῦ λεπτοῦ σιδηροῦ, φέροντος ἐν τῷ μέσῳ κυλινδρῶσκον χαλυβδίνον μαγνητισμένον. Ὁ κυλινδρῶσκος τοῦ μεταδοτῆρος τιθέμενος εἰς κίνησιν διὰ τῶν παλμῶν τοῦ ἤχου ἐρχεται εἰς συνάφειαν πρὸς ἠλεκτρικὸν ἀτράκτιον εἰς μικρὴν ἀπόστασιν κείμενον, καὶ γεννᾷ οὕτω ρεύματα ἐπαγωγικά, ὅπερ μεταδιδόμενα εἰς τὸν δεκτῆρα ἔλκουσι καὶ ὠθοῦσιν ἀλληλοδιαδόχως τὸν ὑμένα αὐτοῦ, καὶ παράγουσιν οὕτω τοὺς αὐτοῦ ἤχους, οἷον καὶ τὸν ὑμένα τοῦ μεταδοτῆρος ἔκρουσαν. Τοιαῦτα μὲν τὰ περὶ τηλεφώνων ἀνακοινωθέντα, τὰ δὲ περὶ τῶν φωτοφῶνων ἀνακοινωθήσονται προσεχῶς ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ σοφοῦ ἡμῶν συνεταίρου πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν.

Ἐν τῷ μεταξύ δὲ τούτῳ ἀνέγνω ἡ Α. Ξ. ὁ κ. Σ. Μαυρογένης πραγματικῶς περὶ τῆς γενομένης ὑπὸ τοῦ Livong ἐφευρέσεως φωτομέτρου τινὸς προφυλακτικοῦ κατὰ τῶν εὐφλέκτων ἀστρίδων τῶν ἐν τοῖς ἀνθρακωρυχείοις ἀναδιδόμενων. Ἡ ἐφεύρεσις αὕτη ἀφετηρίαν ἔχει τὴν γενομένην παρκτηρήσιν, ὅτι σύρμα πλατίνης πυρκατωθὲν φλογωδῶς δι' ἠλεκτρικοῦ ρεύματος ἐκπέμπει ζωηροτέρην μὲν λάμψιν ἐντὸς τῶν εὐφλέκτων ἀστρίδων τῶν ἀνθρακωρυχείων, ἢ ἐν τῷ καθαρῷ ἀέρι, ἀνάλογον δὲ πρὸς τὴν ποσότητα τῶν ἀστρίδων ἐκείνων· καὶ κατὰ συνέπειαν τὸ φωτόμετρον Livong εἰδοποιεῖ ἐγκλίρωσιν τοὺς ἐν τοῖς ἀνθρακωρυχείοις περὶ τοῦ ἐπαπειλοῦντος αὐτοῦ κινδύνου, καὶ προλαμβάνει οὕτως ἀπρόοπτος καταστροφῆς καὶ ἀνυπολογίστους ζημίας.

Β'. ΧΥΜΙΑ.

Ἐν δὲ ἐκ τῶν τῆς φυσικῆς ἢ ἠλεκτρικῆς μετὰ τῆς ὀπτικῆς ἀπησχόλησιν τὴν ἐπιτροπὴν, ἀλλὰ καὶ τις πραγματικῶς τὴν χυμῖαν θίγουσα καὶ τὴν δημόσιον ὑγιανὴν θεραπεύουσα διεκινώθη ἐν τῷ περιβόλῳ αὐτῆς· διότι ὁ Ξ. κ.

Σ. Μαυρογένης διελέξατο *Περὶ τῶν ἐν Παρισίαις ὄσμων ἐπὶ τῇ βλάσει τῶν ὑπὸ τοῦ κ. Η. Sainte-Claire Deville δημοσιευθέντων*. Τὸ μέλος τοῦτο τοῦ πανακαδημείου τῆς Γαλλίας ἀνέλυσε ποσότητά τινα χροῖς, λαμβάνοντας ἐκ τοῦ ὑποστρώματος ὁδοῦ τῶν Παρισίων. Ἐκ δὲ τῆς ἀναλύσεως ταύτης ἐξάγεται, ὅτι ὁ χροῖς οὗτος, παριστῶν ἐν γένει τῶν Παρισίων ὑπόστρωμα, ἐστὶ μελανὸς τὴν ὄψιν, ἀποφέρει ὄσμην καὶ περιέχει συντρίμματα γυψώδη, χαλκιδία τιτανώδη, ἀργύλλον ἀμμώδη, κόνιν προερχομένην ἐκ δερμάτων, χάρτου καὶ ἄλλων οὐσιῶν τῶν ἐν χρήσει ἐν Παρισίαις, ἅλατα διαλυμένα, ὡς καὶ πίσσαν νεφθαλίην καὶ κοιλτάριον. Καὶ ἡ μὲν ὄσμη ἐκπηγάζει ἐκ τῶν ἀποδράσεων τοῦ φωταερίου τῶν παρεχουσῶν εἰς τὴν ἰλὸν οἶον, ἀνθρακοῦχον ὑδρογόνον καὶ κοιλτάριον· ἡ δὲ πίσσα αὕτη τοῦ φωταερίου ὡς ἀντισηπτικὴ ὕλη καθαρίζουσα τὴν ἰλὸν ἀφαιρεῖ ἀπ' αὐτῆς πᾶσαν βλαπτικὴν οὐσίαν. Τὸ δὲ μελανὸν χρῶμα τοῦ ὑποστρώματος ἀποδότην εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ θειτικοῦ σιδήρου ἢ τοῦ ὑπόξειδου τοῦ σιδήρου προερχομένου ἐκ τῆς τριβῆς τῶν πετᾶλων τῶν ζώων καὶ τῶν τροχῶν τῶν ἀμαξῶν. Συμπεραίνων δὲ λέγει ὁ κ. Η. Sainte-Claire Deville, ὅτι οὐδεμίαν βλάβην προξενεῖ ἢ ἐκ τοῦ ὑποστρώματος τῶν παρισιανῶν ὁδῶν ἀναδιδομένη ὄσμη ἐπὶ τῆς υγείας τῶν ἐγκατοίκων.

Γ'. ΒΟΤΑΝΙΚΗ.

Ὡς βλέπετε, κύριοι, ὀλίγιστα περὶ χυμίας ἐν τῇ ἐπιτροπῇ ἐρρέθησαν· ἐτι δὲ σπανιότερος λόγος περὶ βοτανικῆς ἐγένετο· διότι ἐκ τῆς ἐκτοστύσης χιλιάδων γνωστῶν τὴν σήμερον φυτῶν μόλις ἐν ἔτυχον ἰδίᾳ μνείας παρ' ἡμῖν· ὁ τὴν στιγμήν ταύτην ἔχων τὴν τιμὴν ἵνα λαλῇ ἐνώπιον ὑμῶν εἶπε λέξεις τινὰς πρὸς ἀπόδειξιν «Ὅτι ἐλίχρυσος ἐστὶ τὸ παρ' ἡμῖν ἀμάραντον ἢτοι ἡ *immortelle jaune* (*helichrysum orientale*)». Ἀναδιφῶν μὲν τοὺς συγγραφεῖς, τοὺς ἀναφέροντας τὸ φυτὸν τοῦτο, ἢτοι τὸν Θεόφραστον, τὸν Διοσκορίδην, τὸν σχολιαστήν τοῦ Θεοφράστου, τὸν Πλίνιον, τὸν Γαληνόν κλπ., παραβῆλτων δὲ τὰ σχετικὰ χωρία τῶν συγγραφέων τούτων, τὰ χαρακτηρίζοντα τὸν ἐλίχρυσον, πρὸς τὴν ὑπὸ Jussieu γενομένην περιγραφὴν τοῦ ἐκ τῶν γναφλοειδῶν *helichrysum orientale*, ἐξετάζων δὲ τὴν χοῆσιν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις σκευασιῶν ἰατρικῶν τοῦ ἐλίχρυσου κατὰ τῶν ἰσοδόλων δηγημάτων ἐρπετῶν,

ἐλίκους ἐκ κυσίματος, δυσουρίας κλπ. καταλήγει εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ὁ τῶν ἀρχαίων ἐλίχρυσος ἐστὶ τὸ κατὰ τὸν Jussieu *helichrysum orientale*, μετονομασθεὶς ὑπὸ τοῦ Γαληνοῦ καὶ ἀμάραντον. Ἐκ δὲ παρὰ Θεοφράστῳ ἀντίφασίς τις παρατηρεῖται, ἀποκαλοῦντι τὸν ἐλίχρυσον ἀλλαχοῦ μὲν φυτὸν τοῦ ἔαρος, ἀλλαχοῦ δὲ τοῦ φθινοπώρου, ἢ ἀντίφασίς αὕτη ἐξομαλύνεται, ἂν παραδεχθῶμεν, ὅτι περὶ δύο ἀλλοίων φυτῶν (εἰ καὶ ὁμωνύμων) ὁ Θεόφραστος πραγματεύεται, ἐκεῖ μὲν περὶ τῆς ἐαρινῆς *Calliandra palustris* ἐλειόχρυσος (ἴσως ἐκ τοῦ ἔλος, *marais*), ἐνταῦθα δὲ περὶ τοῦ φθινοπωρινοῦ *helichrysum orientale*, ἐλίχρυσος (ἴσως ἐκ τοῦ ἔλη, *αἴγλη*).

Δ'. ΖΩΟΛΟΓΙΑ.

Ἡ δὲ ζωολογία ἔλαχεν ἐρευνητοῦ γεραροῦ καὶ ἐπιστήμονος, τοῦ ἱατροῦ κ. Δ. Σταματιάδου, ὅστις ἐλάλησε *Περὶ νέου τρόπου κολληπλασμοῦ τῶν ὀστρέων ἐν Νέα Ὑόρκη τῆς Ἀμερικῆς*. Συνίσταται δὲ ὁ τρόπος οὗτος εἰς τὸ κατακερματίζειν τὸ θῆλυ καὶ ἄρσεν ὄστρεον σῦναμα· ἐκ δὲ τοῦ μίγματος τούτου γονιμοποιούνται τὰ ὡὰ τοῦ θήλεος, καὶ ἀμέσως ἄρχεται ἡ ἀνάπτυξις τοῦ ὄστρου. Κατὰ δὲ τὸν ἐφευρέτην τῆς ἐν λόγῳ μεθοδου κ. W. J. Brook, τὰ ὄστρεα ἐμπεριέχουσιν ἀπὸ ἕξι μέχρι πενήκοντα ἑκατομμυρίων ὡῶν ἑκάστον, ἡ δὲ γονιμοποίησις αὐτῶν γίνεται συνήθως ἐκτὸς τοῦ ὀστράκου· ὅθεν καὶ ἡ ἐπιτυχία τῆς ἀμερικανικῆς ταύτης μεθοδου.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ κοινοποίησις τοῦ ἱατροῦ κ. Δ. Σταματιάδου ἐκρίθη ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς λίαν ἐνδιαφέρουσα εἰς τοὺς κατὰ τὰ ἡμέτερα παρὰ λια ἀλιεῖς ὀστρέων, παρεκλήθη ὁ ἀναγνούς ὅπως δῶ μείζονα ἔκτασιν εἰς τὸ ἔργον αὐτοῦ παραλληλίζων τὴν ἐν Ἀμερικῇ πρὸς τὴν ἐν Γαλλίᾳ ὄστρεοφυτεῖαν.

Συνεπεῖχ δὲ τῆς ἀξιώσεως ταύτης τῆς ἐπιτροπῆς ὁ κ. Δ. Σταματιάδης ἀνέγνω διατριβὴν, ἧς ἡ ἐπιγραφὴ *Βιογραφία τῶν ὀστρέων*. Ἐν ἱστορικῇ προεισαγωγῇ γίνεται μνεία τῆς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ῥωμαίοις καλλιέργειας τῶν ὀστρέων. Ἀφικόμενος δὲ εἰς τοὺς καθ' ἡμᾶς χρόνους ὁ κ. Δ. Σταματιάδης ἐξέθηκε τὸν τρόπον, καθ' ὃν ἐτι καὶ νῦν ἡ καλλιέργεια αὕτη γίνεται ἐν τῇ λίμνῃ Φύσαρον οὐ μακρὴν τῆς Νεαπόλεως. Ἐκεῖ ἐναποτίθενται κινηταὶ συσκευαί, ἐφ' ὧν προσκολλῶνται τὰ νεογνά, καὶ μετέπειτα ἀνασύρονται ἐγκαίρως πρὸς περαι-

τέρω ἀνάπτουζιν. Μετὰ πολλῆς δὲ λεπτομερείας διηγεῖται ὁ κ. Δ. Σταματιάδης, πῶς ὁ *Gonthe* ἐν Γαλλίᾳ εἰσήγαγεν ὅντως ἐπιστημονικὴν καλλιέργειαν τῶν ὀστρέων, καὶ πῶς ἐντεύθεν ἢ τε ἐγγύριος κατανάλωσις καὶ ἡ ἐξαγωγή εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν ἀπέβησαν σημαντικώταται. Κατὰ λυτῶν δὲ τὰ ὄστρεοφόρα παρὰ τῆς Γαλλίας διέπλευσεν ὁ κ. Δ. Σταματιάδης τοὺς ὠκεανούς, καὶ ἐφθάσε μέχρις αὐτῆς τῆς βορείου Ἀμερικῆς, ἐνθα κατέδειξε, πῶς ἀνλόγως καλλιέργεια παρήγαγε παρόμοια πρὸς τὰ τῆς Γαλλίας εἰ καὶ μὴ μείζονα ἀποτελέσματα. Ἐν ἀμφοτέροις ταῖς χώραις ταύταις γυμνάζονται τὰ ὄστρεα ὅπως διατηρῶσιν ἐν ἑαυτοῖς τὸ θάλασσιον ὕδωρ· ἐν μὲν Ἀμερικῇ τιθέμενα εἰς μέρη, ἐνθα περιοδικῶς ὡς ἐκ τῆς παλιρροίας καὶ ἀμπώτιδος εἰσέρχονται ἐκτὸς τοῦ ὕδατος ἐπὶ τινα χρόνον, συνειθίζουσιν ἵνα συγκριτῶσι σφιγκτῶς κεκλεισμένα τὰ ὄστρεα αὐτῶν, ὅσκις ἐκτὸς τῆς θαλάσσης μένουσιν· ἐν δὲ Γαλλίᾳ πάλιν τυπτόμενα ἐλαφρῶς διὰ ῥάβδου σιδήρης καὶ πτοοῦμενα κλείουσι τὰ ὄστρεα αὐτῶν, ἀπερ οὐδέποτε πλέον ἀνοίγουσι φόβῳ τῶν τῆς σιδήρης ῥάβδου κτυπημάτων. Μετὰ δὲ τὴν ἀνατροφήν τῶν ὀστρέων περιγράφει ὁ κ. Δ. Σταματιάδης καὶ τοὺς κινδύνους, εἰς οὓς ὑπόκειται ἡ βιομηχανία αὕτη· διότι πολλάκις ὀβελλά τις ἢ ψύχος δριμύ ἀρκούσι πρὸς καταστροφήν ὀλοκλήρου ὄστρεοφυτείας.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Ἱστορία τῶν ἐπιστημῶν παρὰ τοῖς νεωτέροις Ἑλλησιν ἀπὸ ἀλώσεως μέχρι τοῦδε.

Καίτοι ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἡδὴ ἔτους τινές μὲν τῶν ἡμετέρων συναδέλφων ἀνέλαβον τὴν ἱστορίαν τῶν φυσικῶν καὶ φυσικοῖστορικῶν ἐπιστημῶν, τινές δὲ τὴν τῆς ἰατρικῆς, ἄλλοι δὲ τὴν τῶν μαθηματικῶν ἐπιστημῶν καὶ ἄλλοι τὴν τῆς νομικῆς, οὐδεὶς ὅμως δυστυχῶς ἕως τῆς ὥρας ταύτης ἐξεπλήρωσε μικρὸν ἢ μέγα μέρος τῆς ἀνατεθείσης αὐτῇ ἐντολῆς.

Ἴνα μὴ παραγκωνισθῇ δὲ λεληθότως τὸ μεγαλειήβολον τοῦτο σχέδιον, εἶμι πολὺν χρόνον μόνον ὅπως ἀμνημόνευτον, ὑπέβλεπεν ὁ λαλῶν ὑπὸ τὴν κρίσιν τῆς ἐπιτροπῆς ἀμουσόν τι Ἱστορικὸν δοκίμιον τῶν παρὰ τοῖς νεωτέροις Ἑλλησιν γεωγραφικῶν συγγραμμάτων καὶ ἀνακαλύψεων ἀπὸ ἀλώσεως μέχρι τοῦδε. Τὸ δοκίμιον τοῦτο διαιρεῖται εἰς τρία μέρη ἢτοι α') μὲν μαθηματικὴν γεωγραφίαν, β') δὲ πολιτικὴν

γεωγραφίαν, γ') δὲ ὕδαιπορικῆ. Ἐν μὲν τῇ στερεώματι τῆς μαθηματικῆς γεωγραφίας διαλαμβάνει ὡς φαινὸς πλανήτης Χρυσάνθος ὁ Ἱεροσολύμων, ὁ συγγραφεὺς μὲν περὶ τὸ 1700 εἰσαγωγῆ· εἰς τὴν γεωγραφικὴν καὶ σφαιρικὴν μετὰ πυθικῶν, ἀνεγείρας δ' ἄσπεροσκοπεῖον ἐν τῇ κατὰ Μολδαβίαν μονῇ Γαλατζῆ· ἐν ᾧ ἐν τῷ πελάγει τῶν θαλασσῶν ἀγκυρῶν σωτηρίας εἶχον οἱ ναυτιλλόμενοι ἡδὴ ἀπὸ τοῦ 15' αἰῶνος τὸν Πορτολάνον τοῦ Δημητρίου Γάγγα.

Ἐν δὲ ταῖς ἀχανέσις ἐκτάσει τῆς πολιτικῆς γεωγραφίας διακρίνεται ἕτερος οὐχ ἥττον σφόδρος ποιμενάρχης Μελέτιος ὁ Ἀθηναῖος συντάξας περὶ τὸ 1690 τὴν Γεωγραφίαν αὐτοῦ· ἀλλὰ καὶ ὁ ἐκ τῶν φαναριωτῶν Ἰάκωβος ὁ Ἀργυρόπουλος ἐξεδίδα τουριστὶ λήγοντος τοῦ 17' αἰῶνος ὀγκιῶδη γεωγραφικὸν ἔγγραμμά, ὁ δὲ κ. Πολυζωίδης ἐδημοσίευε τῷ 1862 τὰ Γεωγραφικὰ.

Εἰς δὲ τὴν πολιτικὴν γεωγραφίαν καὶ ἡ χωρογραφία ὑπαγομένη διαιρεῖται κατὰ χοίρας περιέχουσα ὡς πρώτην μεγάλην διαίρεσιν τὴν Ἀνατολήν, ἐνθα διακεκριμένην θέσιν κατέχει τὸ τοῦ Γ. Μάνου σύγγραμμα *Résion géographique de la Grèce et de la Turquie*, ἐκδοθὲν ἐν Παρισίαις τῷ 1826. Περιηροζόμενοι δ' εἰς τὴν Αἴγυπτον ἔχομεν ἐφόδιον τὰ πονήματα τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Κωνσταντίνου τοῦ Α', ἐπισεπτόμενοι δὲ τὸ ὄρος Σινᾶ ὑπὸ μάλης φέρομεν τὸ Προσκυνητᾶριον, ὅπερ τὸ πρῶτον κατὰ τὸ 1710 ἐξεδόθη ἐν Τεργαθίστῳ τῆς Βλαχίας, διατρέχομεν δὲ τὴν Ἀραβίαν μετὰ τῆς ὑπὸ Δημητρίου Ἀλεξανδρῆδου ἀραβο-ἐλληνικῆς ἐκδόσεως τοῦ Ἀμπουλφρέδ. Προσκυνοῦντες δὲ τὴν Ἀσίαν Γῆν ἀκολουθοῦμεν βῆμα πρὸς βῆμα Χρυσάνθον τὸν Νοταρᾶν. Ἢς δὲ τὴν κυρίως Μικρὴν Ἀσίαν εἰσερχόμενοι ἔχομεν ὁδηγούς κατὰ μὲν τὸ Ἰόνιον Κύριλλον τὸν ε', κατὰ δὲ τὴν Καππαδοκίαν τὸν κ. Η. Καραλίδην, κατὰ δὲ τὴν Σμύρνην τὸν Σοϊδίμον Οἰκονόμον, κατὰ δὲ τὸν Πόντον τὸν κ. Σάββαν Ἰωαννίδην.

Ἀκολουθῶντες δὲ εἰς πλοῖον ἐμβάντες καὶ εἰς τὰς νήσους προσορμιζόμενοι ἀρχόμεθα ἀπὸ τῆς Κύπρου συναδοῦσαν ἔχοντες τὸν κ. ἈΘ. Σακελλᾶριον, ἐκεῖθεν δὲ τὴν μὲν Κρήτην παραπλέοντες μετὰ τοῦ εὐφροῦς κ. Μ. Χουρμούζη, τὴν δὲ Πάτμον μετὰ τοῦ μητροπολίτου Σάμου Ἰωσήφ τοῦ Γεωργιέρην, τὴν δὲ Σάμον μετὰ τοῦ κ. Ε. Σταματιάδου, τὴν δὲ πολυπαθῆ Λίαν μετὰ τοῦ Α. Βλαστοῦ, τὴν δὲ Λέσβον μετὰ τοῦ Η. Γεωργιάδου, τὴν δὲ Ἱμβρὸν μετὰ τοῦ Βερθο-

λομαίου Κουτλουμουσιανού, τήν δὲ Σύμην μετὰ τοῦ κ. Μ. Γρηγοροπούλου, τήν δὲ εὐξερὸν Χάλκην μετὰ τοῦ αὐτοῦ Β. Κουτλουμουσιανού, τήν δ' εὐδρόν Ἀντιγόνην μετὰ τοῦ κ. Μ. Χουρμούζη.

Ἄλλ' ἐάσαντες τὰς ἡδυπνοῦς αὔρας τῆς Προποντίδος διαβώμεν εἰς τὴν ἀπέναντι Θρακίαν, προπορευομένου τοῦ κ. Πρ. Βασιλάου μετὰ χορείας φιλοπόων ἀνδρῶν, ἦτοι τοῦ μὲν Μ. Παραλίνα περιγράφοντος τὴν Θρακικὴν Χερσόνησον, τοῦ δὲ κ. Γ. Τσουκαλά τὴν ἐπαρχίαν Φιλιπποπόλεως. Ἐκείθεν δ' εἰς Κωνσταντινούπολιν εἰσελάσαντες θαυμάσωμεν τὰ θαυμάσια αὐτῆς ὑπὸ τὴν γραφίδα Κωνσταντίου τοῦ πατριάρχου, Σκαρλάτου τοῦ Βυζαντίου, Ἀλεξάνδρου τοῦ Πασπάτη καὶ δὴ καὶ τῆς συναδέλφου ἡμῶν ἀρχαιολογικῆς ἐπιτροπῆς.

Ἀναπαύομενοι δ' ἐν τῇ μεγζλοπόλει ταύτῃ μελετήσωμεν τὰ κατὰ τὰς ἀπώτερω χώρας, καὶ πρῶτον μὲν τὰς παραδουναβίους ἡγεμονίας ἐπὶ τοῦ Χέρτου Ἰωάννου τοῦ Κομνηνοῦ τοῦ κατὰ τὸ 1718 ἐκδοθέντος, εἶτα δὲ τὴν Μακεδονίαν ἐν ταῖς πολλὰν ἐπαίνων ἀξίαις συγγραφαῖς τοῦ κ. Μαργαρίτου Δήμητρα, καὶ τὸ Ἅγιον Ὄρος ἐπισκοπήσαντες κατὰ μόνος μὲν ἐν τῷ Προκνηταρίῳ τοῦ αὐτοῦ Ἰωάννου τοῦ Κομνηνοῦ, κατὰ βιβλιοθήκας δὲ ἐν τῇ Ἐκθέσει τοῦ κ. Σπυρίδωνος Λάμπρου, κλείσωμεν τὴν γε νῦν ἔχον τὴν καλειδοσκοπικὴν ταύτην ἐποψίν.

Ἄλλ' ἐνταῦθα τοῦ λόγου γενόμενοι ἀναγκάζομεθα καὶ ἔκοντες ἵνα ρίψωμεν βλέμμα ἐταστικὸν ὅπισθεν ἡμῶν καὶ ἀνιχνεύσωμεν, διατί οἱ συνάδελφοι ἡμῶν ἱατροὶ καὶ νομομαθεῖς, φυσιοδίφαι καὶ μαθηματικοὶ ἐγκατέλειψαν ἡμᾶς μόνους ἐπὶ τινος χωλοῦ κέλητος σταδιοδρομοῦντας ἐν οὕτωσιν εὐρεὶ σταδίῳ, οἷόν ἐστι τὸ τῆς ἱστορίας ἐκάστης τῶν οἰκείων αὐτῶν ἐπιστημῶν παρὰ τῷ ἡμετέρῳ ἔθνεϊ ἀπὸ ἀλώσεως μέχρι τοῦδε. Ἄρ' γε ἐξ ὑπερμέτρου ἔθνικῆς φιλαυτίας ἐμφοροῦμενοι ἐφοβήθησαν, μήπως ἡ μελέτη καὶ ἔρευνα τῆς παρ' ἡμῖν ἐπιστημονικῆς κινήσεως ἤθελεν ἀποδείξει μετὰ προηγουμένην βύσανον, ὅτι οἱ Εὐρωπαῖοι ὑπερηκόντισαν ἡμᾶς ἐν ἀπασιν; ἀλλὰ τὸ προδικάζειν ἀνεξετάστως ἄδικον, ἐν τῷ προκειμένῳ δὲ θέματα καὶ ἐθνικῶς ἀσύμφορον καὶ ἐπιζήμιον, ἐν ᾧ, ἂν ποτε, ὡς εὐχόμεθα καὶ ἐλπίζομεν, ἀποδειχθῇ τὸ ἐναντίον, ὅτι δηλονότι οὐδ' ἐπὶ μίαν ἡμέραν ἐν οὐδεμιᾷ γωνίᾳ τῶν καθ' ἡμᾶς χωρῶν ἡ ἐπιστήμη παρημελήθη ἀπὸ ἀλώσεως μέχρι τοῦδε, ἀλλ' ὅτι οἱ κατὰ ἐκατοντάδας τὰ πανεπιστήμια τῆς Εὐρώπης φοιτῶντες Ἕλληνας σπουδασταὶ καὶ ἐκεῖ μὲν ἀπεμύζων ἐξ ἀπάντων τῶν

πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν προβαλλομένων ἀνδρῶν, ὅ,τι γλυκὺ καὶ χρήσιμον, καὶ εἰς τὴν πλείον ἕκαστος χώραν ἐπανακλήπτοντες προσεπάθουν ὅπως σχηματίζωσι κυψέλας κατὰ τὴν ἐπιχώριον μέθοδον ἐναποτιθέντες ἐν αὐταῖς ὅ,τι ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ προεμηθεύθησαν, ὅ,τι ἐν ταῖς μελέταις ἀνεῦρον, ὅ,τι ἐν τῇ εὐφυίᾳ αὐτῶν ἀνεκάλυψαν καλὸν καὶ χρήσιμον. Οὐδόλωσ δὲ ἀπίθανον, εἰ αἱ κυψέλαι αὗται ἐνιαχοῦ λησμονηθεῖσαι, ἀλλαγῶ δὲ κεκρυμμένοι ἐν κορυφαῖς δένδρων γεγηρακότων, ἐν δυσπροσίτοις μέρεσι, παρεξούσιν ἐτι καὶ σήμερον μετὰ στοργῆς περιεργαζόμενοι, μετὰ πόθου ἀνοιγόμενοι ὑπὸ τῶν ἡμετέρων συναδέλφων, ὥραϊον μὲν τὴν ὄψιν γλυκὺ δὲ τὴν γεῦσιν μέλι, ὅπερ ἐπίσης περιζήτητον ἀνὰ τὴν Εὐρώπην αὐτὴν ἤθελεν ἀποδοῆ, ὅπως τὸ μέλι τοῦ Ὑμηττοῦ διότι μέλισσαι μὲν πανταχοῦ ἀπεργάζονται τὸ μέλι, ἀλλ' ἐπὶ ἄλλων μὲν φυτῶν ἐπικίθονται ἐν Εὐρώπῃ, περὶ ἄλλὰ δὲ ἄνθη περιδομθεῖσιν ἐν Ἀνατολῇ ἀγαλλόμενοι αἱ χαρίεσσαι ἡμῶν μέλισσαι.

Ἐκ τῆς ταχυπτέρου ταύτης ἀπόψεως καθοράτε, κύριοι, ὅτι ἐκ τῶν ἐπιστημῶν, ὧν λάτρεις καυχῶνται οὐσα ἡ ἐπιστημονικὴ ἐπιτροπὴ, τινὲς μὲν, ὡς ἡ φυσικὴ, ἡ χυμία, ἡ βοτανικὴ, ἡ ζωολογία, ἡ ἱστορία τῶν ἐπιστημῶν ἐν μέρει, ἐκαλλιεργήθησαν παρ' αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ πάλιν, ὡς ἡ γεωλογία μετὰ τῆς ἀστρονομίας, τὰ μαθηματικὰ μετὰ τῆς ἀστρονομίας, ἡ ἱατρικὴ μετὰ τῆς ἀνθρωπολογίας, ἡ νομικὴ μετὰ τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας οὐδεμίαν εὔρον ἀπήχησιν ἐν τῷ ἐπιστημονικῷ ἡμῶν μικροκόσμῳ, οὐχὶ διότι ἡ τῶν γεωλόγων σκαπάνη ἀνωφελὲς παρ' ἡμῖν θεωρεῖται ἐργαλεῖον, ἢ ταρῶνται τυχρὸν τὴν παρ' ἡμῖν ἐπιπολιζούσαν ἐπιστημονικὴν γαλήνην οἱ τῶν μαθηματικῶν ὑπολογισμοί, ἢ ἀπαγορεύεται ἡ τῶν ἱατρῶν εἴσοδος, πολλοῦ γε καὶ δεῖ, ἢ ὁ τῶν νομομαθῶν θλασὸς ἀποδιοπομπυμπειττικὸν ἐκ τοῦ περιβάλλοντος, ἀλλὰ μᾶλλον διότι οἱ τῶν ἐπιστημῶν τούτων θεράποντες, ἡμέτεροι δὲ φίλοι ἐταῖροι, ἀνθυμωλῶνται πρὸς τοὺς ἐφέτος λαλήσαντας φυσιοδίφας, ὅπως καὶ ἐκεῖνοι κατὰ τὴν προσεχῆ περίοδον ἐδέσματος εὐχυμικαὶ ἀφθονα προσκομίσωσιν ἐπὶ τῆς ἐπιστημονικῆς ἡμῶν τραπέζης, τὴν ὑμετέραν ἐπιδοκιμασίαν ἐφαλλοῦμενοι.

Ὁ τῆς ἐπιστημονικῆς ἐπιτροπῆς πρόεδρος Σ. ΑΡΙΣΤΑΡΧΗΣ.

Ὁ κ. Πρόεδρος ἐκφράζει τὰς εὐχαριστίας τοῦ Συλλόγου τῇ Ἐπιστημονικῇ Ἐπιτροπῇ καὶ ἰδίᾳ τῷ προέδρῳ αὐτῆς.

Ἀκολουθῶν, κατὰ πρότασιν τοῦ προεδρείου, ἀναγράφεται ὁ κ. Ι. Βουτσινᾶς, γενικὸς πρόξενος τῆς Ἑλλάδος ἐν Ὁδησσῷ, εὐεργέτης τῶν ἑλληνικῶν γραμμῶν.

Λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΑΓ'.

(Ἑκτακτος).

Τῆς 8 Μαΐου 1881.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. Πρ. ΒΑΣΙΛΑΟΥ.

Ἀναγνωσθέντων καὶ ἐπικυρωθέντων τῶν πρακτικῶν τῶν τριῶν ἡγουμένων συνεδριάσεων ἀνακοινοῦται ὡς ἑξῆς ἡ

Ἄλληλογραφία.

Ἐπιστολή, τῆς ἐν Γεκφοῦρ-Σεραίῳ Ἀδελφότητος Ὁμοσπασίας ἀπὸ 25 παρελθόντος ἐξαιτουμένης τὴν διὰ τὰ ἐκπαιδευτήρια τῆς αὐτόθι ἑλληνικῆς κοινότητος δωρεὰν ἀποστολῆν τῶν Γεωγραφικῶν Χαρτῶν τῶν δαπάνῃ Ζαφειροπούλου ἐκδοθέντων.

Τῆς ἐφορίας τῶν ἑλληνικῶν ἐκπαιδευτηρίων Βόρνης, ἀπὸ 29 Ἀπριλίου, δι' ἧς εὐχαριστοῦσι τῷ Συλλόγῳ, ἐνεργήσαντι ὅπως ἱκανοποιηθῇ ἡ περὶ ὑποτρόφων αἴτησις αὐτῶν. Ἀποστέλλουσι δὲ καὶ εὐχαριστήριον τῷ ἐντὸς Θερακικῶν Συλλόγῳ.

Τῶν ἐν Ἀθῆναις καταστημάτων Ἀνδρέου Κορομηλά, ἀπὸ 1 ἐνεστῶτος, ἀποστέλλοντων 20 τεύχη καταλόγων τῶν ἐν αὐτοῖς εὐρισκομένων βιβλίων ὅπως διανεμηθῶσιν εἰς τὰ σχολεῖα καὶ τοὺς διδασκάλους.

Τοῦ κ. Ι. Βουτσινᾶ γενικοῦ προξένου τῆς Ἑλλάδος ἐν Ὁδησσῷ, ἀπὸ 2 ἐνεστῶτος, οὕτως ἔχουσα.

Ἀξιότιμε κύριε,

Βραδέως περιῆλθεν εἰς χεῖράς μου τὸ ἀπὸ 8 Ἀπριλίου ὑμέτερον ἔγγραφον), δι' οὗ ἀνακοι-

*) Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη τοῦ Συλλόγου εἰς ἡμᾶς ἀπαντᾷ ὁ κ. Ι. Βουτσινᾶς ἔχει ὡς ἔπεται.

Φιλογενέστετε κ. Ι. Βουτσινᾶ,

Ὁ φιλολογικὸς Σύλλογος μετὰ πλείστης ὄσης εὐχαριστήσεως ἠκροάσατο ἐν τῇ ΧΚΣ' τακτικῇ συνεδριάσει αὐτοῦ τῆς ἀναγνώσεως τῆς ὑμετέρας ἐπιστολῆς καὶ ἐπεκρότησεν εἰς τὴν γενναίαν ὑμῶν καὶ πατριωτικὴν προσφοράν, δι' ἧς εὐαρεστεῖσθε νὰ καταστήσητε αὐτὸν ὄργανον τῶν εὐγενῶν ὑμῶν

νοῦταί μοι ἡ συγκατάθεσις τοῦ ὑμετέρου Συλλόγου ἐπὶ τῶν ἀγωνοθετημάτων, ἅτινα ἔλαβον τὴν τιμὴν νὰ προτείνω αὐτῷ. Ἀποδεχόμενος δὲ καὶ τὰς τροποποιήσεις, ἅς ἐπέχετε ἐπὶ τῶν ἡμῶν, οὐς διὰ τῆς προλαβούσης ἐπιστολῆς μου ἐξέθηκα ὑμῖν ὅσον ἀφορᾷ τὴν δωρεὰν διανομὴν τῶν ἀντιτύπων καὶ τὴν ἔκτασιν τῶν διαγωνισθησομένων ἔργων, παρακαλῶ ὑμᾶς καὶ πάλιν ὅπως, συνωδῶ τοῖς λοιποῖς ἡμοῖς καὶ ταῖς ἀνακοινοθήσεσιν μοι δύο μεταβολαῖς, προβῆτε, εὐαρεστούμενοι, εἰς τὴν δημοσίευσιν τοῦ προσήκοντος προγράμματος.

Δέξασθε τὴν διαβεβαίωσιν τῆς πρὸς ὑμᾶς ἰδιαζούσης ὑπολήψεώς μου, μεθ' ἧς διατελῶ

πρόθυμος

(Ὑπογρ.) ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΟΥΤΣΙΝΑΣ.

προθέσεων. Ὁ Σύλλογος ἀποδεχόμενος τὴν περὶ ἀγωνοθεσίας πρότασιν ὑμῶν ἐνετείλατο ἡμῖν νὰ διαβιβάζωμεν πρὸς ὑμᾶς μετὰ τῆς βαθείας αὐτοῦ εὐγνωμοσύνης τὴν συγκατάθεσιν αὐτοῦ εἰς τοιαύτην γενναίαν πρᾶξιν.

Ἡμεῖς δὲ ἀσμενοὶ τοῦτο ποιοῦντες καὶ ἀπονέμοντες καὶ παρ' ἡμῶν τὸν ἀπειλούμενον ἔπαινον καὶ ὀκυμασίων ἐξαιτούμεθα τὴν ἀδειαν νὰ ποιήσωμεν μόνον μίαν παράκλησιν, νὰ μὴ ἀπαιτηθῇ παρὰ τῶν συγγραφέων ἡ διαγραμῆ 250 ἀντιτύπων, διότι ἡ ἀπαιτήσις αὕτη ἐνδεχόμενον νὰ φέρῃ προσκόμιματά τινα εἰς τὴν πώλησιν τῶν λοιπῶν ἀντιτύπων, ἅτινα μένουσιν εἰς τὸν συγγραφέα· ἀντὶ δὲ τούτου ἴσως καλὸν εἶναι νὰ ἀπαιτήσωμεν τὰ ἀποστελλόμενα συγγραμματα νὰ μὴ περιέχωσιν ὀλιγώτερα τῶν 20 τυπογραφικῶν φύλλον, ἀφήνοντες τὸν συγγραφέα ἐλεύθερον, ἂν κρίνῃ καλόν, νὰ περιέχῃ καὶ περισσώτερα, διότι τὰ ζητήματα, ἅτινα μέλλουσι νὰ τεθῶσιν ὡς ἀγωνοθετήματα, εἶναι περιεκτικὰ, πολλοὺς περιέχοντα κλάδους.

Ἡ Ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπὴ ἐπελάβετο ἤδη τῆς συντάξεως τοῦ προγράμματος τῆς Α' περιόδου, μέλλει δὲ νὰ ἀναγῶν τὴν ἔκθεσιν αὐτῆς τῇ μετὰ τὴν Δικαιονήσιμον ἑβδομάδι· διὰ τοῦτο παρακαλοῦμεν νὰ ἔχωμεν ἐν καιρῷ τὴν ἀπάντησιν ὑμῶν, ἂν ἐγκρίνητε τὴν προτεινομένην μεταβολήν.

Ἐκφράζοντες καὶ αὖτις τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ Συλλόγου καὶ τὴν ἡμῶν αὐτῶν καὶ πρὸς ὑμᾶς καὶ πρὸς τὸν φιλογενέστατον ἀδελφόν διὰ τὴν 15λίρον αὐτοῦ προσφοράν διατελοῦμεν

Τῆς ὑμετέρας φιλομούσου εὐγενείας προθυμότητος Τῆς 8(20 Ἀπριλίου 1881.

Ὁ Πρόεδρος

Πρ. ΒΑΣΙΛΑΗΣ.

Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς Α. ΚΥΡΠΡΙΤΣ.

Ὁ κ. Πρόεδρος λέγει καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν αἴτησιν τῆς Ἀδελφότητος Ὁμοιοῦσας ὅτι, εἰ ὑπολείπονται χάρται, σταλήσονται.

Ὁ κ. Πρόεδρος ἀγγέλλει ἀκολουθῶς τὴν θλιβερὰν εἰδήσιν τοῦ θανάτου τοῦ ἀντεπιστάλλοντος μέλους τοῦ Συλλόγου, τοῦ ἐν Σέρραις Ἰωάννου Θεοδωρίδου, ἰατροῦ, ἐνὸς τῶν ἰδρυτῶν τοῦ αὐτῶσι Μακεδονικοῦ Φιλεκπαιδευτικοῦ Συλλόγου, ἐπὶ πολλὰ ἔτη προεδρεύσαντος αὐτοῦ, καὶ τὰς συμπαθείας πλείστης μερίδος τοῦ ἑλληνισμοῦ ἐπισπασαμένου. Προσέθηκε δὲ ὅτι ὁ Σύλλογος θέλει ἐκφράσει τὴν λύπην αὐτοῦ καὶ τοῖς συγγενέσι τοῦ μακαρίτου διὰ συλλυπητηρίου ἐπιστολῆς.

Εἶτα ὁ κ. Σ. Ἀριστάρχης, πρόεδρος τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ἀναγινώσκει τὴν ἐκθεσιν τῆνδε.

Φιλάρχαιος ἐμῆνυρις,

Ἡ ἀρχαιολογικὴ ἐπιτροπὴ συνεκρότησε, κατὰ τὴν ἡδὴ λήγουσαν περίοδον, 21 συνεδριάσεις, ἐν αἷς ἠσχολήθη περὶ τὴν ἐπιγραφικὴν καὶ τὴν παλαιογραφικὴν, περὶ τὴν γλυπτικὴν καὶ μάλιστα περὶ τὰ ἀγγέλματα, δακτυλιολίθους, νομίσματα, μολυβδόβουλλα καὶ σταθμά, περὶ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν καὶ τὴν τοπογραφικὴν, καὶ περὶ τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα τῶν ἀρχαίων, ἐξέδωκε τὸ τοῦ συλλόγου ἀρχαιολογικὸν δελτίον, προπαρασκευάσε τὰ κατὰ τὴν λιθογραφῆσιν τοῦ τοπογραφικοῦ χάρτου τῶν χειρῶν τειχῶν Κωνσταντινοπόλεως μετὰ τῶν σχετικῶν ἀπόψεων καὶ τοῦ συνέκδοθησομένου ἐπιστημονικοῦ καταλόγου τῶν ὀνομάτων τῶν ἐπὶ τοῦ χάρτου δι' ἀριθμῶν σημειωμένων τοποθεσιῶν, συνεπλήρωσε τὸν κώδικα τῶν ἐπιγραφῶν τοῦ συλλόγου, καὶ τέλος πάντων ἔχυσε πύρινα δάκρυα ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ γεραροῦ καὶ σοφοῦ αὐτῆς συνεταίρου κ. Δ' Α. Delhier.

Ἐδαπάνησε δὲ εἰς μὲν τὴν λιθογραφῆσιν τοῦ διαληφθέντος τοπογραφικοῦ χάρτου 17 λ. τ. ὀφείλουσα ἔτι 8 πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἐξ 25 λ. τ. χρηρηγηθείσης αὐτῆ πρὸς τοῦτο πιστώσεως ὑπὸ τοῦ συλλόγου, εἰς δὲ τὴν ἐν τῷ κώδικι τῶν ἐπιγραφῶν ἀντιγραφὴν πανομοιότυπως 145 ἐπιγραφῶν καὶ εἰς τὴν μετάφρασιν τῶν ἀγγλικῶν καὶ γαλλικῶν πραγματειῶν τῶν ἑλληνιστῶν ἐν τῷ δελτίῳ ἐκδοθειῶν λ. τ. 12, 20 ὧν αἱ μὲν 8 ἐπληρώθησαν ἡδὴ ὑπὸ τοῦ κ. ταμίου, αἱ δὲ λ. τ. 4, 20 ὀφείλονται ὑπὸ τοῦ συλλόγου τῷ ἐπιμελεῖ μεταφραστῇ καὶ ἀντιγραφῆι κ. Α. Πανοπούλῳ, εἰς δὲ τὴν ἐκδοσιν τοῦ χάρτου τῶν ἐκστρατειῶν τοῦ Μέσα, βασιλέως τῆς

Μωσῆ, λ. τ. 4 1/2, ὧν αἱ μὲν 3 ἐχορηγήθησαν ὑπὸ τοῦ κ. J. R. van Millingen, αἱ δὲ 1 1/2 ὀφείλονται ὑπὸ τοῦ συλλόγου τῷ λιθογράφῳ κ. Ξανθοπούλῳ.

I. ΕΠΙΓΡΑΦΙΚΗ.

Ἐν τῷ κλάδῳ τούτῳ τῆς ἀρχαιομαθίας ἡ καθ' ἡμᾶς ἐπιτροπὴ εἰργάσθη ἀκόπως καὶ τελεσφόρως. Φοβούμενοι, μήπως μακρηγορήσωμεν, ἀρκοῦμεθα εἰς ἀπαριθμῆσιν τῶν κοινοποιηθειῶν ἢ καὶ διαλευκανθειῶν ἐπιγραφῶν, ὧν αἱ πλείσται καὶ κατεχωρίσθησαν ἡδὴ ἐν τῷ ἀνά χειρας ὑμῶν δελτίῳ. Προτιμῶμεν δὲ τὴν κατὰ Βασκίη γεωγραφικὴν διαίρεσιν, ἀρχόμενοι ἀπὸ τῆς Κωνσταντινοπόλεως ὡς ἀπὸ κέντρου.

A'. ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΘΡΑΚΗΣ.

α'. Ἑλληνικαί.

1. Κωνσταντινοπόλεως.

Πλίνθος ἐνεπίγραφος Διομήδους, ἐπάρχου τῆς Πόλεως, φέρουσα χρονολογίαν συμπίπτουσαν πρὸς τὸν ἄκτώβριον ἢ τὸν νοέμβριον τοῦ 566, ἠρμηνεύθη ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ κ. Α. Mordtmann.

Ἐτέρα πλίνθος ἐπάρχου τῆς Πόλεως, ἴσως τοῦ αὐτοῦ Διομήδους, ὑπεβλήθη τῇ ἐρευνῇ τῆς ἐπιτροπῆς ὑπὸ Σ. Ἀριστάρχου.

Ἀντίγραφον τῆς ις' ἑκατονταετηρίδος τῆς ἐν τῷ ναῶ τῶν ἁγίων μαρτύρων Σεργίου καὶ Βάκχου, τανῶν Κζουτσούκ Ἀγιά Σάφρα τζαμιῆ, ἐπιγραφῆς ἐστάλη ἐκ Πάτμου ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Σακελιῶνος, περιέχον ἀλλοίας τινὰς γραφάς, καὶ ἀνεκοινώθη ὑπὸ Σ. Ἀριστάρχου.

Ἐπιγραφὴ ἐπὶ τῶν τοίχων τῆς Παναγίας τῆς Σούδας σωζομένη ἀνεκοινώθη ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ κ. Α. Mordtmann.

Πέντε δ' ἐπιγραφαὶ ἐγνώσθησαν ἡμῖν διὰ τοῦ ἰατροῦ κ. Α. Πασπάτη.

Ψήφισματα 3 Σεπτιμίου Σεβήρου, Αὐρηλίας Εὐφημίας, Ουγατρὸς τοῦ βασιλέως Σεκουνδείνου, Διογένης καὶ Ταναρίου(ς), 8 ἐπιγραφαὶ ναῶν, 18 δὲ ἐπὶ πύργων, πυλῶν καὶ τειχῶν τῆς Πόλεως, 7 δὲ κίωνων, 1 θεάτρου, 1 ἀγορᾶς καὶ 1 σταδίου δωρικῆς, 2 δὲ ἱπποδρόμου Ἑρασίων καὶ Βενέτων, 5 ἐπιτύμβιοι Ἀρτεμιδώρου, Ἀπολλωνίου Μίκου, Λεωδάμαντος, Θεοφίλου Διογένης, καὶ Αὐρηλίας, ἔτι δὲ 7 ἐπιτύμβιοι Φοιδεράτων καὶ 2 Γότθων, 3 κεραμικαὶ ἐπὶ πλίνθων, 9 χριστιανικαὶ Τιμοθέου σκευοφύλακος, Διονυσίου ἠγουμενοῦ τῆς μονῆς Ἀκοιμήτων, Θεοδώρας πατρικίας κλ. ἀπασαι προσηνήχθησαν ὑπὸ τοῦ Rev. Can. Curtis.

2. Ἑλλησπόντου.

Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἑλλησπόντου σταλείσα παρ' οὐσιασθῆ ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ κ. Α. Πασπάτη.

3. Καλλιουπόλεως.

Τρεῖς ἐπιγραφαὶ ἀντεγράφησαν καὶ ἠρμηνεύθησαν ὑπὸ τοῦ κ. Dr J. Mordtmann.

4. Σηλυμβρίας.

Δύο ἐπιγραφαὶ ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν τειχῶν τῆς πόλεως ἀναγινωσκόμεναι ἀνεκοινώθησαν ὑπὸ Σ. Ἀριστάρχου.

5. Τόμειας.

Ἐπιγραφαὶ 14 ἀποσταλείσαι ὑπὸ τῶν κ.κ. Κοντογεώργη καὶ Dr Cullen διελευκάνθησαν ὑπὸ τοῦ κ. Dr J. Mordtmann· εἰς δ' ἡ μὲν τιμητικὴ τοῦ αὐτοκράτορος Διοκλήτιανου, ἡ δὲ δωρικὴ τιμητικὴ τοῦ ἀντιστρατήγου τῆς ἐπαρχίας Μυσίας Ἰτίου Φλαουίου Κοίντου Μαρκίου Τούρβωνος, ἡ δ' ἀφιερωτήριος εἰς Σάραπιν, ἡ δ' ἔμμετρος, αἱ δὲ λοιπαὶ ἐπιτύμβιοι.

Δύο ψήφισματα Αὐρ. Πρεισκίου Ἀννιανοῦ κλπ., 4 τιμητικαὶ Ἰουλίαν Δόμνας κλπ. καὶ 5 ἐπιτύμβια προσηνήχθησαν ὑπὸ τοῦ rev. can. Curtis.

β'. Λατινικαί.

1. Κωνσταντινοπόλεως.

Δύο μὲν ἐπὶ κίωνων κεχαραγμέναι, 1 δ' ἐπὶ ἡμερολογίου, 1 δ' ἐπὶ πύλης τῆς πόλεως, 1 δ' ἐπὶ τοῦ τείχους τοῦ Βυζαντίου, 1 δὲ φέρουσα τὰς λέξεις Henricus Dandolo, 13 δ' ἐπὶ πύργων τοῦ Γαλατᾶ ἐγγεγλυμμέναι, ἀνήκουσαι δ' εἰς γενουηνοὺς ποτεστάτους, ἐτῶν 1323, 1404, 1440, 1442, 1443, 1445, 1447, 1452, 1497 κλπ., 3 δὲ δεσμωτῶν, ἦτοι Anl. Esterhazy, Steph. Alberti καὶ Georgwii Venedigenior, ἔτους 1699, μία δὲ πρέσβευς Ἐνετίας 1715, ἀπασαι προσηνήχθησαν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ.

Ἐπιτύμβιον ἰατροῦ γενουηνοῦ, ὀνόματι Βαρβολομαίου, ἀποθανόντος τῷ 1249, ἠρμηνεύθη ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ κ. Α. Πασπάτη.

2. Τόμειας.

Δίπλωμα στρατιωτικὸν καὶ 3 ἐπιτύμβια διαβιβασθέντα ὑπὸ τῶν κ.κ. Κοντογεώργη καὶ Dr Cullen ἠρμηνεύθησαν ὑπὸ τοῦ κ. Dr J. Mordtmann.

Ἐπιτύμβια 3 προσηνήχθησαν ὑπὸ τοῦ rev. can. Curtis.

(ΕΛΛ. ΦΙΛΟΛΟΓ. ΣΥΛΛΟΓ. ΤΟΜ. ΙΕ')

γ'. ἑλληνο-λατινικαὶ ΚΠ.

Τιμητικὴ αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ, ἑτέρα ἐπὶ πύργου τοῦ Γαλατᾶ ἀνήκουσα εἰς γενουηνοὺς ποτεστάτους, καὶ τρίτη ἔτους 1727, ἐπίσης ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ.

δ'. γαλλικαὶ ΚΠ.

Τρεῖς, ἡ μὲν ἐγγεγλυμμένη ἐπὶ κίονος, αἱ δὲ δύο δεσμωτῶν ἔτους 1801 κλπ., ἐπίσης ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ.

B'. ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ.

α'. ἑλληνικαί.

1. Ἀθηναίου.

Ἀντίγραφον πληρέστερον τοῦ ψήφισματος τῶν Ἀθηναίων, τοῦ πρὸς τὴν τμήν τοῦ Μάρκου Ἀννίου Ποπλίου τῷ 117 μ. Χ. ἐκδοθέντος, ἀποσταλὲν ὑπὸ τοῦ φιλεκπαιδευτικοῦ συλλόγου Θεσσαλονίκης ἀντιπαρεβλήθη ὑπὸ Σ. Ἀριστάρχου πρὸς τὸ παρὰ τοῖς κ.κ. Dachesne et Bayet.

2. Ἀπολλωνίας.

Ψήφισμα καὶ ἐπιγραφὴ τιμητικὴ Σεπτιμίου Σεβήρου καὶ 5 ἐπιτύμβια, ὧν τὸ ἐν ἔμμετρον, ἀποσταλὲν ὑπὸ τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Βελεγράδων κ. Ἀνθίμου ἠρμηνεύθησαν ὑπὸ Σ. Ἀριστάρχου.

3. Ἀχρίδος.

Ἀναθηματικὴ Ἱρακλεί μείστῳ προσηνήχθη ὑπὸ τοῦ rev. can. Curtis.

4. Βοδενῶν.

Ἐφηβικὴ πλάξ ἔτους 182 μ.Χ., ἐπιτύμβια 4 Κουριατίου Τροφίμου καὶ Λύκου ἔτους 130 μ.Χ. καὶ 4 χριστιανικαὶ ἐπιγραφαὶ Γ. Πεδουκαίου, Ἰουλίου Νικηφόρου ἔτους 170 μ.Χ., αἱ μὲν δύο ἐπιτύμβιοι (memorium), ἡ δὲ μετὰ χρονολογίας 195 μ.Χ. καὶ ἡ τετάρτη μνείαν ποιουμένη λειτουργῶν μονῆς ἡ ἐκκλησίας, ἦτοι «πρεσβυτέρου, ψάλτου, ἰατροῦ καὶ παρθένου», δηλαδὴ διακονίσσης, προσηνήχθησαν ὑπὸ τοῦ rev. can. Curtis.

5. Σερρών.

Ψήφισματα δύο ἀντιγραφέντα ἐν Σέρραις ὑπὸ τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Σερρῶν κ. Γρηγορίου ἠρμηνεύθησαν ὑπὸ Σ. Ἀριστάρχου.

6. Θεσσαλονίκης.

Ἐπιγραφαὶ 19, ὧν αἱ πλείσται ἐπιτύμβιοι,

ἀποσταλείσαι παρά του αὐτοῦ φιλεκαπαιδευτικοῦ συλλόγου καὶ παρά του κ. Μιχαήλ Χατζῆ Ἰωάννου διελευκάνθησαν ὑπὸ τῶν κ. κ. Dr A. Mordtmann πατρός καὶ Dr J. Mordtmann.

Ἐπιτύμβιον Κασσάνδρου Ἰόρκου ἔτους 112 μ. Χ. μετακομισθὲν εἰς τὸ ἐνταῦθα αὐτοκρατορικὸν μουσεῖον ἠρμηνεύθη ὑπὸ τοῦ Dr J. Mordtmann.

Ψήφισμα Ζωίλου πολιτάρχου προσηνήχθη ὑπὸ τοῦ rev. can. Curtis.

γ. Κολινδράς.

Ἐπιτύμβιον Γελλίου Ἀντιόχου ὑπὸ τοῦ κ. Μιχαήλ Χατζῆ Ἰωάννου ἀποσταλὲν ἀνεπληρώθη ὑπὸ τοῦ κ. Dr J. Mordtmann.

δ. Παλαιοκάστρου.

Ἐπιτύμβιον Παλέμωνος Παραμόνου ὑπὸ τοῦ κ. Κωνσταντινίδου ἀποσταλὲν ἀνεπληρώθη ὑπὸ τοῦ κ. Dr J. Mordtmann.

ε. Ταπεικόβου.

Ἐπιτύμβιον Ζωίλου πολιτάρχου προσηνήχθη ὑπὸ τοῦ rev. can. Curtis.

ς. Λατινικαί.

1. Ροδενδόν.

Ἐπιτύμβιον Eriicteli Nutricii, ἐπίσης ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ.

2. Θεσσαλονίκης.

Ἐπιτύμβιον M. Γεμνίου Πρίσκου ἀποσταλὲν παρά τοῦ φιλεκαπαιδευτικοῦ συλλόγου Θεσσαλονίκης ἠρμηνεύθη ὑπὸ τοῦ κ. Dr J. Mordtmann.

3. Καβάλλας.

Ἐπιτύμβια δύο, τὸ μὲν ἱερέως (Pamēn) τοῦ αὐτοκράτορος Κλαυδίου, τὸ δὲ ἱερέας (Sacerdos) τῆς συζύγου αὐτοῦ αὐτοκρατορίσσης, προσηνήχθησαν ὑπὸ τοῦ rev. can. Curtis.

4. Πελαγονίας.

Ἐπιτύμβιον προσηνήχθη ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ.

5. Σκόπελων.

Ἐπιτύμβια τρία, ἐπίσης ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ.

Γ'. ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΚΡΙΜΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑΙ.

1. Ἀγουρζόφκας.

Ἀναθηματικὴ εἰς Ἄρτεμιν ὑπὸ τοῦ κ. Ἰ. Βαλαβάνη πεμφθεῖσα ἠρμηνεύθη ὑπὸ τοῦ κ. Dr J. Mordtmann.

2. Κερταίου.

Ψήφισμα βασιλέως Τιβερίου Ἰουλίου Ρήσκου-πόριος, ὡσαύτως.

3. Παντιναπαίου.

Ἐπιτύμβιον ἔμμετρον, ὡσαύτως.

Δ'. ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ.

α'. Ἑλληνικαὶ Βιθυνίας.

1. Κυζίκου.

Δύο ἔμμετροι, ἡ μὲν τιμητικὴ Μητροδώρου διαβιβάσθαι ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Κούζου, ἡ δ' ἐπιτύμβιος Πασειδωνίου τοῦ Μενάνδρου ἀνακοινώθη ὑπὸ Σ. Ἀριστάρχου, ἀμφότεραι ἠρμηνεύθησαν ὑπὸ τοῦ τελευταίου τούτου.

2. Κίου.

Ἐπιτύμβιον Κοντοστεφάνου κομνηνοφουδῆ ἀνεπληρώθη ἀκριβέστερον ὑπὸ τοῦ κ. Ἰ. Σακκελίωτος καὶ ἀνεκοινώθη ὑπὸ Σ. Ἀριστάρχου.

3. Χαϊδάρ πασσά.

Ἐπιτύμβιον χριστιανικὸν Μάρα, ὑποβολέως τῆς ἐκκλησίας, προσηνήχθη ὑπὸ τοῦ rev. can. Curtis.

β'. μωαβιτικαὶ Παλαιστίνης.

Δηδώνος.

Ἐπιγραφή τοῦ Μέσα, βασιλέως τῆς Μωάβ, Θ' αἰῶνος π. Χ. ἠρμηνεύθη ἄλλοτε ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου συναδέλφου κ. Dr Schroeder ἐσχολιάσθη τανῦν ἐπὶ τὸ γραφικώτερον παρά τῶν κ. κ. Dr J. Millingen καὶ rev. can. Curtis.

Βιβλιογραφία πληρῆς ἐστὶ τῶν περὶ τῆς μωαβιτικῆς ταύτης ἐπιγραφῆς συγγραφεύων συνετάχθη ἑλληνιστὶ ὑπὸ τοῦ κ. Dr Schroeder, ἐτοίμη πρὸς ἔκδοσιν ἐν τῷ ἀρχαιολογικῷ δελτίῳ.

Ε'. ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΝΗΣΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΑΙ.

1. Ἰμβρου.

Ἀναθηματικαὶ 6, αἱ μὲν 4 εἰς ναὸν Θεῶν μεγάλων, 1 δὲ εἰς ναὸν Ἑρμοῦ, 1 δὲ εἰς ναὸν Νεμέσεως, ἐπιτύμβια 11, ὧν τὰ 2 ἔμμετρα, 6 ψήφισματα Λυσάνου Ἀριστοκράτους, Χαίρεκράτους Ἀθηνοδώρου, Καλλιάρχου, Ἰερωνύμου κλ., 3 βυζαντιναὶ Γεωργίου Δρομοκράτου Παλαιολόγου ἔτους 1450 μ.Χ., Μανουὴλ Ἀσάνη τοῦ Λασκάρως κλ. ἀπασαὶ ἀνακαλυφθεῖσαι ἠρμηνεύθησαν ὑπὸ τοῦ πανιερωτάτου μητροπολί-

του Ἰμβρου κ. Νικηφόρου, πέμψαντος τελευταῖον ἐκείθεν καὶ ἄλλας 15 ἀνεκδότους ἐπιγραφάς.

2. Σύμης.

Ψήφισμα Νίνει Κόνωνος, 1 ἀφιερωτικὴ εἰς Σάραπιν καὶ Ἴσιν, 2 ἐπὶ τεφροδόχων καλπῶν, 3 ἐπιτύμβια, ὧν τὸ ἐν ἔμμετρον, ἀνεκοινώθησαν καὶ ἠρμηνεύθησαν ὑπὸ Σ. Ἀριστάρχου.

II. ΠΑΛΑΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Α'. ΧΡΥΣΟΒΟΥΛΑ.

Ἀντίγραφον σταλὲν ἐκ Τραπεζοῦντος χρυσοβούλλου Ρωμανοῦ τοῦ Λακκαπηνοῦ, τοῦ ἐπιβραβευθέντος μὲν τῷ 924 τῇ ἐν ἄγιω ὄρει μονῇ τοῦ Ξηροποτάμου, ἐκδοθέντος δὲ ὑπὸ Zachariae de Lingenthal, ἀντιπαρεβλήθη ὑπὸ κ. A. Mordtmann πατρός καὶ Σ. Ἀριστάρχου πρὸς τὴν ἔκδοσιν ταύτην.

Παρατηρήσεις τινὲς γενόμεναι ἐπὶ τοῦ χρυσοβούλλου τούτου παρά τοῦ κ. Ἰ. Σακκελίωτος ἀνεκοινώθησαν ὑπὸ Σ. Ἀριστάρχου.

Ἐπιστάσιαι ἐπὶ δύο χρυσοβούλλων Ἀνδρονίκου τοῦ Νεωτέρου, ὧν τὰ μὲν ἐπεβραβεύθη κατὰ μάρτιον τοῦ 1332 τῇ ἐπισκοπῇ Σταγῶν, τὰ δὲ κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1332 τῇ μονῇ τῶν Μεγάλων Πυλῶν, ἀποσταλείσαι ὑπὸ τοῦ κ. Ἰ. Σακκελίωτος ἀνεκοινώθησαν ὑπὸ Σ. Ἀριστάρχου.

Β'. ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

Ἐπιστολὴ τοῦ αὐτοκράτορος Ρωμανοῦ τοῦ γέροντος πρὸς τὸν πάπαν Ρώμης (Ἰωάννην ΙΑ'), πιθανῶς περὶ τὸ 933 γεγραμμένη, περὶ τῆς χειροτονίας τοῦ υἱοῦ τοῦ αὐτοκράτορος τούτου Θεοφυλάκτου ὡς πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ἀποσταλείσαι ὑπὸ τοῦ ἐν Πάτρμ κ. Ἰ. Σακκελίωτος ἀνεκοινώθη ὑπὸ Σ. Ἀριστάρχου.

Ἐπιστολὴ ἀπευθυνθεῖσα ἐξ ὀνόματος τοῦ αὐτοῦ βασιλέως ὑπὸ Θεοδώρου, πατρικίου καὶ ἐπαρχοῦ τοῦ Δαφνοπάτου, πρὸς τὸν μητροπολίτην Ἡρακλείας Ἀναστάσιον, πιθανῶς κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν, περὶ τῆς αὐτῆς χειροτονίας ἀπεστάλη καὶ ἀνεκοινώθη παρά τῶν ἰδίων.

Γ'. ΚΩΔΙΚΕΣ.

Ἐπιστολὴ συνδιαλλακτικὴ τοῦ αὐτοκράτορος Ρωμανοῦ τοῦ Λακκαπηνοῦ πρὸς τὸν ἀμνηρὸν τῆς Αἰγύπτου (Τογόγ;) περὶ τὸ 934 γραφεῖσα, ἐπίσης παρά τῶν ἰδίων.

Προσφώνησις τοῦ αὐτοῦ Θεοδώρου τοῦ Δαφνοπάτου, ἐξ ὀνόματος τοῦ βασιλέως, πρὸς τοὺς μητροπολίτας κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς προχειρίσεως τοῦ Θεοφυλάκτου, ἐπομένως τὴν 2 φεβρουαρίου 933, εὐρεθεῖσα ἐν κώδικι Πάτμου ἀπεστάλη καὶ ἀνεκοινώθη παρά τῶν ἰδίων.

Παρατηρήσεις τινὲς γενόμεναι ὑπὸ τοῦ κ. Ἰ. Σακκελίωτος περὶ τοῦ ἐν τῷ περιοδικῷ τοῦ συλλόγου (Ἰόρμ. Γ'. σ. 111) δημοσιευθέντος σταυροειδοῦς διαγράμματος, ὅτι τοῦτο ἐστὶ κίβδηλον πλάσμα τοῦ τῶν παλαιῶν χειρογράφων παραχαρῆκτου Κωνστ. Σιμωνίδου, ἀνεκοινώθησαν ὑπὸ Σ. Ἀριστάρχου.

III. ΓΛΥΠΤΙΚΗ.

Α'. ΑΓΑΛΜΑΤΑ.

Ἡ αὐτοκρατορικὴ γερμανικὴ κυβέρνησις ἀπέστειλε τῷ συλλόγῳ ἕκτυπον γύψινον τοῦ συμπλέγματος τοῦ Λαοκόντος, τοῦ ὅπερ καὶ ἠρμηνύθη ὑπὸ τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐπιτροπῆς.

Β'. ΔΑΚΤΥΛΙΟΛΙΘΟΙ.

Ὁ μακαρίτης ἰατρός Julius Millingen ἀφῆκεν ἐν τοῖς ἐγγράφοις αὐτοῦ πλείστου λόγου ἀξίας περιγραφὰς δακτυλιολίθων ἀπεικονιζόντων α'. τὸν Ἀκταίωνα σπαρταττόμενον ὑπὸ κυνῶν, β'. τὸν Μαρσῶν ἐκδερόμενον ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος, γ'. τὸν Ἀσκληπιὸν θεραπεύοντα τὸν Φιλοκτήτην, ἐκ πρωτοτύπου ἀνήκοντος τῷ ἐν Σμύρῃ κ. A. Barker, δ'. τὸν Γανυμήδη ἀπαγόμενον ὑπὸ τοῦ Διός, ἐξ ἀρχαίου πρωτοτύπου ἀνήκοντος τῷ Γρηγορίῳ Ἀριστάρχῃ βέη, ε'. τὸν κολοσσὸν τῆς Ρόδου καὶ ς'. τὸν Ποσειδῶνα περιγραφὰς αὐταὶ ἀνεκοινώθησαν, ἀδεία τοῦ υἱοῦ κ. J. R. van Millingen, ὑπὸ Σ. Ἀριστάρχου.

Γ'. ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ.

α'. Πόλεων.

1. Ἀντιοχείας Παιδείας.

Ὁ Dr Delhier, εἰς τὰ πρόθυρα ἤδη τοῦ θανάτου εὐρισκόμενος, καὶ ὅμως ἀνεκοινώσεν ἡμῖν ἕκτυπα, συνοδείσας αὐτὰ δι' ἠρμηνείας, νομισμάτων χαλκίων Ἀντιοχείας Φιλίππου Α' Γάλλου, Βολουσιανοῦ, Σαλονίνου, υἱοῦ τοῦ Γαλιηνῶ, Φιλίππου Α', ἐτι δὲ δύο ἀνεκδότα, τὸ μὲν Αἰμιλιανοῦ, τὸ δὲ Λικινιανῶ, ἀντικαίσαρος ὑπὸ τὸν Γάλλον.

2. Ἀπολλωνίας καὶ Δυρραχίου.

Ὁ δὲ Σ. Ἀριστάρχης ἀνέγνω παρατηρήσεις τινὰς ἐπὶ νομισμάτων τῆς Ἀπολλωνίας καὶ τοῦ Δυρραχίου, συμπεράνας ὅτι τὰ ἐπ' αὐτῶν κεχαραγμένα ὀνόματα παριστῶσι τὸ μὲν κατ' ὄνομαστικὴν τὸν ἐπιστάτην τοῦ νομισματοκοπέου, τὸ δὲ κατὰ γενικὴν τὸν ἐπώνυμον ἄρχοντα, καὶ ὅτι τῶν κυρίων τούτων ὀνομαζῶν ἢ μὲν ὀνομαστικὴ λήγει ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς ἡν βαρύτερον, ἢ δὲ γενικὴ εἰς ἡν προπερισπώμενον.

3. Σελευκείας (τῆς παρὰ τὸν ποταμὸν Καλύκαδον).

Ὁ αὐτὸς Dr Déthier ἠρμήνευσεν ἐνώπιον τῆς ἐπιτροπῆς νομίσματα χάλκινα τῆς πόλεως ταύτης Ἀλεξάνδρου Σεβήρου, Γορδιανοῦ Γ' τῷ 242, Οὐαλεριανοῦ Α' πατρὸς τῷ 253, Οὐαλεριανοῦ Β' τῷ 261, ἔτι δὲ δύο ἀνέκδοτα Σεβιανῶν ἀντικαίσαρος τῷ 239 μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ (ἰσ. Οὐβιανῆς).

β'. Βασιλείων.

Γορδιανοῦ.

Ὁ αὐτὸς Dr Déthier ἀνεκοίνωσε καὶ πραγματείας βρῆθουσιν νομισματικῶν γνώσεων καὶ ἐπιγραφομένην Σφαγῇ τῶν νομισματοκόπων ἐπὶ τοῦ Γορδιανοῦ.

Δ'. ΜΟΥΒΔΟΒΟΥΛΛΑ.

α'. Κομνηνῶν.

Ὁ ἰατρός κ. Α. Mordtmann ἐκοινοποίησε μετὰ σοφῶν σχολίων 16 μολυβδόβουλλα τῶν Κομνηνῶν, τὰ πλεῖστα ἐκ τῶν τῆς ἰδίας αὐτοῦ συλλογῆς, ἦτοι Ἄννης τῆς Δαλασσηνῆς, Ἀλεξίου τοῦ σεβαστοῦ, Εἰρήνης τῆς δουκίνης, Ἰωάννου Κομνηνοῦ τοῦ Βατάτζη, Μιχαὴλ τοῦ μεγάλου δομestίκου, ἔτι δὲ Ἀλεξίου, Ἄννης, Κωνσταντίνου, Μανουῆλ, Ἰσακίου, Θεοδώρου, Γεωργίου, Θεοδώρας, Μαρίας καὶ Εἰρήνης τῶν Κομνηνῶν.

β'. Δύσεως ἤγοντ τῆς Εὐρώπης.

Μετὰ τὴν σπουδαίαν αὐτοῦ μονογραφίαν περὶ μολυβδόβουλλων Ἑλλάδος καὶ Πελοποννήσου ὁ ἰατρός κ. Α. Mordtmann ἀνεκοίνωσε καὶ ἐξήγησε, φιλόχρηστος ὁμήγουρις, τριάκοντα καὶ τρία μολυβδόβουλλα τῆς Δύσεως ἤγοντ τῆς Εὐρώπης, ἦτοι Ἰωάννου στρατηγοῦ, καὶ Βασιλείου, δικαστοῦ τῆς Θράκης, Ἰωάννου σπαυθαρίου καὶ ἐκπροσώπου τῆς Θράκης, ἔτι δὲ Γρηγορίου, Λυκούργου καὶ Σεργίου στρατηγῶν Μακεδονίας, Στεφάνου πραιτωρῶς Μακεδονίας καὶ Ἀδρια-

νοπόλεως, Νικήτα πραιτωρῶς Ἀδριανουπόλεως, Κωνσταντίνου τοῦ Ἄλωπου καὶ Νικολάου κριτῶν Θράκης καὶ Μακεδονίας, Θεοφυλάκτου Χαλκοτούβη καὶ Ἰωάννου Καταφλώρου ἀρχηγῶν, Κοσμᾶ χαρτουλαρίου τοῦ δρόμου, Μιχαὴλ Καματηροῦ ἐξισωτοῦ καὶ Νικήτα ἐπόπτου τῆς Δύσεως, καὶ τῶν κομερκιαρίων τῆς μὲν Δεβελτοῦ Γρηγορίου καὶ Εὐστρατίου, τῆς δὲ Μεσημβρίας Δαβίδ, Κωνσταντίνου καὶ Κοσμᾶ, καὶ τῶν μητροπολιτῶν τῶν Φιλιππουπόλεως Νῶε καὶ Ἐλαχίστου, τοῦ Ἄϊνου Ἰωάννου, τοῦ Μαδύτων Νικηφόρου, καὶ τῶν ἐπισκόπων τοῦ Ἀρκαδίουπόλεως, τοῦ Ἀθύρα Ὁρέστου, τοῦ Ἐξμυλίου Στυλιανοῦ, τοῦ Τζουρούλου Νικηφόρου, τῶν Πανίου Μιχαὴλ καὶ Κωνσταντίνου τοῦ Μανασσῆ, τοῦ Μάκρης Μιχαὴλ καὶ τοῦ Πρώτου τοῦ Γάνου Θεοδώρου.

Ὁ αὐτὸς ἰατρός κ. Α. Mordtmann ἐκοινοποίησε μεθ' ἑρμηνείας πεντεκαίδεκα μολυβδόβουλλα Μιχαὴλ τοῦ Σαρωνίτου κατεπάνω, Νικήτα καὶ Λέοντος τοῦ Δριμέως τῶν δουκῶν, Κωνσταντίνου τοῦ προνοῆ τοῦ καὶ Θεοδώλου Τριακονταφύλλου τοῦ πραιτωρῶς τῆς Βουλγαρίας, ἔτι δὲ τῶν ἀρχιεπισκόπων Βουλγαρίας Ἰωάννου, Θεοφυλάκτου καὶ Κωνσταντίνου τοῦ Καβάζιλα, τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀχρίδου Κωνσταντίνου, τῶν ἐπισκόπων τοῦ Καστορίας Ἰωάννου, τοῦ Μελενίκου Θεοδώρου, τοῦ Μαλέσβας, τοῦ Πελαγονίας Στεφάνου, ἔτι δὲ τοῦ κατεπάνω τῶν παριστρίων Συμεῶν.

Ὁ δὲ κ. Γ. Σακελλίων ἀπέστειλεν ἐκ Πάτμου διασαφήσεις τινὰς περὶ τοῦ μολυβδόβουλλου «Νικηφόρου διοικητοῦ Θυνίας», ἀνακοινωθείσας ὑπὸ Σ. Ἀριστάρχου.

Ε'. ΣΤΑΘΜΑ.

Ὁ ἰατρός κ. Α. Mordtmann παρουσίασε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς ἐπιτροπῆς σπανίαν συλλογὴν σταθμῶν ἑλληνικῶν, περσικῶν, κυζικηνῶν καὶ βυζαντινῶν, ἐρμηνεύσας αὐτὰ καὶ ἐπιφυλαττόμενος ἵνα ἐκτενῆ μελέτην συντάξῃ ἐπὶ τοῦ σπουδαίου τούτου θέματος.

IV. ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ.

Μνημείων περιγραφὴν οὐδεμίαν ἄλλην ἔχομεν, φιλόχρηστος ὁμήγουρις, εἰμὴ τὴν ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ κ. Α. Πασπάτη γενομένην ὑπογελοῦ τινὸς ἀνακαλυφθέντος πρὸς δυσμὰς τοῦ τε ἀρχαίου τῶν Βυζαντινῶν πραιτωρίου καὶ τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Ἀναστασίας τῆς φαρμακολυτρίας,

τανῶν Μεχμέτ πασᾶ τζαμιῆ· τὸ ὑπόγειον τοῦτο, ἔχον ἐν μέσῳ φρέαρ, ἴσως ἦτο ἀγίασμα τι· διότι ἐν αὐτῷ εὐρέθη καὶ σταυρὸς μετ' ἐπιγραφῆς διγλώσσου, ἑλληνικῆς καὶ σερβικῆς.

Παρὰ τὴν νότιον δὲ πλευρὰν τοῦ ὑπογείου τούτου ἀνεκαλύφθη καὶ κινστέρνα βυζαντινῆ, ὑποκρατούμενη ὑπὸ 6 μαρμαρίνων κίωνων, ὀγκωδεστέρων τῶν κίωνων τοῦ Φιλοξένου καὶ Ἀσπαρος· ἢ δ' ἐν λόγῳ κινστέρνα, κατὰ τὸν περιγράφαντα ταύτην κ. Α. Πασπάτην, ἴσως ἀνήκει εἰς μονὴν, ἣτις περιέκλειε πιθανῶς ἐν τῇ περιοχῇ αὐτῆς καὶ τὸ προμνημονευθὲν ἀγίασμα.

V. ΗΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ.

ΕΛΛΗΝΙΚΟΙ ΧΟΡΟΙ.

Ἐν τοῖς ἐγγράφοις τοῦ μακαρίτου ἰατροῦ Julius Millingen ἀνευρέθη κοινοποιηθεῖσα, συναινεῖσι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ κ. J. R. van Millingen, ὑπὸ Σ. Ἀριστάρχου μονογραφία τις περὶ τῶν εἰς τιμὴν τοῦ Βάκχου καθιερωμένων χορῶν, καὶ μάλιστα τῆς πυρρίχης ἢ τοῦ πυρριχίου στρατιωτικοῦ χοροῦ, τοῦ σκοποῦ, οἶον χορεύει Φαῦνός τις ἐπὶ σαρδίου λίθου, τοῦ καρνατίκειν, λακωνικοῦ χοροῦ, καὶ τῆς σικίντεως, κρητικοῦ, τῆς ἐμμελείας, χοροῦ καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Πλάτωνος ἐπιδοκιμαζομένου, καὶ τοῦ κόρδακος, ὑπὸ τῶν Σατύρων ἐφευρεθέντος.

VI. Κ. Φ. Σ.

ΗΤΟΙ

ΚΩΔΗΣ ΕΠΙΓΡΑΦΩΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ.

Ἦδη ἀπὸ τοῦ 1871 ἤρξατο ἡ ἀρχαιολογικὴ ἐπιτροπὴ ἐγγράφουσα ἐν ἰδίῳ κώδικι διαφόρους ἐπιγραφάς, ὅσαι τυχόν παρεπέμποντο πρὸς αὐτὴν ὑπὸ τοῦ συλλόγου, πρὸ πάντων δὲ ὅσας τὰ μέλη αὐτῆς μετὰ πολλῶν μόχθων περισυνέξαντα παρεχώρουν πρὸς ἀντιγραφὴν καὶ μελέτην· κατεβᾶλλον δὲ ἡ δέουσα μέριμνα ὅπως οὐ μόνον πανομοιότηπως καὶ πιστῶς ἀντιγράφονται ἀλλὰ καὶ προσεπισημειῶνται τὰ ὀνόματα τῶν δωρητῶν ἢ ἀνταποκριτῶν, ὁ χρόνος τῆς ἀντιγραφῆς, ὁ τόπος τῆς διατήσεως τοῦ μνημείου, αἱ διαστάσεις αὐτοῦ, πολλὰς δὲ καὶ ἡ διὰ μικρῶν στοιχείων ἀναπλήρωσις. Οὕτω δὲ κατωρθώθη ἡ ἐν τῷ κώδικι τούτῳ τῶν ἐπιγραφῶν τοῦ ἑλληνικοῦ φιλολογικοῦ συλλόγου, ὃν διακρίνομεν διὰ τῶν ἀρχι-

κῶν στοιχείων Κ. Φ. Σ., ἐγγραφῇ 685 ἐπιγραφῶν ἑλληνικῶν, λατινικῶν, παλμυρηνῶν καὶ σλαβικῶν μέχρι τῆς λήξεως τοῦ ΙΘ' αἰ. συλλογικοῦ ἔτους. Κατὰ δὲ τὴν περίοδον, ἥς τὰς εὐθύναις ἐνώπιον ὑμῶν δίδομεν, φιλόχρηστος ὁμήγουρις, ἀπεθησαυρίσθησαν ἐν τῷ κώδικι τούτῳ ἐπιγραφᾶι Θράκης μὲν 115, Μακεδονίας δὲ 19, Κριμαίας δὲ 3, Ἀσίας δὲ 1, Νήσων δὲ 7, ἦτοι τὸ ὅλον 145· καὶ κατὰ γλώσσας ἑλληνικαὶ μὲν 104, λατινικαὶ δὲ 35, ἑλληνο-λατινικαὶ δὲ 3, γαλλικαὶ δὲ 3. Ἐξ αὐτῶν δὲ τὰς πλείστας παρεχώρησε γενναιοφρόνως ὁ γεραρὸς ἡμῶν συνεταῖρος γεν. cap. C. G. Curtis ἦτοι τὸν ἀριθμὸν 130, 8 παρέπεμψεν ὁ σύλλογος καταχωρηθείσας μερὶμνη τοῦ κ. D. J. Mordtmann καὶ 7 προσήνεγκεν ὁ Σ. Ἀριστάρχης. Ἡ δ' ἐν τῷ κώδικι πιστῇ τούτων ἀντιγραφῇ ἐγένετο, τῇ ἐποπτειᾷ τῶν ρηθέντων κυρίων, διὰ τοῦ εὐσυνειδήτου ἀντιγραφέως κ. Α. Πανοπούλου, ἀμείβοντος τοῦ συλλόγου.

VII. ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΝ.

Αἰτησαμένη καὶ τυχοῦσα τῆς ἐπιψηφίσεως τοῦ συλλόγου ἡ ἐπιτροπὴ ἐπελήφθη ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἰουνίου τῆς ἐκδόσεως ἀρχαιολογικοῦ δελτίου, ἐπιφορτίσασα τῷ προέδρῳ αὐτῆς τὴν ἐπιστασίαν τῆς ἐπακριβοῦς αὐτοῦ τυπογραφικῆς ἐκτελέσεως· οὗτος δὲ, εἰ ἐπέτυχεν, ὀφείλεται τοῦτο τὸ μὲν εἰς τὴν ἀβρόφρονα συνεργασίαν τοῦ κ. Ὀδυσσεῶς Ἰαλέμου, προέδρου τῆς συντακτικῆς ἐπιτροπῆς, οὐδὲν πρόσκομμα εἰς εὐόδωσιν τοῦ ἔργου παρεμβαλόντος, τὸ δὲ εἰς τὴν φιλότιμον σύνταξιν τοῦ Νεολόγου, προσκομίσασαν ἐπ' αὐτῷ τούτῳ καὶ πανταδαπούς πηλοιογραφικούς χαρακτῆρας ἰδίᾳ δαπάνῃ. Οὕτω δὲ πειραιωθὲν διενεμήθη ἡδὴ πρὸς ὑμᾶς, φιλόχρηστος ὁμήγουρις, τὸ ἀρχαιολογικὸν δελτίον, μέρος ἀποτελοῦν ἀναπόσπαστον τοῦ ἐνιαυσίου τοῦ συλλόγου ταύχους.

VIII. ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ.

Α'. ΧΑΡΤΗΣ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΟΣ Κ/ΠΟΛΕΩΣ.

Γνωρίζετε, φιλόμουςος ὁμήγουρις, ὅτι ἡ ἀρχαιολογικὴ ἐπιτροπὴ συνέλαβεν ἡδὴ ἀπὸ τοῦ 1871 μεγαλεπήβολον σχέδιον, ἄξιον μὲν τοῦ ἐκλέξαντος αὐτὴν συλλόγου, χρήσιμον δὲ τῇ φιλοξενούσῃ αὐτὴν μεγαλοπόλει· ἀπεφάσισε δηλονότι ἵνα σχεδιογραφῆσθαι ἐπιτοπίως τοπογραφικὸν χάρτην συγκριτικὸν τῆς ἀρχαίας καὶ νέας Κωνσταντινουπόλεως· διότι παρετήρησεν ὅτι ἑλ-

λειπείς ἦσαν οἱ προγενέστεροι χάρται καὶ τοῦ-
του ἕνεκα μικρὸν συνέτεινον εἰς διασφρησιν πυλ-
λῶν χωρίων τῶν βυζαντινῶν χρονογράφων,
ἀπερ μόνον δι' ἀκριβοτέρου τοπογραφικοῦ χάρ-
του ἠδύναντο ἀσφαλές τυχὲν ἐρμηνείας.

Τὸ σχέδιον τοῦτο ἀμέσως τεθὲν εἰς ἐνέργειαν
ἠθικῶς τε καὶ ὑλικῶς ὑπεστηρίχθη τὸ κατ' ἀρ-
χάς παρὰ τοῦ συλλόγου, καὶ μικροῦ δὲ ἐπε-
ραιούτο, εἰμὴ ἀντίξοι περιστάσεις παρέλυσον
τοῦτο μὲν τὸν ζῆλον τῆς ἐπιτροπῆς, τοῦτο δὲ
τὴν ἀρωγὴν τοῦ συλλόγου.

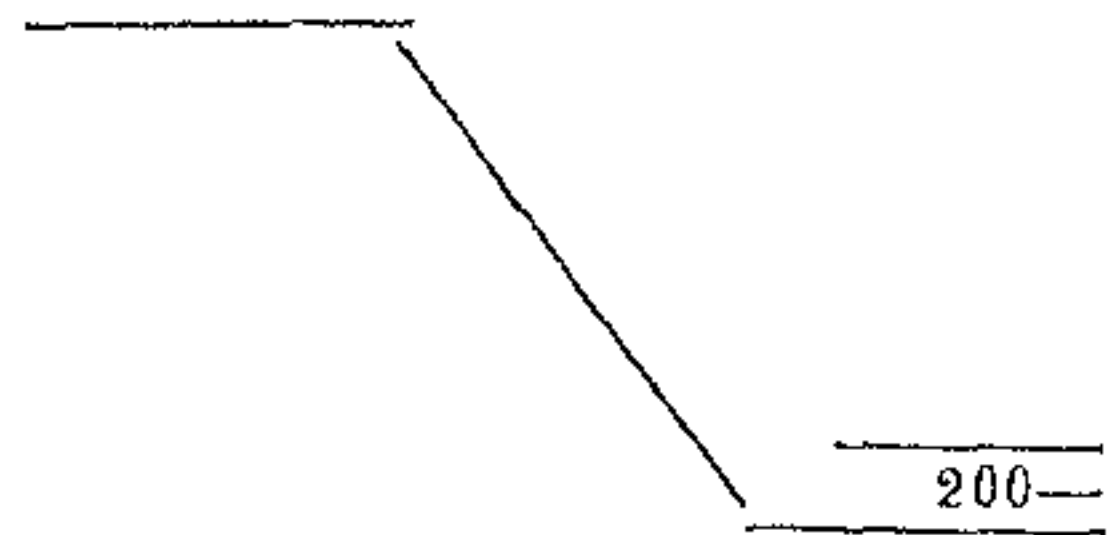
Οὐχ ἦττον ὁμως μέγα βῆμα ἐπὶ τὰ πρόσω
ἐγένετο· καὶ ἤδη ἀπὸ τοῦ 1871—1872 κα-
τηρτίσθη μὲν ὅλης τῆς ἐφικτῆς ἀκριβείας εἰς
κλίμακα 1/1000 τοπογραφικὸς χάρτης τῶν χερ-

σαίων τειχῶν Κωνσταντινουπόλεως, ἐντολῇ μὲν
καὶ ἀνωτάτῃ ἐποπτεῖα τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐπι-
τροπῆς, δαπάνη δὲ τοῦ συλλόγου, ἐπιστημο-
νικῇ δὲ συνεργασίᾳ τῶν ἐταίρων τῆς ἀρχαιολο-
γικῆς ἐπιτροπῆς κ. κ. Κ. Σ. Καραθεοδωρῆ καὶ
Γ. Δημητριάδου.

Πρὸς συμπλήρωσιν δὲ τοῦ ἔργου ἡ ἐπιτροπὴ
προσέλαθε τὸν ἐπιτήθειον καὶ εὐσυνείδητον καλ-
λιτέχνην κ. Μαναρᾶκην, εἰς ὃν ἀνέθετο τὴν
ἰγνογράφησιν τῶν ἀπόψεων τῶν τειχῶν Κων-
σταντινουπόλεως οὐ μόνον τῶν χερσαίων ἀλλὰ
καὶ τῶν θαλασσίων αὐτῶν. Ἐὖ ὅλον δὲ τῆς δα-
πάνης τοῦ τε χάρτου καὶ τῶν ἀπόψεων ἀνῆλθεν
εἰς διακοσίας περίπου λίρας ὀθωμανικῆς χρυ-
σῆς, ὡς ἐμφαίνεται ἐν τῷ ἐφεξῆς ἰσολογισμῷ.

Ἰσολογισμὸς ἀρχαιολογικῆς ἐπιτροπῆς.

Πίστωσις 1871—72 ^a	Α.Τ. 40.—
Πίστωσις 1872—73 ^b	» 58.67
Πίστωσις 1873—74 ^c	» 101.33

Εἰς τοπογρ. χάρτ. ΚΠ. 1871—72 ^d Α.Τ. 40.—	
Εἰς τοπογρ. χάρτ. ΚΠ. 1872—73 ^e » 50.—	
Σύνολον ^f	» 90 —
Εἰς ἀντιγραφὴν ἐπιγραφῶν κλ....	» 8.67
	» 98.67
Εἰς τοπογρ. χάρτ. ΚΠ. 1873—74 ^g » 41.33	
Ἐξόφλ. τοπ. χάρτ. ΚΠ. 1873—74 ^h » 7.33	
Μαναρᾶκη δι' ἀπόψεις τειχ. ΚΠ. ^θ » 47.67	
Εἰς ἀντιγραφὴν ἐπιγραφῶν κλ....	» 5.—
	Α.Τ. 200.—

Οὕτω δὲ καταρτισθεὶς ὁ χάρτης ἀπεστάλη
ὑπὸ τοῦ συλλόγου εἰς τὴν ἐκθεσιν τῶν Ὀλυμ-
πίων τοῦ 1875, ἐβραβεύθη δὲ διὰ τοῦ χρυσοῦ
μεταλλίου. Ἐκτατε δ' ἐναπέκειτο ἐν τοῖς ἀρ-
χείοις τοῦ συλλόγου.

Ἀλλὰ κατὰ τὴν φθίνουσαν ἤδη περίοδον
ἀδικον ἔκρινεν ἡ ἀρχαιολογικὴ ἐπιτροπὴ ἵνα
ἐπὶ πλέον ἡ λυχνία ὑπὸ τὸν μῦθον κρύπτηται,
ἀνεκδότου μένοντος οὕτω παρεσκευασμένου χάρ-
του. Καὶ ἤδη ἀπὸ τοῦ ἰουνίου 1880, ἐρευνή-
σασα προηγουμένως περὶ τοῦ ἀρμοδιωτέρου καὶ
οἰκονομικωτέρου τρόπου τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ
καὶ τυχοῦσα τῆς προαπαιτουμένης ἐπιδοκιμα-
σίας καὶ πιστώσεως 25 λ. τ. παρὰ τοῦ συλ-
λόγου, ἐπαλήφθη δραστηρίως τοῦ ἔργου. Ἐπε-
φόρτισε δὲ τὸν ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς κ. Γ. Δη-
μητριάδην ὅπως, μετὰ τὴν ἀναγωγὴν τοῦ το-

πογραφικοῦ χάρτου ἀπὸ τῆς κλίμακος 1/1000
εἰς κλίμακα 1/7500 ἐποπτεύη μὲν τὴν διὰ τοῦ
λιθογράφου κ. Βιτάλη ἀκριβῆ λιθογράφησιν τοῦ
ῤηθέντος τοπογραφικοῦ χάρτου μετὰ τῶν σχε-
τικῶν ἀπόψεων, τῶν ὑπὸ τοῦ κ. Μαναρᾶκη με-
ρίμνη τῆς ἐπιτροπῆς καὶ δαπάνη τοῦ συλλόγου
ὡς εἴρηται σχεδιασθεῖσιν, ὑποβάλλη δ' ἐγκαί-
ρως τὰς λιθογραφικὰς διορθώσεις εἰς τὴν ἔγ-
κρισιν τῆς ἡμετέρας ἐπιτροπῆς.

Ἐαυτοχρόνως δ' ἐπεμελείτο ἡ ἀρχαιολογικὴ
ἐπιτροπὴ τῆς συντάξεως ὀνομαστικοῦ καταλό-

^a ἐκθεσις ἐπιτρ. (Περιοδ. ζ' σ. 277) καὶ
ἐκθεσις Κ. Σ. Καραθεοδωρῆ 15 Ἰουν. 1873.
^b ἐκθεσις ἐπιτρ. (Περιοδ. ζ' σ. 300) καὶ
ἐκθεσις Κ. Σ. Καραθεοδωρῆ αὐτ.
^c ἐκθεσις Κ. Σ. Καραθεοδωρῆ καὶ Γ. Δημητριά-
δου 23 Ἰουν. 1872.
^d ἐκθεσις Κ. Σ. Καραθεοδωρῆ 15 Ἰουν. 1873.
^e ἐκθεσις Κ. Σ. Καραθεοδωρῆ αὐτ.
^f ἐκθεσις Κ. Σ. Καραθεοδωρῆ καὶ Γ. Δημητριά-
δου 23 Ἰουν. 1872.
^g ἐκθεσις Κ. Σ. Καραθεοδωρῆ 15 Ἰουν. 1873.
^h ἐκθεσις Κ. Σ. Καραθεοδωρῆ αὐτ.
^θ πρακτ. ἐπιτρ. 27 Δεκεμβρίου 1873.

γου, μέλλοντος συνεκδοθῆναι μετὰ τοῦ χάρτου
πρὸς ἐρμηνείαν τῶν ἐπ' αὐτοῦ δι' ἀριθμῶν ἀπεικο-
νιζομένων πυλῶν, πύργων, ἐπιπυργίων, ἐκκλη-
σιῶν, τεμενῶν καὶ λοιπῶν τοποθεσιῶν. Ἐνε-
κρίθη δὲ ἵνα ἐν μὲν τῷ καταλόγῳ τούτῳ συμ-
περιληφθῶσιν αἱ τε διάφοροι γινῶμαι τῶν τῆς
ἐπιτροπῆς μελῶν, ὑπαρχούσης τυχόν διαφωνίας
ἐπὶ τινῶν ὀνομάτων, καὶ αἱ παραπομπαὶ εἰς
τοὺς βυζαντινοὺς χρονογράφους καὶ τοὺς μετα-
γενεστέρους τοπογράφους τῆς Κωνσταντινοπό-
λεως, ἐπὶ δὲ τοῦ τοπογραφικοῦ χάρτου χαρα-
χθῶσιν οἱ εἰς τὸν συνεκδιδόμενον κατάλογον
παραπέμποντες ἀριθμοί, οἱ οἱ ἐγκρινόμενοι κοινῇ
ἐσημειούντο ἐπὶ τοῦ πρωτοτύπου τοῦ συλλόγου
χάρτου.

Ἡ ἐπιτροπὴ ἐνέκρινεν ἵνα ὁ ἐκδιδόμενος χάρ-
της μὴ ἐπιβαρυνθῆ δι' ὀνομάτων, ἀποβαίνων
οὕτως ἀναρμόδιος εἰς μελέτην, οὐ μόνον διότι ἡ
μέθοδος αὕτη ἐστὶν ἡ μᾶλλον παραδεδεγμένη
ἐν ταῖς τοιαύταις ἀρχαιολογικαῖς ἐκδόσεσιν,
ἀλλὰ καὶ χάριν εἰδικῶν λόγων· διότι ἐπὶ πολ-
λῶν μὲν ὀνομάτων οὐδὲως ἐπετεύχθη ὁμοφω-
νία μεταξύ τῶν τῆς ἐπιτροπῆς μελῶν, ἐν ἄλ-
λοις δὲ ὠδηγήθη ἡ ἐπιτροπὴ ἐκ τινῶν ἐπιγρα-
φῶν καὶ ἀλλαχού ἐξ ἄλλης αἰτίας. Οὕτω δὲ ὁ
ὑπὸ τοῦ συλλόγου καὶ δαπάναις αὐτοῦ ἐκδιδό-
μενος χάρτης κέκτῃται μὲν ἐπιστημονικῶν χα-
ρακτῆρα, διατελεῖ δὲ ἴσασι ἀκριβῆς καὶ ἀναλ-
λοίωτος, οἰανδ' ἦποτε ὀνοματολογίαν τῶν ἐπ' αὐ-
τοῦ δι' ἀριθμῶν σημειουμένων τοποθεσιῶν καὶ
ἂν προτιμήσῃ ὁ μελετῶν αὐτὸν ἐπιστήμων ἀνὴρ.

Ἄλλ' ὁμως, πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως
αὐτῆς ταύτης, ἐπάναγκες ὅπως ἡ ἐπιτροπὴ
ἔχουσα πρὸ ὀφθαλμῶν τὸν πρωτότυπον τοῦ
συλλόγου χάρτην, ἐφ' οὗ, ὡς ἔφημεν εἰπόντες,
ἐσημείωσεν ἐκάστην τοποθεσίαν δι' ἀριθμῶν,
ἀντιπαραβῆλθ' αὐτὸν πρὸς τὰς λιθογραφικὰς
διορθώσεις (εῤρευνες) τοῦ νῦν ἐκδιδόμενου
χάρτου καὶ ἐπενεγκοῦσα οἰασδ' ἦποτε ἀνεγκρίνη
τροποποιήσεις μεριμνήσῃ ὅπως αἱ οὕτω τελι-
κῶς ἐγκριθῆσαι διορθώσεις πιστῶς ὑπὸ τοῦ λι-
θογράφου ἐκτελεσθῶσιν. Ἐπειδὴ δὲ ἀπὸ τῆς 28
νοεμβρίου 1880 ἀφῆρθη, ὡς γνωστὸν τῷ συλ-
λόγῳ, ἀπὸ τῶν τῆς ἐπιτροπῆς χερῶν ὁ πρω-
τότυπος τοῦ συλλόγου χάρτης, οὐδὲως ἠδυν-
νήθη αὕτη, ἕνεκα τοῦ παρεμπροσθέντος τούτου
κωλύματος, ἵνα ἐκτελέσῃ τὴν ληφθεῖσαν αὐτῆς
ἀπόφασιν καὶ ἐπισυνάψῃ ἐν τέλει τοῦ ἤδη διανε-
μηθέντος ἀρχαιολογικοῦ δελτίου τὸν λιθογραφού-
μενον χάρτην μετὰ τῶν σχετικῶν ἀπόψεων καὶ
τὸν συνεκδιδόμενον κατάλογον τῶν ὀνομάτων.

Ἐλπίζει δὲ ὅτι κατὰ τὴν προσεχῆ περίοδον

θέλει τεθῆ εἰς θέσιν ἵνα ἐκπληρώσῃ καὶ τὴν ὑ-
ποχρέωσιν αὐτῆς ταύτην, ἣν ἀπέναντι τοῦ
ἐπιστημονικοῦ κόσμου ἀνεδέξατο.

Β'. ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ Κ/ΠΟΛΕΩΣ.

Ὁ μὲν κ. Dr J. Mordtmann ἀνέγνω πραγ-
ματικῶν ἐνδιαφερούσων περὶ τῆς τοπογραφίας
Κωνσταντινουπόλεως κατὰ τοὺς ἀραβίας χρονο-
γράφους, ὁ δὲ ἱατρός κ. Α. Mordtmann ἐκοι-
νοποίησε τῇ ἐπιτροπῇ σχέδιον περιβόλου τῶν
Βλαχερνῶν, ἰγνογραφηθὲν ὑπὸ τοῦ κ. Βοϊτσέτα.

Γ'. ΧΑΡΤΗΣ ΜΩΑΒ.

Ὁ κ. Dr Schroeder συνέταξεν, ὀδηγούμενος
ἐκ τῶν νεωτέρων τοπογραφικῶν ἐρευνῶν, χάρ-
την τῶν ἐστρατειῶν τοῦ Μέσα, βασιλέως τῆς
Μωάβ, πληρέστερον μὲν πολλαχού τῶν προγε-
νεστέρων ἔργων, δημοσιευθέντα δ' ἐν τῷ δελ-
τίῳ, δαπάνη μάλιστα τοῦ κ. J. R. van Mil-
lingen.

ΙΧ. ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ.

Μετὰ δὲ τὴν ἐπιτροχάδην ἀφήγησιν τῶν ἀ-
νωτέρω κατὰ τὸ πλείστον μᾶλλον εὐαρίστων
ἔργων τῆς ἐπιτροπῆς, καθῆκον ἡγοῦμαι ὅπως
ἀναπολήσω εἰς τὴν ὑμετέραν μνήμην καὶ λυπη-
ρόν τι γεγονός, τὴν ἀπώλειαν, λέγω, τοῦ ἐμοῦ
πολιοῦ φίλου καὶ τῆς ἀρχαιολογίας ὀτρυνοῦ θε-
ράποντος, τοῦ Dr A. Déthier. Ἄμα μαθοῦσα
ἡ ἀρχαιολογικὴ ἐπιτροπὴ τὸν θάνατον τηλι-
κούτου ἀνδρός ἔσπευσεν ἵνα συνέλθῃ ἐν ἐκτά-
κτῳ συνεδρίῳ καὶ ἐπιφορτίσῃ τὸν πρόεδρον
αὐτῆς ὅπως προσφωνήσῃ τὸν μακαρίτην τὸ ὁ-
στατον. Πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἀνατεθείσης αὐ-
τῷ ἐντολῆς, ὁ πρόεδρος συνοδεύσας μετὰ τῶν
πλείστων μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς τὸν νεκρὸν τοῦ
συναδέλφου αὐτῶν ἔστη ἐπὶ τοῦ τάφου καὶ ἀ-
πήγγειλεν ἐκ τοῦ προχείρου τάδε.

Permettez moi, messieurs, de verser
quelques larmes sur cette tombe, au nom
du comité archéologique de la société litté-
raire grecque de Constantinople, dont feu
le Dr Déthier faisait partie depuis plusieurs
années.

Présent à nos séances, il se distinguait
par l'urbanité de ses manières, par une vaste
et solide érudition, par une imagination
heureuse qui jetait une vive lumière sur
les points les plus obscurs de la science.
Absent, il mettait généreusement à notre

^a ἐκθεσις ταμ. συλλ. (Περιοδ. ζ' σ. 299).
^b ἐκθεσις ταμ. συλλ. (Περιοδ. ζ' σ. 327).
^c ἐκθεσις ταμ. συλλ. (Περιοδ. Η' σ. 333).

disposition ses ouvrages, publiés ou inédits, sur la topographie de Constantinople, sur l'épigraphie, sur la numismatique ainsi que sur d'autres branches de l'archéologie.

La carte de Constantinople qu'il a dressée sur les lieux de ses propres mains est un fruit de longues et laborieuses recherches et renferme des indications de la plus grande valeur; c'est lui qui a fixé le premier la position des portes militaires qui s'ouvraient tout le long des murs terrestres, construits sous Théodose II. Le nom de cet empereur nous transporte jusqu'à la colline du séraskérat, où Théodose II avait érigé autrefois un monument, dont le Dr Déthier a eu le mérite de retrouver l'emplacement, d'en donner la forme et les dimensions, d'en compléter les vers du frontispice, guidé qu'il a été par un morceau de marbre blanc portant quatre lettres. D'ailleurs plus d'une question topographique est élucidée dans les précieux commentaires que feu notre honorable collègue a joints à son édition de Critoboulos, qu'il avait traduit, annoté et imprimé bien avant que Mr Muller n'en ait publié le texte.

Messieurs, nous ne saurions ici passer sous silence les regrets que les amis des lettres éprouvent en ne voyant pas encore livrés à la publicité les quatre volumes de cette édition de Critoboulos, historiographe de Mahomet II, bien qu'ils soient déjà imprimés en compagnie d'opuscules grecs, latins, italiens, polonais, turcs, arméniens et géorgiens, relatifs à la prise de Constantinople, que notre savant ami a recueillis avec une louable persévérance et commentés dans leurs langues respectives. Ajoutons-y le vœu de voir bientôt paraître la description de Constantinople par Michel Aichmatote, dont le manuscrit avait été découvert et copié par le Dr Déthier dans la bibliothèque du sérail.

Mais cessons pour le moment les regrets et les vœux. Revenons aux faits qui sont plus éloquents et qui se pressent autour de nous.

Dans le domaine épigraphique, des investigations prolongées et fécondes ont été entreprises, messieurs, par l'archéologue infatigable, enseveli sous cette tombe. Ci-

tons de mémoire l'ouvrage capital sur l'épigraphie de Byzance, qu'il avait publié à Vienne en collaboration avec notre savant collègue feu le Dr A. Mordtmann: il contient toutes les inscriptions, antérieures à Constantin le grand, trouvées à Byzance ou relatives à cette belle et célèbre cité. On y remarque entr'autres une étude complète sur la colonne serpentine, dont la partie intacte attire encore aujourd'hui au milieu de la place de l'At-Méidan les regards des touristes, tout en inspirant des méditations aux penseurs. D'ailleurs vous savez, messieurs, que le Dr Déthier n'a pas circonscrit ses études épigraphiques dans l'enceinte de Byzance, mais qu'il les a étendues aussi loin que les limites de ce vaste empire. Son mémoire sur l'inscription crétoise de Dréros a produit — Vous Vous en souvenez — une impression profonde sur la république des archéologues; et nous sommes à même de vous assurer que les trésors épigraphiques qu'il a amassés durant sa longue carrière pourraient fournir à eux seuls ample matière à des ouvrages de longue haleine.

C'est avec une égale ardeur qu'il cultivait la numismatique: ses monographies sur les monnaies d'Aurélien, sur le massacre des monétaires sous Gordien etc. seront hautement appréciées par les connaisseurs, dès qu'elles auront vu le jour. Les idées neuves qu'il a émises sur la numismatique parthe et romaine, les pièces uniques qu'il a découvertes et illustrées, — telle que la médaille du dernier des Constantins — sont autant de titres à la postérité.

Toutefois si la plupart des écrits de notre savant collègue restent encore inédits, si son projet grandiose de fonder une école archéologique à Constantinople ne s'est point réalisé, il y a une belle œuvre, à laquelle il a voué une sollicitude constante et qu'il a eu le bonheur de voir arriver à bonne fin: nous voulons parler de la fondation du musée impérial, de son organisation sérieuse et de son ouverture au public. Ceux parmi Vous, messieurs, qui ont encore présent à l'esprit l'état dans lequel les antiquités étaient autrefois entassées à sainte Irène et comparent cet état à l'ordre scientifique qu'elles occupent aujourd'hui au Tehinli kiosk, se plairont à reconnaître avec nous

aussi bien les efforts couronnés d'un plein succès du directeur du musée que la libéralité éclairée du gouvernement impérial.

Arrêtons-nous, messieurs, sur le seuil du musée impérial; laissons aux biographes des hommes illustres de notre siècle le soin d'écrire en détail la vie si bien remplie du Dr Philippe Antoine Déthier; confions aux gens d'église la mission délicate de consoler une veuve inconsolable, des fils marchant à l'unisson de leur père dans la voie du devoir et de la droiture. Qu'il nous suffise de vous rappeler, messieurs, que la vie qui vient de s'éteindre était entièrement consacrée au culte de la science, à la recherche de la vérité. Aussi faisons-nous des vœux pour le repos de l'âme du défunt dans les bras du Seigneur, foyer de toute science, source de toute vérité.

Συγχαρήσατέ μοι, φιλόργιστος ὀνήγυρις, ἐάν, ὑπὸ βαθείας κατεχόμενος συγκινήσεως, ἀναγκάζωμαι ἵνα διακόψω ἐνταῦθα τὴν ἐτήσιαν τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐπιτροπῆς ἐκθεσιν.

Ὁ τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐπιτροπῆς πρόεδρος Σ. ΑΡΙΣΤΑΡΧΗΣ.

Μετά τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐκθέσεως ὁ κ. Πρόεδρος λέγει περὶ τῆς ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς αἰτουμένης πιστώσεως ὅτι ὁ Σύλλογος μεριμνήσει περὶ αὐτῆς.

Εἶτα ὁ κ. Ἄθρ. Μιχαήλ ἀναγινώσκει, ἀντὶ τοῦ ταμείου κ. Νικ. Βαμβάκη, τὴν ἐκθεσιν περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ ταμείου ὡς ἐξῆς.

Κύριοι,
Ἐμφανιζόμενος ἐνώπιον ὑμῶν ἕπως ποιήσωμαι τὴν ἐκθεσιν τῆς καταστάσεως τοῦ ταμείου τοῦ Συλλόγου, καὶ τῆς διαχειρίσεως τῶν χρημάτων αὐτοῦ, δὲν ἔχω καὶ ἐγὼ τὴν αὐτὴν εὐχρηστέτην τῶν ἐκθεσάντων τῆς λοιπῆς ἐργασίας τοῦ Συλλόγου, οἵτινες ὁμολογουμένως κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο παρουσιάζουσι περίσσειμα, οὕτως εἰπεῖν, πνευματικῶν ἐργασιῶν, ἐνῶ ἡμεῖς ἀλλείμματα, τούναντίον, εἰς τὰ οἰκονομικὰ τοῦ Συλλόγου θέλωμεν παρουσιάσει, χωρὶς βεβαίως ν' ἀποθαρρύνωμεν ἐν τούτῳ τὸν Σύλλογον, διότι ὅταν ἀτύχημα τι προέξηται ἐκ δεδικαιολογημένων αἰτίων, ὀφειλομεν νὰ ἔχωμεν τὸ θῆρος, καὶ τὴν πεποίθησιν ὅτι αἰρομένων τῶν αἰτίων, συναίρεται καὶ τὸ ἀτύχημα, τὴν δὲ δυσχέρειαν τῶν οἰκονομικῶν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο παρήγαγεν, ὡς γνωστόν, ἡ γενικὴ οἰκονομικὴ δυσχέρεια τῆς πρωτευούσης, καὶ ἐλπίζωμεν ὅτι τὸ σκότος τοῦτο θίλει παρῆλθει ταχέως, καὶ ὅς ἐμφανισθῆ πάλιν ἀνθηρότης εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου.

Ταῦτα προομιμασόμενοι, ἐρχόμεθα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἀναγινώσκοντες τὴν ἐν γένει κατάστασιν τοῦ ταμείου.

Ἐκθέσις ταμείου

Τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου κατὰ τὸ συλλογικὸν ἔτος 1880—81.

Εἰσπράξεις	
Ἀπὸ ὑπόλ. ταμ. παρελθ. συλλογικοῦ ἔτους.	Α. Τ. 482.78.60.
» τακτικὰς συνδρομὰς.	» 162.—
» καθυστερούσας »	» 26.—
» τοκομ. πιστωτικῶν	» 28.47
» δικαίωμα διπλωμάτ.	» 29.—
» κληροδότη Β. Σουλῆγη	» 30.—
» Δ. Γαμβάκον διὰ χάρι- την Περιοδικῶν	» 9.—
» Γ. Ν. Πασπάτην	» 4.40
» Στεφ. Π. Σκολιτζή.	» 11.—
» οἶκον Κ. Ἀλεξιάδου.	» 30.—
» Ἀλέξ. Βουτσινῶν.	» 15.—
» Χρ. Ζωγράφον ὑπὲρ διαγωνίσματος.	» 100.—
» Κ. Καραπάνον ἄμ.	» 21.93
» πωλῆσεις βιβλίων.	» 80
	<u>950.38.60</u>
	Α. Τ. <u>950.38.60</u>

Ἐδαπάνησιν.	
Εἰς μεθοδοσίαν	Α. Τ. 291.50
» διάφορα ἔξοδα.	» 18.33
» ἐκτάκτους δαπάνας	» 44.52
» ἀρχαιολογ. δελτίον	» 31.20
» Περιδικόν.	» 117.93
» διαγωνίσματα.	» 101.74
» φωτισμ. καὶ θέρμανσιν	» 11.13
» πυρασφάλιστρα.	» 24.06
	Α. Τ. 610.41
Μετρητὰ ἐν τῷ ταμείῳ	» 309.97.60
	<u>950.38.60</u>
	Α. Τ. <u>950.38.60</u>

Ἐν Κων/πόλει, τῇ 30 Ἀπριλίου 1881.

(ΕΛΛ. ΦΙΛΟΛΟΓ. ΣΥΛΛΟΓ. ΤΟΜ. ΙΕ΄)

Ὁ ταμίας Ν. ΒΑΜΒΑΚΗΣ.

Ἐξομιούμενον

Τοῦ Ἑλληνοφιλολογικοῦ Συλλόγου κατὰ τὸ συλλογικὸν ἔτος 1880—81.

Εἰσπράξεις.	
Συνδρομαὶ τακτικαί	Α.Τ. 162.—
» καθυστεροῦσαι	» 26.—
Δικαιώματα διπλωμάτων	» 29.—
Τοκουέρισμα πιστωτικῶν	» 28,47
Δ. Γαμβάκον διὰ χάρτην	
Περιοδικῶν	» 9.—
Γ. Ν. Πασπάτην	» 4,40
Στεφ. Π. Σκουλιτσή	» 11.—
Οἰκογένεια Κ. Ἀλεξιάδου	» 30.—
Ἀλέξ. Βουτσινᾶν	» 15.—
Πωλήσεις βιβλίων	» 80
	Α.Τ. 315,67
Ἐλλειμ. παρούσης διαχειρ.	» 223.— 538,67
	Α.Τ. 538,67

Δαπάναι.	
Μισθοδοσίαι	Α.Τ. 291,50
Διάφορα ἔξοδα	» 18,33
Ἐκτακτοὶ δαπάναι.	» 44,52
Ἀρχαιολογικὸν δελτίον	» 31,20
Περιοδικῶν	» 117,93
Φωτισμὸς καὶ θέρμανσις	» 11,13
Πυρασφάλιστρα	» 24,06 538,67
	Α.Τ. 538,67

Ἐν Κωνστανπόλει, τῆς 30 Ἀπριλίου 1881.

Ὁ ταμίης Ν. ΒΑΜΒΑΚΗΣ.

Ἐπισημαίνεται, κύριοι, ἡ οἰκονομικὴ κατάστασις τοῦ ταμείου τοῦ Συλλόγου, εὐχόμεθα δὲ ὅπως ἡ προηγουμένως ἐκφορηθεῖσα πεπολιθισὶς ἡμῶν, περὶ μελλούσης οἰκονομικῆς ἀνθηρότητος αὐτοῦ, σὺν Θεῷ πραγματοποιηθῆ.

Ἐν Κωνστανπόλει, τῆς 7/19 Μαΐου 1881.

Ὁ ταμίης

(Ἵπογ.) Ν. ΒΑΜΒΑΚΗΣ.

Μετά δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐκθέσεως τοῦ ταμείου ὁ κ. Πρόεδρος προτείνει καὶ ὁ Σύλλογος ἀποδέχεται ὅπως ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν κ. κ. Θ. Κουσοῦδη καὶ Μ. Βελλογιάννη ἐξελέγη τὰ τοῦ ταμείου.

Κατόπιν λύεται ἡ συνεδρίασις.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΧΑΔ'.

(Ἐκτακτος).

Ἐτῆς 10 Μαΐου 1881.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. Πρ. ΒΑΣΙΛΑΔΟΥ.

Ἐπέτειος ἑορτῆ.

Ἡ μεγάλη τοῦ Συλλόγου αἵθουσα ἦν πλήρης φιλομούσων ἐξ ἑκατέρων τῶν φύλων, ἐν οἷς διεκρίνοντο ὁ ἐνταῦθα κρεσσευτής τῆς Ἑλλάδος κ. Ἀνδ. Κουντουριώτης, ὁ γενικός πρόξενος κ. Ἀλ. Μαθιουδάκης, ἡ Α. Σ. ὁ ἀγιος Φιλαδέλφειας κ. Γεράσιμος, ἀντιπρόσωπος ἐνταῦθα τοῦ Ἱεροσολυμητικοῦ Ὁρόνου, καὶ πλείστοι τῶν ἐν τε τοῖς γράμμασι, ταῖς ἐπιστήμασι καὶ τῷ ἐμπορίῳ διαπρεπεῖ κατεχόντων ἄνδρων.

Σεβαστὴ καὶ φιλόμουσος ἀμήνηρος,

Ἐπιστότον τοῦτο ἔτος, ἐξ οὗ ὁ Φιλολογικὸς Σύλλογος ἱδρύεται ὡς δὲ ἄλλα τινὰ τῶν αἰκοσιν ἐτῶν, οὕτω καὶ τὸ συλλογικὸν τοῦτο ἔτος οὐκ ἦν φειδρὸν οὐδὲ χαρῆς πρόξενον, ἀλλὰ λύπης καὶ πικρῶν δοκιμασιῶν. Πόθεν αὐταί; αἱ πλείστα οὐκ ἐκ τῶν τυχαίων περιστάσεων, καὶ τῶν πολιτικῶν περιπετειῶν προήλθον, ἀλλ' ἐξ ἡμῶν αὐτῶν, ἐξ οἰκείων ἐλλείψεων, ἃς συνήθως οἱ ξένοι ὀνειδίζουσιν ἡμῖν τοιαῦται δὲ μάλιστα τὰ ἀψίκορον καὶ τὸ ἄγαν φιλότιμον εἰς κακίην ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ἐξοκέλλον φιλοδοξίαν. Διὸ τοῦ λόγου ἀρχόμενος τὴν ὑμετέραν ἐπικαλοῦμαι εὐμένειαν, ὅπως μετὰ παρησιασ εἶπω πικρὰς τινὰς ἀληθείας, διότι συνήθως αἱ κατὰ τὰς ἐπιτελείους ἑορτὰς τῶν Συλλόγων τὰς λογοδοσίας τῶν πεπραγμένων ποιούμενοι μιμοῦνται τὸν ἐπιτήδειον ἐκείνον ζωγράφον, ὃς ἀποκρύπτων τὴν ἐκ τῆς ἀπωλείας τοῦ δεξιοῦ ὀφθαλμοῦ ἀσχημίαν τοῦ Μακεδόνα Φιλίππου, ἐζωγράφει αὐτὸν ἐκ τοῦ πλαγίου, δεικνύων οὕτω μόνον τὴν καλὴν ὄψιν· ἀλλ' ἐμοὶ ἐπιτρέψατε ἵνα μὴ τὸν τρόπον τοῦτον μεταχειρισθῶμαι, διότι φρονῶ, ὅτι πάσαι αἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ἀληθείας διδασκατικαὶ εἰσι καὶ ὠφελίμοι.

Χθὲς ἐτι καὶ πρόην ὁ Φιλολογικὸς Σύλλογος μέγας ἦν καὶ πολὺς καὶ δημοφιλὴς καὶ τῆς εὐνοίας πάντων ἀπολαύων καὶ παρὰ πάντων ἐπαίνων καὶ εὐλογιῶν ἀξιούμενος· ἀλλ' ὁ Σύλλογος εἰς μέγαν καὶ ἀσυγχώρητον ὑπέπεσεν ἀμάρτημα, ἐξῆσεν αἴκοσιν ἔτη, τοῦτο ἦν τὸ ἀψίκορον μεταβολῶν δεόμενος καὶ νέων πραγμάτων, τὰ ἔτη ὡς αἰῶνας ὑπολογίζεσθαι μεταβολῶν ἀρχὴ ἦν χρεια καὶ νέου τινὸς ἐν Κωνσταντινουπόλει καθιδρύματος τὸν αὐτὸν μὲν προτιθεμένου σκοπὸν ἄλλο δὲ φέροντος ὄνομα· διότι, καὶ τὸ ὄνομα Σύλλογος ἀπερηχάσθη καὶ ἐσκαρῖασε. Διὸ τοῦτο ἐν τισιν ἐπαρχίαις φιλοτιμοῦνται μιμῆσθαι τοῖς ἐν τῇ πρωτεύουσῃ φίλους τῶν νεοφωτιστῶν ἀδελφοτήτων, ἐναθρονόμενοι μὲν ὅτι τὰς τῶν συλλόγων παραλύουσιν ἐνεργείας, ἐπιλανθάνομενοι δὲ ὅτι διχοτομοῦσι τὰς εκπαιδευτικὰς ἐργασίας καὶ προκαλοῦσιν οὐλομένας ἐριδας καὶ διχοστασίας· παρὰδειγμα ἔστω ἡ ἐν Ραιδεστῷ ἀδελφότης, ἥτις ἦν ὅλως περιττὴ, συλλόγου ἡδὴ ἀπὸ πολλοῦ ὑπάρχοντος καὶ καλῶς ἐνεργούντος.

Πρώτους δὲ τὸ ἀψίκορον κατέλαβε τοὺς ἐπὶ φιλογενεῖαν καὶ φιλομουσίαν διακρινόμενους, οἵτινες πρὸ τινων μὲν ἐτῶν προθύμως ἀνήγγελλον τῷ Συλλόγῳ ὅτι κατ' ἔτος αὐτῷ χρηροῦσιν ἀνὰ διακοσίας λίρας, ὅπως αὐτὰς τοῖς ἀπόροις τῶν ἐπαρχιῶν σχολείοις διανεμή, καθὲ ἐν τῷ νέῳ αὐτοῦ ὀρῖζει κανονισμῷ· ὁ δὲ Σύλλογος ἄσμενος ἀποδεχόμενος τὴν ἐτήσιαν ταύτην τῶν φιλομούσων ἀνδρῶν προσφορὰν, εὐεργέτας τῶν ἀπόρων σχολείων συμφώνως τῷ νέῳ αὐτοῦ κανονισμῷ ἀνέγραψεν αὐτοῖς, καὶ τὸν πίνακα τουτονὶ μνημεῖον αἰδίων τῆς εὐεργεσίας αὐτῶν ἀνηρτήσθη. Τὸ περὶ εὐεργετῶν ἀθροῦν τοῦ κανονισμοῦ ἔχει οὕτως. «Εὐεργέται τοῦ Συλλόγου ἢ τῶν γραμμῶν ἢ τῶν ἀπόρων σχολείων, κατὰ τὸν σκοπὸν τῆς προσφορᾶς, ἀναγράφονται καὶ ἀνακηρύσσονται ὅσοι ἢ πρὸς προαγωγὴν τοῦ Συλλόγου, ἢ πρὸς ἐκδόσιν τῶν Ἑλληνικῶν συγγραμμάτων, τῶν πατέρων τῆς Ἑκκλησίας ἢ καὶ ἄλλων διδασκατικῶν καὶ ὠφελίμων βιβλίων, ἢ πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ἀπόρων σχολείων, προσφέρουσι κατ' ἔτος ἑκατὸν ὀθωμανικὰς λίρας καὶ ἐπέκεινα, ἢ ἐφάπαξ ὡς κεφάλαιον χιλίας καὶ πλέον».

Ἐὰ δὲ πράγματα ἔτη τινὰ καλῶς ἔβαινον οἱ φιλόμουσοι ἄνδρες ἐχρηροῦσαν κατ' ἔτος τακτικῶς τὰ ὑπὲρ τῶν ἀπόρων σχολείων ὑπεσχημέναν χρημῆματα, ὁ δὲ Σύλλογος καθῆκον ἐκπληρῶν, ἐξ ὀνόματος τῶν ἀπόρων σχολείων, τὸν δίκαιον αὐτοῖς ἀπένεμεν ἔπαινον κατὰ τὴν

ἐπέτειον αὐτοῦ ἑορτῆν· ἀλλὰ τὸ ἐπάρκτον ἀψίκορον, ὁ βλάσφημος οὗτος δαίμων, ἀπὸ πάντων ἐτῶν τὴν καλὴν ἀρμονίαν τῆς παιδείας καὶ τοῦ πλοῦτος ἐτάραξεν· αἴφνης καὶ ἄνευ αἰτίας, ὅτι καὶ ἐν λέγουσι προφασίζόμενοι, διότι ἔκτοτε τὰ πλοῦτα αὐτῶν εὐτυχῶς ἐδιπλασιάσθησαν καὶ ἐτριπλασιάσθησαν, αἴφνης, λέγω, καὶ ἄνευ ἄλλης αἰτίας ἢ τῆς ἀψικρίας οἱ χρηροῦντες τὰς ἐτησίους ὑπὲρ τῶν ἀπόρων σχολείων προσφορὰς, ἐπαύσαν προσφέροντες αὐτὰς, καὶ οὐ μόνον τὸν Σύλλογον ἀπεστέρησαν τὴν εὐχάριστον τοῦ ἀπονέμεν αὐτὰς κατ' ἔτος τὸν δίκαιον ἔπαινον, ἀλλὰ καὶ τὸ σκληρὸν καθῆκον ἐπέβαλον αὐτῷ λέγειν αὐτοῖς δημοσίᾳ κατὰ τὴν ἐπέτειον αὐτοῦ ἑορτῆν, ἀνδρες φιλόμουσοι, μὲνησθε, ὅτι καὶ ὑμεῖς καταληθθέντες ὑπὸ τῆς κοινῆς νόσου, τοῦ ἀψικροῦ, ἐπελήθησθε τῶν λόγων καὶ τῶν ὑποσχέσεων ὑμῶν, μὲνησθε ὅτι ὀφείλετε τοῖς ἀπόροις σχολείοις τῶν ἐπαρχιῶν ἀνὰ χιλίας λίρας».

Ἐἴ ἄλλο ἔδει ποιῆσαι τὸν Σύλλογον; Ἐπατέ μοι. Ἐίδει ἀπὸ τοῦ πίνακος τοῦτου ἀπαλείψαι τὰ ὀνόματα αὐτῶν ὡς ἀθετησάντων τὰς ἐαυτῶν ὑποσχέσεις; Οὐχί. Ταῦτο οὐδεὶς ἡμῶν ἐπιθυμεῖ οὐδὲ συμβουλεύει τῷ Συλλόγῳ· ἀλλ' οὐδ' ὁ Σύλλογος πράξει ποτέ τοιοῦτόν τι· ὁ γέγραπται γέγραπται· ὁ Σύλλογος ἀναγράφει ἐπὶ πίνακι τὰ ὀνόματα τῶν ἐπὶ φιλομουσίᾳ διασῆμων τοῦτων ἀνδρῶν ὡς εὐεργετῶν ἀνηρτήσθη αὐτὰ ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν συνεδριάσεων, ὅπως ἡ μνήμη αὐτῶν ἀθάνατος μὲνη καὶ εὐλογητὴ ἐν γενεαῖς γενεῶν. Οἱ βλαπτισθέντες λοιπὸν ἐν τῇ κολυμβήθρῃ τοῦ Συλλόγου εὐεργέται τῶν ἀπόρων σχολείων, καὶ ἔσονται ἀναγεγραμμένοι ὡς τοιοῦτοι· ἐν δὲ νῦν μὴ χρηροῦσι τὰ ὑπεσχημένα, ὁ Σύλλογος ἐγγράφει κατ' ἔτος αὐτοῖς ὀφειλέτας τοῖς ἀπόροις σχολείοις, εὐχόμενος ἵνα καὶ τὴν ἀψικρίαν αὐτῶν κόρος καταλάβῃ (τὰ ὅμοια τοῖς ὁμοίοις πολλὰκις θεωροῦνται) καὶ ἐπανέλθῃ ἢ προτέρω φίλιαν πρὸς τὸν Σύλλογον καὶ ἡ εὐνοία αὐτῶν καὶ γενναιοδωρία πρὸς τὰ ἀπορα σχολεία· διότι ἐκ τῆς ἀψικρίας αὐτῶν μεγάλη ἐπὶ τῆς βλάσφη. Τὸ παρὰδειγμα ἦν τε καλὸν ὅν τε καλὸν τυγχάνη ὅν, μεταδοτικὸν ἔστι καὶ, ὡς ἡ συνήθεια λέγει, κολλητικόν. Τούτους ἐμιμήσαντο καὶ ἄλλοι, πύσαντες προσφέρουν ὅσα ὑπὲρ τῶν ἀπόρων σχολείων προσέφερον, καὶ οὕτως εἰς κλάδος, οὐχ ὁ ἐλάχιςτος, τοῦ εὐκέρπου συλλογικοῦ δένδρου, ὁ ὑπὲρ τῶν ἀπόρων σχολείων, ἐμπαρῆθη πρὸς ὄρον.

Εἰς δὲ τὸν μακροῦν αὐτοῦ οὐ μικρὸν ῥοπήν ἔσχε καὶ ἑτέρα τῶν ἡμετέρων ἐλλείψεων, τὸ ἀγαθὸν φιλότιμον. Ἐξ οὗ ὁ Σύλλογος ἱδρύται, ἀνεφάνησαν ἐν τῇ ἡμέτρᾳ πόλει ἄνδρες ζήλου θερμοῦ καὶ φιλογενείας καὶ φιλομουσίας μεστοὶ καὶ φιλότιμοι λίαν, ἀσχέλλοντες ἐπὶ τούτῳ μάλιστα, ὅτι οὔτε τοῦ φιλολογικοῦ Συλλόγου οὔτε ἄλλου τινὸς ἐγένοντο ἱδρύται. Τούτου ἕνεκα, καίτοι ὁ ἡμέτερος Σύλλογος καὶ οἱ ἄλλοι οὐδὲν ἔσχον ἀποκλειστικὸν πνεῦμα, ἀλλὰ τὴν κοινὴν συνεργασίαν τῶν ὑπαδῶν τοῦ λογίου καὶ τοῦ ἐμπολαίου Ἴρμου, καὶ καθόλου τὴν σύμπραξιν πάντων, θεμελιώδη αὐτῶν ἀνεκλήρυσαν ἀρχήν, οἱ περὶ ὧν ὁ λόγος φιλότιμοι, πρωταγωνιστεῖν ὀρεγόμενοι, οὔτε αὐτοὶ οὐδὲν τρόπον ἠθέλον συμμετέχειν τῶν ἔργων τῶν συλλόγων, νομίζοντες ὅτι τὰ δευτερεῖα αἰετίζουσιν, ὅτι καὶ ἂν πράξωσιν, ἄτε τὴν πρώτην θέσιν προκρίτα λαδόντων τῶν συλλογιτῶν (οὕτως ἐκάλουν τοὺς ἐν τοῖς συλλόγοις ἐργαζομένους), οὔτε τοὺς χορηγοῦντας τοῖς συλλόγοις χρήματα εἶων χορηγεῖν, λέγοντες αὐτοῖς ὅτι· αὐμεῖς μὲν εἰσφέρετε χρήματα, τὰς δὲ τιμὰς καὶ τὴν δόξαν λαμβάνουσιν οἱ συλλογίται, τοὺς δὲ συλλόγους ἐκκίχον ὡς παρακμάσαντας, ὡς νεκρὰ σωματεῖα, ὡς οὐδὲν πράξαντας· τινὲς δὲ ἐμέμφοντο τοῖς συλλόγοις καὶ διότι οὐ κατώρθωσαν ἀναστella τὴν τῶν ῥωσικῶν στρατιῶν ἐπὶ τὴν Θράκην ἐπιδρομήν, οὐδὲ κωλύσαι τὴν συνθήκην τοῦ ἀγίου Στεφάνου! λέγοντες δὲ ὅτι αὐτοὶ πολλὰ καὶ μέγιστα ἔχουσι σχέδια πρὸς ἀναγέννησιν τοῦ ἔθνους, ἀπέδειξαν ἔργῳ, ὅτι τὸ κάλλιστον ἐξ ὧν ἔπραξάν ἐστιν ὅτι τύπον καὶ ὑπογραμμὸν ἔλαβον τοὺς συλλόγους οὗς ἐκκίχον, τούτους μιμούμενοι καὶ τὰς ἐγκυκλίους αὐτῶν ἀντιγράφοντες.

Τοιοῦτον τὸ πάθος τῶν ἀγαν φιλοτίμων· τὰ δὲ ὑλέθρια αὐτοῦ ἀποτελέσματα οὐ διέλαθον τὴν προσοχὴν τοῦ Πλουτάρχου λέγοντος· «φιλότιμοι φύσεις ἄλλως μὲν οὐ κακὰ εἰσι, τὸ δὲ φθονεῖν τοῖς ὁμοίοις διὰ δόξαν οὐ μικρὸν ἐμπόδιον τῶν καλῶν πράξεων ἔχουσι· ποιοῦνται γὰρ ἀνταγωνιστὰς τῆς ἀρετῆς, οἷς πᾶρσσι χρῆσθαι συνεργοῖς».

Τοσοῦτον δὲ πέρυσι καὶ προπέρυσι τὸ πάθος τῶν φιλοτίμων ἐτάραττε τὰ πνευματικὰ τινῶν τῶν ἡμετέρων ὁμογενῶν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, ὥστε πρὸς κειρὸν ἔβυσαν αὐτῶν καὶ αὐτοί, οὔτινες, ὡς ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτῶν, συνήθως ἐξ ὑψηλοτέρης περιωπῆς κρίνουσι τὰ πράγματα, καί, ὡς πρόσκοποι, τὴν κοινὴν ποδῆγετοῦσι

γνωμὴν, λίθους κατὰ τῆς κεφαλῆς τῶν συλλογιτῶν ἐκσφενδονίσαντες· ἀλλ' οὗτοι ὀλίγῳ ὕστερον συνιδόντες, ὅτι οἱ ἐκ φιλοτιμίας ἀνταγωνισμοὶ καὶ ἡ κατὰ τῶν συλλόγων καταπορὰ ὀλέθρια ἔχουσι ἀποτελέσματα, διχροστασίας μὲλλοντες προκαλεῖν καὶ ἀντενεργείας, οὐκ ἐδίστασαν ὑπὲρ τῶν συλλόγων ὑπερμαχεῖσθαι· ἀλλὰ τί ἂν εἴπωμεν περὶ τῶν ἀξιοθέντων μὲν τῶν ὑπάτιων τιμῶν τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου, οὐκ ἀπαξιωσάντων δὲ αὐτομνηστῆσαι πρὸς τὴν ἀνταγωνιστομένην τοῖς συλλόγοις μερίδα; καὶ αὐτὸς δὲ ὁ πέρυσι τοῦ Συλλόγου προεδρεύων ὑποκύψας τῇ φορᾷ τῶν πραγμάτων, ἦτοι δικαιοῦ τὸ βιαϊότατον ὑπερτάτα χερὶ, τὴν μὲν πρώην συνεργάζετο μετὰ τῶν ἀνταγωνιστομένων τοῖς συλλόγοις, τὴν δὲ ἐσπέραν μετὰ τῶν προεδρείων τῶν συλλόγων, παίζων ἐν οὐ παικτοῖς τὸ διπορτον τοῦ λεγομένου τριοδίου.

Ταῦτα δὲ λέγω οὐχ ὅπως μήπω ἐπουλωθεῖσαι πληγὰς ἀναξέσι, οὐδ' ὅπως συνδυασίω τὰ πάθη, ἀλλ' ὅπως ἀποδειχθῆ ὅτι ὁ ἐπικινδυνότατος τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν οὐκ ἐνεδρεύει ἔξωθεν, ἀλλ' ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν ἐμφωλεύει καὶ ταύτην ἔχει ὀρηκτήριον. Τούτον φυλαξάμεθα, τούτον ἐκδιώξωμεν, ἂν θέλωμεν σταθερόν τι καὶ ἀσφαλὲς οἰκοδομησάμεν· ἄλλως, ἂν κατὰ μὲν τῶν ξένων ἐχθρῶν τοῦ ἑλληνισμοῦ δυσανασχετῶμεν καὶ κραυγάζωμεν, ὅτι τὰ ἡμέτερα συνταράσσουσι, τὸν δ' ἔσω ἐχθρὸν μὴδ' ὑπ' ὄψει λαμβάνωμεν, ἐπὶ ψέμμῳ οἰκοδομοῦμεν, οὐδὲ κατορθώσομέν τι, οὐδ' ἂν ἡ ψέμμος χρυσίτις τυγχῆναι οὔσα. *Ἡ ἔνωσις ἀποτελεῖ τὴν δύναμιν.*

Ὁ δὲ Φιλολογικὸς Σύλλογος, ὡς εἴπομεν, πρὸς οὐδένα τὴν ἑαυτοῦ σύμπραξιν ἀπηνόηστρο, ἥττων γινόμενος φθόνου καὶ ἀντιζηλιῶν, ἀλλὰ πρὸς πάντας ἀδελφικὴν ἔτεινε χεῖρα προσκαλῶν ἵνα πάντες ἐν ἐνὶ πνεύματι καὶ μιᾷ καρδίᾳ ὑπὲρ ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἀγίου ἀγωνίζωνται σκοποῦ, τῆς ἐνισχύσεως τῆς παιδείας καὶ τῆς διαδόσεως τῶν γραμμάτων καὶ ἐπιστημῶν εἰς τὸ ἡμέτερον ἔθνος.

Τοιαύτην κατάστασιν πραγμάτων εὐρομέν πέρυσι ἐγκυταλελειμμένην ἡμῖν ὡς κληρονομίαν, ὅτε τὴν προεδρείαν ἀνελάθομεν· καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐνομίσσαμεν, ὅτι ἦν δυνατὸν τῷ σκάφει τοῦ Συλλόγου πλεῦσαι πλησίον, μὴδὲν ὑποστέλλοντι τῶν ἰστίων αὐτοῦ· ἀλλ' οὐ πολὺς παρήλας χρόνος, καὶ κατενόησαμεν, ὅτι τὸ μὲν ἕνεκα τῶν πολιτικῶν περιπετειῶν, τὸ δὲ ἕνεκα τῶν λόγων, οὗς ἀνωτέρω ἐξέθεμεθα, ὠφείλομεν πράξαι, ὅτι ὁ κυβερνήτης πράττει, ὅταν τὸ μὲν πλοῖον πλήρῃ ἔτι πλησίον, μακρόθεν

ὁμοῦς βλέπῃ τρικυμίαν ἐπαρχομένην, οὐ διαστάζων εὐθύς τὰ ἰστία ὑποστέλλαι, εἰς ἐν μόνον προσέγων τὸν νοῦν, ἀποφυγεῖν τὸν κίνδυνον. Τούτο καὶ ἡμεῖς ἐπράξαμεν· εἰ δὲ καλῶς πέπραχται, ὁ ἐξῆς λόγος δηλώσει· ἀφηγοῦμενος τὰ πεπραγμένα τῷ Συλλόγῳ κατὰ τὸ ἦδη ληξάν συλλογικὸν ἔτος.

ΒΒ'.

Μέλη τοῦ Συλλόγου.

Νέα μέλη τοῦ Συλλόγου τακτικῶς μὲν ἐξελέχθησαν 32, ἐπίτιμα δὲ 12, ἐν οἷς οἱ ἐνταῦθα πρέσβεις τῆς Γερμανίας καὶ Γαλλίας, ὁ κόμης von Hatzfeldt καὶ ὁ κ. Ch. Tissot, καὶ οἱ καλὴν χρῆσιν τοῦ πλοῦτος ποιούμενοι Στ. Ζαφειρόπουλος ἐν Μασσαλίᾳ, I. Βιττώρης ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ οἱ ἀδελφοὶ Βουτταῖν, Ἀλέξανδρος καὶ Ἰωάννης, γενικὸς ἐν Ὀδησσῷ τῆς Ἑλλάδος πρόξενος· ἀπωλέσαμεν δὲ δύο σπουδαίους ἐπίτιμους, τὸν διδάκτορα Φίλιππον Dethier διευθυντὴν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ Μουσείου, γνωστὸν δὲ διὰ τὰς βυζαντινὰς αὐτοῦ μελέτας, καὶ τὸν χρηστὸν καὶ φιλόπον Θεοχάρην Τάγγην, πρώτως ὑπὸ τοῦ σκληροῦ θανάτου ἐφαρπασθέντα ἀπὸ τῶν κόλπων τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ καὶ ἀπὸ τοῦ Συλλόγου. Ὁ μακαρίτης, καίπερ πολυσχολος, οὐδαμῶς ὀλιγόρει τῶν ἀνατιθεμένων αὐτῷ ὑπὸ τῆς φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς ἔργων· ὁ δὲ διδάκτωρ Dethier καὶ ἀναγκάσματα ἐποίησεν οὐκ ὀλίγα, ἐν οἷς πολλὰς τὰ μέλη τοῦ Συλλόγου ἐξέπληττε διὰ τὰς τομιασὰς αὐτοῦ εἰκασίας καὶ συμπεράσματα, καὶ μέλος ἦν φιλόπον τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐπιτροπῆς.

Τούτων ἕνεκεν ὁ Σύλλογος τὴν βθεῖαν αὐτοῦ ἐκφράζει λύπην ἐπὶ τῷ θανάτῳ αὐτῶν, τὴν δὲ μνήμην αὐτῶν οὐ παύεται τιμῶν ὡς ἐταίρων ἀγαθῶν, διότι τοιοῦτον τὸ γέρας τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν· ὁ δὲ πρόεδρος τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς κ. Σ. Ἀριστάρχης καὶ λόγον ἐπικηδεῖον γαλλιστὶ κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ ἐξεφώνησεν ἐξ ὀνόματος τοῦ Συλλόγου καὶ τῆς ἐπιτροπῆς, ἐξυμνήσας τὰς ἀρχαιολογικὰς γνώσεις καὶ τὰς ἄλλας ἀρετὰς τοῦ μακαρίτου Dethier· ὁ λόγος τοῦ κ. Στ. Ἀριστάρχου δημοσιευσθήσεται ἐν οἰκείῳ τόπῳ.

Πρὸς δὲ ὁ Σύλλογος καὶ ἀντεπιστέλλον αὐτοῦ μέλος ἀπώλεσε τὸν ἐν Σέρραις ἰατρὸν Θεοδωρίδην, ὃς ἀκαμάτως ὑπὲρ τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐμόχθησεν ἐν Μακεδονίᾳ, ἱδρύσας τὸν ἐν Σέρραις Φιλεκαπαιδευτικὸν Σύλλογον καὶ πολλὰ ἔτη αὐτοῦ προεδρεύσας.

Κ'.

Συνεδριάσεις τοῦ Συλλόγου.

Συνεδριάσεις τοῦ Συλλόγου τακτικαὶ μὲν ἐγένοντο 30, ἐκτακτοὶ δὲ 4, μία μὲν κατὰ τὰς πύσεις τοῦ θεοῦ πρὸς ἀνάγνωσιν τῶν πολλῶν ἐπιστολῶν, ὡς ὁ Σύλλογος ἐκομίσαστο, τρεῖς δὲ τελευταῖον πρὸς ἀνάγνωσιν τῶν ὑπὸ τοῦ ἐνδεκτοῦ ἀρθροῦ τοῦ κανονισμοῦ ὀριζομένων ἐκθέσεων καὶ πρὸς ἐκλογὴν τῶν κοσμητῶν τοῦ νέου συλλογικοῦ ἔτους. Ἐν δὲ ταῖς τακτικαῖς συνεδριάσεσιν ἀνεγνώσθησαν αἱ ἐξῆς πραγματεῖαι, 1) περὶ τῶν Ὀμηρικῶν λέξεων τῶν σωζομένων ἐν τῇ κοινῇ γλώσσῃ τοῦ λαοῦ ὑπὸ Κ. Κοντοπούλου· 2) περὶ τῆς στήλης τοῦ ἡμίχου Πορφυρίου τῆς περιωπείας ἐν τῷ προκλήτῳ τῆς Ἀγίας Εἰρήνης ὑπὸ τοῦ διδάκτορος τῆς ἰατρικῆς κ. Α. Morfmann· 3) περὶ θρησκείας καὶ ἐπιστήμης ὡς συμμάχων ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ κ. Δ. Σταματιῆδου· 4) περὶ τοῦ φωτοφώνου τοῦ Bell ὑπὸ τοῦ ἀρχιτροῦ τῆς Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου κ. Σ. Μαυρογένους· 5) περὶ τῶν ὀρνίθων τοῦ Ἀριστοφάνους ὑπὸ Μ. Παραινίκα διευθυντοῦ τῆς ἐν Σμύρῃ Ἐκπαίδευτικῆς Σχολῆς. Αἱ δὲ ἄλλαι ἦσαν ἐκπαιδευτικαί, ἦτοι 6) περὶ τοῦ ἐν Βρυξέλλαις διεθνoῦς παιδαγωγικοῦ συνεδρίου καὶ τῶν ἐν αὐτῷ συζητηθέντων ζητημάτων τῆς πρώτης καὶ μέσης ἐκπαιδεύσεως· 7) περὶ τῆς πρώτης ἢ δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν Γερμανῶν κατὰ τὴν δεκάτην ἔκτην ἑκατονταετηρίδα· 8) περὶ Βάκωνος καὶ περὶ ἐπαγωγικῆς καὶ ἐποπτικῆς μεθόδου· 9) περὶ Κορμενίου καὶ τῶν παιδαγωγικῶν καὶ διδακτικῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων· 10) περὶ τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν Γερμανῶν κατὰ τὴν δεκάτην ἑβδόμην ἑκατονταετηρίδα· 11) περὶ Λωκίου καὶ τῆς παιδαγωγικῆς αὐτοῦ συγγραφῆς, Διέψεις περὶ ἀγωγῆς· 12) περὶ τοῦ παιδαγωγικοῦ συστήματος τῶν Ἰησουϊτῶν· 13) περὶ Φραγκίου καὶ τῶν ἐν Ἀλλῇ ἐκπαιδευτικῶν αὐτοῦ καθιδρυμάτων· 14) περὶ Ρουσσίου καὶ τῶν ἐν τῷ Αἰμιλίῳ παιδαγωγικῶν αὐτοῦ ἀρχῶν· 15) περὶ Βασεδοβίου καὶ τοῦ φιλάνθρωπικοῦ αὐτοῦ καθιδρυματος· 16) περὶ Ροχοβίου καὶ τῶν ἐκπαιδευτικῶν αὐτοῦ εὐεργητικῶν πρὸς τοὺς χωρικοὺς· 17) περὶ τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν Γερμανῶν κατὰ τὴν δεκάτην ὀγδόην ἑκατονταετηρίδα· 18) περὶ Πισταλόττι καὶ τῶν παιδαγωγικῶν αὐτοῦ μεταρρυθμίσεων καὶ τῆς μεταφύτευσεως αὐτῶν ἐν Γερμανίᾳ ὑπὸ τῶν μαθητῶν καὶ ὑπαδῶν αὐτοῦ, ἐν οἷς διαπρέπει ὁ Διστερβέγιος· 19) περὶ τῶν παιδικῶν κήπων Φρου-

βίου 20) περί τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν Γερμανῶν κατὰ τὴν 19' εκατονταετηρίδα καὶ περί τῆς νῦν καταστάσεως αὐτῆς. Ἀνεγνωσθησαν πρὸς τοῦτους 1) τὸ περί συντάξεως Νασελληρικῆς Χρηστομαθείας πρόγραμμα τοῦ Καρλκνείου ἀγῶνος· 2) ἐκθεσις περί συντάξεως νέου Ὀδηγοῦ τῆς πρώτης ἐκπαιδεύσεως ἀμφοτέρων τῶν φύλων· 3) τὸ περί συντάξεως νέου Ὀδηγοῦ τῆς πρώτης ἐκπαιδεύσεως προγράμμα τοῦ Βουτσινάου ἀγῶνος. Ἡ ἐκθεσις καὶ τὰ προγράμματα εἰσιν ἔργον τῆς συντόνου μελέτης καὶ τῶν μύθων τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἀλλὰ διὰ τί τοῦτο τὸ ἔτος ὁ Σύλλογος τοσοῦτον περί τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἡσχολήθη; Εἰς ταῦτα ὁμιλησάμενος, οὕτως εἶπεν, ἤχη ὑπὸ τοῦ αἰσθηματος τῆς αὐτοσυντηρήσεως. Ἐπειδὴ τὸ ἀψίκορον καὶ τὸ ἄγαν φιλότιμόν τινων περικύλισαν πρὸς ἡμᾶς τὰς ὑπὲρ τῶν ἀπόρων σχολείων ἐνεργείας αὐτοῦ, δι' ὧν στενῶς μετὰ τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἀδελφῶν συλλόγων συνεδέετο, ὡφείλε καταδειχθῆναι, ὅτι ἐν χειρὶν ἔχει ἄλλα μέσα τελεσιουργότερα καὶ ἀποτελεσματικώτερα ἢ τὰ κερμῆτα ἃ κατ' ἔτος διένεμε. Τὰ χρήματα βεβαίως ἀναγκαῖα εἰσι, διότι ἀνευ τούτων οὐδὲν ἐστὶ γενέσθαι τῶν δεόντων· ἀλλὰ μόνον πάλιν τὰ χρήματα οὐδὲν ἢ μικρὸν ὠφελοῦσιν, ἂν ἢ μὲν πρώτη καὶ μέση ἐκπαίδευσις χωλῶσιν, αἱ δὲ σχολαὶ κακῶς ὡς διωργανωμέναι, αἱ δὲ διδασκαλικαὶ μέθοδοι ἐλλείπει, οἱ δὲ διδάσκαλοι ἄμοιροι παιδαγωγικῶν γνώσεων καὶ κακῶς κατηρησμένοι. Διὰ τοῦτο τὰ ἐκπαιδευτικὰ ζητήματα ἐμελέτησεν ὁ Σύλλογος ὅπως ὑποδείξῃ τοῖς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τίνων μὲν μεταρρυθμίσεων χρῆζει ἢ πρώτη καὶ μέση ἐκπαίδευσις τοῦ ἡμετέρου ἔθνους, τίνων δὲ ἢ διοργανώσις τῶν σχολείων, τίνων δὲ αἱ διδασκαλικαὶ μέθοδοι, καὶ τίνων παιδαγωγικῶν γνώσεων οἱ διδάσκαλοι ὀφείλουσιν εἶναι κάτοχοι ὅπως ἀξιοὶ καταστῶσι τῆς ἀποστολῆς αὐτῶν. Ταῦτα δὲ τὰ ἐκπαιδευτικὰ ζητήματα βλέπει ὁ Σύλλογος καταστάντα νῦν τὸ κυριώτατον μέλημα τῶν πεπολιτισμένων λαῶν, διότι πάντες τὴν μεγάλην ἀλήθειαν κατενόησαν τοῦ Βακωνίου ἀξιώματος, ἢ ἐπιστήμη ἐστὶ δύναμις, ὅτι ὁ ἔχων λαὸς πλείους γνώσεις, ὁ μᾶλλον πεπαιδευμένος καὶ πεφωτισμένος, οὗτος κέκτηται καὶ πλείονας ὕλικῆς καὶ ἠθικῆς δυνάμεις. Τὸ ἀξίωμα δὲ τοῦ Βακωνίου ἔχει ὀρθῶς λεγόμενον οὐ μόνον περί τῶν μεγάλων ἔθνων ἀλλὰ καὶ περί τῶν μικρῶν· τούτου παράδειγμα πρόκειται ἡμῖν τὸ βελγικὸν ἔθνος, ὁ μετὰ ζήλου καὶ ἐπιμελείας

καλλιεργήσαν τὸ ἀξίωμα τοῦ Βακωνίου, οὐ μόνον ἐκτῆσατο ὕλικῆς καὶ ἠθικῆς δυνάμεις. Διὸ πνευματικῶν πύργων κατὰ Αὐγουστον τὴν πεντηκονταετηρίδα τῆς αὐτονομίας καὶ ἐλευθερίας αὐτοῦ, καθήκον ἐνόμισεν, ἕνα σὺν ταῖς ἄλλαις ἐσρατῆς τελέσει καὶ ἐσρατῆς τῆς ἐπιστήμης, συγκαλοῦν ἐν Βρυξέλλαις διεθνῆς παιδαγωγικὸν συνέδριον, ὅπως οἱ λόγοι αὐτοῦ τοῖς ἀπεσταλμένοις τῶν κυβερνήσεων καὶ τῶν ἐπιστημονικῶν συλλόγων ἐπιδείξωνται τὰ τε ἄλλα ἐκπαιδευτικὰ καὶ τὸ πρότυπον σχολείου τῆς πρώτης ἐκπαιδεύσεως, συζητήσῃσι δὲ μετ' αὐτῶν καὶ τινὰ τῶν σπουδαιοτάτων ἐκπαιδευτικῶν ζητημάτων, ἐν οἷς καὶ τὰ ἐξῆς εἰς τὴν πρώτην ἐκπαίδευσιν ἀναφερόμενα.

1.) Τίς ὁ σκοπὸς πρὸς ὃν ἀποβλέπει ὁ νομοθέτης παρασκευάζων τὸ πρόγραμμα τῆς πρώτης ἐκπαιδεύσεως; Ὁ σκοπὸς ἐστὶν ἡ κτήσις ὁρισμένων γνώσεων ἢ ἡ ὁλοσχάρης καλλιέργεια τῶν φυσικῶν νοερῶν καὶ ἠθικῶν δυνάμεων;

2.) Πῶς διοργανωτέον τὰ σχολικὰ μουσεῖα;

3.) Ἡ ἐκπαίδευσις τῶν κορασίων ἀπαιτεῖ ἀγωγὴν εἰδικὴν καὶ εἰδικὸν πρόγραμμα;

4.) Ποῖόν ἐστὶ τὸ πρόγραμμα τῶν μαθημάτων τῶν διδασκαλείων;

5.) Ἡ πείρα ἀπεκάλυψε σκοπέλους, οὓς ἀποφυγεῖν ἀνάγκη, ἐν τῇ χρήσει τῶν ἐσρατῆτικῶν μεθόδων;—αἱ ἐσρατῆτικαὶ μέθοδοι εἰσὶν, ὡς γνωστὸν, ἡ κρηπίς πάσης διδασκαλίας ἐν τῇ δημοτικῇ σχολῇ, οἷα νῦν συγκεκρότηται ἐν τῇ ἐσρατῆτικῇ ἑυρώπῃ.

6.) Τίς ἢ σπουδαιότης τῆς γεωμετρίας καὶ τῆς ἰσχυρογραφίας ἐν τῇ πρώτῃ ἐκπαίδευσί;

7.) Τίνες αἱ ἀτηρήσεις, αἱ εἰς χρέσιν τιθέμεναι ἐν τῇ πρώτῃ Σχολῇ; ἱκαναὶ εἰσὶν ἀναπτύξαι τὴν αὐτενέργειαν, τὸ αὐτόβουλον, τὴν κρίσιν καὶ τὸν λογισμὸν τῶν μαθητῶν;

8.) Ἐν τίνι μέτρῳ ἢ πρώτῃ ἐκπαίδευσί ὀφείλει τὰς γραμματικὰς περιλαμβάνειν θεωρίας;

9.) Ἐν τίνι μέτρῳ καὶ διὰ τίνων μεθόδων διδασκτέον τὴν ἱστορίαν ἐν τῇ πρώτῃ σχολῇ; κτλ. κτλ.

Ἐκαστος καταλαμβάνει νῦν διὰ τί περί τοῦ ἐν Βρυξέλλαις διεθνούς ἐκπαιδευτικοῦ συνεδρίου καὶ τῶν ἐν αὐτῷ συζητηθέντων ζητημάτων πολὺς ἐγένετο λόγος ἐν ταῖς συνεδριάσεσι τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου· διότι ἂν μὴ καὶ παρ' ἡμῶν λυθῶσι πρότερον τὰ ζητήματα ταῦτα, αὐδαμῆα μεταρρυθμίσεις τῆς πρώτης παιδείας καὶ τῶν σχολείων αὐτῆς κεραιωτῆ ἐστὶ· τὰ αὐτὰ δὲ ῥητέον καὶ περί τῶν μεταρρυθμίσεων. τῆς μέ-

σης παιδείας καὶ τῶν σχολῶν αὐτῆς. Ἡ πείρα τῶν ἄλλων διδάσκει καὶ ἡμᾶς τί πρακτέον· διότι καὶ ἐν τῇ Ἀνατολῇ οἱ ἔχοντες λαοὶ πλείονας γνώσεις, οἱ μᾶλλον πεπαιδευμένοι καὶ πεφωτισμένοι, οὗτοι καὶ πλείονας κτήσονται ὕλικῆς καὶ ἠθικῆς δυνάμεις. Καὶ ἐν τῇ Ἀνατολῇ τὰ πρωτεία, ἢ ὑπεροχὴ πρόκεινται ἄλλα τῆς παιδείας, τῆς ἀγωγῆς, τῆς γνώσεως, παρὰ πάντων δὲ τῶν ζένων ὁμολογεῖται, ὅτι τὸ ἡμέτερον ἔθνος πρωτεῖα κατὰ τὴν φιλομαθειαν καὶ τὰ γράμματα· οὐδ' ἦν ἄλλως γενέσθαι ἢ φιλομάθεια ἀρχαία ἐστὶ τοῦ Ἑλλήνου ἀρετῆ καὶ πατροπαράδοτος κληρονομία, οἶονε δευτέρα αὐτοῦ ἀποβῶσα φύσις· ὁ Πλάτων ἦδη παραβάλλων τοὺς Ἕλληνας πρὸς τοὺς Αἴγυπτίους καὶ Φοινίκας λέγει, ὅτι ἐπὶ φιλομαθείᾳ διακρίνονται καὶ τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος ἐμπορεύεται, ἀλλ' ὁ θεὸς τοῦ ἐμπορίου, ὁ Ἴριμῆς, ἦν καὶ θεὸς τῶν λόγων· οἱ δὲ διασημότεροι τῶν ἐπὶ σοφῶν, ὁ Θαλῆς καὶ ὁ Σόλων, μετῆλθον χρόνον τινὰ τὸ ἐμπόριον· καὶ κατὰ τοὺς νεωτέρους ὡσαύτως χρόνου; ὁ Κοραῆς ἔτη τινὰ ἦν ἔμπορος ἐν Ὀλλανδίᾳ· ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἢ ἑλληνικὴ φιλομάθεια νικᾷ τὴν ἐμπορικὴν κλίσιν· ὁ Ἕλληνας φύσει τοῦ εἰδέναι ὀρέγεται· φύσει ἀγαπᾷ τὴν παιδείαν καὶ τὰ γράμματα.

Τοῦτο δὲ καὶ αὐτοὶ οἱ ἀντίπαλοι αὐτοῦ ἀναγνωρίζουσιν, ἐξ ὧν πρόκττουσι· διότι τοσοῦτον λυσιπῶδως μαίνονται κατὰ τῆς ἑλληνικῆς παιδείας καὶ τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, ὥστε οὐ μόνον τὰ ἑλληνικὰ φῶτα ἀπέσβεσαν ἐν ταῖς χώραις αὐτῶν, πάντα τὰ πρότερον ὑπάρχοντα ἑλληνικὰ σχολεῖα καταστρέψαντες, ἀλλὰ ταῦτα καὶ ἐν ταῖς χώραις τῆς Θράκης καὶ Μακεδονίας καὶ Ἡπείρου ἐπεχίρησαν σβῆσαι, τὰς ἐν ταῖς χώραις αὐτῶν περιουσίας τῶν ἡμετέρων σχολείων συλῆσαντες, νομίζοντες, ὅτι αὐτοὶ εὐκόλως πρωτεύουσι κατὰ τὴν παιδείαν καὶ τὰ γράμματα, ἂν τὰ ἡμέτερα σχολεῖα παραλύσῃσι κατορθώσωσιν ἢ καὶ κλείσῃσι· γῆτιοι! πρὸς κέντρα λακτιζουσι. Τὸ πῶς τῆς ἑλληνικῆς παιδείας ἀπ' αἰῶνων σελαγίζων ἀνὰ πᾶσαν τὴν ἐσρατῆικὴν ἑυρώπην οὐδέποτε ἐκλείψει ἐν αἷς τὸ πρῶτον ἀνέλαμψε χώραις· τούναντίον αἱ ἀγενεῖς προσβολαὶ ἀναζώπυρῆσουσιν αὐτὸ λαμπρότερον, διότι ἐξεγερούσι τὴν ἀγανάκτησιν πάντων τῶν Ἑλλήνων καὶ ὑπεκκλύσουσι τὸν ζῆλον καὶ αὐτῶν τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἀποδημούντων καὶ που ὑπονυσταζόντων, ὅπως ἐκπληρώσωσι τὸ καθῆκον αὐτῶν πρὸς ἀναξιοπαθοῦντας ἀδελφοὺς τὴν τῶν πασχόντων σχολείων ἀναλαμβάνοντες προστασίαν.

Ὁ δὲ Σύλλογος καὶ τι πλέον προσδοκᾷ ἐκ τῶν νέων ἐπιδημιῶν καὶ σταυροφορῶν κατὰ τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, τὴν διόρθωσιν δηλονότι τῶν κακῶς ἔχόντων ἐν τοῖς ἡμετέροις σχολείοις· διότι ἀναγκασθήσονται οἱ ἡμέτεροι ἀναγῆσαι ἀπὸ τοῦ ληθῆργου καὶ τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα περιφρουρήσει ὡς κέρην ὀφθαλμοῦ, ἐνισχύοντες καὶ βελτιοῦντες αὐτὰ.

Ὁ Σύλλογος οὐκ ἀπέκρυψεν ἀλλὰ πολλὰκις εἶπε τοῖς ἐθέλουσιν ἀκούειν, ὅτι ἔχομεν μὲν φιλομάθειαν εἶπερ τι καὶ ἄλλο ἔθνος, ἀμοιροῦμεν ὅμως ἀληθοῦς καὶ τελείας παιδείας, διότι ἢ ἐν τοῖς σχολείοις ἡμῶν διδασκαλὴν ἐπιπέλαιος τίς ἐστὶν ἡμιμάθεια καὶ ἀτελής διδασκαλία μαθημάτων τινῶν, ἢ δὲ ἀγωγή, σωματικὴ τε καὶ πνευματικὴ, ἢ παναρμόνιος δηλαδὴ ἀνάπτυξις καὶ μάρψσις τῶν σωματικῶν καὶ ψυχικῶν δυνάμεων, οἷα ἐπὶ τῶν ἡμετέρων προγόνων ὑπῆρχεν, ὅπως ἐλλείπει ἐν τε τοῖς σχολείοις τῆς πρώτης καὶ ἐν τοῖς τῆς μέσης παιδείας. Τοιούτη ἢ πικρὰ ἀλήθεια.

Ἄλλ' ἡμεῖς καὶ κατὰ τι ἕτερον διαφέρομεν τῶν ἄλλων πεφωτισμένων λαῶν, ὅτι μέγρι χρόνῳ οὐδὲν ἔχομεν διδασκαλεῖον πρὸς παρασκευὴν καὶ καταρτισμὸν διδασκάλων, ἀλλ' οἱ διδάσκαλοι ὡς μύκητες αὐτόματοι ἐφύοντο· μόλις δὲ ὀλίγος χρόνος ἐξ οὗ ἐνόησαμεν ὅτι χρεῖαν ἔχομεν διδασκαλείων· ἀλλὰ καὶ νῦν ἐτι οὐπω κατενόησαμεν τί δύναται ἀξίος διδάσκαλος· ἀλλὰ ὅμως κατενόηθη καὶ ἐρρήθη, ὅτι οἱ περὶ σχολείων νόμοι τῶν πεπολιτισμένων ἔθνων ἐν μόνον ὠφελον ἔχειν ἄσθρον τὸ ἐξῆς· «Ἐκαστον σχολεῖον ἐχέτω ἀξίον διδάσκαλον»· διότι ἀξίου διδασκάλου ὑπάρχοντος πάντα τὰ ἄλλα ἔθρησεν τοῦ νόμου περιττὰ ἀποβαίνουσιν.

Τί λοιπὸν ποιητέον πρὸς κτῆσιν τῆς ἀληθοῦς παιδείας; ὁ Σύλλογος εἴληφεν ὑπ' ὄψιν τὴν συμβουλὴν, ἣν ἄλλοτε ὁ Σωκράτης ἔδωκε Περικλεῖ υἱῷ Περικλέους τοῦ πάνυ ἐρωτῶντι αὐτὸν «τί ἂν ποιοῦντες οἱ Ἀθηναῖοι ἀναλάβοιεν τὴν ἀρχαίαν ἀρετὴν;—οὐδὲν ἀπόμυρον δοκεῖ μοι εἶναι, ἀπεκρίνατο ὁ φιλόσοφος· ἀλλ' εἰ μὲν ἐξεμρόντες τὰ τῶν προγόνων ἐπιτηδεύματα, μηδὲν χεῖρον ἐκείνων ἐπιτηδεύσειεν, οὐδὲν ἂν χεῖρους ἐκείνων γενέσθαι, εἰ δὲ μὴ, τοὺς γε νῦν πρωτεύοντας μιμούμενοι καὶ τούτοις τὰ αὐτὰ ἐπιτηδεύοντες, ὁμοίως μὲν τοῖς αὐτοῖς χρώμενοι, οὐδὲν ἂν χεῖρους ἐκείνων εἶεν, εἰ δ' ἐπιμελέστερον, καὶ βελτίους».

Πρὸς κτῆσιν ἄρα τῆς ἀληθοῦς καὶ τελείας παιδείας δύο ἔχομεν μιμησασθαι παραδείγματα, τὸ τῶν ἡμετέρων προγόνων καὶ τὸ τῶν

γών πρωτεύοντων ἔθνων. Ἡ τῶν ἡμετέρων προγόνων παιδεία ἦν ἀγωγή καὶ διδασκαλία (education of instruction). Ἡ δὲ ἀγωγή αὐτῶν ἦν πλήρης τοῦ ὅλου ἀνθρώπου, πνευματικὴ δηλονότι καὶ σωματικὴ, αἶνα τὰ σώματα βελτίω ἔχοντες, λέγει ὁ Πλάτων, ὑπηρετῶσι τῇ διανοίᾳ χρηστῇ οὕσῃ καὶ μὴ ἀναγκάζονται ἀποδειλῆν διὰ τὴν πονηρίαν τῶν σωμάτων καὶ ἐν τοῖς πολέμοις καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις πράξεσιν».

Ἄν ταύτην τὴν τῶν προγόνων παιδείαν ἀναλάβωμεν ὁλοσχερῆ, τὴν ἀληθῆ ἐξομεν παιδείαν, καὶ ἐν αὐτῇ ἀνατρεφόμενοι κατορθώσομεν τὸ τοῦ ἠγέως πρὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἀχιλλεῖα παράγγελλμα.

αἶν ἀριστεύειν καὶ ὑπεύροχον ἔμμεναι ἄλλων μηδὲ γένος πατέρων αἰσχυνέμεν, οἱ μέγ' ἀριστοί.

Καὶ περὶ τῆς παιδείας τῶν ἡμετέρων προγόνων ἐκτενῆ ποιήσομαι λόγον κατὰ τὸ ἐλευσόμενον συλλογικὸν ἔτος.

Ἐκ δὲ τῶν νῦν πρωτεύοντων ἔθνων διδασκτικώτατόν ἐστι τὸ τῶν Γερμανῶν παράδειγμα. Τοῦτου ἕνεκα τοσοῦτος περὶ τῆς δημοτικῆς αὐτῶν παιδείας ἐγένετο λόγος ἐν ταῖς συνεδριάσεσι τοῦ Συλλόγου, τοῦτου ἕνεκα ἐπιτρέψατέ μοι σύντομον ἀνακεφαλαίωσιν αὐτῶν ποιήσασθαι καὶ νῦν. Ἐν Γερμανίᾳ τὸ πρῶτον ἡ δημοτικὴ ἴδρυται παιδεία, ἡ παιδεία τοῦ λαοῦ, ὑπὸ τοῦ μεγάλου αὐτῆς θρησκευτικοῦ ἀναμορφωτοῦ, τοῦ Μαρτίνου Λουθήρου. Ἡ ἀναμόρφωσις τοῦ Λουθήρου ἦν ὁλοσχερῆς τῆς σχολικῆς μεταρρυθμίσεως, διότι αὐτὸς τε καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ἀνεγνώρισαν, ὅτι κανονικὴ ἀγωγή τῆς νεότητος ἀπαραίτητος ἐστὶ βέβαιος τῆς ἀναγεννήσεως τοῦ λαοῦ. Ὁ προτεσταντισμὸς ἀπαιτεῖ ἕνα ἕκαστος διανοητῆ, ἐρευρῆ, ἐκλέγη, πράττη ἀφ' ἑαυτοῦ, καὶ ἀποφασίζῃ τὰς πράξεις αὐτοῦ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ συνείδησιν καὶ βούλησιν διατηρῶν δὲ τῷ ἀνθρώπῳ τὴν προσωπικὴν ἀξίαν, τὴν ἐλευθερίαν τοῦ διανοεῖσθαι καὶ τοῦ πιστεύειν, ἐπιβάλλει αὐτῷ καὶ τὸ βαρὺ καθῆκον τῆς ἠθικῆς αὐτοῦ διευθύνσεως ἕκαστος χρῆζει φωτισμοῦ ὅπως ἑαυτὸν ὁδηγήῃ.

Ἐκ ταύτης τῆς θεμελιώδους ἀρχῆς τοῦ προτεσταντισμοῦ προήλθεν ἡ πολλαπλασιαστικὴ τῶν σχολείων καὶ πᾶσα καθόλου ἡ πνευματικὴ κίνησις τῶν προτεσταντικῶν λαῶν καὶ προκοπή. Ὅποια δὲ ἦν ἡ κατάστασις τῶν σχολείων πρὸ τῆς θρησκευτικῆς ἀναμορφώσεως διδάσκει ἡ μᾶς ὁ Λούθηρος· ἀπύρχουσι ἄνθρωποι, λέγει, κατὰ παράδοξον τρόπον λατρεύοντες τῷ Θεῷ νηστεύουσι, φοροῦσι σκληρὰ ἐνδύματα καὶ πρᾶτ-

τουσι πολλὰ τῆς δοκούσης εὐλαθείας ἔργα, ἀλλὰ τυφλώττους πρὸς τὴν ἀληθῆ, τὴν θεῖαν λατρείαν τοῦ οἴκου, ἀγνοοῦσι παιδεῦσαι τὰ ἑαυτῶν τέκνα· πιστεύουσιν μοι, ὅτι ἀναγκαιότερόν ἐστι λαμβάνειν φροντίδα περὶ τῆς ἀνατροφῆς τῶν τέκνων σου, ἢ λαμβάνειν συγχωροχάρτια. Καθ' ἑκάστην γεννῶνται παιδία ἅτινα αὐξάνουσιν, ἀλλ' οὐδεὶς δυστυχῶς φροντίζει περὶ τῆς πτωχῆς νεότητος, ἐῶσιν αὐτὴν κατατρίβειν τὸν χρόνον ὅπως ἂν ἐθέλῃ· εἶδομεν πολλοῦ διδασκτικοῦ ὅπως ἀμαθείς, οὐδὲν ἀγαθὸν καὶ πρόσφορον δυναμένου διδάσκειν, ἀγνοοῦντας καὶ αὐτὸν τὸν τρόπον τοῦ διδάσκειν καὶ μαρτυροῦνται».

Ταῦτα βλέπων ὁ ἀρχηγὸς τῆς μεταρρυθμίσεως τὴν περίπυστον ἐκείνην ἐπέστειλε τῷ 1525 προτροπικὴν ἐπιστολὴν πρὸς τὰς ἀρχὰς τῶν γερμανικῶν πόλεων. Ἄπροφιλεῖς μοι κύριοι, λέγει μεταξὺ ἄλλων, κατ' ἔτος μεγάλας ποιεῖτε δαπάνας ὑπὲρ πυροβόλων, ὀδῶν, γεφυρῶν, καὶ τοσοῦτων ἄλλων ὁμοίων πραγμάτων, ὅπως πόλις τις πρόσκαιρον εὐρὴ εἰρήνην καὶ τινα εὐπορίαν. Διὰ τί οὐ τὰς αὐτὰς ποιήσασθε δαπάνας ὑπὲρ τῶν ἀπόρων νέων, ὅπως ἐξ αὐτῶν παρκατευθῆτε τινὰς ἀξίους διδασκτικούς; Ἡ εὐδαιμονία πόλεως τινος οὐ μόνον ἐκ τῆς ἐπισωρεύσεως ὀησαυρῶν ἐξήρτηται, οὐδ' ἐκ τῆς κταστικῆς στερεῶν τειχῶν καὶ εὐπερῶν οἰκιῶν, οὐδ' ἐκ τῆς μεγάλης πληθύσεως πυροβόλων καὶ ἀνωφελῶν ὀπλισμῶν· τούναντιον ἡ πόλις, ἐν ἣ ταῦτα ἀφθονα ὑπάρχουσιν, ἂν ὁ κυβερνῶν αὐτὴν τύχῃ πρᾶξῃ, κινδυνεύσει μείζους καὶ ὀλεθριωτέρας καταστροφὰς ὑποστῆναι. Ἡ ἀρίστη καὶ εὐποριώτατη εὐδαιμονία, ἡ σωτηρία καὶ ἡ δύναμις πόλεως τινος ἐδρεύουσιν ἐν τῇ κτήσει πολιτῶν πεπαιδευμένων, καλῶς ἀνατετραμμένων, λογικῶν, τιμίων· διότι οὗτοι δύνανται συλλέξει, φυλάξει, καὶ καλῶν ποιήσασθαι χρῆσιν τῶν ὀησαυρῶν καὶ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν. Ἐπειδὴ λοιπὸν πᾶσα πόλις ἔχει χρεῖαν ἀνδρῶν, ἡ δὲ λειψανδρία πανταχοῦ μέγιστον τῶν κακῶν, χρῆ εἰδέναι, ὅτι οἱ ἄνδρες οὐκ αὐτομάτως γεννῶνται, ἀλλ' ὀφείλομεν μετὰ μόχθων ἐκπαιδεῦσαι καὶ παρασκευάσαι αὐτούς· ὀφείλομεν πανταχοῦ καλὰ ἰδρύσαι σχολεῖα τῶν ἀρρένων καὶ τῶν ὀηλέων. Ἡ πολιτεία δεῖται ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, ὅπως οἱ μὲν ἄνδρες δύνωνται καλῶς κυβερνᾶν τὴν χώραν καὶ τοὺς ἀνθρώπους, αἱ δὲ γυναῖκες καλῶς τὰ ἑαυτῶν τέκνα ἀνατρέφειν καὶ διευθύνειν τὸν οἶκον· ἀλλ' ὅπως τοιούτους ἔχωμεν ἄνδρας καὶ τοιαύτας γυναῖκας, ὀφείλο-

μεν πρὸς παρκατευθῆν αὐτῶν ἀρχὴν ποιήσασθαι ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς καὶ διδασκαλίας τῶν παιδῶν καὶ τῶν κορασιῶν.

«Οἱ δὲ λέγοντες ὅτι ἡ παιδεία καλὴ μὲν καὶ ἀγαθὴ ἐστὶ τῷ κληρῷ, οὐδὲ μὴ δὲ ἀναγκαῖα τοῖς λαϊκοῖς, δικαιολογοῦσιν ἔργῳ ὅτι οἱ ἄλλοι λαοὶ καθ' ἡμῶν τῶν γερμανῶν λέγουσιν, ὅτι εἰμὲν ἡλίθιοι καὶ κτήνη».

Τούτων ἕνεκα ὁ Λούθηρος μεγάλην ἀξίαν ἀπένεμε τοῖς διδασκτικοῖς· «Οὐδέποτε, λέγει, δύνανται οἱ ἄνθρωποι ἐπαξίως ἀνταμείβειν, ὡς φησὶν ὁ Ἕλληνας Ἀριστοτέλης, τὸν διδάσκαλον, τὸν νοήμονα καὶ εὐσεβῆ τοῦτον ἄνδρα, ὅς διδάσκει πιστῶς καὶ ἐπιβάλλει τὴν πειθαρχίαν· ἀλλὰ παρ' ἡμῶν αἰσχυρῶς περιφρονεῖται, ὡς εἰ ἦν οὐτιδανόν τι ὄν· καὶ ὅμως λεγόμεθα χριστιανοί. Ἄλλ' ἐγὼ, εἰ ἦν μοι δυνατόν καταλιπεῖν τὸν ἀμβώνα καὶ τὰς ἄλλας ἀσχολίας, οὐδενὸς ἄλλου ἐπιθέμουν μᾶλλον ἢ γενέσθαι διδάσκαλος καὶ παιδαγωγὸς τῶν νέων, φρονῶν ὅτι τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα παρὰ τῷ τοῦ ἱεροκλήρου τὸ ὠφελιμώτατόν ἐστι, τὸ μέγιστον, τὸ ἀριστόν· οὐκ οἶδα μάλιστα, ὅπότερον αὐτῶν κρεῖττόν ἐστιν».

Ὁ δὲ Λούθηρος πρὸ τοῦ Βάκωνος καὶ Κορνίου καὶ τὴν ἐποπτικὴν μέθοδον συνεβούλευσε. «Διττή ἐστὶν ἡ γνώσις, λέγει, ἡ μὲν τῶν λέξεων, ἡ δὲ τῶν πραγμάτων· ἀλλὰ πρὸ τῶν λέξεων ὀφείλομεν μαρτυροῦν καὶ γινώσκειν τί ἐστὶ πρᾶγμα τι». Ταῦτα μὲν ὁ Λούθηρος.

Πρὸς ἀναχαίτισιν δὲ τῶν προσδόν τοῦ προτεσταντισμοῦ ὁ καθολικὸς ἰσπανὸς Ἰγνάτιος Λουόλας ἰδρύσει τῷ 1540 τὴν διαβόητον ἐταιρίαν τοῦ Ἰησοῦ, ἧς αἱ ἀρχαὶ ὅπως ἀντιθετο τῇ θρησκευτικῇ ἀναμορφώσει· διότι οἱ μὲν περὶ τὸν Λούθηρον, ὡς εἶδομεν, ἠθέλον τὸν φωτισμὸν τοῦ λαοῦ καὶ ἐργάζοντο πρὸς διέδοσιν τῆς παιδείας καὶ εἰς τὰς κατωτέρας τάξεις, νομίζοντες ὅτι διὰ μὲν τῆς ἀναπτύξεως τῆς διανοίας τοῦ λαοῦ μορφοῦται ἡ συνείδησις αὐτοῦ, διὰ δὲ τῆς ἀναπτύξεως τῆς προσωπικῆς ἐκείνου συνείδησεως ἀνυψοῦται ἡ ἀνθρωπότης, οἱ δὲ περὶ τὸν Λουόλαν οὐδέποτε περὶ ἐκπαιδεύσεως τοῦ λαοῦ ἐφρόντισαν, φρονούντες, ὅτι πρὸς σωτηρίαν αὐτοῦ ἡ παιδεία οὐκ ἐστὶν ἀναγκαῖα· τὰ σχολεῖα αὐτῶν ἰδρύσαντο πρὸς ἐκπαιδεῦσιν τῶν παιδῶν τῆς μέσης καὶ ἀνωτέρας τάξεως, ὅπως οἱ ἐξ αὐτῶν ἐκπαιδευόμενοι καὶ διέποντες ὕστερον τὰ τῆς πολιτείας ὡσιν ὑποχέρινοι αὐτοῖς. Κατὰ Λουόλαν, ἀπάντα ὑποτάσσονται τῇ πίστει· ἡ δὲ πίστις τοῦ λαοῦ οὐδένα ἄλλον ἔχει σωτηριωδέστερον φύλακα ἢ

τὴν ἀμύθειαν αὐτοῦ· οἱ δὲ θεοὶ τῆς ἐταιρίας αὐστηρῶς ἀπηγόρευον τοῖς ὑπηρετικαῖς αὐτῆς μαρτυροῦν γράμματα· εἰ δὲ τυχόν ἐγίνωσκον, οὐκ ἐπετρέπετο αὐτοῖς μαρτυροῦν πλείω ἄνευ τῆς ἀδείας τοῦ στρατηγῶ τῆς ἐταιρίας· διότι «ἀρκεῖ αὐτοῖς, λέγουσιν οἱ θεοὶ, ἐν πάσῃ ἀπλότητι καὶ ταπεινοφροσύνῃ ὑπηρετεῖν Ἰησοῦ Χριστῷ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν».

Ἐκ ταύτων γίνεται κατὰ δὴλον, διατί, ἐν αἷς χώραις ἐπεκράτησεν ὁ προτεσταντισμὸς, ἡ γενικὴ καλλιέργεια τοῦ λαοῦ μᾶλλον ἀνεπτυγμένη ἐστὶν ἢ ἐν αἷς ἐδέσποσεν ὁ καθολικισμὸς, καὶ τοι οἱ καθολικοὶ λαοὶ πρὸ τῆς θρησκευτικῆς ἀναμορφώσεως ἦσαν ὑπέρτεροι τῶν Γερμανῶν, οὓς σκώπτοντες ἀπακάλουν, ὡς λέγει ὁ Λούθηρος, γερμανικὰ κτήνη· ὅπως δὲ ὁ γερμανικὸς λαὸς ἀποτρίφηται τὴν κτηνώδη τῆς σκαιοτήτος καὶ ἐξανθρωπισθῇ, ἡρωικῶν ἐδέσσει μόχθων καὶ ἀγῶνων τῶν πεφωτισμένων αὐτοῦ ἡγεμόνων, διότι ὁ λαὸς καὶ μάλιστα οἱ χωρικοὶ οὐδεμίαν εἶχον φιλομάθειαν, οὐδεμίαν κλίσιν πρὸς τὰ γράμματα, τὴν δὲ σχολὴν ἰθεώρουν ὄχληρον βέβαιος· ἀλλ' οἱ ἡγεμόνες ἐπέμενον ἀγωνιζόμενοι τὸν καλὸν ἀγῶνα ὑπὲρ τῆς διαδόσεως τῆς παιδείας, διατάσσοντες τὴν πρώτην παιδείαν ὑποχρεωτικὴν πᾶσι τοῖς παισὶ, καὶ ἐπιβάλλοντες ποινὰς τοῖς ἀπειθεῖσι γονεῦσιν, ὡς ἐνιοὶ προὔτιμων ἕνα τὰ τέκνα αὐτῶν ἐγκαταλίπωσι τὴν προτεσταντικὴν Ἐκκλησίαν, γινόμενα καθολικά, ὅπως μὴ εἰς τὰ σχολεῖα φοιτῶσιν. Ἐκ τῶν ἡγεμόνων ἕξιοι ἰδίως μνηστέρας εἰσὶ κατὰ μὲν τὴν 17^{ην} ἑκατονταετηρίδα ὁ δούξ τῆς Γόθας Ἐρνέστος ὁ ἐπικληθεὶς Εὐσεβῆς, πολλὰ μόχθησας ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ λαοῦ, καὶ τὴν ἀνάγκην συστάσεως διδασκαλείων πρὸς μύρφοσιν διδασκτικῶν πρῶτος συνιδῶν, κατὰ δὲ τὴν 18^{ην} ἑκατονταετηρίδα, ἐν Πρωσσίᾳ ὁ πατὴρ τοῦ μεγάλου Φρειδερίκου καὶ αὐτὸς ὁ μέγας Φρειδερίκος, μεταπεμφθέντος ἐκ τῆς Ἀλλεῖας τὸν Ἐκκερον πρὸς ἰδρύσιν ἐν Βερολίνῳ τῆς πρώτης πραγματικῆς σχολῆς καὶ τοῦ πρώτου διδασκαλείου.

Οὐκ ἔλειπον δὲ καὶ ἄλλων ἐπιφανῶν ἀνδρῶν ἐνέργειαι πρὸς διέδοσιν τῆς παιδείας, οἱοὶ ὁ Φράγκιος, ὁ Βασεδόβιος, ὁ Ροχόβιος καὶ λοιποί. Οὕτω τὸ μὲν βαρὺ τῆς ἀμαθείας σκότος κατὰ μικρὸν διελύετο, τὸ δὲ φῶς τῆς παιδείας ἀνέλαμπε καὶ διεφώτιζε τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν τοῦ λαοῦ· αἱ πρόοδοι ὅμως ἦσαν βραδείαι δι' ἔλλειψιν ἀξίων διδασκτικῶν, διδασκαλείων μὴ ὑπαρχόντων πρὸς μύρφοσιν αὐτῶν. Ὁ Ροχόβιος ἰδίως ὀφθαλμοῖς ἰδὼν ὅτι ἡ ἀληθῆς

αίτια τῆς δυστυχίας τῶν χωρικῶν, ἡ πηγή τῆς παραφροσύνης αὐτῶν καὶ τῆς ἰσχυρογνώμονος ἀντιπαθείας πρὸς πᾶσαν συνετήν πρόσοδον ἦν ἡ ἀμάθεια αὐτῶν, λέγει ὅτι, ἀπὸ χωρικός, ἡ ἀληθῆς δύναμις τῆς κοινωνίας, ζῆ ἐν τοῖς ζώοις, ὡς ζῶον· ἡ ἐκπαίδευσις αὐτοῦ οὐδὲν ἀγαθὸν παράγει· διότι ὁ χονδροειδέστατος μηχανισμὸς ἐπικρατεῖ ἐν τοῖς σχολείοις αὐτῶν, οὐδεὶς δὲ λαμβάνει τὸν κόπον ἵνα τὰς ψυχὰς ἐξευγενίσῃ τῆς νεότητος αὐτῶν· οἱ διδάσκαλοι εἰσι τυφλοὶ ὀδηγοί, ὡς ὀνομάζει αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς· οὐ μόνον δὲ ἐν τοῖς χωρίοις, ἀλλὰ καὶ ἐν πόλεσιν ὑπῆρχον διδάσκαλοι, οἷος ὁ πρό μίτης ἐκκτονταετηρίδος Ζήσας, φιλοδωρήσας δὲ τοῖς μαθηταῖς, κατ' ἕτη διήρκεσεν ἡ διδασκαλία αὐτοῦ, 911,527 ράβδιμοὺς, 124,010 μαστιγώσεις, 10,235 ράβδια, 7,905 ἀνατάσεις τῶν ὠτων, 1,115,800 κολαφισμοὺς καὶ 22,663 τύμματα κατὰ κεφαλῆς διὰ τῆς βίβλου, τοῦ ἀσκητήριου, τῆς γραμματικῆς· πρὸς δὲ τούτοις ἠνάγκασε τοὺς παῖδας κλίνει γόνυ ἐπὶ τοῦ τριγώνου 777, τὸν δὲ πῖλον τοῦ ὄνου φορῆσαι 5001, τὴν δὲ ῥάβδον κρατῆσαι μετέωρον 1,707· ἐποίησε δὲ καὶ χρῆσιν τρισχιλίων ὑβριστικῶν λέξεων· ὅπως δὲ τὰ μεγάλα ταῦτα καὶ ἡρωϊκὰ κατορθώματα αὐτοῦ μένωσιν ἀνεξίτηλα ἐν τῇ τῶν ἀνθρώπων μνήμῃ ἐφρόντισεν αὐτὰ ἐν τοῖς τοῦ σχολείου ἀναγράψαι ἀρχαίοις.

Τούτων ἐμνημόνευσα ὅπως δεῖξω ὅτι τὰ κατὰ κόπον προσηγορεύονται διακόσια καὶ πενήκοντα περίπου παρεληλυθότα ἦσαν ἔτη, ἐξ οὗ ὁ μέγας ἀναμορφωτῆς τῆς Γερμανίας συνεβούλευε τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ λαοῦ, τὴν σύστασιν σχολείων, τὴν μόρφωσιν διδασκάλων· καὶ ὅμως μετὰ τὸσαῦτα ἔτη, μετὰ τοσοῦτους μόχθους ὑπὲρ βελτιώσεως τῆς δημοτικῆς παιδείας, ὑπῆρχον ἔτι τοιοῦτοι διδάσκαλοι, οἷος ὁ μαστιγοφόρος αὐτός, καὶ διηύθυνον σχολὰς! ἀλλὰ ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς ἐνεστώσης ἐκκτονταετηρίδος, ὡς διὰ μαγικῆς ῥάβδου, τὰ πράγματα ὅλως ἠλλάξαν. Ἴτι λοιπὸν συνέβη; πῶθεν ἡ ταχεῖα αὕτη ἀλλοίωσις; Μήτοι εὐρέθη μέγα μεταλλεῖον χρυσοῦ ἢ ἀπροσδόκητος τις ἐπέληθε τῇ Πρωσίᾳ εὐτυχία; Οὐχί, οὐδὲν τούτων, ἀλλὰ τὸναντίον μεγάλη δυστυχία, μεγάλη καταστροφή, πρὸς ἣν μόνη ἡ τῆς Γαλλίας κατὰ τὸ 1870 καταστροφή δύναται παραβληθῆναι. Ἡ Πρωσία τῷ 1807 ἠττήθη κατὰ κράτος ἐν Ἰένῃ ὑπὸ Ναπολέοντος τοῦ Α' καὶ πυχλὰς ἀπώλεσεν ἐπαρχίας· οἱ δὲ βασιλεῖς αὐτῆς, οἱ ὑπουργοί, οἱ φιλόσοφοι καὶ πάντες οἱ

κηδόμενοι περὶ πατρίδος εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ λαοῦ ἀπέβλεψαν πρὸς ἀναγέννησιν τῆς Γερμανίας καὶ ἀνύψωσιν τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος· ὁ πολυπαθὴς βασιλεὺς Φρειδερίκος Οὐλιέλμος ὁ Γ', πατὴρ τοῦ νῦν αὐτοκράτορος, ἔγραψεν· «ἀπωλέσαμεν τὸ ἥμισυ τῆς ἡμετέρας ἐπικρατείας, ἡ πολιτεία ἀπώλεσε τὴν ἐξωτερικὴν αὐτῆς ἰσχύνα καὶ τὴν λαμπρότητα, τοῦτο ὅμως ἔστω ἀφορμὴ καὶ παρόρμησις ἵνα τὴν διανοητικὴν ἡμῶν δύναμιν καὶ λάμπριν ἀναπτύξωμεν. Τούτου ἕνεκα ἐθέλω ἵνα πᾶν γένηται πρὸς ἐπέκτασιν καὶ τελειοποίησιν τῆς ἐκπαίδευσιν τοῦ λαοῦ». Συμφώνως δὲ τούτοις καὶ ὁ μέγας ὑπουργὸς von Stein ἔλεγε· «τὰ μέγιστα προσδοκῶμεν ἐκ τῆς ἀγωγῆς τῆς νεότητος. Ἐὰν διὰ μεθόδου, στήριζομένης ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς τοῦ ἀνθρώπου φύσεως, πᾶσα πνευματικὴ δύναμις ἀναπτυχθῇ καὶ πᾶσα εὐγενὴς ἀρχὴ τοῦ βίου διεγερθῇ καὶ προκόψῃ, πᾶσα δὲ μονομερὴς μόρφωσις ἀποφευχθῇ, ἐὰν σπουδαῖα ληφθῇ φροντίς περὶ τῶν ὅλων μέχρι τοῦδε παραμελουμένων ὄρμων, ἐφ' ὧν ἡ δύναμις καὶ ἡ ὑπεροχὴ τοῦ ἀνθρώπου ἐρείδονται, δυνάμεθα ἐλπίζειν ὅτι νέα γενεὰ ἀναβλαστήσει φυσικῶς καὶ ἠθικῶς ἰσχυρά, καὶ βέλτιον ἐαυτῇ παρασκευάσει μέλλον».

Ὁ δὲ φιλόσοφος Φίχθιος κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦ 1807—1808 ἐτάλησεν ὑπὸ τὸ κράτος τῶν ξενικῶν στρατευμάτων ἐν τοῖς περιωνύμοις αὐτοῦ πρὸς τὸ γερμανικὸν ἔθνος λόγους, οὓς ἐν τῷ τοῦ Βερολίνου πανεπιστημίου ἀπήγγειλεν, ἀνυψῶσαι τὸ ἐθνικὸν φρόνημα. Ἀπὸ τοῦ πρώτου λόγου λέγει, ὅτι τὸ μόνον μέσον σωτηρίας καὶ συντηρήσεως τοῦ γερμανικοῦ ἔθνους κεῖται ἐν τῇ παντελεῖ τοῦ τότ' ἐπικρατοῦντος ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος ἀναδιοργανώσεως· ἡ ἐπικρατούσα ἀγωγὴ ἐπιπόλαιός ἐστι, λέγει, οὐκ ἀφικνουμένη μέχρι τῶν ριζῶν τοῦ πραγματικοῦ βίου, μερικὴ ἐστίν· ἡ δὲ νέα ἀγωγὴ ὀφείλει ὅλον τὸν ἀνθρώπον μορφῶσαι, ὀφείλει γενέσθαι ἀγωγὴ πάντων τῶν Γερμανῶν, ἐνὶ λόγῳ ἐθνικῆς ἀγωγῆς. Τοιαύτη δὲ ἀγωγὴ εὐρημένη ἐστίν ἤδη ὑπὸ τοῦ Πεσταλότση. Διὸ ἐκ τῆς σχολῆς αὐτοῦ προσδοκῶ τὴν ἀναγέννησιν τοῦ ἔθνους». Οἱ λόγοι τοῦ Φίχθιου βαθυτάτην ἐνεποίησαν ἐντύπωσιν τῷ γερμανικῷ ἔθνει καὶ συνετάρασσον τὰς καρδίας πάντων.

Καὶ ἡ μεγαλοπράξιμος δὲ ἀνασσα Λουίζα ἐκ τῆς σχολῆς τοῦ Πεσταλότση καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ τὴν τῆς Γερμανίας ἀναγέννησιν προσεδόξα· ἐν τῷ ἡμερολογίῳ αὐτῆς κατὰ τὴν ἐν Königsberg διαμονὴν (1809), γεγραμμένα εἰσι τὰ ἑξῆς· «ἀναγινώσκω νῦν τὸν Αἰνάρδον καὶ

Γερτρούδην τοῦ Πεσταλότση, βιβλίον διὰ τὸν λαόν· εὐτυχῆς εἰμι ἐν τούτῳ τῷ χωρίῳ τῆς Ἑλβετίας (ἐν ᾧ ὑποτίθενται ζῶντες ὁ Αἰνάρδος καὶ ἡ Γερτρούδη). Εἰ δὲ κυρίᾳ ἑμαυτῆς ἤμην, εὐθύς ἐπὶ τῆς ἐμῆς ἀμάξης ἐπέβαινον καὶ κατηθυνόμενῃ πρὸς τὸν Πεσταλότση εἰς Ἑλβετίαν, ὅπως τῷ εὐγενεῖ ἀνδρὶ μετὰ δακρύων καὶ μετὰ δεξιῶσεων εὐχαριστήσω· ὅσον καλῶς φρονεῖ περὶ τῆς ἀνθρωπότητος! ναί, ἐξ ὀνόματος τῆς ἀνθρωπότητος εὐχαριστήσω αὐτῷ». Αἴαν δὲ ἀνυπομόνως τὴν ἔλευσιν ἐκ Βυρτεμβέργης περιέμενε τοῦ διευθυντοῦ Zeller, μαθητοῦ καὶ θερμοῦ ὀπαδοῦ τοῦ Πεσταλότση, ὅπως τὰ ἐν Πρωσίᾳ δημοτικὰ σχολεῖα κατὰ τὸ πρότυπον τοῦ Πεσταλότση σχολεῖον ἀναδιοργανώσῃ.

Ἡλικούτος δὲ ὄργανος πρὸς ἀναγέννησιν τῆς Γερμανίας καὶ ἀνύψωσιν τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος διὰ τῶν μεταρρυθμίσεων τῆς πρώτης παιδείας, τῶν βελτιώσεων τῆς δημοτικῆς σχολῆς, καὶ τῆς τελειοποιήσεως τῶν διδασκικῶν μεθόδων, οὐκ ἔμεινε ἀγονος. Ἡ πρωσικὴ κυβέρνησις ἐπέμπε πρὸς τὸν Πεσταλότση πολλοὺς νέους, ὅπως, ὡς λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ ἐπιστέλλων ὑπουργός, «τὸ πνεῦμα τῆς ἄλλης μεθόδου τῆς ἀγωγῆς καὶ διδασκαλίας ὡρῶν κατ' ἐπιθεῖν ἐκ τῆς καθαρωτάτης πηγῆς ἀντλήσωσι, μηδὲ μέρη τινὰ μόνον αὐτῆς μάθωσιν, ἀλλὰ πᾶσαν ἐν τῷ συνόλῳ συμπεριλάβωσι, καὶ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἀξιοσεβάστου θεμελιωτοῦ καὶ τῆς πολυτίμου αὐτοῦ βοήθειας μάθωσι τὴν προξεν αὐτῆς· ἐνὶ λόγῳ ὅπως μὴ μόνον τὸ ἑαυτῶν πνεῦμα, ἀλλὰ καὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν διαμορφώσωσιν εἰς τελείαν παιδαγωγικὴν κλῆσιν, καὶ τοῦ αὐτοῦ ζωοποιῦ αἰσθήματος τῆς ἱερότητος τῆς κλήσεως ταύτης, καὶ τοῦ αὐτοῦ θερμοῦ ζήλου πληρώσωσι τὴν καρδίαν αὐτῶν, ὑφ' ὧν ἐμπορεῖσθε ὑμεῖς, πάντα τὸν ἡμέτερον βίον ὀλοκαύτωμα αὐτῇ προσενεγκόντες».

Οἱ νέοι ἐπανελθόντες ἀνέλαβον διδάσκειν κατὰ τὴν Πεσταλότσειον μεθόδον διὰ δὲ τῆς διδασκαλίας αὐτῶν καὶ τῆς συστάσεως διδασκαλείων ὑπὸ Zeller πρὸς μόρφωσιν διδασκάλων ἐν Κενιγσβέργῃ καὶ ἀλλαχοῦ, τὸ παιδαγωγικὸν τοῦ Πεσταλότση σύστημα βαθείας κατέβαλε ρίζας, γενόμενον ἡ πρώτη καὶ κυρίᾳ ἀφορμὴ τῆς ἀναπτύξεως τῆς δημοτικῆς παιδείας ἐν Πρωσίᾳ. Σκοπὸς τῆς νέας δημοτικῆς σχολῆς ἦν ἡ παναρμόνιος ἀνάπτυξις καὶ μόρφωσις πασῶν τῶν σωματικῶν καὶ ψυχικῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου· ἡ ἐκπαίδευσις ἀνεγνωρίσθη μέγα τῆς Πολιτείας καθῆκον καὶ μέλημα· τὰ προγράμματα τῆς διδασκαλίας ἀ-

νεπτύχθησαν περιλαβόντα γραφὴν, καλλιγραφίαν, ἰχνογραφίαν, γεωγραφίαν, ἱστορίαν, ὕμνῳ, στοιχειώδεις γνώσεις φυσικῆς καὶ φυσικῆς ἱστορίας, καὶ ἐπὶ πᾶσι τὴν ἐποπτικὴν διδασκαλίαν πρὸς ἀνάπτυξιν καὶ μόρφωσιν τῆς διανοίας· οἱ διδάσκαλοι ἐτιμῆθησαν, τὰ δὲ πρὸς μόρφωσιν αὐτῶν ὑπάρχοντα διδασκαλεῖα ἐπὶ τὸ βέλτιον μετερρυθμίσθησαν, ἀλλὰ δὲ νέα ἰδρύθησαν, ὧν καθηγηταὶ διωρίζοντο ἄνδρες σπουδαῖοι, ἀξίαν ἔχοντες καὶ κλῆσιν πρὸς τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα, καὶ γνώσεις ἐπιστημονικὰς καὶ θεωρητικὰς καὶ πρακτικὰς μόρφωσιν οὐ μικράν, καὶ δυνάμενοι μορφῶσαι μαθητὰς ἀξίους ἑαυτῶν· τὰ δ' ἐν Πρωσίᾳ διδασκαλεῖα πρότυπον πᾶσι τῇ ἄλλῃ Γερμανίᾳ ἐγένοντο.

Οὕτω δὲ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ κατῴρθωται ὅ,τι ἐν τρισὶν αἰῶσιν οὐκ ἐγένετο, ἡ ταχεῖα βελτιώσις τῆς δημοτικῆς παιδείας καὶ τῶν διδασκάλων αὐτῆς· ἡ δὲ νέα δημοτικὴ σχολὴ τοὺς ἀγλαοὺς ἐκαίνους παρήγαγε καρπούς, οὓς προεμάντευεν ὁ ὑπουργός von Stein λέγων, «ὅτι νέα γενεὰ ἀναβλαστήσει ὑλικῶς καὶ ἠθικῶς ἰσχυρά, βέλτιον ἑαυτῇ παρασκευάζουσα τὸ μέλλον». Ἀπεδείχθη δὲ λόγῳ τε καὶ ἔργῳ ἀληθὲς καὶ τὸ Βαυαρικὸν ἀξιωματικὸν ὅτι ἡ ἐπιστήμη δύναμις· διότι οἱ λόγοι τοῦ στρατάρχου Μόλτκε, ὅτι αἱ νίκαι τῆς Σαδόβαρ ὀφείλονται τοῖς δημοδιδασκάλοις, οὐκ ἦσαν ἀπλῆ φιλοφρόνησις, ἀλλὰ ἀλήθεια πραγματικὴ. Τούτο δὲ μαρτυροῦσι καὶ αὐτὰ τὰ γενόμενα ἐν Αὐστρίᾳ· ὅτε κατὰ τὰ μέσα τοῦ παρελθόντος αἰῶνος τὸ φιλελεύθερον καὶ φιλανθρωπικὸν πνεῦμα τῆς φιλοσοφίας εἰσέδουε καὶ εἰς τὰς αὐτὰς τῶν καθολικῶν βασιλείων καὶ οἱ Ἰησοῦται ἐξεδιώκοντο, ἡ αὐτοκράτειρα τῆς Αὐστρίας Μαρία Θηρεσία (1740—1780) ἰσχυρὰν παρέσχε προστασίαν τῇ πνευματικῇ ἀναπτύξει καὶ κατ' ἐξοχὴν τῇ ἐκπαίδευσιν τοῦ λαοῦ, συνεργῶν τυχούσα προθυμοτάτων, καὶ πολλὰ ὑπὲρ τῆς δημοσίας ἐκπαίδευσιν μοχθησάντων, τοῦ Felbiger καὶ Kindermann. Τοσοῦτον δὲ τὸ φρόνημα ἀνυψώθη, ὥστε ἐν ἐκθέσει ἐπιδοθείσῃ τῇ αὐτοκρατεῖα τῷ 1772 ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ λέγονται τὰ ἑξῆς· «Ὅτι ἕνεκα τῆς διαδόσεως τῆς παιδείας, ἡ μὲν βιομηχανία ἀναπτύχθησεται, τὸ δὲ ἐμπόριον ἀνθήσει, ἡ δὲ πολιτεία αὐξήσει τὰς ἐσωτερικὰς αὐτῆς δυνάμεις, τὰ δὲ νοσοκομεία ἐλάσσους δεχθήσονται δυστυχεῖς, αἱ δὲ ὁδοὶ οὐχ ἔξουσιν ἐπαίτας, ἡ δὲ κοινωνία καθόλου εἰπεῖν οὐ τοσοῦτους ἀργούς. Ἡ Αὐστρία πρὸς ἑαυτὴν ἐπισπάσασα σύμπαντος τοῦ κύ-

σμου τούς ἀφθελμούς· σύμπας ὁ κόσμος ἄσμενος τὰ βλέμματα αὐτοῦ πρὸς τὴν αὐτοκρατορικὴν σφύρει αὐλήν, πᾶσα δὲ ἡ ἔθνικὴ ἐκπαίδευσις τῆς Γερμανίας σεμνύνεται ἐπ' αὐτῆς, ἐξ αὐτῆς λαμβάνουσα τὴν ἐαυτῆς λάμπην. Ἡ Αὐστρία ἔξει τοῦ λοιποῦ ἐπὶ τῶν γειτόνων αὐτῆς, ἐπὶ πάσης τῆς Γερμανίας, τηλικαύτην ὑπεροχὴν, ἢ λίαν ἄλλοι λαοὶ ἐπὶ τῶν γειτόνων αὐτῶν· ἀλλὰ τὸ κράτος αὐτῆς ἐκτενεῖ καὶ ἐπὶ τῶν λαῶν, οὔτινες οὐκ εἰσι τῷ σκήπτρῳ αὐτῆς συνδεδεμένοι, ἀλλὰ τὰ αἰσθητά αὐτῶν φόρου ὑποτελῆ ἔσονται, προσφερόμενα τῇ καρδίᾳ (τῇ αὐτοκρατεῖρι δηλονότι) ἢ ἀξίαν σεβασμοῦ κρῖνουσι, θαυμάζουσι καὶ θεωροῦσι πηγὴν τῆς ἐκπαίδευσως τοῦ ἔθνους αὐτῆς. Ἡ ἐκθεσις βεβαίως οὐκ ἀμέτοχος ἐστὶ κολακειῶν, ἀλλὰ τὸ ζήτημα τῆς ὑπεροχῆς σαφῶς τίθησιν· ἡ Αὐστρία οὐ μόνον τῶν ἄλλων κρατῶν τῆς Γερμανίας ἔσται ὑπερτέρα, ἀλλὰ καὶ καρδία τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου, ὑπερέχουσα κατὰ τὴν παιδείαν.

Διὰ τί ὅμως τὰ χρυσὰ ταῦτα ὄνειρα ταχέως διελύθησαν; διότι ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς ἐνεστώσης ἑκατονταετηρίδος ἡ ἐπικρατήσασα Μεττερνίχσις πολιτικὴ τὴν μὲν ἐλευθερίαν τοῦ πνεύματος περιώρισε, τὰς δὲ ἀγαθὰς ὁρμὰς καὶ πάντα ὄργανόν πρὸς τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν περιέκοψε, τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ λαοῦ εἰς χεῖρας παραδοῦσα τοῦ κλήρου καὶ τῶν Ἰησουϊτῶν, ὥστε ἐπόμενον ἦν ἵνα ἐν Σαδύβῳ ἡ ἐπιστήμη νικήσῃ καὶ θριαμβεύσῃ.

Τοιοῦτον διδασκτικὸν μᾶθημα παρέχει ἡμῖν ἡ παιδεία τοῦ λαοῦ ἐν Πρωσσίᾳ· ἡ Πρωσσία κατέστη ὑπερτάτη δύναμις, νικήσασα Αὐστριακούς καὶ Γάλλους, διότι ἐπὶ τῆς παιδείας καὶ προκοπῆς τοῦ λαοῦ ἐστηρίχθη, ἐπὶ τῆς παναρμονίου δηλαδὴ ἀναπτύξεως καὶ μορφώσεως τῶν σωματικῶν καὶ ψυχικῶν αὐτοῦ δυνάμεων· παιδεία τῆς ψυχῆς ἀνεῖ τῆς ἀγωγῆς τοῦ σώματος καὶ τῆς ἀναπτύξεως τῶν δυνάμεων αὐτοῦ μονομερῆς ἐς καὶ ἀτελής, καὶ τὸ ἀνάπαλιν.

Ἐκτὸς δὲ τούτων καὶ ἕτερον λαμβάνομεν διδάγμα ὅτι καὶ αὐταὶ αἱ μέγισται δυστυχίαι καὶ καταστροφαὶ τὰ ἔχοντα ζωτικὰς δυνάμεις ἔθνη ταπεινοῦσι μὲν πρὸς ὄραν, ἀλλ' οὐκ ἐκμηδενίζουσιν, ἀλλὰ τὸναντίον χρησιμεύουσιν ὑπέκκαυμα πρὸς ἀναγέννησιν καὶ ἀνύψωσιν αὐτῶν· ἴσως ἡ Γερμανία οὐκ ἀνυψοῦτο νῦν τοσοῦτον, εἰμὴ ὑπὸ τοῦ πρώτου Ναπολέοντος ἐταπεινοῦτο· χάριν τούτων τῶν πρακτικῶν διδασμάτων καὶ ἐν ταῖς συνεδριάσεσι τοῦ Συλλόγου καὶ νῦν πολὺν ἐπισησάμενον λόγον περὶ τῆς δη-

μοτικῆς παιδείσεως τῶν Γερμανῶν· διότι καὶ ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ὡς εἶπον καὶ ἀνωτέρω, τὰ πρωτεία, ἢ ὑπεροχὴ πρόκεινται ἄθλον τῷ ἀρίστῳ, τῷ ἀρίστην δηλονότι χορηγοῦντι ἐκπαίδευσιν ἐν ταῖς σχολαῖς αὐτοῦ.

Καὶ ἐσχάτως μὲν ἐν τινι περιωνύμῳ ἐφημερίδι τοῦ Λονδίνου διεσκόπητο τὸ ἡμέτερον ἔθνος, ὅτι εἰς οὐδὲν ἄλλο ἀγαθὸν ἐστὶν ἢ παρῆγειν διδασκάλους, δικηγόρους καὶ ἰατροὺς· περὶ δικηγόρων καὶ ἰατρῶν οὐδὲν λέγω· ἀλλ' εἰ ὄντως τὸ ἔθνος ἡμῶν παρῆγεν ἀξιότους διδασκάλους, εὐδαίμονες ἂν ἦμεν, διότι μετὰ τῶν ἀγαθῶν διδασκάλων εἴχομεν καὶ ἀληθῆ παιδείαν, μετὰ δὲ τῆς ἀληθοῦς παιδείας καὶ τὰ ἄλλα ἀγαθὰ, ὅσα συμπαρομαρτοῦσιν αὐτῇ, καὶ δὴ βεβαίαν τὴν ὑπεροχὴν καὶ τὴν δύναμιν τὴν φυλάξουσιν τὴν κεκτημένην περιουσίαν ἱκανῆν τε ἐσομένην καὶ ἄλλην προσκτήσασθαι· διότι ἡ ἀληθῆς παιδεία παρῆγει καὶ στιβαροὺς βραχίονας, ἀγωγὴ οὐσα, ὡς πολλάκις εἶπομεν, οὐ μόνον τῶν ψυχικῶν ἀλλὰ καὶ τῶν σωματικῶν δυνάμεων.

Δ'.

Συνεδριάσεις καὶ ἔργα τῶν διαρκῶν ἐπιτροπῶν, ἐκπαιδευτικῆς, φιλολογικῆς, ἀρχαιολογικῆς, ἐπιστημονικῆς, συντακτικῆς καὶ οἰκονομικῆς.

Ἡ ἐκπαιδευτικὴ ἐπιτροπὴ συγκειμένη ἐκ τῶν κ. Ὁδ. Ἰωλέμου προέδρου, Κ. Ξανθοπούλου, Χρ. Κατζηχρήστου, Θ. Σαλτέλη, Α. Μαλιᾶκα, Ἀθ. Θεοδορίδου, Ν. Παράνινα καὶ Ἡρ. Βασιλάδου, ἐποιήσατο εἴκοσι καὶ δύο συνεδριάσεις, ὅσας οὐδέποτε ἄλλοτε, διότι ἐφιλοτιμήσατο ἵνα λόγῳ καὶ ἔργῳ γένηται ἡ δεξιὰ χεὶρ τοῦ Συλλόγου ἐν τοῖς ἐκπαιδευτικοῖς.

Τὸ ἔργον τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς πολυπλοῦν ἐστὶ, διότι αὐτῇ ἀνατεθειμένα εἰσι, α) ἵνα μελετῇ τὰς ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ἐκθέσεις περὶ τῆς πνευματικῆς καὶ οἰκονομικῆς καταστάσεως τῶν σχολείων καὶ ἐξ αὐτῶν ἐξέλγῃ τὰ γενικὰ συμπεράσματα· περὶ τῆς καταστάσεως τῆς πρώτης καὶ μέσης ἐκπαίδευσως τοῦ ἡμετέρου ἔθνους· β) ἵνα κανονίζῃ καὶ ὀρίζῃ τὰ πρὸς συντήρησιν τῶν ἀπόρων σχολείων χορηγούμενα ἐτήσιως χρηματικὰ βοηθήματα· γ) ἵνα ἐξετάζῃ τὴν κατάστασιν ἐν τῇ ἑσπερίᾳ Ἑυρώπῃ τῆς πρώτης καὶ μέσης ἐκπαίδευσως, καὶ τὰς συζητήσεις περὶ τῶν λαμβανομένων μέτρων πρὸς μεταρρυθμίσιν καὶ βελτίωσιν τῶν διδασκτικῶν μεθόδων καὶ ταῦτα ἀνακοινῇ τῷ

Συλλόγῳ δ) ἵνα συντάττῃ τὰ προγράμματα, οἷα ἦσαν τοῦτο τὸ ἔτος· ἐκ μὲν τοῦ Καραπνεύου ἀγῶνος τὰ περὶ συντάξεως Χριστομαθείας τῆς νέας ἑλληνικῆς γλώσσης, ἐκ δὲ τοῦ Βουτσιναιου τοῦ περὶ συντάξεως νέου ὁδηγοῦ τῆς πρώτης παιδείσεως ἀμφοτέρων τῶν φύλων· ε) ἵνα κρῖνῃ βιβλία διδασκτικὰ ὑποβαλλόμενα ὑπὸ τῶν συγγραφέων εἰς τὴν κρίσιν τοῦ Συλλόγου· ς) καὶ τελευταῖον ἵνα κρῖνῃ καὶ ἀπονέμῃ τὸ βραβεῖον τοῖς ἀξίοις τῶν πεμπομένων συγγραμμάτων εἰς τὸν Καραπνεύον ἀγῶνα, τοῦ λοιποῦ δὲ καὶ εἰς τὸν Βουτσιναιον.

Ἡ ἐπιτροπὴ ὀλίγον ἠσχολήθη εἰς μελέτην τῶν ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ἐκθέσεων, διότι ἐξ οὗ χρόνου ἔπαυσαν χορηγοῦμενα τὰ πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ἀπόρων σχολείων χρήματα, ἔπαυσαν καὶ αἱ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ἐκθέσεις πεμπομέναι. Ἡ ἐπιτροπὴ ἐπραξεν ὅ,τι ἠδύνατο ὅπως τὸν σύνδεσμον συγκρατήσῃ, ὅς τὸν Σύλλογον μετὰ τῶν ἀπόρων σχολείων τῶν ἐπαρχιῶν συνδέει, συνενώσασα πάσας τὰς ἐαυτῆς δυνάμεις εἰς μελέτην τῶν ἐκπαιδευτικῶν ζητημάτων τῆς πρώτης καὶ μέσης παιδείσεως, ὧν ἡ ὀρθὴ λύσις γενομένη ὑπὸ σπουδαίων παιδαγωγῶν τῆς ἐσπερίας Εὐρώπης καὶ δοκιμασθεῖσα, ἐφαρμοζομένη περιεσκεμμένως καὶ μετὰ πολλῆς προσοχῆς τοῖς ἡμετέροις σχολείοις, λυσιτελεστάτη ἐστὶ καὶ νέαν δώσει ζωὴν. Ἡ ἐκπαιδευτικὴ ἐπιτροπὴ τὸ ὄργανόν ἐστὶ δι' οὗ ὁ Σύλλογος τὰς παιδαγωγικὰς θεωρίας εἰς πρᾶξιν ἐπιχειρεῖ μεταβάλλειν. Διὰ τοῦτο ἡ ἐπιτροπὴ ἐπεθύμει τοῦτο τὸ ἔτος προτείνει τῷ Συλλόγῳ, ἵνα ἐν τῷ καθιδρύματι αὐτοῦ διδασκαλεῖον μετὰ προτύπου σχολείου συστήσῃ, διότι αἱ αἰθουσαι αὐτοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐλεύθεραι οὐσαι δύνανται πρὸς τοῦτο χρησιμεῦσαι καὶ ἀποδεικνύει, ὅτι ὁ Σύλλογος καὶ ἔργῳ ἱκανὸς ἐστὶ ἐφαρμόσαι ὅς προτείνει ἐν τοῖς προγράμμασι μεταρρυθμίσεις περὶ τῆς πρώτης παιδείσεως, ἵνα μὴ τὰ λεγόμενα καὶ γραφόμενα φαίνωνται ἀπλᾶ θεωρίαι. Ἡ ἐπιτροπὴ συνίστησι π. χ. τὴν διὰ ζώσης φωνῆς διδασκαλίαν μᾶλλον ἐν ταῖς παραδόσεσιν ἢ τὴν ἀπὸ τῶν βιβλίων, ἃ χρῆσιμα μόνον θεωρεῖ ἐν ταῖς ἰδίαις μελέταις διδασκάλων καὶ μαθητῶν, πλὴν τῶν λεγομένων ἀναγνωστικῶν· ἀλλὰ τοῦτο πᾶς ἄλλως γενήσεται ὁρατὸν καὶ ἀναντίρρητον, εἰμὴ τῇ διὰ ζώσης φωνῆς διδασκαλίᾳ, ὅτε ὁ Σύλλογος δύναται λέγειν, εἰ δὲ λῆθῃ, πείραν λάβε; Ἡ ἐπιτροπὴ παραδέχεται ὡσαύτως ὅτι ἡ ἐποπτεία, ἢ ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν καὶ μερικῶν ἀρχομένη διδασκαλία, ὑφείλει εἶναι ἀρχὴ καὶ κρηπίς

παντὸς μαθήματος τῆς πρώτης παιδείσεως, καὶ τοῦτο ἐστὶ τὸ κυριώτατον στοιχεῖον, οἷον ψυχῆ, τῶν νέων μεθόδων· ἀλλὰ τοῦτο πᾶς καταστήσεται ψηλαφητὸν, ἂν μὴ ὁ Σύλλογος ἴδιον ἔχῃ πρότυπον σχολεῖον καὶ ἐφαρμόσῃ τὴν ἐποπτικὴν μέθοδον ἐπὶ παντὶ μαθηματι; Ἡ ἐπιτροπὴ ἀπονέμει μεγίστην ἀξίαν τοῖς διδασκάλοις καὶ φρονεῖ ὅτι ἀνευ ἀξίων διδασκάλων οὐδέποτε ἀληθῆ καὶ τελείαν ἐθνικὴν παιδείαν ἐξομεν· ἀλλὰ τοῦτο πᾶς δύναται ὁ Σύλλογος ὁρατὸν καὶ ψηλαφητὸν καταστήσαι, ἂν μὴ τοιοῦτους παρασκευάσῃ διδασκάλους; Ἡδυνάμην πολλῶν ἄλλων μνημονεῦσαι παραδειγμάτων· ἀλλὰ ταῦτα ἀρκούσι. Διὰ ταῦτα ἐθνικώτατον καὶ ὠφελιμώτατον ἔργον ἐστὶ ἡ σύστασις διδασκαλεῖου καὶ προτύπου σχολεῖου ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Συλλόγου. Ἀλλ' ἡ ἐπιτροπὴ τὴν περὶ τούτου πρότασιν αὐτῆς ἀνέβαλεν ἕως ἂν ὁ Σύλλογος εὐπορήσῃ χρημάτων, καὶ τοι οὐ πολλῶν χρεῖα ἐστὶ πρὸς ἴδρυσιν αὐτῶν.

Περὶ δὲ τῆς κρίσεως τῶν πεμφθέντων εἰς τὸν Καραπνεύον ἀγῶνα βιβλίων ὁ εἰσηγητὴς τῆς ἐπιτροπῆς κ. Θεμιστοκλῆς Σαλτέλης ἀναγνώσεται τὴν ἐκθεσιν αὐτῆς.

Ε'.

Φιλολογικὴ ἐπιτροπὴ.

Μεταβῶμεν ἡδὴ εἰς τὴν φιλολογικὴν ἐπιτροπὴν· αὕτη συγκειμένη ἐκ τῶν κ.κ. Χρ. Κατζηχρήστου, προέδρου, Κ. Ξανθοπούλου, Θ. Σαλτέλη, Α. Μαλιᾶκα, Ἡρ. Βασιλάδου, καὶ τοῦ ἀφ' ἡμῶν μεταστάντος Θ. Τάγη, ἄλλων τινῶν παραιτηθέντων, εἴκοσι καὶ δύο ἐποιήσατο συνεδριάσεις, ἐν αἷς περὶ τῆν ἐπεξεργασίαν ἠσχολήθη καὶ παρασκευὴν πρὸς ἐκδοσιν ἐν τῷ περιοδικῷ τῆς ἀπυτεθησαυρισμένης γλωσσικῆς ὕλης ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ Συλλόγου, καὶ περὶ τὴν κρίσιν τῶν ἀποσταλῆσων κατὰ τὸ συλλογικὸν τοῦτο ἔτος συλλογῶν εἰς τὸ περὶ ζώντων μνημείων ἐν τῇ γλώσσῃ τοῦ λαοῦ ζωγράφιον διαγώνισμα. Καὶ περὶ μὲν τῆς κρίσεως, τίσιν ἐκ τῶν ἐνδεκα ἀποσταλῆσων συλλογῶν ἀπένειμεν ἡ ἐπιτροπὴ τὴν δεκάλιρον ἀμοιβήν; ἀναγνώσεται ἐκθεσιν ὁ εἰσηγητὴς αὐτῆς κ. Κ. Ξανθοπούλου, ὅν ὁ Σύλλογος τοῦτο τὸ ἔτος μετ' ἀγαλλιέσεως ἐδέξατο ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ ὡς ἐνεργὸν μέλος μεγάλως τὴν συνεργασίαν αὐτοῦ ἐκτιμῶν.

Ἡ δὲ παρασκευασθεῖσα γλωσσικὴ ὕλη ἐκδοθήσεται ἐν τῷ ΙΔ' καὶ ΙΕ' τόμῳ τοῦ περιοδικοῦ, οὗς ἐλπίζομεν ὅτι κατὰ τοῦτο τὸ συλλο-

γικόν ἔτος ἐκδώσει ἢ συντακτικῇ ἐπιτροπῇ συνεργαζομένη μετὰ τῆς φιλολογικῆς. Ἡ ἀποτεθησαυρισμένη γλωσσικὴ ὕλη τοσοῦτον πολλὴ καὶ πολυτίμος ἐράνη τῷ κ. Κ. Ξανθοπούλῳ, νῦν τὸ πρῶτον ἰδόντι αὐτὴν, ὥστε φρονεῖ ὅτι καὶ εἰ μὴδὲν ἄλλο ἔπραττεν ὁ Σύλλογος, ἀλλ' ἢ μόνον τοῦτο, ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης ἦν ἄξιος· διότι ἡ συλλεγεῖσα γλωσσικὴ ὕλη ἀρίστηλον καθίστησιν, ὅτι ὁ ἑλληνικὸς βίος τῶν προγενεστέρων γενεῶν, τὰ ἦθη καὶ ἔθη καὶ αἱ παραδόσεις ζῶσιν ἀνευ διακοπῆς ἀθάνατα ἐν τῷ ἑλληνικῷ λαῷ τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς καὶ Ἀσιατικῆς Τουρκίας, ὡς ἐθνικώτατον γνώρισμα, στερεῶς συνδέον τὸ παρελθὸν μετὰ τοῦ ἐνεστώτος· ἀλλ' ἡ συλλεγεῖσα ὕλη οὐδὲ τὸ πολλοστημόριόν ἐστὶ τῆς κατακεχωσμένης καὶ ἀνεκμεταλλεύτου ἐτι μενούσης, διότι δυστυχῶς οἱ πλείστοι τῶν συλλόγων τῶν ἐπαρχιῶν ὅλως ὀλιγόωρσαν τῆς συλλογῆς τῶν ζώντων μνημείων, οὐδὲ πρέσχον χεῖρα βοήθειας τῇ φιλολογικῇ Συλλογῇ καὶ περ ἔχοντες πολλὰς εὐκολίας, οἷαι οὐχ ὑπῆρχον ἐπὶ τοῦ μακαρίτου Κοραῆ, ὃς πρῶτος τὴν συλλογὴν τῆς γλωσσικῆς ὕλης συνεβούλευσεν· οἱ σύλλογοι ὅμως τῶν ἐπαρχιῶν μέγα ἐθνικὸν ἀνεγερῶσι μνημείον, ἂν, ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῶν ἀναγράφοντες καὶ τὴν συλλογὴν τῶν ζώντων μνημείων ἐν τῇ γλώσσῃ τοῦ λαοῦ, ἀσχοληθῶσι μὴ μόνον τὰς ἰδιωτικὰς λέξεις καὶ φράσεις καὶ παροιμίας ἐκάστης χώρας συλλέγειν, ἀλλὰ καὶ τὰ δημοτικὰ ἄσματα καὶ εἴ τι ἄλλο περιβεβλημένον ἐστὶ τῇ γλώσσῃ τοῦ λαοῦ.

Περὶ δὲ τῆς Ζωγραφείου βιβλιοθήκης τῶν ἑλλήνων συγγραφέων οὐδὲν ἄλλο ἔχομεν εἰπεῖν, ἢ ὅτι ὁ γενναῖος χορηγὸς κατατιθεὶς ἐτησίως τὰς ὀρισμένας τετρακοσίας καὶ πεντήκοντα ὀβ. λίρας ἀσχάλλει καὶ παραπονείται, ὅτι τὸ ἔργον βραδέως βαίνει, διότι οὐπω οὐδεὶς συγγραφεὺς εἶδε τὸ φῶς· ἀλλ' ἡ ἐκδοσις τῶν ἑλλήνων συγγραφέων ἐξ ἐκείνων ἐστὶ τῶν ἔργων, ἃ βραδύτητα χρῆζουσι καὶ φροντιδῶν οὐ μικρῶν· καὶ οἱ ἀναδεχόμενοι δὲ τὰς ἐκδόσεις τῶν συγγραφέων λόγοι ἐπιθυμοῦσιν, ἵνα ὁ δαπανώμενος χρόνος εἰς τὴν κριτικὴν καὶ ἐρμηνευτικὴν ἐπεξεργασίαν συντελέσῃ εἰς τὴν τοῦ ἔργου τελειότητα. Ὁ Σύλλογος ἠδύνατο ταχέως συντελέσαι τὸ ἔργον, εἰ τὴν τῶν ἐκδόσεων ἐπεξεργασίαν τοῖς εὐχερῶς καὶ ταχέως ἐργαζομένοις ἀντιθέτο· ἀλλὰ τοιαῦται εὐχερεῖς ἐκδόσεις οὔτε κριτικὴν οὔτε ἐρμηνευτικὴν ἔχουσιν ἀξίαν, ὡς εἴρηται καὶ ἄλλοτε, καὶ πε κβων σπερχθεῖσα τυφλὴν προέμπε γενέθλην.

ς'.

Ἐπιστημονικὴ ἐπιτροπὴ.

Ἡ δὲ ἐπιστημονικὴ ἐπιτροπὴ, ἥς μέλη οἱ κ. Στ. Ἀριστάρχης πρόεδρος, Γ. Ἀποστολίδης, Ἰ. Βαρύτης, Ἰ. Γεωργαντόπουλος, Γ. Α. Δημητριάδης, Ὀδ. Ἰάλεμος, Κ. Στ. Καραθεοδωρῆ, Σπ. Μιυρογένης, Δ. Σταματιᾶδης, Ἰηλέμαχος Καραθεοδωρῆ καὶ Φ. Φωτιάδης ἱατρός, δέκα καὶ τέσσαρας ἐποίησατο συνεδριάσεις, ἐν αἷς ἀνεγνωσθήσαν ἰσχύθημοι πραγματεῖαι. Τούτων αἱ μὲν θέμα ἔχον τὴν ἱστορίαν τῆς καλλιέργειας τῶν ἐπιστημῶν παρὰ τῷ ἡμετέρῳ ἔθνεϊ ἀπὸ τῆς ἀλώσεως μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, αἱ δὲ πλείσται τὴν μελέτην τῶν ἀνακαλύψεων καὶ ἐφευρέσεων παρὰ τοῖς λαοῖς τῆς ἐσπερίας Κύριώπης καὶ βορείου Ἀμερικῆς.

Ὁ κ. Ἰηλέμαχος Καραθεοδωρῆ ἄρτηρός τῆς ἐπιστήμης θεολόγος καὶ φιλόπονος γραμματεὺς τῆς ἐπιτροπῆς ἀνέγνω τὰς ἐξῆς πραγματείας· 1) περὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ καὶ τῆς ἐπ' αὐτοῦ ἐκ τῆς ἀναγνώσεως προερχομένης βλάβης· 2) περὶ ἐφαρμογῆς τοῦ ἠλεκτρισμοῦ εἰς τὸν φωτισμόν· 3) περὶ πρισματικῶν εἰκόνων καὶ πρισματοσκοπικῆς ἀναλύσεως. Ὁ δὲ κ. Μιυρογένης περὶ φωτοφώνου τοῦ Bell.

Οὐδεὶς ἀγνοεῖ ὅτι ἀπὸ τινῶν ἐτῶν τεράστια γίνονται ἀνακαλύψεις καὶ ἐφευρέσεις· ἀλλὰ δυστυχῶς ἡ δίκαια τοῦ ἡμετέρου ἔθνους οὐδὲν ἐπὶ τοῦ παρόντος λαμβάνει μέρος, οὐδ' ἐνεργὸς παρίσταται, εἰ μὴ ἐπὶ μικροῖς· μόνη δὲ ἡ ἀπαράμιλλος ἡμῶν γλώσσα συμβαδίζει τῇ ἐπιστήμῃ ἀχώριστος αὐτῆς βοηθός, παρέχουσα αἰεὶ λέξεις εὐφάνους καὶ καλὰς, ὡς λαμπρὰς στολὰς, ὅπως ἡ ἐπιστήμη ἀξιοπρεπῶς περιβάλλῃ καὶ κοσμήῃ τὰ νεογὰ αὐτῆς τεκνία, εἶον τηλέφωνον, μικρόφωνον, φωνόγραφον, φωτόφωνον, φωτόμετρον, καὶ λοιπὰ.

Τί λοιπόν; γλώσσα τοιαύτη, εἰς οὕτως ὑψηλοῦς τῆς ἐπιστήμης σκοποῦς χρησιμεύουσα, εἰσχωροῦσα πανταχοῦ ὅπου αἱ ἀνακαλύψεις καὶ ἐφευρέσεις τῆς ἐπιστήμης διαδίδονται, πέπρωται ἵνα ἐκλιπῇ ἀπὸ τῆς πατρίδος τοῦ Ὁρφέως, ἀπὸ τοῦ γηραιοῦ Ὀλύμπου καὶ τῆς πατρίδος τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ Ἀριστοτέλους, ἀπὸ τῆς πατρίδος τοῦ Πύρρου καὶ τῆς γηραιᾶς καὶ κοιτίδος τοῦ ἑλληνικοῦ ἀνόματος Διωδώνης; πέπρωται ἵνα ὑποχωρήσῃ καὶ παραχωρήσῃ τὰς ἐδρας τῶν ἑλληνικῶν σχολείων ἄλλοις ἰδιώμασιν; ἀλλὰ τοῦτο οὔτε πεπρωμένον οὔτε δυνατόν ἐστὶ· διότι τίνα ἐκ τῶν ἰδιωμάτων τούτων ἔχουσιν ἐπιδειξάει μίαν τούλάχιστον λέξιν

αὐτῶν χρησιμεύσασάν ποτε τῇ ἐπιστήμῃ; οὐδὲ ἐν αὐδαμίαν. Διὸ ὅτε οἱ ἀπόστολοι τῶν ἰδιωμάτων τούτων προσέρχονται τοῖς ἡμετέροις ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τῆς Ἑλλάδος καὶ Μακεδονίας καὶ Ἡπείρου καὶ ἀγωνίζονται πείσαι αὐτοὺς ἀπεκδυθῆναι ἔθνος καὶ φωνὴν ἑλληνικὴν, λεγέτωσαν αὐτοῖς οὗτοι, δείξατε ἡμῖν πρότερον τίς λέξις τῶν ὑμετέρων ἰδιωμάτων ἐγένετό ποτε ὄργανον τῆς ἐπιστήμης. Ἡ ἐρώτησις αὕτη ἱκανὴ ἐπιστομίσαι αὐτοὺς καὶ ἐκδιώξαι ἀπὸ τῶν ἡμετέρων σχολείων.

Τί δὲ καὶ τὸ ἔθνος, οὗ ἡ μὲν γλώσσα τοιοῦτον ὄργανον παγκόσμιον τῆς ἐπιστήμης, οἱ δὲ πρόγονοι μεγάλοι αὐτῆς ἱεροφάνται; Τοῦτο προωρισμένον ἐστὶν ὑπὸ τῆς θέας προνοίας, ἵνα καὶ αὐθις ἐν Ἀνατολῇ καλλιέργησῃ τὰς ἐπιστήμας καὶ εἰς βαθεῖαν αὐτῶν ἐπιδοθῇ μελέτην, ὡς ἄλλοτε· τούτων ἕνεκα ἡ ἐπιστημονικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ Συλλόγου σπουδαίαν τῷ ἡμετέρῳ ἔθνεϊ παρέχει ἐπικουρίαν, ἀνακλινοῦσα τὰ ἐπιστημονικὰ ζητήματα καὶ ἐπιστάσα τὴν προσοχὴν αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ἀνακαλύψεων καὶ ἐφευρέσεων δι' ἃς ἄλλοτε τοσοῦτον ἔδοξέσθη.

Τὸ φωτόφωνον Bell ἐστὶ τὸ ὄργανον, δι' οὗ τὸ φῶς, οὐχ ὁ ἄηρ, ὡς συνήθως, διαβιβάζει τὴν φωνὴν, τὸν ἦχον· εἰ δ' ὁ ἦχος διὰ τοῦ φωτός διαβιβάζεται, ἐπόμενόν ἐστὶ, λέγει ὁ Bell, ἵνα καὶ αἰ ἐκ τοῦ ἡλίου ἐκπεμπόμενοι ἀκτίνες φέρωσι μεθ' ἑαυτῶν καὶ τοὺς κρότους καὶ τοὺς ἦχους τοὺς ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ γεννωμένους· ἀλλ' ἐστὶ δυνατόν ἵνα ἦχοι ἀπὸ τηλικαύτης ἀποστάσεως, οἷα ἡ ἀφ' ἡλίου μέχρι γῆς, γένωνται ἡμῖν αἰσθητοὶ καὶ ἀκουστοί; Τοῦτο οὐκ ἐστὶν ἀδύνατον, λέγει ὁ Bell, καὶ εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τούτου ἀσχολεῖται νῦν ὁ τολμηρὸς οὗτος Προμηθεὺς, πευράματά τινα ἐν τῷ ἀστεροσκοπεῖῳ Meudon ποιησάμενος. Εὐχρηθῶμεν αὐτῷ καλὴν ἐπιτυχίαν.

Ὁ δὲ ἱατρός κ. Δ. Σταματιᾶδης ἀνέγνω πραγματεῖαν περὶ νέου τρόπου πολλαπλασιασμοῦ τῶν ὀστρέων. Ἡ τεχνητὴ γονιμοποίησις τῶν ὀστρέων καὶ ἰχθύων ἀπὸ τῶν μέσων τῆς ἐναστῆσεως ἑκατονταετηρίδος ὑποβληθεῖσα εἰς ἐπιστημονικὰς παρατηρήσεις καὶ πειράματα γιγαντιαίας ἐποίησατο προῦδος· πρὸ τριᾶκοντα περίπου ἐτῶν ἐν τῷ ἐν Παρισίοις Collège de France ἠκροασάμεθα τοῦ καθηγητοῦ τῆς ἐμβρυολογίας Coste καὶ εἶδομεν τὰ πρῶτα πειράματα τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως, δι' ἧς, ὡς διεβεβαίου ὁ σοφὸς καθηγητῆς, πολλαπλασιαζομένων τῶν ἰχθύων ἐν τοῖς εἰκοσι μέγαις τῆς Γαλλίας ποταμοῖς, ἐστὶν δυνατόν

ἵνα καὶ ἄλλοις δέκα ἑκατομμυρίοις ἀνθρώπων, ἐκτὸς τῶν ἤδη ὑπαρχόντων ἐν Γαλλίᾳ, πορίζηται τροφή.

Ὁ δὲ νέος τρόπος τῆς πολλαπλασιασμοῦ τῶν ὀστρέων τοῦ ἐν Νέξ Ἰόρκῃ τῆς Ἀμερικῆς W. J. Brook, περὶ οὗ ὠμίλησεν ὁ κ. Δ. Σταματιᾶδης, ἀπλούστατος ἐστὶ, διότι ἀρκεῖ ἡ κατακερματισίς τῶν ὀστρέων καὶ ἡ ἀνάμιξις αὐτῶν. Ἐπειδὴ δὲ ἕκαστον ὄστρεον περιέχει ἀπὸ ἕξ μέχρι πεντήκοντα ἑκατομμυρίων ὠῶν, ταῦτα δὲ πάντα σχεδὸν διὰ τῆς νέας τεχνητῆς μεθόδου γονιμοποιεῦνται, ὅτε διὰ τοῦ φυσικοῦ τρόπου πᾶν ὀλίγα ζωογονοῦνται, τὰ δὲ ἄλλα ἀπόλλυνται, ἕκαστος κατανοεῖ, ὅσον ἡ τεχνητὴ καλλιέργεια τῶν ὀστρέων ἀποθήσεται πλουτοδότρια· διότι καὶ ἐν τούτοις ἡ ἐπιπέδη δόξα, καὶ δύναμις λίαν γόνιμος καὶ παραγωγός. Τίς δὲ οὐχ ὄρῃ, ὅτι καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἡ τεχνητὴ καλλιέργεια τῶν ὀστρέων ἀναγκαῖα ἐστὶ, διότι ἀπὸ τίνος χρόνου ἡ παραγωγὴ αὐτῶν ἤρξατο μέγαιως ἐλαττωμένη;

Καὶ ἡμεῖς μὲν κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ Συλλόγου, καθ' ἃ εἰς τὰ ἀναγνώσματα καὶ εἰς τὰς ἐν τῷ Συλλογῷ γιννομένης διαλέξεις ἐφοίτων καὶ ἐκ τῶν πλουσίων πολλοί, λόγον ἐποιήσαμεθα περὶ τῆς πολλαπλασιασμοῦ τῶν ἰχθύων καὶ ὀστρέων κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Coste, ὑποδείξαντες ὅτι ὁ παρὰ τῷ μεγάλῳ Ἰζεκμετζέ Ἰαλκασίῳ κύλπος πρὸς τὴν γῆν χωρῶν καὶ λίμνην σχηματίζων δύναται χρησιμεῦσαι ὡς δεξαμενὴ τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως· ἀλλὰ τὰ μειδιώματα πολλῶν κατέδειξάν μοι, ὅτι ἡ ἡμετέρα χώρα οὐπω ἦν ὄραμος εἰς ἐπιστημονικὰς ἀποκαρπώσεις. Ἐκ δὲ τῶν φίλων πλησιάζουσας τις μετὰ τὴν διάλεξιν εἶπέ μοι· οὐχ ὄρῃ, ὅτι ἡμεῖς ἀδυνατοῦμεν προφυλάξαι τοὺς ὑπαρχόντας ἰχθῦς ἀπὸ τῆς καταστρεπτικῆς φιλοκερδείας τῶν ξένων ἀλιέων, καὶ θέλεις ἵνα γονιμοποιήσωμεν τὰ ὄρνια; Ἀλλ' ἕκτοτε δέκα καὶ ἕξ παρήλθον ἔτη, ἡ δὲ ἐπιστημονικὴ γνώσις ἐξηπλώθη ὅπως οὐκ ὥστε καλῶς ποιούσα ἡ ἐπιτροπὴ προέτρεψε τὸν κ. Δ. Σταματιᾶδην ἵνα τοῖς ἀλιεῦσι τῶν ὀστρέων καταστήσῃ γνωστόν τὸν νέον τρόπον τῆς γονιμοποιήσεως καὶ πολλαπλασιασμοῦ. Ὁ κ. Δ. Σταματιᾶδης ἴσως ἐστὶ εὐτυχέστερος ἀποτεινόμενος πρὸς τοὺς ἀλιεῖς, ἢ ἐγὼ ἀποταθείς ἄλλοτε πρὸς τοὺς πλουσίους, διότι τὸ τῶν ἀλιέων ἐπιτήδευμα ἐπιτηδῆδῶν ἐστὶν εἰς θαύματα καὶ τεράστια πράγματα· οὐκ ἦσαν ἀλιεῖς οἱ κηρύξαντες τὸ Εὐαγγέλιον καὶ φωτίσαντες τὴν οἰκουμένην;

ὀλίγοι αὐτῶν ἰχθῶς οὐκ ἤρκεσαν τῷ Ἰησοῦ Χριστῇ, ἵνα πολλὰς χιλιάδας ἀνθρώπων πεινῶντων χορτάσῃ; τί δὴ παράδοξον, ἂν καὶ οἱ νέοι ἄλιεις, ἐφαρμόζοντες τὴν θαυματουργὸν τῆς ἐπιστήμης δύναμιν, δυνηθῶσι δι' ὀλίγων ὀστρέων πολλὰς χιλιάδας ἀνθρώπων τρέφειν, ἂν τὰ πεντήκοντα ἑκατομύρια τῶν ὠν ἐκ-στού τῶν ὀστρέων κατορθώσῃσι γονιμοποιεῖν;

Ὁ πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς κ. Σ. Ἀριστάρχης ἀνέγνω α') πραγματείας περὶ τοῦ ὅτι ὁ ἐλίχουσος τὸ παρ' ἡμῖν ἐστὶν ἀμύραντον καὶ β') ἱστορίαν τῆς ἐπιστημονικῆς κινήσεως παρὰ τῷ ἡμετέρῳ ἔθνει ἀπὸ τῆς ἀλώσεως μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων.

Τὸ ἔργον τοῦτο σπουδαῖον ἐστὶ συμπλήρωμα τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἱστορίας.

Ἐκ δὲ τῶν ἀναγνωσθέντων ἐν ταῖς συνεδριάσεσι τῆς ἐπιτροπῆς μόνον τὸ περὶ φωτοφώνου τοῦ Bell ἀνεγνώσθη ἐν τῷ Συλλόγῳ ὑπὸ Σ. Μαυρογένους, τὰ δὲ ἄλλα ἀναγνωσθήσονται κατὰ τὸ ἐπιόν συλλογικὸν ἔτος καὶ δώσουσιν ἱκανὴν καὶ ποικίλην πνευματικὴν πανδαισίαν ἐν ταῖς συνεδριάσεσι τοῦ Συλλόγου· διότι εἰς τῶν σκοπῶν τῶν ἐπιτροπῶν καὶ οὗτος ἐστὶ, τὸ παρασκευάζειν ἀναγνώσματα. Διὸ ὁ Σύλλογος καὶ δημοσίᾳ ἐπαινεῖ τὸν ζῆλον καὶ τὴν ἐπιμέλειαν τῶν ἐργαζομένων τῆς ἐπιστημονικῆς ἐπιτροπῆς μελῶν καὶ φιλοτιμουμένων, ἵνα καὶ παρ' ἡμῖν διεγερθῇ τὸ πνεῦμα τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης καὶ πρακτικῆς ἐφαρμογῆς· τὸ πνεῦμα ἀργοῦν καὶ ἀκίνητον μένον σήπεται, ὡς τὰ ἐλώδη καὶ λιμναῖα ὕδατα.

Ζ'.

Ἀρχαιολογικὴ ἐπιτροπὴ.

Ἡ ἀρχαιολογικὴ ἐπιτροπὴ συγκειμένη ἐκ τῶν κ.κ. Σ. Ἀριστάρχου, προέδρου, Κ. Σ. Καραθεοδωρῆ, τοῦ σεβασμίου C. G. Curtis, Ἀ. Πασπάτη, τοῦ ἱατροῦ A. Mordtmann, τοῦ διδάκτορος Jean Mordtmann, τοῦ διδάκτορος P. Schroeder, Γ. Α. Δημητριάδου, Κ. Περδικίδου καὶ τοῦ ἀφ' ἡμῶν μεταστάκτος διδάκτορος Dethier συνεδριάσεις ἐποιήσατο εἴκοσι καὶ μίαν, ἐν αἷς περὶ τὴν ἐπιγραφικὴν καὶ παλαιογραφικὴν ἡσχολήθη καὶ μάλιστα περὶ τὰ νομίσματα, μολυβδόβουλλα, σταθμὰ, δακτυλιολίθους, τοπογραφίαν Κωνσταντινουπόλεως καὶ Βλαχερνῶν, ὡς μαρτυροῦσιν αἱ σπουδαῖαι ἀρχαιολογικαὶ πραγματεῖαι, ὧν πολλὰ εἰσι δεδημοσιευμέναι ἐν τῷ ἤδη ἐκδοθέντι ἀρχαιολογικῷ παραρτήματι τοῦ δεκάτου τρίτου τόμου τοῦ Περιδικίου.

Ἐπειδὴ δὲ τὰ μέλη τοῦ Συλλόγου ἔχουσιν αὐτὸ ἀνά χειρας καὶ βεβαίως διήλθον αὐτὸ μετ' εὐχαριστήσεως κρίνω περιττὸν πλείονα χρόνον κατατρίψαι περὶ τῶν ἐν αὐτῷ περιεχομένων καὶ τῆς ἀξίας αὐτῶν· τοῦτο δὲ μόνον λέγω ἐνταῦθα κατὰ τὴν ἐκθεσιν τοῦ προέδρου τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐπιτροπῆς, ὅτι ἡ σύνταξις τοῦ Νεολόγου ἐφιλοτιμήσατο ἰδίᾳ δαπάνη πλείστους ὄσους παλαιογραφικοὺς χαρακτήρας ἐξ Ἀθηνῶν προσκομίσασθαι, ὅπως τὸ ἀρχαιολογικὸν Δελτικὸν ἔσον οἶόν τε τελειότερον ἐκδοθῇ ἐφ' ᾧ ὁ Σύλλογος ἐκφράζει αὐτῇ τὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ. Ἔτερον δὲ μέλημα τῆς ἐπιτροπῆς ὑπῆρξεν ἡ συλλογὴ καὶ καταγραφή ἐν τῷ κώδικι τοῦ Συλλόγου 145 νέων ἀνεκδότων ἐπιγραφῶν ἀύξήσασα οὕτω τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐν αὐτῷ ἐπιγραφῶν εἰς 829· ἀλλὰ τὸ ἔργον εἰς ὃ ἐμόχθησε πλείστον ἡ ἀρχαιολογικὴ ἐπιτροπὴ ἐν πολλαῖς συνεδριάσεσιν ἐστὶν ἡ ἐπεξεργασία καὶ λιθογράφησις τῆς φροντίδι καὶ ἐπιστασίᾳ τῶν κ. κ. Κ. Καραθεοδωρῆ καὶ Γ. Δημητριάδου τοῦ τοπογραφικοῦ χάρτου τῶν χερσαίων τειχῶν Κωνσταντινουπόλεως μετὰ τῶν πρὸς αὐτὰ ἀναφορὰν ἔχουσῶν ἀπόψεων καὶ τοῦ ἐπιστημονικοῦ καταλόγου τῶν ὀνομάτων τῶν ἐπὶ τοῦ χάρτου δι' ἀριθμῶν σημειουμένων τοποθεσιῶν· ἀλλὰ διατὶ ὁ χάρτης οὗτος, πολλῶ τῶν προεκκεδομένων ἀκριβέστερος καὶ τελειότερος καὶ ἐτοιμος ἤδη, οὐ συνεξεδόθη τῷ ἀρχαιολογικῷ Δελτικῷ; διὰ μικροφιλοτομίαν ἐνὸς μέλους τῆς ἐπιτροπῆς, ὃ κἄλλιον σκεπτόμενον ὤφειλε λαθεῖν ὑπ' ὕψει, ὅτι ὁ Σύλλογος διὰ τὸν μέγαν χάρτην καὶ διὰ τὸν ἐξ αὐτοῦ μικρογραφηθέντα τοῦτον καὶ λιθογραφηθέντα ὑπὲρ τὰς διακοσίας καὶ πεντήκοντα ἑξαπέννησε λίρας· ἀλλὰ πέποιθα ὅτι ὁ χάρτης ὅσον οὕτω ἐκδοθήσεται καὶ ἐπανελεύσεται ἡ εἰρήνη καὶ ἡ σύμπνοια, ἧς ἀνευ πάσα συνεργασία ματαιοῦται καὶ διαλύεται· τελευτῶν δὲ τὸν λόγον οὔτε ζῆλον εὐχομαι τῇ ἐπιτροπῇ οὔτε ἐπιμέλειαν, διότι κέκτηται ταῦτα, ὡς μαρτυροῦσιν αἱ εἴκοσι καὶ μία συνεδριάσεις αὐτῆς, ἀλλὰ μόνον τῷ Συλλόγῳ εὐχομαι ἔχειν χρήματα, ὅπως ἐπαρκῆ ταῖς ἀπαιτουμέναις δαπάναις τῶν τε ἄλλων ἐπιτροπῶν καὶ τῆς ἀρχαιολογικῆς.

Η'.

Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ.

Συγκειμένη ἐκ τῶν κυρίων Ὁδ. Ἰαλέμου προέδρου, Κ. Περδικίδου, Α. Μαλιᾶνα, Γ. Καραβασίλη καὶ Α. Θεοδωρίδου ἡσχολήθη εἰς

τὴν ἐκδοσιν τοῦ δεκάτου τρίτου τόμου τοῦ Περιδικίου. Ἡ ἐργασία τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης λίαν ἐπιμοχθὴς ἐστὶ· καὶ οὐδὲν ἔχει τὸ ἐπαγωγόν· διὰ τοῦτο οἱ προσκατεροῦντες καὶ φθειρόντες τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν εἰς διορθώσεις, πολλῶν ἐπαίνων εἰσὶν ἄξιοι. Ὁ Σύλλογος βουλόμενος ἀνακουφίσαι τὰ μέλη τῆς συντακτικῆς ἐπιτροπῆς ἀνέθηκε τὴν ἐπεξεργασίαν καὶ παρασκευὴν τῆς γλωσσικῆς ὕλης τῇ φιλολογικῇ ἐπιτροπῇ, ἐλπίζει δὲ ὅτι τῇ συνεργασίᾳ ἀμφοτέρων τῶν ἐπιτροπῶν ἡ ἐκτύπωσις τοῦ δεκάτου τετάρτου καὶ δεκάτου πέμπτου τόμου ταχεῖα ἐστὶ.

Τοιαῦτα τὰ ἔργα τῶν διαρκῶν τοῦ Συλλόγου ἐπιτροπῶν, οὐ μόνον δ' ἐγώ, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ παρακολουθοῦντες ταῖς ἐργασίαις τοῦ Συλλόγου βλέπουσιν, ὅτι αἱ ἐπιτροπαὶ τοῦτο τὸ ἔτος ἐφιλοτιμήσαντο ὑπερβαλεῖν ἑαυτάς, διπλασιάσασθαι καὶ τριπλασιάσασθαι τὰς ἑαυτῶν συνεδριάσεις καὶ ἀσχολίας· δυστυχῶς οὐ δυνάμεθα τὸ αὐτὸ εἰπεῖν καὶ περὶ τῆς οικονομικῆς ἐπιτροπῆς, ἧτις, ἐξ οὗ συνέστησαν αἱ ἐπιτροπαὶ τοῦ Συλλόγου, ἀπὸ τοῦ 1871, οὐδέποτε οὔτε συνῆλθε τακτικῶς, οὔτε περὶ τῶν οικονομικῶν τοῦ Συλλόγου, οὔτε περὶ εὐρέσεως πόρων ἐσκέψατο. Τοῦτου ἕνεκα τὰ οικονομικὰ τοῦ Συλλόγου οὐκ ἀνθούσι μόνιμως, ἀλλὰ κυμαίνονται ἄλλοτε μὲν καλῶς, ἄλλοτε δὲ ἐλλιπῶς ἔχοντα κατὰ τὰς περιστάσεις. Διὸ ἀνάγκη ἵνα ὁ Σύλλογος φροντίσῃ περὶ εὐρέσεως πόρων ἀσφαλῶν, ὅπως μὴ σαλεύῃ κυμαινόμενος ὡς πλοῦτον ἀνεμάτιστον, ἀλλ' ἔχων ἥσυχον τὸν νοῦν ἀσχολῆται περὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ· εὐχῆς δὲ ἔργον ἵνα εὐεργετικὴ τις χεὶρ ἔλθῃ αὐτῷ ἀρωγὸς κατατιθεῖσα ἀσφαλῶς ἐν τῇ Ἐθνικῇ Τραπεζῇ κεφάλαιόν τι, ὅπως οἱ τόκοι αὐτοῦ χρησιμεύωσι ταῖς ἀνάγκαις τοῦ Συλλόγου.

Ταμείον.

Ἐξ ὧν ἔπομεν γίνεται φανερόν ὅτι ἡ κατάστασις τοῦ ταμείου οὐδόλως ἀνθρᾶξ ἐστὶν, ἀλλ' αὕτη οὔτε ἐκ κακῆς προῆλθε διαχειρίσεως οὔτε ἐκ μεγάλων καὶ ἀτάκτων δαπανῶν, ἀλλὰ διότι ἐστεῖρευσαν αἱ πηγαί. Τίς πιστεύσει, ὅτι αἱ προσφοραὶ πρὸς τὸν Σύλλογον τοῦτο τὸ ἔτος ἦσαν μόνον 45 λίραι, 30 τῆς φιλομουσίου οἰκογενείας τοῦ μακαρίτου Ἀλεξιάδου, καὶ 15 τοῦ ἐν Ὁδησσῷ φιλογενεοῦς ἀνδρὸς κ. Α. Βουτσανᾶ; Ἐξαιρῶ τὴν γενναίαν προσφορὴν τοῦ ἑτέρου ἀδελφοῦ Γ. Βουτσανᾶ γενικοῦ προξένου

(ΕΛΛ. ΦΙΛΟΛΟΓ. ΣΥΛΛΟΓ. ΤΟΜ. ΙΕ')

τῆς Ἑλλάδος ἐν Ὁδησσῷ, διότι αὕτη ὠρισμένον ἔχει σκοπὸν, περὶ οὗ κατωτέρω ἐστὶ λόγος. Πόθεν λοιπὸν ἡ στεῖρωσις αὕτη τῶν προσφορῶν; ὁ μὲν ταμίαις τοῦ Συλλόγου κ. Ν. Βαμβάκης φρονεῖ, ὅτι ἡ δυσχερεία τῶν οικονομικῶν παρήχθη ἐκ τῆς οικονομικῆς δυσχερείας τῆς πρωτεύουσας, πέποιθε δὲ ὅτι αἰρομένων τῶν αἰτίων, συναρθῆσεται καὶ τὸ προσωρινὸν ἀτύχημα τοῦ Συλλόγου· ἀλλ', ἐγὼ νομίζω, ὅτι ἡ στεῖρωσις τῶν προσφορῶν ἔχει βαθύτεραν αἰτίαν, αὐτὴν τὴν ἀφικουρίαν περὶ ἧς ἀνωτέρω ἐποιήσαμην λόγον. Ἡ ἐπικατάρατος αὕτη Μέγαιρα οὐ κατέλαβεν ἀπὸ τινῶν ἐτῶν καὶ τὰ πλείστα μέλη τοῦ Συλλόγου, ἀτινα ἔπαυσαν φοιτῶντα εἰς τὰς συνεδριάσεις καὶ ἐγένοντο αἰτία τῆς διακοπῆς τῶν δημοσίων διαλέξεων; Κατὰ ταύτης τῆς ἐχθρῆς τοῦ Συλλόγου εὐρετέον ἀντίδοτον, ἂν θέλωμεν ἵνα μὴ ἡ Κωνσταντινούπολις περιέλθῃ καὶ πάλιν εἰς τὴν διανοητικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν νύκην, ὑφ' ἧς πρὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Συλλόγου κατείχετο, ἂν θέλωμεν, ἵνα μὴ γίνωνται ἀλήθειαι οἱ λόγοι τῶν τότε πρὸς τοὺς ἰδρυτὰς τοῦ Συλλόγου εἰπόντων, ἀμύτην ἀγωνίζεσθε· ἡ Κωνσταντινούπολις οὐκ ἐστὶ πόλις γραμμᾶτων, ἀλλὰ πόλις τοῦ ἐμπορίου, τῆς ὕλης, καὶ τῆς ἀπολαύσεως· οἷον ὄνειδος τοῖς ἑλλησι Κωνσταντινουπόλεως, ἂν ταῦτα ἀληθεύσωσιν! Ἄλλὰ με τεθηῶτα χυτὴ κατὰ γαῖα καλύπτει πρὶν τὰ ταῦτα ἰδεῖν».

Κ'.

Βιβλιοθήκη.

Εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Συλλόγου ἀπεστάλησαν κατὰ τὸ συλλογικὸν τοῦτο ἔτος βιβλία καὶ φυλλάδια περὶ τὰ 550 ὑπὸ φίλα τῷ Συλλόγῳ φρονούντων ὁμογενῶν καὶ ἀλλογενῶν ἀνδρῶν· ἐκ τῶν προσφορῶν τούτων ἰδίως μνήμης ἀξία εἰσι διὰ τε τὸ πλῆθος καὶ τὴν σπουδαιότητα αὐτῶν αἱ ἐπόμεναι:

α') Ἡ ἐκ τῶν Ἠνωμένων τῆς βορείου Ἀμερικῆς Πολιτειῶν ὑπὸ τῶν φιλελλήνων πολιτῶν Appleton καὶ Belmont ἀποσταλεῖσα τῇ ἀόκνῳ ἐπιμελείᾳ τοῦ ἐν Οὐάσιγκτωνι πρεσβευτοῦ τῆς Γ. Πύλης κ. Γρηγ. Ἀριστάρχου, συγκειμένη δὲ ἐξ 74 πολυτίμων συγγραμμάτων, ὧν τὰ πλείστα εἰς τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας ἀναφέρονται.

β') Τὰ ὑπὸ τοῦ ἐν Βερολίνῳ ἐθνικοῦ ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου διὰ τῆς ἐνταῦθα γερμανικῆς πρεσβείας πεμφθέντα· 1) συνεχῆς σειρά τῶν ἐτησίων περιοδικῶν τῆς ἐν Ρώμῃ γερμανικῆς ἀρχαιολογικῆς σχολῆς, συγκειμένη δὲ ἐξ 65

τόμων από τοῦ 1829 μέχρι τοῦ 1879. 2) ἄλλα σπουδαία ἀρχαιολογικά συγγράμματα ἐν 25 τόμοις, ἐν οἷς καὶ τὰ ἀνεκδοτά *Μνημεῖα* τῆς ἐν Ρώμῃ γερμανικῆς σχολῆς ἀπὸ τοῦ 1829—1878.

γ) Ἡ ὑπὸ τῶν ἐν Βρυξέλλαις βιβλιοπωλῶν *Marzbach* καὶ *Galk* ἀποσταλεῖσα συλλογὴ 96 συγγραμμάτων διαφόρου ὕλης, τῇ ἐπιμελείᾳ τοῦ ἐν Βρυξέλλαις πρεσβευτοῦ τῆς Γ. Ἡύλης κ. Στ. Καραθεοδωρῆ.

δ) Ἡ συλλογὴ τῶν ἐν Παρισίοις βιβλιοπωλῶν *Arnold* καὶ *Labat*, συγκειμένη ἐκ 37 τόμων διαφόρου ὕλης.

ε) Ἡ ὑπὸ τοῦ ἐν Καρλσρούῃ γεν. προξένου τῆς Ἑλλάδος κ. Ἰωσήφ Γούνα, συγκειμένη ἐκ 34 διαφόρων συγγραμμάτων τῇ φροντίδι τοῦ ἐν Βερολίνῳ πρεσβευτοῦ τῆς Ἑλλάδος κ. Α. Βραγκαθῆ.

Πᾶσι τοῖς γενναίοις τούτοις δωρηταῖς καὶ τοῖς προθύμως συντελοῦσιν εἰς πλουτισμὸν τῆς βιβλιοθήκης ὁ Σύλλογος ἀπονέμει τὰς θερμὰς αὐτοῦ εὐχαριστίας, πάντων δὲ μάλιστα τῶν ἐν Οὐασινγκτῶν κ. Γρ. Ἀριστάρχῃ, ὃς ἀπὸ πολλοῦ οὐ παύεται ἐνεργῶν καὶ μοχθῶν ὑπὲρ τῆς βιβλιοθήκης ἡμῶν· παρακαλεῖ δὲ ὁ Σύλλογος τοὺς λογίους τοῦ ἡμετέρου ἔθνους καὶ βιβλιοπώλας καὶ πάντας τοὺς φιλέλληνας, ὅπως ἀποστέλλωσιν αὐτὰ τὰ συγγράμματα αὐτῶν ἢ τὰ παρ' αὐτῶν ἐκδιδόμενα.

Ἐὸ δὲ ἀναγνωστήριον τοῦ Συλλόγου πλουσίαν παρέχει πανθαλασίαν· διότι καὶ ἐφημερίδας λαμβάνει οὐκ ὀλίγας τὰς πλείστας τῶν ἐν ταῦθα ἑλληνιστῶν καὶ γαλλιστῶν ἐκδιδομένων, τὴν τεργεσταίαν *Κλειώ*, καὶ τινὰς τῶν ἐν Ἀθήναις, πάσας δωρεὰν προσφερομένας, καὶ περιοδικὰ ἡμέτερά τε καὶ ξένα φιλολογικὰ, ἀρχαιολογικὰ, ἐκπαιδευτικὰ, ἐπιστημονικὰ· ἀλλ' οἱ προσερχόμενοι πάνυ ὀλίγοι, ὅπερ προμηνύει, ὡς φοβοῦμαι, τὴν ἐπάνοδον τῆς ἐπικρατοῦσης ἐκείνης ἀμουσίας ἐν Κωνσταντινουπόλει πρὸ τῆς τοῦ Συλλόγου συστάσεως.

Ἦν δ' ἂν εἴποιμεν καὶ περὶ τῆς ὀργανοθῆκης, ἣτις, ἐξ οὗ ἔπαυσαν γινόμενα τὰ μαθήματα τῆς φυσικῆς καὶ χημείας, ἔκειτο παρηγκωσμένη, εὐρωτιῶσα καὶ καταστρεφόμενη; ἐδέησεν ἵνα δαπανηθῶσι δέκα λίραι καὶ διορισθῆ ἰδικὴ ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν κ. Ἰηλεμάρχου Καραθεοδωρῆ καὶ Γ. Α. Δημητριάδου, οἷς ἐπὶ πολλοὺς μῆνας μετ' ἀξιεπαίνου ζήλου ἐμόχθησαν ὅπως καθάρωσι καὶ διορθώσωσι τὰ ὄργανα.

ΚΑ'.

Σχέσεις τοῦ Συλλόγου.

Καὶ τοι, ἐξ οὗ ὁ Σύλλογος στερηθεὶς τῶν ἐτησίων προσφορῶν τῶν ὁμογενῶν ἔπαυσε κατ' ἀνάγκην χορηγῶν χρήματα τοῖς ἀπόροις σχολείοις τῶν ἐπαρχιῶν, αἱ ἐπιστολιμαῖαι αὐτοῦ σχέσεις ἠλαττώθησαν, ἀλλ' ὅμως εἰσῆλθον τοῦτο τὸ ἔτος 211 ἐπιστολαί, ἐξ ὧν 113 ἀφορῶσιν εἰς τὸν ἐκπαιδευτικὸν σκοπὸν, αἰτεῖται δηλαδὴ δι' αὐτῶν ἡ χρηματικὴ τοῦ Συλλόγου συνδρομὴ ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς ἐν ταῖς ἐπαρχαῖς ἐκπαιδεύσεως, ἢ ἀγγέλλεται ἡ σύστασις φιλεκπαιδευτικῶν συλλόγων ἢ ἀδελφοτήτων· 13 δὲ ἀφορῶσιν εἰς τὸν φιλολογικὸν σκοπὸν, 12 εἰς τὸν ἐπιστημονικόν, 16 περιστρέφονται περὶ τὴν ἀρχαιολογίαν καὶ 30 περὶ ἄλλα ἀφορῶντα εἰς τὰς πολλαπλὰς τοῦ Συλλόγου ἐργασίας· δέκα ὀκτὼ δὲ εἰσὶν εὐχαριστήριαι μελῶν ἐπιτίμων.

Ἐκ τῶν εἰσελθουσῶν ἐπιστολῶν ἰδίως μνήμης ἀξία ἐστὶν ἡ ἐπιστολὴ τοῦ φιλογενεστάτου γενικοῦ προξένου τῆς Ἑλλάδος ἐν Ὀδησσῷ κ. Ἰωάννου Βουτσινᾶ, δι' ἧς ἀγγέλλει τῷ Συλλόγῳ, ὅτι προσφέρει κατὰ διετίαν ἀνά δισχίλια καὶ πεντακόσια φράγκα πρὸς ἴδρυσιν διαγωνισμάτων πρακτικῶν ἐχόντων σκοπὸν· ὁ Σύλλογος εὐγνωμονῶν τῷ ἀνδρὶ ἀνέγραψεν αὐτὸν ἐν τοῖς εὐεργέταις τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων καὶ σήμερον ἀνακηρύττει αὐτὸν καὶ δημοσίᾳ, εὐχόμενος ἵνα καὶ ἄλλοι μιμηθῶσι τὸ γενναῖον αὐτοῦ παράδειγμα, ὅπως ἡ ἑλληνικὴ ἐκπαίδευσις ἐνισχυθῆ, διδαχθῶσι πολλοὶ καὶ πληθυνθῆ ἡ γνῶσις, ἣτις ἐστὶ δύναμις.

Ὁ Σύλλογος ἄσμενος καὶ μετὰ χειροκροτήσεων ἀποδεχόμενος τὴν γενναίαν προσφορὰν τοῦ κ. Γ. Βουτσινᾶ μικρὰς μόνον προὔτεινε τροποποιήσεις, ὡς ὁ ὁμογενὴς ἀγωνοθέτης ἐνέκρινε καὶ περὶ ὧν λόγος γίνεται ἐν τῷ ὅσον οὕτω ἐκδοθησομένῳ προγράμματι.

Ὁ Φιλολογικὸς Σύλλογος διατηρεῖ σχέσεις στενάς καὶ πρὸς τὸν ἐν Παρισίοις ὑπὲρ ἐνισχύσεως τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν ἐν Γαλλίᾳ Σύλλογον, ἀναλαβὼν τὸ καθήκον τοῦ συλλέγειν καὶ ἀποστέλλειν αὐτῷ τὰς ἐντεῦθεν συνδρομὰς· ἀλλὰ τὸ ἔργον τοῦτο χαλεπώτατον ἐν Κωνσταντινουπόλει καθίσταται διὰ τὴν ἀεικίνητον παλίσροιαν τῶν ἐρχομένων καὶ ἀπερχομένων, δι' ἣν συμβαίνει πολλάκις ἵνα ὁ ἐγγραφεὶς μέλος τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου μετὰ ἓνα ἢ δύο μῆνας ἀπέλθῃ τῆς Κωνσταντινουπόλεως· ὅπως δὴποτε ὀφείλουσιν οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει διαμένοντες μὴ αὐξάνειν τὰς δυσχερείας τοῦ

ἡμετέρου Συλλόγου πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντος αὐτοῦ, τακτικῶς τὰς συνδρομὰς αὐτῶν ἀποτινοντες.

Αἱ δὲ ἐξελθούσαι ἐπιστολαὶ ἀνέρχονται εἰς 195, ἐξ ὧν 75 ἀφορῶσιν εἰς τοὺς διαφόρους τοῦ Συλλόγου σκοποὺς, εἰς τὸν ἐκπαιδευτικόν, φιλολογικόν, ἀρχαιολογικόν καὶ ἐπιστημονικόν· 56 εἰσὶν εὐχαριστήριαι καὶ 60 ἀπαντήσεις ἢ ἐπιστολαὶ αὐτεπαγγέλτως ὑπὸ τοῦ Συλλόγου ἐκδοθεῖσαι περὶ διαφόρων ζητημάτων. Ὁ Σύλλογος λυπεῖται σφόδρα, ὅτι ἐνεκα τῶν περιστάσεων ἐκωλύθη ἐπιστεῖλαι ἐγκύκλιον, ὡς ἐρρήθη ἐν τῇ πρώτῃ συνεδριᾷ τούτου τοῦ ἔτους, πρὸς τοὺς ἐν ταῖς ἐπαρχαῖς φιλεκπαιδευτικοὺς Συλλόγους καὶ προτρέψαι αὐτοὺς ἵνα σὺν τοῖς ἐκπαιδευτικοῖς αὐτῶν ἔργοις προσαναγράψωσιν ἐν τοῖς κανονισμοῖς αὐτῶν σκοπὸν καὶ μέλημα τὴν συλλογὴν τῶν ζώντων μνημείων καὶ τὴν διάσωσιν τῶν ἀρχαίων· διότι τοιοῦτος ὀφείλει εἶναι ὁ ὅλοσχερὴς σκοπὸς παντὸς ἑλληνικοῦ Συλλόγου, ὅπως διὰ μὲν τῶν ἐκπαιδευτικῶν αὐτοῦ ἔργων ἐπιδιδόμενος εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ ἐξέπλωσιν τῆς ἐθνικῆς παιδεύσεως συντελῆ πρὸς μύρωσιν τῆς νέας γενεᾶς καὶ παρασκευάζῃ τὸ μέλλον, διὰ δὲ τῆς συλλογῆς τῶν ζώντων μνημείων ἐν τῇ γλώσσῃ τοῦ λαοῦ καθιστᾷ ἀρίθμητον ὅτι ὁ ἑλληνισμὸς τῶν προτέρων γενεῶν ζῆ συνεχῆς καὶ ἀνευ διακοπῆς ἀβίβωτος ἐν τῷ ἑλληνικῷ λαῷ, διὰ δὲ τῆς διασωσεως τῶν ἀρχαίων μνημείων διατηρῆ μαρ-

τύρια ἀνεξέλειπτα ὅτι αἱ χώραι, ἐν αἷς μορφοῦται ἡ νέα γενεὰ καὶ παρασκευάζεται τὸ μέλλον, αἱ δὲ ἐθνικαὶ παραδόσεις διατηροῦνται ζῶσαι, ἦσαν ἀνεκαθεν ἑλληνικαί, ἐν τοῖς κόλποις αὐτῶν φρουρούσαι ἔτι μνημεῖα ἑλληνικῆς τέχνης, ἀπαστρέπτοντα θεῖον καὶ ἀπαράμιλλον κάλλος. Εἶθε τὸ θεῖον τοῦτο καὶ ἀπαράμιλλον ἀρχαῖον κάλλος διαθερμαίνου τὴν καρδίαν τοῦ ἡμετέρου ἔθνους καὶ ὑπομιμνήσκου αὐτὸ ὅτι ὀφείλει

αἰὲν ἀριστεύειν καὶ ὑπερῶρον ἔμμεναι ἄλλων, μὴδὲ γένος πατέρων αἰσχυνόμεν, οἱ μὲν ἄριστοι.

Ταῦτα εἶπον ἀναλαμβάνων πέρυσι τὴν προεδρίαν, ταῦτα λέγω καὶ νῦν παραδιδούς αὐτὴν εἰς χεῖρας στιβαρὰς καὶ δεξιὰς.

Ἀκολουθῶς ὁ κ. **Θ. Σαυτέλης**, εἰσηγητῆς τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς, ἀναγινώσκει ἔκθεσιν περὶ τῆς ἐκπαιδευτικῆς καταστάσεως τῆς Κυζίκου καὶ τὴν κρίσιν τῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν ἀποσταλέντων διὰ τὸν *Καραπάρσιον ἀγῶνα* χειρογράφων, Ἑλληνικῆς Ἱστορίας, Ἱερᾶς Ἱστορίας καὶ Ἀριθμητικῆς· (ἰδὲ κατωτέρω).

Μετὰ τοῦτον ὁ κ. **Κ. Ξανθοπούλου**, εἰσηγητῆς τῆς φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς, ἀναγινώσκει τὴν ἐπὶ τῶν πονημάτων, τῶν διὰ τὸ *Ζωγράφιον διαγώνισμα* τῆς συλλογῆς ζώντων μνημείων τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσης ἀποσταλέντων, κρίσιν τῆς ἐπιτροπῆς· (ἰδὲ κατωτ.)

Μετὰ ταῦτα λύεται ἡ ἐορτὴ.

ΚΑΡΑΠΑΝΕΙΟΣ ΑΓΩΝ

ΠΕΡΙ

ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΜΕΘΟΔΙΚΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

Πρὸς χρῆσιν τῶν Δημοτικῶν Σχολείων.

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΤΗΣ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Ἀναγνωσθεῖσα ὑπὸ τοῦ εισηγητοῦ αὐτῆς κυρίου Θ. Σαλιτέλη

Ἐν τῇ κατὰ τὴν 10 Μαΐου 1881

ΕΠΕΤΕΙΩ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΕΟΡΤΗ.

Μετ' ὄκνου καὶ δειλίας ἡ ἐκπαιδευτικὴ τοῦ Συλλόγου ἐπιτροπὴ παρερχομένη σήμερον εἰς ὑμᾶς τὴν συγγνώμην καὶ ἐπιείκειαν ἐξαιτεῖται, ὅτι ἀποτόμως καινοτομήσασα ἀντὶ τῆς συνήθους κατὰ τὴν ἐπέτειον ταύτην ἐορτὴν ἐκθέσεως περὶ τοῦ ἀνὰ τὰς ἑλληνικὰς τοῦ κράτους ἐπαρχίας καθόλου παιδευτικοῦ βίου, βραχέα τινὰ μόνον περὶ τούτου προειπούσα τὸν πλείστον τοῦ λόγου περὶ τὴν κρίσιν τῶν εἰς τὸν Καραπάνειον ἀγῶνα, τὸν περὶ συντάξεως μεθοδικῶν διδασκτικῶν βιβλίων πρὸς χρῆσιν ἐν τοῖς δημοτικοῖς σχολείοις, κατὰ τὸ πέρυσιν ἐκδοθέν πρόγραμμα, πεμφθέντων εἰς τὸν Σύλλογον ἔργων μέλλει νὰ διατρέψῃ.

Εἰς τὴν καινοτομίαν ταύτην ἠναγκάσθη ἡ ἐπιτροπὴ, κατανεύσει καὶ τοῦ Συλλόγου, νὰ προβῇ ἐκ τούτου, ὅτι τοῦ Συλλόγου ἐν τοῖς ἐσχάτοις τούτοις χρόνοις διὰ λόγους, οὓς περὶ τὸν πρὸς εἰδύτας ὑμᾶς νὰ εἴπωμεν, ἀδυνατοῦντος νὰ βοηθῇ χρηματικῶς τοῖς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἀπόροις σχολείοις, οἱ ἐπαρχιακοὶ σύλλογοι καὶ αἱ ἐφορίαι καὶ αἱ κοινότητες, ἀνθρώπειον πάσχουσαι πάθημα, ἀλλαχόσε τὰ βλέμματα στρέψασαι καὶ τὰς ἐλπίδας στηρίξασαι, ἐκείσε καὶ τὰς ἐκθέσεις περὶ τῶν καθ' ἑαυτὰς σχολειακῶν πραγμάτων πέμπουσι, παντελῶς τοῦ ἀρχαίου φίλου καὶ προστάτου καὶ εὐεργέτου αἱ ἀγνώμονες ἐπιλαθόμεναι, καὶ οὕτως εἶπεν τὴν γαλουχήσασαν ἀπολακτίσασαι μητέρα.

Ἄλλ' ὁ Σύλλογος δυσφορῶν μὲν δικαίως καὶ ἀλγῶν ἐπὶ τῇ ἀστοργίᾳ ταύτῃ ἐγκαταλείψει,

θαρρῶν δ' ἐτι καὶ ἐξ ἑαυτοῦ τὴν τροφήν καὶ τὰ δυνάμεις ἀρνούμενος οὐδαμῶς ἀπελπίζει, ἀλλὰ καρτερῶν, ἕως ἂν παρέλθωσιν αἱ πονηραὶ αὐτῇ ἡμέραι, καὶ ἐκ τῶν ἐκτὸς εἰς ἑαυτὸν περισυλλεγόμενος διετέλεσε καὶ διατελέσει ἡρέμα καὶ ἀθουρῶς ἀλλ' ἀδιαλείπτως καὶ ἀκύνως τὰ φιλολογικὰ καὶ ἐπιστημονικὰ αὐτοῦ ἐργαζόμενος ἔργα, τὴν πρὸς τὰ ἔξω ἐνέργειαν καὶ ἐπιμέλειαν ἐπὶ γε τοῦ παρόντος ἑτέροις καταλείπων, πεποιδῶς, ὅτι ἐκεῖνοι ἄτε νεώτεροι καὶ τὰς δυνάμεις μὲν ἀκραιότερας ἔχοντες ἀφθονωτέρους δὲ τοὺς πόρους ἀποτελεσματικώτερον ἴσως θέλουσιν ἐπιτελέσει τὸ ἔργον, ἐάν, ὡς ἐλπίζομεν καὶ εὐχόμεθα, μετὰ τῆς προσηκούσης βάλωσι συνέσεως καὶ φειδοῦς, πρὸς τὰ καιρῖα βῆλλοντες μὴδὲ πρὸς ἃ μὴ δεῖ ἀσκοπῶς δαπανῶντες. Καὶ τὸ μὲν ἀποτέλεσμα τῶν ἐργασιῶν αὐτῶν, ὅταν ἐπιστῇ ποτε ὁ πρὸς ταῦτα καιρὸς, θέλομεν οἱ πάντες ἰδεῖ καὶ κρίνει, ἂν καὶ κατὰ πόσον συνετῆ, λυσιτελῆς καὶ ἀναγκαῖα ἦν ἡ ἀπὸ τοῦ Συλλόγου ἀλλαχόσε μεταθέσεις τοῦ παιδευτικοῦ κέντρου καὶ ὁ διχασμὸς τῶν πνευματικῶν καὶ ὑλικῶν τοῦ ἔθνους δυνάμεων, καὶ τί εἰς τὸ μέλλον δεῖ γενέσθαι.

Ἡμεῖς δὲ νῦν τοὺς λόγους δηλώσαντες, ἐξ ὧν ὁ Σύλλογος προήχθη ἐν τῇ ἐπετείᾳ ταύτῃ ἐορτῇ νὰ νεωτερίσῃ, τὴν συνήθη ἐκθεσιν ἄτε λιτοτάτην οὖσαν συγχωνεύσας τῇ περὶ τοῦ Καραπάνειου ἀγῶνος κρίσει, προβαίνομεν ἐπὶ τὸ ἔργον.

Κατὰ τὸ συλλογικὸν τοῦτο ἔτος, Κύριοι, εἰς

μόνος, ἀληθῆς Ἰσραηλίτης, οὐχὶ σύλλογος, οὐδ' ἐφορία, οὐδὲ κοινότης ἐξωθεν, ἀλλ' ἰδιώτης ἀνὴρ, ὁ ἐν Διπλοκλιονίῳ τῆς ἡμετέρας πόλεως διδάσκαλος, Γεώργιος Κοῦζος ὁ ἐκ Κυζίκου, εὐσεβῶν πρὸς τὴν τεκοῦσαν καὶ Ορέψσαν πατρίδα, πᾶν φιλοτιμῶς ἐπεμφεν ἡμῖν βραχέα ἐκθεσιν περὶ τῆς ἐν τῇ Κυζικηνῇ χερσονήσῳ παιδευτικῆς καταστάσεως, ἐξ ἧς ἀνακοινοῦμεν ὑμῖν τὰς ἐπομένας εἰδήσεις.

Ἡ τῆς ὅλης ἐπαρχίας Κυζίκου μητρόπολις, Ἀρτάκη, μέχρι μὲν πρὸ τριῶν ἐτῶν δύο μόνως ἐκέκτατο σχολὰς· οἰκίσκος μὲν χθυμαλὸς καὶ ἰσόγειος, ἐν ᾧ 300 παῖδες ἀμφοτέρων τῶν φύλων ἀναμιξῆ συνηγελλίζοντο ὑφ' ἐνὸς διδασκάλου τὰ πρῶτα στοιχεῖα διδασκόμενοι βοηθουμένου καὶ ὑπὸ τοῦ ψάλτου τοῦ μητροπολιτικοῦ ναοῦ, ἐχρησίμευεν ὡς δημοτικὴ σχολή· ὡς ἑλληνικὴ δὲ ἐχρησίμευεν οἶκημα πολλῶ τοῦ πρώτου χείρον, σαθρὸν καὶ ἐτοιμάροπον ἐν μέσῳ συνουσίᾳ ὑπὸ δυσωδῶν καὶ νοσηρῶν περιπεσομένη ἀναθυμιάσεων, ἐν ᾗ εἰς μόνως διδάσκαλος ἀνευ βοηθοῦ ἐδίδασκε τὰ ἑλληνικὰ μαθήματα 30 παιδῶν εἰς 3 διηρημένους τάξεις. Τὰ διδασκῆρια τῆς Ἀρτάκης ἀλγεινὴν ἐνεποιούν ἐντύπωσιν παντὶ τῷ ἐπισκεπτομένῳ αὐτῷ, ἀναλογιζόμενῳ, ὅτι ἡ Ἀρτάκη μητρόπολις ἐστίν, ἐξ ἧς ὡς ἀπὸ φωτοβόλου ἐστίας ἔδει νὰ προχέωνται τὰ φῶτα καὶ εἰς αὐτῆς τῆς ἐπαρχίας τὰς ἐσχατίας· διότι πόλις ὑπὸ 1000 μὲν οἰκουμένη ἑλληνικῶν οικογενειῶν, πλουσία δὲ ἀμπελῶνων καὶ ἀγρῶν καταφύτων παντοδραποῖς ὀπωροφόροις δένδροις, ἐμπορικὴν δ' ἔχουσα ἐπιμιξίαν πρὸς πολλὰ ἐμπορικὰ κέντρα καὶ εὐποροῦσά πως, κεκοσμημένη δὲ περιβλεπτῶ μητροπολιτικῇ ναῖ, οὐ ἐφ' ἄμυλλον τὴν καλλονὴν καὶ διακόσμησιν ἐλάττεισιν ἴσως ἐπαρχιῶν μητροπόλεις κέκτηνται, ἠδύνατο βεβαίως καὶ ὠφείλε καὶ διδασκῆρια νὰ ἔχῃ ἀξιοπροπέστερα, ἂν ἐλαμβάνετο ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων ἡ προσήκουσα πρόνοια. Εὐτυχῶς οἱ Ἀρτακηνοὶ συνιδόντες τέλος καὶ αὐτοὶ τὰ καθήκοντα, ἀπερ ἀναγκαίως ἐπιβάλλει τοῖς ἐπιγιγνομένοις ἡ ἀπὸ τῶν προγόνων εὐκλεία, καὶ τὴν ἐκ τῆς περὶ τὰ γράμματα ὀλιγορίας προσγιγνομένην μεγάλην ζημίαν τοῖς ἐαυτῶν τέκνοις, ἐφ' ὧν στηρίζει τὰς περὶ αἰσιωτέρου μέλλοντος ἐλπίδας ἡ δυστυχῆς πατρίς, μετὰ ζήλου ἐπαινετοῦ καὶ δραστηριότητος ἤρξαντο ἡδὴ ἐπιδιδόμενοι εἰς τὸν καλὸν τῶν γραμμάτων ἀγῶνα· εἰς δὲ τὸν ἀπὸ διείας ἀρξάμενον ἀξιάγαστον τοῦτον ζήλον ὀφείλεται ἢ τε σύστασις δύο ἄλλων σχολείων, νηπιαγωγείου καὶ παρθεναγωγείου, καὶ

ἢ ἐπιδιωκομένη ἐπὶ τὸ βελτίον διαρρυθμιστὴ καὶ προαγωγή τῶν ὑπαρχουσῶν σχολῶν διὰ τῆς προσλήψεως ἱκανοῦ διδασκτικῶν προσωποῦ. Πρὸς συντήρησιν δὲ τῶν 4 τούτων σχολείων δαπανῶνται ἑτησίως ὑπὲρ τὰς 400 τουρκικὰς λίρας· τὰ δὲ ἐν τῷ σχετικῶς μικρῷ τούτῳ χρονικῷ διαστήματι ἐπιτευχθέντα ἀποτελέσματα εἰσιν ἱκανῶς εὐχάριστα· ἔχομεν δὲ δι' ἐλπίδος, ὅτι οὐκ εἰς μακρὰν θέλομεν εὐρεθῆ εἰς τὴν εὐάρεστον θέσιν μεζονας ν' ἀναγράφωμεν προόδους, καθότι ἡ Ἀρτάκη κατὰ τοὺς ἐσχάτους τούτους χρόνους ἠτύχησεν εὐτυχίαν οὐ σμικρὴν, ἠτύχησε δὴλον ὅτι ν' ἀποκτήσῃ οὐκ ὀλίγους υἱοὺς λογίους καὶ ἐπιστήμονας, οἵτινες πεποιδῶμεν ὅτι μετὰ μεζονας ζήλου θέλουσιν ἐξακολουθήσει τὸ ἐπ' αἰσίαις ἀρξάμενον ἔργον τῆς διὰ τῆς διαδόσεως τῆς παιδείας πηλυγενείας τῆς γενετήρας αὐτῶν γῆς. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ Ἀρτάκης. Ἐν δὲ τῇ βορειοδυτικῶς τῆς Ἀρτάκης καὶ εἰς ἀπόστασιν ἡμισίας περίπου ὥρας ἀπ' αὐτῆς κειμένη κωμοπόλις Γωνιᾶ, 150 ἐχούση οἰκογενείας ἀπάσας ἑλληνικὰς, ὑπάρχει γραμματοδιδασκαλεῖον, εἰς ὃ ἐλάχιστος ἀριθμὸς παιδῶν ἀτάκτως φοιτᾷ, τὸ μὲν διότι ὑποβοηθοῦσι τοὺς γονεῖς ἐν τοῖς γεωργικοῖς ἔργοις, τὸ δὲ καὶ ἐνεκα τῶν κομματικῶν παθῶν. Πρὸς βορρᾶν δὲ τῆς Γωνιᾶς ἀπαντῶμεν ἑτέραν κωμὴν μικροτέραν, ὥρας ὅδον ἐκείνης ἀπέχουσαν, τὰ ῥόδα, περιέχουσαν 80 οἰκογενείας, πλὴν ἐξ τουρκικῶν ἀπάσας ἑλληνικὰς. Τῶν κατοίκων τῆς κώμης ταύτης ἡ τύχη οἰκτρῶς ἀντιφάσκουσα πρὸς τὴν ἐπινομιαν πόρρω ἀπέχει τοῦ εἶναι ῥοδίνη· διότι ὑπὸ τῆς ἐσχάτης πιέζονται πενίας· καὶ ἐντεῦθεν ὑψίσταται γραμματοδιδασκαλεῖον, πρὸς αὐτὴν συντήρησιν ὡς καὶ πρὸς τὴν τοῦ τῆς Γωνιᾶς περὶ τὰ δισχίλια δαπανῶνται γρῶς ἐτησίως. Πρὸς βορρᾶν τῶν ῥοδίων ὥρας ὅδον διανύσαντες ἀπαντῶμεν τὴν ὠραίαν κωμοπόλιν Χαράκην ὑπὲρ τὰς 200 περιέχουσαν οἰκογενείας ἀπάσας ἑλληνικὰς. Τὴν κωμοπόλιν ταύτην κοσμεῖ σχολὴ νεύδματος ἐπὶ λοφίσκου ἐστηκυῖα· ἀλλὰ δυστυχῶς ἐπὶ ἐξήμνηον ὅλον κατὰ τὸ 1878 ἡ σχολὴ αὕτη ἔμενε κλεισμένη οὐχὶ ἐλλείψει τῶν πρὸς συντήρησιν ἀναγκαίων πόρων, διότι πρὸς ταύτην καὶ παρθεναγωγεῖον δύνανται νὰ διατηρῶσιν οἱ Χαράκηνοί, ἀλλὰ διὰ τὴν διχόνοιαν τῶν κατοίκων, ἦτις πολλαχοῦ τῆς κατὰ πολλὰ ἀτυχῆς ταύτης ἐπαρχίας παρουσιάζει κακῇ μοίρᾳ τὴν εἰδεχθῆ αὐτῆς μορφήν· ἀλλὰ τὸ πονηρῶν ἡμερῶν ἀπαίσιον τοῦτο κληροδότημα δὲν κατόρθωσε τέλεον ν' ἀποσβέσῃ

ἀπὸ τῆς καρδίας τοῦ ἔθνους τὸ τῆς φιλομαθείας αἰσθημα, καὶ οἱ ἄλλως ἀξιώλογοι Χαρρακηνεὶ ἀπὸ τοῦ ὀκτωβρίου τοῦ 1878 ἠνέφξαν τὴν σχολὴν, ἥτις ἔκτοτε ἐξακολουθεῖ τακτικῶς ἐργαζομένη παρέχουσα 70 μαθηταὶς τὰς βῆσεις τῆς πρώτης παιδείσεως δι' ἐνὸς διδασκάλου, καὶ δαπανῶσα ἐτησίως ὑπὲρ τὰ πεντακισχίλια γρόσια. Πρὸς βόρρον τῆς Χαράκης ἡμιόλιον ὄρας ἀπ' ἀλλήλων ἀπέχουσαι κείνται τέσσαρες ἑλληνικαὶ κωμοπόλεις, ἡ Δρακοῦς ἔχουσα 600 κατοίκους, τὸ Βαθὺ 700, ἡ Λογκὰς καὶ τὸ Κατὰτοπον. Ἐν πάσαις ταύταις ὑπάρχουσι μὲν σχολαὶ νεόδμηται, ἀλλ' ἀτελέστατα λειτουργοῦσιν.

Ἐκ τῆς Λογκάδος τὴν πρὸς ἀνατολὰς τρεπόμενοι καὶ διὰ τῆς γνωστῆς μονῆς Παναγίας τῆς Φανερωμένης διελλθύντες ἀφικνούμεθα εἰς τὴν μεσόγειον κωμόπολιν Καπέρ-Βαξέ οικουμένην ὑπὸ 600 κατοίκων ἀπάντων ἑλλήνων. Ἡ κωμόπολις αὕτη ἔσχε τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ οἰκιστοῦ αὐτῆς ὄνομα Καπέρ, ὅστις πρὸ ἐνὸς καὶ ἐπέκεινα αἰῶνος ἐξαναστάς μετ' ὀλίγον οἰκίαν ἐκ Ρωμυλίας ἦλθεν ἐνταῦθα καὶ συνήκισε τὸ χωρίον. Εἰς τὴν νεόδμητον αὐτῆς σχολὴν φοιτῶσι περὶ τοὺς 30 παῖδας ἀμφοτέρων τῶν φύλων. Πρὸς βόρρον δὲ τῆς Λογκάδος χωροῦντες δίωρον ὄδον, παραμείψαντες τὴν Διαβατὴν, μικρὸν χωρίον τουρκικόν, ἐν ᾧ 15 μύλις οἰκογένηται ἑλληνικαὶ οἰκοῦσι πενέσταται, κατερχόμεθα εἰς τὸ παράλιον χωρίον Καστέλλι. Ἐνταῦθα μέχρι μὲν τοῦ 1878 οὐδ' ἔχνος σχολείου ἐφαίνετο· χάρις ὅμως εἰς τὰς ἐνεργείας καὶ προτροπὰς τῆς φιλεκαπαιδευτικῆς τῆς Κυζίκου ἀδελφότητος Προσόδου καὶ τὴν μικρὰν ὕλικὴν ὑποστήριξιν τῶν γειτόνων Διαβατῶν συστῆσα λειτουργεῖ ἔκτοτε τακτικῶς μικρὰ τις σχολή. Κάμπτοντες δὲ τὸ μικρὸν ἀκρωτήριο Καψάλα εἰσπλέομεν εἰς καλπίζον στανὸν εἰς τὸν ἰσθμὸν καταλήγοντα καὶ ὑπὸ βραχιδῶν ἐπὶ τὸ πολὺ ἐκατέρωθεν περιβαλλόμενον ἀκτῶν, ἐνθα ἀπαντῶμεν δεξιᾷ μὲν μικρὰν κωμόπολιν ἑλληνικὴν, τὴν Μηχανιώνα, οἰκουμένην ὑπὸ 200 οἰκογενειῶν ἀπασῶν ἑλλήνων. Ἐν τῇ μικρᾷ ταύτῃ ἑλληνικῇ γωνίᾳ χαίροντες εὐρίσκομεν ἀμυιότερον ὀλλόντα τὸν τὴν ἑλληνικὴν στολὴν χαρακτηρίζοντα ἔρωτα τῶν γραμμῶν. Σχολὴ τῶν ἀρρένων καλῶς κατηρησιμένη ἀπὸ τοῦ 1866 τακτικώτατα λειτουργεῖ καὶ παρθεναγωγεῖον ὁμοίως ἀπὸ τοῦ 1873· ἀμφοτέρω τὰ σχολεῖα συντηροῦνται ὑπὸ τῆς ἀδελφότητος Προσόδου, ἥτις ἐκ τῶν σπλάγγων τῆς κωμοπόλεως ταύτης ἐγεννήθη καὶ ἀπὸ τοῦ 1866

ἐργάζεται ἐνταῦθα, ἀγωνιζομένη τὸ κατὰ δύναμιν νὰ ἐπαναχάγη εἰς τὴν προτέραν κατοικίαν τὰς φυγαδευθείσας Μούσας. Ἀλλὰ περὶ τῶν σχολείων τῆς Μηχανιώνας τοῦ λόγου ἄντος ὀφείλομεν νὰ μνημονεύσωμεν, ὅτι ὁ μεγάλτεμος τοῦ ἔθνους καὶ τῶν γραμμῶν εὐεργέτης Γ. Χαρίσης προσφέρει γενναίως τῇ ἀδελφότητι Προσόδου πέντε καὶ εἴκοσι λίρας ἐτησίαν ἐπιχορήγησιν ὑπὲρ τοῦ ἐν Μηχανιώνῃ παρθεναγωγείου. Πρὸς νότον δὲ τῆς Μηχανιώνης τριῶν τετάρτων τῆς ὄρας ὄδον ἀπέχει μεγάλη ἀλλ' ἀτυχῆς κωμόπολις, ἡ Πέραμος, ὑπὲρ τὰς 500 ἀριθμοῦσιν οἰκογενείας ἀπάσας ἑλλήνας. Τὴν ὠραίαν καὶ πλουσίαν ποτὲ ταύτην κωμόπολιν πυρκαϊὰ καταστρεπτικώτατη κατὰ ἰούλιον τοῦ 1873 ἀποτεφρώσασα τὴν πλείστην, κατέστησε γυμνητεῖουσα καὶ ἀστέγους ὑπὲρ τὰς 300 οἰκογενείας, καὶ αἰτίαι ἐγένετο τῆς ὀπισθοδρομήσεως τῆς ἐν αὐτῇ σχολῆς, ἥτις ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν καλῶς ἐλειτούργει, καὶ ὑπὲρ ἧς εἶχεν ἰδρυθῆ ἐν ἔτει 1872 ἡ ἐνταῦθα φιλεκαπαιδευτικὴ ἀδελφότης τῶν Περαιῶν *Ἐ.λ.π.α.*

Τοιαύτη, κύριοι, ἡ κατὰ τὴν Κυζικηνὴν χερσονήσον παιδευτικὴ κατάστασις. Εὐχαριστοῦντες ἀπὸ καρδίας τὸν ἐκ Κυζίκου φιλότιμον διδάσκαλον ἐπὶ τῇ προθυμίᾳ, μεθ' ἧς ἔσπευσε νὰ ἐπιστείλῃ ἡμῖν τὰς εἰδήσεις ταύτας, αὐτὸν μὲν παροτρύνομεν καὶ παρακαλοῦμεν, ὅπως συμπληρῶν τὸ ἔργον ἐπιχειρήσῃ τῇ συλλογῇ ὁμαίων εἰδήσεων καὶ περὶ τῆς παιδευτικῆς καταστάσεως τῆς ὅλης ἐπαρχίας Κυζίκου, παράδειγμα δὲ ζήλωτόν προβάλλομεν καὶ τοῖς λοιποῖς τῶν ἐπαρχιῶν διδασκάλοις καὶ λογίοις, διότι οὕτω καὶ μόνον δυνατόν ἐστι νὰ συντελεσθῇ ποτε τελεία καὶ ἀκριβῆς εἰκὼν τοῦ πνευματικοῦ καὶ ἠθικοῦ βίου τοῦ ἐν τῇ ὀθωμανικῇ κράτει ἑλληνισμοῦ.

Ταῦτα διὰ βραχείων προδηλώσαντες μεταβαίνομεν νῦν εἰς τὸ κύριον τῆς ἐκθέσεως ἡμῶν ἀντικείμενον, τὴν κρίσιν τῶν εἰς τὸν Καρακάγειον ἀγῶνα ἀποσταλέντων διδασκτικῶν βιβλίων.

Καὶ περὶ τοῦ σκοποῦ καὶ τῆς χρησιμότητος τῆς ἀγωνοθεσίας ταύτης πέρυσιν ἡ ἐπιτροπὴ ἱκανὰ εἰπούσα περιττὰν ναμίξει νὰ ἐπανέλθῃ τὸ δεύτερον ἐπὶ τὰ αὐτὰ, φειδομένη τοῦ πολυτίμου ἡμῶν χρόνου οὐδὲ θέλουσα νὰ καταχρασθῇ τῇ ὑμετέρᾳ ὑπομονῇ. Διὸ ἀρχόμεθα ἀμέσως τοῦ ἔργου.

Κατὰ τὸ προκηρυχθὲν πρόγραμμα τοῦ παρελθόντος ἔτους τριττὸς πρόκειται ὁ ἐφετεινὸς ἀγῶν, δῆλον ὅτι α') ὁ περὶ τὴν ἱερὰν ἱστορίαν,

β') ὁ περὶ τὴν ἀριθμητικὴν καὶ γ') ὁ περὶ τὴν ἑλληνικὴν ἱστορίαν.

Ἐξητάσθησαν δὲ καὶ ἐκρίθησαν ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ἀνὰ δύο μὲν χειρόγραφα ἱερᾶς ἱστορίας καὶ ἀριθμητικῆς, ἐν δὲ ἑλληνικῆς ἱστορίας ὑπὸ πέντε ἀποσταλέντα ἀγωνιστῶν, δύο μὲν ἀνωτέρων, τῶν δὲ λοιπῶν φανερώς ἑαυτοὺς ὀνομαζόντων.

Καὶ πρῶτον μὲν περὶ τοῦ βιβλίου, ὑπερ ἐπιγράφεται μὲν *Ἑλληνικὴ ἱστορία βιογραφικῶς συντεταγμένη πρὸς χρῆσιν τῶν παιδῶν*, ὑπὸ *Ἡπειρώτου*, σύμβολον δὲ φέρει τὸ Κικερώνειον *Historia vero testis temporum, vita memoriae, lux veritatis, magistra vitae* (de Orat. II, 2). Τὸ ἔργον τοῦτο ἐκ σελίδων 313 εἰς 6^{ον} κοινοῦ γραφικοῦ χάρτου συγκείμενον, εἰς τρία διήρηται τμήματα, ὧν τὸ μὲν α' ἐκ σελίδων 65 περιέχει βίους μεγάλων ἀνδρῶν, ἐκ μὲν τῶν ἀρχαίων τῆς Ἑλλάδος χρόνων 16, ἐκ δὲ τῶν μέσων 2 (τὸν Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου καὶ Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου), ἐκ δὲ τῶν νεωτέρων 4· τὸ δὲ β' ἐκ σελ. 189, 28 μὲν ἐκ τῶν ἀρχαίων, 8 δ' ἐκ τῶν μέσων, 6 δ' ἐκ τῶν νεωτέρων· τὸ δὲ γ' ἐκ σελίδων 59 περιέχει ἱστορίαν συνεχῆ τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων, τῶν μυθικῶν, μέχρι τοῦ ἔτους 1830 μ. Χ. μετὰ προτεταγμένης συνοπτικῆς γεωγραφίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν ἑλληνικῶν νήσων.

Δυστυχῶς τὸ ἔργον τοῦτο τοσαύταις καὶ τηλικαύταις κατακοσμεῖται καταδῆλοις κακίαις, ὥστε ἡ ἐπιτροπὴ ἐπὶ πολὺ ἐδίστασεν, ὅν ἐπρεπε καθόλου νὰ εἰσαχθῇ αὐτὸ εἰς τὸν ἀγῶνα καὶ εἰς ἐξέτασιν ἀκριβοστέραν νὰ υποβῆ, ἢ ἐπομένη τῇ καλῷ ἐκείνῳ νόμῳ, ᾧ ἐχρῶντο οἱ ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀγωνοδίκαι, εὐθὺς ἐκ τῶν προτέρων ν' ἀποκηρῦξῃ αὐτὸ ὡς ἀδόκιμον καὶ ἀνέξιον ἀγωνισμοῦ καὶ κρίσεως. Ἐπὶ τέλος ὅμως ἐνόμισε καλόν, τοῦτο μὲν ἐπειδὴ οὐδὲν ἕτερον τῆς αὐτῆς ὅλης ἔργον ἀπεστάλη εἰς τὸν ἀγῶνα, τοῦτο δὲ ἵνα μὴ παραπύων καὶ μομφῆς πρόσφασιν παράσχῃ τῷ συγγραφεῖ, ἅμα δὲ καὶ ἀποτρέψῃ τοὺς ὁμοίους αὐτῷ νὰ ἐκτρασύωνται εἰς τοσοῦτον, νὰ υποβῆ εἰς βῆσαν τὸ ἔργον, ὅπως καταδείξῃ, ὅτι ὁ συγγραφεὺς στερεῖται πάντων τῶν ἐφοδίων, ὅσα ὀφείλει νὰ φέρῃ μεθ' ἑαυτοῦ ὁ μέλλων ν' ἀποδυθῇ εἰς τοιοῦτον ἀγῶνα.

Καὶ πρῶτον ὁ συγγραφεὺς τῆς ἱστορίας ταύτης ἀνὰ πᾶν βῆμα κατελέγχεται ἀμαθέστατος καὶ ἀδαέστατος τῆς γλώσσης, ἣν διαφθείρει καὶ δεινῶς στρεβλοῖ τοὺς τύπους καὶ τὸν τονισμόν καὶ τὸν πνευματισμόν καὶ τὴν ἄλλην ὀρθογραφίαν, καὶ τὴν δύναμιν τῶν λέξεων καὶ

τὴν σύνταξιν καὶ πάντα καθόλου. Μαρτύρια δὲ τούτου ἔστωσαν ἐκ τῶν ἀπείρων ἐν τῷ βιβλίῳ ὑπαρχόντων τὰ ὀλίγα ταῦτα παραδείγματα, ἱκανὰ καὶ ταῦτα τὸν λείοντα νὰ γνωρίσωσιν.

Ἐν τῇ α' κύκλῳ πλὴν ἄλλων ἀπαντῶσι καὶ αἱ ἐπόμενα ἀνορθόγραφοι λέξεις: μεγαλεπίβολος, εὐρωιστος, μαχιτῆς, εὐρίσκω, ἀπορία, ἔσσημα, ὠδηγῶ, γαῖας, δημοφελῆς (κατ' ἀναλογίαν, φαίνεται, πρὸς τὸ ἐπωφελῆς καὶ ἀνωφελῆς σχηματίσας τὴν λέξιν)· τὸν βραχὺν δωρικὸν χιτῶνα, ὃν ὁ Λακεδαιμόνιος στρατηγὸς ἐφόρει Δόρκις εἰς ἰωνικὸν κατατείνας Δόρκην τὸν ἀνδρα χλευάζει, τὸν δὲ Πελίαν εἰς Πέλιον μεταπλάττει, καὶ εἰς δημοκράτας καὶ ἀριστοκράτας τοὺς ἀριστοκρατικούς καὶ δημοκρατικούς, καὶ τοὺς Μάγνητας εἰς Μαγνησίους· τοὺς δὲ στασιάζοντας ὡς ἐπαναστάτας χαρακτηρίζει· τὸν δὲ ἡρωϊκὸν θάνατον τῶν περὶ τὸν Λεωνίδα ἦτταν ὀνομαζέει. Πολλῶν δὲ τὰ κύρια διὰ συμβόλων ἢ ἀλληγοριῶν καὶ τούτων τάναντία σημαινουσῶν ἐρμηνεύει, οἷον τὸ ὑποτάσσομαι διὰ τοῦ ζητῶ γῆν καὶ ὕδωρ, ἐν σελ. 15 τοῦ α' κύκλου λέγων· «ὁ Ξερόης ἔστειλε κήρυκας καὶ ἐπροσκίλεσε τοὺς Ἕλληνας νὰ ὑποταχθῶν, δηλ. νὰ ζητήσωσιν γῆν καὶ ὕδωρ».

Δεύτερον δὲ πρὸς τὴν ἀλήθειαν τῶν ἱστορικῶν γεγονότων καὶ τῆς γεωγραφίας τοσοῦτον ἄσεβει, ὥστε ἤθελέ τις ὑπολάβει ἐν πιθανότητι τὰ μέγιστα τῇ βεβαιότητι προσεγγίζούση, ὅτι ὁ ἱστορικὸς ἡμῶν παντελῶς αὐτὸς ἀδελφῶν τῆς ἱστορίας ἀγνοῶν καὶ αὐτὰ τὰ στοιχειωδέστατα αὐτῆς, ἅπερ καὶ αὐτὰ τὰ παιδία τῶν δημοτικῶν σχολείων, ὑπὲρ ὧν τὸ βιβλίον συνέγραψε, γινώσκουσι, προσέβη εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ βιβλίου πηγὰς ἔχων βιβλία ἱστορικὰ κλεψίτυπα, ὑπὸ αἰσχροκερδῶν καὶ ἀγραμμάτων ἐκδοτῶν ἐνταῦθα μετατυπούμενα, ἅπερ, ὡς γνωστὸν, βρῖθουσι παντοειδῶν ἀμαρτημάτων, καὶ ἐκ τῶν θολερῶν αὐτῶν πηγῶν τυρλῶς καὶ ἀβασανίστως ἀρυσχόμενος καὶ ἀντιγράψας συνέρραψε τὸ ἱστορικὸν αὐτοῦ ἐξέμβλωμα. Ἐλάχιστα καὶ ἐκ τούτων παρατίθεμεν παραδείγματα τὴν ἀλήθειαν τῶν λεγομένων ἐλέγχοντα. Τὸ μὲν Ἄκτιον εἰς τὴν Πελοπόννησον μετατίθησι, τὴν δ' ἐπὶ Θράκῃ Ἡράκλειαν εἰς τὴν ἀσιατικὴν τῆς Προποντιδῆς περὶ τὴν Καλκηδῶνα, τοὺς δ' ἐν Ἑλλησπόντῳ Αἰγῶς-ποταμοὺς πρὸς τὴν Αἴον, τὴν δ' Ἀβυδὸν εἰς τὸ πρὸς τὸ Αἰγῶν στόμιον τοῦ Ἑλλησπόντου, τὸ δὲ Σούνιον εἰς τὰ ΝΑ. τῆς Εὐβοίας· τὴν δὲ Θεσσαλικὴν Μαγνησίαν συγχέει τῇ ἐν τῇ Καρίᾳ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ὁμωνύμῳ πόλει· καὶ ἄλλα

τοιαῦτα πλείστα ἀπαντῶσι καταμαρτυροῦντα τὸ παντελῶς ἀγεωγράφητον τοῦ ἀνθρώπου.

Μεγίστας δὲ χάριτας ἠθέλομεν ὑφείλει τῷ ἡμετέρῳ πολυμαθεῖ ἱστορικῷ καὶ δεινῷ γεωγράφῳ, ἂν ἐγνωρίζον ἡμῖν τὴν ἀπόκρυφον πηγὴν, ἐξ ἧς ἠρύσκατο τὴν σπουδαιοτάτην τῆ ἐπιστήμῃ τοῦ πολέμου καὶ ἀγνωστον μέχρι τοῦδε εἶδησιν, ὅτι ἐπὶ τῶν Μηδικῶν ἦσαν ἡδὴ γνωστά τὰ τηλεβόλα καὶ δὴ πολλῶν τηλεβολώτερων τῶν νῦν Κρουπίων καὶ Ἀρμυρογγίων, εἰς ἐκαστοντάδιον μιλίων βῆλλοντα ἀπόστειλον, ἀπὸ τοῦ ἐν τοῖς ΝΑ. τῆς Εὐβοίας (κατὰ τὸν ἡμέτερον ἱστορικόν) Ἀρτεμισίου εἰς τὴν Ἀσιανὴν Μαγνησίαν, καὶ εἰς οὐδὲν λογιζόμενα τὸ ἐπιπροσθιὸν τῆς γῆνης σφαίρας κύρτωμα στοχαζόμενα τοῦ σκοποῦ· διότι ἀδύνατον ἄλλως νὰ ἐξηγηθῆ τὸ ἐν τῇ πολυτίμῳ αὐτοῦ ἱστορίᾳ σελ. 19 ἱστορούμενον τὸ δε: «ὁ στόλος τῶν Ἑλλήνων ἦτο παρατεταγμένος εἰς τὸ ἀκρωτήριο (δηλ. τὸ Ἀρτεμισίον), ὁ δὲ στόλος τῶν Περσῶν εἰς τὸ ἀκρωτήριο τῆς ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ Μαγνησίας Ἀφέται· καὶ ἐν τῷ μεταξύ ἤρχισεν ἡ μάχη κλπ.»

Ἱστορικῶν δὲ ψευδῶν καὶ ἀσυγγνώστων ἀνακρίσεων καὶ παραλογισμῶν τεμμήρια ἀρκείτωσαν τὰδε· τοὺς μὲν Λεσβίους μελικίους ποιητὰς καλεῖ Ἴωνας, Ξενοφάνην δὲ τὸν ἰδρυτὴν τῆς ἑλεατικῆς φιλοσοφικῆς αἰρέσεως καὶ ἑλεαϊκὸν ποιητὴν μετονομάζει Ξενοκράτην, συγγέων αὐτὸν πρὸς τὸν μαθητὴν τοῦ Πλάτωνος καὶ ἰδρυτὴν τῆς ἀρχαιοτέρας Ἀκαδημίας, τὸν δ' Ἀχαιοὺν λέγει υἱὸν τοῦ Ἑλλήνος, τοῦτον δὲ ἀρχηγὸν τῶν Ἑλλήνων· τοὺς δ' εἰς Πελοπόννησον κατελθόντας Ἰρακλείδας νῦν μὲν ἐγγόνους τοῦ Ἰρακλείδου καλεῖ νῦν δὲ δισεγγόνους Ἰλου τοῦ Ἰρακλείδου. Περὶ δὲ τῶν ὀμηρικῶν ἐπῶν τὸν λόγον ποιούμενος ἐπάγεται «τὰ ὀμηρικὰ ἐπη ἔψαλλον ῥαψῶδοι. . . διὰ τοῦτο καὶ ἕκαστον τῶν ποιημάτων εἶναι διηρημένον εἰς 24 μέρη ἀναλόγως τῆς διαιρέσεως τῶν στοιχείων τοῦ ἀλφάβητου» (Ῥέβδος ἐν γωνίᾳ, ἄρα βρέχει). Ἐν σελ. 6 ἀὸ Ὀδυσσεύς, λέγει, ἐφόρευσε τὸν κύκλωπα Πολύφημον· ἐνῶ δὲ εὕρισκετο τοιοῦτοτρόπως ἐνώπιον τῆς πατρίδος του, αἴφνης οἱ ἀνεμοὶ τὸν ἐπανεφέρουν εἰς τὴν Σικελίαν· ἐν σελ. 31 ὅτι «ἡ εἰς ἀρχοντίαν μεταβολὴ τῆς βασιλείας ἐν Ἀθήναις μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κόδρου δυσηρέστησε πολλούς, διότι οἱ ἀριστοκράται, οἱ ὅποιοι εἶχον ὅλην τὴν ἐξουσίαν εἰς τὰς χεῖρας των, κατεπιέζοντο ἀπὸ τὸν λαόν»· ἐν σελ. 33 ὅτι ὁ Ἰππίας ἐφόρευσε τὴν ἀδελφὴν τοῦ Ἀρμόδιου· ἀλλὰ καὶ δὲ ἦτι ἐπὶ τῆς κορυ-

φῆς τοῦ Παρθενῶνος ἴστατο ἡ πρόμαχος Ἀθηναῖ· ὅτι ἡ Ἀρτεμισία ἐν τῇ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίᾳ ἀδικομένη κατώρθωσε νὰ πηδήσῃ εἰς ἐν φιλικὸν πλοῖον, τὸ ὅποιον κατεβύθισεν αὐτὴν καὶ κατώρθωσε νὰ σωθῆ· ἀλλὰ πῶς κατώρθωσε νὰ πηδήσῃ εἰς βεβυθισμένον ἡδὴ πλοῖον, καὶ πῶς ἐν βεβυθισμένῳ πλοίῳ κατώρθωσε νὰ σωθῆ, μόνος ὁ ἀφηγούμενος δεινὸς ἡμῶν ἱστορικὸς δύναται νὰ ἐξηγήσῃ, ἡμεῖς γε, ὁμολογοῦμεν εἰλικρινῶς, ἀδυνατοῦμεν νὰ πιστεύσωμεν εἰς τὸ θαῦμα τοῦτο· ὅτι ἀὸ Ἀριστείδης ἀκούσας τὴν (περὶ ἐμπρήσεως τοῦ συμμαχικοῦ στόλου) πρότασιν τοῦ Θεμιστοκλέους εἶπεν, ὅτι δὲν εἶναι οὔτε ὠφελιμωτάτη οὔτε ἀδικοτάτη, ἐνῶ κατὰ Πλούταρχον ὁ Ἀριστείδης εἶπε τοῖς Ἀθηναίοις «τῆς πράξεως, ἣν διανοεῖται πράττειν ὁ Θεμιστοκλῆς, μηδεμίαν εἶναι μῆτε λυσιτελεστέραν μῆτε ἀδικοτέραν». Καὶ περὶ τὰ στρατηγικὰ καὶ τὰς παρατάξεις φαίνεται δεινὸς ὁ ἀνὴρ· ἀκούσατε πῶς παρατάσσει εἰς μάχην τοὺς ἐν Πλαταιαῖς ἀντιπάλους στρατοὺς· οἱ Μῆδοι, λέγει, καὶ Πέρσαι ἐτάχθησαν εἰς τὰ δεξιὰ, ὡσαύτως καὶ οἱ Σπαρτιᾶται εἰς τὰ δεξιὰ· ὁ δὲ Παυσανίας ἐθεώρησε καλὸν ἢ ἀλλὰξερὸν εἶναι, διότι οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον συνειδίσει νὰ πολεμοῦν μετὰ τοὺς Πέρσας· ὅτι οἱ Ἕλληνες ἐπὶ τοῦ τρίποδος ὄν ἐν Δελφοῖς ἀνέθηκαν ἔγραψαν τὴν ἐπιγραφὴν

Ἑλλήνων στρατηγός, ἐπεὶ στρατὸν ὤλεσε Μήδων, Παυσανίας, φείβῳ μνήμῃ· ἀνέθηκε τότε.

ἐνῶ, ὡς γνωστὸν, ἐπιγράψαντας τοῦτο τοῦ Παυσανίου, οἱ Σπαρτιᾶται ἐξαλείψαντες ἐπέγραψαν τὸ ἑλεγείον ἐκεῖνο

Ἑλλάδος εὐρυχώρου σωτήρες τόνδ' ἀνέθηκαν
δουλοσύνης στυγερῆς ῥυσάμενοι πόλιας.

ὅτι ὁ Ἀριστείδης ἀνύψωσε τὸν Κίμωννα εἰς τὰ ἀνώτατα ἀξιώματα, ὡς εἰ ὁ Ἀριστείδης ἐτυράννει καὶ ἐβασίλευεν ἐν Ἀθήναις.

Κωνσταντῖνον τὸν μέγαν λέγει υἱὸν τοῦ Κωνσταντος ἀντὶ Κωνσταντίου τοῦ Χλωροῦ· τὸν στρατηγὸν τοῦ Φιλίππου καὶ Ἀλεξάνδρου Παρμενίωνα ὀνομάζει Παρμενίδην, συγγέων αὐτὸν πρὸς τὸν ἐξ Ἑλέας φιλόσοφον· τὴν Θεοδώραν λέγει μητέρα τοῦ Θεοφίλου καὶ ἀπειρα ἄλλα ὅμοια καὶ ἔτι χεῖρονα τῶν εἰρημένων. Καὶ περὶ τῆς χρονολογίας δὲ σπουδαιοτάτων γεγονότων καὶ προσώπων οὐκ ὀλίγα ἀμαρτάνει· π. χ. λέγων ὅτι ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος ἤρξατο τῷ 432, ὅτι ἡ Ποτιδαια, ἣτις τελευτῶντος τοῦ β' ἔτους τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου παρεβίβη

τοῖς Ἀθηναίοις, κατὰ τὸν ἡμέτερον ἱστορικόν, παρεβίβη πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ πολέμου, ὅτι ὁ Κίμων ἀπέθανε τῷ 499, ὅτι ἡ ἐν Πλαταιαῖς μάχη ἐγένετο τῷ 489, ὅτι Ἀλέξανδρος ὁ μέγας ἀπέθανε τριακοντούτης, ὅτι Κωνσταντῖνος ὁ μέγας ἐγεννήθη τῷ 247, ὅτι Ἀλέξιος ὁ Κομνηνὸς ἐβασίλευσε τρεῖς αἰῶνας μετὰ Βασίλειον τὸν Μακεδόνα καὶ ἄλλα τοιαῦτα.

Καὶ περὶ τὴν διανομὴν δὲ τῆς ὕλης ἡσυχίασεν ὁ συγγραφεὺς· διότι τῆς φύσεως αὐτῆς τῶν πραγμάτων καὶ τῆς διανοητικῆς τῶν παιδῶν ἀναπτύξεως ἀπαιτούσης, ὥστε ἕκαστος κύκλος νὰ ἦναι εὐρύτερος τοῦ προηγουμένου περιέχων αὐτόν, ἐν τῷ προκειμένῳ συγγράμματι πάντων εὐφύτατός ἐστιν ὁ μέσος ἢ δεύτερος συνιστάμενος εἰς σελ. 189, δεύτερος δὲ ὁ πρῶτος περιέχων σελ. 65 καὶ τελευταῖος ὡς στενότατος ἢ τρίτος ἐκ σελ. 59 μόνον συγκείμενος. Ἐπι δὲ πολλαχοῦ μὲν τοῦ βιβλίου μεγίστη ἐπικρατεῖ ἀσάφεια περὶ τὴν λέξιν, πολλαχοῦ δὲ αἱ φράσεις καταλείπονται ἡμιτελεῖς, πρὸς δὲ τούτοις οὐκ ὀλίγαι ἀναφέρονται πράξεις τῶν βιογραφουμένων ἀνδρῶν ἐπουσιώδεις, οὐδαμῶς ἐκδηλοῦσαι τὸν χαρακτήρα καὶ τὸ φρόνημα αὐτῶν, πλείστοι δὲ ἄλλοι δηλωτικαὶ τῆς φιλοκατρίας καὶ αὐταπαρνησίας παραλείπονται· ἐπὶ πᾶσι δὲ ἡ ἐκθεσις τῶν γεγονότων εἶναι τοσοῦτον ξηρὰ καὶ ἀχαρις, ὥστε οὐδαμῶς τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἀναγινώσκοντος κινεῖ, ἀλλὰ μάλιστα τὴν ἀηδίαν καὶ νευτίαν προκαλεῖ.

Ἐκ πάντων λοιπὸν τούτων ἡ ἐπιτροπὴ πεισθεῖσα, ὅτι ὁ συγγραφεὺς ἀμαθής ἔστι καὶ ἀνίκανος πρὸς συγγραφὴν παντός μὲν βιβλίου μάλιστα δὲ διδακτικοῦ, καὶ δὴ ἑλληνικῆς ἱστορίας, ἔτε στερούμενος καὶ τοῦ ἐλαχίστου τῶν συγγραφικῶν προσόντων, καὶ τῶν κοινοτήτων μαθησεως στοιχείων, καὶ ὅτι ἄρα οὐκ ἔστι εἰς τὴν σύνταξιν οὐδεμίαν κατέβαλε προσοχὴν πρὸς ἀποφυγὴν τοῦλάχιστον τῶν παχυλοτάτων γλωσσικῶν καὶ πραγματικῶν ἀμαρτημάτων, τὸ μὲν ἔργον αὐτοῦ μετ' ἄλλων ἀποδοκιμασίας ἀποβάλλει ὡς ἀδοκιμώτατον καὶ παντελῶς ἀνάξιον τοῦ προκειμένου ἀγῶνος, αὐτὸν δὲ ῥηπίσασα ὡς προεξαναστάζοντα νουθετεῖ, εἰς σχολεῖον φοιτήσας νὰ ἐγκύψῃ εἰς τὴν σπουδὴν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων καὶ τῆς ἱστορίας καὶ γεωγραφίας, μηκέτι δὲ τολμήσῃ νὰ κατέλθῃ εἰς τὸ δυσχερές συγγραφικὸν στήδιον, διότι οὐδέποτε θέλει οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον εὐδοκιμήσει. Χαίρειν εἰδόντες τὸν ἀνώνημον τοῦτον φυλλαδογράφον μεταβαίνομεν εἰς τὸ δεύτερον διαγώνισμα τὸ περὶ τὴν ἱεράν

ἱστορίαν. Ἐὰ δύο πρὸς τοῦτο ἀποσταλέντα βιβλία κατὰ πάντα πολλῶ ἀνώτερον τοῦ κατακεκριμένου ἄντα εὐχρηστοῦσι κατὰ τὸ πλείστον πρὸς τὸν σκοπὸν καὶ τοὺς ἐν τῷ προγράμματι ἔρους τοῦ ἀγῶνος. Καὶ τὸ μὲν αὐτῶν, ἐπιγραφόμενον Ἐπίτομος Ἰερά Ἱστορία μετ' εἰκονογραμμάτων καὶ χάρτων γεωγραφικῶν πρὸς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν σχολείων, συγγραφεὺς ἔχει τὸν ἐξ Αἴνου δημοδιδάσκαλον καὶ γνωστὸν ἡδὴ ἀπὸ πολλοῦ τῷ Συλλόγῳ ἐκ τοῦ Ζωγραφείου διαγωνίσματος πρὸς συλλογὴν ζώωντων μνημείων ἐν τῇ γλώσσῃ τοῦ λαοῦ, εἰς ὃν καὶ ἐφέτος ἐπέστειλε σπουδαίαν γλωσσικὴν ὕλην, Συμῶν Μικνασειδῶν. Συγκείμενον δ' ἐκ σελ. 640 εἰς 800 κοινῶ γραφικῶ χάρτου διηρηται εἰς τρεῖς συγκεντρικοὺς συμμέτρως πρὸς ἀλλήλους ἔχοντας, ὃν ἕκαστος ὑποδιήρηται εἰς δύο μέρη, ὃν τὸ μὲν α' περιλαμβάνει τὰς ἱστορίας τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, τὸ β' τὰς τῆς Καινῆς, μετ' ἀξιεπαίνου ἐπιμαλείας καὶ ἀκριβείας καὶ προσοχῆς συντεταγμένον ἐν γλώσσῃ καθαρᾷ καὶ ἀφελεί, καὶ εὐανγνωστότατα γεγραμμένον. Τοῦ α' κύκλου ἐν σελ. 55 περιλαμβάνομένου τὸ μὲν α' μέρος περιέχει 13 διηγήματα κατ' ἐκλογὴν ἐκ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, τὸ δὲ β' 16 ἐκ τῆς Καινῆς, ἐκαστῶ δὲ διηγηματικῶν ἐπιτετακτικῶν ἐρμηνευτικῶν τὸ ἐξ αὐτοῦ τοῦ διηγήματος ἠθικὸν περιέχουσα συμπέρασμα. Τοῦ δὲ β' κύκλου ἐν σελ. 147 τὸ μὲν α' μέρος περιλαμβάνει 17 βιογραφικὰς ἀγίων ἀνδρῶν καὶ διηγήσεις, τὰς αὐτὰς μὲν καὶ ἐν τῷ α' κύκλῳ, ἐκτενεστέρας δὲ ἐκ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, τὸ δὲ β' 9 βίους ἀγίων ἀνδρῶν ἐκ τῆς Καινῆς καὶ τὸν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ὀλίγα τινὰ περὶ τῶν περ' Ἰουδαίους διαφόρων κοινωνικῶν τάξεων καὶ αἰρέσεων, οἷον ἀρχιερέων, γραμματέων, φαρμακείων, σαδουκαίων, ἑσραίων, ἡρωδιανῶν καὶ τελωνῶν. Ὁ δὲ εἰς κύκλος περιλαμβάνει ἐν σελ. 436 τὴν ἱεράν ἱστορίαν ἐν σειρᾷ συνεχεῖ καὶ κατὰ χρονολογικὴν τάξιν ἀπὸ τῆς δημιουργίας μέχρι τῆς ἀνκλήψεως τοῦ Σωτῆρος ἐν κεφαλαίοις 27 καὶ ἐν παρακοτήματι ἐκ κεφαλαίων 7 τὴν ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς Μιχθίου μέχρι τῆς ἐν Ρώμῃ διαμονῆς, μεταβάσεως καὶ διδασκαλίας τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, μετὰ βραχείας προεισαγωγῆς γεωγραφικῆς.

Ἐὰ πάντα πλὴν γλωσσικῶν τινῶν πλημμελημάτων, προελθόντων ἰσως ἐκ τῆς πληθύσεως τῆς ὕλης, ἔχουσι καλῶς ἐν τῷ καλῷ τούτῳ βιβλίῳ καὶ ἡ ἐκλογὴ καὶ διεξγωγή τῆς περιεχομένης ὕλης ἐστὶν ἐπιτυχῆς καὶ ἡ ἐμπλήρωσις τῶν ἔρων τοῦ ἀγῶνος πιστῆ, ἐνα μὴ εἰπω-

μεν πιστοτέρως τοῦ δέοντος· διὰ πολλοὺς ἀποδιδόμεν τοὺς ἐπαινοὺς τῇ φιλοπόνοιᾳ καὶ ἐπιμελεστάτῳ συγγραφῇ.

Τὸ δ' ἕτερον τῆς καλῆς ταύτης ξυνορίδος ἔργον, ἐπιγορφόμενον μὲν Ἀγιογραφικαὶ ἱστορίαι ἐκ τῆς Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης εἰλημμένα, ἐμβλημα δὲ φέρον τὸ γραφικὸν ἠ' Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς. Ὁ ἐρχόμενος πρὸς με οὐ μὴ πεινάσῃ, καὶ ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ διψήσῃ πώποτεν (Ἰωάν. 5' 35), σύγκειται ἐκ φυλλαδίων πέντε καὶ σελίδων 208 εἰς 6^{ον} κοινου γραφικοῦ χάρτου, ὧν τὰ μὲν 4 πρῶτα περιέχουσι τὴν διδακτικὴν ὕλην, τὸ δὲ πέμπτον ὀδηγητικὴ ἐστὶ πραγματεία τοῖς διδασκάλοις πρὸς τελεσφόρον διδασκαλίαν αὐτῆς.

Ὁ ἀνώμμος συγγραφεὺς, ὅστις φαίνεται διδασκαλὸς ὧν εὐμαθῆς ἄμα καὶ πεπειραμένος, δικραί τὴν διδακτικὴν ὕλην κατὰ τὸ πρόγραμμα τοῦ Συλλόγου εἰς 3 σύγκεντικὸς κύκλους συμμετρικῶς περιεχομένους ἐν τοῖς 4 ὡς εἴρηται πρώτοις φυλλαδίοις. Καὶ ἐν μὲν τῷ α' κύκλῳ, τῷ μικροτέρῳ, ἐκ σελ. 33 συγκειμένῳ, περιέχονται 10 μὲν ἱστορίαι ἐκ τῆς Παλαιᾶς, 15 δ' ἐκ τῆς Καινῆς Διαθήκης, πᾶσαι παιδικῶς ἐκτεθειμέναι καὶ ὑπὸ καταλλήλων ῥητῶν συνωδευμέναι, ἐν γλώσσῃ ἀπλῇ καὶ εὐλήπτῳ. Ὁ δὲ β' ὁ μέσος, ἐκ σελ. 55, περιλαμβάνει ἐκ μὲν τῆς Παλαιᾶς 35, ἐκ δὲ τῆς Καινῆς 31 ἱστορίας κατὰ τὸ κείμενον τῶν Γραφῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐκτεθειμένας καὶ ὑπὸ καταλλήλων μὲν ῥητῶν πᾶσαι, ὑπὸ τροπαρίων δὲ τὰς ἐκ τῆς Καινῆς Διαθήκης συνωδευμένας. Ἐν ἀρχῇ δὲ προτάσσονται καὶ βραχεῖαι τινες σημειώσεις γεωγραφικαὶ περὶ Χαναάν καὶ Αἰγύπτου. Ὁ δὲ γ' κύκλος, ὁ ἀνώτατος, ὑποδιήρηται εἰς δύο ἡμικύκλια, ὧν τὸ μὲν πρῶτον ἐκ σελ. 97 συγκειμένον καὶ εἰς κεφάλαια μὲν 6 παραγράφους δὲ 35 διηρημένον περιέχει συνεχῆ τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ ἀπὸ τῆς δημιουργίας μέχρι τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως, κατὰ τὸ κείμενον τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐκτεθειμένην καὶ ὑπὸ καταλλήλων συνωδευμένην ῥητῶν, μετὰ τῶν ἀκριβεστάτων χρονολογιῶν καὶ τινων προτεταγμένων γεωγραφικῶν σημειώσεων περὶ Χαναάν, Φοινίκης καὶ γῆς Φιλισταίων. Ἐν ταῖς δυοῖς δὲ τούτοις μέρεσι, τῷ β' κύκλῳ καὶ τῷ α' ἡμικυκλίῳ τοῦ γ', πρόκεινται ἐν ἀρχῇ ἐκαστῆς ἱστορίας καὶ παραγράφου ἀκριβεῖς παραπομπαὶ εἰς τὰ βιβλία τῶν Γραφῶν, ὅπουθεν τὰ ἱστορούμενά εἰσιν εἰλημμένα.

Τὸ δὲ β' ἡμικύκλιον τοῦ γ' κύκλου ἱστοριολόγιον ἐπιγραφόμενον καὶ ἐκ σελ. συγκειμένον

24, συλλογὴ ἐστὶν ἀπλή παραπομπῶν μιᾶς καὶ ὀγδοήκοντα ἱστοριῶν εἰς τὰ βιβλία τῆς Καινῆς Διαθήκης, μετὰ τῶν καταλλήλων ῥητῶν καὶ τινων τροπαρίων (κοντακίων)· ἐν τέλει δὲ ἐπικεῖται παρόρημα περιλαμβάνον συντομωτάτην ἱστορίαν τοῦ χριστιανισμοῦ ἐν δυοῖς σελῖσι καὶ γεωγραφικὰς σημειώσεις περὶ Παλαιστίνης καὶ Μικρᾶς Ἀσίας.

Τοῦ δὲ ε' φυλλαδίου, ὅπερ, ὡς εἴρηται, ὀδηγὸς ἐστὶ τοῖς διδασκάλοις, πρὸς τελεσφόρον διδασκαλίαν τῶν ἐν τοῖς προηγουμένοις φυλλαδίοις ἀγιογραφικῶν ἱστοριῶν ἐπιτραπήτω ἡμῖν μακροτέραν τινὰ νὰ ποιήσωμεν ἀνάκλυσιν διὰ τὴν σπουδαιότητα αὐτοῦ.

Ἡ πραγματεία αὕτη ἐν σελ. μιᾷ καὶ πενήκοντα συντεταγμένη μὲν ἐστὶν ἐπὶ τῇ βίβλῃ, ὡς αὐτὸς ὁ συγγραφεὺς ἠμολογεῖ, ὁμοίων συγγραμμάτων δοκίμων Γερμανῶν παιδαγωγῶν καὶ ἄλλων μὲν, μάλιστα δὲ τοῦ ὑπὸ Kehr, Praxis der Volksschule καὶ τῆς ὑπὸ Schuetze, Evangelische Schulkunde, ἐξ ὧν πολλὰ αὐτολεξεί μεταφράσας παρέλαθεν, ἀλλ' ὅμως δὲν ἠκολούθησεν ἀβασανίστως πᾶσι τοῖς παρ' ἐκείνοις, ἀλλ' ἐκ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ὀδηγούμενος διδασκαλικῆς πείρας ἐξέλεξεν ἐξ αὐτῶν τὰ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον τείνοντα, παραλιπὼν μὲν τὰ παρ' ἡμῖν μὴ ἀρμόττοντα, προσθεῖς δὲ καὶ τινὰ παρ' ἐκείνοις ἐλλείποντα, τὰ δὲ παρ' αὐτῶν εἰλημμένα πρὸς τὰ καθ' ἡμᾶς μεθαρμόσας καὶ μεταβαλὼν, οἰκονομήσας δὲ καὶ διατάξας τὴν ὕλην καθ' ὃν τρόπον αὐτὸς ἀρμοδιώτερον ἐνόμισεν· ἄπερ ἀριδῆλως μαρτυροῦσιν ὅτι ὁ φερέπονος συγγραφεὺς σπουδαίως μὲν περὶ τὸ θέμα διέτριψε, καλῶς δὲ καὶ ἐπισταμένως τὰς ἀγίας γραφὰς ἐμελέτησεν, ἀκριβῶς δὲ κατὰ τὸ δυνατόν αὐτῷ τὰ περὶ τὴν διδασκαλίαν τῶν θρησκευτικῶν μαθημάτων παρὰ τοῖς Γερμανοῖς πρὸς τὰ ἡμέτερα παρέβαλε, καὶ οὕτω καὶ ὑπὸ τῆς ἐμπειρίας ἀγόμενος ἐπεχείρησε τῇ συγγραφῇ τῆς τε πραγματείας ταύτης καὶ τῶν ἀγιογραφικῶν αὐτοῦ ἱστοριῶν, ἦν λίαν ἐπιτυχῶς διεξήγαγεν, σύμμετρον καὶ ἄρτιον ἀπαρτίσας ἔργον· ἐφ' ᾧ ἡ ἐπιτροπὴ ἀπὸ καρδίας συγχαίρει αὐτῷ.

Τὴν ὀδηγητικὴν αὐτοῦ πραγματείαν διαιρῶν εἰς δύο μέρη, ἐν τῷ πρώτῳ ἐπιγραφόμενῳ Γερμικαὶ ὑπομνήσεις πραγματεύεται α') περὶ τῆς χριστιανικῆς καθόλου θρησκείας, καταδεικνύς τὴν ὑπὲρ πᾶσαι τὰς θρησκείας ὑπεροχὴν αὐτῆς καὶ τὴν σωστικὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς τύχης τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους καὶ τὴν διὰ τούτου ταχύτεραν καὶ εὐρύτεραν ἀνὰ τὴν ἀνθρωπότητα διάδοσιν καὶ ἐξάπλωσιν ἐκείνης· εἴτα

δὲ ἐξετάζων τὸν χρόνον, ἀφ' οὗ πρέπει ν' ἀρχηται ἡ διδασκαλία τῶν θρησκευτικῶν μαθημάτων, ἀποδέχεται, ἐκ τοῦ λογίου ἐκείνου τοῦ Σωτῆρος ὁρμώμενος ἄφετε τὰ παιδία ἐρχεσθαι πρὸς με καὶ μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, ὡς ἀρμοδιωτάτην τὴν παιδικὴν ἡλικίαν, ὅτε προσφορωτάτην οὖσαν τῇ καλλιέργειᾳ τοῦ ἐμπύτου θρησκευτικοῦ αἰσθήματος, οὗ ἡ ὑπαρξίς ἐκδηλοῦται ἀν' ἀρχαίμενου τοῦ παιδός, συνειδύτος τὴν ἐν τῷ κόσμῳ ἑαυτοῦ ὑπαρξίν. Δύο δὲ τινὰ νομίζει τὰ κατορθούοντα τὴν ἀφύπνισιν καὶ τὴν καλλιέργειαν καὶ ἀνάπτυξιν αὐτοῦ, τὴν ἐξωτερικὴν φύσιν καὶ τὴν σκόπτημον τοῦ ἀνθρώπου ἐπενέργειαν, δῆλον ὅτι τὴν τῶν γονέων καὶ μάλιστα τῆς μητρὸς καὶ τοῦ διδασκάλου· β') πραγματευόμενος περὶ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας ἐν τῇ δημοτικῇ σχολῇ, τὸ μὲν γ' τῆς ἡλικίας τοῦ παιδός, ἀφ' οὗ ἀρχεται φοιτῶν εἰς τὴν σχολήν, ὀνομάζει τὴν γόνιμον γῆν, ἐν ἣ κερποφορεῖ τὸ θρησκευτικὸν αἰσθημα καλλιερζούμενον σκοπίμως ἐν τῇ σχολῇ, στοιχεῖ δὲ ἀπκραιτῆτα πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς κερποφορήσεως νομίζει τὸ καλὸν τοῦ διδασκάλου παράδειγμα καὶ τὸν ζῶντα ἐν τῇ διδασκαλίᾳ λόγον, ἀριστον δὲ πρὸς τοῦτο μέσον, τὴν θρησκευτικὴν ὕλην τὴν ὑπὸ τῶν ἀγίων γραφῶν, τῶν ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων ἢ τῶν τροπαρίων καὶ τῶν προσευχῶν παρεχομένην. Ἐν δὲ τῷ β' μέρει τῆς πραγματείας, τῷ καὶ σπουδαιότερῳ, δίδωσιν εἰδικὰς ὀδηγίας πρὸς διδασκαλίαν τῶν ἀγιογραφικῶν ἱστοριῶν.

Τὸ μέρος τοῦτο ὑποδιαιρεῖ εἰς δύο ἀμσα τμήματα, ὧν ἐν μὲν τῷ α', τῷ βραχυτέρῳ, λέγει ὀλίγα τινὰ περὶ τῆς σημασίας τῶν ἱστοριῶν πρὸς τὴν δημοτικὴν σχολήν, τῆς διαιρέσεως καὶ τοῦ τρόπου τῆς συναρμολογήσεως αὐτῶν καὶ τοῦ χρόνου τοῦ ἀναγκαίου πρὸς διδασκαλίαν αὐτῶν· ἐν δὲ τῷ β', τῷ μείζονι, ὅπερ ἐπιγράφεται Διεξαγωγή τῶν ἀγιογραφικῶν ἱστοριῶν, πραγματεύεται διὰ πολλῶν μετὰ θαυμαστῆς σαφηνείας, 1) περὶ τῶν διδασκτικῶν ἐφοδίων, ἄπερ κατ' αὐτὸν εἰσὶ μὲν τὰ βιβλία, αἱ εἰκόνες, οἱ γεωγραφικοὶ πίνακες καὶ τὰ τοιαῦτα, ἀλλ' ἡ πίστις μάλιστα τοῦ διδασκάλου τὸ ἐπιτηδειστάτον ἐστὶ πάντων τῶν ἐφοδίων, καὶ περὶ τῆς διδασκτικῆς ὕλης (ἢ τῶν ἀγιογραφικῶν ἱστοριῶν), ἀναίρων τὴν γνώμην παιδαγωγῶν τινων, ὅτι τῶν ἀγιογραφικῶν ἱστοριῶν οὐσῶν δυσλήπτων τοῖς παισίν, ἡ διδασκαλία καθίσταται ἐπίπικος, τὸ δ' ἐξ αὐτῆς κέρδος οὐτέλες· 2) πραγματεύεται περὶ τῆς διδασκτικῆς

πρεΐας ἐν ἐκαστῷ κύκλῳ. Καὶ πρῶτον περὶ τῆς ἐν τῷ α' κύκλῳ· Ἐνταῦθα ἐπιθεῖς τὸν τρόπον, καθ' ὃν πρέπει νὰ γίνηται ἡ ἐπεξεργασία τοῦ θρησκευτικοῦ μαθήματος, καὶ μέθοδον διδασκαλίας συνστάς μάλιστα πρῶτον τὴν διηγηματικὴν καὶ τὴν ἐρωτηματικὴν οὐδὲ τὰς ἄλλας ὁμῶς ἀποκλείων, δίδωσι τοὺς ἐπομένους ὀκτώ γενικοὺς κανόνας, ὧν ἕκαστον διὰ πολλῶν καὶ σαφῶς ἐρμηνεύει καὶ ἀναπτύσσει· 1) διηγοῦ ἐλευθέρως καὶ μὴ προκαταγίγνωσκα· 2) διηγοῦ ἐκαστὴν ἱστορίαν τὸ μὲν πρῶτον ὅλην, εἴτα δὲ κατὰ τμήματα· 3) διηγοῦ βραδέως, ἐναργῶς, ἀταράχως καὶ ἀπὸ καρδίας· 4) ἐκαστῷ τμήματι ἀκολουθεῖτω ἀπλή παιδικὴ καὶ ἐρμηνευτικὴ καὶ κατὰ τὰ ἐφικτὰ οἰκοδομητικὴ διέλεξις· 5) μετὰ τὴν διέλεξιν ἀναδιηγήθῃωσιν τὸ αὐτὸ τμήμα οἱ ἰκανώτεροι τῶν παιδίων καὶ ἐν τέλει ὁ διδασκαλός· 6) τῇ διαλέξει ἐπισυναπτέσθω ῥητὸν ἢ προσευχὴ ἢ τροπαρίον ἀρμόδιον· 7) δεικνυέσθω ἢ κατὰ ἄλλους εἰκόν· 8) ἐπανλαμβάνεσθω πολλάκις ἄπαν τὸ διδασκτικόν. Μετὰ τὴν ἐρμηνείαν τῶν κανόνων τούτων πρὸς ψηλαφητοτέρην κατὰ δειξίν τῆς διδασκτικῆς πορείας παρατίθεται διδασκτικὸν δοκίμιον ἐκ τῶν ἱστοριῶν τοῦ α' κύκλου τῆς μονομαχίας τοῦ Δαβὶδ πρὸς τὸν Γολιάθ, ὅπερ ἄριστα διεξάγεται ὑπὸ τοῦ συγγραφέως, κατὰ τὰ γερμανικὰ πρότυπα. Ἐν δὲ τῷ β' κύκλῳ πρὸς τοὺς εἰρημένους προστίθεται καὶ ἄλλους τινὰς κανόνας ἀναγκαίους διὰ τὴν μέριμνα τῶν παιδίων ἀνάπτυξιν, οἷον 9) νὰ δίδονται τοῖς παισὶ βιβλία, εἰς ἃ νὰ καταρτυγῶσιν ἐν τῇ κατ' οἶκον μελέτῃ καὶ ἀναπολύωσιν οὕτω τὰ ἐν τῇ σχολῇ διδασκτικόν· 10) ἐν ταῖς διαλέξεσι νὰ ἐξευρίσκωνται συστηματικώτερον αἱ ἐν ταῖς ἱστορίαις ἐνοποληθῆναι ἄλλήθαι ὑπὸ τῶν μαθητῶν κύτων, τῇ ὀδηγίᾳ τοῦ διδασκάλου καὶ ἐπαρμύζωνται ἐπὶ τοῦ πρακτικοῦ αὐτῶν βίου τοῦ τε ἐν τῇ σχολῇ καὶ ἐκτὸς αὐτῆς· 11) τὰς ἐν τισιν ἱστορίαις τῆς Παλ. Διαθήκης κηλιδὰς τὰς ἀμαυρούσας τὸν βίον ἀγίων τινῶν ἀνδρῶν, οἷα ὁ πρὸς τὸν Ἰσραὴλ δούλος τῆς Ρεβέκκας καὶ τοῦ Ἰακώβ, ἡ ἀμαρτία τοῦ Δαβὶδ κλπ., ὀφείλει ὁ διδασκαλός νὰ μὴ περικοσμή μὴδὲ ἐξωραϊζῇ ἀλλὰ γυμνάς καὶ βδελυκτάς, οἷας ἀφηγείται ἡ Ἁγία Γραφή, νὰ ἐκπιθῇ, ἐλέγχων τοὺς ποιήσαντας καὶ ἐπιδεικνύς ὅτι ἡ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ τιμωρεῖ μὲν αὐτοὺς ἀμαρτάνοντας, ἀλλὰ καὶ συγχωρεῖ μεταμεληθεῖσιν· 12) συνδυάζεσθῃωσιν αἱ συγγενεῖς ἀλλήθαι ἱστορίαι· 13) ὁ διδασκαλός παρασκευάζόμενος κατ' οἶκον τὸ διδασκτικόν μαθημα σημαίωσιν τὰς κυριώτατας ἐρωτήσεις, διὰ τῶν

ὁποίων προτίθεται νὰ διεξαγάγῃ τὴν δι-
λέξιν.

Μετὰ δὲ ταῦτα μεταβαίνων εἰς τὰ περὶ τὸν
γ' κύκλον προτάσσει μὲν ὀλίγα περὶ τῶν ἱστο-
ριῶν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ περὶ τῆς ἀνάγκης
τοῦ διδασθῆναι τοὺς παῖδας τὴν χρῆσιν
τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἐπὶ λέγει δὲ ὅτι ἐν τῷ α'
ἡμικυκλίῳ, τοῦ τρόπου τῆς διεξαγωγῆς τῶν
ἱστοριῶν τούτων ὄντος ἐπιστημονικώτερου,
ἢ διδασκαλία γινέσθω διττῇ, τυπικῇ καὶ
οἰκοδομητικῇ· ἐν δὲ τῷ β' συνίστησι τῷ διδα-
σκάλῳ ν' ἀποφεύγῃ πᾶσαν μὴ ἀναγκαίαν ἐρμη-
νεύειαν, ἐρμηνεύων μόνον τὰ ἐρμηνείας δεόμενα.
Τῆς δ' ἐρμηνείας διακρίνει πέντε εἶδη, τὴν
γραμματικὴν, ἱστορικὴν, δογματικὴν, ἀλληγο-
ρικὴν καὶ οἰκοδομητικὴν, ὧν ἀπασῶν τὴν χρῆ-
σιν ἀναγκαίαν ἡγείται, καθ' ἡμᾶς οὐχὶ ὀρ-
θῶς ποιῶν· διότι ἢ μὲν δογματικὴ οὔτε εὐχε-
ρῆς οὔτε εὐπεπτός ἐστι τοῖς παισίν, ἢ δ' ἀλ-
ληγορικὴ οὐ μόνον ἀνοφελὴς καὶ περιττὴ ἀλλὰ
καὶ λίαν ἐπισηκλῆς πολλάκις καὶ κινδυνώδης
πρὸς παιδας δημοτικῆς σχολῆς· τοιαύτην δὲ
κρίνων καὶ αὐτὸς ὁ Schmeizer, παρ' οὗ παρέλαβε
ταῦτα ὁ συγγραφεὺς, διαρρήδην ἀπαδοκιμάζει·
διότι παρατιθεῖς τὴν εἰς τὴν παραβολὴν τοῦ
εὐσεβ. ἀγγέλου Σαμαρείτου συνήθη ἀλληγορικὴν
ἐρμηνείαν, καθ' ἣν Σαμαρείτης μὲν ἐστὶν ὁ
Χριστός, τετραγωνισμένος δὲ ὁ πρὸς τὴν
ἀμαρτίαν ῥέπων ἄνθρωπος, ληϊσταὶ δὲ τὰ πο-
νηρὰ πνεύματα, τραύματα δὲ αἱ ἀμαρτίαι,
ιερεὺς δὲ καὶ Λευίτης ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται,
ἐλαιὸν δὲ καὶ οἶνος ἡ ἐνεργητικὴ καὶ ἀκραία
διδασκαλία, κτήριος δὲ τὸ τοῦ Χριστοῦ σῶμα,
πανδοχείον δὲ ἡ ἐκκλησία καὶ πανδοχεὺς ὁ
κλήρῳ τοῦ Θεοῦ λόγος, ἐπὶ λέγει καὶ ὁμοίως
ἢ ἐρμηνεία αὕτη λίαν ἐστὶν ἐξεζητημένη μόνον
ἐπιτρέπομένη τῷ ἱεροκλήρικῳ· διότι ἐν τῇ παρα-
βολῇ ταύτῃ ὁ Ἰησοῦς οὐδὲν ἀλλ' ἢ τὸν ἐρω-
τήσαντα νομικὸν ἠθέλησε νὰ διδάξῃ, τίς ἐστὶν
ὁ πλησίον· διὰ τοῦτο εἰπὼν τὴν παραβολὴν
ἐπρωτότησεν αὐτὸν· τίς οὖν τούτων τῶν τριῶν
δοκεῖ σοι πλησίον γεγονέναι τοῦ ἐμπροσθέντος
εἰς τοὺς ληστὰς; ὁ δὲ εἶπεν· ὁ ποιήσας τὸ
ἔλεος μετ' αὐτοῦ. εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,
πορεύου, καὶ σὺ ποιεῖ ὁμοίως.

Τοιαῦτα, κύριοι, εἰσὶν αἱ ἀγιογραφικαὶ ἱστο-
ρίαι καὶ ἡ ὁδηγητικὴ πρὸς τὴν διδασκαλίαν
αὐτῶν πραγματεία, ἔργον, πολλοῦ ἄξιον λό-
γου, διδασκάλου εὐπαιδέτου, σπουδαίου καὶ
φιλοπονητάτου, καὶ ὡς τοιοῦτο μεγίστων ἐπαί-
νων ἄξιον.

Τοιαύτας δ' ἀρετὰς κεκτημένον τὸ προκεί-

μενον ἔργον περὶ τὴν ὕλην καὶ τὸ εἶδος καὶ τὴν
διέθεσιν οὐδ' ἀμαρτημάτων ὁμοίως στερεῖται,
σπανίων μὲν πραγματικῶν καὶ λογικῶν συχο-
τέρων δὲ γλωσσικῶν, ὧν τινὰ παρατιθέμεθα
ἐνταῦθα οὐχὶ ἵνα ἐλαττώσωμεν τὴν ἀξίαν τοῦ
ἔργου, οὐδ' ἵνα τὸν συγγραφεὴ λυπήσωμεν ὑ-
φαιρούμενοι τῇ ἀριστερᾷ ὅτι τῇ δεξιᾷ ἐδώκα-
μεν, οὐδ' ὅμως πρὸς αὐτὸν κακῶς διεκώμεν,
ἀλλ' ἀπλῶς ἵνα καταδείξωμεν αὐτὰ τῷ συγ-
γραφεὶ ἀφορμὴν αὐτῷ δῶμεν, ὥστε ἐν δευτέρᾳ
ἐπεξεργασίᾳ καὶ ταῦτα καὶ εἴ τινα ἄλλα ἐνυ-
πολασθῶσιν ἐξιχνεύσας διορθώσῃ.

Τὸ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τοῦ βιβλίου ἐπιθετον ἀ-
γιογραφικαὶ (ἱστορικαὶ) οὐκ ὀρθῶς ἐστὶν ἐσχημα-
τισμένον οὐδὲ δηλωτικὸν τοῦ πράγματος· διότι
ὁ μὲν συγγραφεὺς ἀγιογραφικῆς ἱστορίας λέγων
ἐννοεῖ βεβαίως τὰς ἐκ τῶν ἀγίων γραφῶν εἰ-
λημμένας ἢ τὰς ἐν ταῖς ἀγίαις γραφαῖς περιε-
χομένας, ὅπερ δῆλον γίνεσθαι καὶ ἐκ τῆς εὐθύς
ἐπιφερομένης ἐπεξηγήσεως «ἐκ τῆς Παλαιᾶς
καὶ Καινῆς Διαθήκης εἰλημμένα», παρᾶ τῶν
τὴν λέξιν διὰ συνθέσεως παρὰ τὸ ἀγία καὶ
γραφῆ· ἀλλὰ τὸ ἐπιθετον ἀγιογραφικὸς οὐκ
ἐστὶ σύνθετον παρὰ τὸ ἀγία καὶ γραφή, ἀλλὰ
παρασύνθετον παρὰ τὸ ἀγιογράφος σημαίνον
τὰς ἱστορίας τοῦ ἀγιογράφου ἢ τὰς ἀνηκού-
σας τῷ ἀγιογράφῳ ἢ τῇ ἀγιογραφίᾳ· τὸ δὲ ὀ-
νομα ἀγιογράφος σημαίνει πρῶτον καὶ κυρίως ὁ
γράφων, δηλὰ δὴ ζωγραφῶν, ἀγία, εἴτε πρόσω-
πα εἴτε σκηνάς, κατὰ τὸ ζωγράφος, προσωπο-
γράφος, σκηνογράφος, εἰκονογράφος, ῥυπογρά-
φος, ῥυπαρογράφος, κοσμηματογράφος κλπ.,
καὶ ἐν τῇ ἐκδοχῇ ταύτῃ κεῖται παρ' ἡμῶν ἢ
λέξις· δεύτερον ὁ περὶ τῶν ἀγίων ἀνθρώπων
γράφων δηλὰ δὴ τῇ γραφῇ παραδιδούς, ὡς περὶ
τὸ γεωγράφος, φυσιογράφος καὶ τὰ ὅμοια· τρί-
τον ὁ ἀγία γράμματα γράφων κατὰ τὸ ἱερο-
γλύφος, ἢ ὁ ἀγία γεγονότα, ἀγίας ἱστορίας
γράφων κατὰ τὸ λογογράφος, μυθογράφος,
ἱστοριογράφος, τέταρτον ὁ ἀγίως γράφων κατὰ
τὸ καλλιγράφος, ὀρθογράφος, κακογράφος, τα-
χυγράφος καὶ τὰ τοιαῦτα.

Ἄν ὁ συγγραφεὺς τὴν συντομίαν, ὡς φαίνε-
ται, ἐθήρηνεν, ἠδύνατο κάλλιον νὰ τύχῃ τοῦ
σκοποῦ ἐπιγράφων βιβλικαὶ ἱστορίαι ἢ ἀγία
ἱστορία, ἢ γραφικαὶ ἱστορία, ἢ ἄλλο τι τοι-
οῦτο, πολλῶν δὲ μᾶλλον τὴν εὐ καὶ καλῶς ἔ-
χουσαν συνήθη καὶ πᾶτριον ἐπιγραφὴν ἱερὰ ἱστο-
ρία εὐσεβῶς φυλάττων μηδ' ἀνευ ἀνάγκης νεωτε-
ρίζων. Πλεισταχού δὲ ὁ συγγραφεὺς χρῆται τοῖς
συγκριτικῶς ἐπιθέτοις καὶ ἐπιρρημασίν ἀντὶ τῶν
ὑπερθετικῶν π. χ. ὁ πολυτιμότερος τῶν λίθων,

ἢ ἀσφαλέστερα κρηπίς κλπ. εἴτε ἀγνοῶν τὴν δι-
φορὰν αὐτῶν ἢ ἀπὸ τῆς γερμανικῆς καὶ γαλλι-
κῆς παραγόμενος γλώσσης. Πολλαχού δὲ συγχέει
τὸ ῥῆμα εἶναι πρὸς τὸν σύνδεσμον εἶναι γράφων
ἐπὶ παραδείγματι «ὁ Χριστιανισμὸς ἐστὶν ἡ θρη-
σκεία τῶν θρησκείων» ἀντὶ ὁ Χριστιανισμὸς ἡ
θρησκεία ἐς· πρὸς δὲ ἡ φράσις· ἡ θρησκεία τῶν
θρησκείων οὐκ ἐστὶν ἐλληνικὴ ἀλλ' εἴθει ἐβραϊ-
σμοῦ, κατὰ τὸ ἄσμα ἄσμητων· ἡ ἐλληνικὴ
γλώσσα ἐν τούτῳ χρῆται τῇ φράσει· ἡ ἀρίστη,
ὑψίστη τῶν θρησκείων. Ἐλέγχεται δὲ ἀγνοῶν
τὴν διαφορὰν τοῦ ἐπιθέτου μόνος πρὸς τὸ ἐπιρ-
ρημα μόνον χρώμενος πολλάκις τούτῳ ἀντ' ἐ-
κείνου· οἶον ἐν σελ. 1 λέγων «ἡ χριστιανικὴ
θρησκεία μόνον ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ τῆς ἀμαρτίας ἀ-
πελευθερούσα κλπ», ἐνῶ τὸ ὀρθόν ἐστὶν «ἡ χρι-
στιανικὴ θρησκεία μόνον (πρασῶν) κλπ.» διότι
ἐνταῦθα πρόκειται νὰ διασταλῇ καὶ ἀπομονωθῇ
οὐχὶ ἢ ὑπὸ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας τῆς ἀ-
πελευθερώσεως ἐνεργεία πρὸς ἄλλας αὐτῆς ἐνε-
ργείας, ἀλλ' αὐτὴ ἡ χριστιανικὴ θρησκεία ἐν τῇ
ἐνεργείᾳ ταύτῃ, τῇ ἀπελευθερώσει, πρὸς τὰς λοι-
πὰς θρησκείας.

Συχνοτάτην ποιεῖται σύγχυσιν περὶ τε τὴν
χρῆσιν καὶ θέσιν τῆς γενικῆς τῆς αὐτοπαθοῦς
ἀντωνυμίας αὐτοῦ καὶ τῆς ἐπαναληπτικῆς αὐ-
τοῦ π. χ. ἔνεκα τῆς ἰδιοφυίας αὐτοῦ, (ἀντὶ
τῆς ἑαυτοῦ ἰδιοφυίας), ἢ γυνὴ αὐτοῦ (τοῦ Ἀ-
βραάμ) ἦτο στείρα (ἀντὶ ἢ γυνὴ αὐτοῦ), τοὺς
δούλους αὐτοῦ, αἱ κτήνη αὐτῶν (ἀντὶ αὐτοῦ,
αὐτῶν), ὠνευρέθη ὁ Φραγῶ καὶ ἐταράχθη ἢ
ψυχὴ αὐτοῦ· καὶ ἄλλα πλεῖστα τοιαῦτα.

Κακῶς δὲ χρῆται, ὡς περὶ καὶ ἄλλοι παρ' ἡ-
μῶν πολλοί, τῷ τελικῷ ἔνα ἀντὶ τοῦ νὰ μετὰ
τὰ ῥήματα τὰ παρ' ἀρχαίοις τελικῶν καταχρη-
στικῶς καλουμένων ἀπαρεμφάτων συντασσόμενα,
γράφων δύναμαι ἵνα, θέλω ἵνα, διέταξεν ἵνα
κλπ. συγγέων τὸ καθαρῶς ῥηματικὸν ἀντικει-
μενον πρὸς τὸν τελικὸν διορισμόν.

Ἐνιαχού χρῆται τῇ ξενικῇ καὶ ἀγνώστῃ ἐν
τῇ ἐλληνικῇ γλώσσῃ συνθέσει ἱστοριογεωγρα-
φικῆς. Ὁμοίως γερμανίζων γράφει ἀποίησεν
αὐτὴν (τὴν ἐκκοπέσασιν τοῦ Ἀδάμ πλευράν) εἰς
γυναῖκα» (ἀντὶ ἐποίησεν αὐτὴν γυναῖκα). Ὁ-
σαύτως ἀμαρτάνει γράφων, πολεμῶ μετὰ τινος
(ἀντὶ πρὸς τινος), εἶδον πῶς (ἀντὶ εἶδον ὅτε),
εἰς καθ' εἰς (ἀντὶ εἰς ἕκαστος, ἢ εἰς καθ' ἕνα, ἢ
εἰς καθείς· διότι οὐδέποτε πρόθεσις ὀνομαστικῆς
συντάσσεται), εἶπε διὰ νὰ πορευθῶσι (ἀντὶ εἶπε
νὰ πορευθῶσι). Χρῆται τῷ πόλεμος ἀντὶ τοῦ
μάχη, τῷ ζηλῶ ἀντὶ τοῦ ζηλεύω καὶ ἄλλα πα-
ραπλήσια. Περὶ δὲ τοῦ Ἀβραάμ λέγει ὅτι δὲν

ἀπέκτησεν υἱόν, διότι ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἦτο στείρα·
ἀλλ' ἢ στείρα γυνή, νομίζομεν, οὐ μόνον υἱοῦς
ἀλλ' οὐδὲ θυγατέρας τίθει· ἔδει λοιπὸν νὰ λέ-
γηται, δὲν ἀπέκτησε τέκνον· ἀντὶ υἱόν· ἀλλὰ
χού δὲ ὅτι, αἱ θάλασσαι τῆς Χαναάν εἰναι
πολύ μικραὶ καὶ ὁμοιάζουσι μὲ λίμνας (ἀντὶ αἱ
λίμναι τῆς Χαναάν εἰναι μεγάλα καὶ ὁμοιά-
ζουσι πρὸς θάλασσαν). Ἐν τῇ ἐν Ἰορδάνῃ βα-
πτίσει τοῦ Ἰησοῦ ὅτι ὁ Ἰωάννης εἶδε τὸ πνεῦμα
τοῦ Θεοῦ καταβαῖνον· ἐνῶ οἱ Εὐαγγελιστὰι ῥη-
τῶς ἀναφέρουσι τοῦτο εἰς αὐτὸν τὸν Ἰησοῦν·
ὁ μὲν Ματθ. λέγων «Καὶ βπτισθεὶς ὁ Ἰησοῦς
ἀνέβη εὐθύς ἀπὸ τοῦ ὕδατος· καὶ ἰδοὺ, ἀνεψύ-
χθησάν αὐτῷ οἱ οὐρανοί, καὶ εἶδε τὸ πνεῦμα
τοῦ Θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ περιστέρον καὶ ἐρ-
χόμενον ἐπ' αὐτόν». Ὁ δὲ Μάρκος, «Ἦλθεν ὁ
Ἰησοῦς ἀπὸ Ναζαρέτ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἐβα-
πτίσθη ὑπὸ Ἰωάννου εἰς τὸν Ἰορδάνην. Καὶ εὐ-
θέως ἀναβαίνων ἀπὸ τοῦ ὕδατος εἶδε σχιζομέ-
νους τοὺς οὐρανοὺς καὶ τὸ πνεῦμα ὡσεὶ περι-
στερόν καταβαῖνον ἐπ' αὐτόν». Τὸν δ' Ἐνώχ
ὀνομάζει υἱὸν τοῦ Σὴθ, ὄντα τετρακισέγγονον
αὐτοῦ, διότι ὁ Ἐνώχ υἱὸς ἦν Ἰκρέδ τοῦ Μαλε-
λέηλ τοῦ Καϊνὸν τοῦ Ἐνῶς τοῦ Σὴθ.

Τοιαῦτα καὶ ἄλλα παρόμοια ἀμαρτήματα
οὐκ ὀλίγα ἀπαντῶσιν ἐν ταῖς ἱστορίαις, ἀπερ
ὁμοίως ὡς ἐκ παραδρομῆς τὰ πολλὰ παρεμφρή-
σαντα καὶ ἐξωτερικὰ μᾶλλον ὄντα δὲν βλά-
πτουσι μὲν μεγάλως τὴν ἐσωτερικὴν ἀξίαν καὶ
σπουδαιότητα τοῦ ἔργου· οὐχ ἦττον ὁμοίως
ἀσχημίζοντα τὴν καλὴν τοῦ συγγράμματος ὄψιν
ἀνάγκη νὰ διορθωθῶσιν, ἂν μέλλῃ τὸ ἔργον νὰ
δημοσιευθῇ. Καθόλου δὲ κρίνει ἢ ἐπιτροπὴ τὸ
ἔργον τοῦτο καὶ δι' ἄλλα καὶ μάλιστα διὰ τὴν
σπουδαίαν ὁδηγητικὴν πραγματείαν, ἧς στε-
ρεῖται τὸ ἔργον τοῦ κ. Μανασσεῖδου, ἀνώτερον
ἐκείνου.

Ἦν μεταβαίνομεν εἰς τὴν κρίσιν τοῦ τρίτου
καὶ τελευταίου ἀγωνίσματος, τοῦ τῆς ἀριθ-
μητικῆς.

Ἐν τούτῳ δύο κατέρχονται ἀθληταί, ὁ μὲν
νεώτερος καὶ ἄπειρος ἔτι τῆς κονίστρας ἀλλὰ
φιλότιμος ἄγαν καὶ φερέπονος, Καλύμνιός τις
ἐν Ὁδησσῷ δημοδιδάσκαλος, ὄνομα Ἰωάννης
Σακελλάριος, ὁ δ' ἕτερος πάλαι τῶν πνευματι-
κῶν ἀγώνων εὐ εἰδώς καὶ πολλάκις ἦδη ἐν
τοιούτοις τοῦς πολιοῦς αὐτοῦ κροτάφους κυδί-
μων ἀθλῶν πτεροῖσι, κατὰ Πίνδαρον, στεφα-
νώσας, ὁ ἐν Ἀθόνησις γεραιὸς καθηγητῆς καὶ
πολλῶν καὶ δοξίμων διδασκτικῶν βιβλίων συγ-
γραφεὺς Γ. Γερᾶκης.

Καὶ τὸ μὲν ἔργον τοῦ κ. Σακελλαρίου ἐπι-

γραφόμενον μὲν, Ὀδηγὸς πρὸς διδασκαλίαν τῆς ἀριθμητικῆς ἐν τοῖς δημοτικαῖς σχολαῖσις, ἐμβλημα δὲ φέρον ἐν τῇ προμετωπίδι τὸ περιλάλητον ἐκείνο Οὐδὲν ἐν τῷ γῶ, ὃ μὴ πρότερον ἐν τῇ αἰωθήσει, σύγκειται ἐκ δύο ὀγκωδαστάτων τόμων χειρογράφων, ὧν ὁ μὲν α' ἐκ σελίδων 440 εἰς β' κοινῶ γραφικῶ χάρτου ἀποτελεῖ τὸν κυρίως ὀδηγόν, ὃ δὲ β' ἐκ σελ. 568 συλλογὴ ἐστὶ 2195 παραδειγμάτων ἀριθμητικῶν καὶ 3529 προβλημάτων, ἀναφερομένων ἀμφοτέρων εἰς τὰ διάφορα κεφάλαια τοῦ α' τόμου.

Ἐν τῷ α' τόμῳ προτίθεται μικρὰ εἰσαγωγή ἐκ σελ. 76 εἰς 9 κεφάλαια διηρημένα. Καὶ ἐν μὲν τῷ α' κεφαλαίῳ ὁ συγγραφεὺς διὰ μακρῶν φιλοσοφῶν περὶ τοῦ σχηματισμοῦ τῶν πρώτων παραστάσεων καὶ τῶν ἐνοσιῶν, περὶ ἐποπτικῆς διδασκαλίας, περὶ προσοχῆς, ἧς διακρίνει δύο εἶδη, τὴν ἐνεργητικὴν ἢ αὐθιρετον (γράφει μᾶλλον ἐκουσίαν) καὶ τὴν παθητικὴν ἢ αὐτόματον (μᾶλλον ἀκουσίαν), καὶ περὶ αὐτενεργείας ἐξαρτωμένης ἐκ τῆς βουλήσεως, καὶ ταύτης ἐκ τῆς περιεργίας, ὅτι πρὸς ἐξέγερσιν τῆς περιεργίας τοῦ παιδὸς ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῆς ἀριθμητικῆς, μέθοδος μὲν ἀναγκαῖα ἐστὶν ἡ εὐρετικὴ ἢ μαιευτικὴ, μέσα δὲ χρῆσιμα τὰ ἐποπτικά ὄργανα καὶ τὰ πρακτικὰ προβλήματα· εἶτα δὲ περὶ μνήμης φιλοσοφῶν καὶ ταύτην διχῆ διακρίνων, εἰς ἐνεργητικὴν καὶ παθητικὴν συνίστησι τὴν ἀνάπτουσιν τῆς πρώτης διὰ τῆς κατηχητικῆς μεθόδου, ὡσαύτως δὲ καὶ περὶ ἀναμνήσεως· καὶ τελευταῖον ἀναγκαῖαν κρίνει τὴν κατὰ βαθμίδων ἐρυννομένους κύκλους διέθεσιν τῆς διδασκτεᾶς ὕλης.

Ἐν δὲ τῷ β' κεφαλαίῳ πραγματεύεται περὶ τῆς σπουδαιότητος τῆς ἀριθμητικῆς ὡς ἀντικειμένου διδασκτοῦ καὶ περὶ τοῦ προσίτου αὐτῆς τῆ τοῦ παιδὸς καταλήψει· ἐνταῦθα ὁ συγγραφεὺς ἐν ἀναγκάσει καὶ δηκτικῇ αἰρωνείᾳ ἐξελέγχει τὴν γνώμην τινῶν, ὅτι τὰ μαθηματικά προσίτα εἰσιν εἰς τινὰς μόνον λογέδας, ἀναφέρων τὴν ἀποστροφὴν καὶ ἀποτυχίαν τῶν πολλῶν παιδῶν ἐν αὐτοῖς εἰς τὴν κακὴν στοιχειώδη διδασκαλίαν· μετὰ δὲ τοῦτο πραγματεύεται περὶ μαθηματικῶν ἀληθειῶν ἢ ἀξιοματιῶν, ἀπερ ἔμφυτα λέγει τῷ ἀνθρώπῳ, περὶ καθολικεύσεως, ἣν θεωρεῖ τὸ καταλλήλοτατον πρὸς διδασκαλίαν παντὸς μὲθόματος μέσον, περὶ μαθηματικῶν μηχανισμῶν, περὶ διαιρέσεως τῆς ἀριθμητικῆς εἰς στοιχειώδη ἢ προπαιδευτικὴν καὶ συστηματικὴν, εἰς ὧν τὴν διδασκαλίαν, τῆς μὲν α' προτείνει τὴν συνθετικὴν

μέθοδον (ἣν ὅμως ἀντιστρέφω τὸς ὄρους ἀναλυτικὴν ὀνομάζει) διὰ ζώσης φωνῆς ἀνευ βιβλίου, τῆς δὲ β' τὴν ἀναλυτικὴν καὶ ἀπὸ βιβλίου· καὶ τελευταῖον λέγει πολλὰ περὶ τῆς διδασκαλίας καθόλου τῶν παιδῶν, οἰκτεῖρων τὴν κακὴν διδασκαλίαν καὶ ὀργάνωσιν τῶν παρ' ἡμῖν σχολείων καὶ τὴν παντελῆ ἔλλειψιν παιδαγωγικῶν γνώσεων παρὰ τοῖς γονεῦσι καὶ διδασκάλοις καὶ μυκτηρίζων τοὺς ἐν Γερμανίᾳ σπουδάζοντες μὲν τὴν νέαν μέθοδον, ἀπαξιούντες δὲ τὴν ἀσχοληθῶσι περὶ τοιαῦτα μικρὰ πράγματα.

Ἐν δὲ τῷ γ' κεφαλαίῳ, ἐκπενοχόμενος εἰς τὸν διχασμὸν τῆς ἀριθμητικῆς εἰς στοιχειώδη καὶ συστηματικὴν, λέγει ὅτι ἡ μὲν στοιχειώδης διδασκτεᾶ ἀνευ βιβλίου μέχρι τῶν ἀναλογιῶν ἐν τῇ δημοτικῇ σχολῇ, ἡ δὲ συστηματικὴ ἐν τῷ σχολαρχείῳ ἀπὸ βιβλίου ἀναλυτικῶς συντεταγμένου, εὐλήπτου καὶ συντόμου καὶ συνεπτυγμένως συστηματοποιούντος πᾶν ὅ,τι ἐν τῇ στοιχειώδει ἐδιδάχθη.

Ἐν δὲ τῷ δ' λέγει ὅτι ἡ διέταξις τῆς διδασκτικῆς ὕλης τῆς στοιχειώδους ἀριθμητικῆς πρέπει νὰ ἦται συγκεντρικὴ, κέντρον δ' αὐτῆς ἡ ἐκμάθησις τῆς συνθέσεως καὶ τῶν ἰδιοτήτων τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τῶν πράξεων ἐπ' αὐτοῦ, τελουμένη δι' ἕξ κύκλων συγκεντρικῶν, περιεχόντων τοῦ μὲν α' τοὺς ἀριθμοὺς τοὺς ἀπὸ τοῦ ἐνὸς μέχρι τοῦ 10, τοῦ δὲ β' τοὺς μέχρι τοῦ 20, τοῦ δὲ γ' τοὺς μέχρι τοῦ 100, τοῦ δὲ δ' τοὺς συμμιγῆς ἀπὸ τοῦ ἐνὸς μέχρι τοῦ 100, τοῦ δὲ ε' τοὺς ἀκεραίους παντὸς μεγέθους, τοῦ δὲ ς' τοὺς κλασματικούς κοινούς τε καὶ δεκαδικούς.

Ἐν δὲ τοῖς ἐπομένοις κεφαλαίοις πρὸς πολλοὺς ἄλλοις λέγει ὅτι ἡ διδασκαλία πρέπει νὰ ἔρχηται ἀπὸ τῆς προφορικῆς καὶ κατὰ δίκον ἀριθμώσεως, μὲν ἣν νὰ ἐπέρχηται ἡ γραπτὴ καὶ ὅτι ἀνάγκη νὰ διεξάγῃται διὰ πολλῶν πρακτικῶν προβλημάτων.

Μετὰ τὴν μικρὰν ταύτην εἰσαγωγὴν ἔπεται τὸ πρόγραμμα, καὶ ὃ ἡ διδασκαλία τῆς ἀριθμητικῆς γιγνομένη, τὸ μὲν α' ἔτος τρεῖς, τὰ δὲ λοιπὰ τετράκις τῆς ἐβδομάδος, διαρκεῖ ἐπὶ τέσσαρα ἔτη.

Καὶ τὸ μὲν α' ἔτος διδάσκονται οἱ ἑπταετείς παῖδες τὴν ἐκμάθησιν τῶν ἀριθμῶν συγκεκριμένως ἀπὸ τοῦ 1 μέχρι τοῦ 20 καὶ τῶν τεσσάρων στοιχειωδῶν πράξεων, ἐν τῷ ὀρίῳ τούτῳ, μετ' ἀσκήσεων πολλῶν καὶ λύσεως προβλημάτων ἐκ τῆς ἐν τῷ β' τόμῳ συλλογῆς.

Τὸ β' ἔτος τὴν ἐκμάθησιν τῶν ἀριθμῶν ἀπὸ 20—101, τὸν πίνακα τοῦ πολλαπλασιασμοῦ,

ταχῆαν ἀριθμῶσιν ἐντὸς τοῦ ὀρίου τούτου, ἀνάλυσιν συνθέτων ἀριθμῶν εἰς δύο παράγοντας, τοὺς διαιρέτας συνθέτων ἀριθμῶν μέχρι 100, καὶ λύσιν προβλημάτων ἐκ τῶν τῆς συλλογῆς· μετὰ δὲ συγκεφαλαιῶσιν τῶν δεδιδασμένων καὶ πράξεις ἐπὶ συμμιγῶν ἐντὸς τοῦ ὀρίου τούτου μετὰ προβλημάτων ἐκ τῆς συλλογῆς.

Τὸ γ' ἔτος ἀπαγγελλαν καὶ γραφῆν, πρῶτον μὲν τῶν ἀριθμῶν ἀπὸ τοῦ 1 μέχρι τοῦ 1000, εἶτα δὲ καὶ οἰουδήποτε μεγέθους, λύσιν προβλημάτων προφορικῶν τε καὶ γραπτῶν, βέβαιον τῶν τεσσάρων πράξεων, τὰς τέσσαρας πράξεις ἐπὶ τῶν συμμιγῶν μετὰ προβλημάτων καὶ παραδειγμάτων ἐκ τῆς συλλογῆς· μετὰ δὲ ταῦτα τὰ κοινὰ κλάσματα στοιχειωδῶς καὶ τὴν εὐρεσιν ἀγνώστου ἐκ τῶν δεδομένων αὐτοῦ μερῶν μετὰ προβλημάτων ἐκ τῆς συλλογῆς.

Τὸ δ' ἔτος ἐπανέληψιν ἀπαγγελίας καὶ γραφῆς τῶν ἀριθμῶν καὶ τῶν τεσσάρων πράξεων ἐπὶ ἀφρημένων ἀκεραίων ἀριθμῶν καὶ συμμιγῶν, εἶτα τὰ κυριώτατα θεωρήματα· ἦτοι διαιρετότητα ἀριθμῶν, εὐρεσιν ἐλάχιστου κοινῶ πολλαπλασίου καὶ μεγίστου κοινῶ διαιρέτου μετὰ τῶν ἀναλόγων ἐκ τῆς συλλογῆς παραδειγμάτων, κοινὰ κλάσματα πληρέστερον καὶ δεκαδικὰ μετὰ τῶν εἰς αὐτὰ ἀναφερομένων προβλημάτων καὶ παραδειγμάτων ἐκ τῆς συλλογῆς.

Μετὰ δὲ τὸ πρόγραμμα τελευταῖα ἐπέρχεται ἐν σελίδι 367 ἢ ὑπὸ τοῦ συγγραφέως διδασκαλικὴ ὀνομαζομένη, ἦτοι ὀδηγία καὶ κανόνες διδασκτικοὶ καὶ διδασκτικὰ δοκίμια πλείστα, λεπτομερέστατα καὶ ἀκριβέστατα καὶ τέλος προβλήματα, διηρημένα εἰς 12 κεφάλαια.

Τοιοῦτόν ἐστι, κύριοι, τὸ ὄγκωδες τοῦτο σύγγραμμα, εἰς οὗ τὴν σύνταξιν μεγάλοι καὶ πολυετείς βεβαίως κατεβλήθησαν μόχθοι. Ἐχει δ' ἀρετὰς μὲν κυρίως δύο, καλὴν τὸ πλείστον καὶ σκοπιμωτάτην ἐκλογὴν διδασκτικῆς ὕλης καὶ ἐπιτυχὴ διεξαγωγὴν αὐτῆς· πλείονας ὅμως κέκτηται τὰς κακίας, τὰςδε· γλῶσσαν ἀνώμαλον, ἀκυρολογικὴν, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ σόλοικον, βροθούσαν βαρβαρισμῶν καὶ χυδαισμῶν μάλιστα ἐν τοῖς προβλήμασι, λέξιν πολλαχῶ ἀσαφῆ καὶ δυσκατάληπτον καὶ Καλυμνίου δεομένην ὄψου, ἀπεραντολογίαν δὲ δυσανάσχετον, παλλιλογίαν δὲ πλείστα καὶ σύγχυσιν ἰδεῶν οὐ μικρὰν ἐν τῇ φιλοσοφικῇ εἰσαγωγῇ.

Παραδείγματα τῶν εἰρημένων κακῶν ἐκ μυρίων ὀλίγα φέρομεν τάδε· γλωσσικῶν μὲν ἀμαρτημάτων· Ἐὰ ῥήματα, κτώμαι, ἐπιλανθάνομαι, οἰκειοποιῶμαι, ἐπέξεργάζομαι, ἀναμνησκόμεαι καὶ ἄλλα λαμβάνει ἐπὶ παθητικῆς σημασίας,

τὸ κατέχω συντάσσει γενικῆ, τὸ συμμετέχω ἐμπροθέτω δοτικῆ (συμμετέχω ἐν τινί), προθέσεις δὲ τινὰς ὀνομαστικῆς (ὑπὸ δύο φωτογραφίαι, ἀνὰ δύο ἄνθρωποι κλπ.)· πολλαχῶ γράφει, οὐδεὶς δὲν δύναται (ἀντὶ οὐδεὶς δύναται ἢ κἀνεὶς δὲν δύναται), καὶ τῶν μὲν καὶ τῶν δὲ ἀσκήσεων, καὶ τὴν μὲν καὶ τὴν δὲ, ἀπροσεκτικώτερος, ἀσπρόρουχα (ἀντὶ ἀσπρόρουχα), ἦτον 22 μαθηταί, ἐνοκίασεν ὑπηρέτριαν (ἀντὶ ἐμισθώσεν), πηγαῖνω περίπατον, ἀμέσως (ἀντὶ ἀμέσως)· ἡ πῆχη· τὰς σχετικὰς λέξεις (τῆς συγγενείας καὶ ἄλλας) συχνὰ φέροι καθ' ἑαυτὰς ἐνικῶς γράφων, εἰς ἀδελφός, μία ἀδελφή, εἰς πᾶνπος, εἰς συμμιχθητής κλπ. χυδαίων δὲ καὶ βαρβαρικῶν λέξεων γέμει τὸ βιβλίον μάλιστα ἐν τοῖς προβλήμασι, οἷον χιλιχρκαίς, ματσούκαίς, ἀγγουράκια ξυδάτα, (πρὸς ἃ ἰδιόχουσαν ὁ συγγραφεὺς τρέφει συμπάθειαν καὶ ἀγάπην, διότι εἰς σχηματισμὸν πολλῶν προβλημάτων δεκάδων ἀφορμὴν δίδουσιν· ἀλλὰ de gustibus non est disputandum), πιάτα, ταμζάναις, καντάρια, παλτά, σουρτοῦκα, στιβαλέτα, σκαρπίνια, καναπέδες καὶ τὰ ὅμοια· τὸ δὲ σημεῖον τοῦ πολλαπλασιασμοῦ γράφει διὰ τοῦ ἦ. Λογικῶν δὲ ἀμαρτημάτων καὶ ἀσαφείας ἔστωσαν τεκμήρια τὰ ἐπόμενα· τὸ ἐν τῷ προβλήματι 174 ἔχοντι οὕτως· ἀ' ἐδέσασμεν 3 κομμάτια σχοινίου διὰ νὰ ἀντλήσωμεν νερὸν ἀπὸ τὸ πηγίδιον· τὸ α' κομμάτιον ἦτο 8 πῆχεις, τὸ β' 7 πῆχεις καὶ τὸ γ' 6 καὶ ἡμίσεια. Ἐδέσασμεν τὸν κᾶδον, ἀλλὰ δὲν ἐφθναε τὸ σχοινίον. Πόσον σχοινίον δὲν προσθᾶνει, ἐὰν εἰς τοὺς κόμβους ἐξωδεύσαμεν ἡμίσειαν πῆχην, τὸ δὲ πηγίδιον εἶχε βᾶθος 23 πῆχεις. Πρόβλημα 266. Μαθητῆς ἔλαβεν ἀδειαν ἀπουσίας 5 ἐβδομάδας καὶ 4 ἡμέρας· 6 ἡμέρας ἔμεινεν εἰς τοῦ θεῖου του, 27 ἡμέρας εἰς τοὺς γονεῖς του καὶ τὰς ἄλλας ἡμέρας ἐξίσου εἰς τὸν πηγαινομὸν καὶ ἐρχομὸν. Πόσας ἡμέρας ἐξώδευσεν εἰς τὸν ἐρχομὸν του; Πρόβλημα 300. Ἐμπορὸς τις ἀνεχώρησεν ἐξ Ἀθηνῶν διὰ Λαμίας εἰς Πάτρας, ἐξ Ἀθηνῶν δὲ ἕως εἰς τὴν Λαμίαν ἔκαμεν 15 ἡμέρας, ἐκ Λαμίας μέχρι Πατρῶν ἔκαμεν 17 ἡμέρας, εἰς τὰς Πάτρας ἔμεινε 3 ἡμέρας καὶ τὸν ἐπίλοιπον καιρὸν ἐξώδευσεν εἰς τὴν ἐπιστροφὴν του ἐκ Πατρῶν εἰς Ἀθήνας. Πόσας ἡμέρας ἔκαμεν εἰς τὴν ἐπιστροφὴν, ἐὰν ἔλειπε τὸν Ἰούνιον καὶ 4 ἡμέρας; Πρόβλημα 357. Εἰς 2 τάξεις εἶναι 53 μαθηταί. Εἰς τὴν α' τάξιν εἶναι μόνον μαθηταί, εἰς δὲ τὴν β' μόνον μαθητρίαι. Πόσοι μαθηταί καὶ πόσοι μαθητρίαι εἶναι εἰς ἑκατέραν τάξιν; Πρόβλημα 763. Παις τις παίζων

ἐκτύπησε διὰ βιβλίου τὴν ἐλαστικὴν του σφαιραν. Πόσον μακρὰν ἐτίναξε τὴν σφαῖραν, ἐκ τὴν α' φοράν ἐκτύπησεν εἰς τὴν γῆν εἰς ἀπόστασιν 120 ὀργυίας, εἰς δὲ τὸ β' κτύπημα τετράκις ὀλιγώτερον, τὸ γ' ἐξάκις ὀλιγώτερον καὶ τὸ τελευταῖον δεκάκις ὀλιγώτερον τοῦ α' ;

Ἐν ἄλλοις προβλήμασι ζητεῖται ἢ εἰς μίλια ἀπόστασις 2 πόλεων γνωστοῦ ὄντος τοῦ μήκους τοῦ τηλεγραφικοῦ σύρματος τοῦ συνδέοντος αὐτάς, ὁ δρόμος τοῦ ἀτμοπλοίου μετρεῖται κατὰ στάδια, πήχεις, παλάμια, δακτύλους καὶ γραμμὰς, ἐν τῇ ἀγορᾷ γαιανθράκων ὑπολογίζεται καὶ τὸ εἰς κόκκους βῆρος, ὡς ἐν τῇ τῆς κινίνης, τὰ δὲ μῆλα καὶ τὰ σῦκα ποῦ μὲν μετὰ τὸ κοιλόν, ποῦ δὲ κατὰ δεκάδας, ποῦ δὲ μετὰ τὸ σακκίον· τοὺς δ' ἵππους τρέφει ὁ συγγραφεὺς με βρώμην. Τοιαῦτα προβλήματα δυστυχῶς εἰσι τοσαῦτα, ὥστε δεκάδας πολλὰς σελίδων ἠδυνάμεθα νὰ πληρώσωμεν.

Ἀλλὰ καιρὸς ἤδη νὰ μεταβῶμεν εἰς τὸ τελευταῖον ἐναπολειφθὲν ἔργον, τὸ ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀθήναις καθηγητοῦ κ. Γ. Γερᾶκη ἀποσταλέν.

Ἡ συγγραφή αὕτη φέρουσα τὴν ἐπιγραφὴν *Πρακτικὴ Ἀριθμητικὴ πρὸς χρῆσιν τῶν εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα φοιτῶντων*, πολλῶ τῆς προειρημένης ὑπερτέρα, στερεῖται μὲν πασῶν τῶν κακῶν ἐκείνης, διακρίνεται δὲ ἐπὶ καθαρότητι γλώσσης, συντομίᾳ καὶ σαφηνείᾳ ἐκφράσεως, θαυμασίᾳ ἐκλογῇ καὶ διαθέσει τῆς ὕλης, καὶ εὐρυθμίᾳ καὶ συμμετρίᾳ τῶν μερῶν, αὐστηρᾷ ἐνότητι καὶ ὑγιεστάτῃ λογικῇ συναφείᾳ καὶ ἀκολουθίᾳ τῶν ἐνοιῶν, καὶ καθόλου εἰπεῖν κατὰ πάντα ἀμεμπτός ἐστι καὶ εὐαρμοστοῦσα τοῖς κειμένοις τοῦ διαγωνίσματος ὅροις. Ἐν τοῖς πλείστοις δὲ ἀκολουθῶν ὁ συγγραφεὺς πιστῶς τῷ δοκιμωτάτῳ παρὰ Γερμανοῖς διὰ τὴν ἀριθμητικὴν σοφῶ Λυζιέρῳ διαιρεῖ τὸ βιβλίον εἰς 4 κεφάλαια περιεχόμενα ἐν 5 φυλλαδίοις, ὧν ἕκαστον ἀποτελεῖ ὡς εἰπεῖν τομίδιον αὐτοτελές. Ἐν τῷ πρώτῳ τῶν φυλλαδίων ὁ συγγραφεὺς, ἐν εἰδει προλόγου πρὸς τοὺς διδασκάλους, ὑπομνησθεὶς αὐτοῖς ὅτι «πᾶσα στοιχειώδης διδασκαλία καὶ μάλιστα ἢ τῆς ἀριθμητικῆς ὀφείλει νὰ ἔχη βῆσιν κυρίως τὴν ἐποπτεῖαν», καὶ ἐπομένως ὅτι κατὰ τὴν ἀρχὴν ταύτην συντάξας τὴν πρακτικὴν αὐτοῦ ἀριθμητικὴν ἀποβλέπει ἀδιαλείπτως εἰς τὸ ἐγείρει πᾶσας ἐν γένει τὰς ψυχικὰς τῶν παιδῶν δυνάμεις, προκαλῶν οὕτω δι' ἐποπτικῶν παραδειγμάτων τὴν αὐτενέργειαν αὐτῶν. Πρὸς τῷ γενικῷ δὲ τούτῳ προλόγῳ, ἐν ἐκάστῳ φυλλαδίῳ, προτάσσονται ὀδηγεῖν τινὲς τοῦ τρόπου τῆς διδασκαλίας ἐνός

ἐκάστου κεφαλαίου καὶ ἄλλαι ὠφελιμώταται ὑποθήκαι καὶ παραγγέλματα.

Τὸ πρῶτον φυλλάδιον ἐπεξεργασμένον ἐστὶν ἐν εἰδει ἀλφαριθμητικῶν, ἕνα ἀρμόδιον ἢ καὶ εἰς μαθητὰς μῆπω δυναμένους ἀναγινώσκειν καὶ οὐχὶ εὐχερῶς ἀναγινώσκοντας. Οὕτω δὲ προήκει ἢ διδασκαλία τῶν ἀριθμῶν καὶ ἢ τῶν στοιχειωδῶν πράξεων μέχρι τοῦ 100 ἐν δυοῖν κεφαλαίοις πρῶτον μὲν διὰ κεραίων, στιγμῶν, ἀστερισκῶν καὶ τοιούτων ἄλλων ἐποπτικῶν μέσων, εἶτα δὲ καὶ διὰ χαρακτῆρων.

Ἐν δὲ τῷ β' φυλλαδίῳ, περιέχοντι τὸ γ' κεφάλαιον, γίνονται ἢ διδασκαλία τῶν αὐτῶν πράξεων ἐπὶ κύκλου ἀριθμῶν εὐρυτέρου προφορικῶς τε καὶ ἐγγράφως μετὰ τῶν ἀναλόγων πινάκων καὶ ἀφθόνων πράξεων κατεστρωμένων καὶ προβλημάτων ἐν τέλει.

Ἐν δὲ τῷ γ' φυλλαδίῳ, τὸ δ' ἀποτελοῦντι κεφάλαιον, πραγματεύεται ὁ συγγραφεὺς τὰ περὶ νομισμάτων, μέτρων καὶ σταθμῶν καὶ ἐν γένει τὰ περὶ συμμιγῶν ἀριθμῶν μετ' ἀναλόγων πινάκων καὶ προβλημάτων.

Ἐν δὲ τῷ δ' φυλλαδίῳ, περιέχοντι τὰ ἐπόμενα 3 κεφάλαια, ἐκτίθενται πρῶτον μὲν τὰ περὶ τοῦ δεκαδικοῦ συστήματος ἐν ἐκτέσει μετὰ προβλημάτων ἀναλόγων, δεύτερον δὲ τὰ περὶ τῶν ἀπλῶν καὶ παραγῶγων ἀριθμῶν, περὶ διαιρετότητος καὶ εὐρέσεως τοῦ μεγίστου κοινοῦ διαιρέτου καὶ τοῦ ἐλάχιστου κοινοῦ πολλαπλασίου, καὶ τρίτον τὰ περὶ τῶν κοινῶν κλάσματων, μετὰ μεγίστης σαφηνείας καὶ προβλημάτων ἱκανῶν.

Τὸ δὲ ε' καὶ τελευταῖον φυλλάδιον περιέχει ἐν τοῖς δυοῖν τελευταίοις κεφαλαίοις τὰ περὶ μεθόδων ἐν τῷ ἐν ἀρχῇ τοῦ φυλλαδίου τούτου μερικῶς προλόγῳ ἐξαιρεῖ ὁ συγγραφεὺς τὸν τρόπον τῆς λύσεως τῶν προβλημάτων τῆς μεθόδου τῶν τριῶν διὰ τῆς ἀναγωγῆς εἰς τὴν μονάδα, καὶ πρὸς ἀποφυγὴν μηχανικῆς ἐργασίας ἐκ τῶν παιδῶν, καὶ ἕνα γένηται εὐχερῆς ἢ εἰς τὴν συνεζευγμένην μέθοδον, ἣτοι τὴν ἀλυσιν, μετὰ βασίς, ἣτις μεγίστην εὐκολίαν παρέχει τοῖς ἀρχαρίοις εἰς λύσιν πολλῶν προβλημάτων τοῦ πρακτικοῦ βίου. Τοιαῦτα δὲ προβλήματα καὶ παραδείγματα πολλὰ φέρει καὶ αὐτὸς ὁ συγγραφεὺς. Μετὰ τῆς αὐτῆς σαφηνείας καὶ ἀπλουστάτου τρόπου ἐκτίθενται καὶ τὰ τῶν ἄλλων μεθόδων. Αἱ ἐν τῷ φυλλαδίῳ τούτῳ ἐπενεχθεῖσαι τροποποιήσεις τῶν ὁρῶν τοῦ προγράμματος ἐλάχισται οὖσαι καὶ ἐπουσιώδεις προσηκόντως δικαιολογῶνται ὑπὸ τοῦ συγγραφέως.

Ταῦτα καὶ τοιαῦτα εἰσι, Κύριοι, τὰ εἰς τὸν

προκείμενον ἄγωνα ἐν τῷ ἔτει τούτῳ πεμφθέντα ἔργα, ἅπερ ἢ ἐκπαιδευτικῇ ἐπιτροπῇ ὅσον τὸ ἐφ' αὐτῇ συντόμως μελετήσασα καὶ αὐστηρῶς μὲν ποῦ ἀλλὰ δικαίως κρίνασα, ἐκφέρει ἤδη καὶ τὴν αὐτῆς περὶ ἐκάστων τούτων ἀπόφασιν. Καὶ δὴ τὸν κ. Σ. Μανασσεῖδην καὶ Γ. Σακελλάριον ἐπαινεῖ τῆς φιλοπονίας καὶ φιλοτιμίας καὶ πολλὰς ἀποδίδωσι τὰς χάριτας ἐπὶ τῇ προθυμίᾳ, μεθ' ἧς ἐσπευσαν ὑπακούσαντες εἰς τὴν φωνὴν τοῦ ἀγωνοθέτου καὶ τοῦ Συλλόγου, τῷ δὲ ἀνωτέρῳ συγγραφῆ τῶν ἀριθμικῶν ἱστοριῶν καὶ τῷ κ. Γ. Γερᾶκη πρὸς τοῖς ἐπαινοῖς καὶ χάρισι καὶ τὸ χρηματικὸν ἀπονέμει γέρας, διὰ τὴν εἰς πάντα εὐδοκίμησιν καὶ τὴν ἀκριβῆ ἐκπλήρωσιν τῶν ὁρῶν τοῦ ἀγῶνος, συγκαίρουσα ἅμα ἀπὸ καρδίας αὐτοῖς καὶ εὐχομένη νὰ ἴδῃ ὡς τάχιστα ἐκδομένα εἰς φῶς τὰ ἔργα αὐτῶν, πρὸς ὠφελίαν τῶν διδασκομένων καὶ ὀδηγίαν τῶν διδασκάλων. Τὸ δὲ περὶ τὴν Ἑλληνικὴν ἱστορίαν διαγώνισμα ἀναβάλλουσα εἰς τὸ ἐπιόν ἔτος εὐχεται καὶ ἐλπίζει νὰ ἴδῃ προσερχομένους εἰς τὸν ἄγωνα πολλῶ κρείττους τῶν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο προσελθόντων καὶ ἀμεινον παρεσκευασμένων καὶ ἠσκημένων ἀθλητῶν.

Ἦμεῖς δὲ τὸ ἀνατεθειμένον ἔργον περὶ ἀναντες, αἰτούμεθα μὲν τὴν παρ' ὑμῶν συγγνώμην, εἰτέ τι περὶ τὴν κρίσιν ἢ τι ἄλλο ἡμαρτήκαμεν καὶ ὅτι πέρα τοῦ δέοντος ἴσως μακρολογήσαντες ὀχληρότεροί πως ὑμῖν ἐγενόμεθα· εὐχαριστοῦντες δ' ὑμῖν ἐκ μέσης καρδίας ἐπὶ τῇ ὑπομονῇ καὶ τῇ εὐμενείᾳ ἀκροάσει, ἀποχωροῦμεν ἐν τῇ συνειδήσει ὅτι ὅσον ἢ δύναμις καὶ ὁ χρόνος καὶ καθήκοντα ἕτερα ἐπέτροπον ἡμῖν τὸ ἡμέτερον καθήκον ἐπετελέσαμεν.

Ἡ ἐκπαιδευτικὴ ἐπιτροπὴ

ΠΡ. ΒΑΣΙΛΑΪΔΗΣ
Κ. ΣΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ
ΧΡ. ΧΑΤΖΗΚΡΗΤΟΥ
Ν. ΠΑΡΑΝΙΚΑΣ
ΛΘ. ΘΕΟΔΩΡΙΑΝΗΣ
ΑΒΡ. ΜΑΛΙΑΚΑΣ
Θ. ΣΑΛΤΕΛΗΣ, εἰσηγητής.

ΓΕΝΙΚΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΤΟΥ ΚΑΡΑΪΝΕΙΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ.

Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος διηνεκὲς αὐτοῦ μέλημα ἔχων τὴν διάδοσιν τῆς ὑγιούς μὲν παιδείας ἐν γένει, μάλιστα δὲ τῆς δημοτικῆς, καὶ θεωρῶν ὅτι ἢ ἐκδοσις μεθοδικῶν βιβλίων συντελεῖ πρὸς ἐ-

πιτυχίαν τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ καὶ τῆς κατὰ τὸ δυνατόν εἰσαγωγῆς ὁμοιομόρφου διδασκαλίας, ἀγωνοθετοῦντος τοῦ κ. Κ. Καραπάνου, ἀγγέλλει:

Α'. Ὅτι ἐπὶ ἐξαετίαν ὀρίζει ἀνὰ τρία ἢ τεσσαρὰ βραβεῖα κατ' ἔτος εἰς τὰ συντεταγμένα κατὰ τὰ ἐν τῇ παρούσῃ ἐκθέσει εἰρημένα περὶ δημοτικῆς παιδείας δοκιμώτερα συγγράμματα πρὸς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν σχολείων.

Β'. Τὰ βραβεῖα ἀπονειμθῆσονται κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον. — Πρῶτον ἔτος. (Ἐβραβεύθησαν ἤδη τὰ συγγράμματα τοῦ ἔτους τούτου). — Δεύτερον ἔτος. (Τοῦ ἔτους τούτου ἐξεδόθησαν καὶ ἐδημοσιεύθησαν τὰ προγράμματα). — Τρίτον ἔτος, φράγκα 2,250. Πρὸς σύνταξιν Χρηστομαθείας τῆς νέας ἑλληνικῆς γλώσσης εἰς δύο τόμους φράγκα 750, Γραμματικῆς 500 φράγκα καὶ Νέου ὁδηγοῦ τῆς δημοτικῆς παιδείας ἀμφοτέρων τῶν φύλων 1000 φράγκα.

Γ'. Πρὸς βράβειον ἀποστέλλονται χειρόγραφα καλῶς γεγραμμένα καὶ εὐανάγνωστα, καὶ ἐκδομένα συγγράμματα.

Δ'. Εἰς συγγραφὴν καλοῦνται μάλιστα μὲν οἱ διδάσκαλοι, ἀλλὰ καὶ πᾶς ἐν γένει λόγιος Ἕλλην' εἴτε ἐν τῇ ὀθωμανικῇ αὐτοκρατορίᾳ εἴτε ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ διαμένων.

Ε'. Κατ' ἔτος ἐκδιδόμενον τοῦ ἀναγκαίου προγράμματος ὑπὸ τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου ἐκλέγονται τῇ προτάσει τῆς ἐκπαιδευτικῆς αὐτοῦ ἐπιτροπῆς τρεῖς, εἰδικὰς ἔχοντες σπουδὰς, πρὸς κρίσιν τῶν ἀποσταλλομένων βιβλίων, οἷτινες καὶ ὑποβάλλουσιν ἐκθεσιν τῷ Συλλόγῳ. Τὰ δὲ βραβεῖα ἀπονέμονται τοῖς βραβευσμένοις κατὰ τὴν ἐπέτειον τοῦ Συλλόγου ἑορτῆν, τὸ δὲ χρηματικὸν ἄθλον δοθήσεται ὅταν ὁ Σύλλογος βεβαιωθῇ ὅτι τὸ βραβευθὲν σύγγραμμα τυπωθήσεται πρὸς πραγματοποιήσιν τοῦ σκοποῦ τοῦ ἀγῶνος.

ς'. Ἐκ τῶν βραβευσμένων τούτων βιβλίων ὁ Φιλολογικὸς Σύλλογος, ὁ Ἑπειρωτικὸς καὶ ὁ Θρακικὸς θέλουσι κατ' ἔτος ἀγοράζει ἀντίτυπα κατὰ τὰς ἀνάγκας αὐτῶν πρὸς διανομὴν εἰς τὰ ἄπορα σχολεῖα.

Γενικαὶ ὀδηγεῖαι.

1. Κατὰ τὰς ἐν τῇ ἐκθέσει γενικὰς ἀρχὰς περὶ τῶν διδασκόμενων μαθημάτων ἐκδίδονται κατ' ἔτος πρόγραμμα ὑπὸ τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου περιλαμβάνον εἰδικὰς ὀδηγίας περὶ τῆς συντάξεως τῶν προκηρυκτομένων βιβλίων.
2. Ἄν ὅμως ὁ βουλούμενος καταθεῖν εἰς τὸν ἄγωνα πρὸς σύνταξιν οἰουδῆποτε βιβλίου νομίζῃ ἄλλην μέθοδον καὶ διτάξιν προσφορω-

τέραν ἢ τὴν ἐν τῇ ἐκθέσει, δύναται νὰ ποιήσῃ τοῦτο, ἀλλ' ὀφείλει νὰ εἴπῃ τοὺς λόγους, δι' οὓς οὕτω συνέταξε τὸ βιβλίον.

3. Ἡ γλῶσσα πρέπει νὰ ᾖ ὅσον τὸ δυνατόν ἀπλή, καθαρὰ καὶ σαφής, τὸ δὲ ὕφος τοῦ λόγου ἀνάλογον τῇ ἡλικίᾳ, δι' ἣν τὸ βιβλίον γράφεται.

4. Αἱ συγγραφαί, φέρουσαι ἐκάστη τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως, ἀπαστέλλονται κατ' ἔτος, μέχρι τέλους δεκεμβρίου, τῷ γενικῷ τοῦ Συλλόγου γραμματεῖ, ἄλλως δὲν γίνονται δεκταί, ὡς ἐκπρόθεσμοι.

4. Τὰ χειρόγραφα τηροῦνται ἐν τῷ τοῦ Συλλόγου γραφεῖω, ὅποθεν μόνον ὁ συγγραφεὺς δύναται νὰ λάβῃ ἀντίγραφον.

6. Ἄν κατὰ τι ἔτος μὴ ἀπονεμηθῶσι τὰ βραβεῖα, ἐν ἐλλείψει τῶν ἀρμοδίων καὶ προσφύρων βιβλίων, ὁ Σύλλογος παρατείνει τὸν ἀγῶνα διὰ τὸ ἀμέσως ἐπόμενον ἔτος, γνωστοποιῶν τοῦτο διὰ τῶν ἐφημερίδων.

ΕΙΔΙΚΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ Γ' ΕΤΟΥΣ

Πρὸς σύνταξιν Χρηστομαθείας τῆς νέας ἑλληνικῆς γλώσσης

Βραβευθεσμένης τῇ α' κυριακῇ Μαΐου 1882 κατὰ τὴν ἐπέτειον τοῦ συλλόγου ἑορτῆν, ἀναγρῶσθ' ἐν τῇ ΧΙΔ' συνεδριάσει τῆς 22 ὁκτωβρίου 1880 ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς κ. Κ. Ξανθοπούλου.

Πραβεῖον φράγμα 750.

1) Ἀφοῦ μετὰ μακρῶν αἰώνων ἀμφισβήτησιν καὶ ἐργασίαν ἐπικρατήσασα, ἡ καθωμιλημένη κατέστη ἡ γλῶσσα λογία, ἐπιμελῶς ρυθμιζομένη, μάλιστα ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ αἰῶνος τούτου καὶ πλουτισσομένη, βεβαίως ἀναγκαῖα ἀπέβη καὶ ἡ διδασκαλία αὐτῆς ἐν τοῖς δημοτικῶν σχολείοις ὡς πρώτη γλωσσικὴ μάθησις τοῦ παιδὸς κατὰ τὰς ἀπανταχοῦ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου ἀνεγνωρισμένης παιδαγωγικῆς ἀρχῆς· οὕτω λαμβάνει ὁ παῖς αὐτοσυνειδήσιν τῆς τέως ἀνεγνωρισμένης ἐνεργουμένης καὶ τελουμένης αὐτοῦ μητρικῆς γλώσσης.

2) Ἀλλὰ τιθεμένης τῆς ἀρχῆς ταύτης εἰς πράξιν, ἀνάγκη εὐθὺς Χρηστομαθείας, ἥτοι κειμένου ἀρμοδίου τῆς νεωτέρας ταύτης μορφῆς τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, καὶ Γραμματικῆς. Ἀλλὰ τὴν μὲν Γραμματικὴν δύναται αὐτὸς ὁ διδάσκαλος καὶ ἀνευ τοιαύτης ἐν ταῖς χερσὶ

τῶν παιδῶν νὰ διδάσκη ἱκανῶς, ὡς ὑπάρχουσιν ἐν τῷ διδασκομένῳ καὶ αἰεὶ ζῶσαν καὶ ἐπαναλαμβανομένην ἐν τῷ ἀναγνωσκομένῳ καὶ τῷ προφορικῷ λόγῳ, τὸ δὲ προσήκον κείμενον τῆς ἀναγνώσεως, τὸ δι' οὗ ὁ παῖς βαθμηδὸν οὐ μόνον τὴν γραμματικὴν τοῦ λόγου πλοκὴν καὶ κατασκευὴν καὶ τὴν ὀρθὴν ἀπαγγελίαν οὐκ ἀδιδάσκηται καὶ τὰ διάφορα αὐτοῦ εἶδη θὰ γνωρίσῃ σταθερῶς, ἀλλὰ καὶ τὸ πνεῦμα σπουδαίως τρεφόμενον θ' αὐξάνῃ καὶ εἰς τὸ κάλλος τοῦ λόγου ἐποπτικῶς θὰ συνειθίσῃ νὰ ὑψωθῇ, τὸ τοιοῦτον κείμενον βεβαίως δὲν δύναται νὰ ὑπάρχῃ ἀνευ ἐπὶ τούτῳ συλλογῆς.

3) Τὴν τοιαύτην Χρηστομαθειαν, τὴν ὀπωσοῦν πλήρη καὶ προσήκουσαν εἰς τὴν διδασκαλίαν τῶν παιδῶν ἐν τοῖς δημοτικῶν σχολείοις, περιλαμβάνουσιν κατ' ἐκλογὴν πάντα τὰ εἶδη τοῦ τε πεζοῦ καὶ τοῦ ποιητικοῦ λόγου, ἐκ τῶν νῦν δοκιμωτέρων ποιητῶν καὶ πεζογράφων, εἴτε καὶ ἄλλοθεν, ὅπου ἀνάγκη, σκοπίμως δὲ συντεταγμένην, δὲν ἔχομεν ἕως σήμερον, καὶ διὰ τοῦτο μεταχειρίζομεθα διάφορα ἀναγνωστικά, τὰ μὲν ἐκ τῶν ξένων γλωσσῶν μεταπεφρασμένα, ὀλίγα δὲ καὶ πρωτότυπα ἀνευ μεθόδου καὶ ἀνευ μέτρου, ὡς ἐκάστη δοκεῖ.

Τούτου ἕνεκα προεκλήθη ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ φιλολογικοῦ Συλλόγου τὸ παρὸν διαγώνισμα, ἐφ' ᾧ προβάλλονται νῦν αἱ ἐπόμεναι ὀδηγαί τῷ μέλλοντι νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὴν σύνταξιν τῆς ζητουμένης ταύτης Χρηστομαθείας.

Πρῶτον μὲν πρέπει οἱ ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ αἰῶνος τούτου δοκιμώτερον συγγράψαντες καὶ ποιήσαντες νὰ τεθῶσιν ὡς βῆσις τῆς Χρηστομαθείας ταύτης, ὁρίζεται δὲ ἡ ἐποχὴ αὕτη ὡς τὸ κύριον χρονικὸν σημεῖον ὅπως ὑποβλήθῃ τὸ μᾶλλον συντετελεσμένον καὶ μεμορφωμένον τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς γλώσσης. Ἀλλ' ἐντεῦθεν δὲν ἀποκλείεται βεβαίως εἴ τι καὶ ἐξ ἀρχαιοτέρων ἐποχῶν τυγχάνει λόγου ἀξίον καὶ καλῶς γεγραμμένον.

Δεύτερον ἡ συνταχθεσμένη ὕλη διαιρετέα εἰς δύο τόμους, ὧν ἕκαστος αὐθὺς εἰς δύο βιβλία, κατὰ τὰ ἐξῆς βαθμιαία κεφάλαια.

Τρίτον ἔτος τοῦ δημοτικοῦ σχολείου.

Α'. Διηγήματα βραχέα. Μῦθοι καὶ παραμύθια. Παροιμίαι καὶ αἰνίγματα, προσευχαί, ὕμνοι.

Β'. Περιγραφαὶ μικραὶ τῶν συνήθων τῆς φύσεως φαινομένων, καταιγίδος, βροντῆς, νεφελῶν, βροχῆς, ὥρων τοῦ ἔτους, τῶν ἡλικιῶν τοῦ ἀνθρώπου, εἰκόνες φυσικῶν φαινομένων.

Γ'. Τὰ σπουδαιότερα τῆς ἐθνικῆς γεωγρα-

φίας καὶ χωρογραφίας. Τὰ σπουδαιότερα τοῦ ἐθνικοῦ ἡμῶν βίου ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων, ἐν τοῖς βίοις ἀνδρῶν ἐξόχων ἢ ἐν τῷ βίῳ τοῦ λαοῦ, π. χ. ἄσματα λυρικά διάφορα τοῦ κάλλους τῆς φύσεως καὶ τοῦ κάλλους τῆς καρδίας, τῆς αἰσθανομένης εὐγενῆ αἰσθήματα.

Δ'. Ἠθικὰ διηγήματα. Παραβολαὶ καὶ παραδείγματα.

Τέταρτον ἔτος τοῦ δημοτικοῦ σχολείου.

Ὁ αὐτὸς κύκλος εὐρύτερος, παραλειπομένων τῶν μῦθων, παραμυθίων καὶ παροιμιῶν, προσλαμβανόμενων δὲ περιγραφῶν τοῦ βίου ζῶντων καὶ φυτῶν τινῶν καὶ ἀνθῶν καὶ μάλιστα ἐν ἐμμέτρῳ λόγῳ.

Πέμπτον ἔτος τοῦ δημοτικοῦ σχολείου.

Α'. Φυσιολογικά. Φυσικῆς ἱστορίας τὰ καλλιλογώτερον γεγραμμένα, Βοτανικῆς, Ζωολογίας, Ὄρυκτολογίας τινά, κρυσταλλώσεων περιγραφαί, σταλακτικῶν κτλ.

Β'. Ἱστορικά καὶ γεωγραφικά καὶ ὀδοιπορικά καὶ ἐκ τῆς γενικῆς ἱστορίας τὰ σπουδαιότερα.

Γ'. Ἠθικὰ καὶ θρησκευτικά.

Δ'. Δημοτικά, προτρεπτικά, ἀποτρεπτικά, συμβουλευτικά.

Ε'. Λυρικῆς ποιήσεως διάφορα εἶδη ἀρμοδία.

ΣΤ'. Χαρακτῆρες ἠθικοὶ ἐκ τραγωδιῶν εἰλημμένοι.

* Ἐκτον ἔτος τοῦ δημοτικοῦ σχολείου.

Ὁ αὐτὸς κύκλος εὐρύτερος καὶ ποιήματα

εἰς δημοτικὴν γλῶσσαν, ὧν ποιητῆς αὐτὸς ὁ λαός.

Ἡ οὕτως ἐπιμελῶς συναχθεῖσα ὕλη θέον, ὡς ὑπεδείχθη ἡδὴ, νὰ καταταχθῇ εἰς τέσσαρα βιβλία ἐν δυσὶ τόμοις, περιέχοντα πλέον τὸν ποιητικὸν λόγον ἢ τὸν πεζόν, καθόσον ὁ ἔρρυθμος λόγος προσφορύτερος τῷ παιδί.

Ἐάν τι τῶν ἀνω δηλωθέντων κεφαλαίων μὴ εὐρεθῇ παρὰ τοῖς ἡμετέροις ποιηταῖς καὶ λογογράφοις πρωτοτύπως, θέον νὰ ληφθῇ κατὰ παραφρασιν δόκιμον ἐκ τῶν ἀρχαίων ἐλλήνων συγγραφέων ἢ ἐκ τῶν ξένων ἐσπερίων γλωσσῶν, κατὰ μετέφρασιν ὁμοίως δόκιμον.

Τελευταῖον, τὸ περιεχόμενον τῶν ἐκλεχθεσμένων τεμαχίων πλὴν τῆς καλλιπειρίας καὶ ὀρθοπειρίας νὰ ᾖ ἡμῶν ἀγνόν, εὐγενές, ἠθικόν, νὰ ἔχῃ φυσικότητα καὶ ὀρθότητα λογικὴν, νὰ ὑψοῖ τὴν φαντασίαν εἰς τὸ ἰδεῶδες καλόν, νὰ εὐρύνη τὴν νόησιν καὶ ἐξευγενίσῃ τὴν καρδίαν, ἔχον ἀντικείμενον τὸν Θεόν, τὴν φύσιν, τὸν ἀνθρώπον, τὴν πατρίδα.

Προσεχῶς κοινοποιηθήσονται τὰ πραγματά περὶ συντάξεως Γραμματικῆς καὶ Νέου ἰδηγοῦ τῆς δημοτικῆς παιδείσεως ἀμφοτέρων τῶν φύλων.

Ἡ ἐκπαιδευτικὴ ἐπιτροπὴ

ΠΡ. ΒΑΣΙΛΑΔΗΣ

ΘΕΜ. ΣΑΛΤΕΑΝΗΣ

ΝΙΚ. ΠΑΡΑΝΙΚΑΣ.

ΛΘΑΝ. ΘΕΟΔΩΡΙΑΝΗΣ

ΧΡ. ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ

ΛΗΡ. ΜΑΛΙΑΚΑΣ

Κ. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ, εἰσηγητῆς.

ΖΩΓΡΑΦΕΙΟΣ ΑΓΩΝ

ΠΕΡΙ

ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΖΩΝΤΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝ. ΓΛΩΣΣΗΣ

ΕΝ ΤΗ ΓΛΩΣΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ.

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΤΗΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Αναγνωσθείσα υπό του εισηγητού αυτής κυρίου Κ. Ξαρθοπούλου

Εν τῇ κατὰ τὴν 10 Μαΐου 1881

ΕΠΕΤΕΙΩ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΒΟΡΤΗ.

Κύριοι,

Τῇ ἐντολῇ τῶν συναδέλφων παρέρχομαι κἀγὼ ἐνταῦθα κατὰ τὴν ἐπέτειον ταύτην ἡμέραν τοῦ Συλλόγου, ὅπως εἰσηγήσωμαι ὑμῖν διὰ βραχείων τὰ τῆς φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς αὐτοῦ.

Ἄλλὰ πρὶν ἢ προβῶ εἰς ὃ ἐκλήθη ἐργον, πρέπει νομίζω καὶ δίκαιον ἔμα ν' ἀνομολογήσω εἰλικρινῶς, ὅτι ἡ ἀφανὴς ἴσως αὕτη ὑπηρεσία, ἣν παρέχει ὁ Σύλλογος διὰ τῆς ἀλλοθυσίας περὶ τῶν ζώντων στοιχείων τῆς γλώσσης, εἶναι τηλικαύτη, ὥστε καὶ εἰ μὴδὲν ἄλλο τῶν πολλῶν καὶ σπουδαίων αὐτοῦ ἔργων εἶχεν οὗτος ν' ἀναγράψῃ ἐν τῷ πνευματικῷ ἀγῶνι, αὐτὸς ἦδη ἀπὸ δύο δεκαετηρίδων αἰσίως κατῆρξάτο, αὕτη καὶ μόνη θὰ ἦρκει νὰ ἐφαλύσῃ πλήρη καὶ βαθεῖαν τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ ἔθνους καὶ ὅλου τοῦ φιλολογικοῦ κόσμου. Διότι τῆς γλώσσης τῆς πρὸ τρισχιλίων σχεδὸν ἑτῶν πρώτης χαιρετισίας τὴν ἀνθρωπότητα τὸν αἰδίδιον τοῦ ἀνθρωπισμοῦ χαιρετισμόν, γλυκύτατον ἐν τοῖς ἀθανάτοις ἐκείνοις ἔπεσι, καὶ ἔπειτα εἰς ἅπαντα τὸν κόσμον εὐαγγελισαμένης τὸν νόμον τῆς χάριτος καὶ τῆς ἀγάπης, τῆς γλώσσης ταύτης, τῆς διὰ τοσοῦτων καὶ πολυτρόπων αἰώνων ἴδιον ἔτι καὶ νῦν βίον ζωῆς, περισυνάγει καὶ ἀποθησαυρίζει τὰ ζῶντα στοιχεία, κατὰ τόπους λέξεις καὶ γλώσσας, παροιμίας, αἰνίγματα, μύθους, ἄσματα καὶ ἔθιμα.

Ταῦτα βεβαίως μετὰ καὶ τῶν ἀπὸ Δουκαγκίου καὶ Κοραῆ ἐφεξῆς ὑπὸ πολλῶν συλλεγέντων μέλλουσι ποτε μετὰ τῆς δεούσης μεθόδου κ-

τηρισμένα νὰ παρασκευάσωσιν ὕλην δεδοκιμασμένην εἰς λεξικογραφίαν καὶ συναπαρτίσωσιν τὴν ἱστορίαν τῆς αἰδίδου ταύτης γλώσσης καὶ καθόλου εἰπεῖν ἀπασχολήσωσιν εἰς ἐπιστημονικὴν μελέτην τοὺς ἐπὶ τούτῳ κεκλημένους τῶν ἐπερχομένων γενεῶν.

Τίς λοιπὸν ταύτης προὔργιαιτέρα καὶ λαμπροτέρα ἄλλη νῦν ὑπηρεσία εἰς τὸ ἔθνος; διότι τὸ ἔθνος εἶναι ἡ γλῶσσα· ἡ δὲ ζωὴ τῆς γλώσσης εἶναι ζωὴ τοῦ ἔθνους, καὶ ἡ ἱστορία τῆς γλώσσης εἶναι ἱστορία τοῦ ἔθνους. Ἦνθησε μὲν ποτε ἡ γλῶσσα αὕτη ἀχμαῖα, ἀκραιφνῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς πάσας διατυπώσασα τοῦ ἀνθρώπου πνεύματος τὰς ἐν λόγῳ ἐκδηλώσεις μετὰ κάλλους ἀνεφίκτου, πνεῦμα δὲ ζῶν καὶ ζωοποιὸν ἐν παιδείᾳ καὶ κοινωνίᾳ καὶ πολιτείᾳ σώφρονι ἀθάνατα τῇ ἀνθρωπότητι εἰς πᾶν εἶδος κατέλιπεν ἔργα. Ἄλλὰ καὶ νῦν ἡ αὕτη γλῶσσα διαμείνας τὰς ῥίζας, τὸν κορμὸν, τοὺς στελέχους, τοὺς κλάδους ἕτερον περιβάλλεται φύλλωμα καὶ ὁμοίαν ἀκμὴν καὶ ἀνοθοβλήν ἐπαγγέλλεται, ἔμα συντελεσθείσης τῆς πνευματικῆς παλιγγενεσίας, καὶ ἔμα εἰς βίον ὑψωθέντος ἀνώτερον τοῦ ἔθνους ἡμῶν ἐν παιδείᾳ καὶ κοινωνίᾳ καὶ πολιτείᾳ.

Ὅθεν καθ' ἕκαστον θεωρεῖ ἡ φιλολογικὴ ἐπιτροπὴ νὰ συγχάιρῃ ἐν πρώτοις ἐγκαρδίως τοῖς ἐργασθεῖσι καὶ μοχθήσασιν πρὸς τηλικούτον καὶ τοσοῦτον σπουδαῖον ἔργον πρὶν ἢ ἀναγράψῃ καὶ χαρακτηρίσῃ ἐκάστην τῶν κατὰ τὸ συλλογικὸν τοῦτο ἔτος ἐπισταλίσων συλλογῶν καὶ πραγματειῶν· διότι οὗτοι οὐ μόνον τὸ εὐγενές

διανόημα καὶ φρόνημα τοῦ τε ἀγωνοθέτου καὶ τοῦ Συλλόγου τελεσφόρον καὶ ἐνδοξον κατέστησαν, ἀλλὰ καὶ ζωὴν τοῦ ἔθνους μαρτυροῦσι τὸ κατ' ἑαυτούς, ὅπερ λίαν παρήγορον καὶ ἐνθαρρυντικὸν μέγιστα ἐν τοῖς χρόνοις τούτοις.

Ὅτι δὲ ταῦτα οὕτως ἔχουσιν, εὐθὺς τὰ πράγματα αὐτὰ θὰ καταδείξωσι. Δώδεκα τοιαῦτα ἔργα ἐπεστάλησαν ἐφέτος τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῷ Ζωγραφεῖῳ διαγωνίσματι. Ἀριθμὸς καὶ δὴ ποσὸν οὐκ εὐκαταφρόνητον· ἀλλὰ καὶ τὸ ποιὸν αὐτῶν ἐν γένει τυγχάνει λίαν εὐχάριστον, ὡς εὐθὺς ὁ λόγος δι' ὀλίγων σαφῆς θὰ καταστήσῃ.

Καθ' ἣν φέρουσιν ἐπιγραφὴν τὰ ἐπισταλέντα εἶναι τάδε· 1) *Λεξιλόγιον Ἰμβρου* ὑπὸ τοῦ Πανιερωτάτου κ. Ν. Γλυκᾶ· 2) *Ποικίλης γλωσσικῆς ὕλης βιβλίον Γ'* ὑπὸ τοῦ ἐν Αἴνῳ δημοδιδασκάλου Κ. Μανασσείδου· 3) *Ῥηματολόγιον τσακωνικῆς διαλέκτου*· 4) *Φωνητολογία τσακωνικῆς διαλέκτου*· 5) μετὰ συμπληρώματος ἐν δυοῖς τόμοις *Γλωσσίου Τραπεζοῦντος*, πᾶντα ὑπὸ τοῦ κ. Μιχ. Δέφνερ· 6) *Μύθοι καὶ δοξασίαι τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ περὶ τοῦ συμπατος* ὑπὸ τοῦ κ. Ν. Γ. Πολίτου· 7) *Συλλογὴ παραμυθίων* ὑπὸ Ἰουλίας Γ. Πολίτου· 8) *Ἠπειρωτικά*, ἦτοι νεοελληνικὰ ἀνάλεκτα ὑπὸ Ζηκίδου· 9) *Ἠπειρωτικά* ὑπὸ Γονίου· 10) *Γλωσσάριον τραπεζοῦντίας διαλέκτου* ὑπὸ τοῦ κ. Ι. Βαλαβάνη· 11) *Γραμματικὴ τῆς τραπεζοῦντίας διαλέκτου* ὑπὸ Ι. Α. Παρχαρίδου καὶ 12) τελευταῖον συνοπτικὴ χωρογραφία *Παγωνιαρῆς* ὑπὸ Χ. Σ. Δ.

Τούτων τὸ μὲν *Λεξιλόγιον Ἰμβρου* ἐπιγραφόμενον παρὰ τοῦ νῦν ἀγίου Μηθύμνης κ. Ν. Γλυκᾶ περιέχει 199 λέξεις καὶ φράσεις ἀρχαϊκωτέρας καὶ ἐπιχωριαζούσας τῇ νήσῳ, ἐξηγμένους ἐκ λεξικοῦ πολὺ πληρεστέρου, ὅπερ ἔχει ἀπὸ τριακονταετίας κατηρτισμένον, ὡς αὐτὸς λέγει ὁ φιλόπνοος καὶ φιλόλογος ἀρχιερεὺς.

Πᾶσαι αἱ ἐν τῇ συλλογῇ ταύτῃ λέξεις καλῶς εἶναι ἐρμηνευμέναι καὶ αἱ πολλαὶ καλῶς ἠτυμολογημέναι· ὀλίγαι φέρονται ἀνετυμολογηταί, οἷα ἡ *σμηνίλει*—σφιήζει, λεγομένη περὶ ἀνέμου σφοδροῦ *Ξηραίνοντος* τὴν πρὸ μικροῦ κάθυγον γῆν. Ἡ λέξις αὕτη φαίνεται ἡ αὕτη τῷ *σιφνός* καὶ *σιφνῶ* τοῦ Ἡσυχίου, δηλοῦντος κενὸν ποιῶ, ἐπομένως ἐνταῦθα *Ξηραίνω*. Ἡ *νιάμα*—ἀγρὸς καλλιεργούμενος, ἵνα μὴ ἀμέσως σπαρῆ, ἀλλὰ προπαρασκευασθῇ διὰ τὸ ἐπιὸν ἔτος· ἀρχαῖα ἡ λέξις *νειός* καὶ νεός· *νειὸν ἄρουραν σπείρειν*· Ἡσυχ. παρὰ Ξενοφῶντι καὶ Θεοφράστῃ. Ἡ ἀραγίδα βεβαίως παρὰ τὸ νηρηῆς, ἀνεραγίδα καὶ ναραγίδα καὶ ἐπὶ τέλους

ἀραγίδα· ἡ *Γεῖλου* μυστηριώδης θεότης βλάπτουσα συνήθως τὰ μικρὰ παιδία· ἡ *Γεῖλου* αὕτη τῆς Ἰμβρου εἶναι ἡ *Γελλῶ* τῶν ἀρχαίων—νόμφη κακοποιός, οἷα τῷ μειδιζήματι ἀπατώσα καὶ προσελκύουσα τὰ παιδία πρὸς ἑαυτὴν καὶ οὕτω κακοποιούσα.

Τινὲς ἄλλαι πᾶντο ὀλίγαι ἡμαρτημένως γράφονται ἢ ἀστόχως ἐρμηνεύονται, οἷα ἡ *φτάκιλον*—εἶδος σταφυλῆς πολλῆς ἀνοθούσης· *γραπτέα* καθ' ἡμᾶς *φτάκηλον* παρὰ τὸ *φτάκηρον*—ἐπτάκαινον, δηλοῦν τὴν ἐπτάκις ἢ πολλῆς τοῦ ἔτους καινούμενην ἢ καινὰ ἄνοθη καὶ καρπὸν ἀναδιδούσαν. Ἡ *β. λαμμος*, ἀντὶ *β. λαμμος* (ἰλὺς—ἄμμος, οὐχὶ ὕλη—ἄμμος) ἡ ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ ἢ χειμάρρου ἐν τοῖς ἀγροῖς κατατιθεμένη γῆ. Ἡ *δρύμιας* ἦν ἐρμηνεύει ὡς ἀσθένειαν μυστηριώδη ἐν ταῖς πρώταις ἔξ τοῦ Αὐγούστου ἡμέραις, βλάπτουσα τοὺς εἰσερχομένους εἰς τὰς ἀμπέλους καὶ τὰ ἐνδύματα φθείρουσα τὰ πλυνόμενα τότε· ἀλλὰ μᾶλλον δρύμιας νομίζονται αὐταὶ αἱ ἔξ ἡμέραι ἢ μᾶλλον οἱ κακοποιοὶ δαιμονες τῶν ἡμερῶν τούτων τοῦ Αὐγούστου. Καθόλου ἐξεταζομένη ἡ λιτὴ αὕτη συλλογὴ εἶναι ἱκανοῦ λόγου ἀξία καὶ ὁ συλλογὸς πολλῶν ἐπαίνων ἀξίος διὰ τὴν ἐπιμέλειαν καὶ τάξιν, μεθ' ἧς ἐρμηνεύει καὶ ἀναγράφει τὰς λέξεις. Πλείονας δ' ἐπαίνους καὶ χάριτας δὲ ὁ ἀνομολογήσῃ αὐτῷ ὁ Σύλλογος καὶ ἔργῳ ταύτας ὁ ἀπαδείξῃ, ἐὰν συντελέσας καὶ ἐπεξεργασθεὶς τὸ ὅλον *Λεξιλόγιον* πέμψῃ αὐτὸ ποτε τῷ Συλλόγῳ.

Τὸ δεύτερον ἐκ σελίδων 308 εἰς ὕψους γραφικοῦ χάρτου, ἐπιγράφεται, *Τρίτον βιβλίον ποικίλης γλωσσικῆς ὕλης*, ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ ἡδὴ τῷ Συλλόγῳ ἐκ προγενεστέρων συλλογῶν ἐξ Αἴνου καὶ ἐν Αἴνῳ διδάσκοντός δημοδιδασκάλου κ. Συμ. Μανασσείδου. Εἶναι δὲ τὸ αὐτό, ὅπερ ἐστάλη εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦ 1876, ὃ δὴ καὶ αὐτὸς ὁμολογεῖ. Καὶ τότε μὲν ἀπέτυχε τῆς δεκαλίρου ἀμοιβῆς, νῦν δὲ πλουτισθὲν διὰ πλείστης νέας ὕλης, σημειουμένης διὰ σταυροῦ, υποβάλλεται τὸ δεύτερον εἰς τὴν κρίσιν τῆς ἐπιτροπῆς. Ἡ πλουσιωτάτη καὶ ἱκανῶς σπουδαία καὶ ποικιλωτάτη αὕτη συλλογὴ περιέχει 1) δημοτικὰ ἄσματα 111, ὧν 24 ἀστεῖα, 13 σιωπητικὰ καὶ 24 βρυκαλῆματα. Τούτων τὰ 99 εἶναι νέα, μὴ περιεχόμενα ἐν τῇ πρώτῃ συλλογῇ. Τινὰ δ' αὐτῶν συναδεύονται καὶ ὑπὸ τοῦ μέλους αὐτῶν σημείοις ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς· 2) παροιμίας 66, ὧν 39 νέαι· 3) φράσεις σημαίνουσας ὑπερβολὴν ἢ ἐξομώσιν καὶ ἄλλας, ἐν ὅλῳ 50, ὧν 16 νέαι· 4) αἰνίγ-

ματα 28, ἅπαντα νέα· 6) Λεξιλόγιον περιέχον 832 λέξεις, τὰς 400 νέας· 6) εὐχὰς 5 νέας· 7) κατάρτας 13 ὁμοίως· 8) ὄρκους 10 ὁμοίως· 9) ἔθιμα, δεισιδαιμονίας κλπ. περί τὰ 70, ὧν 56 νέα· 10) μυθολογικά 5, τὰ ἐν τῇ πρώτῃ συλλογῇ· 11) περί ἐνδυμασίας κλπ. τῶν πρὸ 3—4 δεκαετηρίδων Ἰμβρίων· 12) παιδικὰς, 5 νέας. Ἐν τέλει ἐπισυνάπτεται καὶ πίναξ τῶν περιεχομένων, οὐ μικρὸν διευκολύνων τὸν βουλομένον νὰ μελετήσῃ τὴν συλλογὴν.

Ἡ ἐπιτροπὴ πλείστοις κοσμοῦσα ἐπαίνοις τὸν ἀκάματον συλλογέα διὰ τὴν ἀκριβείαν καὶ τῆν εὐστοχίαν περὶ τὴν ἐρμηνείαν καὶ ἐτυμολογίαν καὶ τὸ ἀφθονον καὶ ποικίλον τῆς προσφερομένης ὕλης, κρίνει ἄξιον τῆς δεκαλίρου ἀμοιβῆς, παρατρύνουσα ἅμα, ὅπως μηδὲ τοῦ λοιποῦ παύσῃται παρεχόμενος τὴν χρησιμὸν αὐτοῦ συνδρομὴν περὶ τὴν συναγωγὴν τοῦ ὕλικου πρὸς ἀνοικοδόμησιν μεγαλοπρεποῦς γλωσσικοῦ καὶ πνευματικοῦ μεγάρου τοῦ νεωτέρου ἑλληνισμοῦ.

Τὸ τρίτον καὶ τέταρτον, Ἰσηματολόγιον καὶ Φωνηεντολογία τῆς Τσακωνικῆς διαλέκτου ἐπιγραφόμενα, ἐπεστάλησαν ὑπὸ τοῦ ἀρίστου γνωστοῦ τῆς δωριζούσης ταύτης διαλέκτου, τοῦ λίαν δοκιμῶς καὶ μετ' ἐπιστημονικῆς ἀκριβείας ὑπὲρ πάντας τοὺς πρότερον ἐπὶ τοῦ ἰδιώματος ταύτου γράψαντος, κυρίου Μιχαὴλ Δέφνερ· αὕτη πραγματεύεται περὶ τῆς ποικίλης μεταβολῆς τῶν φωνηέντων τῆς κοινῆς διαλέκτου ἐν τῇ τσακωνικῇ, περὶ τῶν ἐν αὐτῇ παθῶν τῶν φωνηέντων, ἤτοι συναϊρέσεως, κρέσεως, ἐκθλίψεως, προσθήκης, ἀφαιρέσεως κλπ. καὶ ἐν τῷ ἑτέρῳ τεύχει καταγράφονται ἐπιμελῶς καὶ πιστῶς ῥήματα τῆς τσακωνικῆς πάντων τῶν θεμάτων, τῶν διαθέσεων, τῶν φωνῶν κλπ. μετ' ἐπιστημονικῆς τάξεως καὶ ἀκριβείας ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ λαοῦ ταύτου. Διὰ ταῦτα κρίνεται τὸ ἔργον ἄξιον τῆς δεκαλίρου ἀμοιβῆς καὶ πλείστων ἐπαίνων. Τὸ δ' ἕτερον αὐτοῦ ἔργον ἐπιγραφόμενον, *Συμπλήρωμα τοῦ τραπεζοῦντιακοῦ γλωσσίου*, περιέχει ἐν δυοῖς τεύχεσι ὑπὲρ τὰς 1700 λέξεις ἀπὸ τοῦ Α μέχρι τοῦ Ε. Τούτων τὸ πρῶτον τεῦχος ἐκ σελίδων 64 εἰς φύλλον περιέχει μόνον τὸ γράμμα Α πλὴν 6 σελίδων. Πλουσιωτάτη μὲν ἢ συλλογὴ καὶ πιστῶς ἀναγεγραμμένη· πλὴν οὐδαμῶς ἀσχολεῖται ὁ ἔμπειρος συλλογὴς περὶ ἐτυμολογίαν ἢ ἄλλην ἐπ' αὐτῆς γλωσσολογικὴν ἐπεξεργασίαν· φαίνεται δ' ἐξηγμένη ἐκ τοῦ ἐν τοῖς δελτίοις αὐτοῦ τεταμιευμένου ἠθασαυροῦ τῶν γλωσσῶν δι' ἀντιγραφίως ἀπλοῦ.

Τὸ ἐπιγραφόμενον *Μῦθοι καὶ δοξασίαι τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ περὶ τοῦ σύμπαντος*, ἐκ σελίδων 40 εἰς τέταρτον, ἐπεστάλη ὑπὸ τοῦ κ. Ν. Γ. Πολίτου, τοῦ πᾶν γνωστοῦ τῷ πανελληνίῳ. Περιέχει δὲ τὰς δοξασίας τοῦ ἡμετέρου λαοῦ περὶ τοῦ οὐρανοῦ, περὶ τῆς γῆς, τῆς σελήνης, τῶν ἐκλείψεων, τῶν ἀστέρων καὶ ἀστερισμῶν, τῆς Πλειάδος καὶ τοῦ Ὠρίωνος, καλουμένου κοινῶς Ἀλτροπόδι, ὡς ἐκ τοῦ σχήματος. Ἡ ἐργασία αὕτη εἶναι λίαν πολυτίμος, μάλιστα ἐπιμελετημένη, πλείστην μαρτυροῦσα πολυμάθειαν εἰδικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν ἀκριβείαν, πεπλουτισμένη δὲ μετὰ πλείστων παραπομπῶν καὶ μαρτυριῶν ἀσφαλῶν εἰς ἡμετέρους τε, ἀρχαίους καὶ νεωτέρους καὶ εἰς ξένους πρὸ πάντων γερμανοὺς συγγραφεῖς. Διὰ ταῦτα πλείστοις ἐξαιρούσα ἐπαίνοις ἢ ἐπιτροπῇ τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ εἰδ. κοῦ περὶ ταῦτα ἀνδρὸς κρίνει αὐτὸ ἄξιον τῆς δεκαλίρου ἀμοιβῆς.

Τὸ ἕβδομον ἐπιγράφεται *Συλλογὴ δημοτικῶν παραμυθίων*· ἐπεστάλη ὑπὸ τῆς κ. Ἰουλίας Γ. Πολίτου. Περιέχει 10 παραμύθια ἐν σελίδων 100 εἰς τέταρτον, ἀναγεγραμμένα πιστῶς, σημειωμένων ἀνομοστί ἐν τέλει καὶ τῶν πηγῶν. *Τὸ χρυσὸ μῆλο*. *Ὁ πεθαμένος ἄντρας*. *Ὁ ἀσημόγενος*. *Ἡ ἀνοσιμία τῶν ἀνθρώπων*. *Τὸ βασιλοπούλο καὶ ὁ Ἀράπηρ*. *Ὁ μπάκακας*. *Ἡ Χρυσομαλλοῦσα*. *Οἱ κλέρταις καὶ ἡ Χρυσομαλλοῦσα*. Τινὰ τῶν παραμυθίων τούτων παραλλάσσουσι μικρὸν ἄλλων προδεδημοσιευμένων ἢ ἐπιτροπῇ πλείστοις κοσμοῦσα ἐπαίνοις τὴν ἐπιμέλειαν καὶ εὐγενῆ φιλοτιμίαν τῆς ἀναγραφῆς θεωρεῖ τὴν συλλογὴν ἀνεπαρκῆ καὶ παροτρύνει εἰς πληρῆστεραν καὶ ἀκραιφνεστέραν συλλογὴν, πρὸς δὲ τούτοις καὶ καθαρώτερον γεγραμμένην. Τὸ ὄγδοον *Ἡπειροῦ νεοελληνικὰ ἀνάλεκτα*, ὑπὸ Γ. Δ. Ζηκίδου, διδασκάλου τῶν ἑλληνικῶν ἐν τῇ ἱερατικῇ σχολῇ τῶν Ἰωαννίνων, περιέχει ποικίλην γλωσσικὴν ὕλην πολυτίμον· 1) παροιμίας δημώδεις 100· 2) ἠθῆ καὶ ἔθιμα· 3) διατριβὴν περὶ κατάρτων μὲ 96 τοιαύτας· 4) περὶ εὐχῶν ὁμοίως μὲ 70 τοιαύτας· 5) φράσεις 72· 6) μοιρολόγια 9· 7) ἄσμηκτα διαφόρου ὕλης καὶ 8) γλωσσάριον 424 λέξεων ἀπὸ τοῦ Ρ—Υ.

Τούτων τῶν παροιμιῶν καὶ ἠθῶν καὶ ἐθιμῶν καὶ λοιπῶν πολλὰ παραλληλίζονται πρὸς τὰ τῶν ἀρχαίων, τῶν Λατίνων καὶ Γαλατῶν μεθ' ἰκανῆς ἐπιτυχίας καὶ ἀκριβείας ἐξαιρέσει τινῶν, οἷα ἢ παροιμία «ἀπὸ τὴν πόλιν ἔρχομαι καὶ ἔς τὴν κορφήν κανέλλα»· ταύτην λέγει παροιμίαν ἐπὶ τῶν δυσνοήτων· μᾶλλον ὠφελε

νὰ εἴπῃ ἐπὶ τῶν ἀσυναρτήτων καὶ ἀλόγων. Θεωρεῖ δὲ αὐτὴν ἀνύλογον πρὸς τὴν ἀρχαίαν ἀκρόν λαβὴ καὶ μέσον ἕξεις, ἥτις καθ' ἡμᾶς δηλοῖ οὐχὶ δυσνόητα καὶ ἀσυνεπῆ, ἀλλ' ἀλήθειαν ὅτι ἀρχὴ τὸ ἡμισυ τοῦ παντός. Ἐπίσης τὴν παροιμίαν «βυζάνει ἀκόμη γάλα» ταυτίζει πρὸς τὴν ἐπίσης δημώδη παροιμίαν «ἠῦρε στρωμένο τραπέζι», λέγει δὲ κατάλληλον ἐπὶ τῶν ἀταλαιπώρων βιούτων, ἀνύλογον δὲ πρὸς τὸ ἀρχαῖον ἀλληλεσμένον βίον ζῆν, ἐνῶ καθ' ἡμᾶς τὸ βυζάνει ἀκόμη γάλα σημαίνει βεβαίως ἀπειρίαν τῶν κοινωνικῶν. Ἀλλὰ τὴν παροιμίαν ταύτην φέρει καὶ ὡς φράσιν, ὅπερ ὀρθότερον καὶ ὀρθότερον ἐξηγεῖ διὰ τοῦ ρητικῶδῃ μνηστὸν ἔχει καὶ ἐπὶ ἐν γάλακτι ἐστίν. Ἐν τοῖς ἐπομένοις ἐθίμοις καὶ ἠθεσι φαίνεται ὁ συλλογεὺς ἀγαθὸς ἀνιχνευτὴς τῶν τοῦ λαοῦ ἀξιωματικῶν, ἐπιστήσας τὴν προσοχὴν καὶ ἐφ' ἃ ὀλίγοι τοῦτο πρᾶττουσι. Πάντα τὰ περιγραφόμενα ἦθη καὶ ἔθιμα, καθ' ὅσον ἢ ἐπιτροπῇ γνωρίζει, εἶναι ἀνέκδοτα. Ἐπίσης τὰ περὶ κατάρτων καὶ εὐχῶν κεφάλαια ἄξια λόγου τυγχάνουσιν, ἐν οἷς περιγράφει καὶ ἀναγράφει αὐτὰς καθαρῶς καὶ πιστῶς καὶ πρὸς τὰς τῶν ἀρχαίων ὀρθῶς παραβάλλει· ὡσαύτως καὶ ἐν ταῖς φράσεσι πολλὴν φαίνεται καταβαλὼν φροντίδα εἰς ἀνεύρεσιν καὶ ἀκριβῆ ἐρμηνείαν καὶ παραλληλισμὸν. Τὰ μοιρολόγια εἶναι ἅπαντα σχεδὸν ἀνέκδοτα. Τῶν ἄσμηκτων τινὰ ἐκδεδωμένα. Τελευταῖον τὸ γλωσσάριον μετὰ πλείστης ἐπιμελείας ἐξαιρησμένον πλουτίζει οὐκ ὀλίγον καὶ διορθοῖ τὸ ὑπάρχον λεξικὸν τῆς καθωμιλημένης· εὐστοχεῖ δὲ καὶ περὶ τὴν ἐτυμολογίαν πολλὰς. Διὰ ταῦτα κρίνει ἢ ἐπιτροπῇ τὸ ἔργον τοῦ Κ. Ζηκίδου ἄξιον τῆς δεκαλίρου ἀμοιβῆς καὶ ἄξιον πολλῶν ἐπαίνων.

Ἐνάτην ἔρχεται ἢ ἐπιγραφόμενη *Συλλογὴ λέξεων καὶ φράσεων ἀπὸ στόματος τοῦ ἐν Ἡπειρῷ ἑλληνικοῦ λαοῦ*, ὑπὸ τοῦ Κ. Γονίου. Ἡ μικρὰ αὕτη Συλλογὴ περιέχει 146 λέξεις καὶ φράσεις ἀπλῶς ἀναγεγραμμένας μετὰ τῆς σημασίας ἐκάστης. Ἐν ὅλῳ τὸ ἔργον λιτὸν καὶ ἔλαττον τοῦ δέοντος, εἰ καὶ προθυμῆς τοῦ συλλογῆως μαρτυρεῖται ἄξια ἐπαίνου.

Τὸ δέκατον ἐπιγραφόμενον *Μνημεῖον τῆς ἀνὰ τὸν Πόντον ἰδιωτικῆς συνέχειας* ὑπὸ τοῦ πᾶν γνωστοῦ τῷ ἡμετέρῳ Συλλογῷ κ. Ι. Βαλαδάκη περιέχει 1) Γραμματικῆς τὰ περὶ τονισμοῦ καὶ ἐγκλιτικῶν καὶ προκλητικῶν τῆς Τραπεζοῦντίας διαλέκτου, πᾶν καλῶς ἐξηκριβωμένα· 2) Λεξιλόγιον ἢ γλώσσας ὑπὲρ τὰς 600, τὰς πολλὰς νῦν τὸ πρῶτον προσεγομέ-

νας, τὰς δ' ἄλλας μετὰ δευτέρας φροντίδας ὀρθότερον ἠτυμολογημένας. Τὸ λεξιλόγιον τοῦτο διὰ τὰς εὐστόχους πολλάκις ἐρμηνείας καὶ ἐτυμολογίας κατὰ τοὺς κανόνας τῆς γλωσσολογίας καὶ διὰ τὰς πολλὰς μαρτυρίας ἐκ τῶν ἀρχαίων λεξικογράφων καὶ συγγραφέων ἔχει ἐπιστημονικὴν ἀξίαν· π. χ. *Λεβῶρα* καὶ *εὐῶρα* ἐν Τραπεζοῦντι λέγεται εὐσκίος καὶ εὐζερος θέσις (καλῶς προφυλαγμένη)· παρὰ αὐτὴν ἐκ τοῦ ἀρχαίου ἀ. λεωρή, ὃ εὐρίσκειται καὶ παρ' Ἀριστοτέλει· τούτου ἐκπεπόντος τοῦ α ἐγένετο *λεωρή*, καὶ τῇ προφορᾷ τοῦ διγύμματος *λεφῶρα* καὶ *λεφῶρα*, καὶ ἐκλείπει τοῦ λ, τονισμῶ δὲ αἰολικῶ *εφῶρα*. 3) παροιμίας 54, ὧν ἐνίαι καὶ πρὸς ἀρχαίας ἐπιτυχῶς παραβάλλοντες, οἷα τὸ ἐν χερί κ' ἰδοῖ—ἢ μία χεὶρ οὐ κροτεῖ, ἀντιστοιχοῦσα βεβαίως ὑπ' ἄλλην ὄψιν πρὸς τὴν *α χεὶρ χεῖρα νίπτει*. 4) αἰνίγματα 13, ἐμφαίνοντα τὴν ἀντιλήψιν τοῦ λαοῦ ἐκείνου· 5) δεισιδαιμονίας καὶ προλήψεις ἐν συντομίᾳ ἀναγεγραμμένας 14 καὶ 6) τελευταῖον διηγημάτια καὶ μῦθους 9 ἐν τῷ ἰδιώματι ταύτῳ. Καὶ τὸ ἔργον τοῦτο διὰ ταῦτα κρίνει ἢ ἐπιτροπῇ ἄξιον ἐπαίνων τε πολλῶν καὶ τῆς δεκαλίρου ἀμοιβῆς.

Ἐνδέκατον ἐπιγράφεται *Γραμματικὴ τῆς διαλέκτου Τραπεζοῦντος* εἰς δύο τεύχη καλῶς καὶ καθαρῶς γεγραμμένα, ἰκανῶς περιεκτικὰ ὑπὸ Ι. Α. Παρχαρίδου. Τούτων τὸ πρῶτον ὑπερμερῶς πέρυσι σταλὲν κρίνεται νῦν μετὰ τοῦ δευτέρου.

Τὸ ὅλον συγκείμενον ἐκ 231 παραγράφων, πραγματεύεται πᾶντα τὰ κλιτὰ καὶ ἀκλιτὰ μέρη τοῦ λόγου, ἅπαν τὸ τυπικὸν καὶ φθορολογικὸν καὶ μορφολογικὸν τῆς διαλέκτου ταύτης. Εἰ καὶ μηδὲν κείμενον ἀπῆται σύνταξιν Γραμματικῆς τοιαύτης, οὐχ ἦττον διὰ λόγους γλωσσολογικοὺς καὶ τῆς γενικῆς γραμματικῆς θεωρεῖ ἢ ἐπιτροπῇ σπουδαῖον τὸ ἔργον καὶ εἰς τὸ εἶδος τοῦ πρωτότυπον. Ἐπαινῆ δὲ ἰδίᾳ τὴν τάξιν, σαφῆνειαν καὶ ἀκριβείαν, μεθ' ἧς πιστῶς διακρίνει, ὀρίζει καὶ κατατάσσει προσηκόντως ἅπασαν τὴν γραμματικὴν ὕλην τῆς σπουδαίας ταύτης διαλέκτου, ἧς τυγχάνει ἐντελῶς κάταχος. Δι' ἃ καὶ κρίνεται ἄξιον τῆς δεκαλίρου ἀμοιβῆς.

Τελευταῖον ἢ *Συνοπτικὴ χωρογραφία Παργωνιατικῆς* ὑπὸ Χ. Ε. Δ., εἰ καὶ ἔργον οὐχὶ πολλοῦ λόγου ἄξιον, ὡς μᾶλλον ἐπιστημονικὸν καὶ οὐχὶ ἐκπληρῶν τὸν σκοπὸν τοῦ προκειμένου ἀγῶνος, οὐδὲν ἐνέχον γλωσσικόν, συμπεριελήφθη ὁμως, ὅπως ἐκφρασθῶσι δημοσίᾳ πρὸς τὸν συγγραφέα χάριτες καὶ ἐπαῖνοι καὶ ἢ παρακλι-

λευσις, όπως μὴ παύσῃται ἀποστέλλων τῶν Συλλόγων καὶ ἄλλας ἄλλων τόπων ὁμοίας περιγραφάς, συμπεριλαμβάνων ἐν αὐταῖς καὶ πᾶν ὅ,τι ὁ Σύλλογος διὰ τοῦ προγράμματος αὐτοῦ περὶ συλλογῆς ζώντων μνημείων ἐν τῇ γλώσσῃ τοῦ λαοῦ ἀπαιτεῖ παρὰ τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις λογίων.

Ταῦτα, κύριοι, ἐν μικρᾷ σκιαγραφίᾳ τὰ τῆς φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς κατὰ τὸ λήξαν συλλογικὸν τοῦτο ἔτος.

Περαιόντες ἤδη τὸν λόγον τοῦτον, τοὺς μὲν ἐργασασμένους μέχρι τοῦδε καὶ πέραν τῆς ἰκανότητος αὐτῶν παρασχόντας, παρκαλοῦμεν οὐ μόνον νὰ ἐξακολουθῶσι παρέχοντες τὴν πολυτιμὴν αὐτῶν ὑπηρεσίαν τῷ ἔθνει, ἀλλὰ καὶ νὰ συμπληρώσῃσι τὰς συλλογὰς αὐτῶν ἐν τῷ μέλλοντι μὲ ὀνόματα σκευῶν καὶ ἐργαλείων, ἰχθύων καὶ ὀστρείδων καὶ μὲ ὀνόματα φυτῶν μετὰ τινος περιγραφῆς αὐτῶν κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ δεινοῦ περὶ ταῦτα Σ. Κρίνου ὑποδειχθεῖσαν ἀξιόλογον μέθοδον ἐν τῇ περὶ ἐπιστημονικοῦ προσδιορισμοῦ τῶν ἀρχαίων ἐλληνικῶν φυτῶν κτλ. διὰ τῶν ὀνομάτων τοῦ λαοῦ ἐπιστημονικῇ αὐτοῦ πραγματείᾳ, ἐκφωνηθεῖσα ἐν τῷ ἐν Ἀθῆναις Συλλόγῳ Παρρασῶ, καὶ ἐκδοθεῖσα καὶ ἰδίᾳ καὶ ἐν τῷ ὁμωνύμῳ περιοδικῷ τοῦ ἔτους τούτου.

Τῶν δὲ ἀπανταχοῦ Συλλόγων καὶ διδασκάλων ἐπικαλεῖται θερμῶς ὁ ἡμέτερος Σύλλ. τὴν κοινὴν συνδρομὴν καὶ συνεργασίαν ὑπὲρ τοῦ πανελληνίου τούτου ἔργου. Τελευταῖον δὲ τοῖς πλουσίοις τῶν ὁμογενῶν καὶ ἰδίᾳ τῷ κλεινῷ ἀγωνοθέτῃ δημοσίᾳ ἀπονέμεται καὶ σήμερον

κατὰ καθῆκον ἐκ μέρους τοῦ Συλλόγου ἱερὸν, καὶ ἡ βαθεῖα ἐθνικὴ εὐγνωμοσύνη μετὰ πολλῶν ἐπαίνων, ὅτι ἔργῳ ὑποστηρίζουσι καὶ ἐνθαρρύνουσιν ἱκανῶς τοιαῦτα ἔργα.

Διότι ὅταν τῷ ὄντι ἀπὸ τῆς ὑψηλῆς τῶν ὀλίγων περιωπῆς στραφῇ ἡ προσοχὴ τῶν ἀρμόδιων εἰς τὴν γλῶσσαν καὶ τὸν βίον τοῦ λαοῦ, εὐρηται, νομίζομεν, ὁ κεκρυμμένος θησαυρὸς ἐν τῷ ἀγρῷ, κατὰ τὸ εὐαγγελικὸν λόγιον, καὶ ἐν τῷ θησαυρῷ τούτῳ ἡ ζωὴ καὶ ἡ παλιγγενεσία τοῦ ἔθνους ἡμῶν, ἣν θὰ προκαλέσῃ τὸ πνεῦμα ὑπερ καὶ τοὺς λίθους ζωογονεῖ.

Ὁ Βυζαντινὸς κόσμος περιεφρόνησε τὸν λαὸν καὶ τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ· ἀλλ' οὐδὲ τὸ πνεῦμα τῆς κλασικῆς Ἑλλάδος κατενόησεν· ὁ νεώτερος ἑλληνισμὸς βαδίζων τὴν ἐναντίαν, προορίζεται βεβαίως κατὰ τὰς βουλὰς τῆς Θεῆας Προνοίας νὰ ἐπιφανῇ καὶ αὐθις ἐν τῷ γλυκαί τούτῳ ὀρίζοντι καταχέων φῶς καὶ θερμότητα, παιδείαν καὶ πολιτισμὸν ἐν τῷ ὑπερτάτῳ νόμῳ τῆς χριστιανικῆς εὐσεβείας.

Ἡ φιλολογικὴ ἐπιτροπὴ

Χρ. Χατζικρηστοῦ, πρόεδρος

Πρ. Βασιλάης

Βρανοῦ Βωζανίης

Θ. Σαλταγιάνης

Θ. Τάρις

Αθ. Δημητριάδης

Κ. Ντογιάλ

Αβρ. Μαλιακᾶς

Κ. Ξανθοπούλου, εισηγητής.

ΒΟΥΤΣΙΝΑΙΟΣ ΑΓΩΝ.

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΚΑΙ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ,

Ἀναγνωσθέντα ἐν τῇ ΧΚΗ' συνεδριάσει τῆς 20 Ἀπριλίου 1881 ὑπὸ τοῦ Προέδρου τοῦ Συλλόγου κυρίου Ἡρ. Βασιλάδου.

Ὁ φιλογενέστατος κ. Ἰωάννης Βουτσινᾶς ἐν Ὀδησῶ δι' ἐπιστολῆς αὐτοῦ¹ πρὸς τὸν Σύλλογον ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν ἵνα ἰδρυθῇ σειρά διαγωνισμάτων σκοπὸν ἔχόντων νὰ μορφωθῇ ἡ ὀρθότερα περὶ τῆς ἀγωγῆς καὶ παιδείσεως πρακτικὴ μέθοδος, συμφώνως πρὸς τὰς σημερινὰς παιδαγωγικὰς τῆς ἐπιστήμης ἀπαιτήσεις καὶ τὰς ἰδιαιτέρας τοῦ ἡμετέρου ἔθνους περιστάσεις, καὶ καθορισθῶσιν ἐδραῖαι καὶ ἀσφαλεῖς βάσεις τῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς αὐτοῦ μορφώσεως ἐν τῷ σταδίῳ τῆς πρώτης καὶ μέσης παιδείσεως.

Καὶ πρῶτον μὲν νὰ συνταχθῇ Ὀδηγὸς τῆς δημοτικῆς παιδείσεως ἀμφοτέρων τῶν φύλων, ἐν ᾧ νὰ περιέχωνται πρακτικαὶ ὁδηγίαι περὶ ἀγωγῆς καὶ διδασκαλίας πάντων τῶν μαθημάτων τῆς πρώτης παιδείσεως, ἥτοι τῆς ἀναγνώσεως καὶ γραφῆς, τῆς ἐποπτικῆς διδασκαλίας, τῆς διδασκαλίας τῆς μητρικῆς γλώσσης, θρησκευτικῶν μαθημάτων, ἰχνογραφίας, γεωγραφίας, ἱστορίας, γεωμετρίας, ἀριθμητικῆς, φυσικῆς ἱστορίας, φωνητικῆς μουσικῆς, γυμναστικῆς, χειροτεχνημάτων κλπ. Τοιοῦτος Ὀδηγὸς καλῶς συντεταγμένος δύναται νὰ καταστῇ ὁ κώδικς τῆς δημοτικῆς ἡμῶν παιδείσεως.

Δεύτερον ἀγωνοθέτημα καὶ οἶονεὶ συνέχεια τοῦ πρώτου ἔσται ἡ σύνταξις ὁμοίου Ὀδηγοῦ ἀφορῶντος εἰς τὴν μέσσην ἐκπαίδευσιν, ἥτοι εἰς τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα καὶ γυμνάσια.

Τρίτον ἀγωνοθέτημα ἔσται ἡ ἱστορία, ἐν περιλήψει, τῆς συστάσεως, ἀναπτύξεως καὶ σημερινῆς καταστάσεως τῶν λεγομένων πρακτικῶν ἢ πραγματικῶν σχολῶν (écoles réales) ἐν τε

τῇ Εὐρώπῃ (Γερμανία, Ἑλβετία, Γαλλία, Ἀγγλία, Ρωσία, Ἰταλία) καὶ ἐν ταῖς Ἰνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς, καὶ κατ'ἐκτασιν περὶ τοῦ προπορευτέρου τρόπου, καθ' ὃν εἶναι δυνατὸν νὰ συσταθῶσι τοιαῦτα πραγματικὰ σχολεῖα καὶ παρ' ἡμῖν.

Ἐκάστου ἀγωνοθετήματος βραβεῖον ὀρίζεται δισχιλία καὶ πεντακόσια (2,500) φράγκα.

Ὁ Σύλλογος ἀσμένως ἀναδεχόμενος τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ἐπιθυμίας τοῦ φιλογενεοῦς ἀγωνοθέτου, τῇ συγκαταθέσει αὐτοῦ, τὰς ἐξῆς ἐπήνεγκε τροποποιήσεις εἰς τοὺς ὑπ' αὐτοῦ προταθέντας ἄρους, τῶν λοιπῶν ἰσχυόντων ὡς ἐξετέθησαν ἐν τῇ ἐπιστολῇ αὐτοῦ· α') νὰ μὴ ἀπαιτηθῶσι διακόσια πενήκοντα ἀντίτυπα παρὰ τοῦ συγγραφέως, οὐ τὸ βιβλίον ἤθελε βραβευθῆ, β') νὰ μὴ ὀρισθῇ ἡ ἔκτασις τοῦ βιβλίου εἰς 20 τυπογραφικὰ φύλλα καὶ γ') νὰ ἀφεθῇ πλείων χρόνος τοῖς ἀγωνισομένοις πρὸς σύνταξιν τῶν ἔργων αὐτῶν ἐφ' ᾧ καὶ ὀρίσθη ἡ μὲν βράβευσις τοῦ Α' ἀγωνοθετήματος τῇ 25 Μαρτίου 1885, ἡ δὲ τοῦ Β' τῇ 25 Μαρτίου 1887, ἡ δὲ τοῦ Γ' τῇ 25 Μαρτίου 1889.

Ἡ ἐκπαιδευτικὴ τοῦ Συλλόγου ἐπιτροπὴ κατ' ἐντολήν αὐτοῦ συνέταξε τὸ ἐξῆς πρόγραμμα τοῦ Α' Βουτσινάου ἀγωνοθετήματος.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΡΩΤΟΥ ΒΟΥΤΣΙΝΑΙΟΥ ΑΓΩΝΟΘΕΤΗΜΑΤΟΣ

Περὶ συντάξεως Ὀδηγοῦ τῆς πρώτης παιδείσεως ἀμφοτέρων τῶν φύλων.

Προκηρύσσεται βραβεῖον δισχιλίων καὶ πεντακοσίων (ἀριθ. 2500) φρ. τοῦ Βουτσινάου.

1) Ἰδὲ Πρακτικ. σελ. 52 καὶ 71.

ἀγώνος, ἀπονειμηθῆσθενον ὑπὸ τοῦ Συλλόγου τῆ 25 Μαρτίου 1885. Ἐπὶ τούτῳ ὑποβάλλονται τοῖς βουλομένοις ἡ ἀγωνισθῶσιν αἱ ἐξῆς σκέψεις πρὸς ὁδὴν αὐτῶν ὡς πρὸς τὴν διζήρσιν καὶ κατὰ τὰς τῆς ὕλης.

Τὸ ὅλον διαιρετέον εἰς πέντε βιβλία, ὧν ἕκαστον πραγματευέσθω τὰ ἐξῆς κεφάλαια, ὡς ἔπεται.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Περὶ παιδείσεως καθόλου καὶ τῶν λειτουργῶν αὐτῆς.

Κεφ. α'. Περὶ παιδείσεως ἥτοι περὶ ἀγωγῆς καὶ διδασκαλίας, τοῦ σκοποῦ αὐτῶν καὶ τῆς ἀμοιβαίας αὐτῶν σχέσεως καὶ ἀλληλεπιδράσεως.

Κεφ. β'. Περὶ τῆς πρώτης παιδείσεως, τῶν βαθμῶν, τῶν ὁρίων, καὶ τῆς σπουδαιότητος αὐτῆς, ὡς κοινῆς παιδείσεως τοῦ ἔθνους.

Κεφ. γ'. Περὶ νηπιαγωγῆς καὶ διδασκαλίας τῆς πρώτης παιδείσεως, τῆς ὑψίστης σπουδαιότητος αὐτῶν καὶ τῆς ἐκλογῆς καὶ μορφώσεως αὐτῶν.

Κεφ. δ'. Περὶ μαθητοῦ ὡς ἐλευθέρου καὶ ἠθικοῦ ὄντος καὶ αὐτενεργοῦ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Περὶ ἀγωγῆς τῶν τε σωματικῶν καὶ ψυχικῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου μέχρι τοῦ 14^{ου} ἔτους τῆς ἡλικίας.

Κεφ. α'. Περὶ τῶν σχέσεων τῆς ἀγωγῆς πρὸς τὴν ἀνθρωπολογίαν, φυσιολογίαν καὶ ψυχολογίαν.

Κεφ. β'. Περὶ σωματικῆς ἀγωγῆς ἐν τε τῷ οἴκῳ καὶ τῷ σχολεῖῳ· περὶ ἀγωγῆς τῶν αἰσθητηρίων, περὶ τῶν σωματικῶν διαφορῶν τῶν δύο φύλων ἐν τῇ φυσικῇ ἀναπτύξει, ἐξ ὧν καὶ διάφορος ἐπιβάλλεται ἀγωγή σωματικῆ.

Κεφ. γ'. Περὶ πνευματικῆς ἀγωγῆς, ἥτοι περὶ ἀναπτύξεως καὶ μορφώσεως τῶν ψυχικῶν δυνάμεων, ἐν ἧ, περὶ βαθμιαίας πορείας τῆς ἀναπτύξεως, περὶ διαφορᾶς τῶν φύλων ἐν τῇ ἀναπτύξει ταύτῃ καὶ τοῦ σκοποῦ τῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως.

Κεφ. δ'. Περὶ ἀναπτύξεως καὶ μορφώσεως τῶν γνωστικῶν δυνάμεων, ἀπὸ τῆς αἰσθητικῆς δυνάμεως καὶ ἀντιλήψεως ἀρχομένης καὶ προοῦσης εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ μόρφωσιν τῆς προσοχῆς καὶ παρατηρήσεως, τῆς μνήμης καὶ τῆς φαντασίας καὶ πῶς δεόν νὰ γίνηται, καὶ ἰδίᾳ τοῦ νοῦ, τοῦ λόγου.

Κεφ. ε'. Περὶ ἀγωγῆς τοῦ θυμικοῦ, τῆς φύσεως αὐτοῦ, τῶν διαφορῶν αἰσθημάτων καὶ συναισθημάτων, κατωτέρων καὶ ἀνωτέρων, ἥτοι προσωπικῶν, κοινωνικῶν καὶ ὑψηλοτέρων, καὶ τοῦ συμμέτρου τῆς ἀναπτύξεως αὐτοῦ.

Κεφ. ς'. Περὶ ἠθικῆς ἀγωγῆς ἢ περὶ ἀναπτύξεως τῆς βουλήσεως καὶ μορφώσεως χαρακτῆρος, ἐν ἧ περὶ βουλήσεως καὶ ἐλευθερίας καὶ τῶν ἠθικῶν ἀξιομάτων καὶ τῆς πρώτης πηγῆς αὐτῶν, τοῦ Θεοῦ, τῆς πηγῆς τοῦ ἀγαθοῦ.

Κεφ. ζ'. Περὶ θρησκευτικῆς ἀγωγῆς, τοῦ ὕψους καὶ ἀγνότητος τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, τῶν θρησκευτικῶν καθηκόντων, τῆς προσευχῆς κτλ.

Κεφ. η'. Περὶ τοῦ σκοποῦ, ὡς συμπέρασμα ἀπὸ τῶν εἰρημένων, τῶν μέσων καὶ τῶν ἀληθῶν μεθόδων τῆς ἀγωγῆς καὶ ἰδίᾳ τῆς δραστηρίου ἐπενεργείας τοῦ παραδείγματος· ἐν τοῖς μέσοις λογιστέα ἢ ἐξῆς ἢ ἀγαθῆ, ἢ συναίσθησις τῆς προσωπικῆς ἀξίας ὡς ἀνθρώπου, ἢ ἀμιλλα ἢ εὐγενής, ἐξ ἧς ἀποδοκιμαστέα τὰ βραβεῖα ὡς ἐπιβλαβῆ εἰς τὸ ἠθικὸν τῶν παιδῶν καὶ κορασίων.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Περὶ διδασκαλίας καθόλου.

Κεφ. α'. Περὶ σπουδαιότητος τῆς διδασκαλίας καὶ τῶν σχέσεων αὐτῆς πρὸς τὴν λογικὴν.

Κεφ. β'. Περὶ τῶν ἀντικειμένων τῆς διδασκαλίας, γνώσεων καὶ δεξιοτήτων, τοῦ σκοποῦ καὶ τῶν ἀρχῶν τῆς διδασκαλίας.

Κεφ. γ'. Περὶ μεθόδων, καὶ εἴ τινα καὶ ὅποσιν ἔχουσι δύναμιν καὶ σημασίαν, καὶ τίνες αἱ ἀπλούστεραι καὶ γενικώτεραι, ἢ ἀναλυτικῆ, συνθετικῆ, μαιευτικῆ κτλ.

Κεφ. δ'. Περὶ γενικοῦ προγράμματος, ὡς ὑποτυπώσεως τῆς φυσικῆς τάξεως καὶ λελογισμένης ἀκολουθίας συμπάσης τῆς ἐν τῇ δημοτικῇ σχολῇ διδασκαλικῆς ἐνεργείας, περιλαμβανόντος δὲ τοῦς τρεῖς βαθμοὺς τῆς πρώτης παιδείσεως.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Περὶ τῆς ἐιδικῆς διδασκαλίας τῶν διαφορῶν μαθημάτων τῆς πρώτης παιδείσεως.

Κεφ. α'. Ἐποπτικῆ διδασκαλία, καὶ σημασία αὐτῆς ἐπὶ πάντων τῶν μαθημάτων.

Κεφ. β'. Περὶ ἀναγνώσεως καὶ γραφῆς, καὶ περὶ προσφορωτέρας μεθόδου τούτων ἐν πάσαις ταῖς τάξεσι καὶ ὅτι αὐτῆ ἢ βλάσις τῆς μαθήσεως.

Κεφ. γ'. Περὶ διδασκαλίας τῆς μητρικῆς γλώσσης, προφορικῆς τε καὶ ἀπὸ ἀναγνωστι-

κῶν βιβλίων (ἐν χρηστομαθείᾳ), καὶ τῆς σπουδαιότητος αὐτῆς, καὶ διδασκαλίας τῆς ἀρχαίας ἐν τοῖς τελευταίοις ἔτεσι, καὶ περὶ πρακτικῆς μεθόδου τῆς διδασκαλίας τῆς μητρικῆς γλώσσης, καθ' ἣν οἱ γραμματικοὶ κανόνες ἐπέρχονται ὡς πορίσματα διαφορῶν παραδειγμάτων.

Κεφ. δ'. Περὶ διδασκαλίας τῆς ἀριθμητικῆς καὶ τῆς μεθόδου αὐτῆς.

Κεφ. ε'. Περὶ διδασκαλίας τῆς γεωγραφίας ἐν γένει καὶ τῆς σπουδαιότητος αὐτῆς καὶ μεθόδου, τῆς ἐποπτικῆς, τῆς ἀπὸ τῆς ἰδίας χώρας (πατρίδος) ἀρχομένης καὶ κατόπιν τῆς διὰ σφαιρῶν καὶ χαρτῶν ἐμμέσου ἐποπτείας.

Κεφ. ς'. Περὶ διδασκαλίας τῆς ἱστορίας καὶ τῆς ἀρμολογίας μεθόδου αὐτῆς.

Κεφ. ζ'. Περὶ διδασκαλίας τῆς γεωμετρίας ὅση χρησιμῆ καὶ ἀρμόζουσα τῇ πρώτῃ παιδείᾳ ἐν τοῖς δυοῖς τελευταίοις ἔτεσι.

Κεφ. η'. Περὶ διδασκαλίας στοιχειωδῶν γνώσεων τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, ἀνευ ἐγχειριδίου ἐν τῇ παραδόσει, καὶ περὶ καταλλήλων συλλογῶν.

Κεφ. θ'. Περὶ διδασκαλίας τῆς ἰχνογραφίας.

Κεφ. ι'. Περὶ διδασκαλίας ᾠδίκης, ἢ ἔραματος, πρακτικῶς ἐν ἀπάσαις ταῖς τάξεσι, καὶ τῆς χρήσεως τῶν μουσικῶν σημείων κατόπιν ὡς ἐπιβοηθητικοῦ μέσου.

Κεφ. ια'. Περὶ διδασκαλίας τῶν θρησκευτικῶν μαθημάτων καὶ τῆς σπουδαιότητος αὐτῆς καὶ τῆς μεθόδου.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

Περὶ διοργανώσεως τῶν σχολείων.

Κεφ. α'. Περὶ ἐξωτερικῆς διοργανώσεως, ἥτοι κτιρίου, γυμναστηρίου καὶ προαυλείου, καὶ ἐν γένει περὶ σχεδίου οἰκοδομῆς, διαφορῶν ἐν πόλεσι καὶ κώμασι καὶ ἐπὶ πλείονων μαθητῶν, καὶ συμφοιτήσεως ἀρρένων τε καὶ θηλέων, καὶ θέσεως προσφόρου καὶ λοιπῶν ἀναγκῶν, βιβλιοθήκης, μουσείου σχολικοῦ, σκευοθήκης κλπ.

β'. Περὶ σχολικῶν νόμων, κανονισμῶν, γονέων καὶ ἐποπτῶν καὶ ἐφόρων.

Κεφ. γ'. Περὶ διοργανώσεως, ὅ,τι ἀφορᾷ δηλονότι τὰ μαθήματα καὶ τὴν διδασκαλίαν, τὴν εἰς τάξεις τῶν μαθημάτων διαίρεσιν, τὴν στοιχειώδη, τὴν μέσην καὶ τὴν ἀνωτέραν τάξιν, καὶ τὴν τούτων αὐτῆς ὑποδιαίρεσιν, καὶ τὴν κατὰ τὸν ὑπάρχοντα ἀριθμὸν τῶν διδασκόντων διευθέτησιν τῆς διδασκαλίας, καὶ τὰ ἔτη τῆς ὅλης σειρᾶς κατὰ τὰ διαφορῶν βαθμῶν σχολεῖα, ἐν συνόλῳ τὰ εἰδικὰ προγράμματα τῶν διαφορῶν

σχολῶν, καὶ τί ἐν ἐκάστῳ προγράμματι ληπτέον ὑπ' ὕψει σταθερῶς πάντοτε, ὡς καὶ περὶ τῆς χρήσεως τοῦ χρόνου, ἢ περὶ ὠρολογίου, καὶ τῆς ἀρμολογίας καὶ σκοπίμου ἀλλήλουχίας ἐν τούτῳ τῶν διαφορῶν μαθημάτων, καὶ ἀναπαύσεως.

Κεφ. δ'. Περὶ τῶν μέσων τῆς διδασκαλίας· οἶον μαυροπινάκων, χαρτῶν, σφαιρῶν, ἀναγνωστηρίου, ἀριθμητηρίου, θερμομέτρου, βρομέτρου, διαβήτου, γνώμονος βάρους καὶ μέτρου τοῦ μετρικοῦ συστήματος, βιβλιοθήκης, συλλογῶν· εἶτα βιβλίου ἐγγραφῶν, καταλόγου τῶν μαθητῶν ἐκάστης τάξεως, ἐλέγχων.

Κεφ. ε'. Περὶ διοργανώσεως τῆς πειθαρχικῆς ἀγωγῆς ἐν τῇ σχολῇ, ὡς μικρᾶς πολιτείας, κυρίως περὶ καθαριότητος καὶ τάξεως, καὶ περὶ ἐνασχίσεως βιωτικῶν ἀρετῶν, φιλεργίας καὶ οικονομίας καὶ ἐπομένως περὶ ταμειωτηρίου σχολικοῦ.

Ὁδηγίαι γενικαί.

Α'.) Κατὰ τὰ ἐκτεθέντα ἐν τῷ προηγουμένῳ προγράμματι καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ φιλομούσου ἀγωνοθέτου, οἱ ἀποδιδυησόμενοι εἰς τὸν Βουτσίναϊον ἀγῶνα ὀφείλουσι νὰ μὴ κατατρίβωνται εἰς περιττὰς θεωρίας καὶ συζητήσεις.

Β'.) Ἡ γλῶσσα αὐτῶν πρέπει νὰ ᾖ ὅσον τὸ δυνατόν ἀπλή, καθαρὰ καὶ σαφῆς, τὸ δὲ ὕφος τοῦ λόγου ἀνέλογον τῷ πρακτικῷ σκοπῷ τῶν ἀγωνοθετημάτων.

Γ'.) Αἱ συγγραφαὶ φέρουσαι ἐκάστη ρῆσιν τινα ἐπίσημον, τὸ δὲ ὄνομα τοῦ συγγραφέως ἐπισημημένον ἐν ἐσφραγισμένῳ δελτίῳ, ἀποστέλλονται κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1884 τῷ Συλλόγῳ, ἄλλως δὲν γίνονται δεκταὶ ὡς ἐκπρόθεσμοι.

Δ'.) Ἐκδοθέντα συγγράμματα ἀποκλείονται τοῦ ἀγῶνος.

Ε'.) Τὰ χειρόγραφα τηροῦνται ἐν τῷ τοῦ Συλλόγου γραφεῖῳ, ὅποθεν ὁ συγγραφεὺς ἀντίγραφον μόνον δύναται νὰ λάβῃ.

ς'.) Ἄν ὁ βουλούμενος καταθεῖν νομίξῃ ἄλλην διαίρεσιν καὶ διάταξιν τῆς ὕλης προσφορωτέραν τῆς ἐν τῷ παρόντι προγράμματι, ἐλευθερός ἐστὶν ἵνα ποιήσῃ τούτο, ἐκφέρων τοὺς λόγους δι' οὓς οὕτως ἐκρίνε νὰ συντάξῃ τὴν βίβλον αὐτοῦ.

Ζ'.) Ἄνεκατὰ τὸ ὀρισμένον ἔτος μὴ ἀπονεμηθῆ τὸ βραβεῖον, ὁ Σύλλογος παρτείνει τὸν ἀγῶνα διὰ τὸ ἀμέσως ἐπιόν ἔτος, γνωστοποιῶν τούτο διὰ τῶν ἐφημερίδων.

Ἡ ἐκπαιδευτικὴ ἐπιτροπὴ

ΗΡ. ΒΑΣΙΛΑΔΗΣ, — ΚΩΝΣΤ. ΖΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ, — ΧΡ. ΚΑΤΖΗΚΡΗΣΤΟΥ, — Θ. ΣΑΛΤΕΡΑΝΗΣ, — ΑΒ. ΜΑΛΙΑΚΑΣ, — Ν. ΠΑΡΑΝΙΚΑΣ, — ΑΘ. ΘΕΟΔΩΡΙΑΔΗΣ.

ΖΩΓΡΑΦΕΙΟΥ ΔΙΑΓΡΑΦΙΣΜΑ.

ΣΥΛΛΟΓΗ

ΖΩΝΤΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΤΗΣ

ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ ΕΝ ΤΗ ΓΛΩΣΣΗ ΤΟΥ ΛΑΟΥ.

ΠΡΟΛΗΨΕΙΣ, ΔΕΙΣΙΔΑΙΜΟΝΙΑΙ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΑΙ

ΤΩΝ ΝΕΩΤΕΡΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

μετὰ παραλληλισμοῦ

ΠΡΟΣ ΤΑΣ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ¹.

ΥΠΟ Ι. Κ. ΠΑΓΟΥΝΗ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

ΠΡΟΛΗΨΕΙΣ ΚΑΙ ΔΕΙΣΙΔΑΙΜΟΝΙΑΙ

Ἐν Ἡπείρῳ καὶ ἄλλαις ἑλληνικαῖς χώραις.

Οὐδὲν ἕνος ἴσως ὑπάρχει ἐν τῷ κόσμῳ ἄνευ προλήψεων καὶ δεισιδαιμονιῶν· τοῦ γενικοῦ δὲ τούτου κανόνος δὲν ἐξαιρεῖται καὶ τὸ ἡμέτερον. Ἐκ δὲ τῶν μαστιζουσῶν προλήψεων καὶ δεισιδαιμονιῶν ἄλλαι μὲν εἰσι προγονικαί, καὶ δικαιωθείσαι μέχρις ἡμῶν χρησιμεύουσι καὶ αὐταὶ εἰς ἀπόδειξιν τῆς καταγωγῆς ἡμῶν, εἰ ὄντως τὰ τέκνα γνωρίζονται οὐ μόνον ἐκ τῶν προτε-
ρημάτων ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἐλαττωμάτων, ἀπερ-
παρὰ τῶν γονέων ἐκληρονόμησαν, ἄλλαι δὲ εἰσῆχθησαν εἰς τὸν κοινὸν λαὸν ἐν καιρῷ ἴσως ἀμαθείας καὶ σκύτους, ὡς γνωμικὰ καὶ ἀπο-
φθέγματα. Διότι τὸν φόβον, φαίνεται, οἱ τότε ἐμφορότεροι εὗρισκον μέσον προσφορώτερον πρὸς διάδοσιν ὠφελίμων τινῶν συμβουλῶν.

Ἡ ἡμετέρα συλλογὴ περιέχει προλήψεις καὶ

δεισιδαιμονίας, τινὰς μὲν ἰδιαζούσας ἐν Ἡπείρῳ, τὰς δὲ πλείστας κοινὰς καὶ ἐν ἄλλαις χώραις.

1. Ἀπαραίτητον καθήκον θεωρεῖται, ἕνα φυλάττει τις τὴν λεχὼ μέχρι τῆς βράπτεισως τοῦ νεογνοῦ, διότι ὑπάρχει πρόληψις κοινή, ὅτι ὁ διάβολος εὗρισκων αὐτὴν μόνην καὶ ἀπροστάτευτον πνίγει τὸ νεογνὸν ἢ καὶ αὐτὴν τὴν λεχὼ. Εἰς χρόνους προγενεστέρους καὶ σήμερον εἰσέτι μεταξὺ τῶν χωρικῶν, ἐν οἷς λείπει ἢ ἀπαιτουμένη ἐπιλόχιος περιποίησης, βεβαίως δὲν εἶναι καλὸν νὰ μένη μόνη ἢ λεχὼ· διότι κεμηκυῖα ἐκ τοῦ τοκετοῦ πιθανὸν νὰ κοιμηθῇ ἐπὶ τοῦ θηλάζοντος νεογνοῦ ἢ καὶ νὰ λειποθυμήσῃ.

2. Δύσαντος τοῦ ἡλίου δὲν ἐπιτρέπεται τοῖς ἐκτὸς τοῦ οἴκου νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸ δωμάτιον τῆς λεχοῦς· διότι πονηρὰ πνεύματα συνεισερχόμενα¹ ἐπηρεάζουσιν αὐτὴν· καὶ ἂν ἐν ἀνάγκῃ

1) Κοινὴ καὶ αὕτη ἡ πρόληψις. Πιστεύεται δὲ κοινῶς ὅτι τὰ πονηρὰ πνεύματα, οἱ Διάβολοι, οἱ Καλιγκάντζαροι, αἱ Νηρηίδες καὶ αἱ Ξωδικαὶ τῆς Ἡπείρου ἐξασκοῦσι τὸ ἑαυτῶν κράτος μόνον μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου (ἐν καιρῷ νυκτὸς δηλ.).

εἰσέλθῃ τις, ὀφείλει νὰ εἰσέλθῃ διὰ πλαγίου τινὸς ὀπισθοῦ καὶ νὰ καπνισθῇ διὰ λιβα-
νωτοῦ.

3. Πᾶς τις ὀφείλει μὴ κατακλίνεσθαι ὑπὸ γείσωμα οἰκίας, διότι ἐπισκιάζεται ὑπὸ πονηροῦ πνεύματος, καὶ ἢ πάσχει τι ἢ ἐξίσταται τῶν φρενῶν. Ἴδου συμβουλὴ ὑπὸ δεισιδαιμονία ἢ προληπτικὴν μορφήν· διότι ἐν Ζαγορίῳ τῆς Ἡπείρου, ἔνθα ἐπικρατεῖ ἡ δεισιδαιμονία αὐτή, αἱ οἰκίαι στεγάζονται διὰ μεγάλων πλακῶν· κατὰ δὲ τὴν κοινὴν παροιμίαν, ὅσον τὸ ἔχει ἡ ὥρα δὲν τὸ ἔχει ὁ χρόνος, καὶ πολὺ πιθανὸν ἐπὶ τοῦ ἐν τοιαύτῃ ἐπικινδύνῳ θέσει κοιμωμένου νὰ πέρσῃ πλᾶξ τις, καὶ τότε, κατὰ τὴν ἐν Ἡπείρῳ κατάρχην, νὰ τὸ εὔρη ἀπὸ τὰ κεραμίδια.

4. Ὅταν, μεταβαίνων τις εἰς ἐργασίαν ἢ εἰς ταξίδιον, ἐξέρχεται τῆς οἰκίας αὐτοῦ, καλὸν καὶ αἴσιον θεωρεῖται νὰ συνκνήσῃ ἄνθρωπον ἔχοντα ἐκ προηγουμένων περιστατικῶν καλὸν συνάντημα. Ἀπῆσιον δὲ καὶ κακὴν ἐκβασιν τῆς ἐργασίας ἢ τοῦ ταξιδίου προοιωνίζον θεωρεῖται τὸ συνάντημα ἀνθρώπου ἀτυχοῦς ἢ βεβλαμμένου τοὺς πόδας, τὰς χεῖρας ἢ τοὺς ὀφθαλμούς¹. Ἐὰν δὲ κατὰ κακὴν τύχην συναντήσῃ τοιοῦτόν τινα, ὀφείλει νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν οἰκίαν του, καὶ ἀφαιρέσας ἐκ τῶν ποδῶν του τὰ πέδιλα ν' ἀνατρέψῃ αὐτὰ κατὰ γῆς καὶ νὰ κινήσῃ πάλιν ἐπίζητῶν εὐτυχῆς συνάντημα.

5. Πολὺ παρατηρεῖται ἡ πρώτη συνάντησις τὴν πρώτην ἐκάστου μηνός, πολὺ δὲ μάλλον τὴν πρώτην τοῦ ἔτους· διότι ἂν μὲν συναντήσῃ τις καλόν, θὰ διέλθῃ εὐτυχῆς καὶ ὑγιῆς, ἐν μὲν τῇ πρώτῃ περιπτώσει ὅλον τὸν μῆνα, ἐν δὲ τῇ δευτέρῃ ὅλον τὸ ἔτος· τούναντίον δὲ² συμβῆσεται ἐπὶ τῇ συναντήσει δυσφημουμένου τινὸς ἐπὶ κακῷ συναντήματι ἢ βεβλαμμένου, ὡς προεῖπομεν (4).

Ἡ δὲ κυφοροῦσα γυνὴ μετὰ πολλῆς προσοχῆς παρατηρεῖ τὴν πρώτην τοῦ τελευταίου συμπύπτοντος ἐν τῇ ἐγκυμοσύνῃ αὐτῆς μηνός· διότι ἂν μὲν συναντήσῃ ἄνδρα ἢ παιδίον, ἐλπίζει νὰ γεννήσῃ ἄρρεν· περίλυπος δὲ ἐστὶ μέχρι θανάτου, ἐὰν συναντήσῃ γυναῖκα ἢ κόρη· διότι

1) Διὸ καὶ εὐχῆ· «ὁ Θεὸς νὰ σὲ φυλάγῃ ἀπὸ παρασημειωμένον ἄνθρωπον»· καὶ ἄλλη βήτρα· «παρασημειωμένον ἄνθρωπον ἀπῆντησας καὶ προκοπὴν περιμένεις»·

2) «Νὰ τὸν ἰδῆς πρωτομηνίαν καὶ (οὐ μόνον τὸν μῆνα ἐκεῖνον ἀλλὰ καὶ) ἕξ μῆνας νὰ μὴ χέσῃς» περὶ κακοῦ ἀνθρώπου.

διὰ λόγους οἰκονομικοὺς καὶ διὰ τὸ δύσκολον τῆς ἀποκαταστάσεως, ἀποστρέφονται τὰς θυγατέρας.

6. Κακὸς οἰωνὸς θεωρεῖται ἐν Ἡπείρῳ, ἐὰν λαγῶς διακόψῃ τὸν δρόμον τοῦ μεταβαίνοντος εἰς ταξίδιον ἢ ἐργασίαν¹.

7. Σημεῖον ζηλοτυπίας καὶ φθόνου θεωρεῖται ἐν πλείστοις μέρεσιν ἢ ἐπὶ τῶν ἐπίπλων ἢ ἐντὸς δωματίου ἀποπύτησις τῆς γαλῆς.

8. Μεγάλῃ προσπάθεια καταβάλλεται ἐν καιρῷ θανάτου, ὅπως μὴ γαλῆ εἰσέλθῃ εἰς τὸ δωμάτιον, ἐν ᾧ ἐκτίθεται ὁ νεκρός, ἢ ὅπως μὴ κηδήσῃ ἐπ' αὐτοῦ· διότι πιστεύεται, ὅτι ὁ διάβολος εἰσερχόμενος ἐν τῇ γαλῇ ἢ εἰς τοιαύτην μεταμορφούμενος μεταποιεῖ τὸν νεκρὸν εἰς διάβολον ἢ βρυκόλακκα, ἢ δὲ βρυκόλακκα ἀπὸ τῶν οἰκείων ἀρχεται καταστρέφειν².

Σημ. Καὶ παρὰ τοῖς προγόνοις ἡ ἐμφάνισις γαλῆς ἐκκλησιαζόντων τῶν Ἀθηναίων κακὸς οἰωνὸς ἐνομίζετο. (Ἀριστοφ. Ἐκκλησι. 703).

9. Δὲν ἐπιτρέπεται νὰ δοθῇ ἐκ τῆς οἰκίας πρᾶγμα δανεικὸν καθ' ἡμέραν ἀρχονται τοῦ σπαρμοῦ τῶν καιῶν, ἢ ἀπέρχεται τις εἰς τὴν ἀλλοδαπήν· διότι ὑπάρχει προλήψις, ὅτι δὲν προαδεύουσι τὰ γεννήματα ἢ δὲν προκόπτει ὁ ζενιτευόμενος.

10. Πανταχοῦ κακὸς οἰωνὸς θεωρεῖται ἢ ἐπὶ οἰκίας τινὸς ἐπιφοίτησις γλαυκός· θεωρεῖται προάγγελος ἐρημώσεως, ἐπεὶ δὲ συνήθως ἢ γλαυζῶ φοιτᾷ ἐπὶ ἐρήμων οἰκιῶν. Διὸ καὶ κατάρχη, ἐν Ἡπείρῳ τοῦλάχιστον, νὰ ἐρημώσῃ τὸ σπίτι σου, νὰ κάθωνται αἱ κουκουβάιαι³.

11. Ἐὰν πονηκοὶ ἐν καταστήματι ἢ οἰκίᾳ τινὶ κῶψωσιν ἐμπορεύματα ἢ φορέματα ἢ ἐπιπλά, τεκμήριον διαπραχθείσης καὶ μὴ ἐννοηθείσης κλοπῆς.

12. Ἐὰν ὄρνις φωνῇ ὡς ἀλέκτωρ λαλοῦσα, προμηνεῖ θάνατον ἢ ἀτύχημα τῇ οικογενείᾳ εἰς ἡν ἀνήκει· διὸ ἡ τοιαύτη σφάζεται καὶ εἰδὸς τῆς ἡμέρας τίκτει.

Σημ. Ἐν Ζαγορίῳ εἶδον γυναῖκα ἀνακαλύψασαν καὶ θεραπεύσασαν τὸ πάθος τοῦτο. Ἡ περικαλύπτουσα τὴν γλῶσσαν τῶν πολυετῶν ὀρνίθων μεθράνα ἢ ἐκ τοῦ χρόνου ἢ ἐξ ἀσθενείας τινὸς σκλη-

1) Καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὑπῆρχον τὰ ἐν ὀδῷ αὐμβόλα.

2) Κοινωτάτη δεισιδαιμονία.

3) Τούναντίον παρ' Ἀθηναίοις ἡ πτῆσις γλαυκὸς ἦν ἐναίσιμον σημεῖον, ὅθεν καὶ ἡ παροιμία «γλαυζῶ ἵπταται» ἐσήμαινε τὸ παρ' ἡμῶν «καλὸς οἰωνός».

1) Ἡ παρούσα συλλογὴ ἀποτελεῖ συνέχειαν τῆς διὰ τοῦ Π' Τεύχους τοῦ ἡμετέρου περιοδικοῦ συγγραμματος δημοσιευθείσης τοῦ αὐτοῦ συλλογέως. (Σημ. Συντακτ. Ἐπιτρ.).

ρύνεται, και ούτω προέρχεται το λάλημα. Ἀφαιρουμένης δὲ διὰ τῶν ὀνύχων τῆς μεμβράνης ταύτης, παύεται πλέον ἢ ὄρνις τοῦ λαλεῖν. Οἱ ἰατροὶ τῶν ζῶων και τῶν πτηνῶν κρινάτωσαν, εἰ τοῦτο ἔχεται ἀληθείας.

13. Κόραξ ἰπτάμενος και κράζων ἐπὶ τινος οἰκίας, θεωρεῖται προάγγελος θανάτου.

14. Κύων ὠρυόμενος, θεωρεῖται προάγγελος θανάτου· ἐνταῦθα ἴσως ἀνακτέον και τὸ τοῦ Βίωνος.

Κεῖνον μὲν περὶ παῖδα φίλοι κύνας ὠρύσαντο, (Βιδύλ. Α. 18).

15. Ὁ κνίσμος ἐν μὲν τῇ δεξιᾷ παλάμῃ προμηνύει ἀπότισιν ὀφειλομένου χρέους ἢ ἐν γένει δαπάνην, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ παραλαβὴν χρημάτων ἢ ἐν γένει κέρδος.

16. Αἱ σπασμώδεις κινήσεις τῶν ὀφθαλμῶν, τοῦ μὲν δεξιοῦ προμηνύουσι ταχείαν ἐμφάνισιν φίλου ἢ φίλης ἢ παραλαβὴν ἐπιστολῆς ποθητοῦ τινος ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ διαμένοντος, τοῦ δὲ ἀριστεροῦ ἀπαίσιόν τι θέαμα ἢ ἀκουσμα ἢ μέλλον δάκρυ ἐπὶ δυστυχίᾳ.

Τὴν ταχείαν ἐμφάνισιν τῆς φίλης του ἐννοεῖ και ὁ παρὰ Θεοκρίτῳ Λίπυλος λέγων·

Ἄλλεται ὀφθαλμός μευ ὁ δεξιός· ἀρά γ' ἰδησῶ
Λύτάν. (Θεοκρ. Εἰδ. Γ' 37).

17. Ὁ ἐσωτερικός ἤχος τῶν ὠτων ὁ βόμβῳ κώδωνος ἢ κώνωπος ὀμοιάζων θεωρεῖται ὡς σημεῖον προδηλωτικὸν ἀγγελίας ἢ μηνύματός τινος, ἢ ὅτι φίλος ἢ φίλη μέμνηται, οὗ τὰ ὦτα βομβοῦσι. Τὸ πάθος τοῦτο κατά Κοραῖν συμβαίνει ἀπὸ σωματικὴν ἀσθένειαν ἢ ἀπὸ σφοδρᾶς τῆς ψυχῆς κινήσεις, δι' ἃς οἱ χυμοὶ ἀναρρέουσιν εἰς τὴν κεφαλὴν.

Και ἡ Σαπφῶ περιγράφουσα τοῦ σφοδροῦ ἔρωτος τὰ ἀποτελέσματα, εἶπε·

Βομβεῦσιν δ' ἀκουαί μοι
παρὰ Λογγίν. περὶ ὕψ. τμ. 10).

Ὡς σημεῖον προδηλωτικὸν εὔρηται παρ' Αἰσχύλῳ

Ποῦ δ' ἐν ὠσὶ κέλαδος οὐ παιώνιος. (Πέρσ. 605).

Και ἡ παρὰ Λουκιανῷ Δορκᾶς πρὸς τὸν Παρμένωνα λέγει·

ἦπου, ὦ Παρμένων, ἐβόμβει τὰ ὦτα ὑμῖν; ἀεὶ γὰρ ἐμνήνητο ἢ κεκτημένη μετὰ δακρύων και μάλιστα, εἰ τις ἐληλύθει ἐκ τῆς μάχης.

(Λουκ. Ἐταιρ. διάλογ. 9).

18. Ὁ πταρμός δηλοῖ, ὅτι ἄλλος τις μέμνηται τοῦ πταρνούμενου. Διηγούμενου δὲ τινος ἢ ἐν γένει ὀμιλοῦντος, ἐάν ἕτερος πταρῇ, ὁ πταρμός θεωρεῖται ὡς ἐπιβεβαίωσις τῶν λεγο-

μένων· διὸ και ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ ὀμιλῶν λέγει πρὸς τὸν πταρνούμενον «γεγὼ σου κι' ἀλήθειαν λέγω»¹.

Και παρ' Ὁμήρῳ ἡ Πηνελόπη ἀκούσασα τὸν πταρμὸν τοῦ Τηλεμάχου, ἐνῶ ἐκείνη πύχετο περὶ τῆς ἐπανόδου τοῦ Ὀδυσσεῦς περιχαρῆς ἀναφωνεῖ

Οὐχ ὄραάς μοι υἱὸς ἐπέπταρε πᾶσιν ἔπεσιν;
(Ὀδυσσ. Ρ. 545).

Και παρὰ Θεοκρίτῳ ὁ πταρμός ποτὲ μὲν εὔρηται ἐπὶ καλοῦ, ὡς

Ὀλβιε γάμβρ', ἀγαθός τις ἐπέπταρεν ἐρχομένῳ τοι
ἐς Σπάρταν, (Θεοκρ. Εἰδ. III. 10).

ποτὲ δὲ ἐπὶ ἀποτυχίας τῶν ἐφετῶν, ὡς

Σιμιχίδα μὲν ἔρωτες ἐπέπταρον.
(Θεοκρ. Εἰδ. Ζ. 96· πρὸς καὶ Πλουτ. Θεμιστ. 18).

19. Ὁ τετραποδισμός παιδῶν πρὸ πολλοῦ βαδισάντων προμηνύει ἔλευσιν φίλου, ἐπάνοδον οἰκείου ἐκ τοῦ ταξιδίου ἢ παραλαβὴν ἐπιστολῆς².

20. Ἡ μήτηρ νὰ μὴ χύνη ὕδωρ, ἵνα νίπτηται ἢ πλύνηται ὁ υἱός, διότι τελεσφοροῦσιν αἱ κατ' αὐτοῦ τυχόν κατάραι τῆς μητρὸς³· και ἡ πρόληψις αὕτη διδακτικὴ· διότι, ἀπὸ σέβας πρὸς τὴν ἑαυτοῦ μητέρα, πᾶς υἱός δὲν πρέπει νὰ μεταχειρίζεται αὐτὴν δίκην ὑπηρέτριας.

21. Μὴ δίδης τὸ σαπῶνιον ἀπ' εὐθείας εἰς χεῖρας τοῦ νιψομένου, ἵνα μὴ ἔλθῃ εἰς ἔριδας (κοινή).

22. Ἄν ἀφῆνης και ἀκουσίως δάκῃ τις τὴν γλῶσσαν ἢ τὸ χεῖλος αὐτοῦ προδηλοῖ, ὅτι ἄλλος δυσμενῶς διακείμενος κατακρίνει αὐτόν.

23. Ἐπίσης σημεῖον καταλαλιᾶς θεωρεῖται και ἂν τρώγων τις ἢ πίνων καταληφθῇ ὑπὸ πνιγηροῦ βηχός· φαινόμενον λίαν εὐεξήγητον· διότι ἐάν τρώγων τις ἢ πίνων ὀμιλήσῃ ἢ γελᾷ, συμβαίνουσι κινήσεις τοῦ λάρυγγος ἀντίθετοι τῶν τοῦ φάρυγγος, και εὐκόλως μέρος

1) Ἔθος ἐστὶ και καθῆκον θεωρεῖται ἐν Ἡπειρῳ και ἐν ἄλλαις χώραις, ἵνα οἱ παρόντες λέγωσι πρὸς τὸν πταρνούμενον, «γεγὼ σου»· οἱ πρόγονοι ἡμῶν ἐπεφώνουν «Ζεῦ, σῶσον». Τὸ δὲ «γεγὼ σου κι' ἀλήθειαν λέγω» = εἰς υἱείαν σου ἔστω ὁ πταρμός σου και ἀλήθειαν λέγω· διότι και ὁ πταρμός σου αὐτός ἐπιβεβαίωσι τὴν ἀλήθειαν τῶν λόγων μου.

2) Τὸ τετραποδίζεσθαι ἐν Ἡπειρῳ λέγεται μπουσουλᾶν (=βουσουλᾶν;) και φράσις «μπουσουλᾶ τὸ παιδί, κάποιος θὰ ἔλθῃ ἢ κάνα γράμμα θὰ λάβωμεν».

3) Φράσις ἐπὶ τούτῳ ἐν Ζαγορίῳ «μὴ χύνης νίψιμον τοῦ παιδιοῦ σου, διότι τὸ πιάνουν αἱ κατάραι σου».

τι τῆς διαβαινούσης τροφῆς ἢ τοῦ ποτοῦ πίπτει εἰς τὸν λάρυγγα, ὅπερ ὅμως ἐξωθεῖται πάλιν διὰ τοῦ διεγειρομένου βηχός.

24. Μὴ ἐγκατάλειπε τὸν τελευταῖον βλωμόν σου, ἵνα μὴ και ἡ τύχη σ' ἐγκαταλείπῃ, ἢ ἵνα μὴ ἕτεροι μάθωσι τὰ μυστικά σου¹.

25. Μὴ τρώγε ἀναγινώσκων ἢ γράφων, ἵνα μὴ φάγῃς (=ἀπομάθῃς) τὰ γράμματα· (καιρὸς παντὶ πράγματι).

26. Μὴ ἐγκαταλείπῃς ἀνεστραμμένα τὰ πέδιλά σου, ἵνα μὴ ἀποθῆνῃς.

27. Ἐάν τὰ πέδιλα τοῦ ἐξυπολυομένου συμπέσωσι τὸ ἐν ἐπὶ τοῦ ἄλλου, προμηνύουσι ταχείαν ἀναχώρησιν.

28. Ἐάν ἀφαιρέσῃς τὴν ἐπὶ τοῦ ἐμπυριβήτου (τῆς πυρωστίας) χύτραν, μὴ ἐγκατάλειπε μόνον τὸν ἐμπυριβήτην, διότι βραδύνει νὰ ἐπανεέλθῃ ὁ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ οἰκείος².

29. Ἐάν ἀφέλῃς δοχεῖόν τι ἐκ τῆς ἀθρακιᾶς, χάλασον εὐθὺς τὰ ἴχνη αὐτοῦ, ἵνα μὴ λησται καθ' ὁδὸν συλλάβῃσι τὸν ἐκ τοῦ ταξιδίου ἐπανερχόμενον οἰκείόν σου.

30. Ἐάν τὸ ζῶον τοῦ ταξειδεύοντος ἀποπατήσῃ καθ' ἣν στίμην ἀναχωρεῖ ἐκ τῆς οἰκίας του, σημεῖον ταχείας ἐπανόδου.

31. Ἀράχνη νήθει ἢ διέρχεται τοίχον παρακείμενον· προμηνύει ἐπάνοδον τοῦ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ οἰκείου ἢ παραλαβὴν ἐπιστολῆς αὐτοῦ ἢ και συγγενούς ἢ φίλου ἐπίσκεψιν.

32. Μὴ νίπτου τὸ πρόσωπον εἰς πολὺ παρελθούσαν μετὰ μεσημβρίαν ὥραν, μάλιστα μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, διότι προκαλεῖ τὸν θάνατον τῶν γονέων σου· (τρώγεις τοὺς γονεῖς σου, κοινῶς).

33. Ἐλύθησαν τὰ βρακοπόδιά σου· σημεῖον ὅτι ἡ σύζυγός σου ἢ ἡ ἐρωμένη σου σ' ἐνθυμεῖται. (Κωνσταντ/πολις).

34. Μὴ πίνῃς ἐξ ὕδατος ἀσκεποῦς διατελέσαντος καθ' ὅλην τὴν νύκτα, διότι εὔρεν αὐτὸ ὁ διάβολος και ἐπλυνε τοὺς πόδας του.

35. Ἐν πλείσταις χώραις τῆς Τουρκίας και τῆς Ἑλλάδος ὑπάρχει πρόληψις, ὅτι κατά τὰς

1) Μὴ ἀφῆνης τὴν χαιψιάν σου, νὰ μὴ σ' ἀφήσῃ ἡ τύχη σου, ἢ νὰ μὴ σ' ἀφήσῃ ὁ ἄνδρας σου, λέγουσιν ἐν Ἡπειρῳ. — Μὴ ἀφῆνης τὴν βουκάν σου, νὰ μὴ μάθωσιν ἄλλοι τὰ μυστικά σου, λέγουσιν ἐν Κωνσταντινουπόλει· ἢ ἄς φάγω ἐγὼ τὴν τελευταίαν βουκάν σου, λέγει ἡ μήτηρ πρὸς τὴν θυγατέρα, νὰ μὴ τὴν φάγῃ ἄλλος και μάθῃ τὰ μυστικά σου.

2) Διὸ δὲ πρὸς στιγμὴν ἀφέλῃ τὴν χύτραν, εὐθὺς δαυλὸν τινα τίθεισιν ἐπὶ τοῦ ἐμπυριβήτου.

πρώτας ἐξ ἡμέρας τοῦ Αὐγούστου (τὰ κυνικά καύματα) δὲν πρέπει νὰ πλύνῃ τις ἐνδύματα, διότι κόπτονται και ἀφνίζονται ἀπὸ τὰς ἀρῆμας. Οὐδὲ οἱ ἄνθρωποι νὰ λαμβάνωσι λουτρά, διότι σχηματίζονται ἐπὶ τοῦ σώματός των φολίδες.

Ἀνάλογον ἄλλην δεισιδαιμονίαν εἶχον οἱ ἀρχαῖοι τὴν περὶ τῆς Ἀστροβλησίας ἢ Ἀστροβολίας, πάλους, ὅπερ κατὰ τὰ κυνικά λεγόμενα καύματα (μετὰ τὰς 20 Ἰουλίου) τοὺς μὲν ἀνθρώπους και μάλιστα τὰ παιδιά ἐθανάτωνε, τὰ δὲ φυτὰ ἐμάραινε.

36. Κάθησαι εἰς τὸ κατώφλιον τῆς θύρας, ἵνα τελεσφορῶσιν αἱ περὶ ἀρραβῶνος θυγατρὸς ἢ συγγενούς διαπραγματεύσεις. (Κων/πολις).

37. Ἡμέραι τινὲς τῆς ἐβδομάδος, ὡς τὸ Σάββατον και μάλιστα ἡ Τρίτη, ἐν πλείστοις μέρεσι θεωροῦνται ἀποφράδες· ἢ δ' ἐν τινι τούτων ἑναρξίς ἐπιχειρήσεως ἢ ἡ εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν ἀναχώρησις δὲν ἔθελεν ἔχει καλὴν ἔκβασιν.

Και παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἦσαν ἀποφράδες ἡμέραι, καθ' ἃς δὲν ἐνηργούοντο δημόσια ἢ ἰδιωτικά σπουδαῖα ὑποθέσεις. Τοιαῦται ἐθεωροῦντο αἱ τρεῖς πρὸ τῆς τελευταίας ἡμέρας ἐκάστου μηνός και μάλιστα ἡ ἡμέρα (25 Ὀκτωβρίου), καθ' ἣν ἐορτάζοντο τὰ Πλυτήρια. «Ὅθεν ἐν ταῖς μάλιστα τῶν ἀποφράδων τὴν ἡμέραν ταύτην ἀπρακτοὶ Ἀθηναῖοι νομιζουσιν» (Πλουτάρ. Ἄλλικ. 34). Τοιοῦτόν τι ἐννοεῖ και ὁ ἀστειὸς Λουκιανός λέγων ἐν τῷ ἐνυπνίῳ του «ἄμα τε οὖν ἐδόκει ἐπιτήδειος ἡμέρα τέχνης ἐνέρχεται».

38. Καλὸν χερικὸν και καλὸν ποδαρικὸν· γενικὴ δεισιδαιμονία ἐπικρατεῖ εἰς πλείστα μέρη, ὅτι ὁ πρῶτος καθ' ἐκάστην εἰς ἐμπορικὸν τι κατάστημα ἀγοράζων τι πρέπει νὰ ἔχῃ καλὸν χερικὸν ἢ καλὸν ποδαρικὸν, ἢ χεῖρ του ἦγουν ἢ ὁ ποὺς του πρέπει νὰ ἦναι τυχερός, ὥστε νὰ προσέλθῃσι και ἄλλοι πολλοὶ ἀγορασταί· ἢ δεισιδαιμονία αὕτη ἐπεκτείνεται και εἰς ἄλλα πλείστα, διότι και ὁ ὑπηρέτης, τὸν ὅποσον παραλαμβάνει τις ἐν τῇ οἰκίᾳ του και ἡ ὑπηρέτρια, πρέπει νὰ ἔχῃσι καλὸν ποδαρικὸν. Και ἡ νύμφη αὕτη (ἐν Ἡπειρῳ τοὐλάχιστον) ἢ νεωστὶ ἐλθούσα εἰς τὴν πενθερικὴν οἰκίαν τρέμει ἀπὸ φόβον μὴ κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τοῦ γάμου τῆς συμβῇ ἀπευκαταῖόν τι, και θεωρηθῇ παρὰ τῆς πενθερᾶς ὡς κακὸν ποδαρικὸν ἔχουσα· και ἵππον ἂν ἀγοράσῃ ὁ χωρικός και ἡμίονον ἢ ὄνον, ἀξίσι, ὅπως οἱ φίλοι τὸν εὐχρηθῶσιν, ἵνα τὸ ζῶον ἔχῃ καλὸν ποδαρικὸν εἰς τὴν οἰκίαν του.

Ἡ πλάνη αὕτη ἐκυρίευσε και τοὺς προγόνους ἡμῶν, ὡς τοῦτο μαρτυρεῖ ὁ κωμικός λέγων.

Ἐσπέν θ' ὄμν' Ἀμμων, Διόφορ, Δωδαίη, Φεῖτος Ἀπόλλων.
Ἐλθέντες γὰρ πρῶτον ἐπ' ὄρνις, οὔτω πρὸς ἅπαντα τρίπαιθε,
πρὸς τ' Ἰμφορίας, καὶ πρὸς βιότου κτήσιν, καὶ πρὸς γάμον [ἀνδρός.

Ἄρην τε νομίζετε πάνθ' ὅσα περ περὶ μαντείας διακρίνει.
Φήμη γ' ὄμν' ὄρνις ἱερέ, παρμέν τ' ὄρνιθα καλιῖτε,
Ἐμβέλοιν, ὄρνιν' φωνήν, ὄρνιν' θιράκοντ' ὄρνιν' ἕνον ἄρνιν,
Ἄρ' οὐ φανερῶς ἡμεῖς ὄμν' ἱερέ μαντίων Ἀπόλλων;
(Ἀριστοφ. Ὀρνιθ. 715-721).

Ἡ αὐτὴ δεισιδαιμονία ἐκυρίευσεν καὶ τοὺς Ἑβραίους· πρὶν ἐμβῶ εἰς τὸν οἶκόν σου, λέγει πρὸς τὸν Αἰθῖον ὁ Ἰακώβ, τὰ ὑπάρχοντά σου ἦσαν ὀλίγα, καὶ τῶρα ἠΰξησαν καὶ σ' εὐλόγησεν ὁ Θεὸς διὰ τὸ ποδαρικόν μου. «Μικρὰ γάρ ἦν ἡ ὄσα σοι ἐναντίον ἐμοῦ· καὶ ἠΰξήθη εἰς πληθῆος καὶ εὐλόγησέ σε κύριος ὁ Θεὸς ἐπὶ τῷ ποδί μου» (Γενεσ. Α. 30).

Ὅτι δὲ καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἐπίστευον καλὸν καὶ κακὸν ποδαρικόν, φαίνεται ἀπὸ τὸν Αἰπυλίου (Μεταμορφ. ζ' σελ. 127) «Pessimo pede domum nostram accedit=χειριστῶ ποδί εἰς τὸν ἡμέτερον οἶκον εἰσέφηρσε». Τοιοῦτον καὶ τὸ Dextro pede=δεξιῶ ποδί τοῦ Πετρωνίου (Σκυρικ. κεφ. Α').

Ἐνταῦθα ἀνακτέον καὶ τὴν πρόληψιν, καὶ ἴσως ἐν Ζαγορίῳ τῆς Ἠπείρου, τὸ πρῶτον εἰσερχομένη εἰς τὴν νέαν κατοικίαν της, ἢ νόμφη ὀφείλει νὰ πατήσῃ ἐπὶ τοῦ βουλοῦ τῆς Θύρας διὰ τοῦ δεξιῦ ποδός, ὅπως ὁ γάμος αὐτῆς ἔχη καλήν ἐκβασίν· ἐκ τούτου καὶ ἡ παροιμία, μὴ μὲ τὸ δεξιὸν καὶ μὲ τὸ λευκὸν, μὴ μὲ τὸ λευκὸν ἐπι τῶν προσκαιρίων καὶ κατὰ τύπον ποιοῦντων τι καὶ ἀδιαφοροῦντων περὶ τοῦ ἀποτελέματος, καὶ προσελθοῦσα ἐκ τούτου νέας τις μέλλων νὰ μεταβῇ εἰς τὴν πενθερικὴν οἰκίαν ὡς ἐσώγαμβρος, γενομένης ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς ἱεροτελεστίας τοῦ γάμου, ἀπὸ μικροφιλοτιμίαν ἠθέλησε νὰ παραλάβῃ τὴν νόμφην εἰς τὴν πατρικὴν του οἰκίαν ἐπὶ τινὰς ἡμέρας. Ἀφικομένης δὲ τῆς γαμικῆς συνοδίᾳ πρὸ τῆς ἀυλείου θύρας τῆς τοῦ γαμβροῦ οἰκίας, οἱ συγγενεῖς αὐτοῦ συνελθούσαν κατὰ τὴν συνήθειαν τὴν νόμφην ἵνα πρῶτον διὰ τοῦ δεξιῦ ποδός πατήσῃ ἐπὶ τοῦ βήλου τῆς θύρας¹. Ἡ δὲ νόμφη γινώσκουσα ἐκ τῶν προτέρων, ὅτι δὲν θὰ μείνῃ διαρκῶς ἐν τῇ

1) Διὰ τὴν δεισιδαιμονίαν ταύτην παρὰ τοῖς ἄρχαίσις, αἱ φέρουσαι εἰς νανὸν βαθμίδες ἦσαν περιττοῦ ἀριθμοῦ, ἵνα δὲ εἰσερχόμενος θέτων τὸν δεξιὸν πόδα εἰς τὴν κατωτάτην βαθμίδα θέσῃ πάλιν ἀναβαῖν ἐν δεξιὸν ἐπὶ τοῦ βήλου τῆς θύρας τοῦ ναοῦ. (Ἰδὲ Αἰξ. Ἀρχαιολ. W. Smith, μεταφρ. Δ. Πανταζή, σελ. 417 α').

πενθερικῆ οἰκίᾳ ἀνεβόησε, μὲ τὸ δεξιὸν καὶ μὲ τὸ λευκὸν, μὴ τὴν θὰ κάμω τὸ πᾶν¹.

39. Ὅταν συμβῇ θάνατος, ἐπὶ ἔντος δὲν ἐπιτρέπεται, ἵνα ὄρνις ἐπιφύσῃ, ἵνα μὴ καὶ ὁ θάνατος ἐπιφύσῃς ἐπιφέρει καὶ ἄλλους εἰς τὴν οἰκογένειαν.

40. Ὅρνις ἐκτὸς τῆς οἰκίας κυλινοῦμαισθα καὶ πλήρης χορὸς καὶ κωνίας γενομένη, ἐάν ἐλθῇ καὶ τινεσθῇ ἐν τῇ αὐλή, εἴσοδον προαγγέλλει πλούτου, ἢ ἐπιπόδον τοῦ ἐν τῇ ἀλλοδαπῆ οἰκίᾳ μετὰ πολλῶν χρημάτων καὶ πραγμάτων.

41. Ὅρνις ἐν καιρῷ θέρους κατακεκλιμένη ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ἀπθάνειαν προαγγέλλει τῇ οἰκογενίᾳ, εἰς ἣν ἀνήκει.

42. Ἐάν δοκὸς τῆς στέγης τῆς οἰκίας τρίζη, τὸν θάνατον τοῦ οἰκοδεσπότου προμηνύει.

43. Λίθος ἢ κέρκρος ἐάν ἐκ τῆς στέγης τῆς οἰκίας καταπέσῃ ἐπὶ τῆς ὀροφῆς τῶν δωματίων, προαγγέλλει παραλαβὴν ἐπιστολῆς τοῦ ἐν τῇ ἀλλοδαπῆ οἰκίᾳ. (Πρὸβλ. ἐνταῦθα 16, 19, 31).

44. Ἀπαισίος θεωρεῖται ἐν Κων/πόλει ὁ 13 ἀριθμὸς τῶν δαιτυμόνων ἐν τῇ αὐτῇ τραπέζῃ· διὰ τοῦτο πολλὰκις παῖς τις ἐσθίει ἰδιαιτέρως. Ἡ δεισιδαιμονία αὕτη προήλθεν ἐκ Δύσεως, ἔνθα λίαν παρατηρεῖται, καὶ μάλιστα μεταξὺ τῆς ὑψηλοτέρας κοινωνίας. Ἀνάγουσι δὲ τὴν ἀρχὴν αὐτῆς εἰς τὸν μυστικὸν δαίτηνον τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ἐν ἐκείνῳ ἐκ τῶν δεκατριῶν δαιτυμόνων εἰς (ὁ Χριστὸς) ἀπέθανε, πρόληψις ἐπικρατεῖ ὅτι, ἐν τῇ αὐτῇ τραπέζῃ παρακαθῆσθαι δέκα καὶ τρεῖς, εἰς αὐτῶν (καὶ μάλιστα ὁ φοβούμενος) ἐντὸς ἐνὸς ἔτους θ' ἀπέλθῃ εἰς τὴν ἀλλήν ζωήν.

45. Ἐν Ἠπείρῳ βαπτίζουσι πολλὰκις τὰ μὲν θῆλα τέκνα κατὰ σάββατον, ἵνα τελειώσασθαι καὶ γεννηθῶσιν ἄρρενα, ἐπειδὴ καὶ τὸ σάββατον τελευταῖα τῆς ἐβδομάδος ἡμέρα ἐστὶ· τὰ δὲ ἄρρενα κατὰ δευτέραν, ἵνα δευτερώσωσιν.

Ἐπίσης ὑπάρχει πρόληψις ἐν Ἠπείρῳ, ὅτι τὸ ὄνομα τῶν τέκνων ἔχει ἐπιρροήν τινα ἐπ' αὐτῶν. Διὸ αἱ μητέρες αἱ γεννώσασθαι δύο, τρεῖς ἢ καὶ περισσοτέρας κατὰ συνέχειαν θυγατέρας, ὀνομάζουσι τὴν τελευταῖαν Σταμάτων, ἵνα σταματήσωσιν αἱ θυγατέρες, ἢ Διόχων ἐν ἀπο-

1) = Ἀδιάφορον ἀν πατήσω διὰ τοῦ δεξιῦ ἢ τοῦ ἀριστεροῦ ποδός· διότι δὲν θ' ἀναμείνω τὴν καλήν ἢ κακήν ἐκβασίν, ἀλλὰ ταχέως ἐγὼ αὐτῇ θὰ ἐκτελέσω τὰς συνεπειὰς τῆς προλήψεως, φεύγουσα ἐκ τῆς οἰκίας ταύτης, οὐχὶ χῆρα ἀλλὰ μετὰ τοῦ συζύγου μου.

διώξῃ τὰς μελλούσας καὶ γεννηθῶσιν ἄρρενα· καὶ πάλιν οἱ γονεῖς, τῶν ὁποῖων δὲν ζῶσι τὰ τέκνα, καλοῦσιν ἐν τῶν τελευταίων Ζωῖταν ἢ Ζωήν, Πολύχρονον, Ζῆσον ἢ Στέριον. Διὸ καὶ τὸ πρὸς τοὺς τοιαῦτα ὀνόματα φέροντας Ἠπειρώτας λογοπαίγνιον·

Δέν μου τῶβγαλες, τὸ παιδί, Ζῆσον γιὰ νὰ ζήσῃ, καὶ Στέριον νὰ στερευόσῃ, μούν τῶβγαλες Μουσχάλην καὶ μου χάλασες τὸ παιδί καὶ πάει!.

Καὶ ἐν Κων/πόλει αἱ ἐγκυμονοῦσαι ἐορτάζουσι τὸν ἄγιον Ἐλευθέριον (15 Δεκεμβρ.), ἵνα αὐτὰς ἐλευθερώσῃ αἰσίως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

ΠΑΙΔΙΑ ΤΩΝ ΝΕΩΤΕΡΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ.

Ἡ μελέτη τῶν παιδιῶν τῶν νῦν Ἑλλήνων οὐ μόνον εἰς σπουδαῖα συμπεράσματα φέρει ἡμᾶς περὶ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἐνότητος, τὴν ὑποίαν τοσοῦτοι αἰῶνες καὶ τοσαῦται χαλεπαὶ πολιτικαὶ λαίλαπες δὲν διέσπασαν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐλληνικὴν εὐφυΐαν ἀνευρίσκουσα πλούσιον ἀμητὸν συγκομίζει τῆς πρὸς τὰ πάτρια ἀποβλέπουσιν.

Ἡ ἡμετέρα συλλογὴ περιέχει παιδιὰς τὰς μὲν κοινὰς, τὰς δ' ἐν Ἠπείρῳ ἢ ἐν Κων/πόλει ἰδιαζούσας, ὡς ἐν ἐκάστη αὐτῶν γίνεται δῆλον. Ἡ κατὰ τάξιν αὐτῶν ἐγένετο κατ' ἀλφάβητον. Ὑποδεικνύεται δὲ καὶ ἡ εἰς εἶδη ἢ γένη διαίρεσις (πρὸβλ. σημ. σελ. 130 καὶ 131 καὶ ἄλλα). Δυστυχῶς καὶ μετὰ συστολῆς ὁμολογῶ, ὅτι ἐν μέσῃ Κωνσ/πόλει δὲν ἠδυνῆθη νὰ εὑρω τὸν περὶ παιδιῶν λόγον τοῦ ἡδῆ ἀτυχοῦς Κ. Γ. Παπασλωιώτου. Μὴ θέλων ὁμως, ὅπως ὅλως γυμνὸν παρουσιάσω τὸ ἄλλως πολλῆς ἐπέξεργασίας χρῆζον ταπεινὸν μου τούτο ἔργον, παρέβαλον αὐτὸ ἐνισχυτὸ πρὸς τὰρχαῖα εὐελπιστῶν, ὅτι εὐμενεῖς ἔσονται οἱ Ἕλληνοδῆκαι.

Α.

Ἄετις.

Κωνσταντινούπολις.

Οἱ παίζοντες² καθήμενοι κύκλῳ προβάλλουσι ἀμφοτέρους τοὺς πόδας· ἀνιστόμενος δὲ τις

1) Πλειὸν περὶ τούτων ἴδε προδημοσιευθεῖσαν συλλογὴν ἐν τοῖς εἰς Ω κυρίοις ὀνόμασι καὶ ἐν τοῖς νεωτέραις λογοπαίγνιοις (λογοπ. 7), καὶ τὰς σημειώσεις.

2) Ἄνδρες, γυναῖκες, παῖδες, παρθένοι ἢ καὶ ἀναμίξ.

αὐτῶν καὶ ἕκαστον τῶν ποδῶν τῶν παίζόντων ἐγγίζων κατὰ διαδοχὴν, λέγει ἀνά μιαν λέξιν τοῦ ἕσματος τούτου ἢ μᾶλλον ἀνὰ ἓνα τροχάιον.

Ἰσίμπει, τσίμπει τὸν ἀετό(ν),
τὸν ἀετὸν τὸ(ν) σταυραετό(ν).

ἴπαρν' ἢ πάππια τὸ κοντάρι
καὶ κτυπᾷ τὸν καβαλάρη(ν).
ἔβγα σύ, κουταὸ ποδάρι,
νὰ ἴμπω γὰ τὸ παλληκάρι.

Ὁ δὲ ποῖς, εἰς ὄντινα καταλήξῃ ὁ τελευταῖος τροχάιος ἀποσύρεται ἐκ τοῦ μέσου· τὸ ἕσμα ἐπαναλαμβάνεται, ἕως ὅτου ἅπαντες ἀποσύρωσι τοὺς πόδας, ἐπὶ δὲ τοῦ τελευταίου ποδός ἄρπεται μεταξὺ τούτου καὶ τῆς ἑνὸς καὶ οὗτω προκαλεῖται γέλως.

Β.

Ἄλογον (= Ἰκκος).

Κάλυμνος ἐπιβαίνων.

Κοινοτάτη παιδιὰ τῶν μικρῶν παιδιῶν, οἵτινες περιβαίνοντες ῥέθρον ἢ κάλυμνον, ὡς ἵππον, τρέχουσι· ταύτην ἐπαίξε καὶ Ἀγησίλαος ὁ βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων, ὡς ἱστορεῖ ὁ Πλούταρχος λέγων περὶ τῆς φιλοτεχνίας αὐτοῦ καὶ τῶδε· «ἦν δὲ καὶ φιλάτεκος ὁ Ἀγησίλαος· ἠδιαφερόντως, καὶ περὶ ἐκείνου τὸ τῆς παιδιᾶς ἠλέγουσεν, ὅτι μικροῖς τοῖς παιδίοις οὔσι κάλυμνον περιβεβηκώς, ὡς περὶ ἵππον, οἶκοι συνέπαίζον. Ὁφθαλμοὶ δὲ ὑπό τινος τῶν φίλων, παρκαλεῖται μηδενὶ φράσαι, πρὶν ἂν καὶ αὐτὸς παύτῃ παιδίῳ γένηται». (Πλουτ. Β. Ἀγησ. 25).

Γ.

Ἄναψις.

Ἐφετίνδα ἢ Φαινίνδα.

Ἠπείρος.

Ἡ Ἄναψις παίζεται διὰ μιᾶς συνήθως ἢ καὶ πλειόνων σφαιρῶν ὑπὸ πολλῶν παιδῶν, ὃν ἕκαστος ῥίπτει τὴν σφαῖραν πρὸς τινὰ, ἐνῶ προσπαεῖται ὅτι μέλλει νὰ ῥίψῃ αὐτὴν πρὸς ἄλλον· ἐκ δὲ τῆς ταχύτητος, μεθ' ἧς παίζεται, ἐκλήθη Ἄναψις, ἐπειδὴ, ὡς νημιζῶ, οἱ παίζοντες οἰοῦν ἀνάπτουσι ἰδρῶτι πολλῶν περαιομένων. Ἡ παιδιὰ αὕτη παρὰ τοῖς προγόνοις ἡμῶν ἔκαλετο Ἐφετίνδα ἢ Φαινίνδα καὶ ἐπαίξετο, ὡς ἡ ἐν Ἠπείρῳ Ἄναψις. (Πρὸβλ. Πολυδ. Θ. 105, Ἔτυμολ. μέγ. ἐν λέξ. Φεννίς, Ἀθην. Α. 15).

4.

Ἀνδρέλα¹.

Ἡπειρος.

Στέλεχος δένδρου ἔχον τρεῖς συνήθως ἢ καὶ τέσσαρες κλώνους κατασκευάζεται ὡς ἀνδρείκελον ἢ τρίπους καὶ καλεῖται Ἀνδρέλα, ὡς καὶ ἡ δι' αὐτοῦ παιδιὰ· ἐκ δὲ τῶν παιζόντων παιδῶν ἢ ἀνδρῶν ἢ καὶ ἀναμίζε, διὰ κλήρου προσδιορίζεται ὁ φύλαξ τῆς ἐν ὠρισμένῳ κύκλῳ τιθεμένης Ἀνδρέλας· ἀπὸ γρομμῆς δὲ ὠρισμένης, ἢ λίθων εἰς ἀπύστασιν βημάτων τινῶν ἀπὸ τοῦ Ἀνδρείκελου κειμένων καὶ σημαδίου καλουμένων, ἕκαστος τῶν παιζόντων, κατὰ διαδοχὴν, σφύρει κατ' αὐτοῦ ῥόπαλον ὡσεὶ πηχυαῖον, περιώμενος, ὅπως ὕσον μακρὰν ἐκσφενδονίσῃ τὸν τρίπουν· συγχρόνως δὲ ὁ τε ἀνατρέφας τὴν Ἀνδρέλαν καὶ οἱ πρὸ αὐτοῦ ἀποτυχόντες (ἂν ὑπάρχωσι τοιοῦτοι) τρέχουσιν, ὅπως ἀναλάβωσι τὰ ῥόπαλα αὐτῶν καὶ ἐπανέλθωσιν εἰς τὸ σημάδιον. Ἐν τούτῳ ὁ φύλαξ τῆς Ἀνδρέλας κρατῶν σφαῖραν ἢ ἐντεριώνην ἀραβοσίτου² πειοῦται, ὅπως ταχέως ἐν τῷ ὠρισμένῳ τόπῳ στήσας τὸ ἀνδρείκελον βάλῃ τινὰ τῶν δραμῶντων, πρὶν ἢ ἐπανέλθωσιν εἰς τὸ σημάδιον· ὁ δὲ διὰ τῆς σφαίρας ἢ τῆς ἐντεριώνης τοῦ ἀραβοσίτου βληθεὶς ἀντικαθιστᾷ τὸν φύλακα. Ἐὰν δὲ πάντες οἱ παιζόντες ἀποτύχωσιν, ὅπως μακρὰν διὰ τῶν ῥοπαλῶν ἐκσφενδονίσωσι τὸ Ἀνδρείκελον, τότε ὁμοῦσι τινες τῶν τολμηροτέρων καὶ ἀναλαμβάνουσι τὰ ῥόπαλα προσέχοντες, ὅπως ὁ φύλαξ ἀποτύχη.

5.

Ἐκουθίτσα (= Ἐκουθίσκι³).

Ἡπειρος.

Ἐντὸς παραλληλογράμμου διὰ καθέτων πλακῶν ἐκ τῶν τριῶν πλευρῶν περιπερραγμένου

1) Προφέρεται κοινῶς ἐν Ζαγορίῳ Ἀντρέλα· ἔγραψα δὲ Ἀνδρέλα, διότι λέγομεν κοινῶς, ἀντρας ἀντὶ ἀνδρας, ἀντρεωμένος — ἀνδρειωμένος, ἄπαντρεῖα — ὑπανδρεία, ἀντραδέρφη — ἀνδραδέλφη, καὶ ἐν γένει ἅλα τὰ ἐκ τοῦ ἀνήρ παράγωγα ἢ σύνθετα προφέρομεν διὰ τ καὶ οὐχὶ δ· οὕτω δὲ καὶ δέντρον ἀντὶ δένδρον καὶ ἔντεκα ἀντὶ ἔνδεκα κτλ.
2) Ὁ γεγυμνωμένος ἀπὸ τῶν σπόρων κωνοειδῆς στάχυς τοῦ ἀραβοσίτου λέγεται ἐν Ἡπείρῳ σούγαλον (= ἐσόγαλον).
3) Γκοῦθα ἐν Ἡπείρῳ λέγεται πᾶν κοίλωμα καὶ ὁ τάφος αὐτός· ἐν δὲ τῇ πρώτῃ ἡμῶν Συλλογῇ

ἀνορύττονται μικρὰ κοιλώματα τσαῦτα, ὅσοι οἱ εἰς τὴν παιδιὰν ταύτην λαμβάνοντες μέρος· διὰ κλήρου δὲ προσδιορίζεται τὸ κοίλωμα ἐκαστου· καὶ ἐξ ἀποστάσεως τριῶν ἢ τεσσάρων βημάτων ρίπτει τις σφαῖραν πρὸς τὰ κοιλώματα· ἐκεῖνος δέ, εἰς οὗ τὸ κοίλωμα ἂν μείνῃ ἢ σφαῖρα, τρέχει καὶ ἀρπάσας αὐτὴν βάλλει τὸν τυχόντα· καὶ ἂν μὲν τύχη αὐτοῦ, τίθωσιν ἐντὸς τοῦ κοιλώματος τοῦ βληθέντος λιθίδιον· ἂν δ' ἀποτύχη ἢ ἂν βάλῃ αὐτὸν κατὰ ξηρόν, ὡς κοινῶς λέγεται, οἶον κεφαλὴν, χειρας κάτω τοῦ ἀγκῶνος ἢ πόδας κάτω τῶν γονάτων, ἢ καὶ ἂν ὁ βληθεὶς δεχθῇ καὶ κρατήσῃ τὴν σφαῖραν, τότε τίθεται λιθίδιον εἰς τοῦ βλλόντος τὸ κοίλωμα. Οὕτως ἐξακολουθεῖ ἡ παιδιὰ, μέχρις οὗ συναθροισθῶσι δυοκαίδεκα λιθίδια ἐν τινι τῶν κοιλωμάτων· καὶ ἂν μὲν ἀπ' ἀρχῆς οἱ παιζόντες συμφώνησαν μεθ' ἱππασίας¹, ὁ ἠττηθεὶς φέρεי ἐπ' ὤμων ἕκαστον τῶν συμπαικτόρων εἰς ὠρισμένην ἀπόστασιν· ἂν δ' ἀπλῶς μετὰ σύγματος², τότε τίθεται περὶ τὰ ὦτα τοῦ ἠττηθέντος μικρὸς κλάδος δένδρου, τὸν ὅποιον φέρει ἐπὶ τινὰ μόνον λεπτὰ τῆς ὥρας.

6.

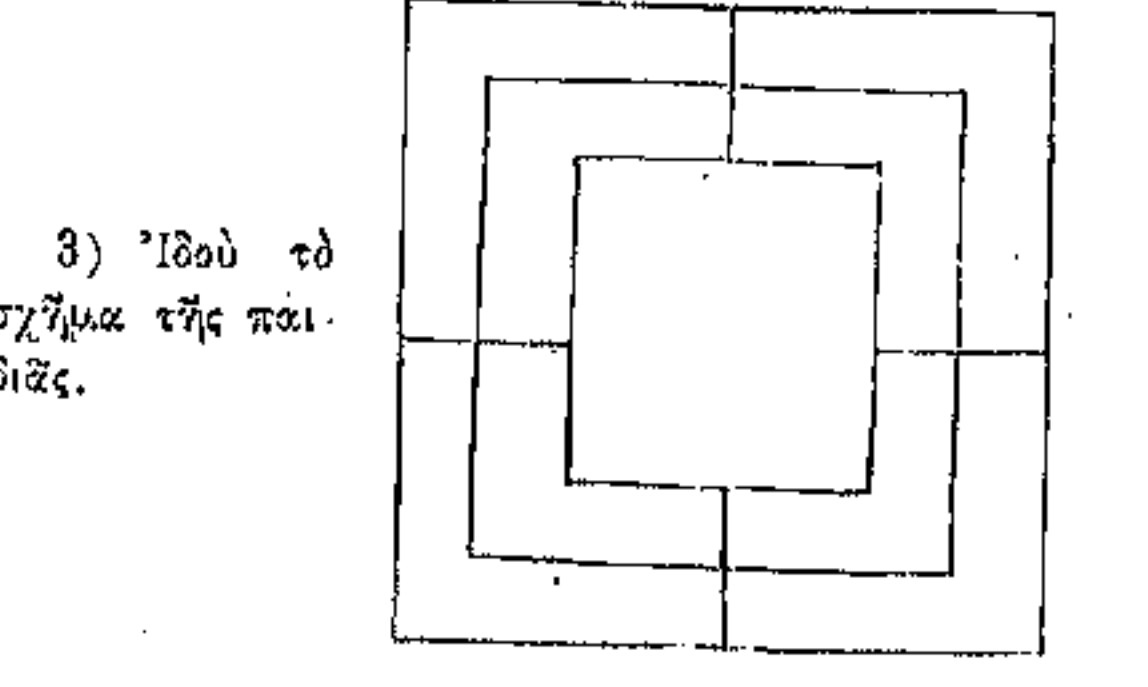
Ἐννεάρα (= ἐννεάς).

Κοινὴ παιδιὰ.

Ἐπὶ πλακῶς ἢ ἐπὶ σανίδος ἐγχαρῶσσονται τρία συγκεντρακὰ τετράγωνα¹. Ἐκ τοῦ μέσου δ' ἐκάστης πλευρᾶς ὑψοῦται κἄθετος τέμνουσα τὰς πλευρὰς τῶν τετραγώνων εἰς δύο ἴσα μέρη· ἐκάτερος τῶν παιζόντων φέρει ἐννεὰ λιθίδια τὰ

Ζώντων Μνημείων (λ. Γκοῦθα) εἶπομεν, ὅτι εἶναι αὐτὴ ἢ λέξις Κύθη = κοίλωμα, ὡς καὶ Κοῦπα = κύπη μετὰ τῆς τραχείας προφορᾶς τοῦ Κ· γκοουβίτσα δὲ πᾶν μικρὸν κοίλωμα, οἷα τὰ ἐν τῇ παιδιᾷ ταύτῃ ἀναφερόμενα· ἐπὶ τῇ βάσει ταύτῃ ἀπετολμήσαμεν νὰ σχηματίσωμεν ὑποκοριστικὸν Κυβίσκη.

1) = Μὲ καθάλαν κοινῶς.
2) = Μὲ σάμαρον ἢ κοινότερον ἔτι τσάμαρον.

τοῦ μὲν διαφέροντα κατὰ τὸ χροῖμα πρὸς τὸ τοῦ ἑτέρου. Ἀρχονται δὲ οἱ παίζοντες ὡς ἐξῆς· θέτουσιν ἀμυδιαίως ἀνὰ μίαν ψῆφον ἐκάτερος, καὶ μετὰ τὴν ὀλοτελῆ κατάρθεισιν ἀπκῶν τῶν ψῆφων, κινουσι πάλιν ἀμυδιαίως τὰς ψῆφους ἀπὸ τοῦ ἐνὸς σημείου πρὸς ἕτερον. Ὁ δὲ κατορθώσας κατὰ τὴν κατάρθεισιν ἢ τὴν κίνησιν τῶν ψῆφων νὰ σχηματίσῃ σειρὰν εὐθείαν ἐκ τριῶν συνεχῶν ψῆφων αὐτῷ ἀνηκόντων ἀφαιρεῖ ἐν λιθίδιον τοῦ ἀντιπάλου· ἐὰν δὲ σχηματίσῃ δίθυρον¹ (δίπορτον), ὥστε ἀνοιγομένης τῆς μιᾶς σειρᾶς νὰ σχηματίζηται ἕτερον, τότε πάντως νικᾷ.

Σημ. Εἰς τὸ εἶδος τοῦτο ἀνάγονται καὶ αἱ παιδιὰ Κρόσα Τριόδα (ἢ ἡ Τριόδα ἢ Τριότα) καὶ ἡ Ντάμπα (Ντάμα)· ταύταις ταῖς παιδιαῖς ἔχει ὁμοιότητά τινα ὁ τῶν ἀρχαίων Γραμμισμὸς ἢ Διαγραμματισμὸς, ἂν καὶ ἐπαίξετο δι' 60 ψῆφων, ἴσως δὲ καὶ οἱ Πεσσοί.

7.

Ζυγὰ ἢ μονὰ.

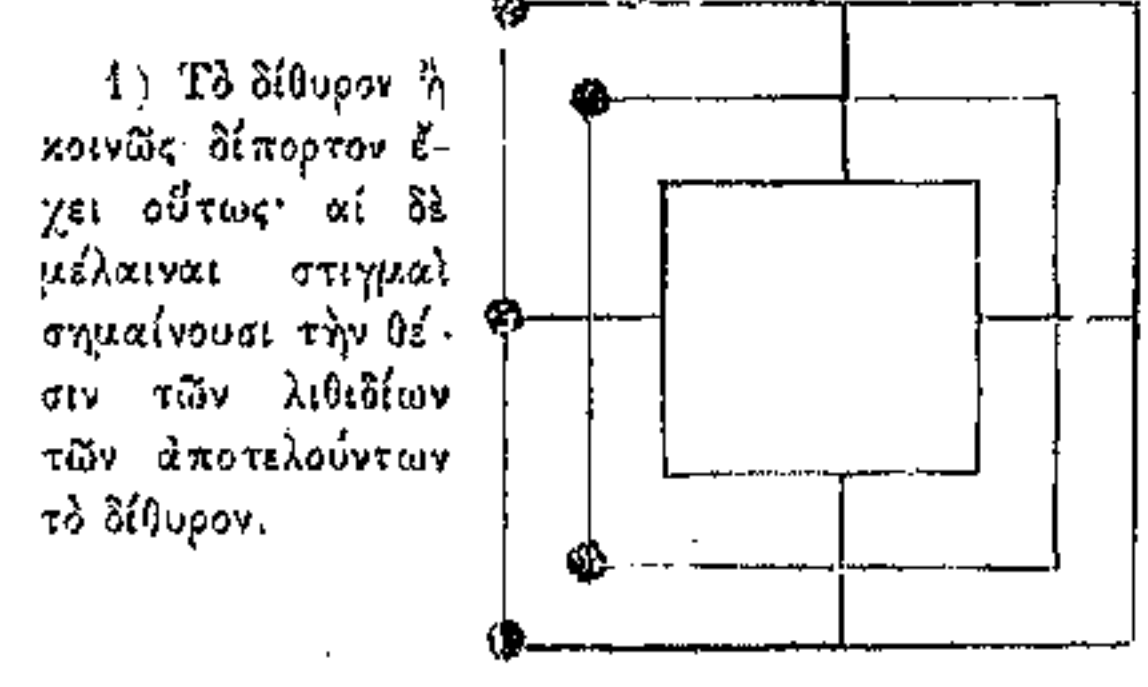
(= Ἀρτιάσειρ, ἀρτιασμός).

Ἡ παιδιὰ αὕτη εἶναι κοινοτάτη, καὶ παίζεται, ὅπως παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐπαίξετο ὁ Ἀρτιασμός. Λαμβάνει τις λεπτοκάρυα, ἐρεθίνθους ἢ ἄλλα πρήγματα ἐν τινι τῶν χειρῶν, καὶ κλείων αὐτὴν ἐρωτᾷ ἄλλον Ζυγὰ ἢ μονὰ (ἔγω γ' ἐ τὸ χέρι μου;) καὶ ἂν μὲν ἐπιτύχη ὁ ἐρωτιώμενος, λαμβάνει αὐτὰ, ἂν δ' ἀποτύχη ἀποτίει ἕτερα τόσα.

8.

Ζύγυρος.

Ἐπὶ τινος λοφίσκου ἢ ὑψώματος ἐκ πετρῶν ἢ ἐπὶ ἐμπεπηγμένου πασσάλου διχαλωτοῦ ἐπιτίθεται δοκὸς ὡσεὶ ζυγὸς ἐν πλάστειγι. Δύο δὲ νεκνίδες ἢ πιθίδες ἀναθαίνουσιν ἕτερος ἐφ' ἑκατέρᾳ ἄκρᾳ τῆς δοκοῦ καὶ μετεωρίζομενοι ζυγοστατοῦσι καὶ ἰσορροποῦσιν· ὁ δὲ δυνάμενος ὅπως μᾶλλον καὶ ἐπὶ πολλὴν ὥραν μετεωρίσῃ τὸν ἀντίπαλον νικᾷ· καὶ δύο δὲ καὶ τρεῖς ἐκκτέρωθεν τῆς δοκοῦ πολλάκις ἀναθαίνουσι.

Σημ. Ἡ παιδιὰ αὕτη ἐστὶ κοινοτάτη καὶ ἐν μὲν Ἡπείρῳ λέγεται Ζύγκυρος (ἀντὶ Ζύγκυρος = μέγας Ζυγὸς με λατινικὴν προφορὰν τοῦ γ), ἐν δὲ τῇ Στερεῶν ἢ Βλλάδι καλεῖται Τράμπα καὶ Τραμπάλι· ἡ παιδιὰ αὕτη ἴσο καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐν μεγάλῃ χρήσει, ἀλλὰ πῶς ἐκαλεῖτο μὲν ἡμῶν ἀγνωστον.

9.

Καβαλαρικὴν.

Δύο παιδιὰ φέρουσι τὸ ὄνομα τοῦτο.
Α'. Καβαλαρικὸν με πῆδημα. (Ἴππας δι' ἄλματος). Διὰ κλήρου προσδιορίζεται ὁ ὀφείλων, ἵνα κατακλύψῃ τὸ σῶμα καὶ ἐπὶ τῶν γονάτων στηρίξῃ τὰς χεῖρας στῆ ἐν τινι τόπῳ ἐπιπέδῳ· τοῦτον ὑπερπηδᾷ ἕκαστος κατὰ σειρὰν στηρίζων ἀμφοτέρᾳ τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ σώματος τοῦ κεκλιμένου καὶ ἀνοίγων ἀμφοτέρᾳ τὰ σκέλη ἐπίσης, σημαῖεται δὲ ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος τοῦ ἄλματος ἐκάστου, ὁ δὲ μὴ δυναθεὶς, ἵνα φθάσῃ τὸν προηγούμενον ἀντικαθιστᾷ τὸν κεκλιμένον.

Β'. Καβαλαρικὸν με τὸ τόπι. (Ἴππας διὰ σφαίρας)· δύο ἀρχηγοὶ λαβόντες ἀνὰ ἓνα ἢ δύο συνεταίρους ἵστανται εἰς ἀπόστασιν 30—40 βημάτων. Ἀφοῦ δὲ τοποθετήσωσιν ἐν τῷ μέσῳ καὶ ὀλίγον πλάγιως τοὺς συνεταίρους τῶν, ἀνερρίπτει τις τῶν ἀρχηγῶν πρὸς τὸν ἀντίπαλον τὴν σφαῖραν, καὶ ἂν οὗτος τὴν δεχθῇ εἰς τὰς χεῖρας, ρίπτει κατὰ τοῦ ἐν τῷ μέσῳ συνεταίρου τοῦ ἀντιπάλου· καὶ ἂν μὲν τὸν κτυπήσῃ ἀναθῆναι ἐπὶ τοῦ κτυπηθέντος ὁ σύντροφος τοῦ κτυπήσαντος· ἂν δ' ἀποτύχη, γίνεται ταύνητιον· ὁ δὲ ἱππεῖων καταθῆναι εὐθὺς, ὅσκις ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ὑπ' αὐτὸν δέχεται τὴν σφαῖραν, καὶ προσέχει ὅπως ἀποφύγῃ τὴν βολήν.

10.

Καρύδια.

Τέσσαρες παιδιὰ γίνονται διὰ τῶν κερυδίων¹, κοινὰ οὖσα ἅπανσι.
Α'. Καρύδια σημημένα. Ἐκαστος τῶν παιζόντων παιδῶν ἵστησι κατὰ γραμμὴν ἀνὰ ἓν ἢ πλείονα κερύδια· εἰς ἀπόστασιν δὲ 15—20 βημάτων ὀρίζεται γρομμῆ, ἢ τίθεται λίθος τις ὡς σημεῖον, ἐξ οὗ ρίπτουσι πρὸς τὰ κέρυα, καὶ καλεῖται σημάδιον· δι' ἀναφωνήσεως δὲ ὀρίζει ἕκαστος τὴν σειρὰν του, καθ' ἣν ὀφείλει νὰ ρίψῃ· ὁ δὲ τελευταῖος καταμπόκος κοινῶς ἐν Ἡπείρῳ καλεῖται, ὡς καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας

1) Ἐν Ζαγορίῳ τὸ κερύδι λέγεται Κάρτα, δταν μὲν ἂνεν πρασίνου φλοιοῦ.

παιδιάς· ἀφοῦ δὲ πάντες ἐκ τοῦ σημαδίου ρίψωσι πρὸς τὴν τῶν καρυδίων γραμμὴν, καὶ λάθωσι τὰ τυχόν ἀνατραπέντα, ἂν τοῦτο προσυμφωνηθῇ, ὁ μᾶλλον τῶν ἄλλων παιδῶν ἀπιωτέρω τῶν ἰσταμένων καρυδίων ὢν πρῶτος κτυπῆ αὐτὰ, καὶ λαμβάνει τ' ἀνατραπέντα. Τὸ δὲ καρύδιον, δι' οὗ βέβηλουσι λέγεται βό-
λος, καὶ πολλὰς προσπαθείας καταβάλλουσι οἱ παῖδες, ὅπως ἔχωσι μεγάλους βύλους· διὸ καὶ ἐκ τῶν καρυδίων ὑπεξικρέσεις πολλὰς ἐπι-
συμβαίνουνσι.

Β'. Καρύδια Τσουτσόλιας (=κατὰ λοφί-
σκους). Ἡ διαφορὰ μετὰ τῆς παιδιᾶς ταύτης καὶ τῆς ἀνωτέρω συνίσταται εἰς τοῦτο· ἀντὶ ἐνὸς καρυδίου ἴσθαι ἕκαστος ἀνὰ τέσσαρα ἢ πλείω σχηματίζων μικρὸν λόφον ἢ πύργον δα-
κτύλους τινὰς ἀπέχοντα τοῦ ὁμοίου.

Γ'. Καρύδια τῶν παρῶν¹. Σχηματίζει τις κύκλον ἔχοντα ἐνὸς περίπου ποδὸς διαμέτρον, καὶ ἐν τῷ κέντρῳ αὐτοῦ ἐμπήγνυσι μικρὸν ξυ-
λῆριον, ἐφ' οὗ τίθεται νόμισμα τι μικρὸν· ἕτε-
ρος δὲ ἐκ συμφωνηθείσης ἀποστάσεως σκοπεύει διὰ καρυδίων· καὶ ἂν διὰ τῆς βοῆς ἐκκρούσῃ τὸ νόμισμα ἐκτὸς τοῦ διαγραφέντος κύκλου, λαμβάνει αὐτὸ καὶ τὸ καρύδιον, δι' οὗ ἐξέ-
κρουσεν αὐτό.

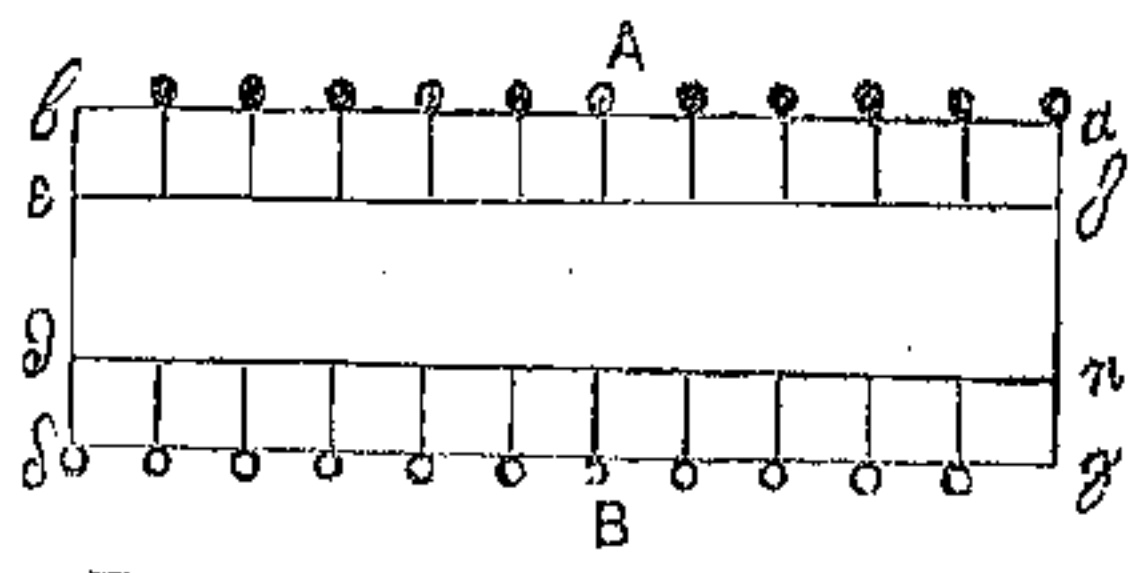
Δ'. Καρύδια τῆν γκοῦθων. Ἀνορύττεται μι-
κρὸν κολίωμα εἰς τὴν γῆν, καὶ παρ' αὐτῷ ἴστα-
ται τις ἕτερος δὲ παῖδες ἐξ ὠρισμένης ἀποστά-
σεως ρίπτουσι ἀνὰ ἓν ἢ πολλὰ ὄμοια καρύδια, καὶ λαμβάνουσι τόσα παρὰ τοῦ φυλάττοντος τὸ κολίωμα, ὅσα πέσωσιν ἐντὸς τούτου· ἀπολ-
λύσαι δὲ τὰ ἐκτὸς αὐτοῦ πεσόντα· ὁμοία παι-
διὰ τῶν ἀρχαίων ἐστὶν ἡ λεγομένη Τρόπι.

11.

Καζόσσα (τό).

Ἠπειρος.

Ἐπὶ πλακὸς ἢ ἐπὶ σανίδος χαράσσεται τὸ σχῆμα τοῦδε·

2) Ἐλαβε τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τοῦ γνωστοῦ παρὰ τοῦ ἐλαχίστου τῶν νῦν ἐν χρῆσει ὀθωμανικῶν νο-
μισμάτων· τίθεται δὲ καὶ ἄλλο νόμισμα π. γ. δε-
κάρα, γρόσιον κτλ.

Δύο δὲ ραβδίξ ζηρὰ 0,15 — 0,20 (γαλλ.
μέτρ.) τὸ μῆκος σχίζονται εἰς τέσσαρα, καὶ
λεπτυνόμενα ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ σχίσματος
κλῆμπτονται ἀκούοντως· καὶ ἔσθθεν μὲν τῆς
καμπῆς πρὸς δίκαισιν φυλάττουσι τὸν φλοιὸν
τοῦ ξύλου, ἔσθθεν δὲ πελακηθέντα εἰς λευκὰ
τὰ ξυλῆρια ταῦτα κλῆσμα λεγόμενα κρούονται
διὰ τῶν χειρῶν ἀνὰ δύο ἢ τρία καὶ ἓν, καὶ
χρησιμεύουσιν ὡς κύβοι· καὶ ἂν μὲν καὶ τὰ
τέσσαρα πέσωσιν ἔχοντα τὸ μέρος τοῦ φλοιοῦ
δηλοῦσιν εἰς (εἰς ἄρην), ἂν δὲ τὸ λευκὸν τέσσαρα
(τεσσάρην)· τρία δὲ λευκὰ δηλοῦσι τρία, καὶ
ἓν λευκὸν μόνον δηλοῖ ἓν ἢ κίσει κοινῶς λε-
γόμενον ἢ ἄσπον. Ἐκῆστη μερὶς ἔχει δώδεκα
ψήφους ἢ λιθίδια ἑτερόχρσα, τιθέμενα ὡς διὰ
τῶν ἐν τῷ σχῆματι ἑτεροχρόων στιγμῶν γί-
νεται δῆλον· μόνον διὰ τοῦ ἐνὸς (μὲ τὸ Κίσει
ἢ μὲ τὸν Ἄσπον) μετακινεῖ ἑκάστη μερὶς ἄ-
παντα τὰ λιθίδια πρὸς τὴν κενὴν θέσιν καὶ
ἀντιστρέφως τῆς ἀντιπέλου· π. γ. ἂν ὁ Α με-
τακινῆ τὰ λιθίδια πρὸς τὸ β, ὁ Β ὁ δὲ μετακι-
νήσῃ τὰ ἰδικὰ του πρὸς τὸ γ· ἀφοῦ μετακι-
νηθῶσι καὶ τὰ 12 λιθίδια, τότε ὁ μὲν Α δι' ἐνὸς
λιθιδίου λαμβάνει τὴν διεύθυνσιν ε ζ ἢ θ, ὁ δὲ
Β τὴν η θ ε ζ, καὶ ἀμφότεροι καταμετροῦσιν
ἐπὶ τῶν γραμμῶν ἅπαντας τοὺς ἀριθμοὺς (καὶ
δύο, καὶ τρία, καὶ τέσσαρα καὶ εἴς), ἐνῶ πρό-
τερον μόνον τὸ ἐν ὑπελόγιζον· φθίσαντες δὲ ὁ
μὲν Α εἰς τὸ θ, ὁ δὲ Β εἰς τὸ ζ ἴστανται μέχρις
οὗ φέρῃ τις τῶν παιζόντων ἓν· καὶ τότε ὁ μὲν
Α διεύθυνει τὸ λιθίδιον πρὸς τὸ δ, ὁ δὲ Β πρὸς
τὸ α· καὶ πάλιν διὰ τοῦ ἐνὸς μόνον ἀφαιρέσει τὰ
λιθίδια τοῦ ἀντιπέλου· ὁ δὲ πρῶτος ἀφαιρέσει
τὰ τοῦ ἄλλου νικῆ.

12.

Κήτσι (= Ἀστράγαλος).

Ἐνεκεν ἐλλείψεως ἀκριβῶν πληροφοριῶν περὶ
τῶν διαφορῶν διὰ τῶν ἀστραγάλων παιδιῶν,
παρλείπω ἐπὶ τοῦ παρόντος τὴν περιγραφὴν
αὐτῶν.

13.

Κοῦκκος ἢ δακτυλίδα.

Οἱ παίζοντες ἔχοντες ἐπὶ κεφαλῆς τὸν ἀρχη-
γὸν κἀθηνται κατὰ σειρὰν. Ὡσεὶ σκηπτούχος
δὲ τις συστρέφει μινδῆλιον καὶ ὡς μᾶστιγα
κρατῶν αὐτὸ φέρει τὸν κοῦκκον, κύκλον τινὰ
δηλ. ἢ ψῆφον ἢ καὶ δακτυλίδιον, καὶ ἀρχό-
μενος ἀπὸ τοῦ πρώτου πειρᾶται ὅπως κρούσῃ
τὸν κοῦκκον ἐν ταῖς συγκρατουμέναις χερσὶ
τῶν παιζόντων· ἀφοῦ δὲ τὸν κρούσῃ ἢ καὶ ὁ

ἴδιος τὸν κρατήσῃ, ἔρχεται πρὸς τὸν κἀθή-
μενον καὶ διὰ τοῦ συνετραμμένου μινδῆλιου
τύπτων τὴν ἀνοικτὴν αὐτοῦ παλῆμην ἐρωτᾷ,
ποῦ τὸν κοῦκκον ἔκρουε· καὶ ἂν μὲν ὁ ἀρχηγὸς
μαντεύσῃ, τύπτεται καὶ ἐκ δευτέρου τὴν παλῆ-
μην, καὶ λαμβάνει τὸ μινδῆλιον καὶ τὸν κοῦκ-
κον· καὶ αὐτὸς μὲν γίνεται σκηπτούχος, ὁ δὲ
τέως τοιοῦτος γίνεται ἀρχηγὸς ἢ κοινῶς μάνα·
ἂν ὅμως ὁ ἀρχηγὸς ἀποτύχῃ, τύπτεται ἐπίσης
καὶ ἐρωτᾶται ὁ ὑπὸ τῆς μάνας ὑποδειχθείς· ὁ
δὲ μαντεύσας γίνεται σκηπτούχος, καὶ ἐπα-
ναλαμβάνεται ἡ παιδιὰ.

14.

Κουκουδάσται.

Ἠπειρος.

Ἡ παιδιὰ αὕτη ἐστὶν αἰνιγματώδης καὶ παί-
ζεται κατὰ τὰς μακρὰς νύκτας τοῦ χειμῶνος,
ἵνα δι' αὐτῆς ἐξασκῶσι τὸν νοῦν τῶν μικρῶν
πρὸς ἀνεύρεσιν τῶν συμβολικῶς περισταμένων
μελῶν οἰκογενείας τινός· καὶ τοὺς μὲν ἐγγύ-
μους καλοῦσι ζευγάρια, τοὺς δὲ ἀγγύμους πε-
τεινάρια μὲν τοὺς ἄρρενας, ποῦλαι δὲ τὰς παρ-
θένους· τοὺς δ' ἐν χρεῖα κουκουδάστου ἢ κου-
κουδάσται· π. γ. Ἡρωτᾷ τις τὸν μικρὸν ποῦ
εἶναι ἕνας κουκουδάστος (ἢ μία κουκουδάστα),
3 ζευγάρια, 6 πετεινάρια καὶ 4 ποῦλαις; = ποῦ
εἶναι 1 ἐν χρεῖα (ἀνὴρ ἢ γυνή), 3 ἀνδρόγυνα,
6 ἄρρενα καὶ 4 θήλας; ὁ παῖς ἀνερευνήσας διὰ
τοῦ νοός ὅλας τὰς οἰκίας τοῦ χωρίου τοῦ ἀπο-
κρίνεται.

15.

Κοκκορίκος καθιστός.

Κωνσταντινουπόλις.

Διὰ κλήρου προσδιορίζεται ἡ Μάνα, καὶ δο-
θέντος σημείου ἐνάρξεως τῆς παιδιᾶς, τρέχει
ὅπως κτυπήσῃ τινὰ τῶν παιζόντων· ἀλλὰ δὲν
δύναται νὰ πράξῃ τοῦτο, ἂν ὁ καταδιωκόμενος
προλαβῶν κἀμψῇ τὸ σῶμα, καὶ δίκην ἀλε-
κτρούνος ἀναφωνήσῃ «κοκκορίκος καθιστός»· ὁ
μὴ πράξας τοῦτο ἂν κτυπηθῇ ὑπὸ τῆς Μάν-
νας, ἀντικαθιστᾷ αὐτήν.

16.

Κοῦνζα (Αἰώρα).

Ἐπὶ σχοινίου ἀπὸ τινος δένδρου ἢ δοκοῦ τῆς
οἰκίας ἀνηρτημένον σχηματίζεται βελούδις τις,
ἐφ' ἧς κἀθηνται κοράσιον ἢ καὶ παῖς ἔχόμενος
τοῦ σχοινίου διὰ τῶν χειρῶν· ἕτερον δὲ κοράσιον
ὀπισθεν ἰσταμένον ὠθεῖ τὴν αἰώραν. Ἡ παι-

διὰ αὕτη συνοδευομένη πολλὰς καὶ ὑπὸ ἡ-
σμῶν ἐστὶ τῶν κοινοτήτων, καὶ παίζεται καὶ
ὑπὸ ἐγγύμων νέων. Τὴν αἰώραν (ἢ αἰώραν) λέ-
γεται, ὅτι ἡ γὰρ πολὺ αἱ ἀρχαῖαι ἀτιθίδες
νεκνίδες, καὶ ὅτι καὶ ἐροτῆ ἦτο αἰώραν καλου-
μένη πρὸς τὴν τῆς Ἠριγόνης, ἧτις ζητοῦσα
τὸν πατέρα τῆς καὶ νεκρὸν αὐτὸν εὔροῦσα ἐκρε-
μάσθη ὑπὸ λύπης. (Ἀπολ. 3. 14. 5. Ἔτομολ.
μέγα λ. αἰώρα καὶ ἑὐδαίπνος).

17.

Κουταλάκια (τό).

(Ἐποστρακισμός).

Ἡ παιδιὰ αὕτη ἐν χρῆσει οὔσα εἰς χώρας
παρὰ τὸν ἡπειρὸν ἢ παρὰ τὸν ἡπειρὸν ὀνομάζεται ἐν Σμύρ-
νῃ μὲν Κουταλάκια, ἐν Ἑλλάδι δὲ παταλίδα καὶ
ψαμάκια, καὶ παίζεται ὡς ὁ τῶν ἀρχαίων Ἐ-
ποστρακισμός. (Πολυδ. Θ. 119). Οἱ παῖδες ρί-
πτουσι πλαγίως ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν θα-
λασσῶν ἢ λιμνῶν ὄστρακα ἢ μικροὺς πεπλατυ-
σμένους λίθους, ὥστε νὰ πηδήσῃ πολλὰς ὁ
λίθος, μέχρις οὗ βυθισθῇ. Ἐκείνος δὲ, τοῦ ὁ-
ποίου ὁ λίθος κἀμῃ περισσότερα πηδήματα,
νικᾷ ἑπευφημούμενος.

18.

Κρυπτόν.

(Ἀποδιδρασιόδα ἢ Δραπετιόδα).

Ἡ κοινοτήτης αὕτη παιδιὰ παίζεται ἀπα-
ρῶν κατὰ τὸν ἡπειρὸν ὡς ἡ τῶν ἀρχαίων Ἀποδιδρα-
σιόδα ἢ Δραπετιόδα. Κἀθηνται τις ἔχον κε-
κλεισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ τῶν χειρῶν αὐ-
τοῦ ἢ καὶ ἄλλου τινός· οἱ δὲ ἄλλοι ἀπέχονται
πειρούμενοι ὅπως κρυφῶσιν εἰς μᾶλλον ἀσφα-
λέστερον μέρος· ἐκείνος δὲ ἀνίσταται ζητῶν
ν' ἀνακαλύψῃ τινὰ τῶν κεκρυμμένων καὶ ἐγγίσῃ
αὐτόν· ἀλλ' ἐκκστος φροντίζει νὰ τὸν ἀποφύγῃ
καὶ νὰ φθῆσῃ εἰς τὸν τόπον ἐκείνου καὶ πτύσῃ
ἐπ' αὐτοῦ, καὶ τότε ἡ παιδιὰ ἐπὶ νὰ λαμβάνεται.

19.

Λιούρι.

Δύο κοινοτάται παιδιὰ παίζονται διὰ τοῦ
λίθου.
Α'. Μεγάλον λιούρι (Δίσκος). Ἐκαστος
τῶν παιζόντων ἐξ ὠρισμένου σημείου ἀναρρί-
πτει μέγαν σφαιροειδῆ λίθον, ὅσον οἶόν τε μα-
κρὸν διὰ γραμμῆς δὲ ἢ ἄλλου τινός πλάγμα-
τος σημεῖοῦται τὸ μέρος, ὅπου πίπτει ὁ δίσκος,
καὶ ὁ μὲν πᾶντας ὑπερβάς νικᾷ, τὸ δ' ἄλλο

ἐν Ἡπειρῷ ἐνίοτε συμπόσιον, καταβαλλομένης τῆς διαπύτης παρὰ τοῦ ἐσχάτου ἐν τῇ παιδιᾷ ἀναδειχθέντος.

Ὁ δίσκος παρὰ τοῖς Ἑλλήσιν ἦν τῶν σπουδαιοτέρων γυμναστικῶν ἀσκήσεων ἀποτελῶν μέρος τοῦ πεντάθλου· ἦν δ' ἐν συχνοτάτῃ χρήσει ἀπ' αὐτῶν τῶν ἡρωϊκῶν χρόνων, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Ὀμηρος (Ἰλιάδ. Β. 274) λέγων·

— Λαοὶ δὲ παρὰ ῥηγγῶν θαλάσσης
δίσκοισιν τέρποντο καὶ αἰγανέησιν ἰέντες κτλ.

καὶ ἀλλαγῶν (Ὀδυσ. Θ. 129)

δίσκῳ δ' αὖ πάντων πολὺ φέρτατος ἦεν Ἐλατρεύς,
πρβλ. καὶ Ὀδυσ. Θ. 186—188 καὶ Ρ. 168.

Β'. Μικρὸν λίθον· ἐξ ὠρισμένου σημείου παιδῆς ἢ ἀνδρὸς ῥίπτουσι ἕκαστος κατ' ἐκλογὴν μικρὸν τινα λίθον· ἐκεῖνος δέ, τοῦ ὁποῦ οὗ λίθος φθάσῃ πέραν τῶν ἄλλων, νικᾷ.

20.

Λουμάδες.

Τρεῖς κοινὰ παιδικὰ φέρουσι τὸ ὄνομα τοῦτο.

Α'. Λουμάδες τὸ μακρὸν. Ἐκαστος τῶν παιζόντων φέρει στραγγύλον τεμάχιον πλακῶς λείας ἢ ποταμίας, ἧτις ἐν Ἡπειρῷ τοῦλάχιστον καλεῖται λουμάδα¹. Ἐπιπλέον δὲ κυλινδροειδῆς λίθου τεμάχιον μούτσος καλούμενον χρησιμεύει, ἵνα ἀπ' αὐτοῦ θέτωσι τὰ νομίσματα· ἐν ἐλλείψει δὲ νομισμάτων κατασκευάζουσιν οἱ παῖδες τοιαῦτα ἐκ κηροῦ· εἰς ἀπόστασιν δὲ 30—40 βημάτων ἀναλόγως τῆς σωματικῆς δυνάμεως τῶν παιζόντων προσδιορίζεται σημεῖόν τι ἐπὶ τοῦ ἐδάφους σημάδιον κοινῶς λεγόμενον Ἐκαστος, καθ' ἣν σειράν ἐκλέξῃ, σύρει ἐκ τοῦ μούτσου τὴν λουμάδα του πρὸς τὸ σημάδιον· ὁ δὲ προσεχέστερος εἰς αὐτὸ ῥίπτει πρῶτος πρὸς τὸν μούτσον, καὶ ἂν μὲν ἀντρέψῃ αὐτήν, καὶ ἡ λουμάδα του ἢ πλησιεστέρῃ πρὸς τὰ ἐπὶ τοῦ

1) Εἰς πλείστα δὲ ἄλλα μέρη καλοῦνται ἄμμάδες· ὥστε τοῖσι μὲν εἶπω, ὅτι λουμάδες καὶ ἄμμάδες ἔχουσι τὴν αὐτὴν σημασίαν· ἡ μὲν ἐκ τοῦ λούω ὡς λελομένη πλάξ, οἱ αἱ ἐν τοῖς ποταμοῖς ἢ ταῖς παραλίαις, ἡ δὲ ἐκ τοῦ ἄμμος, ἕτε ἐκ τῆς ἄμμου λαμβανόμενων τῶν τοιούτων· ὅτι δὲ ἐκ τῶν ποταμῶν καὶ τῶν παραλίῶν λαμβάνονται αἱ τοιαῦται λουμάδες ἢ ἄμμάδες, γινώσκει πᾶς, ὅστις εἰς τὰς μικρὰς του ἡμέρας ἔπαιζε τὰς παιδικὰς ταύτας. Ὁ ἀσπίδος Κοραῆς (Ὀμήρ. Ἰλιάδ. Β. 774) παράγει τὴν λέξιν ἄμμάδες ἐκ τοῦ ἀποτομάδες κατὰ συγκοπὴν βάρβαρον, οὐκ ὀρθῶς, νομίζω.

ἐδάφους πεσόντα νομίσματα, παρὰ ὃ μούτσος, λαμβάνει αὐτὰ· ἐν δ' ἀποτυχῇ, καθ' ὅλοκληρίαν ἢ κατὰ μέρος, ῥίπτει τὴν λουμάδα του ὁ δεύτερος καὶ οἱ λοιποὶ κατὰ σειράν μέχρι οὗ κερδηθῶσιν ἅπαντα τὰ ἀπ' ἀρχῆς καταβληθέντα. Ἐὰν ὅμως εἴτε ἀπ' ἀρχῆς εἴτε ἐν τῷ μέσῳ τῆς παιδικῆς συμβῇ, ὥστε ἡ λουμάδα τινος νὰ ἐπικλήσῃ ἢ ἐπικουμῶσῃ ἐπὶ τοῦ μούτσου¹, ὥστε νὰ μὴ διέρχεται ὀριζ μετὰ τῶν δύο σωμάτων, τότε ἅπαντα τὰ παρὰ τῶν προηγουμένων κερδηθέντα κατατίθενται ἐκ νέου, καὶ ἐπαναλαμβάνεται ἡ παιδικὴ· ἐν δὲ ὁ δεύτερος ἢ ὁ τρίτος ἢ ἄλλος τις βλέπων, ὅτι, τῆς λουμάδος ἐπιπροσθούσης τῶν νομισμάτων, δὲν δύναται νὰ πλησιάζῃ καὶ κερδήσῃ αὐτὰ, διακιοῦται νὰ σηκώσῃ αὐτὰ, καὶ ἡ αὐτὰ μόνα τὰ νομίσματα ἢ καὶ ἕτερα καταβαλλόντες ἐπαναλαμβάνουσι τὴν παιδικὴν.

Β'. Λουμάδες τὸ κοντόν· ἡ παιδικὴ αὕτη παίζεται, ὡς ἡ προηγουμένη, μετὰ τὴν διαφοράν, ὅτι τὸ μὲν ἀπόστημα εἶναι μόνον 4—5 βημάτων καὶ σημάδιον δὲν μεταχειρίζονται, ἀλλὰ κατὰ σειράν παίζουσι δύο ἢ κατὰ ζεύγη συτροφικῶς. Ἐκαστος δὲ φέρει δύο λουμάδας, τὴν μὲν μεγαλειτέραν βόλι καλουμένην, τὴν δὲ μικροτέραν σουμαειδί, καὶ κατ' ἀρχῆς μὲν ἅπαντες ῥίπτουσι τὰς μικροτέρας, ἔπειτα δὲ τὰς μεγαλιτέρας προσπαθόντες οἱ δεύτεροι νὰ ἐκτοπίσωσι τὰς λουμάδας τῶν πρώτων, καὶ γίνονται κύριοι τῶν νομισμάτων².

Γ'. Μούτσος· τίθεται ὡς καὶ ἐν τῇ Α' παιδικῇ ὁ μούτσος³ μόνος καὶ τὸ σημάδιον· ὁ δὲ εἰς τοῦτο πλησιέστερος ῥίπτει πρὸς τὸν μούτσον, καὶ ἂν μετακινήσῃ αὐτόν, καταμετρεῖ διὰ τῶν ποδῶν τὸ διάστημα τῆς μετατοπίσεως τοῦ μούτσου· ἐκείθεν δὲ ὁμείλει νὰ κτυπήσῃ κατὰ σειράν ὅλας τὰς τῶν ἄλλων λουμάδας προστιθεῖς ἕνα πόδα δι' ἐκάστην· ἐκ τῆς τελευταίας δὲ ῥίπτει πάλιν πρὸς τὸν μούτσον καταμετρῶν μέχρι τῶν 40 ποδῶν ἢ καὶ περισσοτέρους κατὰ τὴν ἀπ' ἀρχῆς συμφωνίαν· ἂν δ' ἐν τῷ μετὰ τὴν ἀποτυχῇ ἢ λουμάδος τινὸς ἢ τοῦ μούτσου, ῥίπτει ἄλλος κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, χωρὶς ὁ προηγουμένος ν' ἀπολέσῃ τοὺς μέχρι τοῦδε λαγισθέντας πόδας

1) Τοῦτο λέγεται τόκα· ἔγεινε τόκα, βάλε τοὺς παράδες πίσω τὸν μούτσον.

2) Ἐνταῦθα τόκα δὲν ὑπάρχει.

3) Νομίζω, ὅτι ὁ μούτσος ἀντιστοιχεῖ μὲ τὸν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐν τῷ Ἐφεδρισμῷ Δίονον.

21.

Λύκος.

Κωνσταντινουπόλις.

Ἐκ τῶν παιζόντων παιδῶν ἢ παρθένων ἢ καὶ ἀνομιξ γίνεται τις Λύκος καὶ ἕτερος Μάννα, ἔχων ὀπισθὲν τοῦ ἐκ τῆς μασχάλης συγκρατούμενους ὄλους τοὺς ἄλλους, ὡς ποίμνιον ἢ τέκνα θεωρούμενους· ὁ Λύκος ἐξερχόμενος ἐκ τινος κρύπτῃς ὁρμῆς, ὅπως ἀρπάσῃ τι τῶν περὶ τὴν μήτέρα συστρεφόμενων τέκνων· ἡ δὲ μήτηρ ἀμυνομένη ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν τέκνων ἀποκρούει τὸν Λύκον· ἂν δ' οὗτος ἐγγίσῃ τι τῶν τέκνων λαμβάνει αὐτὸ καὶ τὸ μεταφέρει εἰς τὴν κρύπτῃν του, καὶ πάλιν ἐπανέρχεται μέχρι οὗ ἀρπάσῃ ἅπαντα τὰ τέκνα, καὶ τότε διορίζεται ἄλλος Λύκος καὶ ἄλλη Μάννα.

22.

Λωρὶ (= Ἰμαντελιγμός).

Ἢ κοινοτάτη ἀλλὰ καταστρεπτικὴ καὶ κερδοσκοπικὴ αὕτη παιδιὰ τῶν ἀνδρῶν παίζεται ἀπαραλλάκτως ὡς ὁ Ἰμαντελιγμός τῶν ἀρχαίων· περιστρέφουσι λωρίαν τι διπλοῦν κατὰ διαφόρους καὶ ἀντιστροφούς ἐλιγμούς· ὁ δὲ διὰ βελόνης ἐπιτυχῶν τὴν πρώτην διπλόην τοῦ λωρίου νικᾷ καὶ λαμβάνει τὸ χρηματικὸν ἄθλον.

23.

Μέλισσα.

(*E.l.l. Διελουστίνδα*).

Κωνσταντινουπόλις.

Γενόμενοι δύο ἀρχηγοὶ καὶ συγκρατοῦντες τὰς χεῖρας σχηματίζουσι ζυγὸν καὶ ἔδουσι τὸ ἔσμα τοῦτο·

Μέλι—μέλι—μέλισσα
μὲ τὰ μελισσόπουλα
καὶ μὲ τὰ κλωσσόπουλα
μὲ τὸν κλέφτη,
δὺς τὸν κλέφτη,
τρεις καὶ τὴν κακὴν τοῦ ἡμέρα.

Οἱ δὲ ἄλλοι ὀπισθεν συνεχόμενοι διέρχονται ὑπὸ τὸν ζυγόν· ὁ δὲ κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἔσματος διέρχόμενος αὐτὸν συλλαμβάνεται, καὶ ἐγκαταλείπεται κατὰ μέρος. Ὅτε οἱ ἀποτελοῦντες τὸν ζυγὸν προσδιορίζουσιν ἕκαστος λέξιν τινὰ ὡς σύνθημα καὶ ἐπανελθόντες πρὸς τὸν συλληφθέντα προτείνουσιν αὐτῷ ἀμφότερα τὰ συνθήματα· ὁ δὲ ἐν τῶν δύο ἐκλέξας ἵσταται ὀπι-

1) Ὡς ὁ μὲν βόλον, ὁ δὲ μήλον.

σθεν τοῦ ἀρχηγοῦ, οὕτως τὸ σύνθημα ἐξελέξατο. Οὕτως ἐπαναλαμβάνεται τὸ ἔσμα καὶ ἡ πρότασις τοῦ συνθήματος μέχρι οὗ συλληφθῶσιν ἅπαντες καὶ τρωῶσιν ὀπισθεν τῶν ἀρχηγῶν, ὅτε συγκρατούμενοι ἐκατέρωθεν ἔκονται ἀντιθέτως καὶ οἱ κατορθώσαντες νὰ σύρωσι πρὸς τὸ μέρος τῶν τοὺς ἀντιπάλους νικῶσι. (Πρβλ. τὴν τῶν ἀρχαίων *Διελουστίνδα*).

24.

Μέσον.

Ἡπειρος.

Ἐν τῇ παιδιᾷ ταύτῃ ἐχούση ὁμοιότητά τινα μετὰ τὴν 10 Β', λαμβάνουσι μέρος τρεῖς μόνον παῖδες, ὧν οἱ μὲν δύο ἴστανται εἰς ἀπόστασιν 20—40 βημάτων, ὁ δὲ τρίτος ἐν τῷ μέσῳ, ἐξ οὗ καὶ ἡ παιδικὴ *Μέσον* καλεῖται. Ἀναρρίπτει δὲ τις τῶν δύο τὴν σφαῖραν πρὸς τὸν ἄλλον, ὅστις δεχθεὶς αὐτήν βλάλλει τὸν ἐν τῷ μέσῳ ἵστάμενον, καὶ ἂν τὸν ἐπιτύχῃ ἐπαναλαμβάνεται ἡ παιδικὴ, ἂν δ' ἀποτύχῃ, ἀντικαθιστᾷ τὸν ἐν τῷ μέσῳ.

25.

Μπίτσω (bitzo).

Ἡπειρος.

Κατασκευάζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους κοιλώματι· οἱ δὲ παίζοντες παῖδες ἢ ἀνδρες φέρουσι ῥάβδον ἕκαστος καὶ εἰς ἀπόστασιν τινα ἀπὸ τοῦ κοιλώματος τίθεται τεμάχιον πυρῆνος ἀραβοσίτου¹, πρὸς ὃ ἕκαστος διευθύνει τὴν ῥάβδον του, ὁ δὲ τελευταῖος ἀποτυχῶν αὐτοῦ καθίσταται βραχὺς τοῦ ποιμνίου τοῦτου (τῆς Μπίτσου), καὶ λαβὼν τὸν πυρῆνα τοῦ ἀραβοσίτου τίθησιν αὐτὸν ἐντὸς τοῦ κοιλώματος· ἐν τούτῳ δὲ ἐρείδουσι τὰς ῥάβδους των καὶ οἱ πλείστοι τῶν παιζόντων πειρώμενοι, ὅπως λάθρα τοῦ ποιμνίου ἀντινιχῶσι τὸν πυρῆνα τοῦ ἀραβοσίτου· τοῦτο δὲ πράττει πολλάκις καὶ τις τῶν μὴ ἐν τῷ κοιλώματι ἐρείδόντων τὴν ῥάβδον, κρούων τὰς τῶν ἄλλων καὶ οὕτως ἀντινιχῶσιν τὸν πυρῆνα· τότε ὁ μὲν φλάξ ὀφείλει ἵνα βόσκη τὸ ποίμνιον, οἱ δὲ ἄλλοι κρούουσι καὶ ὅσον οἶόν τε ἀπομακρύνουσιν αὐτό, καὶ ἂν μὲν ὁ φύλαξ, κινουμένου εἰσέτι τοῦ πυρῆνος, ἐγγίσῃ διὰ τῆς ῥάβδου αὐτοῦ τὸν κρούσαντα, ἀντικαθίσταται ὑπ' αὐτοῦ· ἂν δὲ πάλιν προλαβῶν φέρῃ τὸ ποίμνιον τοῦ ἐντὸς τοῦ κοιλώματος μηδεμίαν ῥάβδου τῶν παιζόντων ἐν

1) Ἴδὲ ἀνωτ. παιδ. 4, Ἄνδρελα. σημ. 2.

αὐτῶν προερευδομένης, τότε ἀρχεται ἐκ νέου ἢ παιδικά, καὶ πρῶτος διευθύνει τὴν βράβδον τοῦ ὁ τῶς φύλαξ· ἂν δὲ προὔπαρχη βράβδος τις ἐν τῷ κοιλώματι, καὶ ἄλλοι ἐρείδουσι τὰς ἑαυτῶν, καὶ γίνεται ὡς προείπομεν.

26.

Παιστή¹.

Ἐκ πασσάλου ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐμπεπηγμένου ἢ ἐκ στύλου οἰκίας, ἢ ἐκ δένδρου κήπου προσδέεται σχοινίον δύο ἢ τριῶν ὀργυιῶν τὸ μῆκος, ἀναλόγως τῆς ἐκτάσεως· μανδήλια δὲ, ὅσοι οἱ παίζοντες, περιστρεφόμενοι καὶ στρόμβοι ἐν Κωνσταντινουπόλει καλούμενα, τίθενται περὶ τὸν πάσσαλον, τὸ δένδρον ἢ τὸν στύλον, ἐξ οὗ τὸ σχοινίον διὰ κλήρου δὲ προσδιορίζεται ὁ φύλαξ αὐτῶν, ὅστις κρατῶν τὸ ἄκρον τοῦ σχοινίου περιέρχεται κύκλῳ προσπαθῶν, ὅπως διὰ τῆς χειρὸς ἢ τοῦ ποδὸς ἐγγίση τινὸς τῶν παζόντων· οὗτοι δὲ μετὰ θορύβου περιερχόμενοι πειρῶνται, ὅπως λάβωσι τοὺς στρόμβους τῶν· καὶ ἂν τοῦτο κατορθώσωσι, κτυποῦσι τὸν φύλακα μέχρις οὗ ἐγγίση τινὴ, καὶ τότε ἀπαλλάττεται ὑπὸ τούτου ἀντικαθιστάμενος.

27.

Πάλευμα (Πάλμη).

Ἐν τῇ κοινῇ ταύτῃ παιδιᾷ ἐλθόντες εἰς τὸ μέσον οἱ ἀντίπαλοι συμπλέκονται μετὰ τινος χειρονομίας, καὶ ἐκάτερος αὐτῶν ποτὲ μὲν συσπύγγων τὸν ἀντίπαλον, ποτὲ δὲ ὠθῶν καὶ ἄλλοτε ἀνυψῶν ἢ ὑποσκελίζων πειρᾶται, ὅπως καταβάλῃ αὐτὸν· ὅπως ὅμως νικήσῃ ἀπειτεῖται, ἐκ τοῦ καταβληθέντος ἀντιπάλου στρέψῃ τὰ νῶτα πρὸς τὸ ἐδάφος καὶ οὕτως ὑπτιον κρατήσῃ αὐτόν, συγχωρεῖται δὲ πολλὰκις, ὅπως καὶ ἐκ δευτέρου καὶ τρίτου ἐπαναληφθῇ ἢ πάλῃ, καὶ τότε ὁ καταβληθεὶς ὁμολογεῖ τὴν ἥτταν αὐτοῦ· πρὸς τοῖς ἀρχαίοις ἢ πάλῃ διεκρίνετο εἰς ὀρθίαν πάλῃν (ὀρθοστάτην παλαίειν) καὶ εἰς ἀλύνησιν ἢ κύλισιν. (Ἴδε πλείω περὶ τούτων Ἀρχαιολ. Λεξ. W. Smith μετὰ φρ. Δ. Πανταζῆ σ. 754-756).

28.

Πεντάβολα² (Πεντάλιθα).

Ὡς ἐκ τοῦ ὀνόματος δῆλον πέντε βόλοι, ἢ

ποτάμια λιθίδια, συνήθως ἐν Ζαγορίῳ, ἢ διὰ σφύρας τετορνευμένοι, χρησιμεύουσιν εἰς τὴν κοινοτάτην ταύτην παιδιάν μεταξύ παρθένων συνήθως παιζομένην οὕτως·

α'. Ἐν πρὸς ἓν· ἔχουσα ἐντὸς τῆς παλάμης τῆς δεξιᾶς τὰ τέσσαρα πεντάβολα, κρατῆ διὰ τοῦ ἀντίχειρος καὶ τοῦ λιχανοῦ τὸ πέμπτον, βόλος ἰδίως καλούμενον· ἀναρρίπτουσα δὲ τοῦτο ἐγκαταλείπει ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ τέσσαρα, καὶ συγχρόνως διὰ τῆς αὐτῆς χειρὸς δέχεται τὸν ἀναρριφθέντα βόλον· ἀναλικμοῦσα δὲ πάλιν αὐτὸν λαμβάνει ἂν ἐν καὶ τὰ τέσσαρα· β'. κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἀναλαμβάνει τὰ πεντάβολα ἂν ἐκ δύο· γ'. ἂν ἐκ τρία καὶ ἐν· δ'. καὶ τὰ τέσσαρα ὁμοῦ· ε'. δύο καὶ ἂν ἐκ ἓν· ς'. παππᾶς. Διὰ τοῦ ἀντίχειρος καὶ τοῦ λιχανοῦ τοῦ ἀριστεροῦ σχηματίζεται γέφυρα, δι' ἧς εἰσάγει ἕκαστον πεντάβολον ἰδιαιτέρως, καὶ οὕτω λήγει ἡ παιδιὰ ἐν Ἰπείρῳ. Παίζεται δὲ διττῶς μετὰ ἢ ἄνευ ἐπαφῆς· ἐν τῇ δευτέρῃ περιπτώσει ὀφείλει ἡ παίζουσα, ὅταν λαμβάνῃ πεντάβολόν τι, νὰ μὴ ἐγγίση ἕτερον ἢ δὲ τελευταία μέλασα ἠττάται, καὶ τιμωρία αὐτῆς ἐστὶν ἡ τοῦ δέρματος τῆς χειρὸς συστροφή γινομένη οὕτω· μεταξύ τῶν δακτύλων τῆς χειρὸς αὐτῆς τιθεῖσιν ἕκαστον πεντάβολον, καὶ δι' ἀναλικμήσεως τοῦ βόλου θεωπεύουσαι τὴν χεῖρα καὶ συστρέφουσαι τὸ δῆγμα λαμβάνουσιν ἕκαστον πεντάβολον.

Ἡ παιδιὰ αὕτη παίζεται καὶ μεταξύ ἀρρένων, ἀλλὰ, μεταξύ παρθένων παιζομένη, ἐν Ζαγορίῳ τοῦλάχιστον, ἔχει τι τὸ τερπνὸν καὶ ἐλληνοπρεπὲς καὶ μάλιστα κατὰ τὸ ἔαρ, ὅτε, τῆς φύσεως ἀπάσης μειδιώσης, ἐξερχόμεναι τὰς κινητικὰς ἢ εορτὰς αἱ παρθένοι πρὸς νομῆν τῶν ἐριφίων αὐτῶν κέθωνται ἐπὶ χλόης καὶ ἐξ ἀνθέων στεφάνους πλέκουσαι καὶ φοροῦσαι, παίζουσι τὰ πεντάβολα λιγυρῶς ἄδουσαι.

Πολὺ ποικιλώτερον παίζεται ἡ παιδιὰ αὕτη ἐν Θεσσαλίᾳ· ἀποτελοῦσα 16 τροπὰς· καὶ αἱ μὲν τέσσαρες πρῶται πανταχοῦ εἰσὶν ὁμοίαι, αἱ δὲ λοιπαὶ ἔχουσιν οὕτως· ε'. καταγῆτσα (=κατὰ γῆς) ὡς καὶ ἡ δ'. ς'. σηκουκλάς (=σήκου κλάσας)· τὰ πεντάβολα διαιροῦνται εἰς δύο μερίδας, ὧν ἡ μία καλυπτομένη διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς ἀποκαλύπτεται ἐν τῇ ἀναλικμῇ τοῦ βόλου καὶ ἀναλαμβάνεται, καλυπτομένης συγχρόνως τῆς ἑτέρας· διὸ καὶ διὰ τῆς ἀσχημονος ταύτης λέξεως ὄρισαν τὴν τροπὴν ταύτην αἱ αἰδήμονες Θεσσαλοί. ζ'. Γρηῖτσα· στηρίζοντες τὴν ἀριστεράν χεῖρα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους οἱ

παίζοντες συσπῶσι τοὺς τέσσαρας δακτύλους μέχρι τῆς δευτέρας φάλαγγος, ὥστε ρυτιδοῦνται τὸ δῆγμα ὡς τὸ τοῦ προσώπου γραίας· ἀναλικμοῦντες δὲ διὰ τῆς δεξιᾶς τὸν βόλον ἐγκαταλείπουσι τὰ τέσσαρα πεντάβολα ἐπὶ τοῦ ὀπισθένταρος τῆς ἀριστερᾶς, καὶ διὰ δευτέρας ἀναλικμήσεως ἀναλαμβάνουσιν αὐτὰ. η'. Λύκος ἢ Λυκάκι· διὰ τοῦ μεγάλου καὶ τοῦ μεσαίου δακτύλου τῆς ἀριστερᾶς σχηματίζεται δίκρνον, ἔμπροσθεν τοῦ ὀπίου ῥίπτονται τὰ πεντάβολα, ἐνός τούτων Λύκου καλούμενου· οἱ δὲ παίζοντες διὰ μιᾶς ἀναλικμήσεως εἰσάγουσιν ἕκαστον διὰ τοῦ Δικράνου προσέχοντες, ὅπως μὴ ἐγγίσωσι τὸν λύκον, διότι χάνουσι. θ'. Καμάρ· σχηματίζεται ἄψις καὶ παίζεται ὡς ὁ ἐν Ἰπείρῳ παππᾶς. (Ἴδε ἀνωτέρω ς'. τροπὴν Ἰπείρου). ι'. Κορινθία· συνενοῦντες ἅπαντας τοὺς δακτύλους τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς ἐν σχήματι κορινθίου στηρίζουσιν αὐτὴν ἀνυψομένην ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, καὶ διὰ μιᾶς μὲν ἀναλικμήσεως ῥίπτουσι περὶ αὐτὴν τὰ πεντάβολα, δι' ἑτέρας δὲ ἀναλαμβάνουσιν αὐτὰ. ια'. Σταυρός· σχηματίζουσι σταυρὸν διὰ τῶν τεσσάρων τῆς ἀριστερᾶς δακτύλων, ἀντίχειρος, λιχανοῦ, μέσου καὶ μικροῦ, καὶ τιθέντες ἕκαστον πεντάβολον εἰς ἕκαστον δάκτυλον ἀναλαμβάνουσιν αὐτὰ διὰ μιᾶς. ιβ'. Δίμερον· τιθεῖσιν τὰ πεντάβολα ἂν ἐκ δύο ἐκατέρωθεν τῆς παλάμης τῆς ἀριστερᾶς, καὶ ἀναλαμβάνουσιν αὐτὰ διὰ μιᾶς. ιγ'. Παλάμη· τιθεῖσιν ἕκαστον πεντάβολον εἰς ἀπόστασιν παλάμης, καὶ διὰ μιᾶς ἀναλικμήσεως τοῦ βόλου ἀναλαμβάνουσιν ἅπαντα. ιδ'. Ἀλλαξογόμαρα· τὰ μὲν τρία τῶν πεντάβολων τιθεῖσιν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, τὸ δὲ τέταρτον καὶ τὸν βόλον κρατοῦσι διὰ τῆς δεξιᾶς· διὰ μιᾶς δὲ ἀναλικμήσεως τοῦ βόλου ἀλλάσσουν εἰς ἕκαστον τῶν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἀντικαθιστάμενον διὰ τοῦ ἐν τῇ δεξιᾷ· μετὰ δὲ τὴν συναλλαγὴν ἀπάντων ἀναλαμβάνουσιν ἅπαντα διὰ μιᾶς. ιε'. Σκαμνᾶκι· διὰ μιᾶς ἀναλικμήσεως τοῦ βόλου βάλλουσιν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ τέσσαρα πεντάβολα, καὶ διὰ δευτέρας τιθεῖσιν τὸ τέταρτον ἐπὶ τῶν τριῶν, καὶ διὰ τρίτης ἀναλαμβάνουσιν καὶ τὰ τέσσαρα. ις'. Δακτυλίδι· οἱ παίζοντες ὀφείλουσι νὰ διαβιβάσωσιν ἕκαστον πεντάβολον διὰ δακτυλιδίου σχηματιζομένου διὰ τοῦ ἀντίχειρος καὶ ἐκαστοῦ τῶν ἄλλων δακτύλων, καὶ τέλος διὰ τοῦ ἀντίχειρος καὶ τοῦ μικροῦ ἀνεστραμμένης οὔσης τῆς ἀριστερᾶς.

29.

Πήδημα (ἐλλήν. ἄλμα).

Ἡ παιδιὰ αὕτη διακρίνεται εἰς δύο.

Α'. Πήδημα ἑ τὰς τρεῖς (=τρία ἄλματα). Διὰ γραμμῆς ἢ ἄλλου τινὸς πράγματος σημειοῦται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὸ σημεῖον ἐξ οὗ ὁ πρῶτος πηδᾷ (ὁ βκτήρ), καὶ τὸ σημεῖον ἔνθα μετὰ τρία ἄλματα φθάνει (σκήμμα). Ἐπειτα πηδῶσιν ἄλλοι προθυμώμενοι νὰ ὑπερβῶσι τοὺς προηγουμένους· συνήθως δὲ σκῆπτεται μικρὸς βόθρος εἰς τὸ σημεῖον, ἔνθα ὁ μακρύτερα τῶν ἄλλων ἐπήδησε, καὶ τότε ἄλλοι μὲν φιλοτιμούνται νὰ ὑπερβῶσι τὸν βόθρον, ἄλλοι δὲ νὰ τὸν φθάσωσι. Τὸ ἄλμα ἦν ἐξ ἀρχαιοτάτων χρόνων γνωστὸν τοῖς Ἕλλησι, ὡς δηλοῖ τοῦτο ὁ Ὅμηρος (Ὀδυσ. Θ. 128)

Ἄλμασι δ' Ἀμφιάλος ἀπεκαίνυτο πάντας ἀρίστους· καὶ ἀπετέλει μέρος τοῦ πεντάθλου.

Β'. Πήδημα γύφτικον ἢ κοπταίνοντα· ἔχων τις τὸν ἓνα πόδα αἰωρημένον ποιεῖ διὰ τοῦ ἑτέρου τρία ἄλματα, ὡς καὶ ἐν τῇ Α', ἐκλήθη δ' ἐν Ἰπείρῳ γύφτικον ὡς ἀνδρῶν ἴσως καὶ ἀρμόζον εἰς γύφτους· καὶ οὐχὶ εἰς ἀνδρείους· πολλὰκις δὲ καὶ δρόμος τοιοῦτος παίζεται παρὰ τῶν παίδων ἐν Ζαγορίῳ.

Τοιαύτη παιδιὰ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἦν ὁ Ἀσκωλισμός, ὅστις εἶχε τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τὴν εορτὴν τῶν Διονυσίων.

30.

Πινακωτή.

Κωνσταντινουπόλις.

Οἱ παίζοντες, παῖδες ἢ παρθένοι ἢ καὶ ἀνὰ μίαν, κέθωνται κατὰ γῆς, ὁ εἰς ὀπισθεν τοῦ ἄλλου, ἐν σχήματι πινακωτῆς πλήρους ἄρτων, ὅθεν νομίζω καὶ τὸ ὄνομα ἐλήφθη. Ὁ δὲ ὀπισθεν πάντων ἀρχηγὸς πινακωτῆ ἰδίως καλεῖται. Ἄλλος δὲ τις, ὡς διαγγελεύς βασιλέως χρησιμεύων, προσέρχεται τοῖς καθήμενοις καὶ ἀνακράζει·

ΔΙΑΓΓΕΛΕΥΣ. Ἔ, κυρὰ πινακωτῆ!

ΠΙΝΑΚΩΤΗ. Ἀπὸ τ' ἄλλο μου τ' αὐτί!

Ὁ Διαγγελεύς στρεφόμενος ἀπὸ τὸ ἀντίθετον μέρος λέγει, αὐτῇ — Ἢ εἶπ' ὁ βασιλεὺς νὰ μοῦ δώσῃς ἓν ἄρνι.

ΠΙΝΑΚ. Ἀπλωσε καὶ πάρε.

Ὁ δὲ Διαγγελεύς κύπτων, καὶ ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ πρὸ τῆς Πινακωτῆς, ὀσφραίνεται κατὰ σει-

1) Ἐννοεῖται, ἐλλοὶ ἀπὸ τ' ἄλλο μου τ' αὐτί, διότι ἀπ' αὐτὸ δὲν ἀκούω.

1) Χωρὶα Βιόλου.

ρόν και ποῦ μὲν ἀπεχθάνομενος ἢ πῶς ἀνακράζων, ποῦ δὲ, βρωμῆ, λέγων καταλήγει εἰς τὸ πρῶτον, ἔπειτα εἰς τὸ δεύτερον, καὶ παρὰ τῶν εὐρίσκων, λαμβάνει καὶ ἀπέργεται. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπανέρχεται ὁ Διαγγελεύς καὶ ἀπύγει ὄλουσ τῶν πρὸ τῆς Πινακωτῆς παιδῶν· οὗτος ἔπειτα εἰς ἕκαστον τῶν ἀπεχθέντων ὀνομάζει, οἷον ἄμαξα, ἐνώτια, ψέλλιον καὶ τὰ τοιαῦτα ἐπανέρχεται πρὸς τὴν Πινακωτὴν ἀνακράζων

«Ε, κυρὰ γουροῦνα (ἢ, Ἐ κυρὰ πινακωτῆ), γραφὴν σ' ἔστειλ' ἢ μάνα σου.

ΠΙΝΑΚ. Τί γράφει μέσα ἢ γραφὴ :

ὁ Διαγγελεύς κρατῶν πλαστὴν ἐπιστολὴν

— «σοῦ στέλλει, λέγει, σκουλαρίκια, βραχιόλι, φῶρέματα, μίαν ἄμαξαν κτλ. ποῖον ἀπ' αὐτὰ θέλεις νὰ σοῦ φέρω ;

Ἡ δὲ Πινακωτὴ ἐκλέγει τι τούτων καὶ ὁ λαβὼν τὸ ὄνομα τοῦτο παῖς ἔρχεται καὶ παραλαμβάνει τὴν κυρὰν Πινακωτὴν, καὶ λήγει ἢ παιδιὰ.

31.

Ἡερλίνα.

Κωνσταντινούπολις.

Διὰ κλήρου προσδιορίζομενος τις ἢ καὶ κατὰ προαίρεσιν καὶ Πιρλίνα καλούμενος, κἀθίεται ἐπὶ ἔδρας ἐν τῷ μέσῳ· ἕτερος δὲ τῶν λαμβανόντων μέρος ἐν τῇ παιδιᾷ περιέρχεται καὶ ἐρωτᾷ ἕκαστον τῶν παιζόντων ἀνδρῶν, γυναικῶν, παρθένων ἢ παιδῶν, τί φρονεῖ περὶ τῆς Πιρλίνας· συναθροίσας δ' οὕτω τὰς γνώμας ἀπάντων ἐπανέρχεται πρὸς τὴν Πιρλίνα καὶ λέγει αὐτῇ, «Κἀλ' ἐσπέρη σας, Κυρὰ Πιρλίνα»· «Κἀλ' ἐσπέρη σας, ἀποκρίνεται ἐκείνη». «Χθὲς π. χ. παρευρέθη εἰς μίαν συναναστροφὴν καὶ πολὺς λόγος ἐγένετο περὶ ὑμῶν· ὡς φίλος σας, βέλβαια ἔδωκα πολλὴν προσοχὴν¹, καὶ ὁ μὲν ἔλεγε ὅτι εἴθε πολὺ ἀγαθός, ἀλλὰ καὶ ἡ ὑπολλὴ ἀγαθότης καταπᾶ ἐνίοτε εἰς βλακίαν· οὐδὲ ἔλεγε, ὅτι πᾶσχετε ἀπὸ συλλογομανίαν· ἄλλος, ὅτι πολὺ ὑπερηφανεύθητε κατ' αὐτάς· ἄλλος, ὅτι ἀγαπᾶτε τὸ συμφέρον μᾶλλον παρὰ τὸ δίκαιον, καὶ ἄλλος, ὅτι πολὺ ἐνοχλεῖτε πρὸς νεκρῶν. Ποῖον τούτων τέλος πάντων προτιμᾶτε ;» Ἡ Πιρλίνα ἐκλέγει τινὰ τούτων, ὅστις τὴν ἀντικαθιστᾷ· ὁ δὲ τῶς Πιρλίνα συναίγει παρὰ τῶν παιζόντων τὰ καλὰ καὶ τὰ κα-

κὰ (=προτερήματα καὶ ἐλαττώματα) τῆς νέας Πιρλίνας, καὶ οὕτως ἢ παιδιὰ ἐπαναλαμβάνεται κατὰ βούλησιν.

Σημ. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον παίζεται καὶ ἐν Ἰωαννίνοις· νομίζω δὲ ὅτι ἡ λέξις Πιρλίνα ἢ Περλίνα ἐστὶ ξένη.

32.

Σαλάτα.

Κωνσταντινούπολις.

Ἡ παιδιὰ αὕτη παίζεται παρ' ἀμφοτέρων τῶν φύλων· ἕκαστος δὲ τῶν παιζόντων λαμβάνει ὄνομα τι τῶν ἀντικειμένων τῶν ἀπαιτουμένων εἰς τὴν σαλάταν, οἷον θριδάξ, ἀνηθον, ἄλας, ἔλαιον, ὄξος, μάχαιρα, πειρούνιον, περιδρομος κτλ., ἔπειτα λαμβάνει χώραν τοιοῦτος μεταξὺ τῶν παιζόντων διάλογος·

ΘΡΙΑΔΑΣ.—Μαρούλι ἔχω, λάδι δὲν ἔχω.

ΕΛΑΙΟΝ.—Λάδι ἔχω, ἀνηθον δὲν ἔχω.

ΑΝΗΘΟΝ.—Ἄνηθον ἔχω, ἄλας δὲν ἔχω κτλ.

Ἄν ὁ ὑπὸ τινος ἀναφερόμενος δὲν ἀπαντήσῃ εὐθὺς δίδει σημεῖον καὶ ἐξακολουθεῖ ἢ παιδιὰ.

33.

Σβοῦρος.

Σβύρινον κῶνον, σβοῦρον κοινῶς λεγόμενον, πλήττουσιν ἐπιδείξιας οἱ παῖδες διὰ μάστιγος, ὥστε περιστρέφεται ἐπὶ πολλὴν ὥραν. Ὁμοίως ἐπαίξεται καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐπιφωνοῦσι τὴν κατὰ σαυτὸν ἔλα. Ἐλέγετο δὲ βέμβιξ, κῶνος, ῥόμβος, στρόβιλος, στρόμβος· «στρόμβον» τινὲς νοοῦσι τὴν παιζομένην βέμβικα, ἣν καὶ «στρόβαν» βούλονται λέγειν οἱ ἰδιωτίζοντες». (Κύσταθ. Ὀμ. Ἰλ. Β. 413).

34.

Σιδηροφᾶς.

Κωνσταντινούπολις.

Διὰ κλήρου προσδιορίζεται ἡ Μάνα, ἕκαστος δὲ τῶν παιζόντων ὑφίλει νὰ κρατῆται ἀπὸ σιδηροῦ τινος ἐξαρτήματος ἢ σκεύους κειμένου ἐντὸς τοῦ δωματίου, ἐν ᾧ παίζουσιν. Ἐν δὲ τῇ ταχείᾳ κινήσει τῶν παιζόντων ἐάν ἡ Μάνα κτυπήσῃ τινὰ μὴ ψαύοντα σιδηρὸν ἀντικαθίσταται ὑπ' αὐτοῦ.

35.

Σκλαβιάκια ἢ κλέφτικον

(=πλαστὴ μάχη).

Διαιροῦνται οἱ παίζοντες εἰς δύο ἰσαριθμούς μερίδας, καὶ ἐπὶ κεφαλῆς ἐκαστῆς μερίδος διο-

ρίζεται ἐκ τῶν μεγαλειτέρων ἀρχηγός. Εἰς ἀποστάσιν δὲ 50—70 βημάτων τίθενται κατὰ γραμμὴν ἑκατέρωθεν λίθοι ὡς σημεῖα τῆς θέσεως ἐκαστῆς μερίδος· ἔπειτα ἐξέρχεται τις τῆς γραμμῆς αὐτοῦ μέχρι τοῦ μέσου τῆς ἀποστάσεως ἢ καὶ πλεῖόν τι. Εὐθὺς καὶ ἐκ τῆς γραμμῆς τῶν ἀντιπάλων ὁρμᾷ τις πρὸς καταδίωξιν καὶ τότε ἑκατέρωθεν ἔρχονται ἄλλοι πρὸς ἐπικουρίαν καὶ καταδιώκονται· ἄλλ' εἰς τὴν περὶστασιν ταύτην ἕκαστος ἀποφεύγει τὸν μετ' αὐτὸν ἐκ τῆς τῶν ἀντιπάλων γραμμῆς ἐξελλήντα καὶ καταδιώκει τὸν πρὸ αὐτοῦ, ὃν περ καὶ αἰχμαλωτίζει, ἐάν κτυπήσῃ ἢ ἀπλῶς ἐγγίσῃ αὐτόν· ὁ δὲ αἰχμαλωτὸς ἀπαχθεὶς εἰς τὰς τάξεις τῶν πολεμίων ποιεῖ τρία ἄλλατα ἐκ τοῦ τελευταίου σημείου τῆς γραμμῆς αὐτῶν καὶ ἵσταται. Ἐνίοτε δὲ καθυποβάλλεται καὶ εἰς ἐμπαικτικὴν τινα ἐργασίαν· οἱ δὲ σύντροφοὶ τοῦ ὀφειλοῦσιν, ὅπως διὰ νέων συμπλοκῶν καὶ καταδιώξεων ἐλευθερώσωσιν αὐτόν. Πολλὰκις δὲ καὶ ἀνταλλαγὴ αἰχμαλώτων λαμβάνει χώραν. Ὁταν τέλος οἱ πλεῖστοι τῶν ἀντιπάλων αἰχμαλωτισθῶσι καὶ οἱ μένοντες ὁμολογήσωσι τὴν ἡτταν αὐτῶν, ἀνταλλάσσουσι θέσιν, καὶ ἡ παιδιὰ ἐπαναλαμβάνεται.

36.

Σφενδόνη.

Ἐν Ἡπειρῷ πλέκεται ἐνίοτε ἐπίτηδες σφενδόνη ἔχουσα ἐν τῷ μέσῳ κοίλωμα τι πρὸς ἐναπόθεσιν τοῦ λίθου· συνήθως δὲ καὶ ἡ καλτσοδέτα καὶ πᾶσα ταινία χρησιμεύει ὡς σφενδόνη· οἱ παίζοντες κρατοῦσι τὰ δύο ἄκρα τῆς σφενδόνης ἐχούσης ἐν τῷ μέσῳ τὸν λίθον· ἐκσφενδονίζοντες δὲ αὐτὸν ἀπολύουσι τὸ ἐν ἄκρον τῆς σφενδόνης, καὶ ὁ μακρύτερον τῶν ἄλλων ἐκσφενδονίσας τὸν λίθον νικᾷ· οἱ ἀρχαῖοι μετεχειρίζοντο τὴν σφενδόνην ὡς ἔπλον (πρβλ. Ἡροδοτ. Ζ. 158, Αἰσχύλ. Ἄγαμ. 1010, Θουκ. Β. 81, καὶ Στράβ. Γ. 1681).

37.

Τάμπια¹.

Ἐπὶ πλακῶς ἢ σανίδος ἐν δημοσίοις μέρεισιν συνήθως κειμένης ἐν Ἡπειρῷ ἐγγαράσσεται τὸ γνωστότατον σχῆμα τῆς Τάμπιας (ἢ Δάμας), συνιστάμενον ἐξ 64 τετραγωνιδίων, ὁκτώ ἐφ' ἐκαστῆς πλευρᾶς ὄντων· παίζεται δὲ ὑπὸ δύο ἀνδρῶν ἢ παιδῶν, ὧν ἕκτερος, ἔχει 16 ψή-

φους ἢ λιθίδια, ἑτερόχρωα· τοποθετεῖ δ' αὐτὰ εἰς τὴν β' καὶ γ' σειρὰν τῶν τετραγωνιδίων, ὥστε ὀπισθεν μὲν μένει μία σειρὰ κενή, ἐν τῷ μεταξύ δὲ δύο ὡς στάδιον διαμάχης χρησιμεύουσαι· ἕκτερος κινεῖ λιθιδίον τι πρὸς τὰ πρόσω κατ' ἀρχάς, καὶ πρὸς τὰ δεξιά ἢ ἀριστερά μετὰ ταῦτα, οὐχὶ δὲ καὶ ὀπισθεν, οὐδὲ διαγωνίως· ὁ δὲ εὐρίσκων τοῦ ἀντιπάλου λιθιδίον πρὸ τοῦ ἑαυτοῦ, κενὸν ἔχον ὀπισθεν τετραγώνον, κόπτει αὐτὸ καὶ πολλὰ κατὰ σειρὰν, ἐάν κατορθώσῃ, ὥστε νὰ εὐρεθῶσι θέσεις κεναὶ μεταξύ τῶν λίθων τοῦ ἀντιπάλου· εἰς τοιαύτην περίστασιν πηδῶν τρόπον τινὰ ἐκ τοῦ πρώτου εἰς τὸ τρίτον τετραγωνίδιον, καὶ ἐκ τούτου εἰς τὸ πέμπτον, ἑβδομον καὶ καθεστῆς ἔρχεται εἰς τὴν ὀπισθεν τῶν ἀπ' ἀρχῆς καταταχθέντων λίθων τοῦ ἀντιπάλου κενὴν σειρὰν, καὶ τότε ὁ λίθος οὗτος καλεῖται ἰδίως Τάμπια (Δάμα, dama)· οὗτος δὲ πηδῶν καὶ δύο καὶ πλεονα κενὰ τετράγωνα περιέρχεται καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις, δεξιὰ, ἀριστερά, πρὸς τὰ πρόσω καὶ ὀπίσω (οὐχὶ δὲ καὶ διαγωνίως) καὶ κόπτει τὸν μεταξύ δύο κενῶν τετραγώνων λίθον τοῦ ἀντιπάλου.

Παίζεται δὲ καὶ ἐν εἰς μὲν τῶν παιζόντων φέρη 16 λιθίδια, ὁ δ' ἕτερος ὀκτώ, τοποθετῶν αὐτὰ εἰς τὴν τετάρτην σειρὰν, καὶ οὕτω μία μόνη σειρὰ τετραγωνιδίων μένει κενή ἐν τῷ μεταξύ· πρῶτος δὲ κινεῖ λιθιδίον ὁ ἔχων τὰ 16, ὥστε ὁ ἔχων τὰ 8 εὐθὺς ἐξέρχεται Δάμα.

(Πρβλ. ἐνταῦθα σελ. 131, 7, ἐννεκρά σημ.)

38.

Ἐπίπε² (=σφαῖρα).

Ἡ διὰ σφαίρας παιδιὰ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλήσιν ἦν ἐκ τῶν προσφιλεστάτων ἀσκήσεων καὶ μνημονεύεται ἐν τῇ Ὀδυσσεῖ (Ζ. 100—110 καὶ Θ. 370—381), ἐνθα μετὰ μουσικῆς παίζεται ὑπὸ τῶν παρθένων τῶν Φαιάκων, καὶ προσεῖτι ὑπὸ δύο περιφρημῶν σφαιριστῶν ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Ἀλκινόου, συνοδευομένη ὑπ' ὀρχήσεως· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τοσοῦτον ἐτίμων τὴν σφαιριστικὴν, ὥστε τὸν συσφαιριστὴν τοῦ βασιλέως Ἀλεξάνδρου Ἀριστόνικον τὸν Καρύστιον ἐπολιτογράφησαν Ἀθηναῖον, καὶ ἀνδριάντα αὐτοῦ ἔστησαν (Ἀθην. Α. 19). Οὕτε σκοπὸς ἐπὶ τοῦ παρόντος οὔτε καιρὸς, ὅπως πλείω εἰπωμεν περὶ τῆς παρὰ τοῖς προγόνοις σφαιριστικῆς.

Καὶ παρ' ἡμῖν δὲ ἡ σφαιριστικὴ ἐστὶ τῶν προσφιλεστάτων παιδιῶν καὶ ταῖς παρθένοις καὶ τοῖς παισὶ, εἰς οὐκ ὀλίγας παιδικὰς διαιρου-

1) Πολλὰκις ἡ Πιρλίνα διακόπτουσα τὸν λέγοντα, ἀποκρίνεται τι.

1) Ἡ Δάμα ἐκ τοῦ ἰταλ. dama.

μένη. Αἱ δὲ σφαῖραι συρρέπτονται ἢ ἐκ κανονικῶν τριγώνων ποικιλοχρόων δερμάτων, ὡς κατὰ Πλάτωνα ἦσαν τῶν ἀρχαίων ποικίλοις χρώμασι διειλημμένοι (Φαιδ. σ. 110) ἢ ἐκ πανίων καὶ καλοῦνται πάλλαι (βλάλαι) ἢ τουρκιστὶ τόπια· διὰ τούτων δὲ παίζονται αἱ ἐπόμενοι παιδιὰ.

Α'. Τὸ τόπι τῆρ πλάκα· οἱ λαμβάνοντες μέρος εἰς τὴν κοινοτάτην ταύτην παιδιάν ἀνδρες ἢ παῖδες ἢ παρθένοι διαίρουσιν διὰ κλήρου εἰς δύο στρατόπεδα ὑπὸ ἀρχηγόν ἕκαστον. Λαβῶν δὲ τις τεμάχιον πλακός· πτύει ἐπὶ τοῦ ἐνός καὶ προτεῖνας πρὸς τοὺς ἀντιπάλους νὰ ἐκλέξωσιν «ἥλιον ἢ βροχὴν», ἢ «στέγγην ἢ βροχὴν» ἀναρρίπτει αὐτό¹⁾· ἢ δὲ λαχοῦσα μερίς καταλαμβάνει τὸ μέρος τοῦ πεδίου τῆς διαμάχης, ἐνθα ἰσχύει τεμάχιον πλακός· καὶ κατὰ σειρὰν ἕκαστος τῆς μερίδος ταύτης ἀναρρίπτει καὶ κτυπεῖ διὰ τῆς δεξιᾶς παλάμης τὴν σφαῖραν πρὸς τοὺς ἀντιπάλους ἀριθμῶν ἕκαστον κτύπημα μέχρι τῶν δυοκαίδεκα· καὶ μέχρι μὲν τῶν δέκα μεταχειρίζονται τὰ κοινὰ ὀνόματα τῶν ἀριθμῶν, τὸ δὲ ἐνδέκατον κτύπημα φακῆν ἢ ράκον ἐν Ζαγορίῳ ἀποκαλοῦσιν οἰονεὶ ἐμπαίζοντες τοὺς ἀντιπάλους καὶ εἰδοποιούντες αὐτούς, ὅπως βρῶσιν φακῆν καὶ φαγόντες κτήσονται δυνάμεις· τὸ δὲ τελευταῖον κτύπημα καθ' ἕνα κλοῦσι καὶ σημειοῦσι τὸ μέρος, ἐνθα τότε φθάνει ἡ σφαῖρα, διότι ἐκείθεν μέχρι τῆς ἰσταμένης πλακός ὀφείλουσιν οἱ ἠττηθέντες νὰ φέρωσιν ἐπ' ὤμων τοὺς νικητάς· οἱ δὲ ἀντίπαλοι, παρατεταγμένοι εἰς διαφόρους ἀποστάσεις ἀπὸ τῆς πλακός, προσπαθοῦσιν ὅπως δεχθῶσιν ἢ ἀποκρούσωσιν τὴν ῥιπτομένην σφαῖραν· καὶ ἂν μὲν δεχθῶσιν ἢ ἀποκρούσωσιν αὐτήν, ὥστε νὰ πλησιάζῃ ἢ ὑπερβῇ τὴν ὀρθὴν πλάκα, παύει ὁ παίζων καὶ ἄρχεται ἕτερος· τούναντίον δὲ ἐξακολουθεῖ παίζων, ἂν αὐτός ἢ τις τῶν συντρόφων του, δεχθῇ εἰς χεῖρας τὴν ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων ἀποκρουσθεῖσαν σφαῖραν· ἂν δὲ μηδὲν τούτων λάβῃ χώραν, εἰς ἕκαστον κτύπημα τῆς σφαίρας λαμβάνει τις τῶν ἀντιπάλων τὴν ῥιπθεῖσαν σφαῖραν καὶ δι' αὐτῆς σκοπεῖ κατὰ τῆς ὀρθίας πλακός, καὶ ἂν ἡ σφαῖρα ἀνατρέψῃ ἢ ἀπλῶς ψύσῃ τὴν πλάκα, ἀπόλλυσι τὴν σειρὰν του ὁ παίζων· οὕτω δ' ἐξακολουθεῖ ἡ παιδιὰ, μέχρις οὗ πάντα τὰ μέλη τῆς μερίδος ταύτης ῥίψωσι τὴν σφαῖραν· μετὰ ταῦτα αἱ δύο

μερίδες ἀνταλλάσσουσι θέσιν· ἀλλὰ πρὶν ἐπαναληθῆ ἢ παιδιὰ, λαμβάνει χώραν ἡ ἱππασία²⁾ δηλαδὴ οἱ ἠττηθέντες φέρουσιν, ὡς προείπομεν τοὺς νικητάς ἐπ' ὤμων τοσάκις, ὡσάκις συμπληρωθῇ ὁ ἀριθμὸς δυοκαίδεκα κτυπήματα τῆς σφαίρας, καὶ τότε κωμικαὶ σκηναὶ λαμβάνουσι χώραν· διότι ἄλλος μὲν τῶν ἱππευόντων ἀνακράζει, ὅτι ὁ ὄνος του ἐστὶ νῆστις καὶ δὲν δύναται νὰ βადίσῃ, ἄλλοι δὲ τῶν ἀφιππευσάντων τρέχουσι πρὸς τινὰς τῶν εἰσέτι ἐπ' ὤμων φερόντων, καὶ ὡς εἰς ἵππους ἢ ὄνους προσφέρουσιν αὐτοῖς φορτὴν ἢ τὰ καλύμματα τῆς κεφαλῆς των ὡς σακκία πλήρη κριθῆς. Εἰσὶ δὲ καὶ τῶν ἐπ' ὤμων φερόντων οἱ ὡς θυμοειδεῖς ἵπποι ἀνατρέποντες τοὺς ἀνάβητας.

Β'. Τάκα—τάκα· (=ἀπόραξις)· κρούοντες τὴν σφαῖραν πρὸς τὸν τοῖχον ἢ πρὸς τὸ ἕδαφος ὑποδέχονται τ' ἀναπηδήματα αὐτῆς καὶ ἀνταλλάσσουσι πάλιν αὐτὴν πρὸς τὸν τοῖχον ἢ πρὸς τὸ ἕδαφος διὰ τῆς παλάμης, ἀριθμοῦντες συγχρόνως τ' ἀναπηδήματα τῆς σφαίρας· ὁ δὲ πλεονέκτις κρούσας καὶ ὑποδεχθεὶς τὴν σφαῖραν νικᾷ. Ἡ αὐτὴ παιδιὰ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐλέγετο ἀπόραξις καὶ ἐπαίζετο οὕτως· «ἢ δὲ νὰπόραξις, ἔδει τὴν σφαῖραν πρὸς τοῦδαφος πέντῶνως ῥήξαντά, ὑποδεξάμενον τὸ πῆδημα ἢ τῆς σφαίρας τῇ χειρὶ πάλιν ἀντιπέμψαι, καὶ «τὸ πλῆθος τῶν πηδημάτων ἠριθμεῖτο» (Πολυδεύκουσ Θ. 105).

Γ'. Τσέρβας (=ἀρπαστόν). Ἰδε κατωτέρω.

Δ'. Ἀναψίς (=Ἐφετίνδα ἢ Φαινίνδα). Ἰδε ἄνωτέρω σελ. 130, 3 παιδ.

Ε'. Γκουβίσα. Ἰδε ἄνωτέρω σελ. 135, 5^η παιδιὰ.

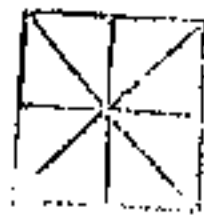
ΣΤ'. Καβαλαρικὸν μὲ τὸ τόπι. Σελ. 135. Β' παιδ.

Ζ'. Μέσον. Ἰδε ἄνωτ. σελ. 140, 25^η παιδ.

39.

Τριόδι.

Τὸ Τριόδι ἢ ἡ Τριόδα ἐστὶ κοινοτάτη παιδιὰ· ἐπὶ σανίδος ἢ πλακός ἢ χάρτου γράφεται τετράγωνον διατεμνόμενον ὑπὸ δύο διαγωνίων καὶ δύο καθέτων ἐκ τοῦ μέσου δύο παρακειμένων πλευρῶν ἀγομένων¹⁾. Παίζεται δὲ ὑπὸ δύο, ἕκαστερου τρία ἑτερόχρωα λιθίδια φέροντος·

1) Τὸ σχῆμα εἶναι τοῦτο.

ὁ δὲ πρῶτος σχηματίζας σειρὰν τριῶν λιθιδίων νικᾷ.

40.

Τσέρβας (=ἀρπαστόν).

Ἰπείρος.

Οἱ λαμβάνοντες μέρος εἰς τὴν παιδιάν ταύτην ἰστάμενοι ὄρθιοι σχηματίζουσι κύκλον· εἰς δὲ τούτων ἀδιαφόρως ἀράσσει τὴν σφαῖραν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους· ὁ δὲ ἀναλαβὼν αὐτὴν ἀναπηδῶσαν ἀναβαίνει ἐπὶ τῶν νώτων τοῦ ἀρχέξαντος τὴν σφαῖραν ἢ τοῦ πλησιεστέρου τῶν προσπαθησάντων ν' ἀναρπάσωσιν αὐτήν, ἂν αὐτὸς ὁ ἀρχέξας ἀναλάβῃ αὐτὴν ἀναπηδῶσαν ὁ δ' ἐπὶ τῶν νώτων τοῦ ἄλλου εὐρισκόμενος ἀράσσει πάλιν τὴν σφαῖραν καὶ ἡ ἀναρπάσας αὐτὴν ἀναπηδῶσαν ἀναβαίνει ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ καὶ πράττει τὰ αὐτὰ· τούναντίον δὲ συμβαίνει, ἂν ὁ ὑπὸ τὸν ἀρχέξαντα ἀναλάβῃ τὴν σφαῖραν· ἂν δὲ τέλος οὐδεὶς ἀναλάβῃ αὐτὴν ἀναπηδῶσαν, πάντες οἱ ἄλλοι διασκορπίζονται καὶ προφυλάττονται· ἡ δὲ ὑπὸ τὸν ἀρχέξαντα ἀπαλλαγὴς αὐτοῦ λαμβάνει τὴν σφαῖραν καὶ σύρει αὐτὴν πρὸς τινὰ καὶ ἂν ἀποτύχῃ αὐτοῦ, ἀρπάζει τις τὴν σφαῖραν καὶ κτυπεῖ ὃν τινὰ θέλῃ· ἂν ὅμως δὲν κτυπήσῃ αὐτὸν κατὰ ξηρόν, ἢ ὁ βληθεὶς δὲν δεχθῇ τὴν σφαῖραν (ὡς προείπομεν ἐν τῇ πέμπτῃ παιδιᾷ), σχηματίζεται παρ' ἀπάντων κύκλος, καὶ ὁ βλῶν ἀναβαίνει ἐπὶ τοῦ βληθέντος καὶ πράττει ὡς ἀπ' ἀρχῆς τῆς παιδιᾶς.

Σῆμ. Τοιαύτη τις παρὰ τοῖς ἀρχαίοις διὰ σφαίρας παιδιὰ ἐκαλεῖτο Ἀρπαστόν, ἀλλὰ τὰ καθέκαστα ἀγνοοῦνται· ἴσως ἐστὶν ἡ αὐτὴ ἢ ἔχει πολλήν τινα ὁμοιότητα. Τὸ δὲ ὄνομα Τσέρβας φαίνεται ξενικόν.

41.

Τυφλομουζα (=Μυίνδα ἢ μυία χαλκῆ)¹⁾.

Ἐν τῇ κοινοτάτῃ ταύτῃ παιδιᾷ προσδιορίζεται ἡ τυφλομουζα ἢ ἐκείνος, τοῦ ὁποῦ ἐπιδέουσι τοὺς ὀφθαλμούς διὰ μανδηλίου· οὕτω δ' ἔχων περιέρχεται προσπαθῶν ὅπως συλλάβῃ τινὰ τῶν ἄλλων, οἵτινες διὰ πυγμῶν ἢ χειρῶν ἀνοικτῶν κτυποῦσιν αὐτόν· ἂν δὲ συλλαβῶν τινὰ ἀναγνωρίσῃ αὐτόν, ἀπαλλάττεται καὶ ὁ συλληφθεὶς γίνεται τυφλομουζα, καὶ ἐπαναλαμβάνεται ἡ παιδιὰ. Ἡ αὐτὴ παιδιὰ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐκαλεῖτο μυία χαλκῆ ἢ μυίνδα (=μυίνδα παίζειν). (Πολυδ. Θ. 122).

1) Ἐν Ζαγορίῳ καλεῖται στρουμπανάκι.

42.

Ἰπείρος.

Ἰπείρος.

Ἐπὶ σανίδος ἢ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς γῆς ἀνορύττεται μικρὸς βύθρος γῆσα λεγόμενος, ὡς καὶ ἡ δι' αὐτῆς παιζομένη παιδιὰ· οἱ δὲ παίζοντες ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ σημείου ἀνω τῆς φύσης κρατοῦνται ἰσομεγέθη ἐκ κηροῦ σφαιρίδια ἀπολύουσιν αὐτὰ συγχρόνως· οὐτινος δὲ τὸ σφαιρίδιον ἐστὶν ἐγγυτέρω τῆς φύσης, ἄρχεται κινῶν τὰ σφαιρίδια διὰ τοῦ ὄνυχος τοῦ ἀντίχειρος· καὶ ἂν ἐν τρισὶ δι' ἕκαστον σφαιρίδιον εἰσαγάγῃ ἅπαντα ἐντὸς τῆς φύσης, φυσᾷ ἀπαξ ὄλαις δυνάμει καὶ λαμβάνει τὰ ἐκ τῆς φύσης ἐξεληθέντα· ἂν δὲ τούναντίον, πράττει τὰ αὐτὰ ὁ μετὰ τὸν πρῶτον ἐγγυτέρω τῆς φύσης, καὶ οὕτω καθέξῃς μέχρι τῆς ἐν τῇ φύσει συσσωρεύσεως καὶ ἐξαγωγῆς ἀπάντων τῶν σφαιριδίων ἢ παιδιὰ αὐτὴ ἀποσάλλαται παίζεται καὶ ἐν Θεσσαλίᾳ, ἀλλ' ἀντὶ ἐκ κηροῦ σφαιριδίων μεταχειρίζονται κορόμηλα, θαμάσκηνα καὶ τὰ τοιαῦτα.

43.

Ἰπείρος¹⁾.

Προσδιορίζονται γωνίαι ἢ μέρη δωματίου τινὸς τόσα ὅσοι οἱ παίζοντες μείον ἐνός· λέγοντος δὲ τινος τὰς λέξεις, ἐν, δύο, τρία, τρέχουσιν ἅπαντες, ὅπως ἕκαστος καταλάβῃ γωνίαν τινὰ ἢ μέρος τι τῶν ὁρισθέντων· ὁ δ' ἀνευ θέσεως ἐγκαταλειφθεὶς καλεῖται Μάνα· αὐτὴ δὲ περιορισμένη καὶ τὸν κόλπον τοῦ ἐνδύματος πρὸς ἕκαστον ἐκτείνουσα ζητεῖ πῦρ, ἀλλ' ἕκαστος πρὸς ἄλλον παραπέμπει αὐτήν, «Σ τὴν παραπάνω γειτονίαν» λέγων· ἐν τῷ μεταξύ ὅμως οἱ ἄλλοι ὀφείλουσι νὰ συναλλάττωσι τὰς θέσεις, καὶ ἐν τῇ παραχώρῃ ταύτῃ συναλλαγῇ ἢ Μάνα προσπαθεῖ νὰ καταλάβῃ θέσιν τινὰ καὶ ἂν κατορθώσῃ τοῦτο, ἀντικαθίσταται ὑπὸ τοῦ ἀνευ θέσεως ἐγκαταλειφθέντος. Ἄν δὲ, διαρκούσης τῆς παιδιᾶς, θελήσῃ τις τῶν παίζόντων νὰ μεταβῇ πρὸς ἐκπλήρωσιν φυσικῆς ἀνάγκης ἢ ἄλλου τινὸς τοιοῦτου, κλεῖει τὴν θέσιν του πτύων ἐπ' αὐτῆς, καὶ ὅσαι ἀλλαγὰι καὶ ἂν λάβωσι χώραν ἐν τῇ ἀπουσίᾳ του, οὐδεὶς δύναται νὰ καταλάβῃ τὴν θέσιν του. Ἐπανελθὼν δὲ ἀνοίγει αὐτὴν σπογγίζων τὸ πτύσμα.

1) Οὕτω καλεῖται ἐν Κωνσταντινουπόλει, διότι ἡ Μάνα ζητεῖ πῦρ (= φωτῆν)· ἐν Ἰπείρῳ δὲ καλεῖται γωνία ἢ ἀγκωνάι.

1) Καὶ οἱ ἀρχαῖοι παίζοντες τὴν Ὀστρακίνδα ἀνέρριπτον ὄστρακον πεπισσομένον κατὰ τὸ ἐν μέρος καὶ ἔλεγον «νύξ ἢ ἡμέρα» (Πολυδ. Θ. 111).

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ
ΤΩΝ ΕΝ ΤΗ ΟΡΓΑΝΟΘΗΚΗ

ΤΟΥ
ΕΝ ΚΡ. ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ
ΟΡΓΑΝΩΝ¹.

ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ.

Ίδρυται (1861).....	Σελ. γ'—δ'
Τακτικά Μέλη.....	» ε'—ιε'
Επίτιμα Μέλη.....	» ις'—ιθ'
Αντεπιστέλλοντα Μέλη.....	» κ'—κβ'
Μεγάλοι Εβεργέται.....	» κγ'
Εβεργέται.....	» »
Μεγάλοι Δωρηταί.....	» »
Δωρηταί.....	» »
Πρόεδροι του Συλλόγου.....	» »
Κοσμητορες (1880—81).....	» »

ΜΕΛΗ ΔΙΑΡΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ.

Α'. Εκπαιδευτικῆς.....	Σελ. κδ'
Β'. Οικονομικῆς.....	» »
Γ'. Αρχαιολογικῆς.....	» »
Δ'. Συντακτικῆς.....	» »
Ε'. Φιλολογικῆς.....	» »
ς'. Ἐπιστημονικῆς.....	» »
— Ἐπιμελητῆς τῆς ὀργανοθήκης.....	» »
— Ἐπιμελητῆς τῶν ἀρχαιολογικῶν συλλογῶν.....	» »

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ.

Μ. ΠΑΡΑΝΙΚΑ.....	Μελέτη τῶν ὀρθῶν τοῦ Ἀριστοφάνους.....	Σελ. 1—9
Κ. ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΥ.....	Ἀθανασία τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἢ ἀνεύρεσις τῆς ὀμηρικῆς γλώσσης ἐν ταῖς δημόδεσι διαλέξεσι τῆς συγχρόνου ἑλληνικῆς.....	» 9—16
Δ. ΣΤΑΜΑΤΙΑΔΟΥ.....	Ἐπιστήμη καὶ θρησκεία ὡς σύμμαχοι.....	» 16—23

1	Ἠλεκτρικὴ μηχανὴ Van Marum.	24	Ἠλεκτρομαγνητικὴ μηχανὴ τοῦ Ruhmkorff μικρῆ.
2	Ἠλεκτρικὸν ὠδόν.		
3	Βολτόμετρον τοῦ Faraday ἤτοι ὄργανον πρὸς ἀποσύνθεσιν τοῦ ὕδατος.	25	Ἠλεκτρομαγνητικὴ ἀμαξία.
4 α'	Ῥάβδος ἐκ ξύλου μελανοῦ.	26	Ἠλεκτρομαγνητικὴ κινήθριος μηχανή.
β'	» ἐξ ἐρυθροῦ ἰσπανικοῦ κηρυῦ.	27	Ἠλεκτρομαγνήτης πεταλοειδῆς μετὰ ὄπλισμοῦ.
γ'	» ἐκ ῥήτινης.		
δ'	» ἐξ ὕλου.	28 α, β'	Σύστημα διὰ τὸν ἄνω ἠλεκτρομαγνήτην.
5 α καὶ β'	Ἠλεκτροφόρον.	29	Λύχνος ἠλεκτρικὸς ἐξ ἀνθράκων.
6 α'	Ἐκκενωτῆς.	30	Ἐηλεγραφικὸς χειριστῆς Breguet.
β καὶ γ'	Λαβαὶ ἐκκενωτοῦ.	31	» δείκτης τοῦ Breguet.
δ'	Σφαῖρα μεταλλικῆ.	32	Θερμόμετρον τοῦ Breguet.
ε'	Δίσκος μεταλλικὸς.	33	Ἐπτὰ σωλῆνες τοῦ Geissler.
7	Ἠλεκτρικὴ συστοιχία λαγῆνων ἐξ.	34	Λύχνος τοῦ Geissler διὰ μεταλλουργεία.
8	Τράπεζα μονωτήρ.	35	Ἐσσαράκοντα στοιχεῖα τοῦ Bunsen, τὸ ἐν ἑλλειπέσ.
9	Λάγηνος μετὰ κινήτου ὄπλισμοῦ. (Ἐλλειπῆς).	36	Δύο στοιχεῖα διχρωμικῆς ποτάσεως μετὰ 26 τεμαχίων ψευδαργύρου.
10 α'	Λουγδουρικὴ λάγηνος.	37	Ἐεραντλία ἐπὶ τραπέζης.
β'	» »	38	Συσκευὴ πρὸς παρασκευὴν ἀερίου.
γ'	» »	39	Σωλὴν διὰ τὸ ἀέριον τῆς ζῆνω συσκευῆς.
δ'	» » σπινθηροβολοῦσα	40	Βαρόμετρον τοῦ Fortin.
11	Μαγικὴ πλάξ.	41	Φανὸς δι' ὀπτικὰς προβολὰς.
12	Ἠλεκτρικὴ χάλκινα.	42	Πλεγμάτιον ἐκ πλατίνης.
13	Συμπυκνωτικὸν ἠλεκτροσκόπιον τοῦ Βόλτα μετὰ τοῦ δίσκου αὐτοῦ.	43	Σωλὴν μετ' ἐρυθροῦ οἰνοπνεύματος.
14	Ἠλεκτρικὸν τύμπανον.		
15	Ἐελοτροπητήρ.		
16	Ἐλύσεις δύο.		
17	Ἠλεκτρικὸς ὄλμος.		
18	Ἠλεκτρικὴ λυχνία οἰνοπνεύματος.		
19	Γενικὸς ἐκκενωτῆς τοῦ Henley.		
20	Στατήρ μεμονωμένος φέρων δίσκον.		
21	Βάσις ὀργάνου κυλινδρική.		
22	Στατήρ μετὰ δρομέων.		
23	Ἠλεκτρομαγνητικὴ μηχανὴ τοῦ Ruhmkorff.		

*Ἐπι ὑπάρχουσι σύρματα χάλκινα μεμονωμένα καὶ μή, 3 χόανοι ὕελινοι, ἀγγεῖα, φιάλαι κτλ.

ΠΙΝΑΚΕΣ
ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ.

Βοτανικῆς	1—26
Γεωλογίας	1—10 μετὰ βδ'ς, γδ'ς, 8δ'ς.
Ζωολογίας	1—54.

Ἐν Κων/πόλει, τῇ 10/22 νοεμβρίου 1880.

Τ. ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗΣ.
Γ. Α. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ.

1) Ἴδε ἐν τοῖς πρακτικοῖς, σελ. 30.

ΣΗΜ. Ἐνεκα ἀπροόπτων κωλυμάτων ἀναβάλλεται ἡ δημοσίευσις τοῦ ΚΑΤΑΛΟΓΟΥ τῶν κατὰ τὸ ἔτος 1880—81 τῷ Συλλόγῳ προσενεχθέντων βιβλίων. Ὁ κατάλογος οὗτος καταχωρηθήσεται ἐν τῷ ὀσονούπῳ ἐκτυπωθησομένῳ ις^ο τόμῳ τοῦ Περιδικοῦ.

ΠΡΑΚΤΙΚΑ,

Ἐκ τῆς φιλίας συνεδριάσεως μέχρι τῆς χλδ' Σελ. 24— 99

Περιεχόμενα ἐν τοῖς πρακτικοῖς ἐκθέσεις καὶ προσλαλιαί.

ΚΡ. ΒΑΣΙΛΑΔΟΥ . . . Προέδρου, ἐναρτηρίου προσλαλιά	Σελ. 24 — 28
ΚΡ. ΒΑΣΙΛΑΔΟΥ προέδρου, ἐπέτειος γενική ἐκθεσις	» 82 — 99
ΕΚΠ. ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ . . Ἐκθεσις τῶν πεπραγμένων	» 57 — 58
ΦΙΛΟΛ. ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ » » »	» 58 — 59
ΕΠΙΣΤ. » » » »	» 63 — 70
ΑΡΧ. » » » »	» 72 — 81
Δ. ΚΥΜΠΡΙΤΗ Γεν. γραμματέως. Ἐκθεσις περὶ ἀλληλογραφίας	» 59 — 60
Θ. ΣΑΚΤΕΑΝ βιβλιοφύλακος » τῆς βιβλιοθήκης'	» 60 — 61
ΛΘ. ΑΡΓΥΡΟΥ, βιβλ. γραμματέως. » τῶν ἔργων τοῦ Συλλόγου.	» 61 — 63
Ν. ΒΑΜΒΑΚΗ, Ταμίου » τοῦ Ταμείου	» 81 — 82

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΑ,

ΕΚΘΕΣΙΣ τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς περὶ τοῦ Καρακωνείου ἀγῶνος	Σελ. 100—113
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ Καρακωνείου ἀγῶνος διὰ τὸ τρίτον ἔτος	» 112—115
ΕΚΘΕΣΙΣ Φιλολογικῆς Ἐπιτροπῆς περὶ τοῦ Ζωγραφείου ἀγῶνος	» 116—120
ΕΚΘΕΣΙΣ Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς περὶ τοῦ Βουτσιναιου ἀγῶνος	» 121—123

ΣΥΛΛΟΓΗ ΖΩΝΤΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ

τῆς Ἑλλήν. γλώσσης ἐν τῇ γλώσσῃ τοῦ λαοῦ.

Γ. Κ. ΠΑΓΟΥΝΗ. Προλήψεις, δεισιδαιμονίαι καὶ παιδία τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων μετὰ παραλληλισμοῦ πρὸς τὰς τῶν ἀρχαίων	Σελ. 124—141
--	--------------

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ τῶν ἐν τῇ ὀργανοθήκῃ τοῦ Συλλόγου ὑπαρχόντων ὀργάνων φυσικῆς	» 142
ΠΙΝΑΞ τῶν περιεχομένων	» 143—144

Ο ΥΠΕΥΘΙΝΟΣ

Ι. ΑΡΤΕΜΙΑΔΗΣ.